

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

Ex. A

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1955:51

Finansdepartementet

ÄNDRAD TAXERINGSS- ORGANISATION

FÖRSLAG AVGIVET AV

1955 ÅRS TAXERINGSSAKKUNNIGA

Stockholm 1955

Statens offentliga utredningar 1955

Kronologisk förteckning

1. Lag om jordbrukskasserörelsen m. m. Kihlström. 160 s. **J**.
2. Stöd åt den mindre och medelstora skeppsfarten. Idun. 280 s. **H**.
- 3 o. 4. Nordiska post- och teletaxor. Idun. 37 s. **U**.
5. Prissättningen på jordbruksprodukter. Bilaga 1. Marcus. 10 s. **Jo**.
6. Vattenvården. Heggström. 133 s. **Jo**.
7. Det mindre jordbrukets möjligheter att uppnå bättre lörsamhet. Berlingska Boktryckeriet, Lund. 412 s. **Jo**.
8. Tvätt. Kihlström. 368 s. **S**.
9. Frågan om statsinlösen av stamaktierna i LKAB. Marcus. 18 s. **Fl**.
10. Vidlyftiga rättgångar. Norstedt. 72 s. **Ju**.
11. Psykologiskt utbildning och forskning. Idun. 324 s. **E**.
12. Rationalisering av sjukhusdriften. Kihlström. 283 s. **I**.
13. Utlandsrafsaktionerna och den svenska ekonomin. Av B. Metellus. Idun. 245 s. **Fl**.
14. Yrkeskolonnas handelsundervisning m. m. Marcus. 489 s. **E**.
15. Detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Kopparbergs och Gävleborgs län. Kihlström. 47 s. **K**.
16. Pris och prestation i handeln. Idun. 478 s. **H**.
17. Sekretessen vid förundersökning i brottmål. Kihlström. 92 s. **I**.
18. Undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar. Victor Petterson. 105 s. **I**.
19. Administrativt rättsskydd. Kihlström. 104 s. **Ju**.
20. Det döva barnets språk- och talutveckling. Idun. 88 s., 2 pl. **E**.
21. Tekniska skolutbildningen. Idun. 592 s. **E**.
22. Detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Västerorrands, Jämtlands och Västerbottens län. Kihlström. 60 s. **K**.
23. Busslinjeordningen. 2. Betänkande rörande översyn av vissa bestämmelser i 1940 års förordning angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. jämte förslag till lag angående företag, som driva yrkesmässig trafik med omnibus. Katalog och Tidskriftstryck. 142 s. **K**.
24. Ny bagerilag. Arbetstidsutredningens betänkande. 6. Eclman. 98 s. **S**.
25. Finanspolitikens ekonomiska teori. Av B. Hansén. Almqvist & Wiksell, Uppsala. 403 s. **Fl**.
26. Flygfotogrammetrisk verksamhet. Gummesson. 216 s., 5 kartor. **Jo**.
27. Förslag till ny förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m. Norstedt. 264 s. **S**.
28. Samlingslokaler. Beckman. 190 s., 14 s. pl. **S**.
29. Samhället och barnfamiljerna. Idun. 294 s. **S**.
30. Tjänstebosäder. Idun. 266 s. **C**.
31. Skolväsenets lokala och regionala ledning samt lärartillsättningen. Kihlström. 582 s., 3 kartor. **E**.
32. Allmän pensionsförsäkring. Norstedt. VIII, 476 s. **H**.
33. Nordiska vägtrafikbestämmelser m. m. Idun. 155 s., 3 s. pl. **U**.
34. Arbetskraftsbehovet inom offentlig verksamhet. Idun. 246 s. **S**.
35. Hyresregleringens avveckling m. m. Gummesson. 165 s. **Ju**.
36. Lag angående jordfästning och gravsättning m. m. Idun. 32 s. **Ju**.
37. Utredningshem. Beckman. 126 s. **S**.
38. Tobakshandelsregleringen. Katalog och Tidskriftstryck. 194 s. **Fl**.
39. Statsstöd för samlingslokaler. Idun. 128 s. **S**.
40. Råjongsplanens fullföljande. Kihlström. 112 s. **Ju**.
41. Arbetskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen. Kihlström. 172 s. **S**.
42. Luftfartslag. Norstedt. 238 s. **Ju**.
43. Om riksbankens sedelutgivningsrätt och därmed sammanhängande penningpolitiska frågor. Idun. 160 s. **Fl**.
44. Betänkande med förslag till läkemedelsförordning. Victor Petterson. 496 s. **I**.
45. Konkurrens och priser. Marcus. 219 s. **H**.
46. Besittningsskydd för hyresgäst. Idun. 21 s. **Juu**.
47. Kyrkomötets grundläggande befogenheter m. m. Kihlström. 322 s. **E**.
48. Nya skatteskalor. Idun. 130 s. **Fl**.
49. Värme- och sanitetsbranschen. Av P. Holm. Victor Petterson. 344 s. **S**.
50. Justitieombudsmannainstitutionen m. m. Beckman. 147 s. **Ju**.
51. Ändrad taxeringsorganisation. Idun. 323 s. **FFI**.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E**. = ecklesiastikdepartementet, **Jo**. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1955:51

Finansdepartementet

ÄNDRAD TAXERINGS-
ORGANISATION

FÖRSLAG AVGIVET AV
1955 ÅRS TAXERINGSSAKKUNNIGA

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1955

STATE OF TEXAS

TARRANT COUNTY

ANDREW J. WOOD

ORGANIZATION

FOR THE

STATE OF TEXAS

THE STATE OF TEXAS

TARRANT COUNTY

Innehåll

<i>Skrivelse till departementschefen</i>	5
Motiv	
<i>Utredningsdirektiven m. m.</i>	7
Utredningsdirektiven	7
Taxeringsväsendet enligt gällande bestämmelser	9
<i>Förslag av 1950 års skattelagssakkunniga</i>	11
Taxeringsarbetet i första instans	11
Taxeringsavdelningar inom länsstyrelserna	14
Prövningsnämnderna	16
Centralt organ för taxeringsväsendet	18
Besvärsförfarandet	20
<i>Yttranden över 1950 års skattelagssakkunnigas förslag</i>	22
Allmänna synpunkter på taxeringsorganisationen	22
Taxeringsarbetet i första instans	23
Taxeringsavdelningar inom länsstyrelserna	40
Prövningsnämndernas organisation m. m.	46
Centralt organ för taxeringsväsendet	55
Besvärsförfarandet	59
<i>Taxeringsarbetet i första instans</i>	65
Allmänna synpunkter	65
Taxeringsorganisationen i första instans	67
Tjänstemannataxering	67
Taxeringsnämnderna	69
Tjänstemännen	70
Placering	75
Antalet tjänstemän	78
Ledning och övervakning	79
Den nya organisationens genomförande	81
Rekrytering, utbildning, löneplacering, befordran m. m.	83
Tiden för taxeringsarbetet	86
Arbetsgången i första instans	97
<i>Taxeringssektionerna inom landskontoren</i>	114
Den nuvarande organisationen	114
Arbetsuppgifter för taxeringssektionens personal	114
Taxeringsintendentens ställning	119
Taxeringssektion eller fristående taxeringsavdelning	123
Åtgärder för att stärka taxeringsintendentens ställning	129
Övriga tjänstemän och deras arbetsuppgifter	135
Biträdande taxeringsintendenter och övrig personal utom revisionsperso- nalen	135
Taxeringsrevisionen	136

<i>Prövningsnämnderna</i>	143
Nämndens ställning som besvärinstans.....	143
Nämndens sammansättning m. m.	146
Prövningsnämndens kansli.....	148
Förfarandet hos prövningsnämnden.....	151
Möjlighet för ordföranden att ensam avgöra mål.....	154
Muntlighet i prövningsnämnden.....	156
Mellankommunala prövningsnämnden.....	162
<i>Centralt organ för taxeringsväsendet</i>	167
Riksskattenämnden.....	168
Vårt ställningstagande.....	172
<i>Taxeringsbesvär</i>	189
Allmänna synpunkter.....	189
Besvär över taxeringsnämnds beslut.....	190
Besvär över prövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag.....	198
Extraordinära besvär, eftertaxering m. m.	200
Särskilda bestämmelser rörande besvär.....	207
<i>Om straff och viten</i>	210
<i>Kostnadsberäkningar</i>	216
<i>Speciella frågor</i>	222
Förslaget till taxeringsförordning.....	224
<i>Sammanfattning av de sakkunnigas förslag</i>	228

Författningsförslag

<i>Förslag till taxeringsförordning</i>	232
<i>Förslag till förordning om införande av nya taxeringsförordningen</i>	306

Bilagor

Bilaga 1 Taxeringsmaterialets omfattning i första instans år 1955	310
Bilaga 2 Prövningsnämndernas och taxeringssektionernas arbetsbörda åren 1953 och 1954.....	312
Bilaga 3 Uppgifter rörande bokgranskningsverksamheten åren 1953 och 1954	314
Bilaga 4 Antalet anmälningar för brott mot skattestrafflagen år 1953.....	316
Bilaga 5 Taxeringsdistriktsindelningen år 1955 med hänsyn till folkmängd och antalet allmänna självdeklarationer.....	317
Bilaga 6 Antal uppdrag såsom taxeringsnämndsordförande, kronoombud och taxeringskonsulenter enligt indelningen för taxeringsåret 1955...	318
Bilaga 7 Antal personer, som år 1955 deltagit i taxeringsarbetet såsom taxeringsnämndsordförande, kronoombud eller taxeringskonsulenter..	319
Bilaga 8 Fördelningen av uppdragen som taxeringsnämndsordförande taxeringsåret 1955 på olika kategorier av personer.....	320
Bilaga 9 Antal ombyten av taxeringsnämndsordföranden och kronoombud åren 1953—1955.....	321
Bilaga 10 Arbetsordning för länsstyrelsen i — —.....	322

*Till Herr Statsrådet och Chefen för
Kungl. Finansdepartementet*

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 mars 1955 tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Per Edvin Sköld, den 30 i samma månad numera chefen för finansdepartementets rättsavdelning, kammarrättsrådet G. T. Hedborg, chefen för inrikesdepartementets landsstatsavdelning, kanslirådet N. A. Hedfors, länsassessorn vid länsstyrelsen i Uppsala län S. V. Svensson och numera landskamreraren i Jönköpings län S. Ph. A. Wilkens att såsom sakkunniga inom finansdepartementet verkställa en översyn av taxeringsorganisationen och därmed sammanhängande spörsmål. Samtidigt uppdrogs åt Hedborg att såsom ordförande leda utredningsmännens arbete och åt Svensson att tillika vara sekreterare. Vidare har den 30 mars och den 30 juni 1955 uppdragits åt byrådirektören hos statens organisationsnämnd E. A. Norberg och byråchefen, e. o. hovrättsassessorn S. S. Walberg att såsom experter biträda de sakkunniga.

Kommittén har antagit namnet 1955 års taxeringssakkunniga.

Till utredningsmännen har för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande överlämnats

1) riksdagens skrivelse den 16 juli 1947, nr 486, i anledning av väckt motion om rätt för kommun att anvisa medel till förstärkning av taxeringsnämndsordförandes arvode,

2) en av landskamreraren H. Whitefield den 31 januari 1949 avlämnad utredning med förslag angående rätt för kommun att träffa särskilda anstalter för taxeringsarbetet, jämte däröver avgivna yttranden, samt

3) en den 4 juni 1952 dagtecknad, till chefen för finansdepartementet ställd framställning från Föreningen taxeringsnämndsordförande och kronombud i Stockholm angående överförande på mantalsverket i Stockholm av bestyret att lämna uppgifter till den årliga inkomststatistiken.

Utredningsmännen har mottagit skrivelser från Fögderiernas tjänstemannaförening, Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, Sveriges häradsskrivareförening, Föreningen Sveriges landskanslistor samt enskilda befattningshavare inom taxeringsväsendet.

Studiebesök har avlagts vid länsstyrelserna i Uppsala samt Göteborgs och Bohus län, å uppbördsverket i Uppsala ävensom hos häradsskrivaren i Trögds fögderi.

Under utredningsarbetets gång har överläggningar hållits med representanter för Sveriges landskamrerareförening, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer ävensom med kronokamrerare i vissa städer och häradsskrivare i ett antal fögderier.

Samtidigt med utredningsmännens arbete har inom finansdepartementets rättsavdelning pågått en lagteknisk revision av taxeringsförordningen. På grund av det nära sambandet mellan utredningsmännens uppdrag och det på rättsavdelningen ankommande arbetet med författningsrevisionen har det befunnits ändamålsenligt att redovisa resultatet av de sakkunnigas och rättsavdelningens arbete gemensamt.

Utredningsmännen får härmed värdsamt överlämna betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation. Vid betänkandet har fogats förslag till ny taxeringsförordning. Uppdraget är härmed slutfört.

Stockholm den 17 december 1955

Gustaf Hedborg

Nils Hedfors

Sven Valdemar Svensson

Sten Wilkens

Undertecknade, vilka tillkallats att såsom experter biträda de sakkunniga, ansluter oss till de i betänkandet framlagda förslagen.

Erik Norberg

Sten Walberg

Utredningsdirektiven m. m.

Utredningsdirektiven

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 11 mars 1955 angående ytterligare utredning rörande en ändamålsenligt utformad taxeringsorganisation anförde dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, följande.

Angelägenheten av åtgärder i syfte att vinna en förbättring av deklarationskontrollen och en effektivisering av taxeringsarbetet har under senare år med skärpa understrukits från åtskilliga håll. Gjorda undersökningar har bekräftat antaganden att genom felaktiga deklARATIONER betydande belopp årligen undandrages taxering. De bristfälligheter, som vidlåder nuvarande ordning, har blivit alltmer uppenbara. Om motåtgärder inte vidtages för att förhindra mindre nogräknade skattskyldiga att undandraga sig sin del i bidragen till bestridande av det allmännas utgifter, måste man räkna med en alltmer fortgående försämring av deklarationsmoralen. Det förtjänar även uppmärksammas att en effektivare taxering i sin mån ökar förutsättningarna för genomförandet av en från alla håll uttalad önskan om en allmän skattesänkning.

I anförande till statsrådsprotokollet den 15 maj 1952 utvecklade jag närmare behovet av reformer på hithörande områden och hemställde i samband därmed om bemyndigande att uppdraga åt 1950 års skattelagssakkunniga att vidtaga en allmän översyn av taxeringsförordningens bestämmelser. Denna min hemställan bifölls.

Nämnda sakkunniga har med skrivelse den 8 september 1954 överlämnat betänkande (SOU 1954:24) med förslag till effektivare taxering. I betänkandet redovisas en rad olika förslag i syfte att främja ett riktigare fullgörande av deklarationsplikten, att skapa vidgade möjligheter till taxeringskontroll och att ernå en mer ändamålsenlig taxeringsorganisation.

Yttranden över de sakkunnigas förslag har inhämtats från ett stort antal myndigheter och organisationer.

Åtskilligt av vad de sakkunniga föreslagit rörande de skattskyldigas uppgiftsskyldighet och möjligheterna till taxeringskontroll synes, med jämkningar i vissa fall, böra läggas till grund för ett förslag till innevarande års riksdag om ändrad lagstiftning. Jag avser att senare denna dag anmäla dessa frågor.

Andra åter av de förslag, som de sakkunniga framfört, måste ytterligare utredas inom finansdepartementet, innan jag är beredd att anmäla dem för slutligt ställningstagande. Den synnerligen betydelsefulla frågan om själva taxeringsorganisationen och vad därmed sammanhänger synes vidare vara av beskaffenhet att böra göras till föremål för ytterligare utredning genom särskilda sakkunniga innan förslag i ämnet kan underställas riksdagen.

Jag avser att nu närmare beröra sistnämnda fråga.

I detta sammanhang anmäler sig främst den viktiga frågan om taxeringsarbetets organisation i första instans.

Arbetet i taxeringsnämnderna utföres för närvarande av personer, för vilka

uppdraget är en bisyssla. Det egentliga granskningsarbetet utföres av ordföranden och kronombudet i nämnden. Dessa rekryteras visserligen i viss utsträckning bland tjänstemän på länsstyrelserna eller hos de lokala skattemyndigheterna, varvid fråga alltså ofta är om personer som genom sin befattning med skatteärenden i andra sammanhang besitter vissa erfarenheter på hithörande områden. Men i betydande omfattning måste ordförandena och kronombuden utväljas bland sådana personer, som inte är i övrigt anknutna till beskattningsväsendet. I viss omfattning lämnas taxeringsnämnden i sitt arbete biträde av taxeringsintendenten underställd personal. Kvar står emellertid att huvuddelen av kontrollarbetet utföres i stor utsträckning av icke fackmän samt — oavsett huru härmed förhåller sig — genomgående såsom en bisyssla. Anmärkas bör även att den tidsperiod, som står till förfogande för dessa uppdrag, är starkt begränsad.

1950 års skattelagssakkunnigas förslag innebär att det egentliga utrednings- och kontrollarbetet inom taxeringsnämnderna skall utföras av heltidsanställda tjänstemän benämnda taxeringskonsulenter, som är underställda taxeringsintendenten. Vidare föreslås ändringar i syfte att väsentligt vidga den tid, varunder granskningsarbetet får fortgå. Åsättande av taxering skall enligt förslaget alltjämt vara förbehållet nämnden, hos vilken taxeringskonsulenten är föredragande.

Förslaget att lämna det direkta utredningsarbetet åt heltidsanställda tjänstemän har i det helt övervägande antalet remissyttranden godtagits. Även för egen del finner jag uppenbart att lösningen av frågan måste sökas efter en sådan linje.

Starka meningsmotsättningar har emellertid framkommit i flera organisatoriska frågor sammanhängande med den föreslagna anordningen.

De sakkunnigas förslag innebär, som nyss framhölls, att taxeringskonsulenterna skall vara underställda taxeringsintendenten såsom ansvarig för taxeringsarbetet inom länet. I sammanhang därmed föreslås att den nuvarande taxeringssektionen ombildas till en från landskontoret i övrigt fristående taxeringsavdelning, vilken skall vara underställd en för riket gemensam taxeringsstyrelse. Med denna anordning har de sakkunniga ansett att de bästa förutsättningar skapas för den avsedda effektiviseringen av taxeringsarbetet och dettas inriktning på de mest betydelsefulla områdena. Genom det överordnade organet skulle därjämte tillskapas ökade möjligheter för samordning av kontrollarbetet över hela landet.

Främst från länsstyrelsernas sida har invändningar riktats mot sakkunnigförslaget i denna del, som ansetts innefatta längre gående åtgärder än som erfordras för att nå den önskade effektiviseringen av taxeringsarbetet. Därvid har från vissa håll gjorts gällande, bland annat, att en tillfredsställande lösning vanns om de nya taxeringskonsulenterna anknöts inte till taxeringssektionen utan till de lokala skattemyndigheterna. Häradsskrivar- och kronokamrerkontoren skulle sålunda vid sidan av debiteringsuppgifter ombesörja taxeringskontrollen i första instans.

En följd härav skulle bli att de nya befattningshavarna liksom de nuvarande tjänstemännen hos de lokala skattemyndigheterna skulle organisatoriskt sortera under landskontoret, varvid frågan om att giva taxeringssektionen en gentemot länsstyrelsen självständig ställning skulle förlora i aktualitet. Ej heller synes förslaget om en central taxeringsstyrelse förenligt med en sådan organisation av taxeringskontrollen i första instans.

Även andra alternativ eller modifikationer i de sakkunnigas förslag har framkommit vid remissbehandlingen.

För egen del är jag inte för närvarande beredd att taga ställning till de nu antydda spörsmålen. Fördelar och nackdelar med de olika alternativen måste först ytterligare utredas. Härtill kommer att såväl sakkunnigförslaget som den

nyss antydda alternativa lösningen i åtskilliga betydelsefulla detaljhänseenden kräver närmare överväganden. Jag åsyftar sådana spörsmål som rekrytering, utbildning, löneställning, lokalfrågor m. m.

Vid den utredning i nyssnämnda hänseenden, som måste föregå ett ställningstagande, synes även böra beaktas åtskilliga härtill anknutna frågor. Hit hör bland annat spörsmålen om prövningsnämndernas ställning och arbetsformer, mellankommunala prövningsnämndens bibehållande däri inbegripet, taxeringssektionens organisation och verksamhet, taxeringsintendentens ställning och uppgifter i olika instanser samt besvärörförandets gestaltning i övrigt. Det ligger i sakens natur att ställningstagandet till dessa frågor måste ske under beaktande av såväl det allmännas som de enskildas behöriga intressen.

Jag vill tillägga att om vid fortsatta överväganden det skulle framstå som ändamålsenligt med ett centralt överordnat organ utredningen tillika bör överväga, om detta organ kunde övertaga vissa andra centralt handlagda frågor på hithörande områden. Jag åsyftar bl. a. — förutom uppgifter som nu handhaves av riksskattenämnden — de åligganden som för närvarande ankommer på centrala uppbördsnämnden och kupongskattekontoret. Ett sammanförande av handläggningen av de åsyftade uppgifterna på ett håll har länge framstått som ett önskemål.

Jag har förut framhållit att det enligt min mening är ofrånkomligt med en utredning av nu angivna frågor genom särskilda sakkunniga. Denna utredning bör bedrivas med sådan skyndsamhet att förslag i ämnet skall kunna underställas 1956 års riksdag. Med hänsyn till den relativt korta tid, som står till utredningens förfogande, ligger det i sakens natur att utredningen måste i huvudsak begränsas till de spörsmål som jag här angivit.

I detta sammanhang får jag erinra om att nu gällande taxeringsförordning tillkom år 1928 och därefter varit föremål för åtskilliga ändringar. 1950 års skattelagssakkunniga har funnit sig böra framlägga förslag till en fullständig teknisk omarbetning av den gällande förordningen. Även för egen del finner jag önskvärt med en sådan teknisk revision. För den nu ifrågasatta utredningen torde emellertid knappast böra ifrågakomma att överarbeta de sakkunnigas förslag i detta hänseende. Utredningen torde i stället få begränsa sig till att detaljerat ange innehållet i de författningsföreskrifter, som påkallas av utredningens uppdrag. I den mån det visar sig möjligt att i utformade bestämmelser sammanfatta vad som enligt utredningen bör gälla i de av utredningen prövade frågorna, bör sådana bestämmelser emellertid framläggas. Den tekniska revisionen av taxeringsförordningen torde lämpligen kunna utföras inom finansdepartementet.

Taxeringsväsendet enligt gällande bestämmelser

Såsom framgår av de nyss återgivna direktiv, som meddelats oss för vårt utredningsuppdrag, har frågan om en ändrad taxeringsorganisation prövats av 1950 års skattelagssakkunniga. Dessa har i sitt betänkande med förslag till effektivare taxering¹ lämnat en ingående redogörelse rörande gällande organisation för taxering för inkomst och förmögenhet ävensom rörande förfarandet härvidlag. I propositionen nr 160 till 1955 års riksdag² har motsvarande redogörelse lämnats om fastighetstaxering.

¹ SOU 1954: 24 s. 64—83.

² Prop. nr 160 till 1955 års riksdag s. 179—183.

På grundval av nämnda proposition antogs, såsom en första etapp i arbetet på en reviderad taxeringsförordning, ändrade regler om de skattskyldigas uppgiftsskyldighet och om taxeringskontrollen. På området för fastighetstaxeringen företogs i anslutning härtill vissa ändringar, som huvudsakligen avsåg den tid, under vilken fastighetstaxeringen i första och andra instans skall pågå och slutföras. Härjämte föreskrevs viss skyldighet för ordförande i beredningsnämnd och fastighetstaxeringsnämnd att underrätta fastighetsägarna om taxeringsvärdena.

Då sålunda helt nyligen publicerats i huvudsak fullständiga redogörelser för hur taxeringsväsendet i skilda delar för närvarande är organiserat, har vi inte funnit erforderligt att ånyo redogöra härför. I det följande lämnas däremot en redovisning av huvuddragen i skattelagssakkunnigas förslag ävensom av de yttranden över detta förslag, som efter remiss avgivits av justitiekanslersämbetet, statskontoret, kammarrätten, bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, riksförsäkringsanstalten, 1953 års skatteflyktskommitté, valutakontorets styrelse, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, 1949 års besvärssakkunniga, Sveriges häradsskrivareförening, Föreningen Sveriges kronokamrere, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer, Föreningen Sveriges landskanslister, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmanförbund, Sveriges grossistförbund, Svensk industriförening, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Svenska livförsäkringsbolags förening, Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete, Kooperativa förbundet och Sveriges advokatsamfund.

Förslag av 1950 års skattelagssakkunniga

Taxeringsarbetet i första instans

De sakkunniga framhåller att den i taxeringsförordningen nu förutsatta ordningen, enligt vilken hela eller huvuddelen av taxeringsmaterialet skall eftergranskas i andra instans och taxeringarna i erforderlig omfattning ändras för att de skall bli likformiga och rättvisa, är icke blott mindre rationell genom det dubbelarbete den förutsätter utan även i praktiken ogenomförbar. Vad som göres eller underlåtes i första instans blir i huvudsak bestående. Det är därför angeläget, att taxeringsarbetet i första instans sker på bästa möjliga sätt.

De omständigheter, som nu framför allt försvårar eller omöjliggör ett gott resultat av taxeringsarbetet i första instans — taxeringsarbetets utförande såsom bisyssla, anlitaudet i betydande omfattning av personal utan tillräcklig insikt i skatteförfattningarna och rutin i taxeringsarbetet samt knappheten av den för arbetets utförande anslagna tiden — ger enligt de sakkunnigas uppfattning anvisning om efter vilka linjer en mera ändamålsenlig organisation bör skapas: en väsentlig förbättring av taxeringsarbetet i första instans torde förutsätta, att det egentliga arbetet överföres å yrkesmässigt arbetande heltidsanställd arbetskraft och att avsevärt längre tid anslås för taxeringsarbetet i första instans.

I betänkandet anföres bl. a. följande.

För det berättigade i denna uppfattning talar bl. a. det förhållandet, att taxeringsarbetets utförande genom tjänstemän i praktiken partiellt redan genomförts så till vida, att länsstyrelserna för taxeringsuppdrag i allt större utsträckning anlitar sina egna tjänstemän, framför allt de å landskontoret tjänstgörande, samt personal, tillhörande de lokala skattemyndigheterna. — — Särskilt de mera kvalificerade uppdragen, exempelvis såsom ordförande i särskilda taxeringsnämnder eller såsom taxeringskonsulenter, tilldelas i helt övervägande omfattning tjänstemän av angiven kategori. Det bör framhållas, att nämnda förhållande icke härrör av någon länsstyrelsernas benägenhet att gynna tjänstemännen utan beror på svårigheterna att för uppdragen anskaffa andra lämpliga personer och erfarenheten av att ifrågakvarande tjänstemän, som genom sin tjänsteutövning förvärvat kunskaper och rutin för taxeringsarbetets utförande, visat sig särskilt väl lämpade för uppdragen.

När frågan om taxeringsarbetets utförande genom tjänstemän tidigare diskuterats utan att positivt förslag därom framställts, har skälen därför i allmänhet varit — anför de sakkunniga — att man utgått från att taxeringsarbetet i första instans måste utföras på jämförelsevis kort tid för att kommunerna skulle få ett skatteunderlag till grund för sina beslut om

utdebitering samt att det vore svårt att under återstoden av året på lämpligt sätt sysselsätta de för taxeringsarbetet anställda arbetskrafterna.

Även i detta hänseende anser de sakkunniga en lösning möjlig, som anknyter till den utveckling vilken efter hand ägt rum. I samband därmed anföres.

Såsom tidigare anförts är de taxeringar, som för närvarande åsättes i första instans, i viss mån av provisorisk karaktär i den betydelsen, att taxeringsförordningen utgår från att taxeringarna skall bli föremål för omprövning å prövningsnämndsstadiet. Stundom åsätter taxeringsnämnderna i följd därav taxeringar, beträffande vilka det förutsättes att de genom besvär av skattskyldig eller efter yrkande av taxeringsintendent skall upptagas till behandling av prövningsnämnden, sedan utredning hunnit verkställas.

De sakkunniga anser att en bättre ordning för taxeringarnas åsättande skulle kunna åvägbringas, om taxeringsnämndernas beslut även formellt betraktades såsom provisoriska i den meningen, att taxeringsnämnd finge upptaga åsatt taxering till ny behandling, då inkomna uppgifter eller vidtagna kontrollåtgärder därtill föranledde. Taxeringsnämndens arbete skulle därmed komma att bedrivas i två perioder, en första period, varunder taxeringar åsattes samtliga skattskyldiga, så att underlag erhöles för debiteringsarbetets påbörjande och kommunernas beslut om utdebitering, och en andra period, under vilken till förnyad behandling upptoges sådana taxeringar, vilkas slutliga bedömande icke hunnit tillräckligt förberedas under den första perioden eller vilka befinnes böra ändras på grund av vad som uttrönts efter avslutandet av den första periodens arbete.

Förslaget utvecklas närmare på följande sätt.

Beträffande det stora flertalet skattskyldiga, som har jämförelsevis enkla inkomst- och beskattningsförhållanden, kommer av naturliga skäl den först åsatta taxeringen att bli bestående. Ändringar kommer att erfordras framför allt beträffande taxeringar av mera besvärlig natur. Har deklarationerna från skattskyldiga av denna kategori icke hunnit slutligt granskas under den första perioden, bör taxering i regel åsättas enligt deklarationerna i avvaktan på resultatet av den slutliga granskningen. Att deklarationerna i sådana fall följes vid taxering under den första perioden skulle icke innebära något bedömande av deklarationens innehåll. En under andra perioden ändrad taxering får alltså samma karaktär som en under första perioden med avvikelse från avlämnad deklaration åsatt taxering.

Den första periodens längd blir beroende av vid vilken tidpunkt taxeringslängderna senast bör vara färdigställda för att kunna ligga till grund för debiteringsarbetets påbörjande och kommunernas beslut om utdebitering. Då taxeringslängderna för olika taxeringsdistrikt bör avlämnas efter hand under senare delen av perioden enligt fastställd plan — något som kan genomföras om taxeringsarbetet utföres av tjänstemän och under kontinuerlig arbetsledning — kan dagen för periodens slut sättas senare än om man såsom nu måste räkna med att hela längdmaterialet lämnas först vid periodens slut. Den andra perioden bör sträcka sig från den förstas slut framemot tiden för påbörjandet av följande års taxeringsarbete. De beslut, som meddelas under andra perioden, bör antecknas i ändringslängder, vilka kan upprättas i enklare form än den för prövningsnämnds änd-

ringslängd nu föreskrivna. Sker längdföring av taxeringsnämnds beslut genom lokal skattemyndighets försorg, får arbetet med längdernas färdigställande och notering av beslutade ändringar jämkas därefter.

Även om det egentliga taxeringsarbetet utföres av tjänstemän bör enligt de sakkunnigas mening besluten om taxeringar alltjämt meddelas under medverkan av nämnder, vari ingår av kommun valda medlemmar. Orts- och lokalkännedomens stora betydelse för taxeringsarbetet framhålles.

Vid utformningen av taxeringsorganisationen måste beaktas — anföres i betänkanudet — att taxeringsarbetet i första instans innefattar arbetsmoment av olikartad natur. Däri ingår kontrollåtgärder och bedömanden, som kräver speciell utbildning och erfarenhet jämte allmänt gott omdöme, men även ett omfattande arbete av expeditionell eller kontorsmässig natur. Beträffande deklarationsgranskningen kan härvid anmärkas, att denna i fråga om stora kategorier skattskyldiga är av sådan natur, att den med erforderlig arbetsledning kan utföras av därför lämpade kontors- och kanslibiträden.

Därefter diskuteras den ställning, som skall ges de för arbetet i första instans närmast ansvariga tjänstemännen. Dessa har att utföra de mera kvalificerade arbetsuppgifterna och leda det mera rutinmässiga arbetet samt ombesörja föredragningen hos taxeringsnämnderna.

Vidare anföres.

En möjlighet är att låta dessa tjänstemän bli ordförande i nämnderna — en sådan anordning skulle närmast motsvara det nuvarande systemet. Det torde emellertid av olika skäl vara mera ändamålsenligt att tjänstemännen icke är medlemmar av taxeringsnämnderna. Därigenom skulle undvikas att samma person hade att såväl verkställa utredning som bedöma resultatet av den gjorda utredningen. Vidare skulle tjänstemännens främsta uppgift i materiellt hänseende — att opartiskt undersöka och utreda i vad mån avgivna deklARATIONER utgör ett riktigt underlag för taxeringen — bättre markeras, om de icke hade att delta i besluten om taxeringarnas åsättande. Det synes ej heller lämpligt att uppdraga en sådan beslutande uppgift åt tjänstemännen, om dessa skall kunna infogas i en ändamålsenligt uppbyggd organisation för taxeringsarbetets utförande.

De sakkunniga anser det på anförda skäl vara lämpligast, att tjänstemännen icke blir medlemmar av beskattningsnämnderna utan tilldelas en ställning, som närmast kan jämföras med de nuvarande taxeringskonsulenternas. Såsom tjänstetitel föreslås taxeringskonsulent, eftersom de nuvarande taxeringskonsulenterna icke skulle finnas inom den nya organisationen.

I organisatoriskt hänseende föreslås att taxeringskonsulenterna skall vara tjänstemän hos länsstyrelsen och tillhöra den särskilda taxeringsavdelning, som enligt förslaget skall finnas vid varje länsstyrelse. Konsulenterna skall däremot icke vara underställda de taxeringsnämnder, hos vilka de tjänstgör.

Såsom ordförande skall enligt förslaget fungera personer med tillräcklig skatteteknisk sakkunskap för att kunna leda ett självständigt bedömande

från taxeringsnämndernas sida av det material, som skall ligga till grund för taxeringen och som inför nämnden föredrages av taxeringskonsulenten. För ordförandeuppdragen kan enligt de sakkunniga lämpligen i första hand ifrågakomma tjänstemän hos länsstyrelserna, dock ej tjänstemän å taxeringsavdelningen, samt häradsskrivarna och kronokamrerarna. Det bör ankomma på tjänstemän vid länsstyrelse eller inom häradsskrivarorganisationen att i sin tjänst fullgöra uppdrag såsom taxeringsnämndsordförande.

Härom anföres vidare.

Ordförande bör förordnas av länsstyrelsen. Eftersom det egentliga taxeringsarbetet skall utföras av anställda arbetskrafter, blir ordförandeuppdragen icke betungande. Uppdragen innefattar nämligen blott skyldighet att leda nämndernas sammanträden. Det kan förutsättas, att sammanträdena efter övergången till en yrkesmässig taxeringsorganisation skall taga väsentligt mindre tid i anspråk än för närvarande. Inom taxeringsdistrikt, där taxeringsarbetet redan nu utföres yrkesmässigt, exempelvis i viss utsträckning i Stockholms stad, tager taxeringsnämndernas sammanträden icke någon längre tid i anspråk. I viss utsträckning, särskilt i de större städerna, torde det vara erforderligt att för ordförandeuppdragen anlita andra personer än tjänstemän som nyss sagts.

Beträffande utseendet av de övriga medlemmarna av taxeringsnämnd föreslås att den nuvarande ordningen bibehålles, enligt vilken en ledamot utses av länsstyrelsen och de övriga väljs av vederbörande kommun eller då det gäller särskilda taxeringsnämnder med verksamhet inom län eller del av län, av vederbörande landstings förvaltningsutskott eller stadsfullmäktige. Benämningen kronoombud anses icke böra bibehållas för den av länsstyrelsen utsedde ledamoten, eftersom samtliga ledamöter bör fullgöra sitt uppdrag uteslutande med syfte att åstadkomma en riktig och likformig taxering.

Den av länsstyrelsen utsedde ledamoten bör enligt förslaget vara en person som känner taxeringsdistriktet i dess helhet och som därför jämväl utanför sammanträdena i fall av behov kan lämna taxeringskonsulenten på orts- och personkänedom grundade upplysningar.

Taxeringsavdelningar inom länsstyrelserna

För att möjliggöra en rationell organisation av taxeringsarbetet i första instans och av taxeringskontrollen bör enligt de sakkunnigas mening de nuvarande taxeringssektionerna ombildas till särskilda taxeringsavdelningar inom länsstyrelsen, vilka avses skola vara fristående från landskontoret.

Såsom ytterligare skäl för förslaget anföres följande.

En sådan ombildning kan anses motiverad redan vid nuvarande organisation med hänsyn till skillnaden i fråga om arbetsuppgifter mellan å ena sidan taxeringssektionerna och å andra sidan landskontoret i övrigt och till de olägenheter, som är oundvikliga vid nuvarande organisation. Om taxeringsarbetet i första instans skall kunna genomföras på sätt som föreslagits synes det vara nödvändigt att ha taxeringsavdelningarna organiserade såsom självständiga avdelningar. En sådan anordning torde vidare vara påkallad för att den samordning av de olika

taxeringsavdelningarnas arbete genom särskilt centralt organ, som i annat sammanhang föreslås, skall kunna genomföras.

I en taxeringsavdelning föreslås ingå jurister och civilekonomer med uppgift att leda taxeringskonsulenternas arbete, att utföra mera kvalificerade granskningar och undersökningar samt att verkställa utredningar och avgiva förklaringar i besvärsmål. I avdelningen skall vidare ingå taxeringskonsulenter och kanslipersonal. Inom taxeringsavdelningen bör den för taxeringsrevisioner avsedda personalen bilda en särskild avdelning för planmässig kontroll genom taxeringsrevisioner hos skattskyldiga.

Ledningen av taxeringskonsulenternas arbete skall enligt förslaget anordnas så, att varje län indelas i lämpligt antal områden och att arbetet inom varje område ledes av taxeringsinspektör. Detta skall ske genom kontinuerligt samarbete mellan konsulent och inspektör. Endast inspektör som förvärvat erforderlig vana vid handläggning av taxeringsfrågor kan ifrågakomma för detta arbete. Konsulent bör för lämplig tidsperiod avlämna summarisk rapport till inspektören över hur granskningsarbetet fortskrider. Dessa rapporter bör vidarebefordras till chefen för taxeringsavdelningen, som därigenom kan följa taxeringsarbetet i länet.

Besvär till prövningsnämnden bör enligt de sakkunniga i första hand ägnas handläggning å taxeringsavdelningen. Därvid bör utredning ske i mån av behov och yttrande av allmänt ombud avgivas. Däremot bör taxeringsavdelningens personal icke tagas i anspråk för upprättande av föredragningspromemorior o. d.

Inom taxeringsavdelningen bör arbetet kunna fördelas på lämpligaste sätt genom arbetsordning och särskilda föreskrifter. Av de uppgifter, som nu ankommer på taxeringsintendent, bör endast de som sammanhänger med chefskapet för taxeringsavdelningen ankomma på taxeringsintendenten. Sådana kvantitativt omfattande göromål som avgivande av yttranden, framställande av förslag om ändring i taxeringar o. d. bör kunna fullgöras av andra därför kvalificerade befattningshavare. Därigenom blir den nuvarande anordningen med förordnande av biträdande intendenten icke erforderlig.

De sakkunniga finner det vara av särskild betydelse att revisionsavdelningarna ordnas på ändamålsenligt sätt och att tjänsterna inom desamma likställes med övriga tjänster inom taxeringsavdelningen. Härom yttras vidare.

Med hänsyn till vikten och arten av de uppgifter, som revisionsavdelningen har att utföra, är det önskvärt att för dessa uppgifter lämpad personal icke av sina tjänsters lägre lönegradsplacering föränledes att söka sig över till befattningar, där deras speciella utbildning och erfarenhet icke blir utnyttjad. Beträffande revisionsavdelningarnas arbetsmetoder må framhållas, att huvudvikten bör läggas på fältarbete. Avdelningarna bör kunna disponera kanslipersonal för biträde med vissa i taxeringsrevisionerna ingående göromål, som lämpligen kan utföras av sådan personal, i syfte att den kvalificerade personalens tid skall kunna utnyttjas

på bästa sätt. I samma syfte bör nämnda personals resor planläggas så att tid sparas.

Slutligen betonas att huvudvikten skall läggas på taxeringsarbetet i första instans och taxeringskontrollen där.

Prövningsnämnderna

De sakkunniga framhåller att inom ett taxeringsförfarande, där den första instansen anordnas med syfte att i största möjliga utsträckning åstadkomma definitiva taxeringar, prövningsnämndens uppgifter blir mer begränsade än för närvarande. Nämndens uppgift att granska och pröva samtliga taxeringar, vilken nämnden såsom sådan i praktiken icke kan fullgöra, bör upphöra och nämnden fungera såsom andra instans inom taxeringsförfarandet för prövning av dels de besvär, som anföres av skattskyldiga, och dels de yrkanden om ändringar, som framställes av ombud för det allmänna.

I betänkandet göres vissa uttalanden om att prövningsnämnderna möjligen i en framtid icke längre behöver bibehållas, eftersom det icke torde vara erforderligt med fyra instanser i taxeringsmål, men att det tills vidare får anses nödvändigt att ha kvar prövningsnämnderna såsom en mellaninstans mellan taxeringsnämnderna och kammarrätten. De sakkunniga påpekar att den eftersträfvade effektiviseringen av taxeringsarbetet är ägnad att ge upphov till åtskilliga taxeringsbesvär.

Någon mera avsevärd ändring av nu gällande bestämmelser om prövningsnämndernas sammansättning och verksamhetsformer föreslås inte i betänkandet. Med hänsyn till det sätt, varpå prövningsnämnden är avsedd att fungera — särskilt om den skall vara enbart besvärinstans — anses det emellertid vara lämpligast, att prövningsnämnden består av ordförande och fyra ledamöter samt att suppleant inkallas endast vid förfall för ledamot. För att icke tjänstgöringen i de större länen skall bli alltför betungande, bör dock möjlighet öppnas för Kungl. Maj:t att indela län i två eller flera prövningsdistrikt. Varje distrikt bör ha sådan omfattning, att arbetsuppgifterna kan medhinnas av en nämnd av angiven storlek. Eftersom ordföranden, när inom ett län skall finnas mer än en prövningsnämnd, är gemensam för nämnderna, och taxeringsavdelningen fungerar för länet i dess helhet, bör en sådan uppdelning icke inverka menligt på enhetligheten vid målens bedömning.

Viss förenkling i handläggningen av prövningsnämndsärendena anser de sakkunniga kunna genomföras utan att noggrannheten i prövningen äventyras. Det ifrågasättes, om den nu förutsatta granskningen av besvärakter från ledamöternas sida är nödvändig. Den föredragning, som sker genom ordförandens försorg, kan förutsättas vara av sådan beskaffenhet, att någon regelbunden granskning av ledamot icke är erforderlig. Upprättandet av föredragningspromemorior bör kunna avsevärt begränsas. Med

nuvarande organisation av prövningsnämnderna torde ledamöterna förvärva sådan rutin, att det stora flertalet mål kan prövas på muntlig föredragning. Slutligen ifrågasättes, om ej protokollföringen, som för närvarande sker på olika sätt i länen, kan rationaliseras. Att i protokollet återge vad som förevarit i varje ärende med den fullständighet, som nu ofta sker, synes knappast nödvändigt, eftersom materialet i varje mål finns samlat i besvärsakten.

Ehuru prövningsnämnden enligt de sakkunnigas förslag i huvudsak skall ha karaktären av besvärsinstans, skall densamma icke vara bunden av de yrkanden, som framställts i de taxeringsfrågor, vilka bringas under dess prövning.

I fråga om mellankommunala prövningsnämnden uttalas i betänkandet att den utan tvivel fyllt en viktig uppgift i det avseende, som föranlett dess inrättande. Därefter anföres bl. a.

Nämnden och det därtill knutna kansliet har vidare gjort en värdefull insats för att främja enhetlighet vid vissa taxeringsmässiga bedömningar, eftersom nämndens praxis ofta vunnit efterföljd inom hela riket. En del olägenheter orsakas dock av att vissa taxeringar på prövningsnämndsstadiet skall handläggas i annan ordning än av de vanliga prövningsnämnderna. Sålunda måste inom varje län årligen upprättas förteckningar över skattskyldiga, som tillhör mellankommunala prövningsnämndens handläggning, utdrag ur taxeringslängderna måste utskrivs och deklARATIONER utplockas för att översändas till mellankommunala prövningsnämnden. Det härav föranledda kansliarbetet är icke oväsentligt. Den eftergranskning av taxeringarna, som bör ske å prövningsnämndsstadiet, och handläggningen av besvärs mål har måst ske utan tillgång till den orts- och personkännedom, som förefunnits hos taxeringssektion och prövningsnämnd i den skattskyldiges hemort och som ej sällan är av synnerlig betydelse för åsättande av en riktig taxering.

De sakkunniga anser, att mellankommunala prövningsnämnden icke längre behöver bibehållas och motiverar detta på följande sätt.

Inom en taxeringsorganisation, där huvudvikten lägges vid att redan i första instans ett i möjligaste mån definitivt resultat skall åstadkommas, kan en institution av mellankommunala prövningsnämndens karaktär svårligen inpassas. Den likformighet mellan en och samma skattskyldigs taxeringar i olika län, som genom mellankommunala prövningsnämnden skolat garanteras, bör åvägabringas genom kommunikation mellan de olika taxeringsmyndigheterna. Något behov av ett särskilt organ för ändamålet torde så mycket mindre numera föreligga som de tidigare icke ovanliga mellankommunala taxeringstvister numera nedgått till ett jämförelsevis ringa antal, vilket i sin tur sammanhänger med att en praxis för sådana frågors bedömning i de flesta fall hunnit utbilda sig och att bedömningen av sådana frågor hos taxeringsnämnder och prövningsnämnder numera sker på ett objektiva sätt. Den uppgift att främja taxeringarnas enhetlighet, som mellankommunala prövningsnämnden tidigare på grund av arten av sin verksamhet fyllt, har genom inrättandet av riksskattenämnden övergått å denna nämnd.

I det fåtal fall, där interkommunala taxeringsfrågor icke kan lösas genom

kommunikation mellan taxeringsmyndigheterna i länen, föreslås att den mellankommunala tvistefrågan skall underställas riksskattenämnden.

Centralt organ för taxeringsväsendet

De sakkunniga erinrar om att i den för riksskattenämnden utfärdade instruktionen angavs att nämnden skulle verka för en effektiv och ändamålsenlig taxeringskontroll men att några särskilda befogenheter i detta hänseende icke tilldelats nämnden eller dess befattningshavare. I betänkan- det anföres vidare.

De göromål, som föranletts av förhandsbesked, allmänna anvisningar, författ- ingsremisser, dispensärenden och de från Kungl. Maj:t överflyttade ärendena, har varit av sådan omfattning, att den hos riksskattenämnden anställda persona- len i endast ringa omfattning kunnat ägna sig åt åtgärder för förbättring av taxe- ringskontrollen och effektivisering av taxeringsverksamheten. Dess möjligheter därtill är för övrigt mycket begränsade med hänsyn till att personalen saknar egna kontrollbefogenheter och ej heller har rätt att ingripa i länsstyrelsernas eller andra taxeringsorgans verksamhet.

Av det anförda framgår att riksskattenämnden icke har befogenheter eller orga- nisatoriska resurser för att leda eller kontinuerligt öva inseeende över det egent- liga taxeringsarbetet och taxeringskontrollen. För dessa uppgifter bär de tjugu- fyra länsstyrelserna och överståthållarämbetet alltjämt var för sig ansvaret.

För att taxeringsarbetet och taxeringskontrollen skall kunna tillräckligt effektiviseras synes enligt de sakkunnigas uppfattning på ett centralt organ höra ankomma 1) att leda och samordna taxeringsavdelningarnas arbete, 2) upplysningsverksamhet och 3) taxeringskontroll m. m.

Beträffande ledningen och samordningen av taxeringsavdelningarnas ar- bete avser de sakkunniga främst den allmänna planläggningen av arbetet samt ett rationellt utnyttjande av tillgängliga arbetskrafter. Genom det centrala organet skulle erhållas den behövliga överblicken över taxerings- verksamheten i riket. Organet skulle härigenom bl. a. förvärva sådan kännedom om personalbehovet vid de olika taxeringsavdelningarna, att det kunde tillhandagå vederbörande statsdepartement vid behandlingen av hit- hörande anslagsfrågor.

I fråga om upplysningsverksamheten anföres bl. a. följande.

I annat sammanhang har anförts önskvärdheten av att skattskyldiga beredes möjlighet att utan omgång erhålla besked huruvida viss intäkt skall deklarerats eller viss utgift få avdragas. Besked bör även lämnas rörande skyldighet att lämna uppgift till ledning vid annans taxering. Denna upplysningsverksamhet bör av praktiska hänsyn bedrivas av det centrala organet, som till grund därför bör ha tillgång till ett utförligt rättsfallsregister och anskaffa andra lämpliga hjälpmedel för verksamheten. Även taxeringsmyndigheterna och deras tjänstemän bör kunna anlita upplysningsverksamheten och därigenom inbespara tidsödande arbete med att hålla reda på eller efterforska rättsfall o. d. Den här avsedda upplysnings- verksamheten bör gå ut på snabba, korta, klara besked till ledning vid fullgörande av deklara- tions- och uppgiftsskyldighet eller vid deklara- tionskontroll. — — — De meddelade upplysningarna skulle givetvis icke vara bindande för skattskyl-

diga eller beskattningsmyndigheterna, men desamma skulle utan tvivel bidra till att deklARATIONERNA bleve bättre och spara tid för taxeringsmyndigheterna.

Rörande taxeringskontrollen slutligen åsyftar de sakkunniga dels centralt tillhandahållande av kontrollmaterial och dels att hos det centrala organet skulle finnas viss granskningspersonal som kunde tidvis tjänstgöra ute hos taxeringsavdelningarna och därvid förmedla erfarenheter och lämna bistånd vid granskningsuppgifter av särskilt kvalificerad natur.

De här nämnda centrala arbetsuppgifterna kan — yttrar därefter de sakkunniga — självfallet icke utföras av riksskattenämnden såsom sådan eftersom de förutsätter en kontinuerlig verksamhet av heltidstjänstgörande personal. Det torde icke heller vara lämpligt att nämnden utövar ledningar av verksamheten, då detta knappast vore förenligt med nämndens beslutande uppgifter. Verksamheten skulle för övrigt huvudsakligen bestå av göromål, som bör ankomma på ett organ av centralt verks karaktär och icke på en nämnd.

Det centrala organet föreslås organiserat på det sättet, att riksskatte nämndens kansli ombildas och utbygges till en taxeringsstyrelse. Riksskattenämnden skall därvid bibehållas såsom beslutande myndighet i fråga om förhandsbesked, anvisningar rörande skatteförfattningarnas tillämpning, fastställande av deklarationsblanketter o. d. Den verksamhet, som nämnden och dess tjänstemän förutsatts skola utöva genom rådgivning åt taxeringsavdelningarna o. d., skall däremot övertagas av taxeringsstyrelsen. Denna skall ombesörja riksskattenämndens kansligöromål. Därigenom kan de erfarenheter och det material, som samlas hos taxeringsstyrelsen, utnyttjas av riksskattenämnden.

Taxeringsstyrelsen skall enligt förslaget omfatta
 en byrå för ärenden, som skall avgöras av riksskattenämnden,
 en byrå för taxeringskontroll och därmed sammanhängande göromål,
 samt

en byrå för övriga ärenden (upplysningsverksamhet, samband med taxeringsavdelningarna m. m.).

Chefen för taxeringsstyrelsen föreslås skola ha generaldirektörs ställning. Inrättandet av ett centralt organ med de föreslagna uppgifterna säges i viss mån påverka länsstyrelsernas ställning i taxeringsorganisationen. Här om yttrar de sakkunniga bl. a. följande.

Om det föreslagna organet inrättas, bör det ankomma på taxeringsintendenten i stället för på länsstyrelsen att med biträde av tjänstemännen å taxeringsavdelningen leda och övervaka taxeringsarbetet i länet. Vid fullgörande av denna uppgift liksom övriga på taxeringsavdelningens tjänstemän ankommande göromål står taxeringsintendenten under inseende av taxeringsstyrelsen. I organisatoriskt hänseende blir taxeringsintendenten och befattningshavarna å taxeringsavdelningen fortfarande tjänstemän vid länsstyrelsen. Tjänstemännen å taxeringsavdelningen bör dock icke få tagas i anspråk för andra göromål än sådana, som direkt sammanhänger med taxeringsväsendet. Länsstyrelsen bör fortfarande vara beslutande

myndighet i fråga om indelning i taxeringsdistrikt, förordnande av taxeringsnämndsordförande o. d.

Förutom de uppgifter, som enligt vad nu sagts avses skola ankomma på taxeringsstyrelsen, skall denna enligt förslaget ha en del andra åligganden. Här om anföres.

Taxeringsstyrelsen bör ombesörja kontakt med myndigheter i andra länder, där sådan är önskvärd för åstadkommande av behörig taxeringskontroll. I frågor om åtal för oriktig deklaration bör taxeringsstyrelsen under samverkan med vederbörande åklagarmyndigheter söka få till stånd enhetlig bedömning och i besvärligare fall bistå taxeringsavdelningarna och åklagarmyndigheterna vid utredningen. Taxeringsstyrelsen bör, då tendenser till skatteflykt observeras, ta initiativ till erforderliga åtgärder däremot. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt förhållandet mellan taxeringsmyndigheterna och allmänheten, bl. a. i syfte att den för taxeringskontrollen stadgade uppgiftsskyldigheten blir så litet betungande som möjligt. Det är önskvärt att taxeringsstyrelsen årligen avger redogörelse för hur taxeringsverksamheten bedrivs och taxeringskontrollen fungerar. Denna redogörelse bör vara så utförlig, att den ger en uppfattning om taxeringsförfarandets effektivitet.

Besvärsförfarandet

De sakkunniga framhåller att bestämmelser om handläggningen samt om bevisning och bevisprövning i taxeringsmål så gott som helt saknas i taxeringsförordningen. Ehuru behovet av en närmare reglering av besvärsförfarandet i taxeringsförordningen säges ha gjort sig alltmer gällande i och med att taxeringen blivit mer komplicerad, har de sakkunniga icke ansett sig böra föreslå en sådan reglering. De sakkunniga anför.

Emellertid är taxeringsmålen av ytterst olikartad beskaffenhet både med avseende på innehåll och det sätt, på vilket besvärstalan utföres. Bestämmelser som beaktade mål av olika beskaffenhet måste bli jämförelsevis invecklade. En mera detaljerad reglering av förfarandet skulle vidare beröra skattedomstolarnas organisation och verksamhet — ett ämne som faller utanför de sakkunnigas uppdrag. Vissa omständigheter bör dock icke förbigås med hänsyn till desammas stora betydelse för taxeringen i första instans och för taxeringskontrollen.

De sakkunniga föreslår att nuvarande bestämmelse i 93 § taxeringsförordningen om skyldighet för taxeringsintendent att åvägbringa för prövning av besvär och framställningar erforderlig utredning kompletteras med en föreskrift om att klagande som förfogar över befintligt bevismaterial skall förebringa den utredning han vill åberopa till stöd för sina yrkanden.

Skattskyldigs nuvarande rätt att företräda inför prövningsnämnd och därvid utföra sin talan föreslås inskränkt till en rätt att muntligen meddela upplysningar inför nämnden. Såsom skäl för detta förslag anför de sakkunniga i huvudsak följande.

I 110 § TF intagen föreskrift att skattskyldig äger vara tillstådes inför prövningsnämnd samt därvid utföra sin talan har i vissa fall lett till att handläggningen hos prövningsnämnd genom den skattskyldiges eller hans ombuds sätt att utföra talan tenderat att utveckla sig efter mönster av den muntliga rättegången

vid de allmänna domstolarna. Skall den muntliga handläggningen hos prövningsnämnd utformas efter nämnda mönster, synes man få räkna med en omgestaltning av företrädarskapet för det allmänna, så att från dess sida kan förebringas utredning exempelvis liknande den som står åklagarmyndigheterna till buds i form av polisutredningar. Hela frågan om bevisningen i taxeringsmål måste omprövas och möjligheterna att genom vittnesförhör och partsförhör under sanningssäkrans åstadkomma utredning undersökas. Behovet av personal för utförande av partstalan för det allmänna skulle väsentligt överstiga vad som erfordras för utövande av den funktion, som nu tillkommer taxeringsintendent och enligt förslaget skall tillkomma allmänt ombud. Prövningsnämndernas resurser måste vidare förstärkas med tekniska anordningar eller personal för upptagande av vad som förekommer vid den muntliga handläggningen. Detta bör nämligen bli tillgängligt för skattedomstolarna.

Vidare föreslår de sakkunniga att skattskyldig icke skall äga att låta sig företrädas av ombud utan att själv vara närvarande.

Beträffande skattedomstolarnas handläggning av taxeringsbesvär uttalar de sakkunniga vissa önskemål. Till en början efterlyses en mera aktiv ledning av besvärsförfarandet från skattedomstolarnas sida. Vidare uttalas önskemål om att skattedomstolarna i betydligt större utsträckning än vad nu är fallet ville förse sina utslag med motivering, i synnerhet då ändring vidtages i den lägre instansens avgörande.

Slutligen uttalar de sakkunniga att de olägenheter, som nu vållas av de långa väntetiderna i taxeringsmål, skulle kunna i viss utsträckning förebyggas genom ordnande av regelbunden förtursbehandling av mål, som är av prejudicerande natur eller rör flera skattskyldiga eller flera års taxering för samma skattskyldig.

Yttranden över 1950 års skattelagssakkunnigas förslag

Allmänna synpunkter på taxeringsorganisationen

De sakkunnigas förslag angående taxeringsorganisationen har mött kritik i många yttranden, och ett stort antal remissinstanser uttalar sig i avstyrkande riktning.

Några av de avstyrkande remissinstanserna förordar att man i första hand tillvaratar möjligheterna till rationalisering och utbyggnad inom den nuvarande organisationens ram. Sålunda yttrar *länsstyrelsen i Skaraborgs län* sammanfattningsvis följande.

Även om genom 1943 års taxeringsreform och den därefter skedda utbyggnaden taxeringsorganisationen blivit utrustad för sina uppgifter, kan mycket allttjämt göras för att stärka densamma. Länsstyrelsen förordar för sin del rationaliseringar och förbättringar inom den nuvarande organisationens ram.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län framhåller att man icke bör överskatta effekten av en utbyggd och förbättrad taxeringsorganisation.

I vissa yttranden förordas uppsett med en reform av taxeringsorganisationen. Uttalanden i sådan riktning göres av länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Kristianstads, Värmlands, Västmanlands och Norrbottens län, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Föreningen Sveriges landskanslistor och Tjänstemännens centralorganisation. Enligt dessa yttranden bör man avvakta statens organisationsnämnds utredning om införande av hålkortssystem för debitering och längdföring inom skatteväsendet samt att man därför bör ompröva taxeringsorganisationen i samband med frågan om uppbördsväsendets blivande organisation.

Föreningen Sveriges kronokamrerare anför i denna fråga följande.

En hålkortsmekanisering av angivet slag kan uppenbarligen icke genomföras utan att arbetet koncentreras med län som minsta enhet. För de lokala skattemyndigheterna skulle detta innebära ett bortfall av arbetsuppgifter, som i sin tur komme att medföra, att ett antal tjänstemän vid dessa myndigheter frigjordes. Ett överskott av arbetskraft kan sålunda förväntas uppkomma. Då den personal, som i så fall kommer att friställas, icke ringa omfattning torde vara väl lämpad att inplaceras i taxeringsarbetet, finner föreningen det icke försvarligt, att beslut fattas rörande ändrad taxeringsorganisation, innan nämnda utredning slutförts. Föreningen får därför som sin mening uttala, att den slutliga prövningen av taxeringsorganisationen bör uppskjutas i avbidan på resultatet av den pågående utredningen om hålkortsmekanisering. Därest utredningen leder till för-

slag om genomförande av dylik mekanisering, böra båda frågorna upptagas till behandling i ett sammanhang.

Taxeringsarbetet i första instans

Förslaget till styrkes i denna del eller lämnas utan erinran av statskontoret, Föreningen Sveriges landskanslisters, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, näringslivets skattedelegation (gemensamt yttrande för Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund och Svenska bankföreningen), Svensk industriförening, Svenska livförsäkringsbolags förening, Sveriges advokatsamfund och Göteborgs handelskammare.

Svenska livförsäkringsbolags förening anser betydande fördelar vara att vinna, om taxeringsarbetet fördelas över hela året, samt att stora förbättringar kan väntas, om heltidsanställda länsstyrelsetjänstemän anlitas för det egentliga taxeringsarbetet i lämplig omfattning.

Tjänstemännens centralorganisation finner lämpligt att åtgärder vidtas utan dröjsmål för ett successivt genomförande av förslaget, därvid särskilt understrykes vikten av att lämpliga utbildningskurser anordnas snarast möjligt.

Näringslivets skattedelegation förordar likaså att konsulentbefattningarna besättes successivt, i den mån lämpliga och prövade aspiranter står till förfogande. Samtidigt framhålles vådan av att i nuvarande läge binda ytterligare arbetskraft i den utsträckning som föreslagits. Därför förordas att länsstyrelserna under övergångstiden medges tämligen stor frihet vid utformningen av taxeringsorganisationen i första instans, så att de kan lämpa efter lägligheten.

Vissa jämkningar förordas av riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Örebro och Västernorrlands län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, 1949 års besvärssakkunniga, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges köpmannaförbund samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation.

Enligt riksskattenämndens mening bör det framför allt vara av vikt dels att man inte låser organisationen för hårt utan låter den anpassa sig efter växlande förhållanden och lokala behov och dels att man i största utsträckning tillvaratar den sakkunskap och rutin som redan nu finns att tillgå. Riksskattenämnden tillråder en gradvis skeende övergång, så att den nya ordningen växer fram efterhand.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter är ense med de sakkunniga om att taxeringsförfarandets tyngdpunkt måste förläggas till den första instansen, taxeringsnämnden. Föreningen yttrar bl. a.

Nuvarande system visar i dagens läge påtagliga brister. Intresset för taxeringsarbetet är inom nämnderna mycket växlande. Ordförandena inom de olika distrikten arbeta mycket ojämnt. Många ordförande äro effektiva och göra ett mycket gott arbete, men det kan å andra sidan icke bestri- das, att vissa ordförande utföra arbete av sämre kvalitet. Tillgången på lämpliga personer, som äro villiga att taga på sig de mångskiftande och viktiga ordförandeuppgifterna, är i avtagande. Många gånger är det helt enkelt icke möjligt att utanför kretsen av länsstyrelsens befattningshavare få fram lämpliga kandidater till ordförandeposterna. Taxeringsförfarandet och skattebestämmelserna ha med tiden komplicerats. Det ligger en olägen- het i att låta granskningen och de rutinmässiga göromålen vila på andra personer än sådana, som i sin dagliga gärning ägna sig åt taxeringsarbete. Deklarationsmaterialet och antalet svårbedömliga fall är numera väsent- ligt större än tidigare. Ordförandena hinna helt enkelt icke med att under den korta tid som står till förfogande för dem gå igenom deklARATIONERNA på det sätt som är önskvärt och nödvändigt. Taxeringsintendenten, som har att leda taxeringsarbetet och tillse att detta bedrivs på bästa sätt, äger icke sådan ställning i förhållande till ordförandena, som erfordras för att han effektivt skall kunna ingripa, när taxeringsarbetet utföres mindre ändamålsenligt eller utan tillräcklig energi.

Förslaget a v s t y r k e s av riksräkenskapsverket, tolv länsstyrelser, Taxe- ringsnämndsordförandenas riksförbund, Kooperativa förbundet och Sveriges redareförening.

Länsstyrelsen i Östergötlands län finner lekmännens funktion i den före- slagna organisationen närmast skenbar samt uttalar att denna organisation är både kostnadskrävande och tungrodd. Enligt länsstyrelsens mening kan en rationalisering och effektivisering åstadkommas med enklare och betyd- ligt mindre kostnadskrävande åtgärder än utredningsmännen föreslagit. Det framhålles även att organisationen bör erhålla en sådan utformning att den rätta avvägningen mellan det allmännas intresse och den enskildes an- språk på skydd för sin intressesfär ernås.

Länsstyrelsen i Jämtlands län framhåller att förslaget trots sina för- tjänster medför vissa konsekvenser, som gör att länsstyrelsen måste ställa sig betänksam till dess genomförande. Den föreslagna organisationen skulle även medföra så betydande praktiska olägenheter, att en övergång till densamma enligt länsstyrelsens mening för närvarande ej bör ske. Läns- styrelsen är av den uppfattningen att en väsentlig förbättring av taxerings- organisationen i första instans kan nås inom ramen av de angivna utred- ningsdirektiven och utan de genomgripande organisatoriska ändringar, som de sakkunniga förordat. Man bör sålunda enligt länsstyrelsens me- ning gå fram med större försiktighet och successivt utbygga den nuvarande organisationen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län utgår från att det är irrationellt att företa en mera detaljerad reglering av organisationen för taxering och uppbörd var för sig. Flertalet arbetsuppgifter inom dessa områden är nämligen lik- artade och arbetsmaterialet är delvis gemensamt, vilket medför att arbe-

tet organiseras bäst under en enhetlig ledning. Då det föreligger vissa svårigheter att ta ställning härtill på grund av statens organisationsnämnds utredning och blivande förslag, förordar länsstyrelsen en provisorisk lösning.

Sveriges häradsarkivarförening påpekar, att förslaget synes baserat på förhållandena i Stockholms stad, där en sådan centralisering, som de sakkunniga förordar, icke försämrar de skattskyldigas möjligheter till en någorlunda bekväm kontakt med taxeringsmyndigheterna.

Föreningen Sveriges kronokamrerare finner det vanskligt att bedöma behovet av en så genomgripande, riksomfattande omdaning av taxeringsväsendet som den föreslagna. Om förslaget till ändrad taxeringsorganisation i princip finnes böra genomföras, hävdar emellertid föreningen bestämt att taxeringsarbetet i första instans anknytes till de lokala skattemyndigheterna.

Kammarrätten framhåller att vissa betydande fördelar är förenade med förslaget men befarar, att det nya systemet kommer att leda till vissa olägenheter.

Kammarrätten är ej helt övertygad om att de kanske ofta oerfarna taxeringskonsulenterna komma att omfattas med det erforderliga förtroendet av allmänheten och att de kunna klara sina maktpåliggande uppgifter utan att irritation uppstår. Ätminstone i jordbruksdistrikten synas konsulenterna icke vara de lämpligaste att utföra det egentliga taxeringsarbetet, därtill torde erfordras personer som äga god insikt i jordbrukets ekonomiska förhållanden. Vidare kan arbetet i taxeringsnämnden påverkas ogynnsamt. I en del fall kommer föredraganden-konsulenten att dominera nämndens arbete och beslut, så att arbetet löper snabbt ehuru det då blir en ren tjänstemannataxering. I de fall åter där ordföranden är kunnig och intresserad komma troligen långa diskussioner att uppstå i nämnden. Ordförandeuppdraget blir därvid betungande och sammanträdena långa.

Praktiskt taget samtliga remissorgan vitsordar behovet av förstärkning av arbetskrafterna för taxeringsarbetet i första instans och flertalet tillstyrker att det egentliga taxeringsarbetet skall överföras på heltidsanställd arbetskraft.

Överståthållarämbetet framhåller att arbetet i nämnderna bör så organiseras och bedrivas att en aktiv medverkan från lekmännens sida främjas. Ämbetet uttalar att i en tid, då tendensen uppenbart är att förstärka lekmannelementet i statliga myndigheter — ämbetet erinrar om nämndemannainstitutionens infogande i rådhusrätterna — det icke kan anses försvarligt att försvaga detta element i en organisation, som för befolkningen i gemen numera har en så starkt ingripande funktion som beskattningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län säger sig icke kunna biträda de sakkunnigas tanke att genom anlitande av tjänstemän för taxeringsarbetet väsentligt begränsa lekmännens medverkan.

Länsstyrelsen anför bl. a. följande.

Ur skilda synpunkter är lekmäns aktiva medverkan i taxeringsarbetet önskvärd, ja rent av omistlig. För närvarande betyder skatten mer i medborgarens budget än tidigare. Det är då synnerligen viktigt att de skattskyldigas egna förtroendemän får dela ansvaret för taxeringsbesluten. Det gäller här enligt länsstyrelsens mening en förtroendefråga. Om lekmännens medverkan blir allt mer formell och taxeringsväsendet i motsvarande grad föres över på en taxeringsbyråkrati, ligger nära till hands att befara att en utbredd opinion reser krav på kontroll över taxeringstjänstemännen i någon form. I längden skulle nog dessa krav icke kunna avvisas. De kan icke anses oberättigade. Nu är det sant, att utvecklingen på många håll faktiskt lett till ett minskat lekmannainflytande. Denna utveckling är emellertid ur flera synpunkter icke önskvärd och bör i varje fall icke forceras. Om tiden för taxeringsarbetet blir längre, synes större möjligheter än nu föreligga för att göra lekmännens medverkan i taxeringsnämnderna till en realitet. Länsstyrelsen får i detta sammanhang framhålla, hurusom lekmäns medverkan i administrativa beslut på andra områden eftersträvas.

1923 års taxeringssakkunniga föreslog att särskilda kommunalombud skulle deltaga i taxeringsarbetet för att bevaka kommunernas intresse. Det synes kunna ifrågasättas huruvida icke detta uppslag ånyo bör övervägas; kommunernas intresse för taxeringsarbetet bör på allt sätt uppmuntras.

Anknytningen till kommunal verksamhet har också värde och betydelse för de skattskyldiga ur en annan synpunkt, som icke bör utelämnas. En taxeringstjänsteman, som utslutande ägnar sin tid åt deklarationskontroll, erhåller lätt — på grund av de exempel på skattefusk, varmed han nästan dagligen konfronteras — en pessimistisk uppfattning om deklaranternas skattemoral. Medvetet eller omedvetet gripes han av ett begär att skipa rättvisa, som lätt kan göra hans verksamhet hård och alltför fiskalisk. Att hans arbete skall granskas och godkännas av folkvalda förtroendemän, måste antagas bidra till önskvärd objektivitet.

Länsstyrelsen i Kalmar län, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation samt Svenska företagares riksförbund anför liknande synpunkter.

Länsstyrelsen i Örebro län uttalar att taxeringsarbetet utan tvivel skulle bli betydligt effektivare om det i huvudsak utföres av heltidsanställda taxeringstjänstemän, taxeringskonsulenter. Länsstyrelsen framhåller emellertid svårigheterna att anskaffa lämplig personal under övergångstiden och anför.

Svårigheterna att anskaffa lämplig personal för fullgörande av uppdrag som taxeringskonsulent måste förväntas bli stora. Under en övergångstid torde det därför bli nödvändigt att åtminstone för de kvalificerade uppgifterna som konsulent i de särskilda taxeringsnämnderna anlita personal vid taxeringsavdelningen. Det torde vidare vara angeläget att för de mera kvalificerade uppdragen som taxeringskonsulent förvärva en del av landskanslisterna, vilka genom tjänstgöring på taxeringsavdelningen förvärvat god insikt i taxeringsarbetet. Om rekryteringen av konsulenter kan bygga på en stomme av landskanslister, torde det kunna förväntas att organisationen efter kort tid blir effektiv. En förutsättning för att kunna förvärva duglig personal till konsulenter torde emellertid vara, att konsulenterna beredas tillfredsställande befordringsmöjligheter.

När det gäller att förstärka taxeringsorganisationen i första instans kan enligt *Föreningen Sveriges taxeringsintendenter* olika vägar väljas. Den ena skulle vara att bygga ut det nuvarande systemet, varvid taxeringsnämndsordföranden skulle förses med biträdeshjälp för rutinarbete och den nuvarande konsulentinstitutionen förstärkas för att möjliggöra en intensifierad granskning av de mera kvalificerade deklarationerna. Den andra skulle vara att följa de sakkunnigas förslag. Föreningen anser att huvudintresset måste knyta sig kring själva granskningen, om man vill få upp taxeringens kvalitet. I valet mellan en utbyggnad av nuvarande system och förslaget om tjänstemannataxering förordas det senare.

Föreningen anför.

Skillnaden mellan de båda systemen för granskning — å ena sidan ordförandegranskning såsom nu men kompletterad med ökad konsulentgranskning och å andra sidan tjänstemannagranskning av samtliga deklarationer — kan synas liten. Den saknar emellertid icke betydelse. Vid ett val mellan de båda linjerna kan å ena sidan hävdas, att det nuvarande systemet enklast skulle kunna förbättras genom att ordföranden finge effektiv hjälp med göromålen. Å andra sidan kan göras gällande, att man härigenom icke bygger systemet på en ur effektivitetssynpunkt bebyggande grund och att man icke beaktar den principanmärkning, som måste riktas mot nuvarande system, enligt vilket ordföranden tillagts både granskande och bedömande funktion. Man kan icke bortse från att utvecklingen i samhället går mot en tjänstemannataxering.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer förordar en specialisering av personalens arbetsuppgifter efter deklarationsmaterialets art och beskaffenhet och yttrar bl. a.

För att tjänstemannataxering verkligen skall leda till en förbättrad taxeringskontroll, kräves emellertid också, att personalen användes på rätt sätt. Deklarationsmaterialets olika sammansättning och svårighetsgrad fordrar en specialisering av personalens arbetsuppgifter på så sätt, att man i stor utsträckning måste övergiva den strängt lokala indelningen och i stället fördela deklarationsmaterialet efter dess art och beskaffenhet på befattningshavare med lämpliga kvalifikationer.

För tjänstemannataxering av aktiebolag och rörelseidkare finner föreningen nödvändigt att man anställer taxeringskonsulenter med motsvarande kvalifikationer som taxeringssektionernas revisionspersonal. I stort sett, säger föreningen, uppstår samma problem, även när det gäller annat mera kvalificerat taxeringsarbete särskilt i fråga om rörelseidkare och vissa jordbrukares taxering. Det är viktigt att kravet särskilt på företagsekonomiska kunskaper icke sättes för lågt. Och för de taxeringsinspektörer, som skall leda konsulenter i distrikt, där aktiebolag och aktieägare i familjebolag, rörelseidkare och fria näringsutövare samt vissa jordbrukare taxeras, måste man uppställa höga krav på såväl företags- som allmänekonomiska kunskaper. För dessa befattningshavare bör därför fordras taxeringsrevisors kompetens.

Beträffande taxeringskonsulentens ställning hävdar *Sveriges akademikers centralorganisation*, att ett partsförhållande bör genomföras även i första instans samt att taxeringskonsulenten bör företräda det allmännas intressen och inte framstå som ett biträde till taxeringsnämnden.

Motsatt uppfattning har *1949 års besvärssakkunniga*, som anser att ett förfarande mellan två varandra motstående parter knappast låter sig genomföra i första instans utan betydande omläggningar av taxeringsorganisationen.

Besvärssakkunniga anför.

Enligt den av skattelagssakkunniga föreslagna organisationen, vilken synes i och för sig lämplig, blir taxeringskonsulenten, å vilken uppgiften att utreda och föredraga taxeringsärendena blivit lagd, att betrakta som ett biträde åt taxeringsnämnden. Han kan då inte samtidigt vara partsrepresentant för det allmänna. Förfarandet skulle också oskäligt tyngas av en ordning byggd på ett tvåpartsförhållande. Behovet av en sådan ordning är icke heller i första instans så stort som i besvärinstanserna.

Kooperativa förbundet hyser stora betänkligheter mot förslaget att överflytta taxeringsarbetet till fast anställda tjänstemän.

Visserligen skall taxeringsnämnderna alltjämt finnas kvar, men deras inflytande torde i praktiken bli ytterst obetydligt. Arbetet i första instans torde praktiskt taget helt komma att ligga i händerna på taxeringskonsulenten. De sakkunniga har i olika sammanhang givit uttryck för en uppfattning och föreslagit bestämmelser, som alltför ensidigt beaktar de fiskaliska synpunkterna. Skulle en liknande inställning komma till uttryck hos de föreslagna taxeringskonsulenterna befaras allvarligt, att allmänhetens irritation mot taxeringsmyndigheterna skulle ökas och deklara-tionsmoralen som en följd härav ytterligare försämrats.

Det torde av rent praktiska skäl vara ogörligt att omgående utöka antalet taxeringstjänstemän i den föreslagna omfattningen. Även om detta vore möjligt, talar åtskilliga skäl för att en utbyggnad bör ske i långsam takt. På en tjänsteman i den ställning, som den föreslagna taxeringskonsulenten skulle få, måste ställas mycket stora krav, ej enbart i fråga om teoretiska kvalifikationer utan även i fråga om praktisk erfarenhet och lämpligt handlag.

Liknande synpunkter anföres av *Sveriges redareförening*.

Riksräkenskapsverket förordar partiella reformer inom den nuvarande organisationens ram samt yttrar.

Särskilt finner ämbetsverket det föga sannolikt, att en organisation med taxeringskonsulenter i lönegraderna 11—18 i »enklare» distrikt skulle kunna erbjuda förutsättningar för en effektivare taxering än för närvarande. Enligt riksräkenskapsverkets mening förtjänar det därför övervägas, om icke mera skulle stå att vinna genom en upprustning av den nuvarande organisationen — bland annat så att taxeringsuppdragen göras mer attraktiva genom en skälig höjning av arvodena, att biträdeshjälp i möjligaste mån ställs till förfogande för rutingöromålen och att tillgången hos länsstyrelserna på kvalificerad taxeringspersonal ökas med sikte på taxeringsrevisioner och annan mera krävande kontroll.

Även *länsstyrelsen i Västerbottens län* finner förslaget att placera vissa konsulenter så lågt som i lönegrad 11 och de närmast däröver liggande lönegraderna ägnat att inge betänkligheter.

Länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Gävleborgs och Jämtlands län förordar att nuvarande taxeringskonsulentorganisation utbygges till att omfatta heltidsanställda tjänstemän speciellt för granskning av mer invecklade deklARATIONER.

Länsstyrelsen i Södermanlands län yttrar bl. a.

Det förordade sättet att förstärka taxeringsnämnderna kan länsstyrelsen icke tillstyrka. Man avser att tillskapa en stor, relativt lågt avlönad tjänstemannakår, som skall göra det väsentliga arbetet. En dylik kår kommer, icke blott under den första tiden, att bli svår att rekrytera. Den kommer ju väsentligen att sakna beföringsmöjligheter. Även om man så småningom skulle kunna få tillräckligt många tjänstemän med intresse för uppgiften, måste man med oro tänka på hur förhållandena kunna bli efter ett par tiotal år, då samma tjänstemän alltjämt skola syssla med enahanda uppgifter. Sannolikt måste de därvidlag ha blivit avtrubbade i sin tjänsteutövning som i hög grad bör vara beroende av initiativ och frisk energi.

Enligt länsstyrelsens mening skulle möjligen erfordras någon utökning av antalet deltidssysselsatta taxeringskonsulenter på länsstyrelserna.

Svenska landstingsförbundet räknar med att deltidanställda konsulenter åtminstone till en början i rätt betydande utsträckning torde få anlitas.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser att i nämnda län taxeringskonsulenter behövs endast i fråga om taxering av jordbruk.

Länsstyrelsen yttrar vidare.

Beträffande taxeringsarbetet i första instans bör taxeringen av rörelseidkare och fria yrkesutövare anförtros åt specialnämnder med särskilt kvalificerade ordförande, varigenom biträde av konsulenter icke blir nödvändigt. För aktiebolag och ekonomiska föreningar torde taxeringen liksom hittills böra ombesörjas av två särskilda taxeringsnämnder. Konsulentbiträde erfordras ej heller för dessa nämnder. I fråga om taxering av jordbruk föreligger däremot ett påtagligt behov av yrkeskunnig hjälp åt ordförandena. Länsstyrelsen föreslår, att försöksvis fem fasta taxeringskonsulenter anställas å länsstyrelsen för granskning och kontroll företrädesvis av deklARATIONER för jordbruk.

Skånes handelskammare, som ställer sig avvisande till de sakkunnigas förslag, förordar en viss fortsatt successiv utbyggnad av taxeringskonsulentorganisationen med heltidsanställda konsulenter.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund finner det angeläget att nuvarande taxeringsorganisation i stort sett bibehålles oförändrad, varvid dock taxeringsnämndsordförandena bör avlastas expeditionella göromål.

Länsstyrelsen i Västmanlands län, som förordar uppskov med organisationsfrågorna, anser att man i avvaktan på ny utredning om uppbornds- och taxeringsväsendets organisation bör överväga att hos de lokala skatte-

myndigheterna anställa landskanslisters och biträden med de åligganden i huvudsak hos taxeringsnämnderna, som de sakkunniga föreslagit.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län föreslår en mindre omfattande organisation, i vilken häradskskrivaren och en hos honom placerad landskanslist skall förordnas till konsulenter för taxeringsdistrikten inom fögderiet.

Frågan om taxeringskonsulenternas placering har upptagits i ett stort antal yttranden. De sakkunnigas förslag att taxeringskonsulenterna i organisatoriskt hänseende skall vara tjänstemän hos länsstyrelsen med placering på taxeringsavdelningen avstyrkes av länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Kopparbergs län, Sveriges häradskskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet, Riksförbundet landsbygdens folk och Sveriges lantbruksförbund, vilka i stället förordar att konsulenterna anknytes till de lokala skattemyndigheterna.

Länsstyrelsen i Stockholms län anmärker att de sakkunniga, när det gäller organisationens förvaltningsmässiga inordnande, icke tillräckligt redovisat det andra alternativet, nämligen att de nya tjänstemännen (konsulenterna) skulle anknytas till den lokala skattemyndigheten. Enligt länsstyrelsens mening talar emellertid mycket för en sådan anordning. Länsstyrelsen anför vidare bl. a.

Först och främst gäller det härvid ett arbete, där begränsade arbetsenheter enligt vunna erfarenheter innefattar stora fördelar. Beskattnings-tjänstemannen får, om han knyts till en mindre förvaltning i orten, bättre och intimare kontakt med sitt klientel. Vidare gäller ur allmänhetens synpunkt att kontakt med skattemyndigheten lättare nås om denna verkar ute i bygden än om den finnes i residensstaden. En skattskyldig, som då han erhållit sin debetsedel å slutlig skatt, anser sig ha anledning förmoda att något fel förekommit som medfört för hög skatt, bör, då han vänder sig till debiteringsförrättaren för att erhålla besked i frågan, verkligen kunna erhålla detta omedelbart. Detta kan ske om taxeringstjänstemannen också verkar å den lokala skattemyndighetens kontor, eljest måste hänvändelse i taxeringsfrågor göras å länsstyrelsen under det debiteringsfrågan avklaras hos den lokala skattemyndigheten.

Det bör också bringas i erinran, hurusom organisationsnämnden förbereder centralisering av debiteringsarbetet med anlåtande av hålkortssystem. Debiteringen är ett väsentligen tekniskt arbete, som är mer lämpat för centralisering än taxeringsarbetet. Sistnämnda arbete blir alltid individuellt och förutsätter kontakt med skattskyldiga och ortsrepresentanter. Frigöres i en nära framtid de lokala skattemyndigheterna från debiteringsarbetet, erhålles sannolikt möjlighet att i stor utsträckning utnyttja de med taxeringsarbete förtrogna lokala skattemyndigheterna — häradskskrivare och kronokamrerare — inom taxeringsorganisationen. Det vore då av stort värde om visst taxeringsarbete redan förut knutits till den lokala skattemyndigheten.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framför liknande synpunkter samt anför därutöver.

För sitt arbete blir den nya personalen beroende eller i varje fall betjänt av mantals- och taxeringslängder, som finnas tillgängliga på häradsskrivarkontor såväl som vid länsstyrelsen, men dessutom av deklARATIONER för preliminär taxering, arbetsgivarregister, lagfartsförteckningar, jordregisterutdrag m. m., vilka endast äro tillgängliga hos lokala skattemyndigheten.

Närvaro vid de ofta förekommande sammanträdena med taxeringsnämnderna gör det nödvändigt, att konsulenten icke i onödan slösar tid på resor utan har sin bostad i orten i stället för i residensstaden.

Deklarationsgranskning bör ske i orten, i nära kontaktmöjlighet dels till de skattskyldiga för telefonsamtal eller personliga besök, dels till de organ, som sköta indrivningsarbete, dels arbetsgivare för behövliga upplysningar, som under hand kunna införskaffas, dels även till den lokala och personliga miljö, som konsulenten måste eftersträva att lära känna och arbeta sig in i för att göra sig förtjänt av en i dessa avseenden sakkunnig taxeringsnämnds förtroende.

Arbetslokal bör naturligt förläggas i samband med häradsskrivarkontoren. Det torde bliva lättare att bereda denna nya personal arbetslokal på häradsskrivarekontoren — och vid städernas uppboordsverk — än att lösa en byggnadsfråga av stora mått, som vid förläggning till länsstyrelsen skulle erbjuda mycket stora svårigheter.

Konsulent och biträde skola arbeta självständigt utan att stå under häradsskrivarens inflytande, i vad angår taxeringsarbetets bedrivande. Detta utesluter icke att de kunna användas även till annat arbete, som kan tilldelas dem med taxeringsintendentens medgivande. Detta måste fastslås för undanröjande av konflikthanledning.

Sveriges häradsskrivarförening ser i motförslaget en möjlighet att bygga ut den upplysningsverksamhet till allmänhetens tjänst, som de lokala skattemyndigheterna för närvarande utövar. Föreningen yttrar.

Efter den nu gällande uppboordsorganisationens genomförande har allmänheten i allt större omfattning vant sig vid att i olika skatte- och taxeringsfrågor vända sig till de lokala skattemyndigheterna för inhämtande av råd och upplysningar. Erfarenheten under denna tid har emellertid visat, att häradsskrivarna utan tillgång till deklaramaterialet icke kunnat lämna de uttömmande svar, som de skattskyldiga böra äga rätt att erhålla. Betänkanudet innehåller möjligheter att undanröja denna brist, så att de skattskyldigas krav i berörda avseende tillgodoses. Stationeras de föreslagna konsulenterna på häradsskrivarkontoren, samlas där allt material, som erfordras för utövande av en fullständig upplysningsverksamhet i hithörande frågor. Likaledes kan ett rationellare utnyttjande av såväl den redan nu befintliga arbetskraften som den nytillkommande ske.

Föreningen Sveriges kronokamrerare anför liknande synpunkter och understryker att det mellan taxering och uppboord råddande intima sambandet — med delvis gemensamt arbetsmaterial och likartade arbetsuppgifter — enligt föreningens uppfattning naturligt leder till att en gemensam taxerings- och uppboordsorganisation bör eftersträvas.

Länsstyrelserna i Kristianstads och Örebro län anser däremot att övervägande skäl talar för att taxeringskonsulenterna placeras på länsstyrelsen.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter avråder bestämt från att den lokala skattemyndigheten inkopplas såsom granskningsorgan eller såsom övervakande myndighet vid granskningen. En dylik utväg måste anses olämplig, då taxeringsintendenten härigenom de facto skulle betagas möjligheten att på ett effektivt sätt leda och övervaka taxeringsarbetet ute i länet.

Länsstyrelserna i Uppsala och Älvsborgs län anser — icke minst med tanke på lokalutrymmena — att konsulenterna bör fördelas mellan de lokala skattemyndigheterna och länsstyrelsen så, att de konsulenter som skall ombesörja granskningen av deklARATIONER i särskilda distrikt för rörelseidkare, fria företagare m. fl. lämpligen tjänstgör å länsstyrelsens taxeringsavdelning.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser att konsulentarbetets lokalisering bör få prövas efter förhållandena i varje särskilt län.

Sakkunnigförslaget att det i allmänhet bör ankomma på tjänstemän vid länsstyrelse samt häradskrivare och kronokamrerare att i sin tjänst fullgöra uppdrag som taxeringsnämndsordförande avstyrkes av det övervägande flertalet bland dem som yttrat sig i frågan, däribland riksskatte-nämnden och de flesta länsstyrelserna.

Riksskattenämnden yttrar.

Det finns anledning att uttala tvivel inför de sakkunnigas uppfattning, att uppdragen såsom taxeringsnämndsordförande skulle efter reformens genomförande kunna inskränkas till en relativt ringa uppgift, närmast bestående i att leda nämndens sammanträden. Särskilt när tyngdpunkten i taxeringsarbetet nu i högre grad än hittills skall förläggas till första instans, har man icke fog för att nedvärdera den insats som ordförandeskapet trots allt måste komma att innebära. Icke heller lär det vara önskvärt eller ens praktiskt möjligt att helt eller huvudsakligen anlita endast länsstyrelsens personal för ordförandeskapen. För dylika uppdrag torde man alltjämt få lita även till den övriga sakkunskap, som står att få, givetvis med tillvaratagande av lämpliga personer, som redan nu äro inkopplade i taxeringsarbetet. Man måste då även vara beredd att bestrida de kostnader, som svara mot arbetets kvalitet och omfattning. Att helt lägga arbetet såsom tjänsteuppdrag på länsstyrelsernas personal torde för övrigt icke lösa kostnadsfrågan, eftersom det får antagas att det ordinarie arbetet då blir eftersatt, med vikariatsförordnanden o. dyl. som följd. Detsamma gäller för det fall att de redan nu arbetstyngda lokala skattemyndigheterna tagas i anspråk för taxeringsarbete såsom tjänsteåliggande.

Länsstyrelsen i Kalmar län anför liknande synpunkter samt förordar, att till ordförande i taxeringsnämnder liksom nu utses personer i kommunerna, vilka har god Orts- och personkänedom samt tillräcklig insikt i taxerings- och skatteförfattningar.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att taxeringsnämndsordfö-

randenas fortsatta medverkan med aktivt arbete som bisyssla alltjämt är ofrånkomligt nödvändig, eftersom det tar tid att förvärva kompetens i fråga om taxeringsarbete och sådan icke kan påräknas hos de nyanställda taxeringskonsulenterna.

Länsstyrelserna i Örebro, Södermanlands och Älvsborgs län motsätter sig likaledes de sakkunnigas förslag och varnar för att skjuta taxeringsnämnden och dess ordförande åt sidan.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund intar en likartad ståndpunkt.

Även *länsstyrelsen i Östergötlands län* anser att ordförandeposterna icke bör vara förbehållna tjänstemän utan att jämväl lekmän bör kunna förordnas härtill i den omfattning länsstyrelsen kan finna lämpligt.

Några instanser är inne på tanken att förena befattningarna som ordförande och konsulent i taxeringsnämnd i en tjänst. *Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Uppsala län* anser att så alltid bör ske.

Länsstyrelsen anför.

De sakkunniga ha varit inne på tanken att låta taxeringskonsulenterna även vara ordförande i taxeringsnämnderna men ha funnit, att så lämpligen icke bör ske. Man har ansett, att samma person, som verkställer utredning icke bör bedöma resultatet av den gjorda utredningen. Vidare har man ansett, att taxeringskonsulenternas främsta uppgift att i materiellt hänseende opartiskt undersöka och utreda i vad mån avgivna deklARATIONER utgör ett riktigt underlag för taxering bättre markeras, om de icke deltagit i besluten om taxeringarnas åsättande. Häremot kan invändas att t. ex. i länsstyrelsearbetet befattningshavare, som verkställa utredning i ärenden även besluta i dessa, och att detta icke anses vara stridande mot några allmänna principer eller intressen. Att taxeringskonsulentens opartiskhet skulle bättre markeras genom att han icke deltagit i taxeringsnämndens beslut är ett svagt skäl för att undantaga honom från ordförandeskap i taxeringsnämnd. I verkligheten är det väl så att i allmänhetens ögon såväl konsulent som ordförande anses utöva fiskalisk verksamhet, och att därför bådas opartiskhet ofta ifrågasättes. Att taxeringen skall vara opartisk är ju en självklar sak men det finnes därför icke anledning att framhålla denna opartiskhet mera beträffande den ene än den andre taxeringstjänstemannen.

Länsstyrelsen i Blekinge län förordar alternativt, att länsstyrelserna tills vidare lämnas möjlighet att förordna kvalificerad taxeringskonsulent att tillika vara ordförande i taxeringsnämnd.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län förordar, att konsulentföredragning i taxeringsnämnderna tillsvidare icke skall vara obligatorisk och att ordförandena i nämnderna skall, med vissa lättnader i det expeditionella arbetet, fungera såsom för närvarande, därvid uppdragen alltjämt i huvudsak skall vara extra uppdrag och ej tjänsteåliggande.

Vidare anser länsstyrelsen det vara angeläget att bibehålla möjligheten utnyttja taxeringsrevisorerna för de mest kvalificerade ordförandeuppdragen, d. v. s. i distrikt för taxering av bolag och enskilda rörelseidkare.

Beträffande konsulenterna föreslår länsstyrelsen att inom taxeringsorganisationen anställas befattningshavare i lönegrad Ca 21 (ev. småningom några i lönegrad Ca 25) med tjänstetiteln taxeringskonsulenter och med skyldighet i tjänsten att fullgöra den verksamhet, som f. n. ankommer å taxeringskonsulenter, samt att vara ordförande i taxeringsnämnder.

Sveriges häradskrivarförening, Svenska landskommunernas förbund och Sveriges lantbruksförbund förordar den ändringen i förslaget att häradskrivarna (i städer med egen uppbördsförvaltning kronokamrerarna) — eventuellt också deras assistenter — alltid skall på tjänstens vägnar vara taxeringsnämndsordförande i taxeringsdistrikten i sitt fögderi, varvid även taxeringskonsulenterna placeras på häradskrivarkontoren. Taxering, debitering och påföring av skatt skulle därmed förenas på en hand och en allsidig service gentemot allmänheten från en sådan upplysningscentral samtidigt möjliggöras.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län däremot vill icke tillstyrka någon företrädesställning för häradskrivare eller kronokamrerare till uppdrag som ordförande i taxeringsnämnd.

Endast ett fåtal av remissorganen berör spørsmålet om taxeringsnämnds sammansättning.

Sveriges köpmannaförbund understryker vikten av bestämmelsen att om möjligt inom nämnden skall finnas personer, tillhörande olika inom distriktet förekommande grupper av skattskyldiga. Förbundet fortsätter.

Erfarenheten har visat, att denna bestämmelse icke alltid efterföljes, utan att val stundom i stället synes ske efter t. ex. politiska grunder. Då ledamöterna nu skulle utses för en fyraårsperiod, blir frågan ännu viktigare. Förbundet vill ifrågasätta, om icke länsstyrelserna böra åläggas att tillse, att nämnderna erhålla föreskriven sammansättning och att om så ej skett föranstalta om nyval. Besvärsrätten vid val bör likväl kvarstå.

Annan uppfattning har *1949 års besvärssakkunniga*, som vänder sig mot bestämmelsen att länsstyrelsen skall kunna förordna om nytt val på grund därav att vid valet »olika grupper av skattskyldiga icke blivit vederbörligen företrädade». Besvärssakkunniga yttrar bl. a.

Det torde icke vara lämpligt att sammansätta taxeringsnämnden så att medlemmarna utses såsom företrädare för olika intressen, såsom är förhållandet t. ex. i hyresnämnd. Denna metod med intresserepresentation är främst användbar, då olika enskilda intressen stå emot varandra. Däremot lämpar den sig icke, då såsom i taxeringsförfarandet enskilda intressen stå mot allmänna. Taxeringsnämndens ledamöter böra därför utses efter samma grunder och intaga samma ställning, som regelmässigt tillkommer ledamöter i kommunala nämnder.

Vidare anser besvärssakkunniga att det icke finns något särskilt behov av en av kronan utsedd ledamot utöver ordföranden. Härom anföres.

Med ovan angiven uppfattning om nämndens ställning såsom kommunvalt organ är mindre väl förenligt, att länsstyrelsen utser en av ledamöterna; denne skulle lätt kunna komma att betraktas som efterträdare till det nuvarande kronoombudet och som en kronans särskilda representant. Den person- och lokalkännedom, som för närvarande ibland förmedlas av kronoombudet, kan lika väl erhållas genom de kommunvalda ledamöterna.

Sistnämnda åsikt delas av *länsstyrelsen i Gävleborgs län*, som anser att nämnden bör bestå endast av ordförande och kommunvalda ledamöter.

Enligt *Sveriges redareförening* bör eftersträvas, att den beslutande nämnden helt består av personer utanför tjänstemännens krets.

En annan syn på taxeringsnämndens sammansättning representeras av *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus* samt *Västerbottens län*, vilka anser att taxeringskonsulenten bör vara ledamot av nämnden.

Förstnämnda länsstyrelse anför.

Det kan befaras — exempel på sådan tendens finnes här i länet — att en taxeringsnämnd icke låter sig påverkas av givna direktiv och anvisningar utan går den skattskyldiges ärenden. Om konsulent skulle desavoueras på sådant sätt, vore det av vikt för honom att åtminstone vara utrustad med samma möjlighet att påverka beslut som varje ledamot av nämnden. Kronoombudet läser hittills i landsbygdsdistrikten i allmänhet icke hava utvecklat påtagligt intresse för arbetets gång och skulle väl i fortsättningen få än mindre tillfälle att göra sig gällande. Därför vill länsstyrelsen föreslå, att det i stället må tillhöra konsulenten som tjänsteuppgift att vara ledamot av taxeringsnämnden.

Såsom tidigare anmärkts har kritiken mot de sakkunnigas förslag delvis kommit till uttryck i farhågor för att taxeringsnämndens ledamöter skulle skjutas åt sidan. Sistnämnda fråga har även upptagits i några yttranden, som i princip ställer sig välvilliga till sakkunnigas organisationsförslag.

1949 års besvärssakkunniga anmärker, att taxeringsnämnden och dess ordförande skjutits i bakgrunden i förslaget, oaktat beslutanderätten ligger hos dem. Bl. a. anföres följande.

Enligt besvärssakkunnigas mening får man icke, då de fiskaliska organens resurser nu måste utbyggas, förbise den för all förvaltningsverksamhet självklara grundsatsen att den beslutande myndigheten skall inta den centrala platsen i förfarandet och måste utrustas med de befogenheter, som erfordras för att den skall kunna träffa ett objektivt riktigt avgörande i varje ärende.

I förfarandet hos taxeringsnämnden, där särskild företrädare för det allmänna saknas, måste huvudansvaret för att utredningen blir så fullständig som möjligt vila på den beslutande myndigheten. Denna förutsättes därvid erhålla biträde av taxeringskonsulenten, men bör självfallet icke vara bunden vid just den utredning denne införskaffat utan kunna på eget initiativ fullständiga materialet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser att ordförandena skall ingå på en verklig prövning av taxeringsärendena och icke blott ägna dessa en

formell handläggning. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* förutsätter att taxeringsnämndernas prövning av framlagda förslag måste bli mer ingående än de sakkunniga förutsatt.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter anför bl. a.

Att en tjänstemannataxering genomföres får icke betyda att taxeringsnämnderna ställas åt sidan såsom beslutande och bedömande organ. Det förtroende för taxeringsarbetet, som framför allt på landsbygden garanteras genom taxeringsnämnden, får icke gå förlorat. Systemet förutsätter ett samarbete mellan konsulent och nämnd.

Länsstyrelsen i Gäleborgs län anser sig med hänsyn till taxeringsintendentens fiskaliska ställning böra avstyrka, att taxeringsintendenten erhåller det dominerande inflytande över taxeringsarbetet i första instans, som de sakkunniga avsett. Enligt länsstyrelsens mening bör intendenten eller honom underställd personal icke ha att övervaka taxeringsnämndernas arbete — men väl äga rätt lämna informationer, närvara vid sammanträden och framställa yrkanden — och icke heller bör honom direkt underställda tjänstemän obligatoriskt vara föredragande i nämnderna.

Flertalet av de remissorgan, som avstyrker organisationsförslaget, anser att taxeringsnämndsordförandena bör befrias från vissa enklare arbetsuppgifter såsom sortering, numrering och inprickning av deklamationer, längdföring och expediering av underrättelser.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län yttrar.

En i ögonen fallande brist i taxeringsarbetet sammanhänger med längdföring och annat tekniskt arbete, som nu utföres i taxeringsnämnderna. Denna fråga är av central betydelse, då de många expeditionella arbetsuppgifterna hindra ordförandena att ägna nödig tid åt den egentliga taxeringen. En avlastning av de mer rutinmässiga arbetena skulle följaktligen främja effektiviteten och tillgodose kraven på förbättrad taxeringskontroll. Möjligheterna att förvärva lämpliga ordförande komme förvisso även att bli större, då dessa finge utföra sina uppdrag under helt andra förutsättningar. För att åstadkomma en rationell arbetsfördelning vid taxeringen i första instans torde det bli nödvändigt att lita till kommunernas medverkan, vilket också kommit till uttryck i betänkandet. I första hand torde kommunerna böra åläggas att vidtaga anordningar för mottagande av deklamationer. Städer och köpingar samt landskommuner med kommunalkontor borde även kunna ombesörja en första sortering av materialet. Enligt länsstyrelsens uppfattning skulle det innebära en påtaglig fördel för taxeringsarbetet, om längdföringen kunde förläggas till härads-skrivarkontoren. Ur rationell arbetssynpunkt vore vidare ändamålsenligt, om även den slutliga uppsorteringen av deklarationsmaterialet samt bestyret med deklarationsanmaningar kunde förläggas till härads-skrivarkontoren. Det synes länsstyrelsen angeläget att åtgärder snarast möjligt vidtagas för omläggning av ifrågavarande arbetsuppgifter.

Liknande synpunkter framföres av *de flesta länsstyrelserna och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller dessutom att ersättningen till ordförandena kan nedbringas i förhållande till den minskade arbetsbelastningen.

Givetvis måste för ett sådant uppdrag av allmänna medel utgå ersättning, vilken dock kan räknas bli avsevärt nedbringad i förhållande till den minskade arbetsbelastningen. Möjligen kan ersättningen beräknas utgå i form av dagarvode för sammanträde med ersättning för förarbete (granskningen) efter särskild grund (per deklaration eller på annat sätt).

Frågan om kommunernas skyldigheter att biträda vid taxeringsarbetet har uppmärksamrats i några yttranden.

Svenska stadsförbundet motsätter sig bestämt att dessa skyldigheter utvidgas. Förbundet yttrar bl. a.

Styrelsen är av den bestämda åsikten att varje anledning för närvarande saknas att utvidga skyldigheterna för uppbörsstäderna att biträda vid taxeringsarbetet. Denna fråga sammanhänger med det större spörsmålet om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Att i avvaktan på en utredning som klarlägger dessa frågor nu ytterligare specialreglera sådana skyldigheter kan icke anses påkallat. De hittillsvarande bestämmelserna böra således bibehållas såsom ett provisorium i avvaktan på en slutlig reglering av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter.

Svenska landskommunernas förbund säger bl. a.

Det torde visserligen förekomma att kommunerna på sina håll redan nu vidtaga vissa anordningar för deklarationernas mottagande, men skola kommunerna åläggas några skyldigheter på detta område böra dessa preciseras i lagtexten och det sålunda icke överlätas på länsstyrelserna att efter fritt skön närmare bestämma vilka anordningar kommunerna skola vidtaga.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har intet att erinra mot förslaget på denna punkt.

Överståthållarämbetet och *Svenska stadsförbundet* betonar att skälig ersättning för kostnaderna måste utgå. Grunderna för statsbidrag måste närmare preciseras.

Förslaget att tiden för taxeringsarbetet i första instans skall utsträckas till hela året beröres endast i ett fåtal yttranden, varav omkring hälften är tillstyrkande.

Svenska stadsförbundet anför bl. a.

Då en tjänstemannaorganisation måste anses mindre elastisk än den nu gällande kan risk föreligga att den första periodens arbete antingen utsträcker så långt att tiden för den kommunala statbehandlingen blir orimligt kort eller också att denna periods arbete får en så preliminär och provisorisk karaktär att garantierna för att kommunerna ha tillgång till ett tillförlitligt skatteunderlag vid statbedömningen minskas. Styrelsen är därför angelägen att understryka att sådana olägenheter böra undvikas.

Kooperativa förbundet yttrar sig på liknande sätt.

Förmodligen kommer, om förslaget i denna del genomföres, en tendens till förskjutning framåt i tiden av taxeringsarbetets avslutande att visa sig, inte endast i fråga om några enstaka besvärligare taxeringar utan över lag. En sådan utveckling kan icke anses tillfredsställande och den nuvarande ordningen synes erbjuda en större stadga i detta avseende. Ej heller kan det ur alla synpunkter anses vara tillfredsställande, att en deklaration upprepade gånger under taxeringsåret kan upptas till behandling av taxeringsnämnden. Medvetandet om att denna möjlighet står öppen kan leda till onödiga besvär för de skattskyldiga, därigenom att upprepade förfrågningar och undersökningar verkställas, som borde kunna företagas i en omgång.

1949 års besvärssakkunniga anser det betydelsefullt att den skattskyldige så snart som möjligt får klarhet om sin taxering. Från denna utgångspunkt riktas i flera avseenden erinringar mot förslaget. Besvärssakkunniga anför.

Sålunda kan de föreslagna reglerna om möjlighet för taxeringsnämnd att under taxeringsåret upptaga beslutad taxering till förnyad handläggning icke anses tillfredsställande. Framför allt skapas oklarhet beträffande gränsdragningen mellan prövningsnämnds och taxeringsnämnds befattning med taxeringsärendena. Enligt besvärssakkunnigas mening bör taxeringsnämndens beslut stå fast, då det en gång fattats; likaså är angeläget, att taxeringsnämnd inom rimlig tid träffar sitt definitiva beslut, som därefter får i vederbörlig ordning överklagas.

Besvärssakkunniga anser att de fördelar skattelagssakkunniga velat vinna i allt väsentligt kan uppnås på ett enklare sätt och skisserar följande ordning.

Taxeringsnämnd ålägges att i så stor utsträckning som möjligt fatta beslut om taxeringarna före den 30 juni. Beträffande återstoden skola beslut ha meddelats senast vid den tidpunkt under hösten, då debiteringsmyndigheterna för sitt arbete måste ha tillgång till beslut om taxeringarna (sannolikt under oktober månad). Den 30 juni skola i taxeringslängderna ha införts beslutade taxeringar samt beträffande sådana skattskyldiga, som deklarerat men vilkas taxeringar icke slutbehandlats i taxeringsnämnden, de deklarerade slutsiffrorna jämte anteckning om att beslut om taxeringen ännu icke fattats. Även beträffande skattskyldig, som ej deklarerat och vars taxering ej kunnat slutbehandlas, kan i taxeringslängden angivas ett belopp, med tydligt utmärkande av att beslut rörande taxeringen ännu ej fattats; i det stora hela torde emellertid dylika belopp sakna betydelse.

En ordning av det slag, som här skisserats, skulle möjliggöra för taxeringsnämnd att fortsätta sitt arbete under början av hösten. Kommunerna skulle erhålla de uppgifter de behöva i vederbörlig tid, och de skattskyldiga skulle få besked om sin taxering inom rimlig tid.

Jämväl *näringslivets skattedelegation* och *Sveriges akademikers centralorganisation* vänder sig emot förslaget att taxeringsnämnd skall äga ta upp en redan behandlad taxering till förnyad prövning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser, att det icke kan vara ändamålsenligt att låta taxeringsnämnd fungera sedan prövningsnämnden börjat sitt arbete med årets taxering samt framlägger följande förslag till frågans lösning.

Praktiskt taget vinnes en fördubbling av arbetstiden i taxeringsnämnd genom att den 31 juli bestämmes som slutpunkt, d. v. s. 2½ månad senare än vad nu gäller. Om besvärstiden till prövningsnämnden bestämmes till en månad från bekommen underrättelse om avvikelse, dock senast den 15 augusti, och taxeringsmaterialet insändes till länsstyrelsen före den 20 augusti — hittills den 15 juni — torde minsta möjliga ändring åstadkommas i den tid, som nu står prövningsnämnden till förfogande för behandling av besvären. Efter forcerad förberedande behandling av besvären med anlitan av taxeringskonsulenterna, till vilka besvärsskrifterna omedelbart översändas från länsstyrelsen för komplettering med handlingar, taxeringslängdsutdrag och yttranden, torde besvären kunna successivt redovisas till taxeringsintendenten för vidare behandling, så att sammanträden med prövningsnämnden därefter kunna påbörjas omkring den 15 september, d. v. s. en halv månad senare än vad som i detta län hittills varit brukligt.

Några instanser fäster stor vikt vid att k o m m u n e r n a få underlag för sin utdebitering.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län yttrar sålunda bl. a.

Länsstyrelsen ifrågasätter om icke den kommunala utdebiteringen lämpligen kunde grunda sig på viss medeltalsberäkning av tidigare års taxeringsutfall. Det resultat, som framkommer efter första halvårets taxeringsarbete, måste under alla förhållanden betraktas som mycket osäkert. Erfarenheterna från detta län visa exempelvis, att ändringar i vissa bolagstaxeringar kunnat medföra variationer i utdebiteringen av upp till 1 kr. per skattekrona.

Länsstyrelsen förordar att endast definitivt behandlade och avgjorda taxeringar införas i längd under första halvåret, medan övriga taxeringar får stå öppna till dess utredningsarbetet under senare halvåret slutförts.

Föreningen Sveriges kronokamrerare ger uttryck åt vissa betänkligheter med avseende å möjligheterna att inom föreskriven tid, d. v. s. senast den 15 juli, lämna de uppgifter och handlingar som skall ligga till grund för den kommunala utdebiteringen. Föreningen yttrar.

En förutsättning för att de lokala skattemyndigheterna överhuvudtaget skola hinna till nämnda tidpunkt tillhandahålla ifrågavarande material är, att längdföring och skattedebitering kan ske successivt under första perioden. Detta förutsätter i sin tur, att taxeringsarbetet flyter jämnt och att någon anhopning icke äger rum i slutet av perioden. Då några garantier för att taxeringsarbetet kommer att så bedrivas icke torde stå att erhålla, synes det föreningen i hög grad önskvärt, att möjlighet i stället beredes de lokala skattemyndigheterna att vid en senare tidpunkt än vad f. n. är fallet, förslagsvis den 31 augusti, få lämna ifrågavarande uppgifter.

Taxeringsavdelningar inom länsstyrelserna

Förslaget att de nuvarande taxeringssektionerna ombildas till särskilda taxeringsavdelningar inom länsstyrelserna, fristående från landskontoren i övrigt, till styrkes eller lämnas utan erinran av länsstyrelsen i Västerbottens län, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer, Sveriges köpmannaförbund, Svensk industriförening och Sveriges advokatsamfund.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anser att fördelarna med den föreslagna utbrytningen av de nuvarande taxeringssektionerna till från landskontoren fristående avdelningar bör tillmätas avgörande betydelse. Det måste sålunda principiellt sett vara av värde att taxeringsintendenten har en i förhållande till landskamreraren självständig ställning. Taxeringsintendenten måste kunna vidtaga ändrade dispositioner i fråga om personalens fördelning på olika uppgifter. Bland nackdelarna med den föreslagna utbrytningen framhåller länsstyrelsen, att prövningsnämndens protokollsskrivning skulle överflyttas till landskontoret och att befordringsgången skulle påverkas så, att den »saxning» mellan taxeringssektionen och landskontoret, som för närvarande äger rum och som måste betecknas såsom en fördel för befattningshavarnas allsidiga utbildning, icke längre skulle kunna praktiseras.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter yttrar.

Föreningen måste konstatera, att den nuvarande organisationen icke fungerat helt tillfredsställande. Att taxeringsintendenten dels skall vara ledare för taxeringsarbetet i länet, dels skall vara underställd landskamreraren har medfört vissa olägenheter av praktisk art.

Taxeringsintendenten är visserligen icke underställd landskamreraren, exempelvis när det gäller att avgöra, huruvida en granskningsaktion skall företagas. Hans möjligheter att genomföra granskningsåtgärder äro emellertid väsentligen beroende av tillgången på personal. Denna personal är underställd landskamreraren såsom personalchef. Personalen utnämnes på landskamrerarens förslag och lyder under honom. Biträdespersonalen är enligt regleringsbrevet icke fördelad mellan taxeringssektionen och landskontoret i övrigt, vilket ytterligare markerar taxeringssektionens beroende av landskamreraren. Att taxeringssektionen i anslagsfrågor lyder under landskamreraren medför vidare, att avdelningens medelsbehov skall prövas av denne. Avdelningens möjligheter till aktivt handlande i granskningsfrågor blir härigenom i icke ringa grad beroende av landskamrerarens inställning till detta arbete.

Föreningen säger sig emellertid vara väl medveten om att den nuvarande ordningen även företer positiva drag. Att personalen vid behov kan dirigeras om mellan taxeringssektionen och uppbindssektionen är till fördel för arbetsplaneringen inom landskontoret. En växlande befordringsgång mellan taxeringssektionen och landskontoret torde enligt föreningens mening kunna förekomma även om taxeringssektionen utbrytes ur landskontoret. Men föreningen vill starkt understryka att detta icke får hindra att personer med särskild fallenhet för taxeringsarbete eller för kameralt ar-

bete skall befordras inom en och samma avdelning. Om den ena eller den andra linjen i det särskilda fallet skall väljas är alltså till sist en avvägningsfråga. Slutligen uttalar föreningen att, även om chefen för taxeringssektionen framdeles icke underordnas landskamreraren, detta icke synes böra hindra att denne chef må kunna, när så befinnes lämpligt, övergå till lämplig landskamrerartjänst.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer anför bl. a.

Med nuvarande ordning är landskamreraren såväl prövningsnämndens ordförande som taxeringsintendentens närmaste överordnade. Detta förhållande medför betydande olägenheter. En taxeringsintendent, som för sin befordran är helt beroende av landskamreraren, kan icke uppträda så självständigt, som måste krävas av en person i hans ställning. Härtill kommer att taxeringsarbetet är av speciell art och väsentligen skilt från det övriga arbetet på landskontoret. En utbrytning av taxeringsavdelningen från landskontoret framstår ur dessa synpunkter såsom nödvändig.

Föreningen konstaterar vidare att det nuvarande förhållandet, som tillåter »hoppande» mellan å ena sidan taxeringssektionen och å andra sidan landskontorets övriga sektioner, icke främjar en effektiv taxering. Beträffande frågan om vilka befattningshavare, som skall anförtros uppdrag som allmänt ombud, förordar föreningen att den befattningshavare, som närmast handhaft utredningen i ärendet, i regel skall vara allmänt ombud. Enligt föreningens mening är det vidare uppenbart att revisorerna på revisionsavdelningen måste beredas högre löneställning än personalen i övrigt inom taxeringsavdelningen, enär arbetet med taxeringsrevisionen är mera krävande och komplicerat än övrigt taxeringsarbete.

Förslaget i denna del avstyrkes däremot helt eller övervägande av det stora flertalet bland dem som yttrat sig i frågan, nämligen riksskatte-nämnden, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser utom länsstyrelsen i Västerbottens län, Föreningen Sveriges landskanslisters, Skånes handelskammare och Sveriges redareförening.

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller det nära samband som finns mellan taxerings- och uppbördsarbetet, varför dessa uppgifter med fördel bör i olika avseenden organisatoriskt samordnas. Beträffande speciellt utbildningen av tjänstemän yttrar länsstyrelsen följande.

Utbildningen av tjänstemän å de olika avdelningarna har hittills varit gemensam beträffande stora grupper. Vad först angår landskanslistgruppen, har hittills fordrats tjänstgöring inom alla landskontorets avdelningar. De erfarenheter, som härvid aspiranten kunnat vinna, kan svårigen över-skattas. Utan erfarenhet av taxeringsarbete blir uppbörds mannen klen utbildad, utan erfarenhet av uppbördsarbete kommer taxeringsmannen att stå främmande för stora områden av beskattningsväsendet. De lärdomar, som inhämtas under tjänstgöring å den kamerala avdelningen, tillför aspiranten allmän administrativ kunskap av stort värde, vare sig han hamnar å taxeringssektionen eller uppbördssektionen. På samma sätt förhåller det sig med aspiranten å juristtjänst. Om denne kan sägas, att han icke utan

olägenhet kan undvara den allmänna administrativa skolning, som tjänstgöring å kameralsektionen bör kunna medföra. Civilekonomerna har hittills endast utbildats å taxeringsavdelningen. Detta är en brist, som borde avhjälpas.

Viss kritik har stundom riktats mot den s. k. saxade befordringsgången. I många fall har denna befordringsgång icke kunnat följas. Kritiken kan äga ett visst berättigande i det att täta ombyten av verksamhetsfält icke är tillfredsställande. Men å andra sidan är en allmän administrativ utbildning för taxeringstjänstemännen i hög grad önskvärd. Denna utbildning bör läggas i botten av karriären, men den kan inte lämpligen undvaras utan men för arbetet och även för de skattskyldiga.

Skulle nu taxeringsavdelningarna som de sakkunniga föreslår bilda särskilda avdelningar inom länsstyrelsen vid sidan av landskansli och landskontor, skulle med all sannolikhet det nödvändiga samarbetet mellan taxeringsfolket och uppborädsfolket om icke omedelbart så dock ganska snart uttunnas och försvåras. Samordnandet finge ankomma på landshövdingen i stället för som nu på landskamreraren.

Enligt *länsstyrelsens i Uppsala län* mening är den omständigheten att taxeringssektionen har andra arbetsuppgifter än de andra sektionerna å landskontoret icke något skäl för att skilja taxeringssektionen från landskontoret. Att landskamrerarens chefskap över taxeringsintendenten och taxeringssektionens övriga personal samt hans inflytande på personal- och anslagsdispositionen medför olägenheter för taxeringssektionens personal samt hinder och osjälvständighet i dess arbete är, säger länsstyrelsen, åtminstone vad angår detta län, icke med verkligheten överensstämmande.

Länsstyrelsen i Östergötlands län yttrar.

Vad särskilt angår det förhållandet att landskamreraren är chef för landskontoret i dess helhet kan länsstyrelsen icke finna annat än att det samma medfört väsentliga fördelar icke minst för taxeringssektionen, som utan tvekan är den mest personalkrävande. Sålunda har särskilt vid toppbelastning å taxeringssektionen arbetskraft kunnat överföras från andra sektioner av landskontoret. Å andra sidan har det också hänt — ehuru inte så ofta — att arbetskraft kunnat lösgöras från taxeringssektionen och tilldelas annan sektion av landskontoret, där arbetsanhopning tillfälligtvis uppstått. En viss smidighet och fasthet i organisationen har sålunda skapats. Att så kunnat ske, har emellertid i väsentlig grad berott på att landskontorets olika sektioner stått under ledning av en gemensam chef. Den fördel, som härigenom vunnits, skulle emellertid förloras, om taxeringssektionen ombildades till en fristående avdelning.

Även om de olika sektionernas arbetsuppgifter äro tämligen väl åtskilda, måste likväl en mängd ärenden avgöras i intimt samarbete sektionerna emellan. Särskilt är så fallet beträffande taxerings- och uppborädssektionerna.

De måhända allvarligaste betänkligheterna mot bildandet av en fristående taxeringsavdelning hänföra sig dock till sättet för utbildandet av den kvalificerade personalen och då särskilt juristerna. Utredningsmännen gå förbi detta ytterst väsentliga spörsmål med tystnad. Genom tillskapandet av en särskild taxeringsavdelning kommer den för närvarande tillämpade saxade befordringsgången att försvåras, om inte helt omöjliggöras.

Länsstyrelsen i Kalmar län vitsordar det av de sakkunniga anmärkta förhållandet att handläggningen av de hos prövningsnämnden anförda besvären fått gå i första rummet med följd att ledning och understödjande av taxeringsarbetet i första instans samt eftergranskning och taxeringskontroll måst inskränkas. Landskamrerarna såsom ordförande i prövningsnämnderna kan dock icke lastas härför. Förhållandet beror på bestämmelserna om den tid, inom vilken besvären skall vara avgjorda.

Hur än den framtida organisationen av taxeringsarbetet i första instans kommer att gestalta sig, kan man enligt länsstyrelsens uppfattning utgå från, att arbetsuppgifterna å taxeringssektionen kommer att öka väsentligt. Det torde därför bli ofrånkomligt att bl. a. förse taxeringsintendenten med en kvalificerad medhjälpare. Länsstyrelsen föreslår att å samtliga taxeringssektioner inrättas en befattning som taxeringsassessor i 32:a lönegraden, vilken skulle vara taxeringsintendentens närmaste man. Samtliga landskontorets länsassessorer skulle cirkulera efter förslagsvis 2—3 års tjänstgöring å de olika assessorstjänsterna efter frivilligt åtagande.

Åtskilliga andra länsstyrelser föreslår förstärkning av taxeringssektionens personal.

Länsstyrelsen i Kristianstads län framhåller att önskemålet om större frihet för taxeringsintendenten vid medelsdispositionen kan tillgodoses genom att särskilda anslag anvisas för taxeringssektionen.

Länsstyrelsen i Örebro län yttrar bl. a.

Vad angår organisationen på länsstadiet kan det ifrågasättas om inte det riktigaste vore att helt bryta ut taxeringssektionen ur länsstyrelsen och göra den till ett fristående länsorgan, direkt underställt en central taxeringsmyndighet.

Mot en sådan utbrytning kunna förvisso också skäl anföras. Dit hör svårigheten att på kort sikt ordna lokalfrågorna. Även det samband, som finnes mellan taxerings- och uppbördsavdelningarna, talar mot en sådan ändring.

Det kan ifrågasättas om det är någon större mening i att på föreslaget sätt inrätta en särskild taxeringsavdelning inom länsstyrelsen. Om man ej är beredd att taga steget fullt ut, kan det måhända vara lika bra att behålla den nuvarande ordningen.

Liknande synpunkter anföres av *länsstyrelsen i Värmlands län*.

Även *länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att det vore mera konsekvent att taxeringssektionerna utbrötes ur länsstyrelseorganisationen och gjordes till självständiga taxeringskontor, ett i varje län, sorterande under taxeringsstyrelsen. Med hänsyn till sambandet mellan taxering och uppbörd framför länsstyrelsen tanken att såväl taxeringssektionerna som uppbördssektionerna skulle skiljas från länsstyrelserna för att tillsammans bilda lokala skatteverk under överinseende av ett centralt organ. Dessa organisationsfrågor har emellertid stor räckvidd och kan enligt länsstyrelsens mening givetvis icke närmare bedömas utan särskild utredning.

Länsstyrelserna i Kronobergs, Kristianstads och Jämtlands län föreslår sådan ändring av länsstyrelseinstruktionen att landshövdingen befrias från sin uppgift att följa taxeringsarbetet i länet och att taxeringsintendenten ensam svarar för detta arbetes bedrivande.

Länsstyrelserna i Blekinge, Västmanlands och Gävleborgs län framhåller att den föreslagna organisationen nödvändiggör inrättandet av ett särskilt prövningsnämndens kansli inom sektion utom taxeringsavdelningen.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför.

I betänkandet kritiseras att viss taxeringssektionens personal obehörigen hindrats i sina egentliga arbetsuppgifter för att tillhandagå prövningsnämnderna. Denna kritik synes verklighetsfrämmande och icke beakta de rådande arbetsförhållandena på länsstyrelserna. Man hade väntat att de sakkunniga med sin inställning i denna fråga skulle ha framlagt förslag till en organisation av ett prövningsnämndens eget kansli. Men därom finnes i förslaget intet. Ändock måste det ha varit även för de sakkunniga uppenbart att om taxeringssektionen icke skall fullgöra en sådan uppgift — vilket dock närmast förefaller naturligt för undvikande av dubbelarbete och väl också förutsatts vid den nuvarande organisationens tillkomst — så måste behovet av biträdes- och annan personal för prövningsnämndsarbetet tillgodose på annat sätt.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län föreslår att besvärsmålen överföres till kameralsektionen. Länsstyrelsen anför härom följande.

Genom partiella reformer i första instans kommer taxeringssektionen icke att tillnärmelsevis utökas i den omfattning som de sakkunniga föreslagit. Detta innebär, att några större organisatoriska ändringar icke äro nödvändiga för denna sektion. Inom den nuvarande organisationens ram skyttas möjligheten att tillgodose såväl kravet på rättssäkerhet för den skattskyldige som önskemålet att sektionen mer odelat skall kunna ägna sin tid åt taxeringskontrollen. Misstron mot prövningsnämnden såsom besvärinstans bottnar ofta i det förhållandet, att besvären diarieföras och beredas å taxeringssektionen, som i allmänhetens ögon framstår som representant för de fiskaliska intressena, samtidigt som sektionen ingår i landskontoret med landskamreraren såsom avdelningschef. Ur denna synpunkt bör övervägas, om icke en principiellt riktigare gränsdragning kunde genomföras i fråga om behandlingsproceduren, så att besvärprövningen mer än nu framstode som skild från den fiskaliska verksamheten. Såsom en första åtgärd borde besvärsmålen överföras till kameralsektionen, som för närvarande ombesörjer protokollföringen. Sedan vederbörlig utredning skett och yttrande avgivits å taxeringssektionen borde personal å kameralsektionen bereda besvären till föredragning i prövningsnämnden. Härmed skulle även tillgodoses de krav, som uppställts i fråga om en effektiviserad taxeringskontroll. I den mån särskild personal avdelas för den slutliga beredningen av besvären samt för övriga göromål för prövningsnämnden, i samma mån bli förutsättningarna större för taxeringssektionen att utan intrång från annat håll ägna sig åt de offensiva granskningsuppgifterna.

Länsstyrelsen i Jämtlands län uttalar sig i samma riktning.

Länsstyrelserna i Malmöhus och Gävleborgs län föreslår att taxerings-

intendenten jämte viss personal frigöres från taxeringssektionen för att bilda en taxeringsintendentens expedition, fristående från landskontoret.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att det finns skäl för att i högre grad än som för närvarande är fallet utåt markera att den personal, som huvudsakligen avses för taxeringskontroll, icke i tjänsten intar subordination i förhållande till prövningsnämnden eller dess ordförande. Länsstyrelsen anför.

Taxeringsintendenten och särskilda för taxeringskontroll avsedda tjänstemän kan måhända förordnas såsom tjänstemän å länsstyrelsen utan att ingå i landskontorets personal. Innebörden härav är närmast att taxeringsintendenten får en ställning som påminner om en advokatfiskals, givetvis utan jämförelse i övrigt med avseende å arbetsuppgifterna. Länsstyrelsen får därmed liksom för närvarande odelat ansvar för prövningsnämndsarbetet, varvid den nuvarande taxeringssektionen blir ett kansli för förvaring av taxeringsmaterial och för handhavande av taxeringsgöromål, som ej utgör led i den egentliga taxeringskontrollen. Å denna sektion verkställs inregistrering, beredning och expedition av taxeringsmål och alla övriga göromål, som icke sammanhänger med taxeringsintendentens ställning som det allmännas partsombud. Vid sidan av denna taxeringssektion kan inrättas en taxeringsintendentens expedition, fristående från landskontoret. Å denna expedition tjänstgör, förutom taxeringsintendenten, av länsstyrelsen förordnade allmänna ombud och revisionspersonal. Under taxeringsintendenten sorterar taxeringskonsulenterna. Taxeringsintendent och allmänt ombud bör givetvis ha tillgång till det å landskontoret förvarade taxeringsmaterialet och kan föranstalta om den utredning, som anses erforderlig. Beträffande besvärsmål till prövningsnämnden bör beredningen — efter remiss till taxeringskonsulent — fullgöras inom landskontoret, varefter föredragningspromemorian delgives det allmännas ombud för påminnelser och eventuellt yrkande. Länsstyrelsen förmenar att en dylik mindre långt gående organisationsreform bör övervägas framför den principiellt oriktiga uppläggning av besvärsadministrationen som de sakkunniga förordat.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför.

Länsstyrelsen anser, att taxeringsintendenterna med några dem underställda taxeringsinspektörer böra beredas en från länsstyrelsen helt fristående ställning, närmast likartad den, landsfogdarna i sin åklagarverksamhet intaga. Länsstyrelsen skulle då vara skyldig att för taxeringsintendentens expedition tillhandahålla lokaler i anslutning till landskontorets taxeringssektion (som bibehålles) samt att jämväl inom ramen för anvisade medel ställa arbetskraft å taxeringssektionen och revisionssektionen till intendentens förfogande. Taxeringsintendenterna skulle ha att anlita landskontoret som utredningsorgan och i viss mån biträdesorgan. En sådan organisation är icke någon nyhet inom förvaltningen utan torde kunna anses i stort sett vara anordnad för stadsfiskalerna i de större städerna (polisen), utredningsorgan m. m.).

Taxeringsintendenterna kunde tänkas direkt sortera under finansdepartementet. Länsstyrelsen vill emellertid väcka frågan om ett chefsämbete, vars innehavare förslagsvis kunde kallas taxeringsöverintendent, med uppgift att handha intendentsorganisationens personalfrågor. Chefsämbetet kunde vidare handleda taxeringsintendenternas verksamhet, fullgöra de funktio-

ner, som ankomma å allmänt ombud i mellankommunala prövningsnämnden och riksskattenämnden, samt ha rätt som utredningsinstrument anlita en till riksskattenämndens kansli ansluten revisionsavdelning, därvid valutatransaktioner och vid affärer med utlandet förekommande skattemanipulationer borde ägnas särskild uppmärksamhet.

Den utsatta position gentemot allmänheten, som taxeringsintendenten har, ävensom hans betydelsefulla funktion inom taxeringskontrollen anser länsstyrelsen böra föranleda, att intendentstjänsterna placeras i lönegrad Co 14, därvid de även kunde betraktas som eftersträvansvärda sluttjänster.

Vid bibehållande av taxeringssektionen inom landskontoret och taxeringsintendentens fränskiljande därifrån erfordras en befattningshavare i länsassessors tjänsteställning som chef för sektionen. Länsstyrelsen erinrar om att en för taxeringsarbete avsedd assessorstjänst redan finnes på de fem mest arbetstyngda länsstyrelserna. Denne sektionschef synes lämpligen böra övertaga uppgiften att öva tillsyn av taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande.

Vidare anser länsstyrelsen, att en särskild revisionssektion bör bildas inom landskontoret med länsrevisorn som sektionschef.

Prövningsnämndernas organisation m. m.

De sakkunnigas förslag har blivit föremål för delade meningar. I huvudsakligen tillstyrkande riktning uttalar sig kammarrätten, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Gotlands, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands och Örebro län, 1949 års besvärssakkunniga, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges lantbruksförbund, näringslivets skattedelegation, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges advokatsamfund, Skånes handelskammare och Göteborgs handelskammare.

Övervägande avstyrkande yttranden avges av överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Västmanlands, Gävleborgs och Jämtlands län, Svenska sparbanksföreningen, Kooperativa förbundet, Sveriges redareförening och Svenska företagares riksförbund.

De sakkunnigas uttalande att det möjligen kan tänkas att prövningsnämnderna i en framtid icke längre behöver bibehållas, har föranlett några uttalanden.

Sveriges lantbruksförbund delar i princip de sakkunnigas åsikt och anför.

Enligt förbundets uppfattning torde det också vara önskvärt, om en förenkling av taxeringsprocessen kunde ske därhän, att endast en nämnd, nämligen taxeringsnämnden, förekom i taxeringsprocessen, och antalet instanser därigenom minskades. Under en övergångsperiod, under vilken erfarenhet kunde vinnas om hur taxeringsnämnderna i dess föreslagna organisation komme att fungera, kunde det vara lämpligt med ett bibehållande av prövningsnämnderna.

Övriga remissinstanser, som yttrar sig i frågan, deklarerar motsatt uppfattning.

Sålunda anför *länsstyrelsen i Älvsborgs län* bl. a. följande.

Det må då framhållas, att antalet enkla besvärsmål möjligen kommer att nedgå, om den föreslagna taxeringsorganisationen antages, men i stället kommer säkerligen antalet svarbedömbara och invecklade mål att stiga, då en strängare taxeringskontroll utan tvivel skulle föra med sig en ökning av taxeringstvisterna. Avskaffades prövningsnämnderna, skulle i stället besvärerna till kammarrätten visa en avsevärd ökning. Kammarrätten skulle icke vara i stånd att möta den ansvällning av mål, som skulle följa härav, och de skattskyldiga skulle få vänta ännu mycket längre än nu med målens avgörande.

Det måste vara ägnat att skapa en känsla av trygghet hos länets innevånare, när de ha en myndighet inom det egna länet, väl förtrogen med deras speciella problem, att vända sig till i besvärsmål. Att prövningsnämnderna under den tid, som förflutit efter den senaste taxeringsreformen, förskaffat sig en avsevärd good will i länen, därom synes det jämförelsevis ringa antalet besvär över nämndernas beslut bära vittne. Prövningsnämnden har därför en viktig uppgift att fylla. Det synes snarare kunna ifrågasättas, om behov av prövning i mer än en skattedomstol alltid föreligger.

Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* har erfarenheterna från de senaste årens taxeringsarbete visat att taxeringsmålen i allmänhet blivit alltmera komplicerade. Länsstyrelsen säger sig ha den bestämda uppfattningen att prövningsnämnderna icke kan undvaras som mellaninstans i vår besvärordning. Länsstyrelsen yttrar vidare.

Man kan ej bortse från den stora betydelse det kan vara för de skattskyldiga att personligen få lägga fram sina synpunkter i taxeringsmålen. Länsstyrelsen kan icke tänka sig en avveckling av prövningsnämnderna. Fastmera synes det vara önskvärt och nödvändigt att i möjligaste mån utrusta denna instans med sådana resurser att en ytterligare effektivisering av arbetet där blir möjlig. Man bör icke bortse från att en omsorgsfull och effektiv handläggning i prövningsnämnden är det bästa medlet att nedbringa antalet besvärsmål i kammarrätten och regeringsrätten. De nu gällande bestämmelserna om prövningsnämndens sammansättning och arbetsformer garanterar enligt länsstyrelsens mening i stort sett en tillfredsställande ordning.

Länsstyrelsen i Kalmar län framkastar tanken på särskilda prövningsnämnder för handläggning av besvär som rör bokföringspliktiga skattskyldiga.

Förslaget att prövningsnämnden skall befrias från sin nuvarande uppgift att granska och pröva samtliga taxeringar samt att nämnden skall fungera enbart som besvärinstans tillstyrkes eller lämnas utan erinran av flertalet av dem som yttrat sig i frågan.

Sveriges köpmannaförbund anför.

Prövningsnämnderna bedömas ofta bland de skattskyldiga på mycket olika sätt. En ej ovanlig uppfattning är, att »det ej lönar sig att klaga till prövningsnämnden, ty där får man aldrig rätt». Bakom denna felaktiga föreställning ligger säkerligen medvetandet om att prövningsnämnden ej endast avgör besvär utan även granskar taxeringar och (ofta) höjer dessa.

1949 års besvärssakkunniga tillstyrker förslaget att prövningsnämnden erhåller endast besvärsprövande funktioner i det ordinära taxeringsförfarandet. Dess nuvarande dubbelställning är ur principiella synpunkter mindre tillfredsställande och medför vissa praktiska olägenheter. Härav följer emellertid, att prövningsnämndens organisation bör överses och dess ställning förstärkas.

Besvärssakkunniga anmärker — liksom även *länsstyrelsen i Värmlands län* — på den föreslagna befogenheten för prövningsnämnd att vid prövning av besvär bestämma taxering till högre eller lägre belopp än som i besvären yrkats, varvid anföres.

Enligt allmänna grundsatser i förvaltningsförfarandet skola vid prövning av besvärstalan i princip de yrkanden, som parterna framställa, vara bestämmande för prövningens omfattning. Det torde icke finnas någon anledning att för besvärsförfarandet i taxeringsmål göra särskilda avsteg från dessa grundsatser, som alltså böra gälla icke blott för regeringsrättens och kammarrättens prövning utan även för prövningsnämndens, vilken enligt förslaget skall få allenast besvärsprövande funktion. Nämnden bör alltså vara i huvudsak bunden inom ramen för de yrkanden, som framställas av parterna.

Länsstyrelsen i Stockholms län säger sig ha en mer pessimistisk uppfattning än de sakkunniga beträffande möjligheten att åstadkomma ett fullgott taxeringsarbete i första instans. Länsstyrelsen förordar därför att prövningsnämndens eftergranskning bibehålles. Länsstyrelsen anför bl. a.

Det är icke troligt att behovet av eftergranskning skulle så fullständigt bortfalla vid en reform att kontrollorganet (prövningsnämnden) kan slopas. I allt fall synes försiktigheten bjuda att gransknings- och kontrollbefogenheten för prövningsnämnden bibehålles tills verkningarna av det nya systemet kan bedömas med stöd av faktiska iakttagelser och icke med utgångspunkt från önskemål och förhoppningar.

Förslaget om prövningsnämndens ändrade sammansättning, innebärande minskning av antalet ledamöter och införande av förbud mot samtidigt ledamotskap av taxeringsnämnd, har mött gensagor i flera yttranden.

Överståthållarämbetet anför.

Om ledamöternas antal nedskäres på sätt de sakkunniga föreslagit skulle det bliva praktiskt taget omöjligt att tillföra prövningsnämnden den mångsidiga sakkunskap och erfarenhet om olika yrkes- och näringsgrenar, som äro önskliga för att prövningsnämnden skall kunna på bästa sätt fullgöra sina betydelsefulla funktioner, vilka ej böra förväxlas med en skattedomstols mera rättsliga bedömande av förekommande fall.

Förslaget att ledamot av prövningsnämnd icke skulle få vara medlem av taxeringsnämnd kan överståthållarämbetet ej biträda. Enligt vunnit erfarenhet har det visat sig vara av värde för arbetet inom prövningsnämnden att några av dess ledamöter jämväl äga kännedom om taxeringsarbetet i första instans.

Synpunkter liknande de nu redovisade anföres även av *länsstyrelserna i*

Stockholms, Östergötlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro och Gävleborgs län.

Beträffande förbudet för ledamot av prövningsnämnd att samtidigt vara medlem i taxeringsnämnd yttrar dessutom *länsstyrelsen i Kalmar län* bl. a. följande.

Denna föreskrift är väl förståelig med hänsyn till prövningsnämndens uppgift att besluta över anförda besvär rörande taxeringarna inom prövningsdistriktet. Emellertid uppkommer här svårighet att till ledamöter utse tillräckligt kvalificerade personer. Rekryteringen av ledamöterna till prövningsnämnd torde, om förslaget genomföres, få sökas bland f. d. ordförande, om sådana nu kunna befinnas vara villiga, att trots sina sedvanliga tjänsteåligganden åtaga sig uppdrag såsom ledamot i prövningsnämnd, eller också hos förutvarande medlemmar i taxeringsnämnd.

Länsstyrelserna i Kalmar och Västmanlands län tillstyrker förslaget om minskning av antalet ordinarie ledamöter i prövningsnämnd, länsstyrelsen i Kalmar län dock under den förutsättningen att Kalmar län får uppdelas på två prövningsnämndsdistrikt i enlighet med förslaget.

Åtskilliga länsstyrelser vänder sig mot den föreslagna bestämmelsen att för beslutförhet erfordras ordförande och fyra ledamöter, d. v. s. samtliga ledamöter, eller suppleanter för dem. Man finner det tillräckligt om ordföranden och tre ledamöter är närvarande. Man riskerar då icke, att nämnden på grund av jäv för ledamot icke är beslutför eller att förhinder i sista stund för ledamot kan medföra att utsatt sammanträde måste inställas.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län yttrar.

De föreslagna bestämmelserna synas i praktiken komma att medföra, att suppleant alltid måste inkallas för den händelse ledamot under sammanträdet skulle befinnas jävig eller eljest tillfälligt avlägsna sig. Enligt länsstyrelsens mening måste antalet närvarande för beslutförhet minskas eller nämndsledamöternas antal ökas. Ofta händer, att inkallad ledamot får förhinder i sista stund och att suppleanten ej kan anträffas eller även är förhindrad.

Sveriges akademikers centralorganisation anser att en verkligt fullgod utredning i besvärligare fall icke kan erhållas utan möjlighet till muntligt förfarande samt att ett sådant förfarande kan läggas endast på en myndighet med jämförelsevis goda kvalifikationer och med lokala anknytningar. Därför föreslås att prövningsnämnderna skulle byggas ut till verkliga beskattningsdomstolar, som skulle ha ansvaret för att utredningen bleve fullständig. En sådan lösning har valts i Finland, där årets riksdag haft att behandla ett förslag om inrättande av »länsrätter», administrativa domstolar, knutna till länsstyrelserna (tre jurister). Med en sådan ordning synes regeringsrättens roll utan olägenhet kunna begränsas till att vara prejudikatinstansens.

Svenska företagares riksförbund förordar också mera domstolsmässig organisation av prövningsnämnden.

Den föreslagna möjligheten för Kungl. Maj:t att indela län i två eller flera prövningsdistrikt berörs endast av ett fåtal remissorgan.

Överståthållarämbetet anser valet mellan en nämnd med ett större antal ledamöter eller flera nämnder med färre antal ledamöter inom ett och samma län vara en avvägningsfråga. Överståthållarämbetet vill därvid för Stockholms del ge företräde åt det förstnämnda alternativet.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län avstyrker förslaget, när olika praxis då kan komma att tillämpas i länets olika delar.

Sveriges köpmannaförbund förordar den lösningen att prövningsnämnden vid behov arbetar på avdelningar, som, då det gäller mera betydelsefulla frågor av viss prejudicerande betydelse, sammanträder gemensamt.

Den av de sakkunniga förordade förenklade handläggningen av prövningsnämndsärendena — ingen regelbunden granskning av besvärakter från ledamöternas sida samt begränsning av föredragningspromemorior och protokollföring — avstyrkes av flertalet av dem som yttrat sig angående prövningsnämndens organisation och uppgifter.

Bland dem som uttalar sig om den förenklade handläggningen är det endast *länsstyrelsen i Gotlands län* som i huvudsak tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen yttrar bl. a. följande.

Länsstyrelsen är överens med de sakkunniga därutinnan, att granskningen av själva besvärakterna från ledamöternas sida i regel icke torde vara nödvändig utan att sådan granskning endast i undantagsfall skall behöva förekomma. Detta torde framförallt vara överflödigt när såsom i detta län prövningsnämndens ledamöter lämnas tillfälle att före sammanträdena taga del av taxeringsintendentens yttranden i målen, innehållande kortfattad redogörelse för fakta i varje mål och skälen för hans yrkanden. Ledamöterna i prövningsnämnden äro följaktligen redan före sammanträdena väl insatta i målen.

Beträffande protokollföringen anser sig länsstyrelsen emellertid icke kunna godtaga de sakkunnigas ståndpunkt. En förenkling däremot som i fråga om prövningsnämndens arbete snarast borde kunna genomföras vore slopandet av prövningsnämndens ändringslängder, därest, i enlighet med vad som i detta län tillämpas, prövningsnämndens protokoll innehåller alla ändringslängdens sifferuppgifter.

Länsstyrelsen i Stockholms län tycker sig bakom förslaget om den förenklade handläggningen skymta den uppfattningen hos de sakkunniga att besvärsmålen bort kunna handläggas mer summariskt än som hittills skett. Häremot anföres följande.

Länsstyrelsen får hävda den meningen att de skattskyldigas problem skall noggrant och objektivt utredas — icke minst när den skattskyldige själv saknar förmåga att komma till rätta med de invecklade reglerna. Med hänsyn till det höga skattetrycket och till kravet på rättvisa och rättssäkerhet måste besvärsmålen på ett betryggande sätt utredas och avgöras.

Länsstyrelsen i Kristianstads län ger följande allmänna synpunkter.

Enligt länsstyrelsens uppfattning bör någon inknappning icke ske i arbetet med utredningen av de ärenden, som skola föreläggas prövningsnämnden för avgörande. Då i varje ärende bör eftersträvas att åstadkomma en materiellt riktig taxering, kan icke å de skattskyldiga läggas skyldigheten att regelmässigt, utan vägledning om vad deras bevishörda omfattar, förebringa utredning till stöd för sina framställda yrkanden. En nedskärning av det för besvärspövningen erforderliga utredningsarbete, som för närvarande utföres i de olika ärendena, skulle innebära en allvarlig standard-sänkning och kan ur rättssäkerhetens synpunkt icke godtagas.

Svenska sparbanksföreningen uttalar, att det givetvis är av vikt att taxeringsmyndigheternas arbete rationaliseras så långt som möjligt, men föreningen vill ifrågasätta om förenklingen av prövningsnämndernas handläggning av besvärsmål bör drivas så långt som de sakkunniga föreslagit. Föreningen yttrar vidare.

Ledamöternas granskning av besvärssakter och föredragningspromemorior synes vara av betydelse för deras aktiva deltagande i prövningsnämndernas arbete. En muntlig föredragning, som på grund av det stora antalet ärenden naturligen måste bli mycket kortfattad, kan knappast ge lekmännen möjlighet att tränga in i ärendet på ett sätt, som gör det möjligt för dem att bära ansvaret för besluten.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser sig icke böra biträda de sakkunnigas förslag om att ledamöternas förgranskning av besvärssakterna skall upphöra och anför.

Den granskning av besvärssakterna, som nu företages av nämndens ledamöter, är enligt länsstyrelsens åsikt av stort värde. Härvid har icke sällan framkommit omständigheter och påpekanden av betydelse för målens avgörande. Om icke prövningsnämndens ledamöter, var och en inom sitt fackområde, i förväg äro insatta i besvärsmålen, och ej heller ha tillgång till föredragningspromemorior, måste föredragningen i prövningsnämnden göras avsevärt mycket grundligare än nu.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anför liknande synpunkter.

Beträffande föredragningspromemorior och protokollföring framhåller *kammarrätten* att införandet av den nuvarande ordningen därvidlag inneburit betydande fördelar. De fullständiga protokollen har visat sig synnerligen värdefulla för taxeringsprocessen, enär de skattskyldiga fått bättre kännedom om saken. Även arbetet i överinstanserna har minskat.

Riksskattenämnden anför bl. a.

Att under senare år prövningsnämndsprotokollen gjorts mera utförliga än vad tidigare var fallet måste dock räknas såsom en klar vinning. Särskilt för de skattskyldiga, som vanligen icke ha tillgång till besvärssakterna, har detta inneburit en förbättring. Viss varsamhet torde sålunda böra iakttagas vid förenklingssträvandena så att icke dessa komma att innebära en återgång till tidigare, med rätta klandrade förhållanden.

Angående arbetsgången yttrar bl. a. *länsstyrelsen i Örebro län* följande.

Den metod som för närvarande användes på flertalet länsstyrelser, varvid på taxeringsavdelningen utarbetas en promemoria med en redogörelse i målet samt ett yttrande av taxeringsintendenten synes lämplig och arbetsbesparande. Den ståndpunkt taxeringsintendenten intager i målet brukar i flertalet mål delas av prövningsnämnden, varför föredragningspromemorian med däri intagna sifferuppgifter utan omskrivning kan användas som protokoll och till och med som ändringslängd. En omorganisation synes ej böra medföra en ändring härvidlag, då i annat fall erfordras, att landskamreraren erhåller särskilt kansli för utarbetande av föredragningspromemior, varigenom dubbelarbete ej kan undvikas. Att helt eller till största delen undvara föredragningspromemior torde ej vara möjligt, om prövningsnämndens ledamöter skola erhålla erforderlig information för sitt ställningstagande.

Länsstyrelserna i Gävleborgs och Skaraborgs län gör påpekanden av samma innehåll.

Länsstyrelsen i Kalmar län yttrar angående förfarandet i länet bl. a. följande.

Inom detta län iordningställes förslagsprotokoll på taxeringssektionen, innefattande ett kort angivande av klagandens yrkande ävensom taxeringsintendentens i målet avgivna yttranden. Därjämte plägar antecknas, att taxeringsnämndens ordförande avgivit yttrande och eventuella påminnelser inkommit. Förslagsprotokollet tjänar samtidigt såsom föredragningspromemoria. Förslagsprotokollet utsändes i god tid före prövningsnämndens sammanträde till prövningsnämndens ledamöter, så att desamma skola ha tillfälle att på förhand i någon mån kunna sätta sig in i den föreliggande taxeringsfrågan. Detta förfaringsätt har förenkladt prövningsnämndens arbete och medfört, att protokollet praktiskt taget föreligger utskrivet i och med det, att prövningsnämndens sammanträde är slut. Förfaringsättet innebär, såvitt länsstyrelsen kan förstå, endast fördelar för såväl prövningsnämndsarbetet som för den skattskyldige.

Länsstyrelsen i Uppsala län tillägger.

Mången gång torde de klarläggande synpunkter taxeringsintendenten anfört beträffande de ifrågakomna spörsmålen kommit klaganden att avstå från att föra målet vidare till högre instans. Överklagas målet är protokollets innehåll ofta till god ledning för klaganden beträffande den utredning och den bevisning han bör åstadkomma. Att klaganden, såsom de sakkunniga framhålla, kan ur besvärsakten inhämta behövliga uppgifter om målets handläggning är väl riktigt, men detta torde vara en ur de skattskyldigas synpunkt onödig och svårförståelig omgång.

Liknande synpunkter anföres även av *Sveriges lantbruksförbund*.

Näringslivets skattedelegation yttrar bl. a.

Förslaget om en mera summarisk behandling av målen i prövningsnämnden anse vi oss böra bestämt avstyrka. Den kostnadsbesparing, som därigenom skulle vinnas, väger lätt i förhållande till de värden, rättsskyddet för de skattskyldiga innebär. Att prövningsnämndernas protokoll i allmänhet innehålla en redogörelse för framställda yrkanden och däremot gjorda invändningar samt en ganska fullständig motivering för nämndens beslut är av stort värde för de skattskyldiga. Att de skattelagssakkunniga på-

kalla ändring härutinnan är desto mer förvånande som de, enligt vår mening med rätta, efterlysa en utförligare motivering för skattedomstolarnas avgöranden.

Förslaget att avskaffa mellankommunala prövningsnämnden avstyrkes av praktiskt taget alla remissinstanser som yttrat sig i frågan, nämligen kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, näringslivets skattedelegation, Sveriges köpmannaförbund, Svenska livförsäkringsbolags förening, Folksam, Kooperativa förbundet, Skånes handelskammare, Sveriges redareförening och Göteborgs handelskammare. Endast länsstyrelserna i Kronobergs och Värmlands län lämna förslaget utan erinran.

Kammarrätten säger sig ha gjort den erfarenheten att mellankommunala prövningsnämnden fungerat på ett tillfredsställande sätt. Kammarrätten tillägger att den utomordentliga erfarenhet som nämnden förvärvat av de stora företagen är så värdefull, att den ej får gå till spillo. Det kan inte förväntas att det inom alla de olika taxeringsavdelningarna kan förefinnas sådan sakkunskap om storföretagens förhållanden att statens rätt som sig bör iakttages och tvister i möjligaste mån undvikas. Ett avskaffande av mellankommunala prövningsnämnden skulle dessutom troligen öka skattedomstolarnas arbetsböda.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anför.

Enligt länsstyrelsens uppfattning har mellankommunala prövningsnämnden alltså en väsentlig uppgift att fylla, när det gäller att främja enhetlighet och likformighet i taxeringen. Då denna prövningsnämnd framför allt handlägger mål rörande större rörelseidkares taxering, spelar frånvaron hos nämnden av lokal- och personkänedom mindre roll. Genom de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna synas icke tillräckliga garantier ha skapats för att de mellankommunala taxeringarna bli riktiga och likformiga. Genom oförutsedda omständigheter kan det komma att brista i kommunikationen mellan taxeringsmyndigheterna i de olika länen. En förstärkning av mellankommunala prövningsnämndens granskningsmöjligheter är önskvärd.

Näringslivets skattedelegation yttrar bl. a.

För företagen skulle ett godkännande av förslaget i denna del föranleda betydande merarbete och besvär. Upplysningar och förklaringar måste befaras komma att inforas från taxeringsmyndigheterna i långt större utsträckning än för närvarande rörande mången gång invecklade förhållanden, utan att underlaget för taxeringarna därigenom skulle förbättras i förhållande till vad som för närvarande är fallet. Med den nuvarande ordningen ha nämligen dylika förfrågningar kunnat begränsas på grund av den sakkunskap, som inom mellankommunala prövningsnämnden vunnits därigenom att likartade speciella taxeringsfrågor förelegat för ett flertal

företag. Det har därför ofta varit tillräckligt att infordra upplysningar från allenast ett av dessa.

Kooperativa förbundet anlägger följande synpunkter med hänsyn till förbundets verksamhet.

För Kooperativa förbundet, som självt och genom sina dotterföretag bedriver verksamhet över hela landet, är det av största vikt att centralt hos en nämnd kunna få sina skattefrågor diskuterade och behandlade. Därtill kommer att styrelsen ifrågasätter, huruvida det rent tekniskt och praktiskt är möjligt att ersätta den nuvarande mellankommunala nämnden med ett kommunikationsförfarande mellan olika lokala beskattningsnämnder. Ur principiell synpunkt kan det icke anses tillfredsställande, att hemortslänet skall avgöra fördelningsfrågor berörande kommuner inom andra län.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden finner icke att de sakkunniga anfört någon hållbar motivering för sitt förslag. De skäl som på sin tid anfördes för inrättandet av nämnden har fortfarande samma bärkraft som tidigare. Ombudet anför bl. a.

Det kan vitsordas, att antalet tvister rörande den interkommunala fördelningen minskats och att mellankommunala prövningsnämndens beslut numera i ringa omfattning överklagas till skattedomstolarna. Detta torde delvis bero på att den praxis, som utbildats inom nämnden, som regel godtages av både skattskyldiga och kommuner. För att ett sådant tillstånd skall fortsätta måste dock praxis hållas levande och anpassa sig efter ändrade förhållanden. Det ligger i sakens natur att en praxis rörande interkommunal fördelning som anpassar sig till förändringarna inom samhället lättare kan utbildas om sådana frågor handlägges inom en nämnd än om de handlägges inom samtliga prövningsnämnder i riket. Det är vidare omöjligt att finna formler som passa för alla förekommande fall och många gränsfall uppkommer. I åtskilliga fall kan hemortskommunens (som regel är hemortskommunen också huvudkontorskommun) intressen gå i motsatt riktning mot övriga kommuners. Om prövningsnämnden i hemortskommunen skulle avgöra frågor rörande inkomstfördelningen, skulle kommuner i andra län med rätt eller orätt ofta förutsätta att prövningsnämnden i sitt ställningstagande påverkas av lokala synpunkter. Tidigare har det på grund härav ansetts icke böra komma i fråga att låta en regional prövningsnämnd fastställa taxeringar inom ett annat prövningsdistrikt. Anledning synes icke föreligga att nu frånträda denna ståndpunkt. Länsprövningsnämnderna torde vidare som regel ha mindre erfarenhet om frågor rörande den interkommunala beskattningen än en speciell nämnd för sådana frågor, vilket måhända även kommer att bidra till en ojämnare rättstillämpning än den nuvarande. Det kan därför befaras att de sakkunnigas förslag skulle medföra ökning av antalet interkommunala taxeringstvister.

Taxeringstekniskt torde de föreslagna åtgärderna för att åstadkomma likformighet bli tungrodda. Åtskilliga skattskyldiga driver rörelse i flertalet av landets prövningsdistrikt, varför kommunikation mellan taxeringsmyndigheterna i länen måste bli arbetskrävande, då fråga uppkommer om ändring av fördelningsprinciperna för sådana skattskyldiga.

Länsstyrelsen i Västerbottens län väcker tanken på en särskild mellankommunal taxeringsnämnd. Länsstyrelsen anför beträffande sakkunnigförslaget konsekvenser bl. a. följande.

Den likformighet mellan en och samma skattskyldigs taxeringar i olika län, som genom mellankommunala prövningsnämnden garanterats, kan bli besvärlig att åvägabrunga. Det måste också anses i och för sig oegentligt, att samma sak kan med olika resultat bliva föremål för prövning av flera med varandra jämställda myndigheter, åtminstone då ingen anordning träffats för att en ex-officio-prövning av överordnad myndighet blir verkställd under alla förhållanden. Taxeringsavdelningarna ute i länen torde också sakna personella resurser att genomföra en effektiv taxeringskontroll av de storföretag, varom här är fråga. Länsstyrelsen vill därför ifrågasätta, huruvida icke deklARATIONERNA från ifrågavarande skattskyldiga redan från början kunde utskiljas från dem, vilka skola behandlas av länsens taxeringsnämnder och i stället hänföras till en särskild mellankommunal taxeringsnämnd, gemensam för riket i dess helhet, som även skulle kunna upptaga mellankommunala prövningsnämndens viktiga uppgifter då det gäller att främja enhetlighet vid vissa taxeringsmässiga bedömningar. Den behövliga orts- och personkännedom kan tillgodoses genom skriftväxling med länsens taxeringsavdelningar. Besvär över den mellankommunala taxeringsnämndens beslut skulle kunna anföras direkt hos kammarrätten.

Centralt organ för taxeringsväsendet

Förslaget om inrättande av en taxeringsstyrelse tillstyrkes eller lämnas utan erinran av Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer yttrar bl. a. följande.

När riksskattenämnden på sin tid inrättades ställdes stora förhoppningar på detta organ. Dess uppgifter att vara vägledande för allmänhet och taxeringsmyndigheter samt att verka för en effektiv och ändamålsenlig taxeringskontroll motsvarade ett då länge känt behov. Nämndens hittillsvarande verksamhet har också visat, att den har en stor funktion att fylla inom taxeringsväsendet. När det gällt att åstadkomma en förbättrad taxeringskontroll, måste man dock konstatera, att nämnden av olika skäl icke fått den betydelse som man väntat.

Det synes dock tveksamt, huruvida taxeringsstyrelsen i personalhänseende bör givas den omfattning, som föreslagits. Framför allt gäller detta byrån för taxeringskontroll och därmed sammanhängande spörsmål. Det bör ankomma på taxeringsstyrelsen att medverka till införskaffandet av kontrollmaterial. Det synes vidare lämpligt, att denna vid behov kan ställa arbetskraft till förfogande. Detta bör dock endast ske i undantagsfall. Som regel torde arbetsuppgifterna bäst kunna fullgöras av den på de olika länsstyrelserna placerade revisionspersonalen. Föreningen vill föreslå, att antalet befattningshavare på denna byrå åtminstone till att börja med begränsas till förslagsvis högst fem. Det synes föreningen mera rationellt att i stället utöka revisionspersonalen på de olika länsstyrelserna.

Förslaget om taxeringsstyrelse avstyrkes emellertid av det helt övervägande antalet remissinstanser. De flesta av dessa förordar att riksskattenämnden förstärkes eller utbygges med en särskild byrå för taxeringskontroll.

Överståthållarämbetet yttrar bl. a.

För effektivisering av taxeringskontrollen skulle det utan tvekan vara av värde om det funnes ett till Stockholm förlagt, centralt kontor — anknutet till riksskattenämnden eller överståthållarämbetets skatteavdelning — som kunde insamla och till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar distribuera uppgiftsmaterial för taxeringen. Man bör ihågkomma, att insamlandet av dylikt material har sin naturliga begränsning med hänsyn till taxeringsavdelningarnas möjligheter att utnyttja detsamma. Ytterst blir omfattningen av denna verksamhet således beroende av tillgången på personal hos taxeringsmyndigheterna. Att för detta ändamål, som de sakkunniga synes betrakta såsom taxeringsstyrelsens främsta arbetsuppgift, tillskapa ett helt nytt ämbetsverk synes icke böra komma i fråga.

Länsstyrelserna i Jönköpings och Västmanlands län hävdar att konsekvensen av den föreslagna taxeringsstyrelsen förr eller senare bleve, att självständiga taxeringsverk måste inrättas vid sidan av länsstyrelserna.

Riksskattenämnden föreslår att den avsedda verksamheten får växa fram inom den centrala organisation, som redan finns på detta område, nämligen riksskattenämnden. I nämndens yttrande anföres vidare.

Enligt förslaget skulle nämnden med sitt kansli vara bunden vid taxeringsstyrelsen men samtidigt fungera vid sidan av detta verk och bl. a. ha att giva anvisningar rörande skatteförfattningarnas tillämpning samt att fastställa deklaraitionsblanketter. Det torde vara tydligt att ett dylikt samröre mellan nämnden och taxeringsstyrelsen i fråga om arbetsuppgifter icke kan vara lämpligt. Om riksskattenämnden alltjämt skall utöva sin verksamhet i en eller annan form, är det till en början ett villkor att nämnden under egen bestämmanderätt disponerar sitt kansli. Vidare får nämnden avböja förslaget om att taxeringsstyrelsens befattningshavare skulle äga närvara vid nämndens sammanträden och därvid delta i överläggningarna. Tanken att låta taxeringsstyrelsens tjänstemän delta t. ex. i överläggningarna rörande förhandsbesked — vilket ju är en rent dömande verksamhet — ter sig orimlig. Den kontakt, som behöves etableras mellan riksskattenämnden och taxeringsstyrelsen, bör ha formen av sedvanligt samarbete mellan två fristående verk med delvis sammanfallande arbetsuppgifter.

Beträffande taxeringsstyrelsens uppgifter att leda och samordna taxeringsavdelningarnas arbete samt att effektivisera taxeringskontrollen anföres.

Väsentligen skulle denna verksamhet, om man får döma av kostnadskalkylen för personalbehovet, vara förlagd till taxeringskontrollen, varvid det centrala organet skulle ha tillgång till personal, som vid behov kunde skickas ut för att bistå taxeringsavdelningarna och som kunde omhändertaga granskningar av mera speciellt eller krävande slag. En dylik stab av tjänstemän kan emellertid icke skapas på en gång utan måste tillkomma så småningom. Man kan nämligen icke räkna med att vid omedelbar nyuppsättning få fram tillräckligt kvalificerat folk i större antal för dylika uppgifter.

Då riksskattenämnden hittills varit i viss utsträckning bunden av åtskilliga större aktuella uppgifter, synes det enligt nämndens mening vara för tidigt att nu döma om resultatet av nämndens verksamhet på olika områden. Nämnden är emellertid av den uppfattningen att det väl skulle låta

sig tänkas att genom inrättande av en särskild byrå på riksskattenämndens kansli utbygga den verksamhet på taxeringskontrollens område, som hittills bedrivits av kansliet i samråd med nämndens ordförande. Inom denna byrå skulle då även kunna organiseras ett sådant utskickande av granskningsmän för särskilda uppgifter och behov, som de sakkunniga efterlyst. Riksskattenämnden som sådan skulle icke behöva engageras i dylika fiskala uppgifter, vilket ju icke heller vore förenligt med nämndens egentliga verksamhet.

Liknande synpunkter anföres av *länsstyrelserna i Uppsala och Kristianstads län*.

Statskontoret yttrar bl. a. följande.

Det synes föga lämpligt, att taxeringsstyrelsen — såsom de sakkunniga synas ha ansett — skall kunna direkt ingripa i taxeringsintendenternas arbete. Hithörande spörsmål diskuterades ingående vid framläggandet av förslaget om en riksskattenämnd (prop. 64/1951), varvid ansågs, att man icke borde vidtaga åtgärder för en centraldirigering av taxeringsarbetet. En reform i sådan riktning skulle försvaga landskamrerarnas och taxeringsintendenternas ställning såsom ledare av taxeringsarbetet i länen. Vidare må framhållas, att — därest taxeringsnämnderna utrustas med heltidsanställd arbetskraft — väsentligt bättre möjligheter skapas för en skärpning av den lokala taxeringskontrollen, vilket givetvis är ägnat att minska behovet av ett centralt kontrollorgan.

Länsstyrelsen i Östergötlands län inlägger en bestämd gensaga mot varje försök till ingripande eller dirigering av länsstyrelsens verksamhet.

I fråga om taxeringskontrollen förordar *länsstyrelsen i Kalmar län* en utökning av personalen på taxeringssektionerna. Länsstyrelsen anför bl. a.

Länsstyrelsen har för sin del den uppfattningen, att denna kontroll utövas i sådan utsträckning, som de till taxeringsintendentens förfogande ställda arbetskrafterna giva möjlighet. Förmågan och viljan att utöva kontroll saknas förvisso icke. Hela denna fråga måste ses mot bakgrunden av den bristande tillgången på arbetskraft inom taxeringssektionen. Om man förstärker denna sektionens personalbestånd i den omfattning, som med hänsyn till ett effektivare kontrollarbete är nödvändigt, finns icke någon anledning att ur denna synpunkt tillskapa det föreslagna centrala organet.

Länsstyrelsen i Malmöhus län yttrar bl. a.

Huruvida en taxeringsstyrelse utan lekmanrepresentation bör inrättas vid sidan av riksskattenämnden är icke enbart en administrativ lämplighetsfråga. Mot de sakkunnigas förslag kan framhållas att just på taxeringens område en styrelse med folkligt inslag torde vinna större förståelse än en ren ämbetsstyrelse. Ett system med två centralorgan i toppen verkar förvillande utåt och framstår som administrativt olämpligt. Länsstyrelsen motsätter sig vidare varje ansvarsklyvning mellan länsstyrelsen och ett centralorgan såvitt angår rätten till personaldispositioner, enär en sådan dualism strider mot grundvalarna för gällande funktionsfördelning mellan länsstyrelserna och centrala ämbetsverk. Om taxeringsintendenten däremot skiljes från landskontoret, föreligger icke något motsvarande hinder mot att låta

ett centralorgan i visst hänseende — t. ex. beträffande taxeringskontroll — utöva tillsyn över taxeringsintendenten.

Även *Kooperativa förbundet* och *Sveriges advokatsamfund* hävdar att det måste te sig i hög grad förvillande för de skattskyldiga med två centrala organ i toppen på taxeringsväsendet.

Advokatsamfundet befarar att förslaget innebär viss risk för en icke önskvärd komplicerad och överorganisation av taxeringsapparaten samt svårigheter att i praktiken åstadkomma en klar gränsdragning mellan de två myndigheternas uppgifter och befogenheter.

För *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ter sig taxeringsstyrelsen i föreslagna former som överdimensionerad och uppbyggd såsom en alltför stor central i reserv för arbete, vilket bör tillhöra arbetskrafterna i länen.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län framhåller att det icke varit avsett att på en gång fullt utbygga riksskattenämndens verksamhet. Då den hos nämnden anställda personalen endast i ringa omfattning synes ha kunnat ägna sig åt kontrollverksamheten, borde väl i anslutning till de uppdragna riktlinjerna först ifrågakomma en förstärkning av personalen, så att nämnden även i nu förevarande hänseende utrustas för sin verksamhet.

Sveriges lantbruksförbund anser att en utvidgad tjänstemannataxering nödvändiggör att näringslivet får inflytande på taxeringsorganisationen i det centrala organet.

Ett par länsstyrelser framför andra förslag i frågan om det centrala organet.

Länsstyrelsen i Blekinge län ifrågasätter om det är nödvändigt att organisera detta organ som ett självständigt ämbetsverk. Länsstyrelsen anser att den centrala ledningens kontrollverksamhet kan begränsas till kontroll, som i särskilda fall må kunna bliva av omständigheterna påkallad. Vid sådant förhållande synes erforderlig förstärkning av den centrala ledningen kunna erhållas genom inrättandet av en självständig byrå under en för denna och riksskattenämndens kansli gemensam chef.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län väcker frågan om ett taxeringsöverintendentsämbete. Länsstyrelsen anför.

Taxeringsöverintendenten skulle ha till uppgift att handha intendentsorganisationens personalfrågor. Chefsämbetet kunde vidare handleda taxeringsintendenternas verksamhet, fullgöra de funktioner, som ankomma å allmänt ombud i mellankommunala prövningsnämnden och riksskattenämnden samt ha rätt att som utredningsinstrument anlita en till riksskattenämndens kansli ansluten revisionsavdelning, därvid valutatransaktioner och vid affärer med utlandet förekommande skattemanipulationer borde ägnas särskild uppmärksamhet. Enligt länsstyrelsens mening kunde det av de sakkunniga föreslagna centrala taxeringsorganet inskränkas till ett överintendentsämbete med nu antydda funktioner.

Kammarrätten finner att förslaget rymmer många oklara problem, dels

förhållandet mellan taxeringsstyrelsen och taxeringsavdelningarna, dels styrelsens direktivrätt gentemot prövningsnämnd och taxeringsintendent, dels ock gränsdragningen mellan riksskattenämndens och taxeringsstyrelsens uppgifter.

1949 års besvärssakkunniga yttrar bl. a.

Relationerna mellan taxeringsstyrelsen och riksskattenämnden äro i förslaget synnerligen oklara. Gränserna för de två myndigheternas kompetensområden torde behöva närmare klarläggas. Taxeringsstyrelsen föreslås få vissa uppgifter att meddela generella anvisningar, som nu påvåla riksskatte-nämnden. Erinringar kunna också riktas exempelvis mot att taxeringsstyrelsens chef skall äga deltaga i riksskattenämndens sammanträden.

Besvärsförfarandet

Skattskyldigs nuvarande rätt att företräda inför prövningsnämnden och därvid utföra sin talan har i förslaget inskränkts till en rätt att meddela upplysningar till ledning vid sin taxering. Att möjligheten till *muntlig handläggning* inför prövningsnämnden sålunda väsentligt beskurits i förslaget har väckt gensagor från kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, flertalet länsstyrelser, 1949 års besvärssakkunniga, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges lantbruksförbund, näringslivets skattedelegation, Svenska livförsäkringsbolags förening, Kooperativa förbundet och Sveriges advokatsamfund. Åtskilliga av dessa riktar även kritik mot de sakkunnigas uttalande att skattskyldig icke bör äga att, utan att själv vara närvarande, låta sig företrädas av *ombud*.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför.

I detta sammanhang tillåter länsstyrelsen sig erinra om vad beskattningsorganisationssakkunniga anförde till stöd för sitt förslag om införande av muntliga förhandlingar (SOU 1942:49 s. 192). Där framhölls, att muntlig förhandling ofta vore av nöden ej blott i mål av mera invecklad beskaffenhet utan även beträffande i och för sig enkla besvärsmål. I sistnämnda mål mötte man nämligen icke sällan hos den klagande en oförmåga att i skrift framlägga sina i och för sig kanske bärande skäl.

Länsstyrelsen vill framhålla, att den gångna tiden givit belägg för riktigheten av dessa synpunkter. En komplettering av det skriftliga förfarandet med muntliga förhandlingar har sålunda varit ägnad att befordra en fullständigare utredning och klarare belysning av förekommande mål. De »samtal» utredningsmännen föreslå i stället för utförande av partstalan kunna, enligt länsstyrelsens uppfattning, icke antagas medföra samma resultat. Tilläggas må att den skattskyldige sannolikt skulle ställa sig oförstående, om den rättighet att utföra partstalan, som han hittills haft, plötsligt framtogs honom.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län yttrar.

Enligt de sakkunnigas sätt att se saken ha de muntliga förhandlingarna tenderat att utveckla sig efter mönster av den muntliga rättegången vid de allmänna domstolarna. En omgestaltning av företrädarkapet för det allmänna bleve då nödvändig, så att från dess sida kunde förebringas utred-

ning exempelvis liknande den som står åklagarmyndigheten till buds i form av polisutredningar.

Det torde med lätthet inses, att de sakkunniga betydligt överdrivit innebörden av de muntliga förhandlingarna. Dessa åsyfta endast att åvägbringa en så allsidig utredning av beskattningsmålen som möjligt. Erfarenheterna från detta län äro uteslutande goda och några befarade olägenheter ha icke förmärkts. För de skattskyldiga har det inneburit en betydande förmån att på detta sätt kunna muntligen framlägga sina synpunkter. Detta har varit av särskilt värde för skattskyldiga, som haft svårt att på egen hand i skrift förebringa erforderlig utredning. Vad som förekommit under förhandlingarna har upptagits i prövningsnämndens protokoll och ett utdrag av detta har fogats vid besvärakten för att vara tillgängligt i högre instans. Enligt länsstyrelsens mening kan det icke vara något fel, att proceduren vid muntliga förhandlingar göres så domstolsmässig som möjligt, då härigenom skapas de bästa garantier för utredningen. Om förfarandet tillika uppfattas som ett rättsskydd för den skattskyldige, bör väl icke heller detta kunna klandras — under förutsättning naturligtvis att man eftersträvar ett fullt objektivt och opartiskt bedömande. Att taxeringsintendenten vid muntliga förhandlingar skulle behöva vidtaga polisiära åtgärder för att hävda sin ställning i proceduren förefaller helt verklighetsfrämmande. Det torde icke vara svårare för denne att muntligen framföra sina argument än att i skrift framlägga synpunkterna.

Liknande synpunkter anføres av *Sveriges advokatsamfund*.

1949 års besvärssakkunniga erinrar om att riksdagen vid flera tillfällen uttalat sig för ökad muntlighet inom förvaltningsförfarandet och att den allmänna utvecklingen gått mot att i görligaste mån ge muntligheten företräde framför skriftligheten icke blott inom det judiciella förfarandet utan även inom det administrativa. Det framstår därför som en viktig uppgift att inom besvärsförfarandet generellt öppna möjlighet till muntlig handläggning. Skulle möjligheten till muntlig handläggning i prövningsnämnden avskaffas eller begränsas, betyder detta ett steg bakåt i utvecklingen. Det synes besvärssakkunniga onaturligt, att i ett så betydelsefullt förfarande som taxeringsförfarandet möjlighet till muntlig handläggning icke skulle finnas inför den besvärinstans, hos vilken utredningen i de mera invecklade målen till betydande del kan väntas äga rum. I stället borde åtgärder vidtagas, som säkerställer att parterna ömsesidigt finge tillfälle att höra och taga ställning till varandras plädering. I detta sammanhang vilja besvärssakkunniga framhålla, att det enligt deras mening är en allvarlig brist i betänkandet att, såsom en följd av skattelagssakkunnigas negativa inställning till muntligheten, frågan om användning av olika till ett muntligt förfarande hörande bevismedel, t. ex. vittnesförhör och syn, icke behandlats.

Beträffande rätten att anlita ombud yttrar *länsstyrelsen i Kristianstads län* följande.

Vad i betänkandet sagts om ombud och deras befogenhet kan icke god-

tagas. Det är allmänt bruk, icke blott i rättegång och förvaltning utan även i övrigt, att personer företrädas och få hjälp av andra. Skattejurister eller bokföringsexpenter kunna i många fall mer än den klagande vara skickade att framlägga de avgörande omständigheterna, och det bör ej förglömmas att det icke bara är utredningsproblem, som komma att inför prövningsnämnden ventileras, utan mången gång kan det också gälla invecklade rättsfrågor. Länsstyrelsens uppfattning är därför att detta institut bör bibehållas i sin nuvarande form.

I samband med frågorna om rättssäkerheten och förfarandet har man i några yttranden berört *kommunikationsprincipen*, d. v. s. principen att en part före sakens avgörande skall erhålla del av yttranden som avgivits av motparten.

Kammarrätten finner hithörande frågor synnerligen betydelsefulla ej blott för de skattskyldiga utan även för skattedomstolarnas möjlighet att ge processen en materiellt riktig utgång. Kammarrätten förordar införandet av bestämmelser att den skattskyldige i regel skall delges allmänna ombudets ändringsyrkanden och yttranden i alla instanser. Bestämmelser erfordras även om att reservationsbesvär skall delges inom skälig tid.

Riksskattenämnden framhåller vikten av att de skattskyldiga erhåller del av taxeringsintendentens yttranden i taxeringsmålen. Då så ej sker på alla håll, synes det lämpligt att föreskrift härom intages i taxeringsförordningen.

1949 års besvärssakkunniga anser att kommunikationsprincipen åsidosatts i förslaget i en utsträckning som ej kan godtagas. Sålunda saknas generella bestämmelser om kommunikation hos taxeringsnämnd och prövningsnämnd.

Sveriges köpmannaförbund anser att varje ifrågasatt ändring av en deklARATION bör obligatoriskt delges den skattskyldige, så snart det icke endast är fråga om rättelse av felräkning el. dyl. eller gäller bagatellbelopp.

De sakkunnigas uttalanden om en mera aktiv ledning av besvärsförfarandet från skattedomstolarnas sida, om mera utförligt motiverade utslag från skattedomstolarna och om regelbunden förtursbehandling av vissa mål röner i allmänhet instämmanden från det mindre antal remissorgan som berört frågorna.

Beträffande önskemålet om en mera aktiv ledning från skattedomstolarnas sida yttrar dock *kammarrätten* följande.

Den ledning av förfarandet genom förfrågningar eller erinringar för avhjälpande av otydlighet eller ofullständighet i utredningen, som de sakkunniga efterlysa, ges icke i den utsträckning, som vore önskvärd. Detta förhållande beror på den stora arbetsbalansen i skattedomstolarna och därav föranledd tidsnöd. En kommunikation måste föregås av en noggrann penetrering av målet, och innan målet sedermera föredrages, måste handlingarna ånyo inläsas av föredraganden.

I fråga om önskemålet att skattedomstolarna förser sina utslag med

motivering i större utsträckning än vad nu är fallet anför *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Det är av intresse att konstatera, att de sakkunniga, som funnit att prövningsnämndernas utförliga beslutsmotiveringar i protokollen i stor utsträckning vore onödiga, framför önskemål om att skattedomstolarna skulle utförligare motivera sina beslut. Länsstyrelsen finner de sakkunnigas önskemål i fråga om motiveringen av besluten hos skattedomstolarna värda beaktande.

1949 års besvärssakkunniga framhåller vikten av att icke blott skattedomstolarnas utan även den lägre besvärinstansens motiveringar blir så fullständiga sig göra låter. Besvärssakkunniga yttrar.

Sedan gammalt anses det vara för den enskilde betydelsefullt att besluten motiveras. I många fall har den skattskyldige ett berättigat intresse av att få kännedom om skälen för beslutet om hans taxering. Beträffande taxeringsnämnds beslut finnas allmänna föreskrifter om att skälen för avvikelser från deklaration skola angivas (66 § 1 mom.). Motsvarande bestämmelse saknas beträffande prövningsnämndens beslut, vilket är otillfredsställande. Den föreslagna begränsningen av protokollföringen i prövningsnämnd torde i sak innebära bl. a. att besluten där icke anses böra motiveras i större utsträckning. Kammarrätten har därvidlag att följa rättegångsbalkens föreskrifter, som förutsätta att skäl skola angivas. Besvärssakkunniga vilja i anledning av skattelagsakkunnigas uttalanden för sin del framhålla vikten av att icke blott skattedomstolarnas utan även den lägre besvärinstansens motiveringar bliva så fullständiga sig göra låter.

Sveriges advokatsamfund anför bl. a.

När det gäller ett avgörande i de lägre instanserna — taxeringsnämnden, prövningsnämnden och kammarrätten — är det självfallet av betydelse för den enskilde att erfara på vilka grunder beslutet träffats om taxering som avviker från av honom avlämnad självdeklaration eller i övrigt från av honom i ärendet framställda yrkanden. Han får härigenom klarlagt dels huruvida och i vilken omfattning ytterligare utredning eller bevisning från hans sida kan vara påkallad, dels ock huruvida skäl föreligger att över huvud taget anföra besvär. I sistnämnda avseende skulle säkerligen ofta nog en närmare motivering av beslutet föranleda den skattskyldige att avstå från att överklaga beslutet och antalet besvär härigenom minska. Det extra arbete, som en närmare motivering av utslag komme att innebära, skulle med andra ord med all sannolikhet kompenseras av en icke oväsentlig minskning av antalet överklagade beslut. Vad beträffar regeringsrättens utslag säger det sig självt, att en närmare motivering av ett utslag skulle på ett helt annat sätt än som för närvarande är fallet lämna vägledning beträffande andra likartade ärenden. Härigenom skulle säkerligen en minskning kunna åstadkommas även av antalet till regeringsrätten hänskjutna skattemål.

I detta sammanhang påtalar 1949 års besvärssakkunniga att skattelagsakkunniga icke ägnat taxeringsförfarandet sett som helhet större uppmärksamhet utan i huvudsak uppehållit sig vid de två första instanserna. Detta synes felaktigt bl. a. med hänsyn till det förhållandet att man för närvarande brottas med svårigheter i överinstanserna, sär-

skilt regeringsrätten, på grund av den stora tillströmningen av taxeringsmål. Den nuvarande ordningens svagheter i detta hänseende synes enligt besvärssakkunniga i betydande grad bottna däri att det utredningsmaterial, på vilket kammarrätten och regeringsrätten har att grunda sina avgöranden, ofta är bristfälligt. Då dessa brister hos utredningsmaterialet i främsta rummet är att tillskriva svagheter i taxeringsnämndernas och prövningsnämndernas handläggning av taxeringsärendena, ligger det nära till hands att undersöka i vad mån och på vad sätt förbättringar med avseende på underinstanserna skulle kunna medföra lättnader för överinstanserna.

Svenska livförsäkringsbolags förening förordar en upprustning av skatteminstolarna och yttrar.

I kostnadsberäkningarna har det icke tagits hänsyn till den inverkan, som ett genomförande av de sakkunnigas förslag kan förväntas få på antalet besvärssärenden. Det förefaller sannolikt, att en skärpning av taxeringskontrollen kommer att medföra en avsevärd ökning av skatteminstolarnas arbetsböda. Redan nu är väntetiderna i skatteminstolarna oskäligt långa och leder till betydande olägenheter. Nya likartade fall måste överklagas år efter år därför att man får vänta så länge på prejudikat. Den stadgade tiden för eftertaxering hinner i många fall förflyta, innan domstolsavgöranden skett. För de skattskyldiga innebär det en påtaglig olägenhet, att skatteskulden under flera år är obestämd och att de under lång tid hindras från att disponera över belopp, som de inbetalt för mycket såsom skatt.

Flera remissorgan påtalar, att de sakkunniga endast flyktigt berört frågan om *b e v i s n i n g e n* i taxeringsmål.

Länsstyrelsen i Kalmar län anser det nödvändigt att frågan om bevisningen vid taxeringsförfarandet upptages till en allmän diskussion, enär en lösning härav torde vara en av grundförutsättningarna för åstadkommande av ett rättvist taxeringsförfarande.

1949 års besvärssakkunniga anför.

Frågan om bevisbördans fördelning aktualiseras, så snart den utredning, på grundval varav målet skall avgöras, visar sig icke vara tillfyllest. Detta läge är icke ovanligt i taxeringsmål, där tvisten mycket ofta gäller de faktiska förhållanden som skola läggas till grund för taxeringen. Lösningen av bevisbördeproblemet måste i åtskilliga lägen spela stor roll. Vissa huvudregler ha därvidlag allmänt godtagits. Den skattskyldige anses genom den på heder och samvete och under straffansvar avgivna deklARATIONEN i bevisningshänseende ha skapat ett visst utgångsläge för taxeringsarbetet. Det åligger därför principiellt motsidan att visa riktigheten av framställda yrkanden om avvikelser från självdeklARATIONEN. Kan emellertid tilltron till dennas riktighet över huvud taget rubbas, kan bevisbördan omkastas, och den skattskyldige bliva nödgad styrka riktigheten av sina uppgifter i denna.

Vad angår bevisprövningen måste i taxeringsförfarandet liksom eljest i förvaltningsförfarandet den fria bevisprövningens grundsats tillämpas. Det gäller med andra ord för den beslutande myndigheten att så gott sig göra låter söka nå fram till ett riktigt resultat. Självfallet måste de be-

slutande myndigheterna därvid ha stor rörelsefrihet och böra icke bindas av stränga formella regler. Å andra sidan får denna frihet icke leda till att kraven på bevisningens styrka nedsättes i sådan grad, att fara för rättssäkerheten uppkommer.

Bevisfrågorna tillhöra dem, beträffande vilka det är allra svårast att giva allmängiltiga regler. De måste därför noggrant övervägas, innan någon lagstiftning därom, därest en sådan över huvud taget är möjlig, kan komma till stånd. Besvärssakkunniga vilja icke uttala någon mening om huru dessa problem böra lösas i taxeringsförfarandet utan vilja endast understryka behovet av fortsatt utredning på denna punkt. Mera allsidiga överväganden än skattelagssakkunnigas äro i detta avseende nödvändiga.

I samband med besvär förfarandet upptar några instanser frågan om *taxeringsintendentens ställning* däri.

1949 års besvärssakkunniga söker klarlägga vilken ställning taxeringsintendent jänte taxeringsavdelning bör intaga enligt de sakkunnigas mening. Besvärssakkunniga yttrar.

Intendenten skall vara varken part eller beslutande myndighet utan närmast något slag av sakkunnig instans vid sidan av den beslutande myndigheten, i vissa avseenden biträdande denna, i andra snarare fristående i förhållande till denna. Utredningsverksamheten har sålunda nästan helt och hållet lagts å intendenten. Men samtidigt har han tillerkänts ett starkt inflytande över den beslutande myndigheten. Sålunda skall taxeringsintendenten enligt 62 § förslaget (jämför även 55 §) kunna meddela taxeringsnämnd anvisningar, och enligt 57 § 4 mom. förslaget äger han deltaga i taxeringsnämndens överläggningar. Enligt 69 § skall allmänt ombud liksom nu närvara vid provningsnämnds sammanträden med yttranderätt; hans frånvaro skall dock enligt motiven icke utgöra hinder för nämnden att överlägga. Det allmänna ombudet, som sålunda förutsättes regelmässigt skola närvara, måste härigenom få ett starkt inflytande i provningsnämnden, vilket enligt förslaget blir desto mera markant som den skattskyldige berövas sin rätt att komma tillstädes och utveckla sin talan. Som redan påpekats har resultatet av skattelagssakkunnigas uppläggning i förevarande avseende blivit att förslaget utmärkes av en tendens att förskjuta tyngdpunkten i taxeringsförfarandet från den beslutande myndighet till fördel för ett utanförstående organ av svårbestämbar art.

Sveriges akademikers centralorganisation finner det angeläget att taxeringsintendenten icke ges tillfälle att inverka på provningsnämndernas ställningstaganden i den skattskyldiges frånvaro.

Flera remissorgan anser att allmänt ombuds ändringssökande hos provningsnämnden enligt förslaget bör likställas med den skattskyldiges motsvarande hemställan om ändring och betecknas icke som framställning utan som besvär.

Taxeringsarbetet i första instans

Allmänna synpunkter

Vid remissbehandlingen av 1950 års skattelagssakkunnigas förslag höjdes åtskilliga röster för att uppskjuta reformen av taxeringsorganisationen. Ståndpunkten motiverades med att man borde avvakta statens organisationsnämnds undersökning rörande hålkortssystem för debitering och längdföring inom skatteväsendet, varefter en omprövning av taxeringsorganisationen i samband med frågan om uppbördsväsendets omorganisation borde verkställas.

Enligt inhämtade upplysningar avser den pågående undersökningen att utröna möjligheterna att införa hålkortssystem såväl inom folkbokföringsväsendet som inom uppbördsväsendet. I förra avseendet skall hålkortsregistren omfatta kyrkobokförda personer, sådana fysiska personer som beskattas i annan kommun än hemortskommunen, sådana juridiska personer som skall beskattas samt fastigheter. Dessa register avses skola ersätta de nuvarande tryckande registren. Hålkortssystemet inom uppbördsväsendet skall bygga på folkbokföringens hålkortsregister. Med hjälp av för olika arbetsuppgifter framställda hålkort eller av hålkort, tillhörande folkbokföringsväsendet, skall åtskilliga arbetsuppgifter, avseende uträkning, debitering och redovisning av preliminär, slutlig och tillkommande skatt kunna utföras maskinellt. Även taxerings- och debiteringslängder avses skola framställas maskinellt på grundval av hålkorten.

Av åtskilliga anledningar torde det inte vara möjligt att den maskinella debiteringen m. m. utföres hos de lokala skattemyndigheterna; den minsta enhet som torde komma i fråga är länet. Tänkbart är att för mindre län gemensamma maskincentraler i särskilda fall måste inrättas för att på ett ekonomiskt sätt utnyttja maskinutrustningen.

Ett genomförande av vad sålunda planeras torde i mycket hög grad komma att påverka såväl länsstyrelsernas som de lokala skattemyndigheternas och taxeringsmyndigheternas arbetsuppgifter och synes komma att medföra en omorganisation av uppbördsväsendet.

Undersökningen har fortskridit så långt att i detalj utrönts hur hålkortsmetoden bör utnyttjas och vilka arbetsuppgifter, som därigenom bör utföras. Inom ett fögderi pågår försöksverksamhet i enlighet härmed.

Enligt inhämtade upplysningar kan förslag rörande spørsmålets tekniska lösning väntas föreligga i slutet av 1956. Härefter torde frågan om införande av hålkortssystemet i folkbokförings- och uppbördsväsendet bliva föremål

för utredning genom särskilda sakkunniga. Överslagsvis kan beräknas att de planerade ändringarna i uppbördsväsendet kan komma till stånd först i början av 1960-talet. Sammankopplas frågan om taxeringsorganisationen härmed, synes utbyggnaden av denna kunna ta sin början först vid nämnda tid. Intill dess skulle endast som ett provisorium kunna företagas en förstärkning av den nuvarande taxeringsorganisationen.

År 1943 företogs efter förslag av beskattningsorganisationssakkunniga en sådan förstärkning, vilken undan för undan visat sig alltmer otillräcklig. Av skattelagssakkunnigas utredning framgår att mycket väsentliga brister vidlåder arbetet i första instans. Flertalet remissmyndigheter har i detta hänseende samma uppfattning. En genomgripande omorganisation av taxeringsväsendet synes med hänsyn härtill omedelbart aktuell. Härtill kommer att resultatet av undersökningarna rörande användning av hålkort i folkbokförings- och uppbördsväsendet ännu inte kan slutgiltigt bedömas. Det torde inte ens kunna förutsägas om ett sådant system verkligen kommer till stånd.

Under sådana omständigheter torde det inte föreligga skäl att med hänsyn till de berörda planerna underlåta att vidtaga den omorganisation av taxeringsväsendet, som ur andra synpunkter kan vara önskvärd. Skulle planerna på hålkortssystem för uppbördsväsendet komma att genomföras, är det inte uteslutet att taxeringsorganisationen bör bli föremål för ny översyn i samband med den omorganisation av uppbördsväsendet, som då kan komma i fråga.

Vissa av remissinstanserna har i yttranden över skattelagssakkunnigas förslag beklagat att organisationen av taxerings- och uppbördsväsendet under de sista 50 åren städse prövats var för sig, ehuru det intima samband, som råder mellan taxering och uppbörd, bort medföra en samordning.

Påpekandet synes berättigat. Vid utarbetande av de förslag, som nedan framlägges, har också eftersträfvats största möjliga hänsyn till att debiterings- och uppbördsverksamheten icke skall störas utan tvärtom i möjligaste mån underlättas. Att ingå på frågan om möjligheten att närmare än som skett samordna, administrativt sett, taxerings- och uppbördsväsendet faller emellertid utanför vårt uppdrag.

De brister, som vidlåder taxeringsarbetet i första instans, visar sig som skattelagssakkunniga framhållit framför allt däri att stora inkomst- och förmögenhetsbelopp undgår taxering och att statens fiskaliska intressen sålunda inte behöriigen tillvaratages. Det bör emellertid betonas, att bristerna även är till förfång för de skattskyldiga. Hit hör t. ex. omotiverade skönstaxeringar, avvikelser från självdeklarationer utan tillräcklig utredning m. m. Sådana brister vållar onödigt irritation och medför besvär och kostnader för den skattskyldige, som tvingas överklaga taxeringen. Vad nu sagts ger vid handen att organisation och förfarande måste anordnas så att såväl det fiskaliska intresset som rättssäkerhetskravet blir bättre tillgodosedda än hittills.

Skattelagssakkunniga har — med instämmande från de flesta remissinstanserna — funnit bristerna i taxeringsarbetet i första instans vara att hänföra dels till att arbetet utföres som bisyssla av personer, som i stor utsträckning inte har någon särskild utbildning för sitt uppdrag, dels till att arbetet måste utföras under alltför kort tid. Härefter har de sakkunniga funnit anvisning om hur bristerna skall avhjälpas, nämligen genom att uppdraga arbetet åt heltidsanställda, särskilt utbildade tjänstemän och genom att förlänga tiden. Redan här torde böra framhållas, att om det befinnes att tjänstemannataxering bör införas, kan en förlängning av tiden inte undgås. Eljest skulle antalet tjänstemän bli orimligt stort och vidare skulle uppstå svårösta problem rörande dessa tjänstemäns sysselsättning under övrig del av året.

Skattelagssakkunniga har vidare visat att en betydande underdeklaration förekommer. Erfarenheten visar, att effektivt arbetande taxeringsmän kan framtaga stora odeklarerade belopp. Redan tillvaron av en effektiv organisation bör vara ägnad att förbättra deklara-tionsuppgifterna. Denna indirekta verkan är inte den minst viktiga. Att åter åstadkomma en organisation av sådan kvalitet och omfattning att underdeklaration skulle på det hela taget försvinna torde vara utsiktslöst. Man torde kunna utgå från att ju mer marginalen för underdeklaration inskränkes genom en effektivare organisation desto svårare och dyrbarare blir det att ytterligare inskränka på det utrymme för underdeklaration, som alltjämt kvarstår. Både statens ekonomiska intresse och den enskildes krav på rättssäkerhet medför emellertid att man icke bör alltför mycket tveka inför de ökade kostnader en ny taxeringsorganisation kan komma att medföra. Samtidigt bör emellertid hållas i minne att organisationsproblemet till en avsevärd del utgör en avvägningsfråga, där det gäller att väga vad som genom en förbättrad organisation kan ernås i form av ökade skatteintäkter samt riktigare och jämnare taxeringar mot en mer omfattande och kostnadskrävande administration.

Taxeringsorganisationen i första instans

Tjänstemannataxering

Av skattelagssakkunnigas förslag och remissyttrandena däröver framgår att enighet råder om behovet av en förstärkning av taxeringsorganisationen i första instans.

De sakkunniga föreslog — under hänvisning till att grundläggande svagheter i det nuvarande systemet var att arbetet i första instans konstruerats som en bisyssla och att denna bisyssla i betydande omfattning måst anförtros personer utan tillräcklig utbildning för uppgiften — att arbetet skulle överflyttas på en kår av heltidsanställda tjänstemän.

En stor majoritet bland remissinstanserna tillstyrkte förslaget härutinnan eller lämnade det utan erinran, medan en grupp förordade att den

nuvarande organisationen skulle bibehållas med den förstärkningen att till underlättande av ordförandenas och kronoombudens arbete skulle tillhandahållas biträdeshjälp för rutinarbete och kvalificerad hjälp för granskning av mer invecklade taxeringsfall.

Det framhölls därvid att en sådan förstärkning av den nuvarande organisationen skulle ställa sig avsevärt billigare för det allmänna. Den nuvarande organisationen ansågs mindre tungrodd än den föreslagna; olämpliga funktionärer kunde t. ex. utan svårighet avlägsnas. För ett sådant provisorium talade också att man borde avvakta lösningen av frågan om begagnande av hålkortssystem i uppbördsväsendet innan en slutlig reglering av taxeringsväsendet företogs. Såväl av myndigheter, som tillstyrkt förslaget om införande av tjänstemannataxering, som av övriga uttalades härjämte farhågor för att lekmannainflytandet inom taxeringsnämnderna skulle minska eller bli allenast skenbart.

Det må erinras om att i de för oss lämnade direktiven föredragande departementschefen givit ett mycket klart uttryck för den uppfattningen, att lösningen av frågan om en förbättrad taxeringsorganisation i första instans måste vinnas genom någon form av tjänstemannataxering.

De skäl, som talar för införande av tjänstemannataxering, har synts även oss mycket vägande. Till undvikande av missförstånd må framhållas, att vi med tjänstemannataxering inte avser annat än att utredning och expeditionellt arbete utföres av tjänstemän. *Beslutanderätten* bör, såsom närmare utvecklas i det följande, alltjämt ligga hos taxeringsnämnder med förtroendevalda ledamöter. Vi har kommit till den uppfattningen att en tjänstemannataxering i denna bemärkelse är ägnad att snarare öka än minska dessa ledamöters inflytande.

Det ekonomiska livets och skattelagstiftningens tilltagande komplicering är sådan, att granskningsuppgifterna och det tekniska arbete, som fordras för taxeringen, icke längre torde tillfredsställande kunna behärskas av personer, som — ofta utan särskild utbildning — sysslar härmed endast en kortare tid av året. Bristande kunskap och träning medför förluster för det allmänna och icke sällan rättsförluster för de skattskyldiga. Enbart en förlängning av tiden för taxeringsarbetet synes icke tillräcklig för att bota de här anmärkta bristerna; en sådan åtgärd kan knappast ersätta vad som brister i kunskap och teknisk rutin.

Den biträdeshjälp för rutinarbeten, som, därest den nuvarande organisationen skulle bibehållas, behöver tillhandahållas ordförandena, synes förutsätta inrättande av en särskild kår av heltidsanställda biträden. De göromål det här är fråga om, t. ex. längdföring, är av sådan art att de fordrar en insikt och träning, som knappast kan föreligga hos tillfälligt anställd personal. Kvalificerad hjälp för svårare taxeringsfall är redan nu avsedd att lämnas av de nuvarande taxeringskonsulenterna. Trots detta förekommer de av skattelagssakkunniga påtalade bristerna i taxeringsarbetet. Det

kan därför ifrågasättas om inte ett bibehållande av den nuvarande organisationen förutsätter heltidsanställda konsulenter för de svårare taxeringsfallen. Om man emellertid även med bibehållande av den nuvarande organisationen skulle tvingas anställa tjänstemän för såväl rutinarbete som granskningsuppgifter synes det mest rationellt att på en gång ta steget fullt ut och införa tjänstemannataxering i nyss antydd mening.

En omständighet som särskilt talar för anställande av tjänstemän för både gransknings- och rutinuppgifter är ordförandens ställning i den nuvarande organisationen. Välbekant torde vara att kronoombudsinstitutionen icke fungerar på sätt ursprungligen avsetts. I själva verket torde kronoombudet regelmässigt endast intaga ställningen av biträde åt ordföranden. Ordföranden uppbär sålunda även de funktioner, som avsetts skola tillkomma kronoombudet bl. a. den att tillvarata den allmännas intresse. Detta jämte den omständigheten att ordföranden merendels själv utför undersöknings- och kontrollarbetet torde i viss omfattning ha medfört att allmänhetens tilltro till ordförandens och nämndens opartiskhet på ett betänkligt sätt rubbats och en radikal förändring av ordförandens ställning synes därför nödvändig.

Om en förlängning av tiden för taxeringsarbetet skall kunna ske, måste iakttagas att provningsnämndens arbete inte förhindras eller fördröjes. Vid en förlängning av tiden får man utgå från att arbetet med samma års taxering skall fortgå samtidigt i båda instanserna. För att detta skall bli möjligt fordras en noggrann ordning och reda i fråga om det expeditionella i första instans och vidare är det nödvändigt, att en ganska stark central ledning av taxeringsarbetet inom länet kan göra sig gällande. Detta torde endast kunna uppnås om tjänstemannataxering införes.

Under de senare åren har allmänt framhållits svårigheterna att rekrytera ordföranden och kronoombud. Även om den nuvarande organisationen förstärkes med biträden och viss kvalificerad hjälp ställes till förfogande synes uppdragen fortfarande komma att vara tyngande, besvärliga och framför allt på grund av ordförandens dubbelställning obehagliga. Man synes därför kunna förutsätta, att rekryteringssvårigheterna alltjämt skulle bestå.

De ovan angivna skälen har övertygat oss om att tiden nu är mogen att införa tjänstemannataxering.

Taxeringsnämnderna

I taxeringsnämndernas organisation och sammansättning torde anledning icke föreligga att företa andra ändringar än vad som kan följa av att vi förordar tjänstemannataxering. Eftersom — såsom av det följande framgår — den tjänsteman, som har att biträda taxeringsnämnden, bl. a. får till uppgift att bevaka den allmännas intressen, är det inte längre nödvändigt att länsstyrelsen utser mer än en ledamot i nämnden, ordföranden.

Ordförande i taxeringsnämnden bör utses på samma sätt och efter samma grunder som hittills. Då i taxeringsnämndens arbete kommer att deltaga

en taxeringsintendenten underställd befattningshavare synes det knappast lämpligt att till ordförande utse annan vid länsstyrelsens taxeringssektion anställd tjänsteman. Detta kunde nämligen ge sken av att taxeringen fastställdes av dessa båda tjänstemän och kanske också i realiteten verka minskande på nämndens inflytande. Principen bör med andra ord vara att till ordförande utses någon betrodd och med ortserfarenhet utrustad person, som inte har att i sin ordinarie verksamhet syssla med taxeringsarbete. Att vi inte velat direkt inskriva en regel härom i taxeringsförordningen sammanhänger med att undantagsvis och alldeles särskilt under ett övergångsskede länsstyrelserna bör ha möjlighet att mera fritt utse ordförande i taxeringsnämnd.

Då — som nedan framhålles — ordförandens uppgifter kommer att reduceras högst väsentligt, bör det för uppdraget utgående arvodet avvägas med hänsyn härtill. Den nuvarande synnerligen invecklade och arbetskrävande metoden att fastställa arvoden bör avskaffas. Arvoden föreslås skola utgå med för varje distrikt av länsstyrelsen för perioder om fem år fastställt belopp.

De nuvarande uppdragen som taxeringskonsulenter skulle bortfalla. Där emot bör anordningen att en kommunalvald ledamot skall ha rätt att granska deklARATIONERNA bibehållas. Såväl ur praktisk synpunkt som med hänsyn till rättssäkerheten kan ifrågasättas om icke en sådan granskning borde göras obligatorisk. Praktiskt skulle härmed kunna vinnas att föredragningen i taxeringsnämnden av enklare taxeringar, om vilka såväl ordföranden och taxeringsassistenten som den granskande ledamoten är ense, skulle kunna förenklas t. ex. därhän att endast upprättade underrättelser om avvikelser från självdeklARATIONER föredrogs. Ur rättssäkerhetssynpunkt vunnas att ytterligare en kontroll av taxeringsassistentens arbete — utöver den som den opartiske ordföranden presterat — tillkomme. Vi har emellertid funnit, att risken att fördröja taxeringsnämndens arbete skulle bli alltför stor om denna granskningskyldighet gjordes obligatorisk och har därför stannat vid att bibehålla vad som nu gäller.

Tjänstemännen

Den tjänstemannaorganisation som bör inrättas för taxeringsarbetet i första instans skall, med bortseende självfallet från själva fastställandet av taxeringarna, i princip övertaga allt det arbete som hittills åvilat ordförande, kronoombud och taxeringskonsulenter. Som i åtskilliga sammanhang framhållits består detta av i kvalitativt hänseende vitt skilda uppgifter. Åtskilligt utgöres av sådant som inom statsförvaltningen i övrigt brukar anförtros tjänstemän i biträdesställning. Hit hör t. ex. mottagande, sortering och numrering av deklARATIONER, sortering av taxeringsuppgifter av olika slag, utskrift av meddelanden och underrättelser enligt formulär, längdföring, summering ävensom allehanda förekommande expeditionss-

arbete. Mera kvalificerat är arbetet med granskning av deklARATIONER, utredningar och föredragningen inom taxeringsnämnden. I synnerhet gäller det sistnämnda för arbetet inom särskilda taxeringsnämnder.

Organisationen bör anpassas efter arbetets art. Detta medför, att den bör omfatta tjänstemän i olika grader.

För rutinuppgifterna bör inrättas biträdestjänster, för gransknings- och utredningsarbetet och för föredragningen inom huvudsakligen de lokala taxeringsnämnderna tjänster i något högre lönegrad, motsvarande icke-ordinarie landskanslisttjänster, och slutligen för liknande uppgifter inom de särskilda taxeringsnämnderna tjänster, motsvarande de nuvarande taxeringsinspektörstjänsterna.

De båda senare grupperna av tjänstemän föreslås skola benämnas taxeringsassistenter respektive förste taxeringsassistenter.

Dessa tjänstemäns ställning i förhållande till taxeringsnämnderna skall något beröras. Tidigare har omnämnts att någon principiell förändring av taxeringsnämndernas befogenheter och uppgifter icke avses skola vidtagas. Under sådana omständigheter saknas också anledning att göra tjänstemännen till ledamöter av nämnderna. Härtill kommer att taxeringsassistenterna, som avses i organisatoriskt hänseende skola som länsstyrelsetjänstemän närmast sortera under taxeringsintendenterna, rimligen inte bör få deltaga i besluten om taxering. I samma riktning verkar det av skattelagssakkunniga framhållna skälet att härigenom undvikes att samma personer, som verkställer utredningar, också skulle ha att slutligt bedöma dem. Taxeringsassistenterna skall *biträda* taxeringsnämnderna. En närmare redogörelse för deras uppgifter återfinnes nedan under rubriken arbetsgången i första instans. Här bör emellertid framhållas, att av ordförandens uppgifter i huvudsak kommer att kvarstå endast uppgiften att föra ordet och leda förhandlingarna under sammanträdena. Det är emellertid uppenbart att en energisk ordförande icke kommer att låta sig nöja härmed. För att rätt kunna fullgöra sin uppgift kan han finna det oundgängligt att före sammanträdet genomgå materialet. Härtill bör han givetvis ha möjlighet.

I taxeringsassistentens dubbelställning som biträde åt taxeringsnämnden och som representant för taxeringsintendenten ligger av lätt insedda skäl fröet till en konflikt. Om t. ex. taxeringsintendenten beordrat ingående granskning av någon grupp av näringsidkare medan taxeringsnämnden anser att taxeringsassistentens arbetskraft bättre utnyttjas i annat hänseende, uppkommer en sådan. Det kan också inträffa, att nämnden för taxering enligt vad taxeringsassistenten föreslagit fordrar en utredning, som med hänsyn till hans andra arbetsuppgifter svårigen skulle kunna medhinnas. Vidare kan förutses att ordföranden under sin förhandsgranskning anser sig upptäcka brister i utredningen, som enligt hans mening bör avhjälpas. Vi föreslår att taxeringsassistenten såtillvida skall vara underordnad ordföranden och taxeringsnämnden som han skall vara skyldig in-

förskaffa av dem begärd utredning. Som ett remedium mot att denna direktivrätt utnyttjas på oriktigt sätt bör emellertid taxeringsassistenten ha möjlighet att hos taxeringsintendenten hemställa om besked, huruvida de av nämnden önskade upplysningarna kan anses behövliga för åsättande av en riktig taxering. Därest denne finner dem obehövliga eller irrelevanta skall taxeringsassistenten kunna överlämna taxeringen till nämnden för bedömande, varvid naturligen nämnden har att fritt pröva taxeringen.

Konfliktsituationer av den art ovan beskrivits kan uppkomma; anledning att befara att de skall bli vanliga finnes inte.

Med frågan om taxeringsassistentens ställning i förhållande till ordföranden och taxeringsnämnden sammanhänger nära förfarandet, då taxeringsassistentens förslag till taxering inte följts. Han bör åläggas att i sådana fall till protokollet låta anteckna de skattskyldiga, beträffande vilka hans förslag till taxering inte följts.

Taxeringsassistenterna skall som ovan framhållits vara tjänstemän vid länsstyrelserna och närmast sortera under taxeringsintendenten. De *biträden* däremot som skall tillhandagå assistenterna med rutinuppgifter och expeditionella göromål bör enligt vårt förmenande vara tjänstemän hos de lokala skattemyndigheterna. Anordningen kan i förstone synas ganska egenartad och förefalla irrationell. Den är emellertid grundad på vår ståndpunkt i fråga om den lokala placeringen av taxeringsorganisationen i första instans och på följande skäl.

Ända sedan den nya fögderiindelningen tillkom år 1946 har ett av de svårare problemen då det gällt att beräkna behovet av arbetskraft för de lokala skattemyndigheterna varit att dessa myndigheters arbetsbörda varit mycket ojämnt fördelad över året. Efter en betydande anhopning av göromål under senare halvåret, som varar till dess preliminärdebetsdelarna expedierats i slutet av februari, inträder på härads-skrivarkontoren i mars en period, kännetecknad av relativt liten arbetsbörda. Först i slutet av maj, då de nya taxeringslängderna inkommer från taxeringsnämndsordförandena, stegras arbetsbördan ånyo. Härtill har hänsyn tagits vid bestämmandet av antalet biträdestjänster på varje fögderi. Antalet har helt naturligt inte kunnat bestämmas efter arbetskraftsbehovet under de perioder arbetsbördan är störst, ty detta skulle medfört överorganisation under de tider arbetsbördan är mindre, men å andra sidan har antalet heller icke kunnat bestämmas efter arbetskraftsbehovet under den relativt korta del av året då detta varit fallet. Följden har blivit att under perioden mars—maj föreligger en viss arbetskraftsreserv å fögderierna medan ett behov av tillfällig arbetskraft yppar sig framför allt under senare halvåret. Om möjligheten att utnyttja denna arbetskraftsreserv och samtidigt utjämna härads-skrivarnas arbetsbörda har landskamreraren *Alarik Wigert* i sin den 17 december 1952 avlämnade promemoria angående fögderiindelningen och härads-skrivarkontorens organisation anfört följande.

Det förhåller sig nämligen så att taxeringsperioden huvudsakligen infaller under den för häradsskrivarna och deras biträden minst arbetstyngda tiden av året. Man borde därför kunna utnyttja häradsskrivarnas kompetens och erfarenhet för taxeringsarbetet; under taxeringsintendenten och efter hans anvisningar kunde häradsskrivarna handhava ledningen av taxeringsnämndernas arbete inom fögderiet och själva utföra mera kvalificerade taxeringsgöromål. Personalen å kontoren kunde handhava de mera tekniska göromålen, såsom sortering, summering och längdföring. Om en sådan, ganska enkel reform komme till stånd, skulle taxeringsorganisationen väsentligen stärkas, i det att ordförande och kronombud komme att befrias från rutinarbete och finge ägna sin tid helt åt den betydelsefulla men nu föga effektivt bedrivna granskningen av deklarationer och andra uppgifter. För organisationen å häradsskrivarkontoren skulle den angivna anordningen också vara till fördel. En utjämning av arbetsbördan skulle nämligen vinnas, personalbehovet skulle kunna beräknas efter jämn sysselsättning hela året och beroendet av tillfällig arbetshjälp eller övertidsarbete väsentligen minskas.

Wigert ansåg emellertid frågan falla utanför sitt uppdrag och framlade inte något förslag.

I en inom inrikesdepartementet år 1954 upprättad promemoria angående återbesättande av landskanslisttjänster inom fögderierna lämnas en redogörelse för den inverkan på häradsskrivarnas arbetsbörda de senaste årens lagstiftning på olika områden haft och kommer att få. Därefter anföres.

Trots att den ojämna arbetsbelastningen ganska tidigt uppmärksammats måste det konstateras, att denna olägenhet icke avlägsnats utan tvärtom förvärrats genom de senaste årens ändringar och nyheter på häradsskrivarnas arbetsområde.

Olägenheten synes icke kunna avlägsnas genom att de nuvarande arbetsuppgifterna utspridas; det återstår då att söka ytterligare arbetsuppgifter, som i huvudsak täcka vårmånaderna. Den omständigheten att den totala arbetsmängden blir större saknar i och för sig betydelse, om tillräckligt med personal ställes till förfogande. Mycket nära till hands ligger då den av Wigert förordade lösningen. I 1950 års skattelagssakkunnigas förslag har uttalats, att taxeringskonsulenterna borde i organisatoriskt hänseende vara knutna till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar. Det vore emellertid ägnat att förvåna om icke i remissyttrandena framkommer förslag att knyta dem till fögderierna. Åtskilliga fördelar vore härigenom att vinna t. ex. en viss ortskännedom, av betydelse icke blott vid granskningen utan jämväl vid sorteringen av materialet. De svårigheter att skaffa lokaler åt en så pass stor kår, som taxeringskonsulenterna och deras biträden skulle utgöra, förefalla också lättare att lösa om den uppspaltas på fögderierna.

Även med den konstruktion av taxeringsorganisationen i första instans, som här förordas, bör rimligen de hos häradsskrivarna redan anställda biträdena tas i anspråk för taxeringsarbetet i den mån så kan ske. Det förhåller sig också så att den kvantitet av biträdesarbete, som måste utföras innan deklarationerna kan övertagas av taxeringsassistenten för granskning, är väl så stor som den som återstår sedan taxeringen fastställts. Vidare är det ytterst viktigt att det förberedande biträdesarbetet utföres så snabbt som möjligt så att det egentliga granskningsarbetet kan komma igång. Behovet av arbetskraft i biträdesställning torde därför vara störst i början

av taxeringsperioden. Under den senare delen av taxeringsperioden — vi föreslår som av det följande framgår en förlängning av denna till den 1 oktober — minskar efter hand behovet av sådan arbetskraft. Efter den 1 oktober kommer biträdena att behöva anlitas endast i ganska ringa utsträckning för efterarbete.

Försöker man nu inrätta taxeringsorganisationen fristående från de lokala skattemyndigheterna uppkommer alldeles samma problem vid beräkningen av behovet av biträden som det vid häradsskrivarorganisationen alltjämt aktuella. Skillnaden är den att då behovet av biträden är som störst i taxeringsarbetet är det minst å fögderierna och tvärtom. Rimligen bör biträdesfrågan inom båda områdena lösas så att tillfälligt överflödigt arbetskraft kan insättas där den behövs. Omöjligt är det naturligen inte att beräkna biträdesbehovet även för en fristående taxeringsorganisation med hänsyn till den arbetskraftsreserv, som kan finnas inom häradsskrivarorganisationen. En sådan organisation skulle emellertid medföra att vissa tider av året komme för taxeringsarbete att disponeras taxeringsbiträden jämte häradsskrivarbiträden medan under andra tider för häradsskrivaruppgifter skulle utnyttjas utom häradsskrivarens egna biträden också taxeringsbiträden. Härtill kommer att antalet taxeringsbiträden per fögderi torde bli ganska litet; arbetet för biträdena blir ensartat och någon möjlighet att för dem inrätta befordringstjänster skulle knappast föreligga. Det skulle under sådana omständigheter bli svårt att behålla de dugliga biträdena vid organisationen.

Svårigheterna löses om man förstärker häradsskrivarorganisationen med det antal biträden som motsvarar behovet för taxeringsarbete. Samtidigt skulle häradsskrivaren åläggas att tillhandahålla taxeringsassistenten behövt antal biträden för taxeringsarbetet. Under den tid dessa biträden sysslar med sådant arbete skulle de stå under ledning av vederbörande taxeringsassistent. På detta sätt kommer de nyanställda biträdena in i en redan existerande biträdeskår med normala befordringmöjligheter. Även om de arbetsuppgifter, som avses skola tillkomma taxeringsbiträdena, i regel är ganska enkla förekommer likväl däribland sådana av högre kvalitet. Genom anslutningen till den större organisationen möter inte något hinder att för sådana uppgifter avdela biträden av högre grad än kontorsbiträden.

Vissa möjligheter till konflikter rymmes ovedersägligen inom en organisation som den föreslagna. Det kan t. ex. inträffa att häradsskrivaren under återopande av sina arbetsuppgifter vägrar att tillhandahålla taxeringsassistenten tillräcklig biträdeshjälps; tänkas kan också att taxeringsassistenten bedriver arbetet så att onödigt stort antal biträden behövs eller att biträdena uppehålls för länge vid taxeringsarbetet. Eftersom både häradsskrivare och taxeringsassistent är underställda länsstyrelsen bör remediet häremot vara anmälan till vederbörande taxeringsinspektör för ingripande av taxeringsintendenten respektive till den länsassessor, som är

chef för uppbördssektionen. Vi förutsätter emellertid att sådana situationer skall uppkomma rent undantagsvis. De båda tjänstemännen har nämligen var ur sin särskilda synpunkt allt intresse av att taxeringsarbetet verkställas snabbt och riktigt.

Med ett visst fog kan den frågan ställas, varför inte taxeringsassistenterna skall underställas häradsskrivarna, liksom biträdena. Anledningen härtill är att det måste anses vara av största vikt att taxeringsassistenterna sorterar under taxeringssektionen och står under taxeringsintendentens ledning. Taxeringsassistenterna måste av taxeringsintendenten kunna åläggas att i sitt gransknings- och utredningsarbete följa intendentens direktiv. Detta är en ofrånkomlig förutsättning för enhetlighet och effektivitet; taxeringsintendenten är ju även den som, under landshövdingen, har att svara för taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande inom länet. Härtill kommer följande. Häradsskrivare sorterar närmast under uppbördssektionen och därigenom under landskamreraren. Med hänsyn till angelägenheten av att fastlägga prövningsnämndens ställning såsom en verklig prövningsinstans med en objektivitet, som inte av de skattskyldiga kan ifrågasättas, vore det föga önskvärt med en ordning enligt vilken taxeringsassistenterna i sin utredande verksamhet ytterst sorterade under prövningsnämndens ordförande.

Det bör vidare uppmärksammas att den organisation för taxeringsarbetet, som nu föreslås, skall gälla jämväl för städerna med egen uppbördsförvaltning. I dessa städer har hittills åtskilligt av det arbete, som nu avses skola ombesörjas av biträden, verkställts av personal vid uppbördsverken. Den omfattning, vari detta sker, varierar för de olika städerna. Vi tillåter oss i detta hänseende hänvisa till vad landskamreraren *Harald Whitefield* anfört i sin den 31 januari 1949 avlämnade utredning med förslag angående rätt för kommun att träffa särskilda anstalter för taxeringsarbetet (stencilerad, sid. 53 ff). Det synes oklokt att rubba på denna redan existerande biträdesorganisation. Å andra sidan bör även i dessa städer de granskande tjänstemännen — taxeringsassistenterna — vara statstjänstemän; detta ligger också i linje med att kostnaderna för ersättningar åt taxeringsnämndsordförande och kronoombud även i de berörda städerna hittills bestritts av statsverket.

Placering

Här synes endast behöva övervägas om den lokala taxeringsorganisationen skall placeras vid länsstyrelsen eller hos de lokala skattemyndigheterna.

Fördelarna med en centralisering av den lokala taxeringsorganisationen till länsstyrelsen är framför allt att övervakningen och ledningen från taxeringsintendentens sida härigenom skulle gå lättare och smidigare. Utbildningen av nya taxeringsassistenter skulle också underlättas och dessa skulle i svårare taxeringsfall utan omgång kunna erhålla råd och hjälp. Under se-

nare delen av beskattningsåret, då taxeringen i första instans avslutats, skulle taxeringsassistenterna kunna tas i anspråk för arbetsuppgifter inom taxeringssektionen.

För en placering hos de lokala skattemyndigheterna talar huvudsakligen följande skäl. I granskningsarbetet blir den nya personalen beroende eller betjänt av tillgång till mantals- och taxeringslängder, som finnes tillgängliga såväl på länsstyrelsen som hos de lokala skattemyndigheterna, men dessutom av deklarationer för preliminär taxering, arbetsgivarregister, lagfartsförteckningar, debiteringslängder, jordregisterutdrag m. fl. handlingar, vilka endast finnes hos den lokala skattemyndigheten. Tidsödande resor till och från sammanträden behöver inte förekomma, därest assistenten är placerad vid den lokala skattemyndigheten och har sin bostad i orten. Man torde kunna utgå från att sammanträdena — i vart fall såvitt det gäller södra och mellersta Sverige — regelmässigt kan hållas på den lokala skattemyndighetens kontor.

En placering i orten medför därjämte att kommunikationen med de skattskyldiga i hög grad underlättas. Detta är till förmån såväl för taxeringsassistenten som — i måhända ännu högre grad — för de skattskyldiga. Erinras bör om den vikt, som vid införandet år 1946 av den nya fögderiindelningen fästes vid att »de skattskyldiga utan alltför stora svårigheter kunna komma i personlig förbindelse med vederbörande häradsskrivare». Senare har också betygats, att just denna omständighet medfört att uppbojdsreformen kunnat genomföras utan alltför stora svårigheter. Även om den förändring av taxeringsorganisationen, som nu föreslås, icke är av samma genomgripande natur, synes likväl placeringen ute i orterna vara en åtgärd av servicenatur gentemot de enskilda medborgarna, som det allmänna bör vidtaga. Vi är benägna att uttala, att ett lyckligt genomförande av en ny taxeringsorganisation förutsätter en decentralisering.

Vad nu anförts är huvudskälen för förslaget om placering hos de lokala skattemyndigheterna. Ytterligare skäl talar emellertid härför.

Taxeringsassistentens utredningsarbete måste i hög grad underlättas då han lättare kommer att ha tillgång till de vanliga upplysningskällorna såsom arbetsgivare och indrivningsmyndigheter. Vidare kan han utan svårighet förvärva den orts- och personkänedom, som åtminstone i landsbygdsdistrikt är en förutsättning för en riktig taxering. Genom placeringen hos en redan i ortens förhållanden insatt tjänsteman kan man förvänta att taxeringsassistenten icke ens i början av sin tjänstgöring behöver stå främmande för dessa.

Placeringen vid de lokala skattemyndigheterna torde därjämte medföra att lokalfrågan lättare kan lösas. I många fall torde de lokala skattemyndigheterna redan disponera över utrymmen, som medger inplacering av det antal tjänstemän varom här är fråga. Där så inte är fallet får ökat utrymme tillföras de lokala skattemyndigheterna; detta torde vara mindre svårt än

att genomföra den mycket väsentliga ökning av länsstyrelsernas lokalutrymmen, som det andra alternativet förutsätter. Det må i sammanhanget erinras, att den övergångstid, under vilken organisationen är avsedd att genomföras, medför att hela lokalfrågan inte omedelbart måste lösas.

Ytterligare en omständighet som i sin mån bidragit till att en huvudsaklig förläggning av taxeringsorganisationen till de lokala skattemyndigheterna förordas är det pågående, i statens organisationsnämnds regi bedrivna försöket att debitera skatt med hjälp av hålkortsmaskiner. Visserligen saknas ännu möjlighet att överblicka följderna av att införa en sådan ordning, men så mycket kan sägas, att de för häradsskrivarorganisationen skulle bliva av genomgripande betydelse. Därigenom skulle nämligen häradsskrivarna komma att befrias från hela det komplex av arbetsuppgifter, som sammanhänger med debitering av skatt och utfärdande av debetsedlar. Fortfarande skulle emellertid en organisation av lokala skattemyndigheter vara behövlig; åtskilliga av deras uppgifter är nämligen sådana att de inte kan mekaniseras — här behöver endast omnämnas jämkning av preliminär skatt och beviljande av anstånd med erläggande av skatt — och vidare förefaller det alltför sannolikt att vid en centralisering av debiteringsuppgifterna behov kommer att finnas av en lokal skattemyndighet, till vilken de skattskyldiga utan alltför stor omgång kan vända sig. Införes hålkortsdebiteringen torde detta medföra att de lokala skattemyndigheterna kan utnyttjas för delvis nya uppgifter. En placering av den föreslagna taxeringsorganisationen vid de lokala skattemyndigheterna framstår även mot denna bakgrund som särskilt motiverad.

Med placeringen hos de lokala skattemyndigheterna följer icke att häradsskrivarna skall ta del i eller öva inflytande på taxeringsarbetet. Undantagsvis kan så bli fallet, nämligen efter särskilt uppdrag, meddelat med stöd av föreskriften i 107 § nuvarande taxeringsförordning.

De ovan angivna skälen för en placering av den föreslagna taxeringsorganisationen hos de lokala skattemyndigheterna har emellertid, då det gäller taxering av bolag eller andra juridiska personer, inte samma betydelse som då fråga är om fysiska personers taxering. Orts- och personkänndomen har härvid icke samma värde; inte heller de i det föregående omnämnda handlingarna angående preliminärskatten m. m. Däremot finnes på länsstyrelsen tillgång till t. ex. föreningsregistret. Ofta förhåller det sig så att huvudparten av bolagen har sitt säte i residensstaden och en placering där av de tjänstemän som sysslar med taxering i första instans av bolag ter sig ur den synpunkten naturlig. Vidare uppkommer härvid ej sällan problem, för vilkas lösning den vid taxeringssektionen förefintliga sakkunskapen kan behöva anlitas. Vid länsstyrelserna förvaras också de juridiska personernas deklarationer för tidigare år. Det förekommer t. ex. i samband med avskrivningsfrågor att deklarationer för åtskilliga år tillbaka måste genomgås.

På grund av vad nu anförts har vi funnit att av den nya organisationen bör förste taxeringsassistenterna och deras biträden placeras vid länsstyrelsen och övriga tjänstemän vid de lokala skattemyndigheterna.

Antalet tjänstemän

Det behöfliga antalet *taxeringsassistenter* har endast överslagsvis kunnat beräknas. Utgångspunkten har härvid varit att en taxeringsassistent under den förlängda taxeringsperiod, som föreslås, bör kunna medhinna granskning av 8—10 000 deklARATIONER. Det bör betonas att detta endast är ett genomsnittstal; i vissa distrikt t. ex. särskilda rörelsedistrikt eller renodlade landsbygdsdistrikt bör antalet bli avsevärt mindre. Det är också tänkbart att antalet kan bli större om materialet till övervägande del består av löntagardeklARATIONER. Om man förutsätter, att granskningen skulle kunna igångsättas den 1 mars och pågå till och med september innebär den antagna beräkningsgrunden att 60—80 deklARATIONER skulle granskas dagligen. Därvid har för semester och sjukdom avräknats en månad av tiden, varjämte hänsyn tagits till tiden för sammanträden. Även om åtskilliga av deklARATIONERNA är enkla och taxeringsassistentens arbete med dessa i huvudsak består i att kollationera av biträdena utfört arbete torde man med hänsyn till den tid, som erfordras för granskningen av de mer invecklade fallen, inte genomsnittligt kunna räkna med större antal deklARATIONER per taxeringsassistent.

I detta sammanhang bör framhållas att antalet deklARATIONER per taxeringsdistrikt, som varierar högst avsevärt mellan länen (jfr tab. 5), spelar en viss roll vid bedömningen av den arbetsmängd, som kan i genomsnitt tilläggas en taxeringsassistent. Uppdelas deklARATIONERNA på flera taxeringsnämnder är det oundvikligt att längre tid åtgår till sammanträdesdagar. Detta sammanhänger bl. a. med att sammanträdena med varje nämnd nödvändigt måste ta sin början med rutinåtgärder, i princip likartade för alla taxeringsnämnder. Hit hör t. ex. anteckning om närvaro, den föreskrivna uppläsningen av vissa paragrafer i taxeringsförordningen, genomgång och diskussion av utfärdade anvisningar för taxeringar och nyheter i skattelagstiftningen, av typfall m. m. Ju flera taxeringsnämnder ju större blir tidsförlusten.

I den mån taxeringsassistenten nödgas företa resor till sammanträdesorten — och resorna får antagas bli flera om nämnderna är många — uppstår ytterligare tidsförlust i samband med resan och med in- och uppackning av materialet.

För att taxeringsassistenten skall kunna ägna en så stor del av sin tid som möjligt åt granskning och utredning bör därför taxeringsdistrikten inte vara alltför små. Å andra sidan kan de inte göras för stora, då härigenom nämndens orts- och personkännedom skulle försvagas, ledamöterna skulle betungas med alltför många sammanträden m. m.

Beräkningarna rörande antalet behövliga tjänstemän vilar på förutsättningen att taxeringsdistrikt skall omfatta 2—3 000 deklARATIONER. Endast i undantagsfall — t. ex. då fråga är om särskilda distrikt eller distrikt med stort antal jordbrukare— bör antalet deklARATIONER understiga 2 000.

Antalet allmänna deklARATIONER i hela riket år 1955 utgjorde i runt tal 4 250 000. Med den ovan angivna utgångspunkten innebär detta att cirka 500 taxeringsassistenter behöves.

Av detta antal bör 30 vara förste taxeringsassistenter och fördelas med 4 på Stockholms stad, 2 på vardera Malmöhus och Göteborgs och Bohus län samt 1 på vart och ett av övriga län. Antalet juridiska personer är i de flesta länen inte så stort att en förste taxeringsassistent kan beredas full sysselsättning med dessas taxering under hela taxeringsperioden. Det får förutsättas att åt denne då jämväl uppdrages annan kvalificerad taxering, t. ex. i särskilda rörelseidkardistrikt.

Såsom av redogörelsen för förfarandet i första instans nedan framgår kommer att å *biträdena* läggas stora och tidsödande uppgifter. Även om hänsyn tages till den arbetskraftsreserv som kan finnas hos de lokala skattemyndigheterna synes icke kunna beräknas mindre antal biträden än 500 d. v. s. ett biträde per assistent.

Ledning och övervakning

För att den föreslagna organisationen skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt erfordras en verksam och kraftfull ledning. Ledningen bör naturligen utövas av taxeringsintendenten. Formerna härför torde här knappast behöva närmare beröras. Det ligger i sakens natur, att intendenten kan, centralt eller lokalt, sammandraga taxeringsassistenter till överläggningar rörande arbetets ändamålsenliga bedrivande; han har att utfärda anvisningar för arbetet, tillhandahålla promemorior i olika frågor osv. Detta är emellertid inte tillfyllest; en kontinuerlig och mera direkt ledning och övervakning utöver den som ordförandena i taxeringsnämnderna kan utöva bör komma till stånd. Även den synpunkten att taxeringsassistenten i eventuella konfliktsituationer med de skattskyldiga, med den lokala skattemyndigheten och med taxeringsnämndsordförandena kan behöva stöd och råd bör beaktas.

1950 års skattelagssakkunniga anför i denna fråga.

Ledningen av taxeringskonsulenternas arbete bör anordnas så, att varje län indelas i lämpligt antal områden och att arbetet inom varje område ledes av taxeringsinspektör (eller annan befattningshavare i jämförlig ställning). Detta bör ske genom kontinuerligt samarbete mellan konsulent och inspektör. Konsulenten bör i tveksamma frågor, exempelvis rörande författningstolkning o. d., inhämta besked av inspektören. Detta förutsätter att uppdrag såsom ledare av taxeringsarbetet inom visst område anförtros endast åt inspektör som förvärvat erforderlig vana vid handläggning av taxeringsfrågor. Konsulent bör för lämplig tidsperiod (vecka e. d.) avlämna summarisk rapport till inspektören över hur

granskningsarbetet fortskrider. Dessa rapporter bör vidarebefordras till chefen för taxeringsavdelningen, som därigenom kan följa taxeringsarbetet i länet. Givetvis förutsättes att inspektörerna står i ständig kontakt med chefen för taxeringsavdelningen och att denne huvudsakligen ägnar sig åt att samordna arbetet inom taxeringsavdelningen och tillse, att detta bedrivs på mest ändamålsenliga sätt.

Vad de sakkunniga anfört synes utan svårighet i huvudsak kunna appliceras även på en organisation, där huvudparten av tjänstemännen placerats hos de lokala skattemyndigheterna. Härigenom löses också frågan om hur sambandet med taxeringssektionen skall anordnas. Den eller de taxeringsinspektörer varom fråga blir kommer att få en betydelsefull uppgift som ledare, rådgivare, övervakare och sambandsmän mellan den lokala och den centrala organisationen inom länet. Det bör ankomma på vederbörande att hålla sig underrättad om arbetets fortgång inom de olika distrikten vilket kan ske genom inhämtande av upplysningar från taxeringsassistenterna eller vid besök hos de lokala skattemyndigheterna. Ett fast rapportsystem synes däremot inte vara att rekommendera; i vissa jämförbara sammanhang har ett dylikt system visat sig utan större värde. I detta liksom i andra hänseenden torde emellertid taxeringsintendenterna få givas fria händer att pröva hur ledningen och kontrollen av taxeringsassistenternas arbete lämpligen bör ordnas. Under hand vunna erfarenheter i de olika länen kan genom den i annat sammanhang omnämnda riksskattestyrelsens försorg sammanställas och bekantgöras.

Den omedelbara ledningen och övervakningen av förste taxeringsassistenternas arbete, som i huvudsak kommer att avse taxering av juridiska personer och rörelseidkare, synes emellertid böra uppdragas åt länsrevisorn. Detta torde vara så mycket mer befogat som — enligt vad nedan föreslås — viss tids tjänstgöring som förste taxeringsassistent skall uppställas som kompetenskrav för befordran till förste taxeringsrevisor i lönegraden Ca 29. Även andra synpunkter talar för att länsrevisorn tilldelas denna uppgift, som då de ifrågavarande befattningshavarna skola placeras vid länsstyrelsen utan svårighet torde kunna samordnas med länsrevisorns uppgift att leda revisionspersonalens arbete.

Enligt nu gällande bestämmelser äger taxeringsintendenten eller av honom beordrad tjänsteman att närvara vid sammanträde med beskattningsnämnd i första instans inom länet och därunder deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Som av avsnittet om provningsnämnden framgår föreslås att taxeringsintendenten inte längre skall få närvara vid provningsnämndens sammanträden i andra fall än då skattskyldig också är kallad. Härigenom avses parterna skola bli mera jämställda i fråga om möjligheterna att påverka provningsnämndens avgöranden än nu, då taxeringsintendenten har skyldighet att närvara vid sammanträdena medan den skattskyldige i de allra flesta fallen inte inställer sig.

Med tanke på den ändring, som sålunda föreslås, kan det ifrågasättas, om

rätten för taxeringsintendenten eller den tjänsteman han därtill beordrar att bevista taxeringsnämndssammanträdena bör bibehållas.

Taxeringsintendentens närvaro vid sammanträdena skulle i fortsättningen främst ha sin betydelse däri, att taxeringsassistentens sätt att sköta sina åligganden därigenom kunde direkt övervakas och kontrolleras. Det får väl antagas att även ordföranden kommer att gentemot taxeringsassistenten fungera som en övervakare, varigenom taxeringsintendenten indirekt kommer att erfara hur vederbörande sköter sin uppgift som föredragande. Det synes emellertid så viktigt att taxeringsintendenten — vanligen då genom taxeringsinspektören — kan få bilda sig en uppfattning om assistentens förmåga, att han bör ha möjlighet att närvara. Inte heller lär då kunna komma i fråga att fråntaga honom yttranderätten. Ett förbud i denna riktning torde inte kunna upprätthållas. Vidare kan det understundom finnas vara av värde att taxeringsintendenten har möjlighet att direkt informera nämnden om t. ex. ny skattelagstiftnings innebörd. Med hänsyn till vad nu anförts har vi inte velat föreslå ett absolut förbud för taxeringsintendenten att närvara vid taxeringsnämnds sammanträde. Men vi har förutsatt att möjligheten till närvaro utnyttjas allenast för ändamål av den art, som nyss nämnts.

Att frågan om ledningen och övervakningen av den nya organisationen är av särskild betydelse under övergångsåren ligger i sakens natur. Ange- läget är att stor uppmärksamhet ägnas denna fråga och att en viss enhet- lighet över landet uppnås. Vi förutsätter att riksskattestyrelsen följer denna fråga, sammanför taxeringsintendenterna till gemensamma diskussioner och även i övrigt lämnar all erforderlig medverkan.

Den nya organisationens genomförande

Det synes knappast möjligt att på en gång rekrytera det antal *taxerings- assistenter* varom här är fråga. En successiv utbyggnad torde bli- va nödvändig.

Under en tid av fem år med början vid taxeringen 1958 bör utbyggnaden vara möjlig att genomföra. Under denna tid får den nuvarande och den före- slagna organisationen existera vid sidan av varandra i olika taxeringsdi- strikt. Vid en rekrytering av en femtedel av assistenterna om året kommer i ett medelstort län att behöva anställas 2—3 taxeringsassistenter årligen.

Utbildning av den årgång taxeringsassistenter som skall träda i funktion taxeringsåret 1958 synes kunna påbörjas på hösten 1957. Möjligt är dock att rekryteringen till en början får ske ur redan utbildad personal, landskans- lister, andra befattningshavare vid länsstyrelserna eller häradskrivarkon- toren och där så kan finnas möjligt bland de nuvarande taxeringsnämnds- ordförandena och kronoombuden.

De först tillsatta taxeringsassistenterna bör placeras på relativt enkla distrikt för att där prövas. Längre fram och i samband med att en ny år-

gång tillkommer bör de tidigare anställda flyttas till något svårare distrikt, varvid de nytillkomna får övertaga de enklare distrikten osv.

Att den första, något erfarna årgången insättes på enklare distrikt är motiverat av att de ifrågavarande tjänstemännen kommer att utföra ett nydaningsarbete, då den nya ordningen första gången genomföres. Därjämte vinnes att de minst rutinerade av de nuvarande ordförandena, som regelmässigt innehar uppdrag i de enklare distrikten, först kommer in under den nya ordningen. Genomföres principen konsekvent så att det femte året assistenter tillsättes i de besvärligaste distrikten blir följden också att de kunnigaste taxeringsmännen inom den nuvarande organisationen kommer att längst bibehållas vid sina uppdrag. För de alldeles nyutbildade taxeringsassistenterna vinnes slutligen att de kan förvärva erfarenhet i de enklare distrikten först för att därefter successivt övergå till allt svårare uppgifter.

Man kan förutse att vad sålunda föreslås icke fullt ut kan genomföras i praktiken. Det visar sig måhända att en taxeringsassistent ur den första årgången inte har de förutsättningar som fordras för granskning av taxeringar av högre kvalitet, medan däremot en ur den andra årgången väl fyller måttet. Under sådana omständigheter bör hinder icke föreligga att på de svårare uppgifterna placera den sist anställda. Även andra förhållanden kan självfallet göra det påkallat att frånga de här skisserade riktlinjerna, som närmast får anses innefatta en principlösning.

Av särskild vikt är det att taxeringsintendenten under uppbyggnadsåren ägnar mycken uppmärksamhet åt organisationen. Med hjälp av länsrevisorn och den taxeringsinspektör som har att öva tillsyn över taxeringsassistenterna måste han söka skaffa sig en god överblick över vad som sker. Framför allt är det nödvändigt att på ett så tidigt stadium som möjligt söka bedöma, huruvida en nyanställd taxeringsassistent besitter de egenskaper som krävs av en taxeringsfunktionär. Det bör starkt understrykas att den aspiranttid den nyanställda taxeringsassistenten har att genomgå verkligen blir en prövotid, under vilken olämpliga personer skall entledigas. De uppgifter, som skall ankomma på dessa befattningshavare, är alltför grannlaga och viktiga för att någon eftergift av kravet på lämplighet skall kunna medges.

Samtidigt som den första årgången taxeringsassistenter anställs på hösten 1957 skall också den andra årgången anställas och dess utbildning påbörjas. Hösten 1958 anställs de som skall träda i funktion taxeringsåret 1960 etc.

Lämpligen bör utbyggnaden av organisationen ske så att den får en viss spridning över hela länet med en lämplig fördelning mellan städer och landsbygd. Det är för övrigt knappast möjligt att med tillämpning av principen att gå från det enklare till det svårare utbygga organisationen t. ex. fögderivis. Länsstyrelsen bör ha att närmare bestämma i vilken ordning utbyggnaden skall ske.

Efter fem år skall organisationen i princip vara fullt utbyggd. Även härvidlag kan naturligen tänkas att en förskjutning uppkommer. Så kan t. ex. under sista året en olämplig taxeringsassistent komma att entledigas utan att länsstyrelsen har möjlighet att anställa annan. Undantagsvis kan därför i något distrikt den gamla ordningen få bestå ytterligare något år utöver de fem.

I princip skall beträffande *förste taxeringsassistenterna* gälla detsamma som för taxeringsassistenterna. Då på de flesta länsstyrelser endast en skall anställas och då denne bör rekryteras ur den förefintliga revisionspersonalen föreligger icke något hinder att redan hösten 1957 tillsätta dessa tjänster. Det synes emellertid lämpligt att lämna länsstyrelserna frihet att när som helst under de fem uppbyggnadsåren anställa förste taxeringsassistent.

Biträdestjänsterna bör tillsättas jämsides med taxeringsassistent- och förste taxeringsassistenttjänsterna. I fråga om städer med egen uppbördsförvaltning synes dock knappast finnas anledning påfordra att nytt biträde anställas samtidigt med taxeringsassistent. Om fullgoda biträden kan tillhandahållas taxeringsassistenterna för taxeringarna inom staden utan nyanställning finns naturligen icke anledning att påfordra nyanställning.

Rekrytering, utbildning, löneplacering, befordran m. m.

Beträffande *biträdena*, som kommer att ingå i länsstyrelsens, häradsskrivarnas och uppbördsverkens personal, synes i fråga om rekrytering m. m. knappast några svårigheter behöva uppstå. Utökningen av häradsskrivarnas personal kan dock komma att medföra ökning av antalet befordringstjänster.

Taxeringsassistenterna bör i löneställning jämsättas med icke-ordinarie landskanslister. För dessa tjänstemän gäller enligt Kungl. brev den 12 december 1952 följande befordringsgång: Cf 13 under ett och ett halvt år, Ce 15 under ett och ett halvt år, Ce 17 under ett år med slutlig placering i Ce 19.

Genomföres den föreslagna organisationen kommer möjligheterna för landskanslister att förskaffa sig tillräcklig erfarenhet av taxeringsarbete att i viss mån beskäras. Tjänstgöring på uppbördssektionen förutsätter emellertid god insikt i taxeringsfrågor och jämväl på kameralsektionen förekommer ärenden som fordrar sådan insikt. Det kan därför starkt ifrågasättas om icke som kompetensfordran för ordinarie landskanslisttjänst eventuellt också häradsskrivartjänst bör uppställas viss tids tjänstgöring som taxeringsassistent.

Taxeringsassistenternas utbildning bör försiggå vid centralt anordnade kurser och genom någon tids praktiskt taxeringsarbete. En lämplig utbildning av *andra* årgångens taxeringsassistenter framgår av följande schema.

hösten 1957	antagning;
våren och som- maren 1958	praktiskt arbete på taxeringssektionen och som krono- ombud under särskild handledning av därtill förord- nad taxeringsinspektör, vilken skall ha att avge sådant omdöme om vederbörande, att olämpliga om möjligt redan på detta stadium kan entledigas;
september— december 1958	deltagande i central kurs för omkring 100 aspiranter;
våren 1959	arbete som taxeringsassistent i distrikt som under 1958 omhänderhafts av assistent ur första årgången;
oktober—februari något senare år	utbildning vid central fortbildningskurs för därtill lämpade assistenter ur denna årgång eller senare.

Utbildningen av senare årgångar av taxeringsassistenter bör kunna anordnas på liknande sätt med de jämkningar som kan bli nödvändiga. Eftersom vid utbildningen av den femte årgången taxeringsassistenter endast kvarstår en femtedel av de ursprungliga taxeringsdistrikten och de då kvarstående distrikten bör vara de besvärligaste, kan det vara lämpligt att utbyta arbetet som kronoombud mot arbete inom taxeringssektionen eventuellt som taxeringsbiträde.

Ett av de svåraste problemen är frågan om hur rimliga *befordringsmöjligheter* skall kunna skapas för taxeringsassistenter. Det är knappast förenligt med det allmännas intresse att skapa en stor kår av tjänstemän i de lägre mellanlönegraderna utan att sörja härför. En av utvägarna är att som ovan antydes befordra taxeringsassistenter till landskanslist (Ca 21), och därefter vidare till förste landskanslist (Ca 25) och häradsskrivare (Ca 27, 29). Sammanlagda antalet befordringstjänster utgör då 355 (124 + 75 + 156), medan sammanlagda antalet icke-ordinarie landskanslisttjänster och taxeringsassistenttjänster skulle uppgå till 651 (118 + 63 + 470). Av det totala antalet tjänster utgör befordringstjänsterna sålunda inte mer än cirka 35 procent. Anledning finns därför att överväga, huruvida inte några av taxeringsassistenttjänsterna skulle kunna placeras i något högre lönegrad, förslagsvis i Ca 21. Med hänsyn till skillnaden i kvalitet på arbetsuppgifter synes det inte oriktigt att placera taxeringsassistenter med tjänstgöring i särskilda distrikt eller i andra distrikt av motsvarande svårighetsgrad i denna lönegrad. Med tanke på den långa utbyggnadstiden är det knappast nödvändigt att i detta sammanhang ta ställning till frågan. Vi har också avstått från att framlägga något förslag men förordar att frågan upptages till prövning, då organisationen utbyggs. Det kan antagas att man då lättare och säkrare kan överväga behovet av sådana tjänster.

För befordran till ordinarie landskanslist och häradsskrivare fordras

bl. a. utbildning vid särskilt för ändamålet anordnade kurser. Deltagarna i kurserna, i vilka till avsevärd del ingår undervisning i beskattningsrätt och taxering, är i regel extra ordinarie landskanslisters. Lämpliga taxeringsassistenter bör jämväl beredas tillfälle deltaga i kurserna och det kan — med hänsyn till den relativt grundliga utbildning i taxering, som de då redan erhållit — ifrågasättas om ej för dem bör anordnas särskilt avvägda kurser, i vilka hithörande ämnen ges mindre omfång.

*Förste taxeringsassistenter*na, som föreslås skola placeras i lönegraden Ca 27, bör rekryteras ur länsstyrelsernas revisionspersonal och kunna befordras till förste taxeringsrevisor i lönegraden Ca 29 eller högre tjänster inom taxeringssektionerna. Med hänsyn till de viktiga uppgifter, som skall åvila dessa tjänstemän, föreslås, att som kompetenskrav skall uppställas dels examen vid handelshögskola dels minst tre års tjänstgöring vid taxeringssektion.

Den erfarenhet, som vinnes genom taxering i första instans, torde ur många synpunkter vara så värdefull för den fortsatta tjänstgöringen inom taxeringssektionen, att det kan övervägas huruvida icke viss tids tjänstgöring som förste taxeringsassistent borde uppställas som kompetenskrav för befordran till förste taxeringsrevisor i lönegraden Ca 29 och till länsrevisor. Häremot kan emellertid invändas, att antalet förste taxeringsassistenttjänster blir så litet att det skulle uppstå svårigheter att upprätthålla ett sådant krav. Det torde emellertid inte föreligga något hinder att tillägga länsstyrelserna befogenhet att förordna att en revisor i lönegraden Ca 27 skall uppehålla förste taxeringsassistenttjänst och tvärtom. Särskilda kostnader för statsverket behöver icke uppstå då båda är stationerade i residensstaden. Som tidigare framhållits är behovet av orts- och personkännedom mindre då det gäller taxeringar av juridiska personer. Ur denna synpunkt behöver ett sådant tjänstebyte inte lända till större nackdel. För en sådan ordning talar dessutom den omständigheten, att förste taxeringsassistenttjänsterna föreslås skola inrättas som ordinarie tjänster. Någon särskild prövotid beträffande vederbörandes lämplighet för de speciella uppgifter, som skall åvila honom, kan ej anordnas. Sedermera kan därför visa sig att den utnämnde, som i och för sig kan vara en utmärkt taxeringsrevisor, likväl inte lämpar sig för tjänsten som förste taxeringsassistent. Tänkbart är att han utan att ha misslyckats med sina uppgifter som taxeringsassistent bättre kan utnyttjas såsom taxeringsrevisor. Av dessa skäl förordas att länsstyrelsen tillägges den berörda befogenheten samt att som kompetenskrav för tjänster som förste taxeringsrevisor i lönegraden Ca 29 och länsrevisor uppställas ett års tjänstgöring såsom förste taxeringsassistent.

Som ett alternativ till vad ovan föreslagits är det självfallet tänkbart att man i stället för att inrätta särskilda tjänster som förste taxeringsassistenter utökar antalet förste taxeringsrevisorer i lönegraden Ca 27 med en på

varje länsstyrelse och som ett tjänsteåliggande uppdrager åt sådana befattningshavare att fungera som förste taxeringsassistenter i den mån länsstyrelsen därom förordnar. Anknytningen till den särskilda detalj inom taxeringssektionen som skall syssla med taxeringsrevision blir härigenom fastare, frågan om arbetsuppgifter under tid då taxeringsarbete i första instans ej pågår löses och möjligheterna att bereda taxeringsrevisorerna erfarenhet av arbetet i första instans underlättas.

Titeln taxeringsassistent, som valts för att särskilt markera att innehavaren tjänstgör som biträde åt taxeringsnämnderna, användes f. n. som tjänstetitel för den revisionspersonal inom den reglerade befordringsgången, som icke uppnått slutlönegraden. I denna benämnes de taxeringsrevisorer. Motsvarande dubbeltitlatur förefinnes inte beträffande länsnotarie inom den reglerade befordringsgången. Sådan befattningshavare erhåller redan vid första antagandet till extra ordinarie tjänsteman titeln länsnotarie. Motsvarande bör kunna gälla revisionspersonalen och titeln taxeringsassistent kan då användas för taxeringstjänstemännen i första instans. Titeln förste taxeringsassistent med placering i 27 lönegraden sammanfaller väl med de inom landsstaten redan gängse titlarna förste länsnotarie, förste taxeringsinspektör och förste taxeringsrevisor.

Tiden för taxeringsarbetet

Redan av de skäl skattelagssakkunniga anfört torde en förlängning av tiden för taxeringsarbetet framstå som ofrånkomlig. Den kritik som riktats mot de sakkunnigas förslag i detta avseende har knappast hänfört sig till själva förlängningen som sådan utan mot anordningen med preliminära beslut och den sammanblandning med prövningsnämndens arbetsuppgifter som härigenom skulle uppstå. I några fall har emellertid farhågor uttalats för att förskjutningen framåt i tiden kan tänkas komma att beröra taxeringarna överhuvud, icke enbart de svårare taxeringarna. Vidare har framhållits vikten av att kommunerna i god tid erhåller besked om taxeringsutfallet för sin statbedömning och svårigheterna för de lokala skattemyndigheterna att lämna uppgifterna härom. Till detta återkommer vi nedan.

Som förut framhållits, är enbart den omständigheten att taxeringen föreslås skola ombesörjas av heltidsanställda tjänstemän tillräckligt skäl för att föreslå förlängning av taxeringsperioden. Under förutsättning att taxeringsarbetet får fortgå till den 1 oktober har antalet taxeringsassistenter, som behöver anställas, beräknats till 500. Skulle den nuvarande taxeringsperioden bibehållas, innebure detta att mer än dubbla antalet skulle behövas. Antalet biträden måste jämväl uppräknas i motsvarande mån. En sådan organisation synes otänkbar i synnerhet som svårlösta problem skulle uppstå då det gäller att sysselsätta personalen under övrig tid av året.

Någon ändring av tidpunkten, då arbetet skall taga sin början eller med andra ord då deklarationerna skall avgivas, torde knappast vara möjlig. De

skattskyldiga och arbetsgivarna är i behov av tiden mellan årsskiftet och den 15 februari för att färdigställa de uppgifter, som skall lämnas i deklARATIONERNA. Inte heller lär den särskilda respittid till den 31 mars, som åtnjutes av flertalet rörelseidkare, kunna inskränkas. Utom bokslutsarbetet tillkommer här att de revisionsbyråer, som av denna grupp av skattskyldiga ofta anlitas för deklarationsbestyret, skulle belastas på ett sätt som skulle verka i hög grad försämrande på resultatet av deras arbete.

Det återstår därför icke annat än att som skattelagssakkunniga föreslagit förlänga taxeringsperioden framåt i tiden. Däremot finner vi oss inte kunna förorda en uppdelning av taxeringstiden i två perioder med rätt för taxeringsnämnden att under den senare till ny behandling upptaga taxering, som antingen inte under den första perioden hunnit tillräckligt utredas eller av annan anledning bör ändras. Skälen för vår ståndpunkt är huvudsakligen följande.

Anordningen med preliminära beslut medför att åtskilliga taxeringar, som införts i längderna, senare kommer att ändras. Ofta skulle ändringen komma så sent att den lokala skattemyndigheten redan påbörjat arbetet med debiteringen och sålunda utfört ett arbete, som redan från början varit utan mening. Man kan också vänta att antalet ändringar i taxeringslängderna (eventuellt ändringslängder) kan bli så stort att situationen skulle bli förvirrande för debiteringsmyndigheterna och utgöra en ytterligare källa till fel och misstag.

Det ligger i den skattskyldiges intresse att så snart som möjligt få besked om sin taxering. En uppdelning på preliminär och slutlig behandling skulle medföra att åtskilliga skattskyldiga, som haft den uppfattningen att deras taxeringar varit godkända, får dessa omprövade. Ett alldeles nytt irritationsmoment skulle härigenom skapas.

Den av skattelagssakkunniga förordade ordningen skulle vidare medföra en sammanblandning av taxeringsnämndens och prövningsnämndens arbetsuppgifter. Man kan t. ex. föreställa sig det fall, att taxeringsnämnden under senare delen av perioden till ny behandling upptar en taxering i ett hänseende, medan den skattskyldige i ett annat hänseende anfört besvär till prövningsnämnden. Det synes därför nödvändigt, att taxeringsnämndens beslut, då det en gång fattats, står fast.

Då det gäller att avgöra hur länge taxeringsarbetet i första instans bör få fortgå synes det i första hand vara sambandet mellan taxering och debitering man har att taga hänsyn till. Det torde inte vara möjligt att utsträcka tiden längre än att hänsyn till taxeringarna kan tagas vid debiteringen av slutlig skatt och utfärdandet av debetsedel å slutlig skatt. I annat fall skulle somliga skattskyldiga inte erhålla någon debetsedel å slutlig skatt utan i stället i sinom tid en å tillkommande skatt. Om det av skattelagssakkunniga förordade systemet med preliminära beslut genomfördes skulle

visserligen alla skattskyldiga erhålla slutlig debetsedel, vilken dock beträffande åtskilliga skulle vara grundad på det preliminära beslutet. Det synes emellertid kunna påfordras att en sådan debetsedel i princip skall vara det definitiva beskedet rörande skatten.

Tänkbart vore att taxeringsnämnden kunde få arbeta hela året — och detta kan ur andra synpunkter vara önskvärt — om tidpunkten för expeditionen av debetsedlarna å slutlig skatt försköts framåt i tiden t. ex. till den 15 februari i stället för som nu den 15 december. Bortsett från att en sådan åtgärd skulle vålla de lokala skattemyndigheterna vissa svårigheter att fullfölja arbetsrutinerna med preliminärdebetsedlarna m. m., har vi funnit förskjutningen utesluten. Den slutliga debetsedeln utgör nämligen för den enskilde en redovisning för den preliminärskatt, som inbetalts föregående kalenderår. Redovisningen lämnas nu ungefärligen ett år efter det sista preliminärskattebeloppet inbetalts, vilket redan det för den skattskyldige torde framstå som väl lång tid. I all synnerhet om — som fallet varit under de sista åren — större delen av de skattskyldiga har att utfå överskjutande preliminär skatt, är det av stor vikt att redovisningen från statens sida inte ytterligare fördröjes.

Kan tidpunkten för expeditionen av slutliga debetsedlar inte förskjutas framåt, återstår endast att fastställa en tidpunkt för taxeringsarbetets avslutande som möjliggör att debiteringsarbetet kan avslutas inom föreskriven tid.

Detta synes oss möjligt om taxeringsarbetet får fortgå till september månads utgång.

Det återstår emellertid att undersöka i vad mån en förlängning av taxeringsperioden kommer att påverka de skattskyldigas ställning, prövningsnämndens arbete och debiteringsarbetet ävensom att utröna vilka åtgärder som i dessa sammanhang bör föreslås.

Enligt gällande bestämmelser kan skattskyldig påräkna att före juli månads ingång ha erhållit besked om taxeringsnämnden frångått hans deklARATION. Under förutsättning att en fast besvärstid bibehålles — besvär skulle då anföras senast under oktober — skulle den skattskyldiges läge så till vida försämrats som den tid under vilken han har att avvakta taxeringsnämndens beslut ungefärligen fördubblas. Detta synes otillfredsställande. Närmast till hands torde ligga att pröva möjligheten att införa en rörlig besvärstid. Beskattningsorganisationssakkunniga har i annat sammanhang haft denna fråga under omprövning och anför härom.¹

En tänkbar väg att nå det angivna syftet kunde till synes vara att besked om taxeringsnämndernas beslut utsändes successivt, icke på en gång vid taxeringsperiodens slut. Exempelvis kunde bestämmas, att vederbörande taxeringsnämndsordförande skulle den 1 och den 15 i varje månad expediera underrättelser om då beslutade avvikelser. De skriftliga beskeden härom kunde måhända

¹ SOU 1942: 49 s. 186.

tillställas vederbörande landskamrerare, vilket i och för sig vore en kontroll å taxeringsnämndernas arbete, och inläggas i kuvert och expedieras genom länsstyrelsens försorg. Besvärstiden borde kunna fastställas till 30 dagar efter undfången del av beslutet; postens bevis om delgivning borde gälla såsom fullt bevis härom (så föreslås av processkommissionen beträffande delgivning av stämning), och återkomme en försändelse obeställbar, skulle vederbörande myndigheter anlitas för delgivning.

Med en dylik ordning, därest densamma vore genomförbar, kunde besvärsskrivelser till prövningsnämnd börja inkomma kanske redan den 15 april och prövningsnämnden kunna börja sitt arbete i slutet av maj månad för att sedan fortsätta detsamma minst lika länge som nu; skäl tala dock för en ändring även beträffande de nuvarande tidpunkterna för upphörandet av prövningsnämndens arbete, till vilken fråga de sakkunniga nedan återkomma.

Emellertid måste mot den ifrågasatta anordningen anföras en till synes tungt vägande anmärkning. Om taxeringsnämnderna meddela definitiva beslut, innan deras arbete avslutas i maj eller juni, kan en taxeringsnämnd icke iakttaga de ändringar i taxeringen, som påkallas av upplysningar, vilka ingått efter det besked utsänts om nämndens beslut. Detta förhållande är av särskild betydelse, enär meddelandena från andra taxeringsnämnder (angående periodiskt understöd, verkställda taxeringar m. m.) till stor del inkomma först mot slutet av taxeringsperioden; likaledes komma en hel del felsända löneuppgifter o. dyl. tillräta mot slutet av sagda period.

Om vidare prövningsnämnden fattar beslut i anledning av den skattskyldiges besvär tidigare än vad nu är fallet, kan prövningsnämnden icke senare ändra taxeringen i något som helst avseende, även om landskamreraren — t. ex. efter bokföringsgranskning — finner, att höjning av taxeringen borde ske å *annan grund*, än som i besvären varit på tal.

Den först nämnda olägenheten kan måhända icke anses avgörande, enär i dylika fall ju rättelse kan ske i prövningsnämnden. Betänkligare är det andra fallet; i där angivna situation skulle landskamreraren tvingas att anföras besvär i kammarrätten i åtskilliga mål, där detta med nuvarande ordning icke behöves ske. Enda utvägen att undgå detta vore att giva prövningsnämnden befogenhet att, oaktat prövningsnämnden meddelat beslut i anledning av skattskyldigs besvär, ändock under året ändra taxeringen å *annan grund* efter yrkande av landskamreraren. En dylik bestämmelse skulle dock säkerligen framkalla stark irritation hos de skattskyldiga och måste därjämte sägas innebära ett alltför stort avsteg från eljest gällande rättsprinciper.

De sakkunniga hava för sin del funnit de anförda skälen mot en omläggning av angivet slag böra tillmätas avgörande betydelse och anse sig förty icke kunna framlägga förslag därom.

Invändningen att taxeringsnämnden inte i slutet av taxeringsperioden skulle kunna ändra ett tidigare beslut torde som de sakkunniga framhåller inte vara avgörande då ändring kan ske i prövningsnämnden. Flertalet av dessa ändringsfall torde hänföra sig till sådana från andra taxeringsnämnder erhållna uppgifter, som de sakkunniga omnämner. Än mindre betydelse torde invändningen böra tillmätas då — som nedan i avsnittet om prövningsnämnden föreslås — landskamreraren tillägges rätt att å prövningsnämndens vägnar ensam besluta i enklare fall. Det synes också kunna förväntas att underrättelseverksamheten taxeringsnämnderna emellan skall

gå snabbare och smidigare då den omhänderhas av tjänstemän än vad nu är fallet. Antalet ändringsfall torde redan på denna grund komma att nedgå.

Vad den andra invändningen beträffar synes inte heller den vara av sådan art att den bör hindra en omläggning. Prövningsnämndsarbetet pågår för närvarande från i huvudsak augusti ena året till juli andra året. Det kan därför inte heller undvikas att fall förekommer då en redan prövad taxering senare finnes ha bort fastställas på annat sätt än prövningsnämnden gjort. I detta hänseende torde ett införande av successiva besvär inte medföra annat än en eventuell ökning av antalet taxeringsintendentsbesvär till kammarrätten. Detta synes emellertid inte behöva få någon större omfattning och är för övrigt en konsekvens som måste tagas med de fördelar en rörlig besvärstid innebär.

Som av avsnittet om besvärsförfarandet närmare framgår föreslås att besvär skall anföras under kalendermånaden efter den då underrättelse om avvikelse dagtecknats. Sådan underrättelse skall utsändas omedelbart i anslutning till varje sammanträde och därefter avses ändring av taxeringsnämndens beslut endast kunna företagas av prövningsnämnden.

Härigenom blir de skattskyldiga såtillvida försatta i ett bättre läge som en del av underrättelserna kommer att expedieras tidigare än nu. Förutsätter man att de enklare och därmed de flesta taxeringarna först fastställs, kan det förväntas att det antal underrättelser som kommer att utsändas efter juli månads ingång blir relativt begränsat.

I fråga om prövningsnämndsarbetet bör en sådan ordning som den nyss angivna vara till fördel. Det kan igångsättas tidigare. Någon sammanblandning av taxeringsnämndens och prövningsnämndens arbetsuppgifter behöver inte uppstå.

Mellankommunala prövningsnämndens verksamhet torde dock väsentligen komma att fördröjas om materialet liksom nu skall översändas av länsstyrelsen efter taxeringsarbetets avslutande. För att förhindra att mellankommunala prövningsnämndens arbete fördröjes torde vara nödvändigt med en föreskrift av innehåll att taxeringar, som i andra instans skall handläggas av denna nämnd, skall om möjligt avgöras senast under maj månad. Fogas därtill en föreskrift att översändande av deklARATIONER och taxeringslängdsutdrag till mellankommunala prövningsnämnden skall ske direkt och omedelbart sedan taxering fastställts, vinnes att länsstyrelsen kommer att befrias från denna uppgift och att arbetet i mellankommunala prövningsnämnden kan påbörjas tidigare än nu. Till denna fråga återkommer vi längre fram.

Av de problem, som möter vid en förlängning av taxeringsperioden, är de som sammanhänger med de lokala skattemyndigheternas arbetsuppgifter beträffande debiteringen de allvarligaste.

Sedan taxeringslängderna inkommit från taxeringsnämnderna — i regel den 20 maj, i Stockholm och där anstånd beviljats senast den 20 juni —

vidtager debiteringsarbetet. I detta ingår f. n. huvudsakligen följande moment.

1. Beskattningsbara inkomster uträknas och införes i inkomstlängden.
2. Två avskrifter av taxeringslängderna verkställes. Till avskrifterna begagnas samtidigt med originalet tryckta stommar. Avskrifterna tillställas länsstyrelsen och respektive kommuner senast den 15 juli.
3. Statlig inkomstskatt, utskiftningsskatt och folkpensionsavgifter debiteras i inkomstlängden; statlig förmögenhetsskatt i förmögenhetslängden.
4. Sammandrag över taxeringsutfallet upprättas för länsstyrelsen och statistiska centralbyrån (senast den 31 juli), för landstingskommunens förvaltningsutskott och tingshusbyggnadsskyldige (så fort ske kan efter taxeringsarbetets avslutande), för stiftsnämnden, i Stockholms stift statskontoret (senast den 15 augusti) samt ånyo för statistiska centralbyrån (den 31 augusti).
5. Beskattningsbara inkomster och debiteringen till statlig inkomstskatt m. m. överföres till debiteringslängden.
6. Kommunalskatter (allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel) debiteras i debiteringslängden.
7. Yrkesskadeförsäkringsavgifter m. m. införes i debiteringslängden.
8. Kontroll och rättelser av debiterade sjukförsäkringsavgifter verkställes.
9. Debetsedlar utskrives.
10. Summa skatter införes i debiteringslängden med ledning av debetsedlarna.
11. Sedan debetsedlar för ett uppbördsdistrikt utskrivits avskiljes kreditkorten. Av dessa utsändes de som utvisa överskjutande skatt till utmätningsmannen.
12. Utmätningssmannen antecknar på kreditkorten, vilka skattskyldiga, som häftar för ogulden skatt eller är försatta i konkurs. Korten återställas jämte förteckningar i två exemplar över kreditkort, å vilka ogulden skatt antecknats, ävensom uppgift å skattskyldiga, som försatts i konkurs.
13. Länsstyrelsen avlämnar senast den 5 november förteckning över dels skattskyldiga, för vilka överskjutande skatt skall innehållas i avvaktan på prövning av taxeringsnämndens beslut, dels skattskyldiga vilkas taxeringar ändrats genom beslut som ännu ej kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda eller vilkas taxeringar ännu inte prövats men kommer att behandlas å sådan tid att nämndens beslut kan vara den lokala skattemyndigheten tillhanda senast den 20 november.
14. Ändringar, huvudsakligen grundade på prövningsnämndsbeslut, företages i debiteringslängden.
15. Nya debetsedlar utskrives beträffande ändringsfallen; kreditkort beträffande dessa översändes i förekommande fall till utmätningsmannen, som meddelar nya besked.
16. Debetsedlarna med tillhörande återbetalningskort färdigställas.
17. Till länsstyrelsen lämnas senast den 10 december preliminär uppgift om det belopp, som skall utbetalas till skattskyldiga inom den lokala skattemyndighetens område genom återbetalningskort.
18. Debetsedlarna expedieras senast den 15 december.

Om taxeringsperioden skall förlängas till den 1 oktober måste ändringar och förskjutningar företagas i den angivna rutinen. Taxeringslängderna, som tidigare avlämnats i maj—juni, kommer efter den nya ordningen att föreligga i motsvarande skick först i början av oktober. Att från denna tid till mitten av december medhinna debiteringsarbetet torde icke vara

möjligt. Det synes därför nödvändigt att vissa av de ovan angivna arbetsmomenten för debitering företages under löpande taxeringsperiod. Efter som längdföringen skall ske hos den lokala skattemyndigheten möter det inte något hinder att disponera längderna även för debiteringsarbete. Detta bör i den mån så kan ske verkställas successivt allteftersom längdföringen fortskrider. Ett liknande förfarande har enligt inhämtade upplysningar redan tillämpats vid häradskrivarkontor, där häradskrivaren varit taxeringsordförande och därför disponerat över längderna under taxeringsperioden. De åtgärder, som ovan upptagits i momenten 1—3, 5—8, synes utan svårighet kunna verkställas successivt under taxeringsperioden. Det är inte uteslutet att vissa arbetsmoment kan kombineras, vilket inte förut kunnat ske, t. ex. längdföring och avskrivning av längder. Frågan om uppgifterna om taxeringsutfallet behandlas närmare här nedan.

Det torde knappast vara rationellt att successivt verkställa debetsedelsutskrivningen (moment 9), som därför synes böra anstå tills taxeringsarbetet avslutats. Om man förutsätter att debiteringsarbetet i den utsträckning ovan angivits skulle kunna utföras successivt skulle vid taxeringsperiodens utgång av detta arbete återstå dels längdföring och debitering enligt momenten 1—3 och 5—8 av sådana taxeringar, som beslutats på taxeringsnämndens sista sammanträde, dels debiteringsmomenten 9—18 och dels sådana summerings- och kontrollarbeten, som kan utföras först sedan alla taxeringar införts i längderna. Även om debiteringsarbetet i möjligaste mån bedrivs successivt kommer sålunda en avsevärd del att kvarstå till efter taxeringsperioden och medföra en viss arbetsanhopning för lokala skattemyndigheterna. Emellertid kan — någon tid efter taxeringsperiodens utgång — de till taxeringsarbetet anlidade biträdena i stor utsträckning utnyttjas för debiteringsarbetet. Även taxeringsassistenterna torde som tidigare framhållits under någon tid kunna utnyttjas; speciellt lämpligt torde det vara att genom dessa tjänstemän från häradskrivarna avlasta arbete med mantalsskrivningen, som infaller samtidigt med det mest pressande debiteringsarbetet. I ett normalfögenderi om cirka 30 000 invånare torde antalet taxeringsbiträden komma att uppgå till två. Förstärkningen av personalen, som sysslar med debiteringsarbete, blir härigenom ganska avsevärd och det bör bli möjligt att slutföra debiteringen inom härför stadgad tid. Det är emellertid möjligt att häradskrivarnas maskinella utrustning kan behöva utökas i detta sammanhang.

Särskilda problem erbjuder samordnande av arbetet inom de särskilda taxeringsnämnderna för juridiska personer och de lokala skattemyndigheternas arbete. Längdföringsarbetet i dessa nämnder avses skola ske vid länsstyrelserna och längderna skulle därigenom inte disponeras av de lokala skattemyndigheterna. Ett successivt genomfört debiteringsarbete torde i regel knappast kunna komma i fråga. I förhållande till hela antalet skattskyldiga utgör de juridiska personerna en ringa del. Antalet av äktiebolag

och andra juridiska personer avgivna allmänna självdeklarationer uppgår i runt tal till 75 000 i hela riket och endast i Stockholms stad och Göteborgs och Bohus län överstiger antalet deklarationer 10 000. För de lokala skattemyndigheterna i allmänhet bör det därför icke vara av någon större betydelse om debiteringsarbetet beträffande dessa skattskyldiga helt förläggas till tiden efter taxeringsperiodens utgång. I de fall, där lokal skattemyndighet har att debitera skatt för ett större antal aktiebolag och juridiska personer — det är fallet framför allt i Stockholm, Göteborg och Malmö — torde därest debiteringsarbetet finnes lämpligen böra ske successivt längderna kunna utlånas till de lokala skattemyndigheterna sedan längdföring efter varje sammanträde skett.

Vad här ovan anförts beträffande möjligheten att successivt verkställa debiteringen kan eventuellt befinnas alltför pressande för de lokala skattemyndigheterna. Även om de enstaka momenten i debiteringsrutinen kan utföras successivt i den utsträckning som ovan angivits, kunde det hävdas att ingen del av debiteringen kan helt avslutas förrän efter den 1 oktober. Till denna tid finge uppskjutas huvudparten av summeringsarbetet liksom också större delen av nödvändiga kontroll- och avstämningsåtgärder. Därest vad som under sådana omständigheter måste utföras efter den 1 oktober skulle befinnas alltför omfattande, torde följande alternativ kunna övervägas.

För att de lokala skattemyndigheterna skall bliva i stånd att under löpande taxeringsperiod summera och avstämma en del av taxeringarna upprättas två taxeringslängder. I den ena, vilken liksom hittills framställs genom tryck, skall samtliga skattskyldiga upptagas. I denna, som föreslås skola avlämnas den 1 juni (junilängden), skall införas alla de taxeringar, som då fastställts, bl. a. de som i andra instans skall handläggas av mellankommunala prövningsnämnden. Beträffande återstående skattskyldiga göres — lämpligen med stämpel — hänvisning till den andra taxeringslängden. Denna, som skall upprättas manuellt och avlämnas den 1 oktober (oktoberlängden), kommer att upptaga alla taxeringar som fastställs under tiden juni—september och utgör, sedan den sammanbundits med junilängden, i princip en bilaga till eller en del av denna.

Denna metod torde såtillvida vara att anse som en nödfallsutväg som — trots att genom det tryckande registret taxeringslängderna kan framställas maskinellt — sådana likväl delvis måste upprättas för hand. Att trycka längder, omfattande enbart de skattskyldiga, som den 1 juni inte taxerats, torde vara otänkbart. Möjligt vore emellertid att redan från början genom tryck framställa två fullständiga längder. I oktoberlängden finge då strykas de skattskyldiga, som tidigare taxerats. Då det emellertid torde kunna förväntas, att huvudparten av antalet taxeringar kan medhinnas till den 1 juni, skulle en anordning med två fullständiga längder te sig så klumpig att den inte kan förordas. Av samma anledning kan förutsättas att arbetet med upprättandet av oktoberlängden inte skall behöva bliva alltför om-

fattande. Vidare torde i denna längd, där den skattskyldige bör ges samma nummer som i junilängden, för identifikation endast namn och civilstånd behöva anges, då övriga uppgifter vid behov kan hämtas ur plåttrycket i junilängden.

Genom ett förfarande som det nu skildrade skulle de lokala skattemyndigheterna kunna helt slutföra debiteringsåtgärderna beträffande de taxeringar, som upptagits i junilängden. Då det här rör sig om ett större antal taxeringar torde något hinder att också utskryva debetsedlar inte föreligga. Summering och avstämning torde kunna utföras särskilt beträffande denna del av taxeringarna. Samtidigt föreligger alltså samma möjligheter att successivt allteftersom taxeringsarbetet fortskrider verkställa debiteringen.

Vi har övervägt om alternativet med två taxeringslängder borde medföra att även dubbla debiteringslängder, motsvarande de två taxeringslängderna, måste upprättas. Det synes emellertid möjligt att utan alltför stor svårighet hålla i sär de på junilängden grundade debiteringarna från senare i debiteringslängden införda, varför motsvarande delning av debiteringslängderna inte torde vara nödvändig.

Den måhända största svårigheten, som uppkommer vid en förlängning av taxeringsperioden, är att tillfredsställa det behov av vetskap om taxeringsutfallet som föreligger för det kommunala och statliga budgetarbetet m. m. För sådant ändamål åligger det den lokala skattemyndigheten att lämna uppgifter till kommunala och statliga myndigheter enligt stadganden i skilda författningar. Efter slutade taxeringsförrättningar skall så fort ske kan — enligt föreskrifter i 72 § landstingslagen och 1 § 2 mom. förordningen den 31 december 1945 om utdebitering av tingshusmedel — den lokala skattemyndigheten genom länsstyrelsen insända förteckning, som för varje kommun summariskt upptager antalet skattekronor och skatteören som påförts enligt kommunalskattelagen, till *landstingskommunens förvaltningsutskott* och *tingshusbyggnadsskyldige*. *Kommunernas* behov av kunskap om taxeringsutfallet tillgodoses av föreskriften i 22 § 2 mom. kungörelsen den 28 september 1928 med vissa föreskrifter rörande taxeringsförfarandet (taxeringskungörelsen), enligt vilken lokala skattemyndigheten har att senast den 15 juli översända avskrift av taxeringslängderna. För statistiska ändamål och för att tjäna till ledning vid *det statliga budgetarbetet* skall enligt föreskrifter i 33 § första stycket taxeringskungörelsen till statistiska centralbyrån översändas dels senast den 31 juli uppgifter rörande antalet skattekronor och skatteören, som av taxeringsnämnderna påförts enligt kommunalskattelagen, dels senast den 31 augusti sammandrag över den av taxeringsnämnderna verkställda taxeringen.

Utgifts- och inkomststat, innefattande bl. a. beslut om det medelsbehov, som skall täckas genom utdebitering, fastställas av landsting vid lagtima

möte den första måndagen i oktober, av tingshusbyggnadsskyldige senast den 31 oktober och av kommuner i övrigt under oktober månad, i undantagsfall under december månad. Till grund för sina beräkningar behöver de verkställande organen dessförinnan uppgifterna om taxeringsutfallet.

De för det statliga budgetarbetet nödvändiga inkomstberäkningarna utföres av riksräkenskapsverket, som regelmässigt i slutet av september erhåller en sammanställning av taxeringsutfallet från statistiska centralbyrån. Enligt sin instruktion har verket att senast den 10 december till Kungl. Maj:t överlämna inkomstberäkning, avseende det kommande budgetåret. De senaste åren har det emellertid befunnits nödvändigt att en preliminär beräkning verkställs dessförinnan. En sådan brukar avlämnas i början av oktober månad och tjänar till ledning vid budgetarbetet inom huvudsakligen finansdepartementet.

Det är naturligen ytterst viktigt, att de beräkningar, varå det allmännas utgifts- och inkomststater grundas, blir så korrekta som möjligt. Vid en omorganisation av taxeringsväsendet kan det likväl endast framstå som ett sekundärt mål att söka tillhandahålla grundmaterialet härför så snabbt som möjligt. Det primära måste vara att söka åstadkomma en rättvis och effektiv taxering. Då ur dessa synpunkter taxeringsarbetet i första instans bör få fortgå till den 1 oktober bör den omständigheten att en kortare taxeringsperiod skulle möjliggöra att de ifrågavarande uppgifterna kunde lämnas tidigare icke få inverka. Det återstår emellertid att undersöka i vad mån preliminära uppgifter kan lämnas, som kan ersätta de tidigare beskedet om taxeringsutfallet. Härvid är att märka att avskriften av taxeringslängderna föreslås skola lämnas först den 15 oktober. Även kommunerna i gemen kommer då att behöva preliminära uppgifter om taxeringsutfallet.

1950 års skattelagssakkunniga föreslog som tidigare berörts, att samtliga taxeringar skulle införas i taxeringslängderna redan vid slutet av den första delen av taxeringsperioden. Detta skulle beträffande den del av materialet, som icke slutligt granskats, endast innebära en registrering av de i deklARATIONEN angivna summorna. I det skicket skulle taxeringslängderna överlämnas till de lokala skattemyndigheterna, som sålunda hade att debitera skatt på inkomster, som i många fall kunde antagas bli ändrade, då taxeringsnämnden under den senare delen av perioden tog upp taxeringarna till omprövning. Härigenom skulle emellertid framkomma ett skatteunderlag, som ur budgetberäkningssynpunkt kunde anses som godtagbart. Det skulle emellertid för de lokala skattemyndigheterna som tidigare framhållits innebära ett avsevärt arbete utan något annat ändamål än att frambringa detta underlag.

Om man förutsätter att längdföring och sidsummering m. m. sker successivt, bör vid taxeringsperiodens slut endast ett mindre antal taxeringar kvarstå att införa i längden. Debiteringen som också beräknas kunna ske

successivt bör ganska snart kunna avslutas. De definitiva uppgifterna om taxeringsutfallet torde under sådana omständigheter kunna lämnas senast den 15 oktober. Då uppgifterna emellertid är behövlige vid en tidigare tidpunkt måste en preliminär uppgift lämnas. Om man inte skall nödgas — på sätt 1950 års skattelagssakkunniga föreslagit — längdföra icke behandlade taxeringar, kan en sådan uppgift icke tänkas få omfatta mer än den till statlig inkomstskatt respektive den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten. Tänkbart synes då vara att uppgiften grundas på en summering av de i deklARATIONERNA angivna siffrorna. Denna summering skulle kunna företagas någon gång efter den 31 mars, då deklARATIONSMATERIALET föreligger komplett. Härvid finge hänsyn tas till sådana redan behandlade deklARATIONER, som kan ha översänts till mellankommunala prövningsnämnden. Ehuru det merarbete, som härigenom uppkommer, på grund av det stora antalet deklARATIONER blir avsevärt, kan det likväl icke mäta sig med det som skulle bli följden om längdföring av icke slutbehandlade deklARATIONER måste ske. Det förtjänar vidare att uppmärksammas, att då definitivt besked om taxeringsutfallet kommer att lämnas i mitten av oktober, något hinder icke möter för tingshusbyggnadsskyldige och kommuner att utsätta sammanträdet om fastställande av stat å sådan tid, att det preliminära beskedet kan kollationeras och eventuellt korrigeras. Det synes icke heller orimligt att antaga att riksräkenskapsverkets slutliga inkomstberäkning den 10 december kan direkt grundas på den definitiva uppgiften.

Vi föreslår under hänvisning till vad sålunda anförts att preliminära uppgifter om de taxerade inkomsterna för budgetberäkningsändamål skall lämnas senast den 20 juni till landsting, tingshusbyggnadsskyldige, kommuner och till statistiska centralbyrån.

Skulle alternativet med två taxeringslängder genomföras, torde uppgiften lämpligen kunna grundas på summan av junilängden och de ännu inte slutligt handlagda deklARATIONERNA.

Taxeringsutfallet har f. n. betydelse även för andra ändamål än statberäkning. Enligt 22 § 3 mom. fjärde stycket taxeringskungörelsen skall sammandrag av taxeringslängder senast den 31 juli lämnas till länsstyrelsen. Dessa sammandrag har betydelse för det yttrande angående ersättningar till taxeringsnämndsordförande, kronoombud och taxeringskonsulenter, m. fl., som länsstyrelsen enligt 145 § 2 mom. taxeringsförordningen skall avgiva, och sammanhänger med bestämmelsen i 145 § 4 mom. tredje stycket samma förordning angående maximibeloppet för ersättningarna. Då ersättningarna åt taxeringsnämndsordförandena nu föreslås skola utgå efter andra och enklare grunder än hittills torde sammandraget icke längre vara behövt.

Slutligen åligger det den lokala skattemyndigheten jämlikt 3 § reglementet den 15 februari 1935 för ecklesiastik medelsförvaltning att till stifts-

nämnden (för Stockholms stift statskontoret) senast före den 15 augusti lämna uppgift om sammanlagda antalet skattekronor och skatteören som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen påförts de till svenska kyrkan samt dess präster och kyrkomusiker i de särskilda pastoraten skattskyldiga, varvid för skattskyldig som utträtt ur svenska kyrkan skall beräknas viss reduktion. Uppgiften är nödvändig för den avräkningslängd mellan kyrkofonden och pastoraten som stiftsnämnden (statskontoret) årligen har att upprätta. Avräkningslängden, av vilken framgår huruvida pastorat har skuld till eller fordran på kyrkofonden, skall föreligga senast den 10 september undantagsvis den 25 september. Utdrag av den skall ofördröjligen tillställas pastoratskyrkoråden. Anledningen härtill är att vid fastställande av församlingarnas utgifts- och inkomststater under oktober hänsyn måste tagas till vad avräkningslängden utvisar i fråga om fordran av eller skuld till kyrkofonden.

Det här omnämnda förfarandet för avräkning mellan pastoraten och kyrkofonden är i viss mån grundat på ett provisorium. Till grund för uträkningarna ligger nämligen skatteunderlaget sådant det ter sig enligt taxeringsnämndens beslut. Till senare ändringar, hur avsevärda de än må vara, får hänsyn inte tagas. Under sådana omständigheter torde knappast möta några större invändningar mot att grunda uträkningarna på den uppgift om skatteunderlaget som föreslagits skola avlämnas den 20 juni. Antalet skattskyldiga, som utträtt ur svenska kyrkan, är så pass ringa, att det inte nämnvärt påverkar avräkningarna. Det kan emellertid även av andra skäl än de nu aktuella ifrågasättas, om tiden inte är mogen att söka få fram en smidigare form för uppgörelse mellan kyrkofonden och pastoraten. Det relativt omständliga, arbetskrävande och dyrbara avräkningsförfarandet borde kunna ersättas av en mera automatiskt verkande form av skatteutjämning. Härutinnan tillkommer det emellertid inte oss att framlägga förslag.

Arbetsgången i första instans

Huvudparten av de ändringar, som föreslås beträffande förfarandet i första instans, hänför sig till förslaget om förlängd tid för taxeringsarbetet och om tjänstemannataxering. Förändringarna framgår i huvudsak av den beskrivning, som nedan skall lämnas av gången av taxeringsarbetet.

Dessförinnan bör emellertid till diskussion upptas vissa frågor, som antingen saknar samband med de båda huvudlinjerna i vårt förslag eller eljest lämpligen bör behandlas för sig.

Om *taxeringsnämndernas befogenhet* har tidigare uttalats att den bör förbli orubbad. Det i kapitlet om provningsnämnderna redovisade förslaget att dessa skall vara renodlade besvärinstanser kunde i princip anses böra föranleda att till taxeringsnämnderna överflyttas handläggningen av sådana taxeringar och taxeringsfrågor som för närvarande behandlas av provnings-

nämnden såsom första instans. Hit hör t. ex. taxeringar enligt 57 § 3 mom. kommunalskattelagen, ärenden angående befrielse för dödsbo från erläggande av skatt, frågor om tillämpning av bestämmelserna rörande beräkning av skatt för ackumulerad inkomst m. m. Såsom angives i kapitlet om prövningsnämnderna, har emellertid de ifrågavarande uppgifterna alltjämt ansetts böra tillkomma dessa nämnder.

Beträffande *omröstning* inom beskattningsnämnd stadgas i 112 § nuvarande taxeringsförordning att vid lika röstetal den mening skall gälla, som länder till den skattskyldiges förmån. Därest denna grund inte kan tillämpas har ordföranden utslagsröst.

Bestämmelsen synes föga rationell. I vissa fall kan det vara svårt att avgöra vilken mening, som är för den skattskyldige fördelaktigast. I tillspetsade lägen synes bestämmelsen kunna föranleda upprepade omröstningar i samma ärende, nämligen först i sakfrågan, vilken utfaller med lika röstetal, vidare om den ifrågavarande grunden kan tillämpas och slutligen om vilken mening, som verkligen är fördelaktigast.

Då genom den föreslagna omorganisationen taxeringsnämndsordföranden kommer att intaga ställningen som opartisk ledamot och följaktligen har som enda uppgift att pröva i taxeringsärende förebragt material och utredning, synes den berörda bestämmelsen böra förenklas till en föreskrift att ordföranden i taxeringsnämnd skall ha utslagsröst. Detsamma bör gälla beträffande ordföranden i prövningsnämnd. Ur rättssäkerhetssynpunkt torde häremot knappast något kunna invändas, då i båda fallen ordföranden får antagas vara den inom nämnden, som besitter den grundligaste kunskapen och erfarenheten i beskattningsfrågor.

Tidigare har uttalats att taxeringsassistenten skall intaga ställningen som biträde åt taxeringsnämnden men i fråga om utredningsarbetets bedrivande m. m. ha att taga direktiv av taxeringsintendenten. Här bör framhållas att det skall vara *taxeringsassistentens skyldighet* att gentemot taxeringsintendenten och länsstyrelsen *svara för att taxeringsarbetet* i de honom anförtrödda distrikten behörigen fortskrider. Han skall i förhållande till de biträden, som tilldelats honom, fungera som arbetsledare och förman. Det ankommer därför på honom att tillse att de arbetsuppgifter, som enligt vad nedan angives, bör tilldelas biträde, blir tillfredsställande utförda. I sista hand faller därför även ansvaret för de olika biträdesuppgifterna — här torde särskilt böra framhållas längdföringen — på honom. Visar det sig omöjligt för biträde att medhinna arbetsuppgifterna skall det åligga taxeringsassistenten att själv ingripa, om detta med hänsyn till de honom direkt åvilande uppgifterna kan ske, eller eljest att i vederbörlig ordning påkalla ytterligare biträdeshjälp.

Bestämmelserna angående *plats för avlämnande av självdeklaration* och andra uppgifter till ledning för taxering har befunnits svårtolkade. På grund härav och som en förenkling i de skattskyldigas intresse föreslås att så-

dana handlingar skall få avlämnas till överståthållarämbetet, länsstyrelse eller lokal skattemyndighet utan hänsyn till om taxeringen skall verkställas inom myndighetens område eller ej. Den sedan kommunindelningsreformen allt mer utvecklade kommunala förvaltningsapparaten synes jämväl böra tas i anspråk, och avlämnande föreslås därför få ske inom kommun å plats, som bestämts på föranstaltande av eller i samråd med länsstyrelsen. Då det alltjämt är av intresse att uppehålla kontakten mellan allmänheten och taxeringsnämndens ordförande synes möjligheten att avlämna handlingarna till ordföranden böra bibehållas. Om möjligheterna att avlämna deklARATIONER och andra handlingar på detta sätt utökas, torde landsfiskaler, magistrater och kommunalborgmästare inte längre behöva anlitas som mottagare.

Enligt 39 § taxeringsförordningen inträder *förlust av rätten att anföra besvär* till kammarrätten och regeringsrätten som påföljd för försummelse att behörigen inom föreskriven tid avlämna självdeklaration. Härmed jämföras — enligt en år 1955 företagen ändring — det fall att innehållet i avlämnad självdeklaration är så bristfälligt, att deklARATIONEN uppenbarligen inte är ägnad att ligga till grund för taxering.

I förarbetena till den år 1955 genomförda ändringen anmärkte departementschefen¹ att det kunde ifrågasättas om förlusten av besvär rätt är en lämplig påföljd. Då något godtagbart alternativ härtill inte förelåg, tillstyrkte han dock att den tills vidare bibehölls och — av hänsyn till förekommande försök att kringgå bestämmelserna — även att den utvidgades på sätt nyss angivits.

Den kritiska inställning, som kommit till uttryck i departementschefens uttalande, synes oss välgrundad.

Skall påföljden ha någon verkan, skulle detta förutsätta att förlusten av besvär rätten åtminstone i viss utsträckning för de skattskyldiga innebure materiell rättsförlust eller i vart fall en avsevärd risk för sådan förlust. Den skattskyldige skulle sålunda ha skäl att antaga att prövningsnämnden medvetet skulle utnyttja hans rättslöshet till att åsätta för hög taxering. Men ett sådant antagande faller på sin egen orimlighet.

För en mycket stor del av de skattskyldiga, löntagarna, är förlusten av besvär rätten utan större betydelse. Deras deklARATIONER är i allmänhet så enkla, att behov av överrättsprövning i regel inte föreligger. Påföljden verkar därför ojämnt, beroende på arten av den inkomst den skattskyldige uppbar.

Besvärssakkunniga uttalar i sitt principbetänkande angående administrativt rättsskydd² bl. a. att förbud mot överklagande av förvaltningsmyndighets beslut icke bör uppställas eller upprätthållas i andra fall än då det av praktiska skäl är påkallat och betänkligheter ur rättssäkerhetssynpunkt

¹ Prop. 160/1955 s. 179.

² SOU 1955:19 s. 80.

icke kan anses möta. Särskilt tveksamma ställer sig besvärssakkunniga då ett fullföljdsförbud innebär ett avskärande av möjligheten att få rättsfrågor prövade av förvaltningsdomstol.

Åtskilliga skäl talar sålunda för att förlust av besvärsrätt inte längre skall begagnas som påföljd för deklarationsförsummelse. Ökade förutsättningar för en ändring skapas redan genom vårt förslag att förlänga taxeringsperioden. Vidare bör — i enlighet med vad i det följande förordas — effektivare regler införas om anmaningar och vitesförelägganden. Fråga uppkommer då om vilken sanktion som i stället bör väljas. Enklarest vore att anknyta påföljden till försummelse att efterkomma anmaning att avgiva självdeklaration. Emellertid skulle den skattskyldige i sådant fall kunna utan påföljd invänta anmaning innan deklaration avlämnades, varigenom taxeringsarbetet kunde förryckas. En omedelbar påföljd är därför nödvändig. Annan möjlighet än att stadga bötesstraff torde knappast föreligga. Detta synes skäligen kunna bestämmas till penningböter, högst 300 kronor. Straffet torde i regel komma att utdömas genom strafföreläggande. För att garantera att straffpåföljden icke onödigtvis ådömes torde stadgandets tillämpning böra göras beroende av angivelse från taxeringsintendenten. Detta och en riktig tillämpning av föreskrifterna om åtalseftergift bör medföra att de fall där försummelsen kan anses ursäktlig inte behöver föranleda någon påföljd för den skattskyldige. Utan att i övrigt gå in på när deklarationsförsummelse skall anses ursäktlig förutsätter vi att bötesstraffet regelmässigt icke skall tillämpas i sådana fall då skattskyldig, ehuru deklarationspliktig, likväl inte påföres taxerad inkomst, och inte heller då inkomsten består enbart eller huvudsakligen av folkpension. Det bör ankomma på taxeringsassistenten att underrätta taxeringsintendenten i vilka fall angivelse till åtal kan ske. Att den föreslagna ändringen skulle medföra någon nämnvärd ökning av antalet besvär till kammarrätten och regeringsrätten synes knappast behöva befaras.

Enligt gällande bestämmelser skall *anmaning att avgiva självdeklaration* eller annan för taxering avsedd uppgift eller upplysning tillställas den uppgiftsskyldige i rekommenderat brev genom allmänna posten. Där så finnes nödigt kan för anmaningens delgivande anlitas polismyndighet (55 § 2 mom. TF). Anmaningen att avgiva självdeklaration har vissa rättsverkningar. Bl. a. skall anteckning om att den icke hör sammats göras i taxeringslängden, vilket är av betydelse för bevisbördan i en eventuell taxeringsprocess. Efter en anmaning som icke hör sammas kan deklarationspliktig ådömas dagsböter och detta är också fallet med en icke deklarationspliktig, som icke hör sammar två anmaningar (141 § 2 mom. TF).

1950 års skattelagssakkunniga föreslog beträffande anmaningar att sådana skulle kunna översändas i vanligt brev med allmänna posten, att biträde av polismyndighet fortfarande skulle få anlitas i fall av behov samt att skattskyldig, som icke utlöste rekommenderad försändelse från taxe-

ringsmyndighet, skulle kunna förpliktas erlægga vissa kostnader för delgivning genom stämmingsman eller polismyndighet. Förslaget om ersättning för delgivningskostnader berördes av departementschefen i propositionen nr 160 till 1955 års riksdag. Han ansåg sig med hänsyn till de skäl som under remissbehandlingen anförts mot detsamma inte kunna tillstyrka det.

De nuvarande bestämmelserna om delgivning av anmaningar erbjuder möjligheter för illojala deklarationspliktiga att förhala taxeringsarbetet. Den som erhåller en avi om en rekommenderad försändelse är inte pliktig att lösa ut den. Gör han inte det blir försändelsen liggande på postanstalten i 14 dagar innan den returneras. Först på detta stadium, då dyrbar tid redan gått förlorad, tillgripes vitesföreläggande. Hittills har vitesföreläggande emellertid förekommit i mycket ringa omfattning därför att förfarandet vållat en viss omgång. Det är nämligen länsstyrelsen som har att besluta om och verkställa vitesföreläggandet. Ny delgivning, i regel genom polismyndighet, erfordras och ytterligare tid förlöper.

Erfarenheten har visat att åtskilliga skattskyldiga utnyttjat de möjligheter som sålunda finnes att försvåra taxeringsnämndernas arbete. Olägenheterna härav har starkt accentuerats genom den tidsnöd, varunder taxeringsnämnderna haft att arbeta. Förlänges arbetsperioden mildras visserligen olägenheterna, men de kvarstår likväl i väsentlig mån.

Den nya rättegångsbalken innehåller åtskilliga bestämmelser, varigenom parter och andra effektivt kan förmås att fullgöra sina processuella skyldigheter, främst att iakttaga personlig inställelse vid förhandling. Av dessa bestämmelser kan särskilt framhållas dem (42 kap. 10 §; 45 kap. 15 §) som föreskriver att vite — där ej böter är föreskrivna — i allmänhet skall åläggas redan i samband med kallelse till personlig inställelse. Någon försummelse från vederbörandes sida behöver inte konstateras eller ens förut sättas. Vidare har effektiva delgivningsbestämmelser (postdelgivning) meddelats. Den som sökes kan inte undandra sig delgivningen genom att vägra mottaga försändelsen. I viss utsträckning kan också delgivning ske utan att den sökte träffas personligen. Längre liggetid än fyra dagar, ankomstdagen oräknad, förekommer inte vid postdelgivningen och det kan därför snabbt konstateras, om adressaten är oanträffbar. Erfarenheterna av denna delgivningsform är goda. Kostnaden — omkring en krona per försändelse — är låg.

Särskilt bör framhållas att rättegångsbalkens bestämmelser om delgivning och vitesförelägganden kan tillämpas i alla slag av mål, således även i civila fordringsmål, hur bagatellartade de än må vara.

En ordning, liknande den nu skildrade, synes kunna komma till användning inom taxeringsväsendet då det gäller anmaningar att avgiva självdeklarationer eller att fullständiga sådana. Det är emellertid opraktiskt och skulle föranleda alltför mycket arbete att omedelbart tillgripa post-

delgivning som normal anmaningsform. I stället bör, sedan det konstaterats vilka skattskyldiga som försummat avgiva deklaration, dessa i vanligt lösbrev på formulär tillhållas att fullgöra sin skyldighet. Dessa brev kan uppsättas av biträdespersonal och skall underskrivas av taxeringsassistenten.

Det kan antagas att huvudparten av de skattskyldiga efterkommer uppmaningen att deklarerera. I detta sammanhang bör den tidigare omnämnda anmälan till taxeringsintendenten om deklarationsförsummelse göras. Sammankopplingen med anmälan för eventuell angivelse till åtal bör för övrigt inom inte alltför lång tid bidra till att antalet försumliga sjunker.

Först om den skattskyldige inte låter sig avhöra bör delgivning av egentlig anmaning äga rum. För att detta skall kunna ske i den ovan angivna ordningen erfordras emellertid dels att taxeringsnämnderna berättigas att delgiva anmaningarna genom posten och vidare att de tillägges rätt att för ändamålet utsätta viten. Något hinder mot att taxeringsnämnderna berättigas anlita posten förefaller inte behöva föreligga i all synnerhet som antalet delgivningsfall inte torde bli särskilt stort. Rätten att delgiva genom polismyndighet måste därjämte bibehållas, då delgivning genom posten inte kan ske överallt.

En viss tveksamhet kan emellertid råda om lämpligheten att tillägga taxeringsnämnderna rätt att utsätta viten.

Viten förelägges emellertid enligt olika bestämmelser av ett stort antal myndigheter, däribland kommunala nämnder såsom byggnadsnämnder och hälsovårdsnämnder. Inom domstolsväsendet ombesörjes kallelser och därmed förenade vitesförelägganden ofta självständigt av tjänstemän i kansli-skrivares tjänsteställning. Det bör starkt understrykas, att fråga icke är om vites utdömande. Detta bör liksom hittills tillkomma länsstyrelsen, som enligt allmänna regler därvid har att pröva huruvida omständigheterna är sådana att vite bort föreläggas, varjämte länsstyrelsen kan nedsätta vitet, om detta är för högt. Ur rättssäkerhetssynpunkt torde allvarligare invändningar inte kunna göras om rätten att besluta om vitesföreläggande uppdrages åt taxeringsnämndens ordförande. Expeditionen får då ta formen av en anmaning med vitesföreläggande, undertecknad av ordföranden och kontrasierad av taxeringsassistenten.

Efterkommes inte anmaningen skall det åligga taxeringsassistenten att till länsstyrelsen insända anmälan härom tillika med handlingarna i ärendet.

Härefter övergår vi till att lämna en beskrivning av *gången av arbetet i första instans*.

I samband med att materialet inkommer bör *sorteringen* utan dröjsmål påbörjas. På länsstyrelserna sker därvid grovsortering, som innebär uppdelning av materialet på övriga län och på fögderier samt städer med egen uppbördsförvaltning inom det egna länet. Materialet bör undan för undan översändas till de lokala skattemyndigheterna respektive övriga länssty-

relser. Då de skattskyldiga skall kunna lämna sina självdeklarationer även till andra myndigheter än sådana, inom vilkas områden taxeringarna skall verkställas, är det angeläget att kunna avgöra när deklarationerna inkommit. Med hänsyn härtill och då försummelse att ingiva deklaration i tid avses kunna medföra straffpåföljd bör föreskrivas att varje deklaration, inkommen efter den 15 februari, skall datumstämpas.

Kommunala myndigheter, som har att mottaga deklarationer, och taxeringsnämndens ordförande skall utan sortering ofördröjligen översända det av dem mottagna materialet till den lokala skattemyndigheten.

Hos den lokala skattemyndigheten sker finsorteringen under ledning av taxeringsassistenterna var och en för sina distrikt. Den lokala skattemyndigheten skall för detta ändamål tillhandahålla biträdespersonal. De självdeklarationer, som inkommit till den lokala skattemyndigheten men som skall tjäna till ledning vid taxering inom annan lokal skattemyndighets tjänsteområde, skall direkt översändas till denna.

Sorteringen bör bedrivas så att åtminstone delar av materialet snarast möjligt kan bli föremål för granskning. Det sorteringsarbete, som förekommer under pågående granskning sedan huvudsorteringen verkställts, skall också utföras av biträden.

Av åtskilliga skäl hade det varit till fördel om hela sorteringsarbetet — således även i distrikt där tjänstemannataxering ännu ej införts — kunnat övertagas av de lokala skattemyndigheterna redan under första utbyggnadsåret. I fråga om städerna med egen uppbördsförvaltning utgör detta inte något större problem, därför att sorteringsarbetet i regel redan ombesörjes av uppbördsverkens personal. Svårigheterna visar sig då det gäller fögderierna. För att klarlägga detta synes det nödvändigt att söka påvisa vilket omfattande och dyrbart arbetsmoment sorteringen i verkligheten utgör.

I sin förut omnämnda utredning, som avser taxeringsåret 1948, har landskamreraren Whitefield uppskattat kostnaden för sortering till 25 öre och för längdföring till 15 öre per deklaration. Totalkostnaden för dessa arbetsmoment har han för fögderikommunerna beräknat till 1 223 400 kronor. På grund av penningvärdets fall kan det antagas att kostnaden per deklaration för sortering nu skulle uppgå till ungefärligen 40 öre per deklaration, vilket skulle innebära att — om här bortses från ökningen i deklaramaterialet sedan 1948 — enbart sorteringskostnaden uppginge till det nyssnämnda beloppet. Samtidigt bör observeras att sorteringen om möjligt bör vara slutförd under taxeringsperiodens första månad. Att med ledning av det sålunda beräknade kostnadsbeloppet söka uppskatta antalet under denna månad behövligen biträden synes väl med en viss — ganska vid — felmarginal möjligt, men är i detta sammanhang inte nödvändigt. Arbetets omfattning framgår redan av de beräknade kostnaderna och det torde stå klart att uppgiften inte kan bemästras med den fast anställda biträdespersonalen.

Man torde därför få förutsätta, att även vid en fullt utbyggd organisation tillfällig arbetskraft i ganska stor utsträckning måste anlitas för sorteringen, så mycket mer som under tiden till den 25 februari, då de sista debetsedlarna å preliminär skatt expedieras, av de vid häradsskrivarkontoren fast anställda biträdena i huvudsak endast de för taxeringsarbete avsedda kan anlitas.

Som förut framhållits avses sistnämnda biträden skola anställas succesivt samtidigt med taxeringsassistenterna. Överflyttas hela sorteringsarbetet redan under första utbyggnadsåret på de lokala skattemyndigheterna, kommer ett avsevärt underskott av biträdesarbetskraft att uppstå framför allt i fögderier, där ännu inte någon övergång till den nya ordningen skett, men även i fögderier, där så delvis är fallet. Tänkbart vore naturligtvis att de för taxeringsarbetet avsedda biträdena anställdes under första utbyggnadsåret samt att därjämte för sorteringen anlidades den tillfälliga arbetskraft, som även efter utbyggnaden kan vara behöfelig. Härigenom skulle i fråga om sorteringen de på den gamla ordningen kvarstående ordförandena kunna beredas samma service som assistenterna. Emellertid bygger den föreslagna organisationen på att biträdena av taxeringsassistenterna erhåller kontinuerlig och tillräcklig handledning i sitt arbete. Vid sorteringen är väl denna omständighet av mindre betydelse; i senare faser av taxeringsarbetet — framför allt vid den förberedande granskning som avses skola åläggas biträden — är den emellertid utomordentligt viktig. Det kan knappast antagas att taxeringsnämndsordföranden, som inte sällan är bosatt å annan ort, skulle kunna övervaka och leda biträdesarbetet. Situationen kompliceras också av att ett biträde avses skola betjäna flera taxeringsnämnder. Det synes inte heller möjligt att ålägga häradsskrivaren uppgiften att handleda taxeringsbiträdena i distrikt, som står kvar på den gamla ordningen. Följden skulle bli att de biträden, som anställts innan anställning av taxeringsassistent kunnat ske, inte skulle kunna utnyttjas på ett tillfredsställande sätt.

Ytterligare en omständighet talar mot att omedelbart överflytta hela sorteringsarbetet på biträdespersonal vid häradsskrivarkontoren. Sorteringsarbetets omfattning är sådan att man kan befara att arbetet å häradsskrivarkontoren förryckes om det på en gång överflyttades dit. Om arbetet övertages allt eftersom tjänstemannataxering införes, blir övergången mjukare, och de erfarenheter som undan för undan göres beträffande arbetets bedrivande kan lättare utnyttjas. Rådrom erhålles också för anskaffande av praktiska anordningar för sorteringen och för upprättande av sådana förteckningar eller register över gängse fastighetsbenämningar, som kan behövas. Även lokalfrågan blir lättare att lösa.

Av de nu redovisade skälen finner vi oss inte kunna förorda att allt sorteringsarbete omedelbart övertages av personal vid de lokala skattemyndigheterna. Under utbyggnadstiden bör därför i de distrikt som kvarstår på

den gamla ordningen ansvaret för sorteringen alltjämt åvila ordförandena. I den mån sorteringen ombesörjts av kommunala myndigheter — så har i ganska stor utsträckning varit fallet även i landskommuner och i andra städer än städer med egen uppbördsförvaltning — synes detta alltjämt böra ske. Under utbyggnadstiden kommer helt naturligt att uppstå vissa svårigheter då det gäller att ur det inkomna materialet särskilja vad som skall sorteras av lokal skattemyndighet, kommunal myndighet eller ordförande. Svårigheterna synes emellertid inte behöva bli så stora att någon detaljreglering härav nu är nödvändig. Det torde få ankomma på länsstyrelserna att bestämma härom.

Sedan sorteringen verkställts, har biträdena att *numrera* deklARATIONERNA och att i taxeringslängderna *markera*, att deklARATIONER INKOMMIT. I distrikt, där deklARATIONSPLIKTEN i största utsträckning fullgöres och där de i taxeringslängden upptagna personerna i allmänhet har inkomster, som skall taxeras, kan det vara fördelaktigt att i stället markera att deklARATIONER INTE INKOMMIT.

Efter markeringen i taxeringslängderna kan konstateras vilka skattskyldiga, som inte deklarerat. Därmed är inte sagt, att vederbörande gjort sig skyldig till deklARATIONSFÖRsummelse, ty dels upptas i längderna åtskilliga personer, som inte har sådan inkomst att de är deklARATIONSPLIKtiga, dels kan den skattskyldige vara sådan rörelseidkare, som inte är skyldig lämna deklARATION FÖRRÄN i slutet av mars, och dels kan vederbörande av speciell anledning ha beviljats anstånd av taxeringsintendenten. Dessutom kan i undantagsfall laga förfall föreligga. Nästa fas i förfarandet blir att taxeringsassistenten med hjälp av biträdet anger vilka skattskyldiga, som bör *anmanas avge* självdeklARATION. Som förut framhållits utfärdas och delgives formlig anmaning i regel först sedan i vanligt lösbrev utsänd uppmaning att inkomma med deklARATION visat sig verkningslös. Har vid tidigare taxeringar uppmärksamats att någon eller några skattskyldiga inte efterkommer uppmaning att avge självdeklARATION, bör dock hinder inte möta att utan föregående uppmaning anmana vederbörande och därvid förelägga vite. Utskriften av sådana brev och av anmaningar bör åvila biträde.

Det förberedande granskningsarbetet tar nu vid. Härmed förstås sådana åtgärder — mestadels av rutinmässig karaktär — som i huvudsak bör åvila biträdespersonal och som bör vidtagas innan den egentliga sakgranskningen påbörjas. Hit hör

kontrollsummering;

avprickning av löneuppgifter och andra kontrolluppgifter, varvid oöversensstämmelser anmärkes i deklARATIONERNA;

kontroll mot fastighetslängden att rätta taxeringsvärden uppförts i deklARATIONERNA samt att garantibeloppen rätt uträknats;

kontroll av skatteavdrag och avdrag för pensionsavgifter mot debiteringslängd;

kollationering av överföringen till sammanställningarna;

uppsättning av förfrågningar enligt formulär, t. ex. beträffande bristande överensstämmelse mellan löneuppgift och deklaration;

uppsättning av olika meddelanden till annan taxeringsnämnd, t. ex. om taxering till kommunal inkomstskatt i annat distrikt (form. nr 16), om avdrag för insättning på skogskonto, om periodiskt understöd m. m. (form. nr 17);

anteckningar på deklarationer om förhållanden, som enligt vad biträdet känner till eller observerat bör föranleda närmare undersökning;

expedition av meddelanden och underrättelser, sedan de underskrivits av taxeringsassistenten.

De nu redovisade arbetsuppgifterna är mycket omfattande men inte svårare än att de bör kunna utföras av biträdespersonal. Uppgifterna är tånjbara; ett erfaret och kunnigt biträde kan naturligen sträcka sin granskande verksamhet längre in mot det område, där den slutliga granskningen tar vid, än ett mindre erfaret. Det skall — som förut framhållits — åligga taxeringsassistenten att övervaka och leda biträdenas arbete. Det kan också antagas att assistenten vid behov måste hjälpa till med den förberedande granskningen. Detta synes regelmässigt böra bli fallet i början av taxeringsperioden, innan biträdet hunnit så långt, att assistenten har något att fingranska.

Det förberedande granskningsarbetet får antagas delvis komma att bedrivas jämsides med den slutliga granskningen. Så snart någon lämplig del av materialet genomgått bör nämligen den slutliga granskningen genom taxeringsassistenten påbörjas, medan den förberedande granskningen beträffande övriga delar fortsättes. Arbetet bör också bedrivas så att granskningen sker parallellt i de olika taxeringsdistrikt, som taxeringsassistenten har att granska. Av lätt insedda skäl är det nämligen uteslutet att under den förra delen av taxeringsperioden färdigställa taxeringen i ett distrikt och under den senare i ett annat.

Den *slutliga granskningen och utredningen* av taxeringarna kommer i huvudsak att åvila taxeringsassistenten.

I detta hänseende har taxeringsassistenten sålunda bland annat att

kollationera i erforderlig omfattning den av biträdet utförda förberedande granskningen;

bedöma den redovisade inkomsten med hänsyn till verkställd kontantberäkning och till gängse bruttovinstprocent;

bedöma och utreda i deklarationerna framställda yrkanden av olika slag;

bedöma skäligheten av i deklarationerna angivna värden å naturaförmåner och förmögenhetstillgångar m. m.;

självständigt infordra kompletterande upplysningar från uppgiftspliktiga ävensom införskaffa annan utredning, som kan vara behövlig;

avfatta andra meddelanden till taxeringsmyndigheter än sådana, som utsänts under det förberedande granskningsarbetet;

lämna sådana skattskyldiga, vilkas deklara-tionsuppgifter inte utan vidare kan godtagas, tillfälle att yttra sig och att pröva i anledning härav inkomna invändningar mot ifrågasatt avvikelse;

bestäm-ma or-savdrag och göra anteckning härom å deklarationerna;

uppgöra förslag till underrättelser om avvikelser från självdeklara-tioner i sådana fall, där det kan förväntas att den ifrågasatta avvikelsen godtagas av taxeringsnämnden;

verkställa anteckningar till ledning för längdföring å deklarationerna från sådana skattskyldiga, vilkas taxering icke kan förväntas bli föremål för diskussion;

i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som erfordras för att ett motiverat förslag till taxering skall kunna framläggas.

I dessa arbetsmoment ligger de måhända viktigaste och svåraste uppgifterna — och samtidigt de mest grannliga. Det förtjänar särskilt understrykas, att varje skattskyldig måste beredas tillfälle att yttra sig över tilltänkt avvikelse från hans självdeklara-tion. I detta hänseende brister det för närvarande alltför ofta. En följd härav är stundom att skattskyldig påföres taxering för inkomst, som rätteligen bort påföras annan person med snarlikt namn. Sådana misstag, som med den tidsnöd varunder taxeringsnämnderna nu arbetar måhända kan vara ursäktliga, bör efter omorganisa-tionen inte längre förekomma.

För de ifrågavarande arbetsuppgifterna kan taxeringsassistenten av biträdespersonal inte påräkna annan hjälp än med utskrifts- och expediti-onsarbete. I övrigt torde de helt få åvila honom.

Kollationeringen av biträdenas granskningsarbete skall naturligen inte drivas så långt att detta arbete göres om igen. Vad som kan och bör göras är en stickprovskontroll.

Taxeringsassistenten, som träder i stället för det nuvarande kronoombudet, bör självständigt ha att infordra de upplysningar som enligt hans mening erfordras för en riktig taxering. Detta kan ske genom skrivelser eller telefonsamtal med de skattskyldiga eller andra. Just i denna verksamhet — utredningen — är det som taxeringsassistentens förmåga sättes på prov. Det gäller att, utan att de skattskyldigas personliga intressen trädes för nära, åstadkomma en tillförlitlig utredning. I fråga om tvångsmedel bör som ovan framhållits anmaning att fullständiga självdeklara-tion jämställas med anmaning att avgiva sådan, dvs. ordföranden i taxeringsnämnden bör ha att besluta om vitesföreläggande. Detsamma bör gälla anmaningar att inkomma med kontrolluppgifter till ledning vid annans taxering. I övrigt torde taxeringsassistenten böra utrustas med samma befogenheter att infordra utredning som för närvarande tillkommer taxeringsnämndens ordförande.

Till undvikande av missförstånd synes här böra betonas, att vad i uppräkningsav taxeringsassistentens arbetsuppgifter sagts om upprättande av förslag till underrättelser om avvikelser och om anteckningar för längdföring *icke* skall innebära ett överflyttande av *besluten* om taxering till honom. Åtskilliga — kanske de flesta — taxeringar och avvikelser är emellertid så enkla och självklara, att de här avsedda åtgärderna med fördel kan vidtagas omedelbart. Det bör emellertid hållas i minne att det ankommer på nämnden att fatta beslut och att den omständigheten att taxeringsassistenten på grund av taxeringens eller avvikelens enklare beskaffenhet anser sig kunna förutse detta inte får hindra att nämnden erhåller tillfälle att taga ställning till assistentens förslag.

Granskningen av deklARATIONER i distrikt, där tjänstemannataxering ännu ej införts, skall bedrivas efter samma grunder som hittills. Dock bör ordföranden i sådant distrikt äga samma befogenhet att låta verkställa delgivning och förelägga viten som enligt vårt förslag skall tillkomma ordföranden och taxeringsassistenten i de distrikt, där den nya organisationen är genomförd.

Sedan den slutliga granskningen genomförts beträffande ett lämpligt antal deklARATIONER och den dithörande utredningen inkommit, har taxeringsassistenten att för ordföranden anmäla detta och föreslå sammanträdesdag. Det bör också åläggas honom att för ordföranden framhålla särskilt svårbedömliga taxeringar.

Ordföranden har nu att *utsätta tid och plats* för taxeringsnämndens sammanträde.

Det kan förutsättas att åtskilliga ordförande, i vart fall i sådana distrikt som inte enbart omfattar löntagardeklARATIONER, önskar genomgå de deklARATIONER som skall föredragas vid sammanträdet. Detta synes naturligt och torde i vart fall under de första åren innan organisationen vunnit stadga och tjänstemännens erfarenhet vara oundgängligt. Finner ordföranden under sin genomgång att utredning är ofullständig, bör han ha befogenhet att åläggas assistenten att fullständiga den. Korrektiv mot att denne alltför hårt anlitas av ordföranden har tidigare omnämnts.

Sammanträdena med taxeringsnämnden avses skola i huvudsak tillgå som hittills med det undantaget att taxeringsassistenten skall fungera som föredragande. Med någon nämnvärd minskning av tiden för sammanträdena synes knappast kunna räknas. En sådan minskning får inte heller eftersträvas i den mån nämnden härigenom skulle tvingas att nöja sig med en så summarisk genomgång av materialet att möjligheterna till en allsidig bedömning av taxeringarna krymper.

Den skattskyldige skall som hittills ha tillfälle att företräda inför nämnden och motivera de av honom framställda yrkandena. Det är i praktiken otänkbart att utbygga förfarandet inför taxeringsnämnden till något med ett domstolsförfarande jämförbart. Detta torde heller inte på något håll

ifrågasättas. Med ett visst fog kan det väl sägas att en verklig tvist och därmed också ett processföremål uppstår först sedan endera parten, den enskilde skattskyldige eller det allmänna, representerat av taxeringsintendenten, finner sig inte kunna åtnöjas med något taxeringsnämndens beslut. Förhåller det sig så, innebär detta att anledning att utveckla förfarandet i riktning mot domstolsmässig handläggning icke heller kommer att föreligga förrän i andra instans.

Därest enligt taxeringsnämndens mening utredningen i visst ärende icke kan anses fullständig, tillkommer det nämnden att på samma sätt som ordföranden under den förberedande granskningen uppdraga åt taxeringsassistenten att komplettera utredningen.

För den händelse den av de kommunalvalda ledamöterna, som jämte ordföranden och assistenten har att ta del av handlingarna, inte före sammanträdet medhunnit den genomgång som kan anses nödvändig, bör han under sammanträdet gång beredas tillfälle härtill.

Taxeringsnämndens protokoll skall föras av taxeringsassistenten och justeras av ordföranden. Konstruktionen att taxeringsnämndens slutliga beslut beträffande de olika taxeringarna skall fattas successivt medför att justering måste ske efter varje sammanträde.

Som tidigare omnämnts skall taxeringsassistenten inte vara ledamot av nämnden. Det skall emellertid åligga honom att, därest hans förslag till taxering inte följts, låta anteckna de skattskyldiga, beträffande vilkas taxering hans förslag inte följts. Närmare anteckning om taxeringsassistentens avvikande mening bör ske i deklarationen eller å därvid fogad handling. Härigenom erhåller taxeringsintendenten utan omgång besked om vad som förevarit i nu avsedda fall.

Enligt 87 § taxeringsförordningen har ordförande att, då hans mening ej blivit följd, i taxeringslängdens anteckningskolumn upptaga den taxering, han ansett böra bestämmas. Övriga ledamöters reservationer skall skriftligen avfattade avges senast vid protokollsjusteringen. Då i den föreslagna organisationen ordförande och övriga ledamöter i princip har samma ställning inom nämnden, synes någon skillnad härutinnan inte behöva upprätthållas. Reservationer av ledamöter föreslås skola antecknas i protokollet, därest de föreligger skriftligen avfattade vid justeringstillfället. På anmälan av ledamot skall det åligga ordföranden att låta anstå med justeringen under högst fem dagar för att bereda ledamoten rådrum att inkomma med skriftlig reservation.

Sammanfattningsvis kan det sägas att vad som vid taxeringsnämndens sammanträden nu åligger ordföranden, kronoombudet och taxeringskonsulenten skall ankomma på taxeringsassistenten med undantag av att ordföranden skall föra ordet och leda förhandlingarna.

I distrikt som alltjämt kvarstår på den gamla ordningen skall nu gäl-

lande bestämmelser fortfarande i huvudsak tillämpas beträffande sammanträden etc.

Omedelbart *efter sammanträdet* har taxeringsassistenten att *dels* avfatta underrättelser om avvikelser från självdeklarationer, som kan ha beslutats, ävensom att med hjälp av biträdet låta utskriva och expediera dem, *dels* till andra taxeringsmyndigheter översända de meddelanden som kan föranledas av besluten och *dels* beträffande de deklarationer, där så inte redan skett, fullständiga anteckningarna så att längdföring kan ske med ledning därav.

I fråga om *underrättelserna om avvikelse* från självdeklaration har övervägts att helt överlåta åt taxeringsassistenten att avfatta och utsända dem. Härför talar framför allt den omständigheten att det bör vara till taxeringsassistenten allmänheten skall ha att vända sig då fel eller misstag förekommit, för att få närmare förklaring rörande visst beslut eller få anvisningar rörande möjligheterna att anföra besvär. Underrättelserna som till de skattskyldiga förmedlar kunskapen om taxeringsnämndens beslut måste emellertid anses vara av synnerlig vikt. Vidare torde det vara av betydelse att någon kontroll att taxeringsnämndens beslut rätt genomföres kommer till stånd. På grund härav föreslås att underrättelserna skall undertecknas av ordföranden med kontrasignation av taxeringsassistenten. Underrättelserna skall dagtecknas den dag de avlämnas för postbefordran. De skall liksom nu översändas genom rekommenderad försändelse.

I detta sammanhang bör omnämnas att det varit under övervägande om icke taxeringsnämnden borde tilldelas befogenhet i vissa fall att till ny prövning upptaga taxering, beträffande vilken slutligt beslut redan meddelats. Det skulle här framför allt röra sig om taxeringar, som på grund av uppenbart förbiseende från nämndens eller den skattskyldiges sida blivit felaktiga. För sådant ändamål kunde tänkas att längdföring inte skedde förrän någon tid förflutit efter det underrättelserna om avvikelse utsänts. Under denna tid skulle den skattskyldige ha tillfälle att hos nämnden hemställa om rättelse. Av olika anledningar — främst risken för att ett sådant förfarande kan leda till sammanblandning av taxeringsnämndens och prövningsnämndens uppgifter — har detta emellertid inte ansetts tillrådligt.

Sedan de vid sammanträdet behandlade deklarationerna färdigställtts överlämnas de till biträdet för *längdföring*. Denna är avsedd att försiggå successivt efter varje sammanträde. Liksom beträffande sorteringen har i fråga om längdföringen övervägts att den även beträffande distrikt, som under övergångstiden kvarstår på den gamla ordningen skulle övertagas av biträdespersonal hos de lokala skattemyndigheterna redan under första utbyggnadsåret. Mot detta talar emellertid skäl, liknande dem som anförts rörande sorteringen. Härtill kommer att taxeringsnämndsordföranden under arbetets gång har behov av taxeringslängden t. ex. för att utvälja vilka som skall anmanas att avge självdeklaration och för att kontrollera att

taxering åsatts alla i längden upptagna m. m. Vidare skulle den nödvändiga kontakten med biträdet knappast kunna upprätthållas i de fall ordföranden är bosatt å annan ort. Vi har därför inte ansett oss kunna förorda att längdföringen i sin helhet omedelbart övertages av personal vid de lokala skattemyndigheterna. Å andra sidan förutsattes att den hjälp med längdföring, som hittills på åtskilliga håll lämnats, alltjämt skall lämnas under utbyggnadstiden.

På sätt som nu skisserats fortgår undan för undan arbetet med granskning, föredragning och längdföring. Man torde kunna utgå från att det större antalet deklARATIONER behandlats under första hälften av taxeringsperioden och att då kvarstår endast en mindre del, de mer svårutredda. Det torde t. o. m. vara till fördel om arbetet upplägges så att de lättare deklARATIONERNA först behandlas och införes, ty härigenom underlättas för den lokala skattemyndigheten att under löpande taxeringsperiod företa på myndigheten ankommande åtgärder med längderna. Vid september månads utgång skall taxeringsarbetet vara avslutat och längderna — såvitt på taxeringsnämnden ankommer — färdigställda. Då man synes kunna förvänta att det längdföringsarbete, som kan återstå i slutet av september, inte är alltför omfattande, torde inte längre erfordras bestämmelse om dag, då sista sammanträdet må hållas.

Sedan det egentliga taxeringsarbetet slutförts återstår ett ganska omfattande *efterarbete*. Till stor del består detta av uppgifter, som kan anförtros åt biträden. Hit hör t. ex.

upprättande av förteckningar av olika slag, t. ex. över personer, som gjort sig skyldiga till förfarande som kan föranleda åtal, över skattskyldiga, beträffande vilka anteckning skall göras i liggaren över avdrag för värdeminskning av skog;

underrättelser till andra taxeringsmyndigheter om verkställd taxering (form. nr 18);

statistiska uppgifter rörande skattskyldiga;

uppgifter om taxeringsarbetets omfattning;

protokollsutdrag beträffande investeringsfonder, skattebefrielser för dödsbo m. m.;

expeditionsarbete.

Då taxeringsarbetet i första instans anordnas på detta sätt aktualiseras frågan om *deklarationsmaterialets förvaring*. Hittills har det varit självklart att materialet skulle förvaras hos länsstyrelsen. Härigenom har det varit lätt tillgängligt, då besvär anförts i prövningsnämnden, och för den granskning, som i princip åvilat taxeringsintendenten beträffande samtliga skattskyldiga. Å andra sidan har under de senare åren ett allt större behov gjort sig gällande för de lokala skattemyndigheterna att ha tillgång till

deklarationerna. Speciellt i samband med allmänhetens klagomål över debitering av slutlig skatt har behovet starkt framträtt. Inte sällan händer det nämligen att förklaring rörande debiteringen inte kan lämnas utan tillgång till den skattskyldiges deklaration.

Som skattelagssakkunniga framhållit är det knappast möjligt att verkställa en fullständig genomgång av materialet i andra instans. En sådan genomgång torde icke på något håll nu kunna medhinnas. I stället för granskning av samtliga deklarationer tillämpas andra metoder, stickprovsgranskning eller kategorigranskning. Skapas en effektiv organisation för taxeringen i första instans torde anledning att bibehålla skyldigheten för taxeringsintendenten att granska alla taxeringar inte längre föreligga. Behovet ur denna synpunkt att ha deklarationsmaterialet samlat å länsstyrelsen skulle då bortfalla. Om detta behålles hos den lokala skattemyndigheten skulle också besväret med att varje år skicka ut en och ta emot två årgångar deklarationer å länsstyrelsen kunna undvikas. Ytterligare ett skäl att behålla deklarationerna vid fögderierna är att man kan förutsätta, att de skattskyldiga i allmänhet först kommer att vända sig till vederbörande taxeringsassistent med sina klagomål över taxering eller för att få förklaringar. Härtill kommer också att om taxeringsperioden förlängs till den 1 oktober och om efterarbetet beräknas ta omkring tre veckor i anspråk skulle knappast kunna föreskrivas, att deklarationerna skall insändas till länsstyrelsen förrän till den 1 november. De måste emellertid finnas tillgängliga på den lokala skattemyndighetens kontor vid början av nästa taxeringsperiod, vilket innebär att sista årets deklarationer skulle befinna sig på länsstyrelsen endast under tre och en halv månad.

Under sådana omständigheter torde det vara välbetänkt att förvara deklarationerna hos de lokala skattemyndigheterna. Detta vållar så mycket mindre någon olägenhet som komplettering av prövningsnämndsbesvär med taxeringslängdsutdrag och deklarationer likväl måste göras av tjänstemännen i första instans. Sådana besvär kan nämligen inkomma under taxeringsperioden långt innan det kan bli fråga om att leverera deklarationerna till länsstyrelsen.

Det bör emellertid stå taxeringsintendenten fritt att rekvirera in deklarationsmaterialet för ett eller flera distrikt eller endast enstaka deklarationer. Då det kan förutsättas att eftergranskningen kommer att än mer än hittills avse vissa kategorier av skattskyldiga, huvudsakligen rörelseidkare, kan det vara till fördel att, som redan på åtskilliga håll sker, förvara samtliga deklarationer, avgivna av rörelseidkare inom ett distrikt, samlade för sig inom särskilt omslag.

Vad ovan anförts gäller inte beträffande de juridiska personernas deklarationer. Utom den omständigheten att förste taxeringsassistenterna avses skola placeras på länsstyrelserna finns här särskilda skäl som talar för en arkivering på länsstyrelserna, framför allt det att aktiebolagsdeklaratio-

nerna behövs för den värdering av aktier, som årligen verkställas. Dessa deklARATIONER bör därför liksom hittills förvaras å länsstyrelserna.

Under *tiden slutet av oktober—den 15 februari* kommer taxeringsassistenterna icke att vara sysselsatta med taxeringsarbete i första instans. Assistenten bör under denna tid bl. a. tillhandagå allmänheten med råd och upplysningar under deklARATIONsarbetet och besvara frågor som kan föranledas av debetsedlarna å slutlig skatt. Som tidigare framhållits bör denna period emellertid också kunna utnyttjas för vidareutbildning i särskilt anordnade kurser. Hinder möter inte heller att assistenterna under denna tid tages in på länsstyrelsen för att biträda med arbetet å taxeringssektionen.

Assistenterna kan vidare — med bibehållen placering — utnyttjas till eftergranskning med bestämt utlagda och avgränsade uppgifter ävensom till att uppsätta taxeringsintendentsbesvär i enklare mål. Med taxeringsintendents medgivande bör de också av länsstyrelsen kunna användas som förstärkning åt eller vikarier för häradsskrivaren. Måhända kan det bli nödvändigt att i ganska stor utsträckning anlita assistenterna härtill. Erfarenheterna under de första utbyggnadsåren bör kunna ge god ledning för ett bedömande i vad mån häradsskrivarna kan vara i behov av större förstärkning under tiden efter den 1 oktober än den som taxeringsbiträdena representerar.

Under denna period torde härjämte böra uttagas de kompensationsledigheter för övertid, som taxeringsassistenterna kan ha att utfå. Sådana ledigheter kan uppstå i ganska stor utsträckning, då taxeringsnämndssammanträdena i åtskilliga distrikt liksom för närvarande torde komma att hållas på kvällarna.

Förste taxeringsassistent torde under den ifrågavarande perioden lämpligen böra utnyttjas för taxeringsrevision.

Under utbyggnadstiden bör taxeringsarbetet i de distrikt, där tjänstemannataxering ännu inte införts, i huvudsak utföras på samma sätt som nu. Tidigare har anförts att sortering och längdföring av olika skäl, framför allt de svårigheter för de lokala skattemyndigheterna som skulle uppstå, inte anses böra överflyttas på biträden vid dessa myndigheter. I annat sammanhang har betydelsen av att debiteringsarbetet till viss del kan ske i samband med längdföringen framhållits. Utan att så sker kan — med en förlängd taxeringsperiod — debiteringsarbetet knappast medhinnas inom föreskriven tid. Då längdföringen inom de distrikt varom här är fråga inte skall verkställas hos den lokala skattemyndigheten, kan inte heller något successivt debiteringsarbete verkställas. Det blir därför inte möjligt att förlänga taxeringsperioden i dessa distrikt under utbyggnadstiden.

Taxeringssektionerna inom landskontoren

Den nuvarande organisationen

Länsstyrelsen består av två avdelningar, landskansliet och landskontoret. Landskontoret, vars chef är landskamreraren, omfattar tre sektioner: kameralsektionen, taxeringssektionen och uppbördssektionen. Sektionschef för taxeringssektionen är taxeringsintendenten.

Å taxeringssektionerna tjänstgör — förutom taxeringsintendenter — biträdande taxeringsintendenter, länsrevisor, förste taxeringsinspektörer och taxeringsinspektörer, förste taxeringsrevisor och taxeringsrevisor (taxeringsassistenter), förste landskanslister och landskanslister ävensom biträden i olika grader.

Enligt 49 § 1 mom. länsstyrelseinstruktionen den 5 juni 1953 (nr 541) fordras för behörighet till de högre tjänsterna juris kandidatexamen, statsvetenskaplig-juridisk examen eller examen vid handelshögskola, dock att såvitt angår tjänsterna på taxeringssektionerna sistnämnda examen är obligatorisk för behörighet till befattning som länsrevisor, förste taxeringsrevisor och taxeringsrevisor (taxeringsassistent).

Antalet mera kvalificerade tjänster på taxeringssektionerna kan utläsas av den personalplan som varje år fastställs av Kungl. Maj:t. Av vidstående tablå framgår hur de kvalificerade tjänsterna fördelats på taxeringssektionerna i länen.

Av tablå kan utläsas, att 108 av tjänsterna eller inemot 50 procent utgöres av sådana, till vilka examen vid handelshögskola är kompetenskrav, d. v. s. av revisionspersonal.

Enligt länsstyrelsernas petita för budgetåret 1956/57 är landskanslists- och biträdespersonal knuten till taxeringssektionerna under budgetåret 1955/56 på sätt som framgår av tablå å sid. 116.

Arbetsuppgifter för taxeringssektionens personal

Enligt 12 § länsstyrelseinstruktionen handlägges å taxeringssektionen skatte- och taxeringsfrågor i den mån de ej hör till annan sektion. I 18 § erinras om att taxeringsintendenten har att fullgöra vad honom enligt skatte- och taxeringsförfattningarna åligger. Han skall vidare närmast under landshövdingen tillse att taxeringsarbetet i länet ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Inom taxeringssektionen utföres i huvudsak tre slag av uppgifter.

Tjänster	Grupp	I	II	III A	III B	III C	III D	IV	V	Summa
	Län	B M O	P Y	E L S W X	AC BD	F H R T	D U Z	C G K N	I	
	Löne- grad									
Taxeringsintendent.....	Ca 37	1 1 1	1 1	1 1 1 1 1	1 1	1 1 1 1	1 1 1	1 1 1 1	1	24
Bitr. taxeringsintendent....	Ca 33	1 2 2	1 1	1 1 1 1 1	1 1					14
Länsrevisor.....	Ca 32	1 1 1								3
».....	Ca 31		1 1	1 1 1 1 1	1 1	1 1 1 1	1 1 1	1 1 1 1	1	21
Förste taxeringsinspektör.....	Ca 29	1 1 1	1 1	1 1 1 1 1	1 1	1 1 1 1	1 1 1	1 1 1 1		23
Förste taxeringsrevisor.....	Ca 29	1 1 1	1 1							5
Förste taxeringsinspektör.....	Ca 27	2 5 3	2 2	2 2 1 1 1	1 1	1 1 1 1	1			28
Förste taxeringsrevisor.....	Ca 27	2 3 4	2 2	1 1 1 1 1	1 1	1 1 1 1	1 1 1	1 1 1 1		31
Taxeringsinspekt.	Ca 25	1 1	1 1	1 1			1 1	1 1 1 1		12
»	Ce 25	2 2		1 1 1	1 1	1 1 1 1	1			14
Taxeringsassistent—taxeringsrevisor....	Cf 19- Ce 25	2 3 3	2 1	2 2 2 2 2	2 2	2 2 2 2	2 2 2	2 2 2 2	1	48
Summa		12 20 18	12 11	10 10 9 9 9	9 9	8 8 8 8	7 7 8	7 7 7 7	3	223

Till en början handlägges där sådana taxerings- och beskattningsärenden i vilka *länsstyrelsen* har att fatta beslut. I fråga om dessa ärenden intar taxeringssektionen väsentligen samma ställning som varje annan länsstyrelsesektion på sitt ämnesområde.

De viktigaste av här ifrågakommande ärenden torde vara följande:
indelning i beredningsdistrikt och fastighetstaxeringsdistrikt;
förordnande av ordförande i sådana distrikt;
indelning i taxeringsdistrikt för årlig taxering och förordnande av funktionärer i sådana distrikt;
vitesförelägganden;
bestämmande av ersättning för taxeringsarbete.

Åtskilliga andra ärenden hör emellertid hit. Vissa av ärendena torde dock på sina håll handläggas på kameralsektionen. Som ett exempel på hur handläggningen fördelats mellan sektionerna hänvisas till bifogade utdrag ur arbetsordningen för en länsstyrelse (bil. 10).

Av principerna för sektionsindelningen följer att som föredragande i första hand ifrågakommer taxeringsintendenten. Som av exemplet på arbetsordning framgår torde dock åtminstone på sina håll landskamreraren såsom föredragande handlägga vissa av de viktigare ärendena.

Enligt 34 § tredje stycket länsstyrelseinstruktionen skall taxeringsintendenten deltaga i handläggningen av nu nämnda ärenden även om han inte är föredragande — och detta gäller även om de handlägges på annan sek-

Grupp	I	II			III A			III B		III C			III D			IV			V		Summa lands- kanslist- trä- den	To- tal- sum- ma																		
		B	M	O	P	Y	E	L	S	W	X	A	C	B	D	F	H	R	T	D			U	Z	C	G	K	N	I											
Län	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1											
	1	4	2	3	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
	3	5	8	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
	2			1		1			1						1				1																				6	
		1	3	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	
		4	4	7	2	2	2	1	1	3	2	2	1	1	3	2	2	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	1	1	46	
		9	14	15	6	4	7	9	2	4	4	6	4	4	4	6	4	3	3	6	6	3	2	3	4	4	3	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	126		
	Tillf. personal, omräknad i årsar- betskrafter	5	5	13,5	12	5	8	6	2,25	6,5	4,5	6	8,5	6	8,5	6	5	5	6	3,75	4	3,75	4	3,75	4	3,75	4	3,75	2,5	1,25	4	4	0,5	0,5	0,5	128	320			
	Summa	23	36	49,5	28	17	22	25	12,25	17,5	14,5	17	18,5	17	18,5	18	17	19	17	10,75	12	11,75	10,5	9,25	11	12	4,5	4,5	113	113	320	320	433	433	433	433	433			

tion än taxeringssektionen. Denna föreskrift gäller emellertid inte ärenden, som avser utseende av ledamöter i fastighetsprövningsnämnd, upprättande av förslag till ledamöter i länsprövningsnämnd eller utdömande av böter eller viten eller vidtagande av annan åtgärd, som påkallas av anmäld försummelse eller utebliven verkställighet av vad i gällande taxeringsförfattningar stadgas. Föreskriften härom synes böra tolkas som ett förbud för taxeringsintendenten att deltaga i handläggningen av sistnämnda ärenden.

Det andra slaget av arbetsuppgifter omfattar sådana som sammanhänger med den tidigare omnämnda skyldigheten för taxeringsintendenten att *närmast under landshövdingen* tillse att taxeringsarbetet i länet ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Detta utgör — som av 107 § taxeringsförordningen framgår — egentligen en länsstyrelsens uppgift. Den skiljer sig emellertid från de tidigare nämnda länsstyrelseuppgifterna därutinnan att landskamreraren icke har att deltaga i handläggningen av hithörande ärenden. Grunden för en sådan mot det normala stridande konstruktion synes inte vara annan än att uppgiften — fastän den åligger länsstyrelsen — likväl anses vara av fiskalisk karaktär. Anordningen har tillkommit på initiativ av beskattningsorganisations-sakkunniga. Dessa föreslog att landskamreraren skulle såsom ordförande vara föredragande i prövningsnämnden samt att han fortfarande som föredragande skulle handlägga de ärenden rörande taxeringsväsendet, vari beslutanderätten tillkom länsstyrelsen, med undantag för ärenden som angick den direkta övervakningen av taxeringsarbetet. Härefter anförde de sakkunniga.¹

De uppgifter, som från landskamreraren skulle överflyttas å annan befattningshavare — nämligen landskamrerarens fiskaliska uppgifter enligt taxeringsförordningen: att som föredragande vid länsstyrelsen, med biträde av taxeringsavdelningens personal, övervaka taxeringsarbetet (genom att övervara taxeringsnämndernas sammanträden samt granska, helt eller delvis, det av nämnderna behandlade materialet), att infordra deklarationer och andra taxeringsuppgifter samt skattskyldigs räkenskaper för granskning ävensom att föra talan hos prövningsnämnden och högre instanser — äro tydligtvis av sådan natur, att desamma böra åläggas den tjänsteman, som bliver föreståndare för taxeringsavdelningen. Såsom ytterligare uppgifter skulle tillkomma denne befattningshavare, med ovan nämnda biträde, att handhava utbildningen av nyutsedda ordförande och kronombud i taxeringsnämnd, att meddela råd och upplysningar, framför allt åt taxeringsnämndsordförande, samt att åt taxeringsnämnderna verkställa utredning i tidskrävande och svårbedömbara taxeringsärenden.

Departementschefen, som i huvudsak godtog de sakkunnigas förslag, anförde bl. a.²

I anledning av vad i ett par remissyttranden anförts vill jag understryka, att taxeringsintendenten såsom föredragande vid länsstyrelsen har att närmast under landshövdingen tillse, att taxeringsarbetet ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Denna uppgift, som för närvarande åvilar landskamreraren, är icke

¹ SOU 1942: 49 s. 263.

² Prop. 345/1943 s. 190.

av den art, att den bör förenas med uppdraget att vara opartisk ordförande i prövningsnämnden. Vid fullgörande av sina uppgifter beträffande taxeringsarbetet bör taxeringsintendenten intaga en fullt självständig ställning gentemot landskamreraren. Denne bör alltså icke i sådant avseende intaga någon chefsställning i förhållande till taxeringsintendenten.

Genom kungörelse den 31 december 1943 (nr 949) angående ändring av dåvarande landshövdinginstruktionen infördes föreskriften om taxeringsintendentens skyldighet att närmast under landshövdingen övervaka taxeringsarbetet. Under förarbetena till den nu gällande länsstyrelseinstruktionen diskuterades frågan om uttrycket »närmast under landshövdingen» borde bibehållas. Då det ansågs av vikt att landskamrerarens och taxeringsintendentens i förhållande till varandra fristående ställning på ett synligt sätt markerades kom uttrycket att inflyta också i den nya instruktionen.

Hithörande arbetsuppgifter fullföljes huvudsakligen genom att taxeringsintendenten utfärdar promemorior och anvisningar för taxeringsarbetet. Han kan även närvara vid taxeringsnämndernas sammanträden.

Det tredje slaget av ärenden, som handlägges av personalen å taxeringssektionen, är sådana som enligt skatte- och taxeringsförfattningarna direkt åvilar *taxeringsintendenten*. Sammanfattningsvis, ehuru inte fullt adekvat, kan de karaktäriseras som fiskaliska uppgifter. Detta innebär inte att uppgifterna uteslutande skulle avse att tillvarata det allmännas rätt. I själva verket åligger det taxeringsintendenten uttryckligen att undersöka huruvida taxeringarna »äro med skatteförfattningarna överensstämmande samt likformiga och rättvisa».

Dessa uppgifter utgör den totalt sett alldeles övervägande delen av arbetsbördan å taxeringssektionen. Uppgifterna ankommer som ovan angivits på taxeringsintendenten, som emellertid med stöd av föreskrift i 27 § 1 mom. länsstyrelseinstruktionen äger att härför anlita befattningshavare vid landskontoret, varvid självfallet den honom underställda personalen å taxeringssektionen i första hand kommer i fråga. Till detta slag av göromål hör framför allt taxeringsintendentens uppgift att företräda det allmänna vid prövningsnämnden, kammarrätten och regeringsrätten. I detta hänseende har han att utreda och yttra sig över besvär, att undersöka de inom länet i första instans åsatta taxeringarna och för rättelse av förelupna fel och misstag hos prövningsnämnden framställa vederbörliga yrkanden, att pröva angelägenheten av att anföra besvär över prövningsnämndsbeslut, som gått honom emot, och eventuellt fullfölja sin talan till högsta instans. Hit hör också taxeringsintendentens skyldighet att till åklagaren anmäla skattskyldiga eller andra, som han finner böra åtalas för brott mot skattestrafflagen.

För att kunna verkställa utredningar i hithörande ärenden och mål har taxeringsintendenten ålagts en vidsträckt anmaningsrätt. Han äger också att anlita sakkunniga och kan såsom en undersökningsmetod verkställa taxeringsrevision, varom han ensam äger förordna.

Karaktären hos dessa olika uppgifter skiftar högst väsentligt. För de mera rutinmässiga uppgifterna såsom summering, diarieföring, utskriftsarbete m. m. utnyttjas biträden i olika grader. För utredningsarbete och avfattande av taxeringsintendentens yrkanden och yttranden begagnas i viss utsträckning landskanslisterna och förste landskanslisterna, av vilka de senare jämväl har att utöva arbetsledning i förhållande till den lägre personalen. Taxeringsinspektörer och förste taxeringsinspektörer bereder på motsvarande sätt kvalitativt mera krävande mål, medan taxeringsrevisorer och förste taxeringsrevisorer under ledning av länsrevisorn har att svara för utredningen — framför allt i form av taxeringsrevision — i mål som avser taxering för inkomst av rörelse.

Betecknande för den nuvarande organisationen är att det är taxeringsintendenten som är den formellt ansvarige. Skattelagssakkunniga har i detta hänseende anfört.

De befogenheter och åligganden, som enligt taxeringsförordningen tillkommer det allmännas företrädare, har tillagts endast taxeringsintendent. Det är alltså denne, som har att utfärda anmaningar, förordna om bokföringsgranskningar, framställa yrkanden, avgiva yttranden i besvärsmål, avlåta anmälningar till åtal o. d. Visserligen har taxeringsintendenten personal till förfogande, men föreskrifternas utformning innebär att intendenten är den formellt ansvarige. Med hänsyn till den stora mängden av ärenden, som på detta sätt skall passera taxeringsintendenten, har dennes genomgång av ärendena i många fall kommit att bli en »flaskhals», som vållat hinder i arbetet.

I de tolv län, där tjänster som biträdande taxeringsintendenter inrättats, kan emellertid på sådan tjänsteman för självständig handläggning överflyttas uppgifter, ankommande på taxeringsintendenten. Enligt 18 § andra stycket länsstyrelseinstruktionen åligger det nämligen biträdande taxeringsintendent att enligt länsstyrelsens bestämmande beträffande vissa ärenden eller vissa grupper av ärenden fullgöra vad enligt skatte- och taxeringsförfattningarna eller eljest meddelade bestämmelser ankommer på taxeringsintendent. Taxeringsintendenten äger likväl då skäl därtill finnes från biträdande taxeringsintendent övertaga handläggning av ärende.

I viss utsträckning förekommer härjämte att länsstyrelserna jämlikt 16 § taxeringsförordningen utverkar tillstånd att för kortare perioder förordna annan tjänsteman att utföra på taxeringsintendent ankommande göromål.

Taxeringsintendentens ställning

Den vikt 1950 års skattelagssakkunniga och remissinstanserna fäst vid taxeringsintendentens ställning speciellt i förhållande till landskamreren utgör anledning att söka närmare klarlägga läget.

Landskamreren är chef för landskontoret och samtidigt självskriven ordförande i prövningsnämnden och fastighetsprövningsnämnden. Hans närmaste underlydande är de tre sektionscheferna; för taxeringssektionen taxeringsintendenten samt för kameralsektionen och uppbindssektionen en

länsassessor för vardera sektionen. De till en sektion hörande ärendena avgöres efter föredragning för landshövdingen (s. k. landshövdingärenden), för avdelningschefen (avdelningschefsärenden) eller för sektionschefen eller annan (sektionsärenden). I enklare fall beslutar föredraganden ensam (enmansärenden). I princip ankommer beslutet i varje ärende enbart på den, inför vilken föredragning sker, ehuru föredraganden eller annan tjänsteman, som deltagar i ärendets handläggning utan att reservera sig, blir medansvarig. Ärendenas sektionstillhörighet och handläggningsform regleras i detalj av en arbetsordning, som varje länsstyrelse har att fastställa.

Sektionschefs allmänna åligganden regleras i 19 § länsstyrelseinstruktionen, vari bl. a. omnämnes hans skyldighet att föredraga på sektionen ankommande ärenden som inte enligt instruktionen, arbetsordningen eller särskilt uppdrag ankommer på annan. I 34 § andra stycket instruktionen stadgas att sektionschef skall, även om han inte är föredragande, delta i handläggningen av vissa ärenden, som föredrages inför landshövdingen eller avdelningschefen. Det gäller här tillsättning av och avsked för personal å sektionen eller underlydande organisation m. m. ävensom annat viktigare ärende, som berör sektionens verksamhetsområde. Sektionschefen erhåller härigenom en möjlighet att — eventuellt mot avdelningschefen — göra sin mening gällande. I fråga om sektionsärenden föreskrives i 29 § 3 mom. andra stycket att de skall hänskjutas till avdelningschefen för avgörande bl. a. då olika meningar yppats mellan föredraganden och den inför vilken föredragning skett. Beträffande avdelningschefsärenden gäller däremot endast att landshövdingen skall hållas underrättad om viktigare ärenden, som avgjorts, och om tillämpad praxis. Endast i prejudicerande ärenden eller ärenden av större räckvidd skall ärendet underställas landshövdingen för bedömande.

Ovan har angivits att taxeringssektionens och därmed taxeringsintendentens arbetsuppgifter är av tre slag, nämligen uppgifter som på beskattningsväsendets område tillkommer länsstyrelsen, övervakningen av taxeringsarbetets bedrivande och slutligen de uppgifter som sammanhänger med taxeringsintendentens ställning som det allmännas representant i skattemål.

Att landskamreraren är självskriven ordförande i prövningsnämnden kan självfallet icke grunda någon förmansställning för honom i förhållande till taxeringsintendenten. En sådan ställning kan enbart grundas på bestämmelserna i länsstyrelseinstruktionen. Häri ligger också en begränsning av förmansställningen; den torde rimligen inte kunna avse andra arbetsuppgifter än sådana, som tillkommer *länsstyrelsen*. Även i detta hänseende är emellertid landskamrerarens förmansställning i förhållande till taxeringsintendenten mera begränsad än i förhållande till övriga sektionschefer. För att understryka taxeringsintendentens oberoende har nämligen i 14 § 2 mom. länsstyrelseinstruktionen stadgats att avdelningschefen ej ens tillfälligtvis

får vidtaga någon förändring beträffande de göromål som enligt arbetsordningen ankommer på taxeringsintendenten och honom underställda befattningshavare.

Av det sagda framgår att landskamreraren är förman för taxeringsintendenten i fråga om de på länsstyrelsen ankommande uppgifter, som åligger taxeringsintendenten såsom föredragande eller eljest.

Uppgiften att övervaka taxeringsarbetet är otvivelaktigt att hänföra till länsstyrelsens uppgifter i fråga om taxeringsväsendet. Av departementschefens uttalande år 1943 framgår emellertid klart att landskamreraren i detta hänseende icke ålagts någon uppgift och följaktligen icke intar någon förmansställning i förhållande till taxeringsintendenten.

Att de fiskaliska uppgifterna, som enligt speciella författningar direkt ålagts taxeringsintendenten, handhaves av honom ensam lär icke kunna ifrågasättas och detta markeras av att föreskriften i 16 § andra stycket länsstyrelseinstruktionen om skyldighet för landskamreraren att utöva tillsyn över arbetet och befattningshavarna enligt sin lydelse icke avser dessa uppgifter.

Mellan taxeringsintendenten och de båda övriga sektionscheferna på landskontoret föreligger sålunda den väsentliga skillnaden, att intendenten i fråga om huvudparten av sina uppgifter principiellt är oberoende av landskamreraren, vilket icke är fallet med de övriga sektionscheferna, samt att landskamrerarens förmansställning i fråga om övriga arbetsuppgifter icke har den valören att denne kan rubba taxeringsintendentens ställning som föredragande enligt arbetsordningen, vilket är möjligt i fråga om övriga sektionschefer.

Taxeringsintendenten intar vidare en särställning med hänsyn till rättigheten att deltaga i beslut i taxeringsärenden som handlägges av länsstyrelsen. För sektionschefer i allmänhet gäller som förut nämnts att de skall deltaga i beslut angående vissa personalfrågor ävensom i viktigare ärenden berörande sektionens arbetsområde. Härutöver har i 34 § tredje stycket länsstyrelseinstruktionen beträffande taxeringsintendenten stadgats att han skall deltaga i handläggningen av ärenden, vilka enligt gällande taxeringsförfattningar handlägges av länsstyrelsen, även om han inte är föredragande. Undantagna är endast ärenden angående utseende av ledamöter i fastighetsprövningsnämnd, upprättande av förslag till ledamöter i länsprövningsnämnd eller utdömande av böter eller viten eller vidtagande av annan åtgärd, som påkallas av anmäld försummelse eller utebliven verkställighet av vad i nämnda författningar stadgas. Undantagen är betingade av taxeringsintendentens ställning som det allmännas representant eller — om man så vill — som part i skattemål. Däremot finns icke något undantag på grund av sakens större eller mindre vikt. Det kan därför konstateras att taxeringsintendentens möjligheter att påverka länsstyrelsens beslut i hit-

hörande frågor rent allmänt bör vara större än övriga sektionschefer's be-
träffande ärenden, som berör deras sektioner.

I fråga om taxeringsintendentens dispositionsrätt över personalen på
taxeringssektionen gäller vidare föreskrifter, avvikande från dem, som avse
övriga sektionschefer. Enligt den nyssnämnda föreskriften i 14 § 2 mom.
länsstyrelseinstruktionen äger avdelningschef i den mån annat ej är särskilt
bestämt tillfälligtvis göra erforderliga ändringar i arbetsfördelningen eller
tjänstgöringen å sektioner, dock icke såvitt angår taxeringsintendenten och
denne underställd personal. Emellertid har lydelsen av framför allt 27 §
1 mom. instruktionen, enligt vilken envar befattningshavare å landskontoret
är skyldig att då han därtill anlitas tillhandagå landskamreraren för full-
görande av de uppgifter, som enligt skatte- och taxeringsförfattningarna
åvilar denne, fått en sådan avfattning att det i 14 § 2 mom. stadgade för-
budet i viss mån torde vara verkningslöst. Landskamreraren torde sålunda
anses berättigad att disponera över personal vid taxeringssektionen i den
mån detta är nödvändigt för att han skall kunna fullgöra nämnda upp-
gifter. I den mån landskamreraren ålagts föredragningsskyldighet i ären-
den, som skall handläggas å taxeringssektionen, torde han — som varje
annan föredragande — äga åtnjuta vederbörligt biträde härför.

Vidare har taxeringsintendenten enligt 27 § 1 mom. instruktionen rätt
att i den mån länsstyrelsen ej annorlunda bestämmer anlita envar befatt-
ningshavare å landskontoret för fullgörande av sina åligganden enligt
skatte- och taxeringsförfattningarna. Motsvarande befogenhet tillkommer
inte övriga sektionschefer. Den nu berörda bestämmelsen utsäger enligt sin
ordalydelse endast att skyldighet föreligger för envar befattningshavare att
lämna erforderligt biträde. Av förarbetena till länsstyrelseinstruktionen
framgår emellertid att den härjämte ansetts innefatta en befogenhet för
taxeringsintendenten att anlita personal för ifrågavarande ändamål. Det
synes självfallet att taxeringsintendentens befogenhet inte kan utövas i
strid med vad landskamreraren bestämmer och att den har en annan inne-
börd då det gäller intendenten underställd personal än då det är fråga om
att anlita personal på annan sektion än taxeringssektionen. Av principerna
för länsstyrelsens organisation torde framgå att taxeringsintendenten inte på
egen hand kan anlita personal på annan sektion.

I förhållande till övriga sektionschefer intar taxeringsintendenten en sär-
ställning beträffande löneställningen, Ca 37 mot Ca 32 för övriga sektions-
chefer. Med hänsyn till hans uppgift som allmänt ombud i skattemål har
stadgats förbud för honom att inneha uppdrag vid taxering i första in-
stans (27 § 2 mom.) och att åtaga sig uppdrag som revisor hos skatt-
skyldig i länet (27 § 3 mom.). Härjämte har av samma skäl i 53 § 3 mom.
sista stycket föreskrivits att taxeringsintendent icke må förordnas till vi-
karie för landskamrerare under semester eller under övriga kortare ledig-
heter, varom länsstyrelsen äger förordna.

Sammanfattningsvis kan sålunda konstateras att taxeringsintendenten i fråga om sina huvudsakliga arbetsuppgifter intar en i förhållande till länsstyrelsen och landskamreraren oberoende ställning, att han beträffande övriga arbetsuppgifter torde ha större möjligheter att göra sin mening gällande än övriga sektionschefer, att han i fråga om personaldispositionen intar en särställning jämfört med övriga sektionschefer men likväl inte helt oberoende av landskamreraren samt att han bland sektionscheferna ensam har viss möjlighet att anlita befattningshavare på hela landskontoret för taxeringsuppgifter.

Taxeringssektion eller fristående taxeringsavdelning

Det synes vara lämpligt att i första hand ta ställning till frågan om taxeringssektionerna bör ombildas till fristående taxeringsavdelningar inom länsstyrelserna eller om de bör i princip bibehållas i nuvarande form.

I verkligheten föreligger ytterligare alternativ. Ett vore att helt utbryta taxeringsorganisationen ur länsstyrelsen och skapa fristående taxeringsverk. Som av redogörelsen för remissyttrandena över skattelagssakkunnigas förslag framgår har detta ifrågasatts av vissa remissinstanser.

Med det naturliga samband som råder mellan folkbokföring, taxering och uppbörd synes dock en sådan organisation knappast tänkbar om inte samtidigt länsstyrelsens uppbördssektion och häradskrivarorganisationen utbröts ur länsförvaltningen och tillsammans med taxeringssektionen fick bilda ett fristående skatteverk. Att enbart utbryta taxeringssektionen synes nämligen föga rationellt och skulle försvåra det samarbete, som nu råder och ej bör uppges, samt föranleda åtskillig omgång i fråga om många arbetsuppgifter. En omorganisation av det vidsträckta slag som nu antytts torde emellertid vara ett spørsmål, som faller utom ramen för vårt utredningsuppdrag.

Av olika skäl har vi inte heller funnit anledning att förorda den av några remissinstanser angivna utvägen att från länsstyrelsens taxeringssektion skilja taxeringsintendenten och viss honom underställd personal. Såsom framgår av avsnittet om prövningsnämnderna föreslår vi i stället att särskilda kanslier inrättas för prövningsnämnderna, varigenom göres en klarare åtskillnad mellan uppgifter, hänförliga till prövningsnämnden som dömande instans, och övriga uppgifter.

När 1950 års skattelagssakkunniga föreslog att en särskild taxeringsavdelning skulle inrättas inom länsstyrelsen, fristående från landskontoret, motiverades detta med att det skulle möjliggöra en rationell organisation av taxeringsarbetet i första instans och av taxeringskontrollen. Vidare åberopades som grund för förslaget skillnaden i arbetsuppgifter mellan taxeringssektionen och landskontoret i övrigt ävensom de med den nuvarande organisationen oundvikliga olägenheterna. Omorganisation ansågs också

påkallad med hänsyn till samordningen med det centrala organ för taxeringsväsendet som de sakkunniga föreslog skola inrättas.

Den organisation av taxeringsarbetet i första instans, som av oss föreslagits, torde i och för sig ej fordra att taxeringssektionen utbrytes. Tvärtom förhåller det sig så att ett utbrytande av enbart taxeringssektionen skulle komma att medföra åtskilliga svårigheter att samordna de lokala skattemyndigheternas arbete med taxeringsnämndernas. En av förutsättningarna för den föreslagna organisationen i första instans torde just vara att de lokala skattemyndigheterna och taxeringstjänstemännen i denna instans ytterst tillhör samma verk.

Uttalandet att en självständig taxeringsavdelning skulle vara en förutsättning för en rationellt anordnad taxeringskontroll synes sammanhånga med de sakkunnigas åsikt att landskamrerarnas chefskap över taxeringsintendenterna skulle medfört att handläggningen av de hos prövningsnämnden anförda besvären fått gå i första rummet, varigenom bl. a. eftergranskning och taxeringskontroll blivit eftersatta. Som exempel har anförts att revisionspersonal i alltför stor utsträckning disponerats för utredning och upprättande av föredragningspromemorior i enklare besvärärenden.

Att eftergranskningen och den bokföringsmässiga taxeringskontrollen under senare år bedrivits i relativt liten utsträckning torde vara ovedersägligt. Vidare torde det vara uppenbart att detta främst sammanhänger med det ständigt ökande antalet besvär till prövningsnämnderna. Däremot synes sammanhanget mellan landskamrerarens chefskap över taxeringsintendenten och den eftersatta taxeringskontrollen inte utan vidare klart.

Arbetsbördan på taxeringssektionen hänför sig huvudsakligen till de skattskyldigas besvär och till taxeringsintendentsyrkanden om ändring i taxeringar. Båda slagen av ärenden måste av prövningsnämnden avgöras före utgången av juni månad året efter taxeringsåret och det åligger taxeringsintendenten att sörja för utredningen. Över antalet besvär av skattskyldiga kan taxeringsintendenten självfallet inte råda; däremot kan den av dessa besvär föranledda arbetsbördan påverka möjligheterna till eftergranskning och annan taxeringskontroll. Den närmast till hands liggande förklaringen till att revisionspersonal utnyttjats till andra uppgifter än bokgranskning synes därför vara den, att antalet besvär stigit så att eftergranskning och taxeringskontroll måst med hänsyn till personalresurserna eftersättas.

Vad skattelagssakkunniga anført i fråga om eftergranskning och taxeringskontroll synes oss därför närmast vara att föra tillbaka på brister, som bör botas genom förstärkning av arbetskrafterna å taxeringssektionerna.

Skillnaden i arbetsuppgifter mellan taxeringssektionen och landskontoret i övrigt synes i och för sig knappast motivera ett utbrytande av taxeringssektionen. I så fall skulle — som vissa remissmyndigheter framhållit — även andra av länsstyrelsens sektioner av samma skäl böra bilda särskilda

avdelningar. Den omständigheten att huvudparten av de ärenden, som handlägges av befattningshavare å taxeringssektionen, blir föremål för beslut av annan myndighet än länsstyrelsen, nämligen prövningsnämnden, torde knappast behöva förläna taxeringssektionen någon särställning i detta hänseende. Sådana ärenden förekommer jämväl å de övriga sektionerna, t. ex. ärenden angående bevakning av statsverkets fordringar på grund av skatter eller eljest.

Samordningen med ett centralt organ för taxeringsväsendet kunde ha utgjort skäl för utbrytning av taxeringssektionen, därest i detta organs befogenheter skulle ingått direktivrätt gentemot taxeringsavdelningarna. I och för sig hade direktivrätten måhända inte behövt förutsätta en utbrytning; vi erinrar i detta sammanhang om att samarbete med centrala organ, t. ex. centrala omsättningsskattenämnden ävensom statistiska centralbyrån (i fråga om folkbokföringen), kunnat fortgå utan att någon utbrytning ens ifrågasatts. Emellertid har vi — såsom av avsnittet om det centrala organet framgår — inte funnit skäl att föreslå någon direktivrätt för detta gentemot länsstyrelserna. Under sådana omständigheter bortfaller detta skäl för en utbrytning av taxeringssektionen ur landskontoret.

Vad de sakkunniga anfört om de övriga olägenheter som är oundvikliga med den nuvarande organisationen torde få föras tillbaka på landskamrerarens förmansställning i vissa hänseenden i förhållandet till taxeringsintendenten. Hit hör vad som anförts rörande landskamrerarens inflytande på anslagsfrågor och hans rätt att disponera över personal å taxeringssektionen ävensom det av vissa remissinstanser diskuterade spörsmålet om den inverkan på taxeringsintendentens självständighet som landskamrerarens inflytande på hans befordran ansetts kunna innebära.

Till dessa spörsmål återkommer vi nedan i samband med de åtgärder, som föreslås skola vidtagas för att stärka taxeringsintendentens ställning. I fråga om dispositionen av personalen torde likväl böra anmärkas, att det endast mycket sällan torde ha förekommit att personal å taxeringssektionen disponerats för andra uppgifter än sådana som avsett taxering eller beskattning. Det bör observeras att — såsom ovan visats — landskamreraren inte ensam kan företaga sådana åtgärder med personalen; detta fordrar beslut av länsstyrelsen. Härvidlag bortses från att landskanslister på taxeringssektionerna förordnats som vikarier på häradsskrivartjänst. Detta är emellertid en företeelse som — om man till denna sektion önskar rekrytera eller där behålla dugliga landskanslister — sannolikt skulle komma att kvarstå även om taxeringssektionerna utbröts. Däremot torde det i stor utsträckning förekomma att landskamreraren tillfälligt eller mera stadigvarande uppdragit åt personal på andra sektioner att fullgöra uppgifter vid taxeringssektionen.

Vad härefter angår landskamrerarens möjligheter att påverka taxeringsintendentens befordran och vad detta kan innebära i fråga om den senares

självständighet — och härvid har vissa remissinstanser fäst särskilt avseende — så synes farhågorna härutinnan överdrivna. Liknande förhållanden förekommer inom andra delar av statsförvaltningen utan att förorsaka större olägenhet. Frågan synes knappast böra tillmätas större betydelse i detta sammanhang. Vi återkommer emellertid till den i det följande.

Efter granskningen av de skäl, som anförts för en utbrytning, övergår vi att behandla skälen för att bibehålla den nuvarande ordningen.

Till en början må framhållas att den nuvarande organisationen, de anmärkta bristerna till trots, visat sig funktionsduglig och vunnit en viss hävd.

När det gäller att bedöma värdet av organisationen bör man främst se till under vilka villkor den fått fungera. Det bör då beaktas att tiden från dess tillkomst år 1943 utmärkts av en utomordentlig livaktighet på beskattningsväsendets område. Nya uppgifter, tillfälliga och mera bestående, har snart sagt varje år tillkommit. Hit hör t. ex. arbetet med krigskonjunkturskatt, konjunkturskatt, investeringsskatt, investeringsavgifter och fondskatt. Vidare kan erinras om de talrika ändringarna i den permanenta skattelagstiftningen.

Under tiden från 1944 har genomförts två viktiga reformer på närliggande områden, folkbokföring och uppbörd, som i sin mån bidragit till att öka och komplicera arbetet å taxeringssektionerna. Uppbördsreformen medförde en ganska komplicerad engångsuppgift, taxering till skatt enligt övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen, men har dessutom haft till följd att nya bestående uppgifter tillkommit, t. ex. taxeringsintendentens skyldighet att avgiva yttranden i ärenden angående anstånd med inbetalning av skatt. Denna reform innebar också en avsevärd ökning av arbetsbördan genom att skyldigheten för taxeringsintendenten att låta granska taxeringar, vilka resulterat i överskjutande preliminär skatt till högre belopp, tillkom.

Även lagstiftningen på andra områden har under den gångna tiden medfört nya eller vidgade uppgifter. Hit hör t. ex. den genom lagen om folkpensionering aktualiserade frågan om avdrag för nedsatt skatteförmåga åt folkpensionärer.

Vidare har under denna tidsperiod införts ett nytt, för taxeringssektionens personal ganska arbetskrävande system för statistisk bearbetning av taxeringarna.

Samtidigt som arbetet komplicerats och ändrats genom ny lagstiftning har av andra orsaker arbetsbördan visat en stark ansvällning. I detta hänseende torde det vara tillräckligt att hänvisa till att antalet allmänna självdeklarationer år 1940 uppgick till 2 831 489, medan det år 1953 utgjorde 4 148 130, vilket innebär en ökning med 1 316 641. År 1955 utgjorde antalet 4 250 018, vilket jämfört med 1940 utgör en ökning med 1 418 529.

Den organisation, som tillkom genom 1943 års reform, måste under sådana omständigheter sägas ha utsatts för en stark påfrestning. Att vissa brister därvid uppenbarats är otvivelaktigt; dessa torde emellertid i huvud-

sak vara att hänföra till att organisationen i förhållande till arbetsuppgifterna är för knappt tilltagen samt att — i någon utsträckning — brister förekommer i den principiella uppbyggnaden av organisationen. Vi återkommer nedan härtill.

Ett andra skäl att inte utbryta taxeringssektionen ur landskontoret ligger i de uppenbara fördelar som vinnes genom att vid behov arbetskraft kan dirigeras från en sektion till en annan. Åtminstone hittills har det regelmässigt varit taxeringssektionen, som dragit nytta härav. Något utnyttjande av personal på taxeringssektionen till annat än taxeringsuppgifter torde — om man bortser från häradsskrivarvikariat — knappast ha förekommit. Det kan ifrågasättas om icke denna omständighet starkt bidragit till att arbetsuppgifterna under den hårda pressen under 1940- och 1950-talen någorlunda kunnat bemästras. Utbrytes taxeringssektionen lär den smidiga form för tillfällig förstärkning av arbetskraften, som hittills tillämpats, inte längre komma i fråga. Ett tillfälligt överförande av personal från den ena avdelningen till den andra skulle förutsätta landshövdingens medverkan.

Åtskilliga av remissinstanserna har framhållit vikten av att sambandet mellan taxering och uppbörd beaktas. Detta är en i många hänseenden viktig synpunkt. Som tidigare framhållits torde behovet av samarbete mellan taxerings- och uppbördssektionerna vara sådant att det knappast är tänkbart att utbrytningen får omfatta enbart taxeringssektionen. Samtidigt kan det emellertid med visst fog hävdas, att de myndigheter som har att på grundval av åsatta taxeringar uträkna och debitera skatt, icke lämpligen bör underordnas representanten för det allmännas fiskaliska intresse. Även ur denna synpunkt torde en utbrytning av båda sektionerna inte vara lycklig.

Inom taxeringsväsendet finns behov av såväl jurister — i huvudsak för bedömande av vissa rättsliga frågor — som tjänstemän med examen vid handelshögskola — i huvudsak för gransknings- och utredningsarbete. De sistnämnda anställs vid taxeringssektionerna och tillbringar regelmässigt sin tjänstetid där. Då de i allmänhet utnyttjas för bokföringsgranskningar och utredningar av taxeringar avseende rörelseidkare, blir resultatet inte sällan att deras erfarenhet blir begränsad till vissa sidor av taxeringsarbetet. Som länsstyrelsen i Stockholms län framhållit kommer de i stor utsträckning att sakna allmän administrativ erfarenhet. För att råda bot på detta vore det önskvärt att de någon tid finge tjänstgöra vid de övriga sektionerna, något som knappast vore möjligt om taxeringssektionen utbröts ur landskontoret.

Allvarligare än detta utbildningsproblem är emellertid juristernas. En jurist börjar efter tingstjänstgöring nästan undantagslöst som aspirant å tjänst som länsnotarie vid kameral- eller uppbördssektionen för att efter några år övergå till taxeringssektionen som taxeringsinspektör. Han pas-

serar härefter en befordringgång på tjänster å kameralsektionen, uppbördssektionen och taxeringssektionen för att så småningom, om han därtill visar sig lämpad, bli taxeringsintendent och landskamrerare. Under tider, då han inte är anställd å taxeringssektionen, har han genom taxeringsuppdrag eller genom tillfälliga förordnanden å denna sektion möjlighet att i viss utsträckning hålla sig å jour med utvecklingen i fråga om taxering. Som en utbildning för de högsta posterna inom landskontoret, taxeringsintendent och landskamrerare, torde denna »saxande» befordringgång — ursprungligen rekommenderad av beskattningsorganisationssakkunniga¹ — vara ytterst värdefull, dels därför att den tillåter vederbörande vinna erfarenhet inom hela det ämnesområde, som landskontorets arbetsuppgifter omfattar — något som med hänsyn till bl. a. det intima sambandet mellan folkbokföring, taxering och uppbörd torde vara i hög grad önskvärt — dels därför att den allmänt administrativa skolning, som härigenom erhålles, på ett värdefullt sätt kompletterar de erfarenheter, som vunnits vid tjänstgöringen på taxeringssektionen. Det förtjänar f. ö. framhållas, att landskanslisternas utbildningsproblem i allmänhet torde ha lösts efter ungefärligen motsvarande linjer, vilket framför allt inneburit att häradsskrivarna, som i sin verksamhet har att handlägga ärenden, tillhörande alla tre sektionerna, kunnat ges en tillräckligt allsidig utbildning.

Före omorganisationen år 1943 erhöll de yngre juristerna automatiskt utbildning på alla landskontorets arbetsområden, eftersom någon egentlig uppdelning av dessa ännu ej genomförts. Hittills utnämnda landskamrerare har därför undantagslöst erhållit sin grundläggande utbildning inom det gamla odelade landskontoret. Genom tillkomsten av taxeringsavdelningen 1944 och uppbördsavdelningen 1946 genomfördes emellertid den uppdelning av landskontoret som sedan genom sektionssystemets införande 1953 blev konfirmerad. Under senare delen av 1940-talet och under 1950-talet har svårigheterna att bereda de yngre juristerna en utbildning, som kan tjäna som underlag för en befordran till landskamrerare, visserligen varit större än tidigare på grund av landskontorets uppdelning, men likväl kunnat övervinnas genom den s. k. saxningen.

Utbrytes taxeringsavdelningen ur landskontoret lär emellertid denna befordringgång ännu mer försvåras, enligt vår uppfattning t. o. m. omöjliggöras. I detta hänseende får vi hänvisa till att något utbyte av tjänstemän mellan landskansli och landskontor icke förekommer, ehuru ett sådant åtminstone i vissa avseenden skulle vara till förmån för båda avdelningarna.

Resultatet skulle bli att utbildningen av de personer, som i en framtid skall fungera som domare i skattemål i andra instans, bleve avsevärt försämrade. Verkan skulle visserligen inte visa sig förrän efter något antal år, ty de nuvarande aspiranterna på landskamrerartjänst har i regel fått en allsidig utbildning, men den skulle sedermera komma att skärpas. Man skulle

¹ SOU 1942:49, s. 278.

så småningom komma att stå inför utsikten att rekrytera landskamrerarna ur kretsen av länsassessorer med en relativt begränsad erfarenhet av taxering och bland taxeringsintendenter, vilkas hela tidigare tjänstgöring dominerats av fiskaliska uppgifter. Frågan, som djupare sett också berör den enskilde skattskyldiges krav på rättssäkerhet, får inte bagatelliseras. Den bidrar i inte ringa mån till att vi inte finner oss kunna förorda någon utbrytning av taxeringssektionen.

Vad sålunda anförts beträffande den nuvarande organisationens funktionsduglighet, möjligheterna att smidigt utnyttja personal på hela landskontoret för taxeringsuppgifter, sambandet mellan folkbokföring, taxering och uppbörd, och utbildningen av framför allt juristpersonalen, har bidragit oss den uppfattningen att taxeringssektionerna alltså bör ingå som sektioner i landskontoren.

Åtgärder för att stärka taxeringsintendentens ställning

Såväl 1950 års skattelagssakkunniga som vissa av remissinstanserna har funnit att taxeringsintendentens ställning främst i förhållande till landskamreraren är alltför osjälvständig för att han skall kunna på tillfredsställande sätt handha sina uppgifter särskilt i avseende på taxeringskontrollen. På bl. a. denna grund förordade de sakkunniga ett utbrytande av taxeringssektionen ur landskontoret. Även om vi icke funnit oss kunna förorda en sådan lösning torde anledning föreligga att undersöka vilka åtgärder, som kan finnas önskvärda och lämpligen bör vidtagas för att stärka taxeringsintendentens ställning.

Den till taxeringsintendenten koncentrerade arbetsbelastningen har som av det föregående framgått berörts av både 1950 års skattelagssakkunniga och remissinstanserna. I skatteförfattningarna uppdelas de arbetsuppgifter som taxeringen i andra instans för med sig mellan länsstyrelsen, landskamreraren i denna hans egenskap och som prövningsnämndens ordförande samt taxeringsintendenten. På taxeringsintendenten faller såväl svåra och arbetskrävande uppgifter, främst att bevaka det allmännas rätt i skattemål, som en mängd detaljuppgifter. Åtskilligt av vad som åligger honom kan han fördela på underlydande personal men han måste likväl själv taga ställning till varje ärende om man undantager sådana som överlåtit på biträdande taxeringsintendent för självständig handläggning. Som av tablåen över den högre personalen framgår finnes tjänster som biträdande taxeringsintendenter inrättade endast i 12 län. I de övriga länen torde på några håll förekomma att tillfälliga förordnanden som biträdande taxeringsintendent utverkats i mera avsevärd omfattning, men i de flesta länen torde taxeringsintendenten själv ha att ta ställning till alla de uppgifter taxeringsförfattningarna ålägger honom.

1950 års skattelagssakkunniga har föreslagit att av de nuvarande arbetsuppgifterna skulle endast de som sammanhänger med chefskapet för taxe-

ringsavdelningen förbehållas taxeringsintendenten, som huvudsakligen skulle ha att ägna sig åt att samordna och leda arbetet på taxeringsavdelningen.

Med vår ståndpunkt i fråga om utbrytningen av taxeringssektionen från landskontoret torde samma behov av att *helt* frigöra taxeringsintendenten för chefsuppgifter inte föreligga. Taxeringsintendenten torde alltjämt böra fungera som högste bevakare av det allmännas intressen inom länet i skattemål. Det förefaller närmast som ett slöseri med högt kvalificerad arbetskraft om han skulle helt undantagas från sådana uppgifter för att i stället syssla med organisatoriska och administrativa frågor. Härmed är inte sagt att han själv skall handlägga alla de olika ärenden som förekommer. Delegation bör få förekomma i betydligt större omfattning än hittills varit möjligt.

Genom att ett särskilt prövningsnämndskansli inrättas, varigenom från taxeringssektionerna avlastas en icke oväsentlig arbetsbörda, bör det bli möjligt att utnyttja andra tjänstemän — främst taxeringsinspektörer — för sådana uppgifter som formellt åvilar taxeringsintendenten. Vad särskilt uppgiften att företräda det allmänna i skattemål beträffar synes det uppenbart att medverkan av taxeringsintendenten i många fall inte erfordras. För dessa uppgifter bör utom biträdande taxeringsintendenten främst taxeringsinspektörer med juridisk utbildning utnyttjas. Såsom av det följande framgår föreslås att revisionspersonalen under ledning av länsrevisorn skall bilda en revisionsdetalj med huvudsaklig uppgift att handha taxeringskontrollen i avseende å rörelseidkare. Det är av synnerlig vikt att denna personal, som har särskild utbildning för sådana uppgifter, ostört får syssla härmed. I linje härmed ligger också att skatteprocesserna — således även i de fall då utredning verkställts av revisionsdetaljen — föres av den juridiskt skolade personalen.

Hur långt ned bland taxeringsinspektörerna, som delegationen bör få sträcka sig, torde få avgöras av varje länsstyrelse för sig. Enligt vår mening bör emellertid även taxeringsinspektörer i lönegrad 25 kunna i viss utsträckning tas i anspråk.

Utnyttjas de föreslagna möjligheterna att avlasta taxeringsintendenten arbetsuppgifter på rätt sätt, bör på denne i huvudsak ankomma dels att handha de viktigare skattemålen, däri inbegripet sådana som han funnit sig böra övertaga från underordnade allmänna ombud, dels att föredraga viktigare länsstyrelseärenden av beskaffenhet att böra uppdragas åt honom, dels att i övrigt leda och samordna arbetet i första instans och på taxeringssektionen.

Taxeringsintendentens nuvarande skyldighet att närmast under landshövdingen vaka över att taxeringsarbetet ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt torde avse såväl arbetet i första instans, vilket ganska klart framgår av föreskrifterna i 107 § taxeringsförordningen, som det med pröv-

ningsnämndens verksamhet sammanhängande arbetet inom taxeringssektionen. De åtgärder som skall vidtagas på detta senare stadium är — som ovan framhållits — sådana som direkt ankommer på taxeringsintendenten och han är i dessa hänseenden inte underställd landskamreraren eller länsstyrelsen. Den tveksamhet, som kunnat råda härutinnan, torde inte behöva föreligga om — som nu föreslås — provningsnämnden göres till en renodlad besvärinstans.

I och för sig torde inte något hinder föreligga mot att, som vissa remissinstanser föreslagit, befria länsstyrelsen från uppgiften att vaka över taxeringsarbetet. Landshövdingen skulle härigenom befrias från ett formellt ansvar för detta arbete. Frågan har senast varit under diskussion då den nya länsstyrelseinstruktionen tillkom år 1953 men föranledde inte då någon ändring. Då länsstyrelsens medverkan i taxeringsväsendet i andra hänseenden torde vara oundviklig och då taxeringsintendentens ställning utåt vinner ett visst stöd genom den nuvarande ordningen, har vi inte velat förorda någon ändring i vad nu gäller.

Det är viktigt att personalen på taxeringssektionen hålles intakt för de arbetsuppgifter, vartill den är avsedd. Det bör icke råda någon tvekan om att det är taxeringsintendenten, som i princip skall disponera personalen på sektionen. Föreskriften i 14 § 2 mom. länsstyrelseinstruktionen betager också landskamreraren möjligheten att genom tillfälliga ändringar av arbetsordningen disponera över personalen. Emellertid har landskamreraren — som ovan framhållits — dels som föredragande i sådana länsstyrelseärenden, som avser taxerings- och beskattningsfrågor, dels för fullföljande av arbetsuppgifter, som direkt ålagts honom enligt skatte- och taxeringsförfattningarna, rätt att anlita tjänstemän vid taxeringssektionen. I och med att särskilt kansli för provningsnämndsärenden inrättas vid kameralsektionen torde vissa av de landskamreraren direkt åvilande uppgifterna kunna beredas av befattningshavare vid dessa. I andra fall åter — exempelvis vid allmän fastighetstaxering — torde medverkan av personal vid taxeringssektionen fortfarande vara nödvändig. Klart torde det däremot vara att landskamreraren icke för andra på honom ankommande uppgifter skall äga anlita personal på taxeringssektionen. För att så skall få ske erfordras beslut av länsstyrelsen.

Under utredningen har övervägts att fråntaga landskamreraren all dispositionsrätt över taxeringssektionens personal, vilket skulle innebära att denne, då han behöver anlita sådan personal, skulle nödgas vända sig till landshövdingen för att utverka tillstånd härtill. Vid länsstyrelseinstruktionens tillkomst föreslogs ursprungligen en bestämmelse av denna innebörd, vilken emellertid inte upptogs vid den slutliga utformningen av instruktionen. I realiteten skulle också ett sådant förbud knappast kunna upprätthållas. Det skulle vidare kunna innebära en anledning till motsättningar mellan landskamrerare och taxeringsintendent och dessutom välla en i

och för sig onödig omgång i sådana fall där samarbetet hittills gått smidigt. Vi finner därför den nu gällande ordningen vara att föredraga. Emellertid torde man för att stärka taxeringsintendentens ställning böra befria denne från den omedelbara skyldigheten att biträda landskamreraren i hans uppgifter enligt taxeringsförfattningarna. Däremot bör det vara länsstyrelsen obetaget att i fall av behov ålägga taxeringsintendenten att lämna sådant biträde.

Föreskrifterna i 28 § länsstyrelseinstruktionen om skyldighet för befattningshavare att handlägga ärenden inom annan sektion av avdelningen eller att tillfälligtvis utföra göromål på den andra avdelningen torde jämväl kunna vara av en viss betydelse för taxeringsintendentens ställning. Endast i enstaka undantagsfall torde föreligga något behov av att på detta sätt utnyttja taxeringsintendenten på annan sektion eller på den andra avdelningen. Denne torde därför utan nackdel kunna undantagas, varigenom vinnes att taxeringsintendenten inte utan beslut av Kungl. Maj:t kan belastas med andra göromål än sådana som handlägges å taxeringssektionen.

1950 års skattelagssakkunniga har som en brist framhållit att anslagen till avlöningar endast utgår i en klumpsumma för hela landskontoret. Det gäller här anslaget till avlöningar åt icke-ordinarie personal. Till för några år sedan beräknades detta anslag särskilt för de dåvarande taxeringsavdelningarna och särskilt för landskontoret i övrigt. I och för sig torde knappast den omständigheten att särskilda anslag beräknades för taxeringsavdelningarna ha haft någon större betydelse, eftersom länsstyrelsen ägde befogenhet att täcka brist, som uppstått t. ex. därför att tillfällig personal måst anställas å uppördsavdelningen i större omfattning än beräknat, med överskott från belopp som beräknats för taxeringsavdelningen. Det särskilda anslaget för taxeringsavdelningarna kom därför inte att innebära stort mer än att avlöningskostnaderna för icke-ordinarie personal bokföringsmässigt redovisades särskilt för denna avdelning och särskilt för landskontoret i övrigt.

Någon svårighet torde visserligen inte möta att ånyo införa särskild anslagspost för kostnader till avlöning åt den icke-ordinarie personalen på taxeringssektionen. För att detta skall ha någon effekt, dvs. för att förhindra att denna del av anslaget utnyttjas till andra avlöningskostnader, skulle emellertid samtidigt behöva föreskrivas att beloppet icke finge användas för annat ändamål. Härigenom skulle det icke bli möjligt för länsstyrelsen att genom att underlåta att anställa personal på taxeringssektionerna inbespara medel till att täcka brist som uppstått i anslagsposten för icke-ordinarie personal på landskontoret i övrigt. Vissa invändningar kan sålunda riktas mot en återgång till det tidigare tillämpade förfarings sättet. Med hänsyn härtill och då frågan överhuvud synes oss vara av ganska ringa betydelse har vi inte ansett oss böra framlägga något ändringsförslag.

På landskontoret är landskamreraren personalchef, vilket bl. a. innebär

att han mer än någon annan har inflytande vid nyanställning av personal. Tillsättning av tjänster föredrages regelmässigt för landshövdingen, varvid som tidigare omnämnts vederbörande sektionsschef har att närvara. Där- emot torde anställande av tillfällig personal ofta beslutas av avdelnings- chefen på föredragning av chefen för kameralsektionen. Taxeringsintenden- ten har då det gäller taxeringssektionen även att närvara men kan därest han har en annan mening än landskamreraren inte göra denna gällande, då ärendet handlägges som avdelningschefsärende. Antagning av tillfällig per- sonal har i fråga om landskanslists- och biträdespersonal såtillvida bety- delse, utöver intresset att förvärva lämplig person, som rekryteringen till de fasta tjänsterna regelmässigt sker denna väg. Det synes därför befogat att redan från början tillerkänna taxeringsintendenten ett ökat inflytande över antagningen av tillfällig personal. Detsamma torde böra gälla även annat av taxeringssektionen handlagt ärende. I länsstyrelseinstruktionen föreslås av denna grund en ändring av innebörd att därest landskamreraren och taxer- ingsintendenten vid handläggning av avdelningschefsärende stannar i olika meningar ärendet skall underställas landshövdingen.

I vissa remissinstansers yttranden har, såsom tidigare nämnts, uttalats farhågor för att landskamrerarens inflytande på taxeringsintendentens be- fordran kan påverka intendentens självständighet. Som framgår av vad ovan anförts har dessa farhågor synts oss överdrivna. Med hänsyn till det avseende, som bl. a. de på området verksamma personalföreningarna fäst vid förhållandet, har vi emellertid övervägt en åtgärd av innebörd att i befordringsärenden införa visst inflytande från annat håll.

Inrättas det centrala organ som nedan föreslås — riksskattestyrelsen — torde ganska snart inom denna styrelse samlas avsevärda erfarenheter rörande ifrågavarande befattningshavares skicklighet och lämplighet för be- fordran till landskamrerare. Det synes önskvärt att utnyttja denna erfaren- het och vi vill därför föreslå att riksskattestyrelsen skall ha att yttra sig vid tillsättning av landskamreraretjänster. Någon ändring av länsstyrelse- instruktionen synes inte erforderlig. Däremot torde böra övervägas att i instruktionen för riksskattestyrelsen ange att styrelsen har att på anford- ran inkomma med yttrande i dessa befordringsärenden. Det må tilläggas att sådant yttrande enligt vår mening bör ankomma på styrelsen utan med- verkan av den dit anknutna nämnden.

Taxeringsintendentens huvudsakliga arbetsuppgifter är, såsom tidigare framhållits i olika sammanhang, sådana som sammanhänger med hans skyl- dighet att företräda det allmänna i skattemål. Han intar i dessa ärenden en ställning som principiellt är oberoende av landskamreraren och länsstyrel- sen. Det synes därför också riktigt att taxeringsintendenten själv skall ha att bestämma om fördelningen av dessa arbetsuppgifter. Detta blir så mycket angelägnare som flera allmänna ombud — taxeringsintendent, biträdande taxeringsintendent och taxeringsinspektörer — skall fungera vid varje pröv-

ningsnämnd. Det kan då tänkas inträffa att omfördelning av arbetsuppgifter inte alltför sällan kan behöva göras eller att en generellt bestämd arbetsfördelning i enstaka fall behöver frångås t. ex. därför att visst mål, som skulle omhänderhafts av taxeringsinspektör, visat sig vara av sådan art att det bör övertagas av biträdande taxeringintendent.

Vad nu sagts innebär icke att taxeringsintendenten ensam skall handha all arbetsfördelning inom taxeringssektionen. I fråga om de ärenden, som enligt skatte- och taxeringsförfattningarna åvilar länsstyrelsen, skall självfallet föredragningskyldigheten liksom hittills fördelas och fastställas genom arbetsordning.

Den fördelning av uppgifter som allmänt ombud taxeringsintendenten avses skola verkställa torde med hänsyn till framför allt ansvarsfrågan böra ges en generell och otvetydig form, varvid uppdelningen kan ske efter målens art, efter geografisk eller annan grund. Vad sålunda föreslås medför ändring i 18 § länsstyrelseinstruktionen. Det förutsättes att som legitimation i överinstanserna skall vara tillräckligt att vederbörande kan åberopa av taxeringsintendenten utfärdad förordnande.

Vi vill i detta sammanhang även redovisa vissa överväganden rörande taxeringsintendentens löneställning. Därest utbrytning av taxeringssektionen föreslagits, hade denna fråga fått särskild aktualitet. Den i fråga om taxeringsintendentens uppgifter relativt begränsade omorganisation som föreslås torde emellertid inte utgöra någon anledning att nu revidera den år 1953 prövade löneställningen. Inte heller titelfrågan skulle för taxeringsintendenternas del under sådana omständigheter ha någon aktualitet. Emellertid har från olika håll framförts önskemål att titeln biträdande taxeringsintendent om möjligt borde ändras. Efter övervägande av olika alternativ får vi föreslå att titeln taxeringsintendent i länen utbytes mot förste taxeringsintendent och titeln biträdande taxeringsintendent mot taxeringsintendent. I Stockholm, där tjänster som biträdande taxeringsintendenter icke finnes och förste taxeringsintendent utgör en till lönegraden högre tjänst än taxeringsintendentstjänsterna i länen, skulle den nuvarande titulaturen bibehållas. Att titlarna kommer att beteckna tjänster i olika lönegrader i Stockholm och i länen synes vara av mindre betydelse. Sakligt sett nås genom den föreslagna ändringen överensstämmelse mellan titulaturen i Stockholm och i länen.

I fortsättningen begagnas här alltjämt den nu gällande titulaturen.

Övriga tjänstemän och deras arbetsuppgifter

Biträdande taxeringsintendenter och övrig personal utom revisionspersonalen

På de *biträdande taxeringsintendenterna* kommer med den uppläggning av taxeringsintendenttjänsten, som förordats, att falla huvudparten av arbetsbördan i fråga om viktigare skattemål. Spridningen av uppgifterna härutinnan ned till förste taxeringsinspektörer och taxeringsinspektörer torde verka därhän att den allmänna kvaliteten av de mål som handhas av biträdande taxeringsintendenten kommer att stiga. Åt biträdande taxeringsintendent bör liksom nu kunna uppdragas alla de uppgifter, som i skatte- och taxeringsförfattningarna åligger taxeringsintendent. Den enda inskränkningen härutinnan, som bör gälla, är att han icke bör ha befogenhet att förordna om taxeringsrevision.

Det förutsättes alltjämt att taxeringsintendenten skall ha rätt att från annat allmänt ombud, biträdande taxeringsintendent eller annan, övertaga handläggningen av mål eller ärende i den mån han finner skäl därtill föreligga.

Taxeringsinspektörerna — häri inbegripet förste taxeringsinspektörer — har hittills i huvudsak utnyttjats till att verkställa utredningar i andra mål än sådana där utredningen gått ut på bokföringsgranskning, att avfatta taxeringsintendentsyttranden i besvärsmål och att uppsätta yrkanden. För dessa tjänstemän skulle enligt vårt förslag tillkomma två nya arbetsuppgifter, nämligen dels uppgifter i samband med ledningen och övervakningen av taxeringsorganisationen i första instans, dels uppgiften att i tjänsten företräda det allmänna i skattemål i enlighet med vad taxeringsintendenten härom bestämmer.

Den senare uppgiften innebär att taxeringsinspektörerna själva i viss utsträckning kommer att få ta ansvaret för vad de tidigare utfört åt taxeringsintendenten. Det är självfallet att taxeringsintendenten vid fördelningen av hithörande uppgifter har att ta hänsyn till vederbörandes kvalifikationer och förmåga. I regel bör sålunda en förste taxeringsinspektör i Ca 29 erhålla högre kvalificerade uppgifter än en i Ca 27 etc. Ålägges taxeringsinspektör sådana uppgifter bör han, liksom nu gäller för biträdande taxeringsintendent, hålla taxeringsintendenten underrättad om vad som kan vara av vikt. Han bör vidare äga av taxeringsintendenten erhålla de råd och det stöd, som kan finnas erforderligt. Vidare förutsättes som normalt att den taxeringsinspektör, som handhaft målet i prövningsnämnden, skall ha att självständigt föra processen i högre instans. Dock torde alltid åt taxeringsintendenten böra förbehållas rätten att besluta om fullföljd till kamarrätten och regeringsrätten. En sådan regel skulle innebära att taxeringsinspektör, som finner besvär böra anföras, skall underställa taxeringsintendenten denna fråga. Beslutar taxeringsintendenten att besvär skall an-

föras, och finner han icke sådana särskilda skäl föreligga att han själv bör övertaga målet, skall taxeringsinspektören anföra besvär och i vanlig ordning vidare förfara med målet. Har däremot besvär redan anförts i överinstans av den skattskyldige eller annan bör taxeringsinspektören ha att självständigt besluta om anslutningsbesvär.

Ledningen av taxeringsassistenternas arbete har behandlats i avsnittet om taxeringsarbetet i första instans. Det torde knappast nu kunna bedömas hur arbetskrävande denna uppgift kan komma att bli. Omöjligt är det inte att antalet taxeringsinspektörer kan behöva utökas på grund av de båda nya arbetsuppgifterna. Emellertid kommer förslaget om inrättande av ett särskilt prövningsnämndskansli att medföra en viss lättnad. Framför allt kommer härigenom att frigöras biträdes- och landskanslistpersonal men också i någon utsträckning taxeringsinspektörer. Den förstärkning som härigenom uppkommer på taxeringssektionen torde helt kunna utnyttjas för de uppgifter som avses skola åvila biträdande taxeringsintendenter och taxeringsinspektörer. Först när den föreslagna ordningen fungerat någon tid torde frågan om ytterligare förstärkning böra upptagas.

För *landskanslists- och biträdespersonal* föreslås ingen ändring i avseende å ställning och arbetsuppgifter om man bortser från att någon personal, framför allt sådan som sysslar med utskriftsarbete, kan behöva överföras till det föreslagna prövningsnämndskansliet.

Taxeringsrevisionen

Såväl av vad 1950 års skattelagssakkunniga anfört som av vad som framkommit under remissbehandlingen torde det klart framgå att den taxeringskontroll, som bedrivs genom bokföringsgranskningar, har stor betydelse och bör intensifieras. Önskemål har uttalats om revisionspersonalens organisation inom taxeringssektionen och om förstärkning av denna personal ävensom om förbättring av den kvalificerade personalens löneställning.

Mot skattelagssakkunnigas förslag att låta revisionspersonalen bilda en särskild avdelning inom taxeringssektionen under ledning av länsrevisorn har vid remissbehandlingen av skattelagssakkunnigas betänkande icke riktats någon egentlig kritik. En sådan organisation torde redan vara genomförd på åtskilliga länsstyrelser. I själva verket torde det vara en dylik ordning som åsyftas då i 21 § länsstyrelseinstruktionen om länsrevisorn föreskrives att det åligger honom »att enligt av länsstyrelsen meddelade föreskrifter och taxeringsintendentens närmare anvisningar leda och fördela arbetet bland revisionspersonalen».

Det kan synas tveksamt huruvida härutöver bör givas en bestämmelse som definitivt avgränsar revisionspersonalen från övrig personal på taxeringssektionen; härigenom skulle komma att bildas en sektion inom sektionen. I och för sig synes en sådan åtgärd vara ägnad att låsa fast den inre

organisationen av taxeringssektionen, något som under vissa förhållanden kan vara till nackdel. Å andra sidan torde genom en fixerad uppdelning av personalen på detta sätt revisionsdetaljen erhålla en effektivitet, som den skulle sakna vid en lösligare organisation. Det skulle härigenom bli lättare att tillse att denna personal verkligen sysslar med de uppgifter, vartill den är avsedd, nämligen bokföringsgranskningar och annat utredningsarbete beträffande taxeringen av jordbrukare, som deklarerar efter bokföringsmässiga grunder, rörelseidkare och huvudparten av de juridiska personerna. Erhåller revisionsdetaljen en sådan fastare organisation är därmed klarare markerat att hithörande tjänstemän ej bör engageras för andra uppgifter.

Slutligen skulle en sådan organisation på ett annat sätt än hittills möjliggöra för taxeringsintendenten att avlasta arbetsuppgifter å länsrevisorn och därför ligga i linje med vad som föreslagits till underlättande av taxeringsintendentens arbetsbörda. På grund av det anförda får vi föreslå att en särskild revisionsdetalj, förslagsvis benämnd taxeringsrevisionen, med där fast placerade tjänstemän anordnas inom taxeringssektionen.

De huvudsakliga arbetsuppgifterna inom detaljen har tidigare berörts. Under utredningens gång har såsom önskemål framhållits, att befattningshavare inom taxeringsrevisionen, som utfört granskning, jämväl skulle äga att som allmänt ombud föra ett eventuellt mål om den ifrågavarande taxeringen i provningsnämnden och skattedomstolarna. Som skäl härför har åberopats att det fick anses rationellt att den tjänsteman som var insatt i målet också i fortsättningen fick handlägga det. I annat fall nödgades ju ytterligare en tjänsteman sätta sig in i målet, vilket skulle innebära dubbelarbete och medföra tidsförlust.

Motiveringen synes oss emellertid inte helt hållbar. Till en början torde i åtskilliga fall någon större svårighet att, sedan vederbörlig utredning i form av taxeringsrevision skett och redovisats, sätta sig in i målen knappast föreligga. Detta är merendels fallet då som mycket ofta händer den egentliga svårigheten ligger i bevisningen. I övriga fall — då målets svårighetsgrad beror av mer eller mindre invecklade rättsliga bedömanden — lär det knappast kunna förnekas, att en dubbel genomgång av målen i regel är till fördel. En sådan ordning är ägnad att tillgodose de krav på rättssäkerhet, som de skattskyldiga med fog kan ställa. Då denna ordning dessutom innebär att de olika personalkategorierna kommer att utnyttjas på det efter deras särskilda utbildning lämpligaste sättet¹, synes endast rent undantagsvis och då särskilda skäl därtill föranleder böra förekomma att åt revisionspersonal uppdrages att processa i skattemål.

Länsrevisorn skall vara föreståndare för revisionsdetaljen och som sådan skall det åligga honom att leda och fördela revisionspersonalens arbete. Vidare torde han med taxeringsintendentens medgivande kunna fungera som

¹ Samma ståndpunkt intogs, då den nuvarande organisationen tillkom. Se prop. nr 345 år 1943 s. 192.

sambandsman i förhållande till riksskattestyrelsens byrå för taxeringskontroll.

Det bör vidare ankomma på länsrevisorn att, i förekommande fall efter samråd med befattningshavare vid riksskattestyrelsen, uppgöra och för taxeringsintendenten framlägga plan för bokgranskningsarbetets bedrivande, varvid det kan vara nödvändigt att arbetet upplägges på längre sikt så, att rörelseidkare av alla kategorier under viss följd av år granskas åtminstone någon gång.

Man bör hålla i minnet att vad taxeringsrevisionen skall utföra är ett viktigt led i taxeringsintendentens arbetsuppgifter. Det är taxeringsintendentens uppgift att verkställa utredning i skattemål och att undersöka, huruvida åsatta taxeringar överensstämmer med skattelagstiftningen. Håller man detta klart, torde vara uppenbart att det inte ens från organisatorisk synpunkt kan vara lämpligt att tillägga länsrevisorn befogenhet att själv besluta om taxeringsrevision. Att sådant beslut bör fattas av taxeringsintendenten i länet och att denne därvid bör göra valet av granskningsman med största urskillning underströks starkt av riksdagen i samband med 1955 års ändringar i gällande taxeringsförordning.

Även om den nuvarande länsstyrelseinstruktionen redan förutsätter en revisionsdetalj, kommer länsrevisorernas ställning som föreståndare för en skarpare avgränsad enhet likväl att i viss mån bli en annan. Han kommer vidare att få nya arbetsuppgifter i och med samordningen med det centrala organet. I förhållande till de föreslagna förste taxeringsassistenterna, som i stor utsträckning kommer att syssla med rörelsetaxering, torde han komma att få intaga en direkt förmansställning. På grund härav och med hänsyn till den synnerliga betydelsen av att erhålla dugande krafter på dessa viktiga och krävande poster synes emellertid länsrevisorstjänsterna, som nu är placerade i Ca 32 (tre län) och Ca 31, böra uppflyttas i lönegrad. Lämpligen torde därvid för samtliga väljas samma lönegrad som gäller för biträdande taxeringsintendent, Ca 33. Samtidigt synes det för taxeringsintendent och biträdande taxeringsintendent gällande förbudet att inneha uppdrag vid taxeringen i första instans böra utvidgas till att gälla jämväl länsrevisor.

Även om man kan antaga att den nuvarande revisionspersonalen i en framtid helt får ägna sig åt sin huvuduppgift, taxeringsrevision — förutsättningar härför synes föreligga om personalen vid taxeringssektionen befrias från de arbetsuppgifter som enligt vårt förslag avses skola åvila prövningsnämndens kansli — torde av skattelagssakkunnigas utredning och remissyttrandena däröver framgå att en direkt *förstärkning av revisionspersonalen* bör företagas. Skälen härtill sammanhänger med att den förekommande underdeklarationen i jämförelsevis stor utsträckning hänför sig till förvärvskällan rörelse. Samtidigt som det allmännas skatteförluster med anledning härav är så avsevärda att det rent ekonomiska utbytet av en intensifierad granskningsverksamhet torde motivera en förstärkning — vi

hänvisar i detta sammanhang till de exempel skattelagssakkunniga anfört rörande brister, som uppdragats vid bokföringsgranskningar — förhåller det sig så att de i allmänhetens ögon mest stötande exemplen på skatteflykt regelmässigt uppdragas genom sådana granskningar.

Ytterligare en anledning att utöka den ifrågavarande personalen ligger däri, att riksskattestyrelsen skall kunna ta initiativ till riksomfattande kategorigranskningar. Detta förutsätter att personal på länsstyrelserna kan avdelas för sådana uppgifter.

Till frågan om vilka kategorier av tjänstemän en förstärkning bör omfatta torde följande få framhållas.

Granskningsuppgifterna är av mycket skiftande slag. Vissa granskningar torde inte kräva så kvalificerad personal som taxeringsrevisorer. Granskningen av större företag, där redovisningen inte sällan sker genom hålkortssystem och med tillämpning av komplicerade kontoplaner, kräver emellertid merendels högskoleutbildad personal, som helt behärskar bokföringstekniken. Emellertid avser många granskningsuppdrag skattskyldiga med i allmänhet ganska enkel bokföring. Vid flera länsstyrelser har också med gott resultat därtill lämpade landskanslisters anlåtats för granskningar av enklare eller medelsvår art. Det synes därför föreligga anledning att pröva en sammansättning av revisionspersonalen, som innefattar även sådana tjänstemän.

Under utredningens gång har önskemål uttalats därom att i stället för landskanslisttjänster borde inrättas tjänster, vilkas innehavare skulle benämnas taxeringskontrollanter och för vilka särskild befordringsgång skulle anordnas. Som kompetenskrav för dessa tjänster har föreslagits examen vid handelsgymnasium eller likvärdig teoretisk utbildning. Lämpligheten av att för mellantjänster av det slag, som här avses, föreskriva särskilda kompetenskrav torde emellertid enligt vår mening starkt kunna ifrågasättas. För de ifrågavarande uppgifterna torde i själva verket de landskanslisters, som efter tjänstgöring på länsstyrelse genomgått s. k. häradskrivarkurs och därvid erhållit undervisning i såväl taxering som bokföring, mången gång kunna vara väl lämpade. Att genom en kompetensföreskrift som den ifrågasatta utestänga dessa tjänstemän synes icke böra ske. Vi förordar därför inrättande av landskanslisttjänster inom taxeringsrevisionen.

Under de överläggningar som vi under utredningsarbetet hållit med de på taxeringsväsendets område verksamma personalföreningarna har emellertid framkommit att i många län den föreliggande eftersläpningen i arbetet just hänfört sig till sådana granskningsuppgifter som fordrar högskoleutbildad personal. I viss mån synes detta kunna avhjälpas genom att på mindre kvalificerade granskningsmän överföra de enklare och medelsvåra uppgifterna och genom att undvika att taga taxeringsrevisorerna i anspråk för taxeringsmålens handläggning. Detta synes emellertid å andra sidan inte tillräckligt. Det bör nämligen framhållas att en alltmer tydlig tendens visat

sig hos de skattskyldiga att såsom biträden och ombud anlita auktoriserade revisorer eller personer med motsvarande fackkunskap, vilket medför ett ökat behov för skattemyndigheterna att ha tillgång till i utbildningshänseende likvärdig personal. Härtill kommer att vissa tekniskt sett enkla granskningar innefattar kontrollåtgärder av mycket grannliga natur, som ställer stora krav på den granskandes takt och omdöme och därför kräver särskilt kvalificerad personal. Det finns också anledning att antaga att granskningar av denna art kommer att öka sedan taxeringsrevision efter 1955 års ändringar i taxeringsförordningen numera kan omfatta jämväl sekretesskyddade handlingar. Vad nu anförs ger vid handen att en förstärkning av jämväl den högskoleutbildade personalen bör ske.

Såväl av vad skattelagssakkunniga anfört som av vad vi inhämtat under utredningens gång framgår att den kvalificerade personalen i betydande utsträckning belastats med rutinuppgifter av den art, att de lämpligen bort anförtros biträdespersonal. Genom att inrätta ett lämpligt antal biträdesbefattningar bör kunna vinnas att revisionsarbetet avsevärt effektiviseras och rationaliseras. Den ifrågasatta förstärkningen bör därför också omfatta ett antal biträdestjänster.

En viss försiktighet torde vara av nöden vid avvägningen av den förstärkning som bör vidtagas. Den påvisade storleksordningen av den förekommande underdeklarationen gör det troligt att den gräns, där lönsamheten för det allmänna att tillsätta ytterligare granskningspersonal upphör, torde vara avlägsen. Trots detta är det — i avvaktan på den verkan den föreslagna organisationen i första instans kan ha och på vad genom riksskattestyrelsens verksamhet kan ernås — tillrådligt att beträffande storleken av förstärkningen pröva sig fram genom var för sig jämförelsevis små upprepade utbyggnader av organisationen. Genomföres den jämförelsevis begränsade förstärkning som här nedan föreslås kan genom fortlöpande statistiska undersökningar, förslagsvis utförda genom riksskattestyrelsens försorg, erhållas god ledning vid ett bedömande av om ytterligare utbyggnad bör ske och i vilken omfattning. Som utgångspunkt kan härvid tagas de av 1950 års skattelagssakkunniga och av oss infordrade uppgifterna angående bokgranskningsverksamhetens omfattning och resultat. Ytterligare anledningar att tills vidare föreslå endast en relativt måttlig utökning av revisionspersonalen ligger i de rådande svårigheterna att anskaffa lokaler och lämplig arbetskraft. Vi har funnit oss böra inskränka oss till att förorda en ökning av antalet taxeringsrevisorer med i runt tal 20 procent. De landskanslisterna och biträden som för närvarande tjänstgör å revisionsdetaljerna utgör till antalet omkring 15 respektive 20 och föreslås skola utökas till 20 respektive 55.

Detaljerna i vårt förslag, personaluppsättningen på taxeringsrevisionerna i länen ävensom den totala förstärkningen och dess fördelning på olika personalgrupper framgår av här intagen tablå. Vi vill i anslutning därtill

Län	Länsrevisorer Ca 33	Taxeringsrevisorer Ca 29	Taxeringsrevisorer Ca 27	Taxeringsrevisorer Cf 19—Ce 25	Landskanslister Ca 21	Landskanslister Cf 13—Ce 19	Kanslibiträden Ca 11	Kontorsbiträden Cf 4—Ca 8	Summa
<i>Grupp I</i>									
Stockholms.....	1	1	2	3		1	1	2	11
Malmöhus.....	1	1	4	4	1	1	1	4	17
Göteborgs o. Bohus	1	1	4	4	1	2	1	4	18
<i>Grupp II</i>									
Älvsborgs.....	1	1	2	3		1	1	2	11
Västernorrlands..	1	1	2	2		1	1	1	9
<i>Grupp III A</i>									
Östergötlands....	1		2	3		1	1	1	9
Kristianstads....	1		1	3		1	1	1	8
Värmlands.....	1		1	3		1	1	1	8
Kopparbergs.....	1		1	3		1	1	1	8
Gävleborgs.....	1		1	3		1	1	1	8
<i>Grupp III B</i>									
Västerbottens....	1		1	3		1	1	1	8
Norrbottnens....	1		1	3		1	1	1	8
<i>Grupp III C</i>									
Jönköpings.....	1		1	3		1	1	1	8
Kalmar.....	1		1	3		1	1	1	8
Skaraborgs.....	1		1	3		1	1	1	8
Örebro.....	1		1	3		1	1	1	8
<i>Grupp III D</i>									
Södermanlands...	1		1	3		1	1	1	8
Västmanlands...	1		1	3			1	1	7
Jämtlands.....	1		1	3			1	1	7
<i>Grupp IV</i>									
Uppsala.....	1		1	3			1	1	7
Kronobergs.....	1		1	3			1	1	7
Blekinge.....	1		1	3			1	1	7
Hallands.....	1		1	3			1	1	7
<i>Grupp V</i>									
Gotlands.....	1			1			1		3
Nuvarande tjänster (bortsett fr. länsrevisorernas löneställning)....	24	5	33	71	2	18	24	31	208
Ökning	0	0	2	23		5		35	65

framhålla att det möjligen kan visa sig erforderligt med en viss ytterligare förstärkning på biträdesplanet. Om så skulle finnas vara fallet torde detta till dess närmare erfarenheter vunnits böra tillgodoses genom förstärkning av anslaget till tillfällig personal.

Frågan om taxeringsrevisorers och förste taxeringsrevisorers löneställning har bragts på tal av skattelagssakkunniga, som motiverade en uppflyttning av dessa tjänster i lönegrad med att en sådan vore nödvändig för att förhindra att revisionspersonalen på grund av sina tjänsters lägre löneplacering lockades att söka över på tjänster av annan karaktär — särskilt taxeringsinspektörstjänster — där deras speciella erfarenhet och utbildning inte kunde utnyttjas. Av tablån å sid. 115 framgår att samma lönegrader utnyttjats för tjänsterna; den egentliga skillnaden torde bestå däri att medan i varje län utom Gotlands finnes en förste taxeringsinspektörstjänst i lönegraden Ca 29, förste taxeringsrevisorstjänster i samma lönegrad endast finnes inrättade i de fem största länen. Vid jämförelsen kan hänsyn inte tas till tjänsterna i den reglerade befordringsgången (Cf 17 — Ce 25), då — som tidigare framhållits — rekryteringen av jurister sker till landskontorets övriga sektioner, där motsvarande tjänster för jurister redovisas.

Den av skattelagssakkunniga påtalade utvecklingen lär knappast kunna hejdas genom att t. ex. ett antal förste taxeringsrevisortjänster i lönegraden Ca 29 inrättas, motsvarande det nuvarande antalet förste taxeringsinspektörstjänster i samma lönegrad. Så länge som examen vid handelshögskola berättigar till erhållande av förste taxeringsinspektörstjänst torde alltid inträffa fall då revisionspersonal lockas att söka sådan tjänst. För att förhindra detta skulle ett radikalt medel kunna vara att förbehålla nyssnämnda tjänster åt personal med juridisk utbildning. Åtminstone för närvarande synes emellertid inte föreligga anledning att framlägga förslag i denna riktning.

Prövningsnämnderna

Nämndens ställning som besvärinstans

1950 års skattelagssakkunniga har i sitt betänkande med förslag till effektivare taxering antytt möjligheten av att prövningsnämnderna — om taxeringsarbetet i första instans utvecklades på ett tillfredsställande sätt — skulle i en framtid kunna undvaras såsom mellaninstans i taxeringsmål, varigenom antalet instanser skulle nedbringas från nuvarande fyra till tre. Man kan ställa sig frågande inför denna tanke. Av prövningsnämnderna handlagda ärenden uppgick år 1954 till omkring 125 000. Även om taxeringsarbetet i första instans utbygges och förbättras så långt detta rimligen kan ske, är det troligt att denna stora mängd av ärenden inte kan nedbringas på ett sådant sätt, att ärendena skulle kunna sammanföras centralt hos en skattedomstol. En lokalt inrättad mellaninstans av prövningsnämndernas typ lär därför knappast kunna undvaras. Dessutom torde det förhålla sig så — som skattelagssakkunniga också själva konstaterar — att en mera effektiv taxering i första instans med vidgad kontroll kommer att öka antalet tvistiga fall. Ett mera omsorgsfullt arbete på taxeringsnämndsstadiet är sålunda inte enbart ägnat att minska besvärens antal utan har också en verkan i motsatt riktning. Visserligen skulle kunna övervägas ett sammanförande av taxeringsnämnd och prövningsnämnd till en instans. Denna skulle då få en ganska avsevärd tid till förfogande för fullgörande av sina uppgifter. Detta skulle skapa vissa förutsättningar för en mer tillfredsställande taxering i första instans. Men bestämda nackdelar skulle anordningen samtidigt inrymma. En kraftigt ökad ansvällning av mål i kammarrätten och regeringsrätten bleve en antaglig följd. Orsakerfarenheten skulle vidare endast i mindre utsträckning kunna utnyttjas då den nu skisserade första instansen måste i avseende å arbetsområdet konstrueras som ett mellanting mellan de nuvarande båda beskattningsnämnderna. En ganska utpräglad tjänstemannataxering skulle m. a. o. tillskapas. Av nu anförda och även av andra skäl har vi inte funnit erforderligt att närmare än som här skett uppehålla oss vid detta alternativ.

Emellertid kan det knappast bestridas att den nuvarande ordningen med fyra instanser i taxeringsmål kan te sig i viss mån överdimensionerad och att skäl kan anföras för en begränsning i någon form. Ett steg på väg mot en reform av sådan innebörd skulle vara att — i samband med en förbättring av det grundläggande arbetet hos taxeringsnämnderna — prövningsnämnderna ges en starkare ställning och inrättas som i verklig

mening dömande instanser. Därigenom uppnås nämligen att man redan i andra instans får en sådan besvärspövning, som måhända framstår som en förutsättning för en begränsning i vissa fall av rätten att fullfölja talan till högsta instans. Frågan om möjligheterna till en begränsning av sådan art undersökes för närvarande av särskilda sakkunniga. Vi har med det nu anförda allenast velat antyda det samband, som på sitt sätt finnes mellan de spörsmål dessa sakkunniga har att pröva och vårt utredningsuppdrag.

I detta sammanhang skall också något beröras den kritik, som emellanåt riktats mot prövningsnämnderna i deras nuvarande funktioner. Till viss del utgör prövningsnämndens verksamhet en fortsättning av det arbete som utförts hos taxeringsnämnderna. Arbetet har inte ansetts avslutat i och med att taxeringarna fastställts av taxeringsnämnderna. En eftergranskning på prövningsnämndsstadiet är förutsatt och när det gällt mera invecklade frågor, som taxeringsnämnderna på grund av tidsnöd inte kunnat lösa, har det hänt att frågorna fått skjutas över till prövningsnämnden för slutlig behandling där. Prövningsnämnderna har härigenom en dubbelställning av på en gång granskande och dömande organ. I allmänhetens ögon har detta föranlett den uppfattningen att prövningsnämnderna är så nära knutna till taxeringsnämnderna att man inte där kan vänta sig ett opartiskt bedömande av taxeringsnämndernas beslut. Även om en sådan uppfattning saknar grund, är den redan genom sin förekomst ägnad att menligt påverka allmänhetens förtroende för prövningsnämnderna såsom besvärspövande instanser.

Det är inte endast prövningsnämndernas granskningsverksamhet — markerad av initiativrätten vid bedömningen av taxeringsfrågorna — som kan ge anledning till en kritik av detta slag. En iögonenfallande omständighet är också taxeringsintendentens närvaro vid nämndens sammanträden. För allmänheten måste taxeringsintendenten framstå som en motpart i taxeringsprocessen. Att han är närvarande vid prövningsnämndens handläggning av ärendena och har tillfälle att i den skattskyldiges frånvaro påverka nämnden genom muntlig utveckling av sin talan måste för de skattskyldiga te sig som ett obehörigt gynnande av det allmännas representant. En annan omständighet som kan inverka menligt på förtroendet till prövningsnämndernas självständighet är att nämnden till viss del utgöres av personer som samtidigt är ledamöter av taxeringsnämnd. Slutligen kan sägas att mängden av ärenden hos prövningsnämnden kan medföra eller i varje fall inge den uppfattningen att handläggningen där alltid måste bli tämligen summarisk. Ur denna synpunkt kan ifrågasättas om icke enklare ärenden — där en summarisk handläggning verkligen är på sin plats — borde behandlas i enklare ordning än genom formell föredragning inför nämnden.

En fråga, som väckt mycken diskussion i samband med skattelagssak-

kunnigas förslag till effektivare taxering, är det nyss berörda förhållandet att den skattskyldige uppfattar taxeringsintendenten såsom motpart i taxeringsprocessen. Skattelagssakkunniga har velat göra gällande att det skulle saknas grund för att i princip konstruera taxeringsförfarandet som ett förfarande för avgörande av tvister mellan två parter med motstridiga intressen. I remissyttrandena har man reagerat mot denna uppfattning och framhållit att ett dylikt partsförhållande likväl i verkligheten får anses föreligga. Detta finge också anses vara erkänt genom 1943 års taxeringsreform med den processordning som då tillskapades, varför det skulle innebära ett steg tillbaka att icke längre godtaga en sådan uppfattning. Frågan torde numera få anses tillrättalagd genom det uttalande däri, som vederbörande departementschef gjort i samband med ändringarna i taxeringsförordningen år 1955. Departementschefen anförde härom.¹

Förfarandet vid åsättande av taxering i första instans har aldrig varit konstruerat som — eller ansetts böra vara konstruerat som — ett förfarande för avgörande av tvister mellan två parter. Den skattskyldige har haft att avlämna sin självdeklaration, lämna infordrade kompletterande upplysningar, eventuellt inför taxeringsnämndens företräda och motivera sina framställda yrkanden samt avvakta nämndens beslut i taxeringsfrågan. Denna ordning har veterligen aldrig mött erinringar och är för övrigt den enda i praktiken tänkbara. Jag delar helt de sakkunnigas uppfattning så långt att något med ett allmänt domstolsförfarande jämförbart inte föreligger och lämpligen inte heller bör åvägabringas beträffande verksamheten i första instans. Det kan tilläggas att liknande förhållanden föreligger även på andra områden inom förvaltningen, exempelvis inom socialvården.

När åter en skattskyldig eller annan med behörighet att framställa ändringsyrkande inte åtnöjes med taxeringsnämndens beslut utan för taxeringsfrågan under prövning i högre instans, torde ett verkligt partsförhållande få anses uppkomma. Visserligen kompliceras läget såvitt angår prövningsnämnden genom denna nämnds ställning av på en gång beskattningsnämnd och besvärinstans. Detta torde likväl inte hindra att förfarandet redan där, med de avvikelser som kan betingas av särskilda förhållanden, i allt väsentligt är och även för framtiden bör vara gestaltat som ett förfarande för avgörande av tvister mellan parter. Att muntlighetsprincipen med hänsyn till processföremålets natur och omöjligheten att i praktiken i större omfattning genomföra densamma ej kan upprätthållas på samma sätt som vid de allmänna domstolarna, torde inte rubba denna uppfattning. Än tydligare framträder partsförhållandet i skattedomstolarna, liksom för övrigt även i riksskattenämnden vid nämndens meddelande av förhandsbesked.

Även detta principuttalande synes ge fog för att man nu söker renodla prövningsnämndens ställning som dömande instans och i samband därmed utrensar de moment i dess verksamhet som inte överensstämmer med ett partsförhållande av förevarande slag.

En dylik omläggning ansluter sig också väl till den utveckling prövningsnämnderna efterhand undergått. Genom 1943 års taxeringsreform togs ett första steg i riktning mot att göra prövningsnämnderna till en dom-

¹ Prop. 160/1955 s. 79.

stolsinstans i taxeringsprocessen. Att tanken då inte kunde fullföljas berodde närmast på att verksamheten hos taxeringsnämnderna, även med de förbättringar som genomfördes, alltjämt ansågs behäftad med sådana brister att man inte fann sig kunna avstå från den efterföljande granskningen hos prövningsnämnderna.¹ Det kan emellertid konstateras att den självständiga initiativrätt beträffande taxeringarna, som på grund härav bibehölls för prövningsnämnden och dess ledamöter, alltmera mist i betydelse.

Med den omläggning av taxeringsarbetet i första instans, som vi tidigare föreslagit, synes något hinder för att slopa prövningsnämndernas självständiga granskningsrätt inte längre behöva föreligga. Förstärkningen av granskningsverksamheten hos taxeringsnämnderna, den utsträckta tiden för deras arbete m. m. bör ge förutsättningar för en omläggning härvidlag. Det blir därför snarast en konsekvens av vad vi förut föreslagit att man nu tar steget från 1943 års taxeringsreform fullt ut och i princip inrättar prövningsnämnderna som enbart dömande organ.

Vi vill tillägga att vi med det nyss sagda inte tagit ställning mot tanken att låta prövningsnämnden i speciella fall alltjämt verka som första instans. Vi åsyftar sådant som tillämpningen av reglerna om ackumulerad inkomst, vilka regler man av särskilda skäl ansett sig inte kunna uppdra åt taxeringsnämnderna att tillämpa.

I anslutning till det nu förda allmänna resonemanget föreslår vi alltså att prövningsnämnden i princip konstrueras som en instans för avgörande av tvister, dit hänskjutna av part i en taxeringsprocess. Detta innebär bl. a. att prövningsnämnden har att vid sina avgöranden hålla sig inom ramen för partsyrkandena eller m. a. o. att prövningsnämndens initiativrätt liksom rätten för enskilda ledamöter av nämnden att ställa yrkanden bortfaller.

Nämndens sammansättning m. m.

För närvarande består prövningsnämnden av landskamreraren såsom ordförande samt minst fyra och högst åtta ledamöter jämte suppleanter för dem, en för varje ledamot. Ledamöter och suppleanter utses av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år.

1950 års skattelagssakkunniga har föreslagit den ändringen att prövningsnämnden skall bestå av ordförande och fyra ledamöter samt att suppleant skall inkallas endast vid förfall för ledamot. Detta har skattelagssakkunniga — vilka liksom vi är av den uppfattningen att prövningsnämnden bör utgöra endast besvärsinstans — ansett bäst lämpa sig för det sätt varpå nämnden i framtiden skall fungera. För att inte tjänstgöringen i de större länen skulle bli för betungande har de sakkunniga

¹ SOU 1942:49 s. 179, 180.

dock velat hålla öppen en möjlighet för Kungl. Maj:t att indela län i två eller flera provningsdistrikt.

Förslaget har mött åtskilliga erinringar i remissyttrandena. Även efter att ha övervägt vad därvid anförts finner vi oss vilja förorda en sammansättning av provningsnämnden i huvudsak sådan som skattelagssakkunniga föreslagit. Nämnden bör sålunda enligt vår mening utgöras av landskamreraren såsom ordförande samt fyra ledamöter. En vidlyftigare sammansättning synes icke lämplig, när nämnden övergår från beskattningsnämnd till enbart besvärinstans. För att tillgodose särskilda behov, som kan uppkomma i vissa provningsdistrikt, bör emellertid Kungl. Maj:t efter framställning av länsstyrelsen ha möjlighet att utöka antalet ledamöter till åtta, varvid dock såsom villkor bör gälla att arbetet bedrivs på två avdelningar, vardera bestående av landskamreraren såsom ordförande och fyra ledamöter. Någon indelning av länet i flera provningsdistrikt skulle däremot inte ifrågakomma. Det skulle alltjämt vara fråga om endast *en* provningsnämnd. Den nuvarande bestämmelsen i 97 § sista stycket taxeringsförordningen, om att i särskilda fall ärende skall kunna hänskjutas till nämnden i dess helhet, torde härvid böra bibehållas. Som exempel på dylikt ärende kan nämnas fastställandet av länsanvisningarna för den årliga taxeringen.

Då det i vissa fall visat sig svårt att med nuvarande antal suppleanter åstadkomma fulltalig provningsnämnd, torde vidare antalet suppleanter böra ökas till två för varje ledamot. Uttryckligen bör dock gälla att suppleant icke får inkallas annat än vid förfall för ledamot. Suppleanterna torde inte behöva vara personliga.

I fråga om valbarheten föreslår vi i likhet med skattelagssakkunniga att ledamot eller suppleant i provningsnämnd inte samtidigt får vara medlem i taxeringsnämnd. Det är visserligen riktigt, såsom i några remissyttranden anmärkts, att detta kan medföra svårigheter i en del fall att i provningsnämndsarbetet få med de för uppdraget lämpligaste personerna. För den ändrade ställning, som provningsnämnden nu avses skola få, synes dock detta villkor vara så betydelsefullt, att det får anses väga mer än de invändningar som här kan möta. Det bör även ihågkommas, exempel finnes härpå, att en provningsnämndsledamot genom verksamhet som taxeringsnämndsordförande vid just den taxering varom fråga är bundit sig för en viss uppfattning i en principfråga som kommer under provningsnämndens bedömande. Detta visar otillräckligheten av ett på så sätt begränsat stadgande att ledamot av provningsnämnd, som tagit del i taxeringsnämnd vid dess beslut rörande viss persons taxering, skall avträda när samma persons taxering föres under provningsnämnden.

Nämnden bör vara beslutförför när ordföranden och tre ledamöter eller suppleanter är närvarande. En sådan bestämmelse är motiverad av att jäv eller oförmodat förhinder för någon ledamot inte skall behöva hindra

nämndens arbete. Givetvis bör en sådan reducerad sammansättning av nämnden inte få förekomma annat än i dylika undantagsfall.

I fråga om förfarandet när vid omröstning inom nämnden rösterna utfaller så att majoritetsbeslut ej erhålles föreslår vi samma regel som tidigare föreslagits beträffande taxeringsnämnderna, nämligen att ordföranden skall ha utslagsröst.

Prövningsnämndens kansli

Arbetet med beredning av besvären hos prövningsnämnden, uppsättning av föredragningspromemorior, protokoll m. m. utföres för närvarande mestadels inom taxeringssektionerna. Det har ansetts praktiskt och arbetsbesparande att en kortfattad redogörelse för ärendet upprättas samtidigt med taxeringsintendentens yttrande samt att den därigenom erhållna promemorian användes vid föredragningen hos prövningsnämnden och sedermera i oförändrad form, med tillägg för prövningsnämndens beslut, begagnas som protokoll. Samtidigt har emellertid detta arbete, varå ofta nedlagts stor omsorg, kommit att i betydande omfattning sysselsätta arbetskrafterna på taxeringssektionen.

Förhållandet har ur olika synpunkter givit anledning till kritik. Det har gjorts gällande att förberedandet av besvären hos prövningsnämnden på ett obehörigt sätt inkräktar på taxeringssektionernas egentliga arbetsuppgifter, vilka närmast bör bestå i ledning och understödjande av taxeringsarbetet i första instans samt eftergranskning och taxeringskontroll. Som exempel har 1950 års skattelagssakkunniga anmärkt att personal, kvalificerad och närmast avsedd för bokföringsgranskning och liknande uppgifter, i alltför stor utsträckning disponerats för utredning och upprättande av föredragningspromemorior i jämförelsevis enkla besvärärenden. Vidare har — främst ur de skattskyldigas synpunkt — påtalats det samröre som här föreligger mellan prövningsnämndens och taxeringssektionens verksamhet. I princip har ansetts olämpligt att det förberedande arbetet hos den dömande instansen utföres under taxeringsintendentens — den ena partens — överinseende.

Såsom framgått av de tidigare resonemangen rörande taxeringssektionernas bibehållande inom landskontoren har vi funnit förevarande fråga vara av särskild betydelse. Det är av vikt att här få till stånd en åtskillnad mellan prövningsnämndernas och taxeringssektionernas verksamhet. Vi är medvetna om att den nuvarande arbetsgången ur praktisk synpunkt har mycket som talar för sig och att man på länsstyrelsehåll kan finna det mindre rationellt att frånga det nu tillämpade och invanda systemet. För att taxeringssektionerna skall kunna rätt fullgöra sina uppgifter i den framtida taxeringsorganisationen och för att prövningsnämnderna skall kunna erhålla den renodlade ställning av besvärinstanser som åsyftas är det dock ett villkor att en omläggning sker, varigenom det förberedande

och expeditionella arbetet hos prövningsnämnden överföres till ett nämndens kansli, friställt från taxeringssektionen. En sådan omläggning synes också kunna genomföras utan att den ur praktisk synpunkt skall behöva vålla alltför stora olägenheter i form av dubbelarbete o. dyl.

Prövningsnämndens kansli bör förläggas till landskontorets kameralsektion. Kansliet kommer då att lyda under vederbörande sektionschef, länsassessorerna å kameralsektionen. I de fem län, där på kameralsektionen dessutom finnes anställd en länsassessor i lönegraden 31, bör dock denne närmast handha chefsskapet för prövningsnämndens kansli. Personalbehovet i övrigt inom prövningsnämndens kansli kommer att variera efter arbetsbördan inom de olika länen. För arbetet med referat av besvären erfordras biträde av personal i landskanslists ställning. Dessutom skall kansliet vara utrustat med biträden för diarieföring, skrivarbete m. m. Den förstärkning av arbetskraften inom kameralsektionerna, som härvid kan erfordras, torde i någon utsträckning få tillgodoses genom överflyttning av arbetskrafter från de nuvarande taxeringssektionerna. Det bör emellertid tillses att taxeringssektionerna inte försvagas genom en sådan överflyttning, utan att samtidigt en utfyllnad där sker så att de bibehålles i stort sett vid nuvarande kapacitet.

Arbetsuppgifterna för prövningsnämndens kansli skulle i huvudsak bli följande: diarieföring av besvär till prövningsnämnden; åtgärder för besvärens komplettering med deklaration och utdrag av taxeringslängd; uppsättning av kortfattade referat av besvären, vilka referat sedermera skall ingå i de promemorior som tillställas prövningsnämndens ledamöter samt i nämndens protokoll; utremittering av besvärakterna för yttrande av vederbörande taxeringsassistent; överlämnande av besvären till taxeringssektionen för yttrande av vederbörande taxeringsintendent; ordnande av materialet för prövningsnämndens handläggning samt utskrift av föredragningspromemorior; uppsättning, utskrift och expedition av prövningsnämndens protokoll; utredningsarbete åt prövningsnämnden exempelvis vid förberedelserna för länsanvisningarna; diarieföring och expedition av besvär till kammarrätten och regeringsrätten.

Mot det arbete som för närvarande nedlägges på föredragningspromemorior och protokoll hos prövningsnämnden har 1950 års skattelagssakkunniga riktat viss kritik. De sakkunniga har ansett att föredragningspromemoriorna borde kunna avsevärt begränsas och att protokollföringen inte nödvändigtvis behövde göras så fullständig som nu ofta är fallet, eftersom materialet i varje mål finnes samlat i besvärakten. I remissyttrandena har detta uttalande föranlett åtskilliga erinringar. Bl. a. har kammarrätten framhållit att de numera fullständigare protokollen från prövningsnämnderna visat sig synnerligen värdefulla för taxeringsprocessen, eftersom de skattskyldiga får bättre kännedom om saken, samt att även arbetet i överinstanserna härigenom minskat.

Även enligt vår mening finns det anledning att iaktta varsamhet när det gäller förenklingssträvanden på detta område. Före 1943 års taxeringsreform var prövningsnämndernas protokoll ofta mycket knapphändiga. På grund av den — ingalunda obefogade — kritik som riktades häremot har de numera gjorts utförligare. Detta har legat i linje med 1943 års taxeringsreform och får anses som en klar vinning, särskilt ur de skattskyldigas synpunkt. Självfallet bör dock inte protokollet — liksom ej heller föredragningspromemorierna hos prövningsnämnden — göras vidlyftigare än som fordras för att ge en klar bild av vad ärendet gäller. Inte sällan torde förekomma att man i avseende å omfång och utformning gått längre eller nedlagt mer arbete än som även med vår inställning till detta spörsmål kan anses motiverat.

De system, som användes på länsstyrelserna för att bygga upp prövningsnämndsakterna och prövningsnämndens protokoll, är något varierande. Olika praktiska synpunkter har här kunnat göra sig gällande. Utan att direkt vilja fastlåsa förfarandet vid någon viss metod har vi funnit det önskvärt att större likformighet här kommer till stånd. Det torde bli en uppgift för det blivande centrala organet inom taxeringsväsendet att närmare studera förhållandena på detta område och verka härför. För att belysa de nu avhandlade frågorna skall dock i huvuddrag anges hur vi tänkt oss gången av arbetet med besvärens iordningställande för föredragning och protokollföring. Sedan besvären diariieförts hos prövningsnämndens kansli översändes de av kansliet till vederbörande lokala skattemyndighet, som har att komplettera dem med deklareringshandlingar och utdrag av taxeringslängd. Utdraget införes på framsidan av en aktkappa, där utrymmen även bör finnas för besvärsreferat samt yttranden. I samband härmed infordras yttrande från taxeringsassistenten. Yttrandet tecknas på aktkappans framsida. Akten insändes därefter till prövningsnämndens kansli, som på detta stadium gör ett referat av besvärens innehåll. I allmänhet kommer referatet endast att i koncentrerad form innehålla uppgift om i vilket eller vilka avseenden taxeringsnämnden frångått klagandens deklARATION samt om klagandens yrkanden. Referatet utskrives med maskin på aktkappan. Akten överlämnas därefter — utan formlig remiss — till taxeringssektionen för yttrande av vederbörande taxeringsintendent (taxeringsinspektör). Även intendentens yttrande tecknas på aktkappans framsida (eventuellt, om utrymmet där inte förslår, med fortsättning på kappans andra sida). Härefter går akten åter till prövningsnämndens kansli. De ärenden som, enligt vad i det följande föreslås, skall kunna avgöras av landskamreraren på prövningsnämndens vägnar, uttages nu för handläggning i sådan ordning. Beträffande övriga ärenden — som skall föredragas i prövningsnämnden — uppsattes föredragningspromemior genom kansliets försorg. I dessa intages från aktkapporna taxeringslängdsutdraget, referatet och i mån av behov innehållet i taxeringsintendents yttrande. Promemori-

orna utskrivs med genomskrift i så många exemplar att man samtidigt erhåller ett exemplar för stomme till prövningsnämndens protokoll samt exemplar för expedition av protokollsutdrag. De exemplar, som skall användas som föredragningspromemorior i prövningsnämnden, häftas och tillställs nämndens ledamöter. Sedan prövningsnämnden avgjort ärendena kompletteras protokollsexemplaren med nämndens beslut, varefter protokollet justeras och utdragen expedieras.

I detta sammanhang kan nämnas, att vi anser, att ändringslängderna bör slopas. Debiteringsmyndigheten föreslås i stället skola få underrättelse om prövningsnämndens beslut genom protokollsutdrag. Motsvarande bör gälla fastighetstaxeringen.

Förfarandet hos prövningsnämnden

I och med att prövningsnämnderna skall fungera enbart som besvärinstanser måste ställning tagas till åtskilliga frågor rörande förfarandet hos nämnden.

Det får förutsättas att detta förfarande även i fortsättningen regelmässigt kommer att vara skriftligt. Den möjlighet att i särskilda fall anordna muntlig förhandling hos prövningsnämnden, som infördes år 1943, har emellertid visat sig vara av stort värde. Det finns skäl att i samband med den föreslagna omgestaltningen av prövningsnämnden ge det muntliga förfarandet en mera utvecklad form än det hittills haft. Till denna fråga skall vi emellertid återkomma nedan.

Enligt 97 § fjärde stycket taxeringsförordningen har taxeringsintendenten för närvarande icke endast rätt utan även skyldighet att övervara prövningsnämndens sammanträden. Föreskriften rimmar illa med det partsförhållande, som — enligt vad förut berörts — får anses föreligga mellan den skattskyldige och taxeringsintendenten redan på prövningsnämndsstadiet. Det är angeläget att partsförhållandet erkännes och får sitt tydliga uttryck i processen. Taxeringsintendenten bör därför inte vara närvarande vid prövningsnämndens sammanträden annat än i sådana fall då jämväl den andra parten kallats att närvara. Vid dylika tillfällen bör å andra sidan intendentens närvaro vara obligatorisk.

I enlighet härmed föreslår vi en utformning av bestämmelserna, som innebär att taxeringsintendenten icke äger övervara prövningsnämndens sammanträden under annan förutsättning än att den skattskyldige kallats till muntlig förhandling. I praktiken torde en sådan ordning inte behöva medföra komplikationer för prövningsnämndens arbete. Möjligen kan invändas att intendentens skriftliga yttranden i målen, som hittills kunnat kompletteras muntligen, nu ibland får göras något fyligare, vilket skulle innebära ett merarbete. Utan att vilja förringa en sådan invändning anser vi dock denna punkt i förslaget vara av så väsentlig betydelse att den inte kan frånfallas av dylik grund. Det kan anmärkas att ett dylikt förfarande

undantagsvis redan förekommer. Principen torde böra genomföras fullt ut och gälla även vid fastighetstaxering. Den bör dock inte hindra att intendenten tillkallas av prövningsnämnden i ärenden där något utbildat partsförhållande inte föreligger, exempelvis vid fastställande av länsanvisningarna för taxeringen.

Med det nu avhandlade förhållandet bör även följa att taxeringsintendenten i författningstexten innefattas under benämningen part och att hans yrkanden om påförande eller ändring av taxeringar framgent får karaktär av besvär. För att inte arbetet med yrkandenas uppsättning respektive uppsättningen av protokollen i dessa ärenden skall behöva onödigt tyngas genom en sådan omläggning torde dock intendents anförande av besvär kunna ske i tämligen enkel form. Något hinder synes inte föreligga för att detta sker på sätt som hittills varit brukligt vid hans framställningar till prövningsnämnden, genom signering av en utskrift som samtidigt genom mångfaldigande begagnas för kommunikation med den skattskyldige och sedermera för uppsättning samt utskrift av protokoll.

Beträffande föredragningen av ärendena i prövningsnämnden föreslås icke någon ändring i vad som nu gäller. Värdet av de föredragningspromemrior, som därvid användes och på förhand tillställes ledamöterna, har vitsordats av länsstyrelserna. Om, såsom vi föreslår, vissa ärenden av enklare beskaffenhet skall kunna avgöras av landskamreraren på nämndens vägnar, kommer antalet promemrior att minskas. I övrigt torde uppmärksamhet böra ägnas åt att promemoriorna inte göres vidlyftigare än som behövs för att de skall fylla sin uppgift att underlätta föredragningen och samtidigt bilda underlag för nämndens protokoll.

Huruvida den förgranskning av besvärsakterna, som nu i allmänhet utföres av nämndens ledamöter efter fördelning mellan dem, bör bibehållas kan synas tveksamt. Förfarandet saknar motsvarighet i annan process. Den muntliga föredragningen inför nämnden med stöd av promemoriorna bör också i och för sig vara tillräcklig. Remissmyndigheterna har emellertid även här betonat nyttan av det nu tillämpade förfarandet. På grund härav synes detta böra finnas kvar, åtminstone såsom en möjlighet för nämndens ordförande att förordna därom i den mån han så finner lämpligt. Det bör emellertid framhållas att en dylik inläsning av handlingarna på förhand inte får ersätta den muntliga föredragning som skall vara nämndens arbetsform.

Utredningen i målen hos prövningsnämnden bör liksom hittills normalt förebringas i samband med de yttranden som skall avges. Det blir i första hand taxeringsassistenten och därefter taxeringsintendenten, som får anledning att klarlägga ärendena för att kunna yttra sig däri på ett tillräckligt uttömmande sätt. Att yttrande därutöver regelmässigt skulle infordras från taxeringsnämndens ordförande är icke tänkt. I åtskilliga fall kan det dock finnas anledning för taxeringsassistenten att samråda med

ordföranden när yttrande skall avges. Det är givet att såväl taxeringsassistenten som taxeringsintendenten skall genom direkt kommunikation med den skattskyldige kunna inhämta kompletterande uppgifter och eljest verka för infordrande av all den utredning som kan bidra till att målet klarlägges. Intendentens yttrande över besvär av den skattskyldige bör sålunda översändas till denne i den mån en sådan åtgärd inte framstår som överflödig. Man torde få räkna med att på detta sätt målen är så utredda, när de av taxeringsintendenten återredovisas till prövningsnämndens kansli, att en föredragning i regel kan ske på det föreliggande materialet.

Från prövningsnämndens sida bör emellertid utövas en aktiv processledning. Främst kommer detta att vara en uppgift för nämndens ordförande. Häri ligger att nämnden har att tillse att utredningen i målen är tillfredsställande och, om brister härutinnan anses föreligga, sörja för dessas avhjälpande. I sådant avseende kan ifrågakomma inhämtande av upplysningar i vissa angivna punkter, kommunikation av yttranden och inlagor med parterna, föranstaltande om muntlig förhandling o. s. v. I denna verksamhet, som bör äga rum genom prövningsnämndens kansli, bör ordföranden ha befogenhet att handla på nämndens vägnar. Givetvis skall detta icke utesluta att prövningsnämnden som sådan, när den så finner erforderligt, kan bordlägga ett ärende och besluta om infordrande av ytterligare utredning i en eller annan form.

Det är dock att märka att prövningsnämnden, sedan dess självständiga granskningsrätt bortfallit, kommer att i sitt dömande vara begränsad av parternas yrkanden. Den aktiva processledningen kommer därför att röra sig inom en ram, som i huvudsak uppdrages av dessa yrkanden. Prövningsnämnderna bör i detta avseende följa samma praxis som skattedomstolarna.

Med prövningsnämndens ändrade ställning följer även att parternas dispositionsrätt över processen blir fullständigare än tidigare. Även i detta avseende torde de vid skattedomstolarna tillämpade principerna böra följas.

Prövningsnämndens nuvarande granskningsrätt innebär bl. a. att nämnden, ehuru de skattskyldigas besvär rätt går till ända den 31 juli, likväl är skyldig att taga hänsyn till därefter inkommande besvärsskrivelser under förutsättning att besvären inkommit senast den 31 december under taxeringsåret.¹ Denna ordning — som på sätt och vis inneburit en förlängd besvärstid för de skattskyldiga — kommer i och med granskningsrättens bortfall att försvinna. Den ordinarie besvärstiden, som enligt vårt förslag kommer att för de skattskyldiga anknytas till dagtecknandet av taxeringsnämndernas beslut, blir ensamt gällande. Det kan invändas att prövningsnämnderna härigenom avskäres från en möjlighet att — när extraordinär besvär rätt inte föreligger — ingripa och ändra taxeringar till de skattskyl-

¹ SOU 1942: 49 s. 190 n.

digas förmån. Möjligheten att här undvika materiellt stötande resultat kommer emellertid att ligga i den besvärsmått, som skall tillkomma taxeringsintendenten och som föreslås på visst sätt utsträckt. Under sådana förhållanden torde omläggningen inte behöva möta betänkligheter i detta avseende.

Slutligen kan anmärkas att prövningsnämnden genom omläggningen av tiden för anförande av besvär till nämnden kommer att få en mera successiv besvärstillströmning än hittills med i viss mån vidgade möjligheter att fördela nämndens arbete över året.

Möjlighet för ordföranden att ensam avgöra mål

Svårighetsgraden hos de ärenden, som prövningsnämnderna har att behandla, varierar i hög grad. Såsom den första besvärinstansen har nämnden att ta emot bl. a. ett betydande antal ärenden, som avser rättelser av misstag och förbiseenden hos taxeringsnämnderna. Mestadels är dessa ärenden av mycket enkel natur och erfordrar inte någon handläggning i egentlig mening. Även om behandlingen av dem kan göras summarisk, medför de dock genom sitt antal en belastning av prövningsnämnden och verkar tyngande på föredragningspromemorior, protokoll m. m.

I och med att prövningsnämnderna ges en mera domstolsmässig karaktär blir det angeläget att deras tid inte upptages av andra frågor än sådana som verkligen är tvistiga. Målen bör vara av viss kvalitet. Om de uppblandas med ett stort antal mål av tämligen självklart slag, försvårar detta överskådligheten hos materialet och kan, åtminstone för den icke initierade, ge intryck av att någon noggrannare handläggning på grund av materialets omfattning inte är möjlig i denna instans.

Härmed aktualiseras ett gammalt önskemål, nämligen att ärenden av enklare beskaffenhet skall kunna avgöras av ordföranden ensam.

1950 års skattelagssakkunniga har i sitt förslag till effektivare taxering velat tillgodose detta önskemål på två sätt. Dels skulle det finnas en möjlighet för taxeringsnämnderna till självrättelse när inkomna taxeringshandlingar eller vidtagna kontrollåtgärder kunde föranleda därtill, och dels skulle besvär, som rörde rättelse av uppenbar felaktighet eller därmed jämförlig ändring, kunna avgöras av landskamreraren på nämndens vägnar. Dessutom skulle prövningsnämnden eller landskamreraren kunna överlämna besvär till taxeringsnämnden för åtgärd.

I vårt förslag har vi — såsom tidigare utvecklats — inte funnit oss böra upptaga någon rätt för taxeringsnämnderna att själva rätta ett en gång fattat beslut. Det har inte ansetts lämpligt att införa en dylik rätt med hänsyn till det samröre mellan taxeringsnämndens och prövningsnämndens verksamhet och befogenheter som skulle följa därav. Emellertid är det då än mera angeläget att man som ersättning inrättar en möjlighet till enklare

handläggning hos prövningsnämnden av rättelser, som eljest skulle kunnat ske hos taxeringsnämnden på ett tämligen formlost sätt. Den av skattelagssakkunniga anvisade andra vägen — att landskamreraren ges befo-genhet att avgöra dylika ärenden på prövningsnämndens vägnar — synes härvid vara den mest lämpliga.

I fråga om avgränsningen av de mål, som skulle kunna behandlas i dylik enklare ordning, har olika alternativ övervägts. En möjlighet är att välja den av skattelagssakkunniga angivna bestämningen: besvär av den skattskyldige som avser rättelse av uppenbar felaktighet eller därmed jämför-lig ändring i taxering. Vi har emellertid ansett gruppen böra vidgas något så att den kommer att omfatta över huvud taget mål av icke tvistig natur, dvs. i allmänhet sådana i vilka den skattskyldige, taxeringsintendenten och, i förekommande fall, kommunen är ense. Emellertid kan även inom denna grupp stundom förekomma mål vilka, trots att någon meningsskiljaktighet icke föreligger mellan parterna, likväl är av sådan betydelse att en föredrag-ning inför nämnden kan vara påkallad. Häri behöver dock inte ligga något hinder för den nu nämnda avgränsningen, eftersom landskamreraren alltid, om han så finner lämpligt, skall kunna hänskjuta ett mål av detta slag till nämndens avgörande, vilket otvivelaktigt utgör tillräcklig garanti för att nämnden inte otillbörligt åsidosättes.

En komplettering av den nu uppställda regeln blir dock erforderlig. Många av dessa mål kommer att utgöras av besvär, anförda av taxerings-intendenten, beträffande rättelser mot vilka den skattskyldige rimligen inte kan ha någon erinran. Så är förhållandet när besvären avser en formell ändring till den skattskyldiges förmån; någon kommunikation med denne behöver då inte äga rum. Men det kan även förekomma rättelser till den skattskyldiges nackdel, exempelvis av ett för högt ortsavdrag, be-träffande vilka meningsmotsättningar inte kan råda. Om man begränsar sig till den nyss angivna kategorien skulle det vara nödvändigt att in-fordra ett formellt godkännande av den skattskyldige för att målet skulle kunna handläggas som enmansärende. Ett sådant förfarande skulle inne-bära onödig omgång och te sig svårförståeligt för den skattskyldige, som i allmänhet torde anse sig ha godkänt taxeringsintendentens besvär-syrkande redan genom att han underlåtit att inkomma med bemötande. För att undvika detta och likväl få in mål av detta slag under den enklare formen av handläggning föreslår vi den kompletteringen att besvär, som innebär endast yrkande om rättelse av felräkning, missskrivning eller annat uppen-bart förbiseende, alltid skall kunna handläggas i sådan ordning.

Den sovring av besvären, som måste ske genom att vissa av dem skall behandlas i enklare form, föreslås ordnad på följande sätt. För att man skall kunna avgöra om besvär av en skattskyldig skall hänföras till den ena eller den andra gruppen av mål erfordras regelmässigt att besvärshandlingen kompletterats med deklARATION och taxeringslängdsutdrag. Det

tidigaste tillfälle då en sovring kan tänkas ske blir därför när besvären i sålunda kompletterat skick återkommer från den lokala skattemyndigheten till prövningsnämndens kansli. Det är emellertid endast en del av de besvär, vilka skall handläggas i enklare ordning, som kan utskiljas på detta stadium; därtill kommer att taxeringsintendentens yttrande över besvären måste inhämtas. Det lämpligaste synes då vara att något utskiljande över huvud taget inte äger rum vid detta tillfälle utan att alla besvär tills vidare behandlas i samma ordning, dvs. förses med referat och överlämnas till intendenten för yttrande. Sovringen sker genom prövningsnämndens kansli sedan besvären återkommit från taxeringsintendenten, i samband med upprättandet av föredragningspromemoriorna. Några dylika promemorior göres inte i de mål, beträffande vilka förutsättning för den enklare handläggningen föreligger, utan dessa uttages och överlämnas till landskamreraren för avgörande. Målen skall dock redovisas i prövningsnämndens protokoll, vilket i allmänhet bör kunna ske i samlingsparagrafer. Någon expedition av protokollsutdrag till den skattskyldige skulle inte förekomma; i sådant avseende bör vara tillräckligt att han i ett brev enligt tryckt formulär erhåller underrättelse, i allmänhet av innehåll att hans besvär bifallits.

Beträffande besvär av taxeringsintendenten torde sovringen kunna ske redan i och med att besvären inkommer till prövningsnämndens kansli. Även här torde i ärenden, som handlagts av landskamreraren ensam, den skattskyldige kunna underrättas om prövningsnämndens beslut i brev enligt tryckt formulär.

Det bör slutligen erinras om att den nu avhandlade möjligheten för landskamreraren att träffa avgöranden för prövningsnämnden avses skola omfatta även åtgärder av processuell natur, såsom infordrande av yttranden och andra åtgärder för komplettering av utredningen i målen, utsättande av mål till muntlig förhandling o. dyl.

Muntlighet i prövningsnämnden

Det ligger i sakens natur, att förfarandet inför prövningsnämnderna även i fortsättningen regelmässigt måste vara skriftligt. Den skriftliga utredningen torde också vara tillfyllest i flertalet mål. Vidare är det tydligt att en övergång mera allmänt till muntligt förfarande skulle medföra starkt ökade kostnader såväl för det allmänna som för de skattskyldiga. Det skulle krävas en organisation av helt andra mått än som i detta sammanhang ifrågakommer. För de skattskyldigas del är det uppenbart, att de icke utan bärande skäl bör föranledas att resa till residensstaden för inställelse i skattemål och därvid eventuellt kosta på sig juridiskt biträde.

I samband med 1943 års reform inom taxeringsväsendet öppnades emellertid en möjlighet för de skattskyldiga att påkalla muntlig handläggning

i prövningsnämnden. Enligt en då i 110 § TF införd bestämmelse äger sålunda skattskyldig samt, om annan än denne besvärat sig, jämväl klaganden vara tillstådes inför prövningsnämnd vid handläggning av mål eller ärende, som angår den skattskyldige, samt därvid utföra sin talan. Vidare stadgas i 95 §, att skattskyldig må, när omständigheterna därtill föranleder, kallas att muntligen höras inför prövningsnämnden vid äventyr att mål eller ärende avgöres på förhandenvarande skäl.

Vid skilda tillfällen, senast vid remissbehandlingen av 1950 års skatte-lagssakkunnigas förslag till effektivare taxering, har från länsstyrelsehåll ganska allmänt vitsordats att möjligheten till muntlig handläggning varit till båtnad för prövningsnämndernas arbete. Värdet av den muntliga handlägningsformen har också understrukits av åtskilliga organisationer, som företräder skilda grupper av skattskyldiga.

Även enligt vår mening utgör den muntliga handläggningen ett för alla parter värdefullt inslag i prövningsnämndernas arbete. Det torde numera vara erkänt, att ett muntligt förfarande — vid vilket framkomna uppgifter omedelbart kan bli bemötta eller närmare belysta och materialet kan kompletteras med frågor direkt till parterna — i allmänhet ger ett långt säkrare underlag för tvistefrågors bedömning än ett skriftligt sådant. Härvidlag behöver man endast peka på erfarenheterna från rättegångsreformen vid de allmänna domstolarna. Inom olika delar av förvaltningsprocessen finnes för övrigt en tydlig tendens att bereda utrymme för ett ökat mått av muntlighet. Att möjligheter finnes till muntlig förhandling torde med skäl uppfattas som en rättssäkerhetsgaranti.

På dessa grunder finner vi det motiverat att icke blott bibehålla det inslag av muntlighet som nu finnes i prövningsnämnds-förfarandet utan även främja användningen av muntliga förhandlingar i mål där sådana kan vara påkallade. Om prövningsnämnderna, såsom vi föreslår, blir renodlade besvärsinstanser och särskilda kanslier inrättas för dem, skapas naturliga förutsättningar härför.

De nuvarande bestämmelserna om muntliga förhandlingar är mycket knapphändiga. Å andra sidan är det uppenbarligen varken nödvändigt eller ens lämpligt att tillskapa ett regelsystem av tillnärmelsevis den omfattning som upptas i rättegångsbalken beträffande förhandling inför allmän domstol. Vad som behövs torde vara att ge prövningsnämnderna och inför dem agerande parter vägledning i sådana procedurfrågor som normalt kan förväntas uppstå. Härvid ifrågakommer — utom regler om rätt att påkalla muntlig förhandling — bestämmelser om skyldighet för part eller annan att inställa sig, om kallelser och tvångsmedel, om offentlighet vid förhandlingar, protokollföring samt i vissa kostnadsfrågor.

Reglerna om rätt att ta *initiativ* till muntlig förhandling torde kunna göras tämligen lika de nuvarande. Den skattskyldige och kommun, som anfört besvär, bör liksom nu kunna begära att få muntligen utveckla sin

talans inför nämnden. Då taxeringsintendenten enligt vårt förslag inte längre har rätt att utan vidare närvara vid nämndens sammanträden, bör befogenhet att ta initiativ till muntliga förhandlingar tillkomma även honom. Var och en som uppträder som part inför nämnden bör sålunda äga påkalla förhandling. Vidare bör, i överensstämmelse med vad nu gäller, nämnden även utan yrkande kunna förordna om sådan förhandling.

Såsom närmare utvecklats i det föregående, innebär vårt förslag att en aktiv processledning skall utövas från provningsnämndens sida, främst genom ordföranden. Nämnden bör sålunda ta initiativ till muntlig förhandling, när detta finnes önskvärt för att erhålla en tillfredsställande utredning. Att skäl av bl. a. processekonomisk art — såsom nyss berörts — talar för viss återhållsamhet vid anordnande av muntliga förhandlingar, ligger i öppen dag. Dessa skäl synes även böra föranleda till att parts rätt att erhålla muntlig förhandling inte göres ovillkorlig. Om det exempelvis står klart att en part begärt muntlig förhandling enbart för att styrka en omständighet, som är utan betydelse för målets avgörande, bör nämnden kunna vägra att anordna muntlig förhandling. Det bör även tillses att det råder rimlig proportion mellan kostnaderna för muntlig förhandling och processföremålets värde (jfr 50 kap. 21 § rättegångsbalken). På grund härav föreslås en regel av innebörd att parts framställning om muntlig förhandling skall kunna lämnas utan bifall, om sådan förhandling uppenbarligen skulle vara utan gagn eller av andra skäl framstår såsom opåkallad. Av bestämmelsens formulering torde framgå, att en begäran från skattskyldig om muntlig förhandling i allmänhet inte bör avslås.

Till muntlig förhandling bör i första hand *kallas* vederbörande taxeringsintendent och den skattskyldige. Har målet anhängiggjorts genom besvär av kommunen, bör jämväl denna få kallelse. Den skattskyldige bör äga anlita ombud eller rättegångsbiträde. Då de uppgifter som den skattskyldige kan lämna ofta utgör den viktigaste delen av utredningsmaterialet, synes det böra föreskrivas att den skattskyldige i allmänhet skall kallas att inställa sig personligen.

Den utredning som skall förebringas utöver innehållet i handlingarna och parternas uppgifter torde få förutsättas bli i huvudsak införskaffad genom parternas försorg. Bestämmelserna bör utformas så att parterna är oförhindrade att medta sakkunniga och vittnen. Att provningsnämnden inom ramen för sin processledning äger avvisa utredning, som uppenbarligen saknar betydelse för målets avgörande (jfr 35 kap. 7 § rättegångsbalken), är uppenbart. Särskilt stadgande härom torde inte behövas.

Att utredningen i allmänhet förebringas av parterna utesluter emellertid inte behov av att provningsnämnden själv inom ramen för sin processledande funktion sörjer för att materialet fullständigas. Vidare är att beakta, att parterna i allmänhet — här bortses från tjänstemän och sak-

kunniga som anlitas av taxeringsintendenten — är beroende av att sak-kunniga och vittnen, som de önskar åberopa, frivilligt ställer sig till förfogande. En möjlighet för prövningsnämnden att ålägga person, som icke är part, att inställa sig för att höras inför nämnden synes därför höra införas. Det vore givetvis tänkbart att, liksom i rättegång vid allmän domstol, stadga en allmän vittnesplikt inför prövningsnämnd. Detta torde emellertid vara att gå för långt. Med tanke på mängden av de mål som handlägges av prövningsnämnderna skulle en sådan skyldighet bli omfattande och i vissa fall kunna framstå såsom oskäligt betungande. Att märka är, att upplysningsskyldigheten gentemot taxeringsmyndigheterna ingalunda är obegränsad. Att för de muntliga förhandlingarnas vidkommande slopa dessa begränsningar bör väcka betänkligheter.

Det kunde också ifrågasättas att efter mönster av vissa sociala lagar låta prövningsnämnden förordna om vittnesförhör vid domstol. Befogenhet att förordna om sådant förhör tillkommer kammarrätten enligt 25 § av dess instruktion (SFS 1942:978). En uppgiftsskyldig person skulle genom ett sådant förfarande kunna bli hörd under menedsansvar och, vid tredska att inställa sig eller yttra sig, bli föremål för de särskilda tvångsmedel, bl. a. hämtning, som står till de allmänna domstolarnas förfogande. Vi anser oss emellertid inte böra förorda regler med sådan innebörd. Anordningen skulle bli skäligen komplicerad och endast kunna användas i extrema undantagsfall. Den skulle därjämte innebära en vidgning och skärpning av skyldigheten att till skattemyndighet lämna uppgifter till ledning vid annans taxering, som i enlighet med vad nyss anförts kan väcka betänkligheter.

Frågan synes kunna lösas efter följande riktlinjer. En skyldighet bör införas att inställa sig för att höras inför prövningsnämnd i mål om annans taxering, men den bör endast gälla den som är pliktig att, efter anmaning eller utan att sådan föregått, lämna uppgifter till ledning vid den ifrågavarande taxeringen. Någon ovillkorlig rätt för part att få tillgodosett sitt anspråk på att sådan person inkallas synes inte böra stadgas. Det bör i stället ankomma på prövningsnämnden att i varje särskilt fall pröva, huruvida vederbörande bör höras. Nämnden bör härvid vara obunden av om förhöret begärts av part eller ej. Om nämnden avvisar parts begäran att få annan person inkallad, hindrar detta givetvis inte att parten själv ombesörjer att den, med vilken förhör begärts, inställer sig vid förhandlingen. Å andra sidan kan nämnden, som förut påpekats, fritt pröva om vederbörande bör höras.

När skattskyldig kallas att inställa sig personligen, bör det, i överensstämmelse med vad som gäller huvudförhandling vid allmän domstol, vara huvudregel, att *vite* förelägges. Inkallas annan uppgiftsskyldig för att höras upplysningsvis, bör jämväl vite kunna användas.

Ehuru prövningsnämnderna enligt vad här föreslagits inte kommer att förfoga över samma tvångsmedel som de allmänna domstolarna, torde de föreslagna reglerna vara tillfyllest i de allra flesta fall. Om en skattskyldig, som kallats till muntlig förhandling, uteblir, kan prövningsnämnden uppskjuta förhandlingen till annan dag och utsätta nytt, högre vite; försuttet vite utdömes av länsstyrelsen. Man måste emellertid också räkna med möjligheten att ett sådant förfarande framstår som meningslöst eller att en ny förhandling — med hänsyn jämväl till prövningsnämndens övriga omfattande arbetsuppgifter — inte medhinnes under den tid som är bestämd för nämndens arbete. Vi föreslår därför, att nämnden, i likhet med vad nu gäller, skall äga att utan hinder av skattskyldigs eller annans utevaro avgöra målet på förhandenvarande skäl. En sådan regel innebär helt naturligt en ytterligare garanti för att de skattskyldiga inte uteblir.

Enligt vad i annat sammanhang förordats skall prövningsnämndens ordförande äga att å nämndens vägnar avgöra frågor som uppkommer under förberedelse av besvärsmål m. m. I enlighet härmed bör ordföranden äga besluta att muntlig förhandling skall äga rum, avgöra vilka som skall inkallas till sådan förhandling, förelägga viten osv.

De muntliga förhandlingarna torde liksom nu i allmänhet böra hållas inom *stängda dörrar*. Utom nämnden och dess tjänstemän bör endast parterna och övriga till förhandlingen kallade personer, ombud för eller biträde åt den skattskyldige och av parterna anmodade sakkunniga äga rätt att vara närvarande. Därutöver föreslås emellertid att prövningsnämnden skall kunna tillåta även annan person att övervara förhandlingen, exempelvis någon som av part medtagits för att höras upplysningsvis.

Att förhandlingarna hålles inom stängda dörrar är främst ett den skattskyldiges intresse. Situationen kan emellertid vara den att den skattskyldige avstår från denna förmån och önskar att behandlingen av hans skattefråga blir föremål för allmänhetens insyn. Att så kan ske bör rimligtvis även vara till fördel från myndigheternas synpunkt. Det föreslås därför att muntlig förhandling skall vara offentlig, om den skattskyldige begär det.

Vad här sagts avser endast de muntliga förhandlingarna. Nämndens överläggningar, liksom föredragningen av mål, som skall avgöras på handlingarna, bör liksom hittills ske inom stängda dörrar. Som förut nämnts föreslås, att i fortsättningen endast nämnden och dess tjänstemän härvid skall få vara närvarande.

Då det material, som framkommer vid muntlig förhandling, skall ligga till grund för kammarrättens och regeringsrättens prövning, måste *protokoll* föras över vad vid förhandlingen förekommit. Dessa protokoll synes liksom nu kunna intas i prövningsnämndens ordinarie protokoll. Intet bör emellertid hindra att särskilt protokoll upprättas och inlägges i akten och att hänvisning göres i det ordinarie protokollet.

Protokollen över muntliga förhandlingar bör inte göras vidlyftigare än nödvändigt. Det torde kunna förutsättas att grunderna för parternas talan anges under skriftväxlingen. Därför bör liksom vid huvudförhandling inför allmän domstol gälla, att parts utveckling av talan i allmänhet inte skall protokolleras. Anteckning bör endast ske, när part gör ändring, komplettering eller förtydligande i fråga om grunderna. Vi föreslår en uttrycklig bestämmelse av denna innebörd.

I viss mån annorlunda ställer sig saken beträffande anteckning av sakkuppgifter, som vid muntlig förhandling lämnas av den skattskyldige, sakkunnig eller person som höres upplysningsvis, med andra ord utsagor som har karaktär av muntlig bevisning. Att åtminstone det huvudsakliga innehållet i sålunda lämnade uppgifter blir antecknat torde vara ofrånkomligt. Vi föreslår skyldighet för prövningsnämnden att låta föra anteckningar härom. Det bör emellertid framhållas, att någon motsvarighet till de fullständiga anteckningar som sker exempelvis vid vittnesmål inför allmän domstol inte är avsedd. Överensstämmer lämnade uppgifter med innehållet i självdeklaration eller annan skriftlig handling torde det räcka med en hänvisning, eventuellt kompletterad med väsentligare nya eller ändrade uppgifter, som lämnas vid förhandlingen.

Prövningsnämndens protokoll är liksom besvärsskrifter o. dyl. offentliga. Däremot får den skattskyldiges självdeklaration och inkomna kontrolluppgifter inte utlämnas till allmänheten. De uppgifter, som vid muntlig förhandling framkommer från den skattskyldige eller annan uppgiftsskyldig skulle, om de direkt infördes i protokollet, bli offentliga. Beträffande dessa uppgifter synes emellertid samma skäl för sekretesskydd föreligga som i fråga om deklARATIONER och kontrolluppgifter. Det synes därför önskvärt att sådant skydd införes för protokollsanteckningarna över vid muntlig förhandling lämnade uppgifter. Skapas ett sådant skydd, skulle detta kunna bidra till att förhören kan hållas i friare former än eljest varit möjligt. Nu angivna önskemål torde kunna tillgodoses så, att prövningsnämnden vad angår uppteckningar från muntliga förhandlingar äger på framställning av part förordna att protokollet i sådan del skall vara hemligt.

Det torde ligga utanför vårt uppdrag att behandla frågan om rättegångskostnad i taxeringsmål. Någon ändring föreslås alltså inte i hittills tillämpade grundsatser, enligt vilka parterna var för sig får svara för sina kostnader. Införes emellertid, i enlighet med vad här förordats, bestämmelser, som möjliggör att annan än den skattskyldige inkallas för att höras inför prövningsnämnd, synes det skäligt att denne kan få ersättning för sin inställelse. Det föreslås — i överensstämmelse med vad som gäller bl. a. enligt 30 § lagen om nykterhetsvård — att bestämmelserna om ersättning av allmänna medel till vittnen göres tillämpliga i nu nämnda fall. Kostna-

den synes böra stanna på statsverket. Ersättningen bör lämpligen bestämmas av prövningsnämnden men utbetalas av länsstyrelsen.

Ersättningsrätten anknytes i vårt förslag till det förhållandet att vederbörande i egenskap av uppgiftsskyldig rörande annans taxering inkallas av prövningsnämnden. Detta kan, såsom framgår av det föregående, bli fallet bl. a. med person som åberopas av den skattskyldige. Det torde ligga i sakens natur, att viss återhållsamhet måste iakttagas härvidlag. Möjligheten att inkalla en uppgiftsskyldig bör självfallet inte användas enbart i syfte att bespara den skattskyldige kostnaden för den uppgiftsskyldiges inställelse.

Mellankommunala prövningsnämnden

I sitt förslag till effektivare taxering har 1950 års skattelagssakkunniga räknat med att något särskilt organ inte längre skulle behövas för att handlägga frågor rörande en skattskyldigs taxering inom olika län eller för att avgöra mellankommunala skattetvister. De sakkunniga har ansett att dessa frågor skulle kunna lösas genom kommunikation mellan de olika taxeringsmyndigheterna. Om därvid inte enighet kunde nås, skulle frågan hänskjutas till riksskattenämnden. Mellankommunala prövningsnämnden skulle sålunda inte längre bibehållas; det vore för övrigt svårt att inpassa ett dylikt organ i en taxeringsorganisation, där huvudvikten lades vid att redan i första instans uppnå ett i möjligaste mån definitivt resultat.

Förslaget om mellankommunala prövningsnämndens avskaffande har mött stark kritik i remissyttrandena. Därvid har invänts att en kommunikation av åsyftat slag mellan taxeringsmyndigheterna inte kunde väntas fungera tillfredsställande. Såväl från myndigheternas som näringsorganisationernas sida har vidare framhållits det värdefulla i att de stora mellankommunala företagens taxeringar varit sammanförda till enhetligt bedömande.

För vår del har vi — i likhet med remissinstanserna — funnit mellankommunala prövningsnämnden svårligen kunna undvaras i taxeringsorganisationen. En kommunikation mellan taxeringsmyndigheterna för att åstadkomma en riktig skattefördelning beträffande mellankommunala företag får antagas bli en betydligt omständligare och sämre fungerande apparat än om dessa taxeringar handlägges på ett ställe. Inte heller synes det lämpligt att låta riksskattenämnden — eller motsvarande centrala organ — inträda som beskattningsnämnd i tvistiga fall. Härtill kommer det stora värde som visat sig ligga i att de mellankommunala företagen varit sammanförda hos en och samma prövningsnämnd, där speciell kunskap om deras förhållanden varit representerad. Enligt vår mening skulle det innebära en försvagning av taxeringsorganisationen att inte bibehålla denna institution.

Mellankommunala prövningsnämnden handlägger dels ärenden beträffande

skattskyldiga, som haft förvärvskälla hänförlig till skilda provningsdistrikt, och dels tvistefrågor rörande inom vilket provningsdistrikt en skattskyldig skall taxeras, vanligen fall av dubbeltaxering inom olika län. Det kunde övervägas både att utvidga och att inskränka området för verksamheten. I remissyttrandena har framkommit förslag om att alla affärsbanker och försäkringsanstalter skulle hänföras dit, även om fråga inte vore om mellankommunal beskattning. Beträffande affärsbankerna är dock en sådan utvidgning knappast aktuell, eftersom de redan tillhör den mellankommunala kategorien i så stor utsträckning att undantagen ter sig betydelselösa. I fråga om försäkringsanstalterna ställer det sig annorlunda och där kunde även den speciella taxeringstekniken tala för ett sammanförande. Vi har emellertid inte funnit tillräckligt motiverat att för taxeringen av försäkringsanstalterna bryta den hittills gällande ramen för mellankommunala provningsnämndens verksamhet. Vad sedan beträffar en eventuell inskränkning av verksamheten skulle väl en sådan närmast bestå däri att de ovan nämnda dubbeltaxeringsfallen uteslötes och reglerades genom kommunikation mellan taxeringsintendenterna. Inte heller i detta avseende torde dock ha framkommit tillräckliga skäl för en annan ordning än den som nu tillämpas.

Frågan är då närmast hur mellankommunala provningsnämnden bäst skall kunna infogas i den taxeringsorganisation som vi föreslår.

Vid taxering av mellankommunala företag kommer den egentliga deklarationsgranskningen att utföras hos taxeringsnämnden i företagets hemortskommun. Företaget har där lämnat allmän självdeklaration och det ligger i sakens natur att det blir på grundval av denna som dess taxering bedömes. Det kan inte vara praktiskt att mera ingående undersökningar igångsättes även i andra kommuner, där viss del av företagets inkomst skall taxeras med ledning av särskilda självdeklarationer. Detta skulle innebära dubbelarbete och medföra att företaget besvärades med utredningar i samma frågor på olika håll. Taxeringsnämnden i annan kommun än hemortskommunen torde därför vanligen nöja sig med att avvakta underrättelse om hur taxeringen utfallit i hemortskommunen och sedan besluta i enlighet därmed, varvid det egentliga intresset knyter sig till den kommunala taxeringens fördelning.

Det visar sig emellertid att det underrättelsesystem, på vilket taxeringen av de mellankommunala företagen i första instans bygger, ingalunda fungerar perfekt. Taxeringen i hemortskommunen blir ofta slutförd först vid en så sen tidpunkt att taxeringen i andra berörda kommuner redan hunnit avslutas. Av detta och andra skäl är det inte ovanligt att de mellankommunala företagens taxeringar i olika kommuner visar ojämnheter. När materialet samlas hos mellankommunala provningsnämnden sker en genomgång i detta hänseende, varvid rättelser av huvudsakligen formell natur sammanföres i förteckningar, vilka fogas som bilagor till mellankommunala

prövningsnämndens protokoll. Detta sker på ett så tidigt stadium att rättelserna kan iakttagas vid utskrift av debetsedlarna å slutlig skatt. Enligt vad som inhämtats har man hos mellankommunala prövningsnämnden gjort den erfarenheten att det vidlyftiga underrättelseförfarandet mellan taxeringsnämnderna, när det gäller större mellankommunala företag, har ringa värde och väl skulle kunna ersättas med den sammanjämkning av taxeringarna som sker hos nämnden.

Om, såsom meningen är, större vikt skall läggas vid att i första instans åstadkomma ett fullgott arbete, kan vissa svårigheter möta vid taxeringen av mellankommunala företag. Alltjämt måste gälla att det ur praktisk synpunkt och för att företagen inte skall betungas i onödan är lämpligt att den mera ingående granskningen av deras deklARATIONER koncentreras till ett ställe, hemortskommunen. Den omsorg som avses skola nedläggas på arbetet i första instans bör avse den allmänna självdeklarationen. Taxeringarna i de andra kommunerna bör fastställas i överensstämmelse med den i hemortskommunen utförda granskningen, med iakttagande av de andra kommunernas intresse beträffande skattefördelningen.

Om tiden för taxeringsarbetet förlänges till den 1 oktober är det emellertid fara värt att de mellankommunala företagens taxeringar kommer att förskjutas på ett sådant sätt att mellankommunala prövningsnämnden inte skulle kunna påbörja sitt arbete förrän vid en betydligt senare tidpunkt än för närvarande. Visserligen skulle kunna tänkas att ifrågavarande deklARATIONER regelmässigt behandlades med förtur av taxeringsnämnderna. När det gäller de allmänna självdeklarationerna är emellertid dessa ofta av sådan svårighetsgrad att de får anses tillhöra den kategori av deklARATIONER, för vilkas behandling en förlängd tid kan vara behövlig. I många fall inkommer de också vid en sen tidpunkt, beroende på att särskilt anstånd med avlämnandet utverkats. Underrättelserna till andra taxeringsdistrikt skulle därför även i framtiden ofta komma att expedieras ganska sent. Placeringen och iakttagandet av underrättelserna tar också viss tid. Om materialet därefter skall, såsom för närvarande, förtecknas och via länsstyrelserna översändas till mellankommunala prövningsnämnden, föreligger tydligen stor risk för att de rättelser för åstadkommande av enhetlighet, som alltjämt torde bli behövlige, inte kan utföras hos denna nämnd i tid för att kunna iakttagas vid utfärdande av debetsedlar å slutlig skatt.

De nu beskrivna svårigheterna kan möjligen föra in tanken på att inrätta en mellankommunal taxeringsnämnd. I ett remissyttrande har också förslag härom framförts. Åtskilliga skäl talar emellertid emot en sådan lösning. Det lokala sambandet med den skattskyldige är alltid av viss betydelse. Det kommunala intresset av taxeringarna är också en faktor som ej kan lämnas obeaktad. Företagets taxering kan vidare ha ett samband med ägaren—direktörens, vilket kan förutsätta orts- och personkänedom vid taxeringarna. Dessutom skulle det onekligen i fråga om längdföring och

andra tekniska detaljer innebära en komplicering att i taxeringsorganisationen införa en ny institution i form av en eller flera mellankommunala taxeringsnämnder.

Om sålunda taxeringen av mellankommunala skattskyldiga i princip bör bibehållas vid vad nu gäller, har följande förfarande syntts oss innebära en acceptabel lösning. Mellankommunala prövningsnämndens kansli tillställer i början av taxeringsperioden — förslagsvis under mars månad — länsstyrelserna fögderivis uppställda förteckningar över skattskyldiga inom myndigheternas verksamhetsområden, som föregående år tillhört den mellankommunala kategorien. Efter det taxering skett översändes med ledning av dessa förteckningar i samband med längdföringen ifrågavarande deklARATIONER jämte taxeringslängdsutdrag till mellankommunala prövningsnämndens kansli. Om ändrade förhållanden föranleder därtill göres tillägg eller strykningar i förteckningarna. Arbetet med den sammanjämkning av taxeringarna inom olika kommuner, som kan vara erforderlig, ombesörjes av mellankommunala prövningsnämndens kansli. Några underrättelser mellan de olika taxeringsnämnderna synes då ej vara erforderliga såvitt rör mellankommunala skattskyldiga. Under sådana förhållanden torde de särskilda självdeklarationerna, där taxeringsfrågan väsentligen inskränker sig till en fördelningsfråga, kunna översändas till kansliet redan på ett tidigt stadium, i de flesta fall före utgången av maj. Även sådana allmänna självdeklarationer som avgivits senast den 15 februari — detta förekommer i många fall då annat räkenskapsår än kalenderår begagnas — bör härvid vara färdiga att översändas. I övrigt bör kunna iakttagas att taxeringar av mellankommunala skattskyldiga inte onödigtvis förskjutes till slutet av taxeringsperioden.

Under nu angivna förutsättningar bör materialet kunna samlas hos mellankommunala prövningsnämndens kansli i sådan tid, att det bör vara möjligt att åstadkomma den erforderliga sammanjämkningen innan debetsedlar å slutlig skatt utfärdas. Ändringarna skulle i den mån de är av formell eller eljest enklare natur inte behöva föredragas i mellankommunala prövningsnämnden utan, i enlighet med vad vi föreslagit, kunna avgöras av ordföranden på nämndens vägnar.

Mot det system som här skisserats kan invändas att det, i motsats till vad eljest eftersträfvats, bygger på en viss medverkan av prövningsnämnd för taxeringarnas slutliga färdigställande. Detta gäller de särskilda självdeklarationerna, där taxeringarna skulle ske utan underrättelse om taxeringen i hemortskommunen. Å andra sidan torde såsom en väsentlig vinst av systemet få räknas bortfallet av det vidlyftiga underrättelseförfarandet mellan taxeringsnämnderna när det gäller mellankommunala skattskyldiga.

Beträffande mellankommunala prövningsnämndens organisation i övrigt föreslås att i fråga om antal ledamöter, processförfarande osv. samma bestämmelser skall gälla som för länsprövningsnämnderna. I ett avseende

kommer emellertid nämnden att intaga en särställning, nämligen däruti att dess kansli — liksom för närvarande — kommer att lyda under allmänna ombudet hos nämnden. Även om invändningar av principiell natur kan riktas mot ett sådant arrangemang torde detta dock vara det i praktiken lämpligaste när det gäller en fristående institution av detta speciella slag.

Centralt organ för taxeringsväsendet

När riksskattenämnden tillkom den 1 juli 1951 var detta resultatet av en länge förd diskussion om att inrätta ett centralt organ för taxeringsväsendet. Frågan härom hade förts på tal redan i slutet av 1800-talet och där- efter ventilerats i samband med olika utredningar om taxeringsorganisa- tionen samt i riksdagsmotioner.¹

Vad man från början önskade vinna med ett dylikt centralt organ var en större *enhetlighet* vid taxeringen. Den centrala myndigheten borde verka för mera likformiga normer vid uppskattningen av naturaförmåner, vid fastställande av värdeminskningsavdrag, vid värdesättningen av vissa förmögenhetsobjekt osv. samt befrämja en likformig tillämpning av be- skattningsreglerna. Brister härutinnan hade ofta förmärkts, vilket var nat- urligt när 25 olika prövningsnämnder hade att handlägga dessa frågor oberoende av varandra och ovetande om varandras beslut.

Vid sidan av detta krav på större enhetlighet framträdde emellertid efter- hand — såsom en följd av utvecklingen på beskattningsområdet — även andra motiv för inrättande av ett centralt organ. Ett ökande skattetryck och en alltmer invecklad skattelagstiftning medförde problem för den enskilde när det gällde att bedöma affärstransaktioner av olika slag. Det blev en allt tydligare brist att skattelagstiftningen inte kände något institut, som gav den enskilde möjlighet att på förhand med säkerhet bedöma de skatterätts- liga konsekvenserna av sitt handlande. Behovet av att i särskilda fall kunna erhålla *bindande förhandsbesked* i taxeringsfrågor kunde lämpligen inte tillgodoses annorledes än genom ett centralt organ och blev därigenom en starkt medverkande faktor till riksskattenämndens inrättande.

Med den direkta beskattningens utveckling från slutet av 1940-talet följde emellertid också avsevärda påfrestningar på taxeringsorganisationen. Under trycket av en fortskridande försämring av deklarationsmoralen och en i olika former tilltagande skatteflykt ställdes myndigheterna inför helt andra krav än som varit aktuella vid den senaste taxeringsreformen år 1943. Härmed växte även kravet på en *förbättrad taxeringskontroll*. En centralisering på beskattningsområdet blev därigenom aktuell även ur fis- kalisk synpunkt, vilket bl. a. tog sig uttryck i en av Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer år 1948 avlåten skrivelse till chefen för finansdeparte- mentet med begäran om en centraliserad form för att effektivisera gransk- ningsverksamheten.

¹ Jfr historik i SOU 1949:62, s. 22 o. f.

Vid den nu omnämnda, under lång tid förda diskussionen rörande ett centralorgan för beskattningen har, såvitt angår annan organets verksamhet än meddelande i vissa fall åt de skattskyldiga av förhandsbesked, såsom en grundprincip fasthållits att den lokala självbestämmanderätt, som är utmärkande för det svenska skattesystemet, inte borde inskränkas. Den centrala myndighetens uttalanden borde därför inte vara av bindande natur utan endast innefatta rådgivning och vägledning. Däri har också — såsom ett åtminstone tidigare uttalat önskemål — legat att det centrala organets befogenheter icke skulle göras vidare än som var förenligt med de lokala myndigheternas bestämmanderätt. Detta har icke heller ansetts nödvändigt för att nå de uppställda syftena; en tämligen liten organisation har ur denna synpunkt ansetts tillräcklig.

Av de nu omnämnda huvudskälen för att inrätta en central beskattningsmyndighet torde två få anses ha blivit tillgodosedda genom riksskattenämndens tillkomst, nämligen behovet av större enhetlighet vid taxeringen samt behovet av bindande förhandsbesked vid taxeringen. Däremot har centralorganets roll i fråga om taxeringskontrollen lämnats i viss mån öppen och kan inte anses ha vunnit någon slutlig lösning genom riksskattenämndens inrättande år 1951.

Till belysning av det sagda torde här något få erinras om hur riksskattenämnden uppbyggts samt hur den för närvarande fungerar.

Riksskattenämnden

Nämnden består av ordförande och ytterligare sex ledamöter. Av dessa är en förordnad att vara vice ordförande. Ordföranden skall vara lagfaren. Av de övriga sex ledamöterna skall hälften vara jurister eller civilekonomer samt erfarna i domarvärv eller administrativ verksamhet. Den andra hälften skall företräda kännedom om förhållandena inom olika områden av förvärvslivet.

För ordföranden och de tre ledamöter, som skall vara jurister eller civilekonomer, finnes fyra suppleanter. För de tre ledamöterna från förvärvslivet finnes sex suppleanter, vilka inkallas enligt ordförandens bestämmande.

Ordförande, övriga ledamöter samt suppleanterna utses av Kungl. Maj:t för fyra år i sänder.

Varken ordföranden eller någon av ledamöterna är heltidstjänstgörande. För beredning, föredragning och expeditionsgöromål är till nämnden knuten ett kansli, som förestås av en byråchef i lönegraden Cr 13 och där i övrigt tjänstgör en bokföringssakkunnig i lönegraden Cg 33 samt, mot särskilt arvode, en kammarrättsassessor. Vidare består kansliet av två assistenter i lönegraden Ce 25 (huvudsakligen för arbetet med källskatttabellerna samt med ärenden enligt handräckningsavtalen med de nordiska länderna), två kanslibiträden i lönegraden 11 samt två kontorsbiträden i lönegraden 8.

I mån av behov anlitas därutöver tillfällig arbetskraft och biträdande sakkunniga.

Rörande riksskattenämndens hittillsvarande verksamhet har följande inhämtats.

En av nämndens huvuduppgifter enligt dess instruktion är att genom rådgivande och vägledande verksamhet främja en riktig och likformig taxering. En form av dylik verksamhet — som i vissa fall kunnat vara att föredraga framför direkta anvisningar — har varit att man från de olika länen samlat in uppgifter om praxis i vissa avseenden och sedan framlagt detta material i lämplig sammanställning för taxeringsmyndigheterna med någon kommentar. Taxeringsmyndigheterna har då haft tillfälle att med beaktande av lokala förhållanden och önskemål jämka sin tillämpning i bättre inbördes överensstämmelse. Denna metod begagnas av riksskattenämnden vid förhandsgranskningen av de anvisningar för taxeringen som årligen fastställs av prövningsnämnderna (75 § första stycket taxeringsförordningen). Vid riksskattenämndens granskning av förslagen har dessa sammanställts i tablåer för riket, vilka därefter — tillika med riksskattenämndens kommentar — förelagts landskamrerarna så att dessa kunnat uppmärksamma och justera ojämnheter, innan förslagen framlagts för prövningsnämnderna. Enligt vad i efterhand kunnat konstateras har nämnden härigenom verksamt kunnat bidra till en utjämning länen emellan. Även om vissa ojämnheter kunnat kvarstå har dessa ansetts vara av mindre betydelse. Man har också kunnat iakttaga en fortgående utjämning för varje år. Då det ligger i sakens natur att utjämningen icke kan ske på en gång utan att en successiv anpassning i viss mån får förutsättas, har resultatet bedömts såsom tillfredsställande.

På samma sätt har riksskattenämnden på andra områden, där taxeringspraxis varit växlande, kunnat bidra till större enhetlighet genom att framlägga ett samlat material, kompletterat med nämndens principutlåtanden. Som exempel på områden, där detta skett, kan nämnas värdering av bostadsförmån i enfamiljshus (före ikraftträdandet av den nya lagstiftningen om schablontaxering), normer för handelsresandenas taxeringar m. m.

I allmänhet har dock riksskattenämndens rådgivande verksamhet haft formen av direkta anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna. Anvisningarna har vanligen gällt frågor om tillämpning av författningsbestämmelser. Behovet härav har givetvis varit störst när det gällt ny lagstiftning. Särskilt när det varit fråga om mera tillfällig lagstiftning, där man inte haft någon praktisk erfarenhet att falla tillbaka på, har sådana anvisningar varit påkallade. Lagstiftningen om investeringsavgift, om s. k. familjebolag, om fondskatt osv. har sålunda krävt nämndens uttalanden i olika tillämpningsspörsmål.

Inom nämndens rådgivande verksamhet har också fallit dess skyldighet att på framställning av landskamrerare eller taxeringsintendent avge utlåtanden i taxeringsfrågor. Frågerätten har visat sig värdefull för båda parter. För nämnden har den givit en värdefull fortlöpande kontakt med aktuella taxeringsspörsmål. Det ligger i sakens natur att den tagits i anspråk med viss urskiljning. Allt efter sin skiftande beskaffenhet har frågorna besvarats under hand eller genom skrivelser från nämndens kansli eller i form av allmänna anvisningar. I vissa fall har de uppkomna spörsmålen varit av sådan art att de ansetts kräva en lösning genom förtydligande i lag. Nämnden har då anmält frågan för finansdepartementet.

Riksskattenämndens kontakt med taxeringsmyndigheterna i länen har i övrigt uppehållits genom — i allmänhet en gång om året — anordnade möten med landskamrerarna, taxeringsintendenterna m. fl. Kanslipersonalen har i viss utsträckning besökt länsstyrelserna. Detta har bl. a. skett på det sättet att nämndens bokföringssakkunnige samlat länsrevisorerna och taxeringsrevisorerna inom vissa delar av landet till överläggningar vid någon länsstyrelse, en form av kontakt som ansetts värdefull.

Riksskattenämnden har även för det praktiska taxeringsarbetet låtit utarbeta och trycka en handledning för arbetet i taxeringsnämnd samt meddelat anvisningar för värdering av icke börsnoterade aktier. Ärligen har vidare ombesörjts tryckning och distribution av förteckning över värden på icke börsnoterade aktier.

Även i förhållande till andra statliga myndigheter har riksskattenämnden tillhandagått med upplysningar och lämnat sin medverkan till lösningen av skattespörsmål inom myndigheternas verksamhetsområden. Det har här kunnat gälla skattefrågor, som uppkommit genom ny eller påtänkt civillagstiftning eller blivit aktuella ur beredskapssynpunkt, liksom även mera rutinmässiga spörsmål om skyldigheten att lämna löneuppgifter för taxering osv. På samma sätt har nämnden, när det gällt framställningar från privata organisationer, sammanslutningar inom näringslivet m. fl. i skattefrågor av mera omfattande eller principiell natur, funnit det ligga inom sin uppgift att lämna vederbörligt bistånd. I en del fall har dylika framställningar resulterat i anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna.

En viss begränsning av den allmänt konsulterande verksamheten har dock legat däri att nämnden i princip haft att lämna utlåtanden i taxeringsfrågor till enskilda skattskyldiga endast i den lagligt reglerade formen av förhandsbesked. Även om nämndens kansli tillhandagått allmänheten med upplysningar av olika slag har därför en gränsdragning fått ske så att de skattskyldiga i tvistiga spörsmål hänvisats till möjligheten att rådföra sig med vederbörande taxeringssektion eller att söka förhandsbesked. Några egentliga svårigheter att upprätthålla en sådan gräns har inte visat sig föreligga. Självfallet har dock den omständigheten, att förfrågningar från

allmänheten inte lämnats obesvarade, medfört en inte obetydlig arbetsbelastning.

En avsevärd del av nämndens verksamhet har bestått i meddelande av förhandsbesked enligt därom gällande föreskrifter. Antalet ansökningar om dylika besked har varit betydande (228 under år 1953, 295 under år 1954, 187 under första halvåret 1955). Besvärsfrekvensen över meddelade förhandsbesked har varit omkring 10 procent.

Riksskattenämnden har vidare enligt författningsföreskrifter haft att handlägga dispensansökningar av olika slag, ofta i anslutning till ny lagstiftning, exempelvis lagstiftningen om konjunkturskatt, om beskattningen av familjebolag samt om fondskatt.

Av uppgifter som författningen enligt åligger nämnden kan vidare nämnas fastställande årligen av värden å djur och inventarier i jordbruk i och för taxering av jordbruksinkomst enligt bokföringsmässiga grunder.

Nämnden har i stor utsträckning tagits i anspråk som remissinstans i frågor rörande ny skattelagstiftning.

I enlighet med vad som förutsattes vid riksskattenämndens tillkomst har dess verksamhet efterhand utökats med nya uppgifter. Sålunda har nämnden från finansdepartementet övertagit en del arbetsuppgifter, till största delen rutinmässiga men dock tämligen omfattande. Sålunda ankommer det numera på nämnden att fastställa de årliga källskatttabellerna med däri angivna värden på naturaförmåner samt vidare alla formulär till självdeklarationer, meddelanden, längder, debetsedlar m. m. som användes för taxeringen och skatteuppbörden. Likaså har till nämnden och dess kansli överförts sådana ärenden enligt dubbelbeskattnings- och handräkningsavtalen med de nordiska länderna som tidigare handlagts inom finansdepartementet. Det rör sig i dessa fall om ett betydande antal ärenden, i fråga om handräkningsavtalen omkring 5 000 om året.

Nämndens anvisningar liksom dess uttalanden och beslut i ärenden av mera principiell art har fortlöpande offentliggjorts i skriftserien »Meddelanden från riksskattenämnden».

Enligt sin instruktion har riksskattenämnden även haft att verka för en effektiv och ändamålsenlig taxeringskontroll. Beträffande denna sida av nämndens verksamhet kan lämpligen återgivas vad riksskattenämnden själv anfört därom i sitt remissyttrande över betänkandet med förslag till effektivare taxering, ett uttalande som även torde vara ägnat att komplettera den nu givna bilden av nämndens hittillsvarande verksamhet. Riksskattenämnden anför.

För bedömande av den förevarande frågan torde även riksskattenämndens hittillsvarande verksamhet få något beröras. Under de tre år, som nämnden nu varit i verksamhet, har dess arbete delvis fått inriktas på vissa större uppgifter, som varit aktuella redan under tid före dess tillkomst, och som nämnden haft att taga hand om. Som exempel kan nämnas anvisningar för värdering av icke

börsnoterade aktier, sammanjämkning av prövningsnämndernas årliga anvisningar för taxeringen samt utarbetande av en tämligen omfattande handledning för arbetet i taxeringsnämnd. Det stora antal nya författningar på skatteområdet, som tillkommit under dessa tre år, har för nämndens del tagit mycken tid i anspråk, genom remissyttranden, förhandsbesked och anvisningar för tillämpningen. Mycken tid har åtgått för vissa arbetsuppgifter av engångsartad natur, sammanhängande med investeringsskatten, konjunkturskatten, investeringsavgiften, den nya lagstiftningen angående s. k. familjebolag samt fondskatten. I enlighet med sin instruktion har nämnden emellertid också — ehuru i begränsad omfattning — utövat verksamhet för taxeringskontroll genom att centralt tillhandahålla visst kontrollmaterial till taxeringsavdelningarna samt genom rådgivning och förmedling av erfarenheter beträffande granskningsarbetet. Denna verksamhet har merendels icke ombesörjts av riksskattenämnden som sådan utan av dess kansli i samråd med nämndens ordförande.

Det bör i detta sammanhang understrykas att, såsom de sakkunniga även framhållit, riksskattenämnden för närvarande tillagts mycket begränsade befogenheter och resurser beträffande taxeringskontrollen.

Nämnden har vidare utövat viss service i förhållande till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar, bl. a. genom att fortlöpande tillhandahålla regeringsrättsutslag av betydelse för taxeringsarbetet, riksdagstryck, författningar osv. Det kan anmärkas — eftersom denna sak berörts i betänkandet — att nämnden härvid även undersökt möjligheterna att lägga upp ett centralt rättsfallsregister. Erfarenheten har emellertid visat att ett dylikt register icke har någon uppgift att fylla vid sidan av de rättsfallssamlingar, som redan finnas tillgängliga i bokform, kompletterade med de samlingar, som årsvis utgivas av Svensk skattetidning. Nyttan av att därjämte ha tillgång till ett kartotek över i stort sett samma rättsfall motsvaras på intet sätt av arbetet med och kostnaderna för att hålla ett sådant register fullständigt och aktuellt. Enligt vad riksskattenämnden har sig bekant har man haft samma erfarenhet vid de försök, som på privat håll gjorts att lägga upp dylika rättsfallsregister.

Av det sagda framgår att riksskattenämnden hittills varit i viss utsträckning bunden av åtskilliga större aktuella uppgifter. Det synes därför för tidigt att nu döma om resultatet av nämndens verksamhet på olika områden. Nämnden är emellertid av den uppfattningen att det väl skulle låta sig tänkas att genom inrättande av en särskild byrå på riksskattenämndens kansli utbygga den verksamhet på taxeringskontrollens område, som hittills bedrivits av kansliet i samråd med nämndens ordförande. Inom denna byrå skulle då även kunna organiseras ett sådant utskickande av granskningsmän för särskilda uppgifter och behov, som de sakkunniga efterlyst. Riksskattenämnden som sådan skulle icke behöva engageras i dylika fiskaliska uppgifter, vilket ju icke heller vore förenligt med nämndens egentliga verksamhet.

Vårt ställningstagande

Såsom nämnts har vid de diskussioner, som föregick riksskattenämndens inrättande, en ledande tanke varit att nämnden icke skulle inkräkta på de lokala organens bestämmanderätt. Nämndens direktiv skulle sålunda icke vara bindande utan endast av rådgivande och vägledande beskaffenhet. Härvid förutsattes att nämnden likväl genom sin auktoritet skulle ha tillräckliga möjligheter att göra positiva insatser för främjande av en riktig och likformig taxering.

I denna fråga uttalade föredragande departementschefen¹ att, då länsstyrelsernas taxeringsavdelningar och den med taxeringsarbetet sysselsatta personalen icke formellt underställts riksskattenämnden, nämnden icke heller kunde bemyndigas att giva bindande direktiv angående arbetets bedrivande. Något motsatsförhållande mellan riksskattenämnden och de lokalt arbetande taxeringsmyndigheterna behövde dock knappast befaras uppkomma. Emellertid kunde tilläggas — fortsatte departementschefen — att i riksskattenämndens uppgift självklart borde ingå att följa resultatet av de av nämnden vidtagna åtgärderna. Skulle det därvid konstateras att anordningen med allenast vägledande och rådgivande anvisningar icke lett till ett i huvudsak tillfredsställande resultat, kunde en dylik omständighet motivera en omprövning av taxeringsorganisationen och riksskattenämndens ställning i denna organisation.

Såsom detta uttalande antyder får den verksamhet som hittills bedrivits av riksskattenämnden för främjande av en riktig och likformig taxering anses ha haft i viss mån en försöksmässig karaktär. Det finns då anledning att i ljuset av hittills vunna erfarenheter undersöka om ifrågakörande verksamhet bör på något sätt omläggas, genom en förstärkning av det centrala organets ställning el. dyl. Tills vidare bortses då från den särskilda frågan om taxeringskontrollen, till vilken vi senare skall återkomma.

1950 års skattelagssakkunniga har i sitt förslag till effektivare taxering uttalat den meningen att taxeringsverksamheten endast i ringa mån kunde främjas enbart genom en central myndighets rådgivning och vägledning av mera allmän art. För att taxeringsarbetet skulle kunna tillräckligt effektiviseras borde enligt deras uppfattning det centrala organet överta ledningen och samordningen av taxeringsavdelningarnas arbete. Härom anför de sakkunniga.

Härmed åsyftas främst att taxeringskontrollen skall kunna göras så likformig och ändamålsenlig som möjligt inom riket i dess helhet. Givetvis ifrågakommer icke någon ledning av arbetet i detalj utan i huvudsak endast beträffande den allmänna planläggningen av arbetet och tillgängliga arbetskrafters rationella utnyttjande. De olika taxeringsavdelningarnas arbete bör följas och särskild uppmärksamhet ägnas åt att möjligheter till rationalisering tillvaratages. I synnerhet om det egentliga taxeringsarbetet skall utföras av tjänstemän har ett centralt organ en viktig uppgift att fylla i berörda hänseende. Taxeringskontrollen kan av naturliga skäl ske med mycket olika grad av effektivitet och det torde därför vara nödvändigt att taxeringsavdelningarnas arbetsmetoder och resultat fortlöpande granskas av centralt organ för att icke effektiviteten i arbetet skall bli ojämn. Ej minst för bedömning av personalbehovet vid de olika taxeringsavdelningarna torde det vara erforderligt med ett centralt organ, som har ingående kännedom om arbetet. Taxeringskontrollens omfattning och storleken av den därför avsedda personalen bör avvägas med hänsyn till det behov därav, som föranledes av deklARATIONERNAS beskaffenhet. Den härför erforderliga överblicken

¹ Prop. 64/1951, s. 61.

över taxeringsverksamheten i riket i dess helhet kan näppeligen erhållas annorledes än genom ett centralt organ för själva taxeringsväsendet. I det centrala organets uppgifter bör ingå utarbetande och tillhandahållande av lämpliga hjälpmedel för taxeringsarbetet såsom överskådliga handledningar för skatteförfattningarnas tillämpning, ekonomiska utredningar av betydelse för taxeringsverksamheten m. m.

Det centrala organet bör vidare tillhandagå vederbörande statsdepartement vid behandlingen av anslagsfrågor o. d., som rör taxeringsavdelningarna.

Vid denna uppläggning har 1950 års skattelagssakkunniga utgått från att taxeringsavdelningarna — ehuru alltjämt anknutna till länsstyrelserna — skulle bilda fristående, från landskontoren skilda avdelningar. Detta skulle också enligt skattelagssakkunnigas mening vara en förutsättning för att det centrala organet skulle kunna rätt utöva den åsyftade ledningen och samordningen.

För vår del har vi i det tidigare avsnittet om taxeringssektionerna inom länsstyrelserna tagit ställning till frågan om dessa sektioners förhållande till landskontoren i övrigt. Av där redovisade skäl har vi funnit oss böra förorda bibehållande av den nuvarande ordningen. Härav lär också följa att sektionerna icke kan vara direkt underordnade det centrala organet på det sätt att detta organ skulle ha att utfärda bindande direktiv eller ha inspektionsrätt i förhållande till dem. För vår del är vi icke heller övertygade om behovet av en dylik centralisering. Det väsentliga av vad skattelagssakkunniga — enligt det ovan citerade uttalandet — velat uppnå i detta avseende bör kunna vinnas även utan att taxeringssektionerna utbrytes ur landskontoren.

Sålunda bör det inte vara uteslutet att även med nuvarande taxeringsorganisation det centrala organet genom inhämtande av uppgifter fortlöpande följer taxeringssektionernas arbete och ägnar särskild uppmärksamhet åt att möjligheter till rationalisering tillvaratages. Likaså bör det centrala organet genom sin verksamhet kunna förskaffa sig värdefull kännedom i personal- och anslagsfrågor. Det är också tydligt att det centrala organet bör — på sätt som riksskattenämnden för övrigt redan i viss omfattning gjort — kunna utarbeta och tillhandahålla lämpliga hjälpmedel för taxeringsarbetet.

Vi är därför av den uppfattningen att ett auktoritativt centralt organ, även om det icke intar en formellt överordnad ställning till lokalorganen och även om dess anvisningar icke är bindande för dessa, har tillräckliga möjligheter att följa och påverka utvecklingen inom taxeringsväsendet. Över huvud taget har, enligt vad vi kunnat finna, den hittills praktiserade metoden för central verksamhet, nämligen genom anvisningar av vägledande och rådgivande art, visat sig väl lämpad för sitt ändamål. När det gäller tillämpning av skatteförfattningar och rättsfrågor lär någon annan metod knappast komma ifråga med hänsyn till intresset av beskattnings-

nämndernas och skattedomstolarnas obundna prövningsrätt. I praktiken har det dock haft ringa betydelse att anvisningarna icke varit bindande, de torde ändå ha lagts till grund för rättstillämpning och värdering i sådan utsträckning att den med dem åsyftade likformigheten i huvudsak vunnits. När det gäller frågor rörande det praktiska taxeringsarbetet och taxeringssektionernas verksamhet bör likaledes tillfredsställande resultat kunna uppnås på denna väg. Vad som då kan övervägas är att, i den mån så kan befinnas erforderligt, mera än hittills inrikta den rådgivande verksamheten även på organisatoriska och liknande spörsmål.

Vad så beträffar den särskilda frågan om det centrala organets befattning med *taxeringskontrollen* — här åsyftas närmast bokgranskningskontrollen och vad som överhuvud hör samman med taxeringsrevisionen — har såsom nämnts i riksskattenämndens uppgifter ingått att verka för en effektiv och ändamålsenlig taxeringskontroll. Om denna sida av nämndens verksamhet anförde vederbörande departementschef vid nämndens tillkomst bl. a. följande.¹

De sakkunnigas förslag, som biträtts i praktiskt taget samtliga remissyttranden, möjliggör det samordnande av kontrollarbetet, som för närvarande saknas. Genom det förutsatta samarbetet med länsstyrelsernas taxeringsavdelningar tillskapas i princip möjligheter för hela landet omfattande kategorigranskningar och liknande åtgärder. Visserligen kan — såsom ock skett i det av länsstyrelsen i Gotlands län avgivna yttrandet — mot förslaget invändas, att detsamma icke inefattar någon garanti för att de ifrågasatta åtgärderna komma att genomföras, då dessa till viss del bero av taxeringsavdelningarnas frivilliga medverkan och några bindande direktiv icke kunna av riksskattenämnden utfärdas. De sakkunnigas förslag synes emellertid i det rådande läget vara det lämpligaste och det torde kunna förutsättas, att taxeringsintendenterna icke skola underlåta att efter måttet av tillgängliga resurser låta taxeringsavdelningarna utföra de uppgifter, varom överenskommelse mellan riksskattenämnden och taxeringsintendenterna träffats. Å riksskattenämnden bör å andra sidan ankomma att ta initiativ, verkställa förberedande undersökningar, sammanställa undersökningsresultaten och även i övrigt lämna all tänkbar medverkan.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har riksskattenämndens insatser på detta område hittills varit tämligen begränsade.

1950 års skattelagssakkunniga har vid sina resonemang om ett centralt organ konstaterat detta förhållande samt anmärkt att riksskattenämndens personal haft relativt begränsade möjligheter att ingripa på detta område eftersom personalen saknat egna kontrollbefogenheter och icke heller haft rätt att ingripa i länsstyrelsernas eller andra taxeringsorgans verksamhet. Även här har skattelagssakkunniga velat finna en bot genom att taxeringsavdelningarna skulle ställas under det centrala organets direkta ledning. De sakkunniga anför härom.

¹ Prop. 64/1951, s. 100.

Åtskilliga kontrolluppgifter är av den beskaffenhet att de med fördel kan utföras av ett centralt organ, exempelvis införskaffande av kontrollmaterial av betydelse för taxeringsarbetet i hela landet. Det synes vidare vara ändamålsenligt att hos en central myndighet ha tillgång till personal, som vid behov kan bistå olika taxeringsavdelningar, då behov yppas av tillfällig förstärkning av arbetskrafterna. Personalen vid det centrala organet kan genom tjänstgöring under vissa perioder hos taxeringsavdelningarna förmedla erfarenheter av betydelse för taxeringskontrollen. I det centrala organets personal bör ingå personer med särskild rutin i fråga om granskningar av mera speciellt slag. Dessa personer bör verkställa granskningar, där sådan rutin erfordras, och kan meddela instruktion å taxeringsavdelningarna rörande lämpliga metoder för sådan granskning. Även i vissa andra fall, exempelvis av diskretionsskäl kan det vara värdefullt att kunna anlita personal från ett centralt organ.

Även i detta avseende bör enligt vår mening förutsättningar finnas att tillgodose de av skattelagssakkunniga uppställda önskemålen, oaktat taxeringsavdelningarna alltjämt ingår som sektioner i landskontoren och sålunda icke formellt underordnas det centrala organet. Under alla förhållanden bör fasthållas att bokgranskningsarbetet liksom annan taxeringskontroll i allt väsentligt måste ledas och handhas lokalt, under taxeringsintendenternas överinseende. Den erfarenhet, som finns på länsstyrelserna om hur bokgranskningsarbetet i länet bör läggas upp och bedrivas, måste alltid bilda grunden för denna verksamhet och bör icke ersättas av central dirigering. Vad som kan och bör tillhandahållas centralt blir en kompletterande medverkan, dels i form av tillhandahållande av kontrollmaterial, eventuellt biträde av viss kvalificerad personal, och dels i form av planläggning och samordning av speciella bokgranskningsaktioner. Det blir med andra ord fråga om ett fullföljande av vad departementschefen åsyftat när han i samband med riksskattenämndens inrättande talar om att därigenom i princip möjligheter tillskapats för hela landet omfattande kategorigranskningar och liknande åtgärder. Ett förverkligande av denna tanke kräver emellertid icke blott en omläggning och förstärkning av det nuvarande centrala organet utan även viss förstärkning av revisionsdetaljerna inom länsstyrelsernas taxeringssektioner. Det sista är icke det minst viktiga eftersom det måste vara sörjt för att det ute i länen finns arbetskrafter som kan under taxeringsintendentens — och närmast under länsrevisorns — ledning dirigeras för uppgifter, som sammanhänger med dylika centrala initiativ och med det centrala tillhandahållandet av material.

Enligt de nu förda resonemangen har vi funnit att de önskemål, som skattelagssakkunniga velat tillgodose med sitt förslag om inrättande av ett centralt organ för beskattningsväsendet, i väsentliga delar bör kunna förverkligas även med den av oss tidigare valda ståndpunkten att taxeringssektionerna inte underställs det centrala organet. Visserligen ifråga-

kommer då inte i egentlig mening någon central ledning av taxeringssektionernas arbete. Planläggningen av arbetet liksom arbetskrafternas rationella utnyttjande blir en taxeringsintendenternas självständiga angelägenhet. Detta bör dock inte utesluta att det centrala organet dels genom vidgad uppgift att följa utvecklingen inom taxeringsväsendet och hålla sig underrättat om arbetsförhållandena och dels genom anvisningar av rådgivande och vägledande art bör kunna påverka utvecklingen i samordnande riktning. Och när det gäller taxeringskontrollen — vilket synes vara det område som skattelagssakkunniga närmast haft för ögonen i detta sammanhang — bör det centrala organet även vid den av oss valda uppläggningen kunna göra sådana aktiva insatser som efterlysts.

Av skattelagssakkunnigas program för det centrala organets verksamhet återstår då egentligen endast den upplysningsverksamhet i förhållande till allmänheten, som enligt deras betänkande (s. 148, 149) skulle utgöra en av organets huvuduppgifter. Såvitt vi kunna finna — och denna uppfattning delas även av de flesta remissinstanserna — låter sig dock en upplysningsverksamhet av detta slag icke lämpligen genomföras. De skattskyldiga saknar i allmänhet förutsättningar att skriftligen framlägga sina frågor på ett så uttömmande och klart sätt, att upplysningar kan tillhandahållas i den preciserade form som avsetts. Om förfarandet skulle få avsedd betydelse torde dessutom anhopningen av frågor under den korta tid, då huvudparten av dessa kunde beräknas komma att framställas, bli så omfattande att materialet inte skulle kunna bemästras. Vad man praktiskt kan tänka sig att genomföra på detta område utföres redan nu genom den kontakt, som allmänheten har med taxeringssektionerna i länen och med de lokala skattemyndigheterna. Det är naturligt att denna uppgift i det följande kommer att ingå som ett väsentligt led i de nya taxeringsassistenternas verksamhet.

Till undanröjande av eventuella missförstånd vill vi understryka, att vi med det sist anförda ingalunda avsett att intaga någon negativ ställning till spörsmålet om ökade möjligheter för de skattskyldiga att erhålla råd och anvisningar i deklara-tions- och andra taxeringsfrågor. Vi vill tvärtom instämma i skattelagssakkunnigas uttalanden om angelägenheten av att tillgodose detta önskemål. Men vi har den bestämda uppfattningen att upplysningsverksamhet av nu angivet slag måste, just med tanke på de skattskyldiga, bedrivas lokalt och utan att som förutsättning skall gälla att frågor och svar lämnas skriftligen. Vad vi föreslagit rörande organisationen av taxeringsarbetet i första instans tillskapar förutsättningar härför; hos närmaste lokala skattemyndighet eller i vissa fall hos länsstyrelsens taxeringssektion skall den önskade vägledningen lämnas. Att dessa myndigheter kan, när behov föreligger, ta kontakt med det centrala organet ligger i sakens natur.

En annan fråga är huruvida det centrala organet — när dess verksam-

het nu i vissa hänseenden föreslås omlagd och utvidgad — bör kunna åtaga sig vissa uppgifter utöver de hittills diskuterade. Närmast avses härvid att man hos det centrala organet bör sammanföra andra centralt handlagda frågor på skatteområdet. Saken har berörts i de för oss meddelade direktiven. Departementschefen har där framhållit det önskvärda i ett dylikt sammanförande, varvid särskilt nämnts de uppgifter som nu ankommer på centrala uppborädsnämnden och kupongskattekontoret. För egen del har vi den uppfattningen att man i detta sammanhang bör såvitt möjligt samla den centrala verksamheten på skatteområdet hos ett enda organ. Härvid måste dock vara fråga om verksamhet, som är närbesläktad och organisatoriskt jämställd med det centrala organets övriga uppgifter. Sådana nämnder som den för riket gemensamma taxeringsnämnden och den mellankommunala prövningsnämnden är ur denna synpunkt icke lämpade att inrymmas under det centrala organet. I dessa fall är det fråga om beskattningsnämnder, varmed följer att verksamheten är helt artskild från de centrala uppgifter som nu är på tal. Något sådant förhållande föreligger däremot inte beträffande centrala uppborädsnämnden, vars uppgifter dessutom i många fall är så sammanvävda med riksskattenämndens att en förening av frågorna hos ett och samma organ ter sig särskilt motiverad. Ur allmänhetens synpunkt måste det också vara önskvärt att den i uppboräds- och skattefrågor kan vända sig till samma centrala myndighet. Om sammanföringen bör utvidgas även till andra institutioner än centrala uppborädsnämnden är en fråga som vi nedan skall återkomma till; här har endast varit meningen att konstatera den utvidgning av det centrala organets uppgifter som följer med en dylik sammanföring och som får betydelse för organets uppbyggnad.

Skattelagssakkunniga har funnit att de av dem åsyftade centrala uppgifterna inte kan utföras av riksskattenämnden såsom sådan, eftersom de förutsätter en kontinuerlig verksamhet av heltidstjänstgörande personal. Det torde icke heller vara lämpligt — säger skattelagssakkunniga — att nämnden utövar ledningen av verksamheten, då detta knappast är förenligt med nämndens beslutande uppgifter. Verksamheten skulle för övrigt huvudsakligen bestå av göromål som bör ankomma på ett organ av centralt verks karaktär och icke på en nämnd. Från dessa utgångspunkter har skattelagssakkunniga lagt fram sitt förslag att riksskattenämndens kansli skall ombildas och utbyggas till en taxeringsstyrelse med en generaldirektör som chef. Riksskattenämnden skulle dock — enligt skattelagssakkunniga — bibehållas såsom beslutande myndighet i fråga om förhandsbesked, anvisningar m. m. Nämndens kansligöromål skulle ombesörjas av en byrå inom taxeringsstyrelsen.

Förslaget har i remissyttrandena mött en stark kritik. Främst har riksskattenämnden reagerat mot den ställning som tillänkts nämnden i förhållande till det nya verket och det samröre i fråga om arbetsuppgifter

som torde uppkomma. Eftersom riksskattenämnden och taxeringsstyrelsen skulle fungera vid sidan av varandra som olika myndigheter, anser riksskattenämnden att kontakten mellan dem bör ha formen av sedvanligt samarbete mellan två fristående organ med delvis sammanfallande arbetsuppgifter. Även i andra remissyttranden har påtalats att gränsdragningen mellan riksskattenämndens och taxeringsstyrelsens uppgifter syntes oklar. Man har också funnit det olämpligt med två centrala organ i toppen av taxeringsväsendet. I remissyttrandena har man dock i allmänhet ställt sig positiv till tanken på en utvidgning av riksskattenämndens kansli, främst såsom en möjlighet att utvidga kontrollverksamheten.

Enligt vår mening är det också denna väg man bör gå fram. Det är av stort värde att man kan bygga på en grund, som genom riksskattenämndens tillkomst redan är lagd, och utnyttja den organisation som finnes på området. Närmast till hands synes ligga att inrätta en särskild byrå inom riksskattenämndens kansli och därigenom utvidga den verksamhet på taxeringskontrollens område som hittills, ehuru i mindre omfattning, bedrivits av kansliet i samråd med nämndens ordförande. Inom denna byrå skulle även anställas ett antal granskningsmän, som genomgick centralt tillgängligt granskningsmaterial för att vidarebefordra detta till de ifrågakommande länen m. m. och som även vid behov kunde skickas ut för särskilda granskningsuppgifter i länen.

Med en sådan utvidgning följer emellertid att nämndens uppgifter inom det centrala organet måste på visst sätt avgränsas. En kontrollverksamhet av detta slag är — såsom riksskattenämnden också konstaterat i sitt remissyttrande — icke förenlig med de uppgifter som åligger nämnden såsom sådan. Denna verksamhet bör såsom en fiskalisk uppgift inte åligga nämnden. Även ur andra synpunkter blir det emellertid nödvändigt att begränsa nämndens bestämmanderätt. Om det centrala organets verksamhetsfält utvidgas på sätt vi föreslår blir det ändå erforderligt att draga upp en gräns mellan sådant som nämnden skall ha att besluta om och sådant som bör handläggas endast inom dess kansli. Dessutom finns redan bland verkets nuvarande uppgifter åtskilligt — exempelvis fastställande av blankettformulär, upprättande av källskattetabeller, avgöranden av dubbelbeskattningsärenden m. m. — som med fördel bör kunna avlyftas från nämnden och handläggas som tjänsteärenden. Den tyngre och kostsamma beslutandeformen inför nämnden bör reserveras för de områden där en domstolsmässig handläggning är påkallad.

Något hinder för att på detta sätt avgränsa nämndens uppgifter torde inte föreligga. Riksskattenämnden har också i sitt nyssnämnda yttrande ansett detta vara möjligt. Den fråga som då närmast inställer sig är om denna av nämnden oberoende verksamhet skall kunna — liksom hittills i viss omfattning förekommit — utföras av kansliet i samråd med nämndens ordförande. Med den omfattning som göromålen kommer att få lär

detta inte vara tänkbart. Redan under nuvarande förhållanden har — enligt vad vi erfarit — ordförandeskapet i nämnden krävt en arbetsinsats vida utöver vad som normalt kan räknas som en bisyssla. Om nu det centrala organet tillföres nya uppgifter, inte bara inom kontrollverksamheten utan också genom övertagande av uppgifter från andra organ och genom en mera intensifierad insats på taxeringsområdet, kan ordförandeskapet inte längre bibehållas som ett deltidsarbete. En förutsättning för den av oss föreslagna utbyggnaden är därför att ordförandeskapet i riksskattenämnden göres om till en heltidsanställning. Det kan f. ö. erinras om att redan i det sakkunnigbetänkande, som låg till grund för riksdagsbeslutet om riksskattenämndens tillskapande, förutsatts en heltidsanställd ordförande, oavsett i sagda betänkande nämndens verksamhet skulle ha den nu gällande begränsade omfattningen. Anordningen med ordförandeskapet som en deltidssyssla valdes såsom en försöksanordning i avvaktan på vidare erfarenheter.

Summerar man de olika uppgifter som enligt vad förut sagts skall tillkomma det centrala organet är det vidare tydligt att riksskattenämndens kansli måste utvidgas och omgestaltas. Huvuddelen av det nuvarande kansliet bör inrättas som en byrå inom organet. Härtill kommer den nyssnämnda byrån för kontrollverksamheten samt — närmast såsom en följd av centrala uppbördsnämndens införlivning med organet — en byrå för uppbördsärenden. Den organisation som då framträder är ett centralt verk med tre byråer och en till verket hörande nämnd. En dylik organisationsform är inte främmande för svensk administration — till jämförelse kan nämnas arbetsmarknadsstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens organisationsnämnd m. fl. verk där en liknande form prövats. För ifrågasvarande ändamål torde den vara väl lämpad. Vi förutsätter emellertid att chefen för verket tillika skall vara ordförande i nämnden. Detta är enligt vår mening ett villkor för att verksamhetsformen i detta fall skall fungera tillfredsställande.

Om vid en sådan utformning verket såsom sådant eller den till verket hörande nämnden kommer att utgöra det huvudsakliga inslaget i det centrala organet blir beroende av hur nämndens uppgifter avgränsas. Sker denna avgränsning relativt snävt så att nämnden tages i anspråk endast för vissa ärenden, särskilt lämpade för dylik handläggning, är det knappast längre riktigt att säga att det nya centrala organet vuxit fram genom en utbyggnad av riksskattenämndens kansli. Vad som skett är då snarare att man ombildat riksskattenämndens kansli till ett centralt verk, vari den nuvarande nämnden inbyggts. Frågan har egentligen betydelse endast för det nya organets benämning. Om detta i stor utsträckning skall fungera utan nämndens medverkan kan det synas mest lämpligt att beteckningen ändras till riksskattestyrelsen. Benämningen riksskattenämnden skulle då inte längre behållas, eftersom fråga endast är om *ett* statligt organ. Någon

särskild beteckning för nämnden erfordras emellertid inte; utåt kommer verket att framträda endast som riksskattestyrelsen och dess beslut — sålunda även de som fattats under medverkan av riksskattestyrelsens nämnd — kommer att meddelas i styrelsens namn. Vi har stannat för den nu angivna benämningen, vilken synes bäst överensstämma med den uppläggning av organets verksamhet, som föreslås och som närmare redovisas i det följande.

Innan vi går vidare in på frågan om riksskattestyrelsens organisation och om fördelningen av ärenden mellan styrelsen och dess nämnd torde det vara lämpligt att något närmare angiva de uppgifter som enligt vårt förslag skall ankomma på det nya centrala organet.

Till en början skall detta organ ha samtliga de uppgifter som nu ombesörjes av riksskattenämnden. Verksamheten avses väl skola utvidgas och i vissa delar intensifieras, däremot åsyftas inte att någon av de nuvarande uppgifterna skall inskränkas eller överflyttas till annat organ.

Vad som tillkommer är i första hand en skyldighet för det centrala organet att mera än hittills *följa utvecklingen av taxeringsarbetet* på olika håll i landet. Det är angeläget, om en tjänstemannaorganisation inom taxeringsväsendet nu bygges upp, att det centrala organet håller sig underrättat om hur denna uppbyggnad sker och fungerar i de olika länen. Organet bör vidare ha tillgång till aktuell statistik från taxeringssektionerna rörande arbetsbelastning, resultat av granskningsverksamheten m. m. Härigenom bör organet sättas i stånd att lämna inrikesdepartementet biträde vid bedömning av anslagsfrågor m. m. Vidare bör organet förskaffa sig en viss personkännedom beträffande taxeringssektionernas personal.

För att vinna dessa syften bör det centrala organet dels från tid till annan infordra och sammanställa uppgifter från taxeringssektionerna och dels genom sina tjänstemän besöka länsstyrelserna. Om härvid brister anses föreligga eller förbättringar anses kunna åstadkommas genom omläggning av arbetsmetoder o. dyl. bör sådana frågor tagas upp till diskussion med vederbörande. I vissa fall torde härav kunna föranledas centrala anvisningar från organet rörande någon viss organisationsdetalj. Det är emellertid att märka att verksamheten nu liksom tidigare skall utgöra en del av det centrala organets vägledande och rådgivande verksamhet, vilken härigenom i högre grad än tidigare kommer att inriktas även på organisatoriska spörsmål. Därav följer också att organet i denna verksamhet alltid bör eftersträva lösningar i samförstånd med vederbörande på länsstyrelserna och att anvisningar i mera viktiga frågor helst bör föregås av överläggningar vid möten med landskamrerarna eller taxeringsintendenterna.

Beträffande besöken hos länsstyrelserna gäller för närvarande enligt riksskattenämndens instruktion att nämnden, dess ordförande eller av nämnden utsedd ledamot äger besöka taxeringsmyndigheterna samt över-

vara sammanträden med beskattningsnämnd. Vidare äger byråchefen och den bokföringssakkunnige att efter ordförandens bestämmande företaga resor för överläggningar med taxeringsmyndigheterna. Om karaktären av dessa besök uttalade departementschefen i propositionen rörande riksskattenämndens inrättande följande.

Vad först angår resor till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar, synes det vara ett självklart önskemål att nämnden skall ha möjlighet att företaga sådana resor. Besöken å taxeringsavdelningarna få emellertid icke så anordnas att de givas sken av inspektioner; det bör klart framgå att syftet allenast är att möjliggöra ömsesidig information och skapa förutsättning för fruktbarande diskussioner rörande taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande. Det synes angeläget att riksskattenämndens ledamöter och personal vid sådana besök genom sitt uppträdande undvika att alstra missförstånd härutinnan.

Med den av oss deklarerade uppfattningen att taxeringssektionerna inte skall underställas det centrala organet utan bibehållas inom landskontoren följer att besöken alltjämt inte bör betraktas som inspektioner utan fortfarande ha den karaktär som angives i departementschefens ovan återgivna yttrande. Vi kommer i det följande att föreslå en viss omläggning av besöksverksamheten. Vad vi här närmast velat framhålla är det angelägna i att denna verksamhet utvidgas så att den kan ge det centrala organet den erforderliga kontakten med förhållandena ute i länen.

I detta sammanhang bör även omnämnas det centrala organets uppgift att avgiva yttrande i vissa befordringsärenden. Enligt vad vi tidigare anfört skulle detta gälla ärenden angående utnämning till landskamrerare. I dessa ärenden har förutsatts att yttrande genomgående inhämtas från det centrala organet, där en mera samlad erfarenhet finnes än på den enskilda länsstyrelsen. Anordningen har närmast föreslagits såsom en motvikt till den kritik, som emellanåt riktats mot att taxeringsintendenterna för sin befordran ansetts helt beroende av landskamrerarna och därigenom kunnat påverkas i sitt självständiga handlande.

Den nu angivna kontakten med länsstyrelserna — i första hand dess taxeringssektioner — bör ge det centrala organet förutsättningar att göra väsentliga insatser för taxeringsarbetets rationella bedrivande. Det kan invändas att organet saknar befogenhet att direkt ingripa i länsstyrelsernas eller taxeringssektionernas verksamhet. Erfarenheten visar emellertid att detta i praktiken inte behöver förminska värdet av dylik verksamhet. Även härförutan lär organets uttalanden vinna beaktande. Det bör inte heller förbises att ett direkt ingripande i arbetet kan tänkas menligt inverka på taxeringsintendenternas ställning och på deras intresse för arbetet. Att å andra sidan det centrala organet genom sina funktioner — bl. a. genom sin nyssnämnda skyldighet att uttala sig i befordringsärenden — skulle i realiteten komma att inkräkta på den självständighet, som

bör tillkomma taxeringsintendenterna i deras verksamhet, torde ej heller behöva befaras. Garantien för att så inte skall behöva ske ligger till sist i det omdöme som måste krävas av tjänstemännen hos det centrala organet.

Det andra verksamhetsområde, inom vilket det centrala organet skulle få en vidsträcktare uppgift än hittills, var *taxeringskontrollen*. Vad som då avses är främst att organet skall göra de aktiva insatser inom bokgranskningskontrollen, varom ofta talats i detta sammanhang. Det finns anledning att pröva om inte centralt planlagda kategorigranskningar och andra kontrollaktioner skulle utgöra ett värdefullt komplement till den taxeringskontroll som eljest utövas. Det är emellertid därvid av vikt — såsom också tidigare påpekats — att taxeringssektionerna är utrustade med tillräcklig personal för att kunna genomföra de centralt väckta förslagen. Om detta villkor uppfylles bör även denna verksamhet kunna komma till stånd i samförstånd med taxeringsintendenterna och utan att inkräkta på deras självständighet som sektionschefer. Man kan här göra en jämförelse med annan till länsstyrelserna knuten verksamhet, där samtidigt en central myndighet har att vidtaga dispositioner av samordnande natur, exempelvis civilförsvarsstyrelsens verksamhet i förhållande till länsstyrelsernas civilförsvarssektioner, statistiska centralbyråns anvisningar till uppbornds- och folkbokföringssektionerna, riksräkenskapsverkets direktiv rörande kameratektionernas verksamhet osv.

Det centrala organet skulle vidare bidra till en effektiv taxeringskontroll bl. a. genom att insamla och distribuera kontrollmaterial, genom att tillhandahålla statistiskt material, genom att besöka länsstyrelsernas bokgranskningsdetaljer för jämförelse av deras organisation och effektivitet samt genom att utarbeta blankettformulär. I detta sammanhang kan erinras om de upplysningar för taxeringskontrollen, som kan erhållas hos valutakontoret, statens sakrevision m. fl. myndigheter. Endast genom ett centralt organ med erforderliga fullmakter torde dylika upplysningar kunna utvinnas och vidarebefordras till de lokala taxeringsmyndigheterna.

Inom den byrå hos det centrala organet, som handhar taxeringskontrollen, bör vidare finnas anställd granskningspersonal som kan tas i anspråk dels för uppgifterna inom byrån och dels för arbetsuppgifter ute hos de olika taxeringssektionerna. Denna personal bör — såsom skattelagsakkunniga föreslagit — under vissa perioder tjänstgöra på taxeringssektionerna och därvid förmedla erfarenheter av betydelse för taxeringskontrollen. Den kan även begagnas för att utföra granskningar, som kräver särskild erfarenhet eller som, exempelvis av diskretionsskäl, fordrar speciell handläggning. Det ligger i sakens natur att användningen av det centrala organets personal för de senast antydda uppgifterna bör ske i samförstånd med vederbörande taxeringsintendent.

Det centrala organet kommer vidare att få sin verksamhet utvidgad genom att *till organet överföres andra centralt handlagda ärenden* på skatteområdet.

I första hand gäller detta den verksamhet som nu utövas av centrala uppborädsnämnden. Denna nämnd har att efter framställning från länsstyrelse, lokal skattemyndighet, arbetsgivare eller skattskyldig eller när anledning därtill eljest uppkommer meddela bindande förklaring beträffande frågor om sättet för uttagande av preliminär skatt samt om verkställande av skatteavdrag. Nämnden har vidare att yttra sig och lämna anvisningar i frågor rörande uppboräden samt att, när anledning därtill föreligger, till Kungl. Maj:t avgiva förslag till tillämpningsföreskrifter rörande skatteuppboräden.

Centrala uppborädsnämnden består av ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv, allmänna eller administrativa, eller eljest väl kvalificerade för sin uppgift. Av övriga ledamöter skall en äga särskild insikt och erfarenhet i uppborädsfrågor och två vara erfarna och kunniga i arbetsförhållanden. Av de två sistnämnda förordnas en efter förslag av Svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och en efter förslag av Landsorganisationen i Sverige.

Någon heltidsanställd personal finnes inte hos centrala uppborädsnämnden. Dess kansligöromål ombesörjes av en sekreterare såsom bisyssla. Nämndens arbete har varit tämligen omfattande, särskilt under tider då ny lagstiftning på skatteuppborädens område trätt i tillämpning. Antalet sammanträden har varit omkring 20 per år. Antalet diarieförda ärenden var 118 år 1953 och 172 år 1954. Utanför nämndssammanträdena har nämndens sekreterare haft att i förhållande till de lokala skattemyndigheterna och allmänheten besvara frågor i stor utsträckning.

Frågor om verkställande av skatteavdrag är ofta beroende av huruvida skattskyldighet för den ifrågavarande inkomsten föreligger eller icke. Centrala uppborädsnämndens uttalanden kan dock endast gälla inkomstens behandling i uppborädhänseende medan frågan om skattskyldigheten, alltså den efterföljande taxeringen av inkomsten, närmast tillhör riksskatte-nämndens ämnesområde. Det finns därför i många fall ett nära sammanhang mellan de båda nämndernas verksamhet. Detta sammanhang markeras ytterligare av att riksskattenämnden har att fastställa källskatt-tabellerna med däri meddelade anvisningar samt formulär till debetsedlar och andra formulär som begagnas för skatteuppboräden. Mycket talar sålunda för att man i samband med en utvidgning och ombildning av riksskattenämnden dit överför de av centrala uppborädsnämnden handlagda ärendena. Vi föreslår att en sådan överföring sker.

Kupongskattekontoret är ett under överståthållarämbetet lydande organ för ärenden rörande kupongskatt. Å kontoret finnes anställda en föreståndare i lönegraden Ca 32 samt omkring 14 kontorsbiträden. Beslutanderätten

i ärenden rörande kupongskatt utövas av kupongskattenämnden, som består av ordförande och två ledamöter. Verksamheten för kontoret och nämnden är reglerad i förordningen den 12 februari 1943 (nr 44) om kupongskatt. Kupongskattekontorets arbete är till största delen av rutinmässig natur. Nämndens verksamhet består huvudsakligen i prövning av ansökningar om restitution av kupongskatt. Antalet sammanträden brukar vara omkring 20 om året. Då verksamhetsområdet är av speciell art och tämligen avgränsat från taxeringen och skatteuppbörden i övrigt, kan det synas ganska betydelselöst om kontoret — med nämnden — bibehålles under överståthållarämbetet eller överföres till det nya centrala organet. Ett överförande torde inte behöva medföra någon större merbelastning för detta organ. Kupongskattekontoret kan därvid bibehållas med den organisation och inrymt i den lokal som kontoret nu har. I stort sett skulle en införlivning inskränka sig till att kontorets personal överfördes på det centrala organets stat samt att kupongskattenämnden uppginge i det centrala organets nämnd. Då det kan ha vissa fördelar ur organisatorisk synpunkt att förlägga även ärendena rörande kupongskatt under det centrala organet och då det överhuvud måste anses önskvärt med ett sammanförande i största omfattning å ett håll av centralt handlagda beskattningsärenden, har vi funnit oss böra föreslå detta. Vi får härvid erinra om att detta förslag möjliggör vissa besparingar. Chefen för riksskattestyrelsen träder i stället för ordföranden i centrala uppboränsnämnden. Arvodena till denna nämnds ledamöter bortfaller helt. En ytterligare besparing kan göras i fråga om avlöningen till föreståndaren för kupongskattekontoret. Denna tjänst är nu placerad i 32 lönegraden men bör efter den av oss föreslagna omorganisationen kunna nedsättas till 27 lönegraden.

Vid en sådan överflyttning torde det böra ankomma på riksskattestyrelsen att lämna sådant medgivande, som nu enligt 4 § andra stycket kan lämnas av skattedirektören hos överståthållarämbetet. Någon ändring bör däremot icke vara erforderlig beträffande den besvärärrätt som i ärenden angående kupongskatt tillkommer taxeringsintendenten hos överståthållarämbetet. Denne torde sålunda alltjämt böra bevaka det allmännas rätt i dylika ärenden.

Även beträffande vissa andra centrala organ skulle en sammanföring kunna övervägas. Närmast kunde komma i fråga den till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län förlagda verksamheten för handhavande av frågor om särskild sjömansskatt samt det vid länsstyrelsen i Stockholms län inrättade skatterekklamationskontoret för omhändertagande av skattebelopp som på grund av ofullständiga uppgifter inte kunnat identifieras och tillgodoföras de skattskyldiga. Beträffande den särskilda sjömansskatten föreligger emellertid särskilda skäl för verksamhetens förläggning till Göteborg, varför någon rubbning inte bör ske. Ej heller beträffande skatte-

reklamationskontoret har vi ansett skäl finnas för en införlivning med det centrala organet.

Vi övergår härefter till frågan om den föreslagna *riksskattestyrelsens organisation*. Av betydelse är härvid vilka ärenden som bör avgöras under medverkan av riksskattestyrelsens nämnd och vilka ärenden som anses kunna behandlas utan sådan medverkan. Såsom förut nämnts är vi av den uppfattningen att endast ärenden, som kräver en domstolsmässig eller kollegial handläggning, bör hänskjutas till nämnden. Hit hör ansökningar om förhandsbesked samt dispensansökningar. Vidare torde nämnden regelmässigt böra delta i de remissyttranden som verket har att avgiva. Huruvida nämnden skall besluta om de anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna, som riksskattestyrelsen kommer att utfärda, är en avvägningsfråga. I många fall — särskilt när det gäller frågor om tillämpning av gällande rätt — synes det givet att så bör ske, bl. a. med hänsyn till sambandet mellan dylik verksamhet och handläggningen av ansökningar om förhandsbesked. I andra fall åter, när fråga är om anvisningar av mera praktisk innebörd, torde nämnden icke alltid behöva tagas i anspråk. Lämpligast synes vara att riksskattestyrelsens chef här träffar avgörande om i vilka fall ärendena skall hänskjutas till nämnden. Denna rätt bör tillkomma honom även i andra ärenden än de nu nämnda.

Kontentan härav skulle bli att ärenden rörande förhandsbesked, dispenser och remissyttranden regelmässigt avgjordes i nämnden medan i övrigt det skulle ankomma på riksskattestyrelsens chef att förordna om nämndens medverkan. Sådan medverkan torde i allmänhet inte bli erforderlig i ärenden angående fastställande av källskattetabeller, formulär för blanketter, värden på djur och inventarier i jordbruk, utarbetande av handledning för taxeringsarbetet eller i ärenden rörande tillämpningen av dubbelbeskattnings- och handräckningsavtal. Riksskattestyrelsens granskning av landskamrerarnas förslag till länsanvisningar för taxeringen torde ej heller fordra nämndens medverkan annat än i särskilda frågor, vari taxeringsstyrelsens chef kan finna lämpligt inhämta nämndens mening.

I riksskattestyrelsens medverkan vid taxeringskontrollen, vid det praktiska taxeringsarbetet, vid utnämningsfrågor osv. bör nämnden inte engageras. En följd härav blir att den möjlighet, som nu finnes för nämnden eller någon av nämnden utsedd ledamot att besöka taxeringsmyndigheterna samt övervara sammanträden med beskattningsnämnd, inte längre bör bibehållas. Besöksverksamheten bör helt ankomma på riksskattestyrelsens tjänstemän. Även anordnande av möten med landskamrerarna och taxeringsintendenterna bör vara en tjänsteangelägenhet för riksskattestyrelsen. Frågan om nämndens ledamöter skall i det särskilda fallet beredas tillfälle att närvara vid av riksskattestyrelsen anordnade möten med landskamrerarna etc. bör avgöras av riksskattestyrelsens chef.

Enligt vårt förslag skulle de anvisningar, som nu utfärdas av centrala uppborrdsnämnden, i det följande komma att utfärdas av riksskattestyrelsen. I många fall torde dessa ärenden böra hänskjutas till riksskattestyrelsens nämnd. Även här torde dock en sovring kunna ske så att ärenden av mera rutinmässig natur kan handläggas utan nämndens medverkan. Det synes ej heller erforderligt att riksskattestyrelsens nämnd — i varje fall inte i sin helhet — tages i anspråk för sådana ärenden som hittills handlagts av kupongskattenämnden.

Med hänsyn till de anspråk som måste ställas på riksskattestyrelsens chef — vilken tillika skall vara ordförande i dess nämnd — bör denne inte ha lägre ställning än generaldirektörs. Detta är motiverat främst av uppgiftens utomordentligt kvalificerade art och angelägenheten av att kunna förvärva för uppdraget väl lämpad person. Vi vill i detta sammanhang erinra att i den utredning, som låg till grund för riksskattenämndens inrättande, förordats att nämndens ordförande skulle ha samma ställning som ordföranden i arbetsdomstolen.

I fråga om nämndens sammansättning torde böra gälla vad som för närvarande gäller om riksskattenämnden. Till vice ordförande i nämnden bör en av dess lagfarna ledamöter vara förordnad; det är alltså inte vår mening att vid förfall för ordföranden någon av riksskattestyrelsens byråchefer skall inträda i hans ställe. Antalet suppleanter för de ledamöter — ordföranden, vice ordföranden och två ytterligare ledamöter — vilka skall vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola, torde böra ökas från nuvarande fyra till åtta, detta bl. a. med hänsyn till de nya uppgifter, som avses skola överföras till riksskattestyrelsen från centrala uppborrdsnämnden och kupongskattenämnden. För nämndens återstående tre ledamöter, vilka representerar olika områden av förvärvslivet, finns redan nu hos riksskattenämnden dubbelt antal suppleanter.

Ett särskilt spörsmål uppställer sig för den händelse någon av nämndens ledamöter skall vid ordförandens förfall fungera i dennes ställe. Vi åsyfta vad vi förut förordat om rätt för det centrala organets chef att i vissa fall avgöra, huruvida frågor skall hänskjutas till nämnden eller ej. Det torde vara ofrånkomligt att vid förfall för ordföranden låta den, som upprätthåller tjänsten såsom chef för riksskattestyrelsen, i regel någon av byråcheferna, träffa avgöranden rörande vilka ärenden som skall handläggas av nämnden.

Av de tre byråerna inom riksskattestyrelsen synes den första böra övertaga huvudparten av de ärenden som för närvarande handlägges inom riksskattenämndens kansli, främst ärenden rörande verket och dess organisation, ärenden rörande förhandsbesked samt ärenden i allmänhet rörande taxeringen, däri inbegripet även fastställande av formulär för taxeringsväsendet. Även ärenden rörande tillämpning av dubbelbeskattningsavtal synes böra handläggas här. Byråchefen bör — liksom riksskattenämndens

nuvarande byråchef — vara placerad i lönegraden Cr 13. Denna löneplacering motiveras främst av angelägenheten att för befattningen kunna förvärva en taxeringsintendent eller ett kammarrättsråd. På byrån bör — lämpligen som arvodist — finnas anställd en kammarrättsassessor eller annan med likvärdig utbildning. Vidare bör finnas en registrator samt erforderlig skrivhjälp.

Den andra byrån avses skola ombesörja riksskattestyrelsens uppgifter beträffande taxeringskontrollen. Byrån kommer även att ha till uppgift att tillhandahålla riksskattestyrelsens nämnd den bokföringsexpertis, som kan erfordras vid handläggning av ärenden rörande förhandsbesked m. m. Chef för verksamheten bör vara en byråchef i lönegraden 37. Antalet granskningsmän, som enligt vad tidigare sagts skall vara anställda på byrån och bl. a. kunna skickas ut till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar, torde få beräknas till fyra eller fem. De bör vara placerade i samma lönegrad som länsrevisor. På byrån skall vidare finnas erforderlig skrivhjälp.

Den tredje byrån slutligen avses skola handhava ärenden rörande skatteuppbörden. Hit hör bl. a. på centrala uppbördsnämndens sekreterare nu vilande uppgifter samt vidare arbetet med källskattetablerna och med fastställande av blanketter, debetsedlar m. m. för uppbördsväsendet. Till denna byrå bör även hänföras den av handräckningsavtalen med de nordiska länderna beroende verksamheten samt även ärenden rörande kupongskatt. Byrån bör förestås av en byråchef i lönegraden 37. På byrån bör, såsom tidigare angivits, vidare finnas anställda en chef för kupongskattekontoret i lönegraden 27 samt därutöver två byråsekreterare i lönegraden 25 (motsvarande de hos riksskattenämnden nu anställda assistenterna i samma lönegrad) ävensom biträden för diarieföring av handräckningsärendena, för skrivgöromål m. m.

Taxeringsbesvär

Allmänna synpunkter

Överinstanser i taxeringsfrågor är prövningsnämnderna, kammarrätten och regeringsrätten. Hos prövningsnämnderna kan de skattskyldiga och kommunerna anföra besvär över taxeringsnämndernas beslut. Prövningsnämnderna äger emellertid också upptaga taxeringsfrågor på eget eller någon dess ledamots initiativ eller efter framställning av taxeringsintendent. Formellt behandlar prövningsnämnderna samtliga taxeringar, var och en inom sitt prövningsdistrikt. Däremot kommer taxeringsfrågorna under kammarrättens bedömande endast i den mån taxeringsintendent, kommun eller skattskyldig överklagar prövningsnämnds beslut. Kammarrättens utslag får genom besvär bringas under regeringsrättens prövning.

Taxeringar, som beslutats i taxeringsnämnd eller i högre instans och som inte överklagats, vinner i princip rättskraft. Den skattskyldige kan emellertid i vissa fall anföra besvär i extraordinär ordning. Det allmännas intresse av att skatt uttas på inkomst- och förmögenhetsbelopp, som blir kända först i efterhand, tillgodoses genom bestämmelser om eftertaxering.

Taxeringsprocessen kan sägas i viss mån inta en mellanställning mellan processen vid de allmänna domstolarna och den egentliga förvaltningsprocessen. Det torde emellertid vara ett allmänt omfattat önskemål att införa ett ökat mått av domstolsmässighet i förfarandet. En reform i denna riktning har ansetts påkallad främst från rättssäkerhetssynpunkt.

De för taxeringsprocessen gällande bestämmelserna får ses mot bakgrunden av den stora mängd ärenden som årligen måste behandlas och den speciella, i sina särdrag historiskt betingade organisation som byggts upp för att behandla dessa. Vårt uppdrag omfattar i första hand att framlägga förslag till reformer inom taxeringsorganisationen. Tydligt är emellertid, att varje mera betydande ändring i fråga om organisationen måste få återverkningar på bestämmelserna om överinstansernas befattning med taxeringsfrågor. Å andra sidan måste man självfallet utforma taxeringsorganisationen så, att besvärfrågorna, vilka utgör ett viktigt led i taxeringsförfarandet, kan handläggas på ett tillfredsställande sätt. Vi har därför redan i tidigare sammanhang måst ta ställning till några frågor av grundläggande betydelse för besvär förfarandet.

Sålunda har vi bl. a. föreslagit, att prövningsnämnderna skall ombildas till renodlade besvärinstanser. Härav följer att dessa nämnder och deras ledamöter mister sin hittillsvarande initiativrätt. Taxeringarna skall, bortsett från vissa specialfrågor, upptas till prövning, endast i den mån taxe-

ringsnämndens beslut överklagas av taxeringsintendent, kommun eller skattskyldig, och prövningsnämnden skall inte kunna gå utanför de i besvären framställda yrkandena. Förfarandet gestaltas kontradiktoriskt såsom redan nu är fallet i kammarrätten och regeringsrätten liksom vid de allmänna domstolarna.

Utöver vad som föranledes av den tilltänkta omorganisationen föreligger åtskilliga reformfrågor på ifrågavarande område. Vissa förslag har framlagts av 1950 års skattelagssakkunniga, och andra har framkommit vid remissbehandlingen av de sakkunnigas betänkande. En fråga som har särskild aktualitet gäller de skattskyldigas möjligheter att efter den vanliga besvärstidens utgång vinna rättelse i en materiellt sett för hög taxering. Det torde vara allmänt erkänt, att dessa möjligheter för närvarande är väl snäva.

Taxeringsförfordningen reglerar endast i vissa hänseenden taxeringsprocessen i kammarrätten och regeringsrätten. Den anger i vilka fall besvär får anföras hos dessa instanser. Därjämte meddelas bestämmelser om skriftväxlingen i kammarrättsmål. I det förslag till ny taxeringsförfordning som bilägges vårt betänkande har samma begränsning iakttagits. Även om det från vissa synpunkter kunde vara önskvärt att förfarandet i skattedomstolarna blev närmare reglerat i en ny taxeringsförfordning och möjligen i några avseenden reviderat, torde det få anses falla utom ramen för vårt uppdrag att närmare ingå på denna fråga. Vi får även erinra om att särskilda sakkunniga tillsatts för att utreda frågan om begränsningar i rätten att fullfölja skattemål till regeringsrätten. Först sedan ställning tagits till detta spörsmål och erfarenheter vunnits av den förestående omorganisationen av de lägre instanserna, torde för övrigt böra ifrågakomma att ta upp skatteprocessen i kammarrätten och regeringsrätten till omprövning.

Besvär över taxeringsnämnds beslut

Skattskyldiga och kommuner äger enligt 118 § taxeringsförfordningen anföras besvär över taxeringsnämnds beslut hos vederbörande prövningsnämnd. Besvären inges till länsstyrelsen i det län, där den överklagade taxeringsåtgärden vidtagits eller, om mellankommunala prövningsnämnden är behörig, till denna nämnd. Besvär till mellankommunala prövningsnämnden får även inges till länsstyrelsen i något av de län, där den skattskyldige taxerats eller bort taxeras till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt eller dit av klaganden innehavd, till två eller flera prövningsdistrikt hörande förvärvskälla är att hänföra.

Skattskyldigs besvär skall ingivas senast den 31 juli under taxeringsåret. För kommunerna utgår besvärstiden den 15 augusti samma år.

För att de skattskyldiga skall kunna bevaka sina intressen genom att anföras besvär föreskrives i 90 § taxeringsförfordningen skyldighet för taxeringsnämndens ordförande att ofördröjligen i rekommenderat brev under-

rätta de skattskyldiga om avvikelser från självdeklaration och beslut av därmed jämförlig innebörd. I detta sammanhang torde även få erinras om att taxeringsnämnds arbete enligt 88 § taxeringsförordningen i allmänhet skall vara avslutat den 15 maj under taxeringsåret. Vissa nämnder kan få längre tid till sitt förfogande. Den yttersta tidsgränsen är den 15 juni. Underrättelser om beslut som fattats under nämndernas sista sammanträden torde regelmässigt komma de skattskyldiga tillhanda senast under slutet av juni månad. Åtskilliga skattskyldiga får emellertid sina underrättelser redan i maj. Har den skattskyldige inte mottagit underrättelse om avvikelse senast den 30 juni under taxeringsåret, äger han enligt 123 § 2 mom. taxeringsförordningen anföra besvär i extraordinär ordning. Den tid som den skattskyldige normalt har på sig att anföra besvär efter erhållen underrättelse om avvikelse varierar således betydligt. Den är dock minst en månad.

Vill taxeringsintendent framställa yrkande i prövningsnämnden, skall han enligt 97 a § taxeringsförordningen göra detta före taxeringsårets utgång. Yrkandet får göras reservationsvis och kan senare närmare preciseras. Samma regler gäller, om medlem av prövningsnämnden vill framställa yrkande. Har skattskyldig eller kommun anfört besvär hos prövningsnämnden, avklippes emellertid rätten för intendenten och nämndens ledamöter att framställa yrkanden i och med att nämnden avgör besvären. Intendenten måste sålunda, innan han överlämnar besvärsmålet till avgörande, ta ställning till frågan om han själv skall framställa yrkande rörande den ifrågasvarande taxeringen.

I 1950 års skattelagssakkunnigas förslag till taxeringsförordning återfinnes i huvudsak samma regler som de nuvarande. De viktigaste ändringarna sammanhänger med skattelagssakkunnigas förslag att taxeringsnämnderna skulle få fortsätta sitt arbete till årets slut. Härvid skulle samtliga skattskyldiga åtminstone preliminärt taxeras före utgången av juni. Återstoden av året skulle ägnas åt en förnyad prövning av vissa taxeringar, företrädesvis sådana där deklarationerna inte hunnit realbehandlas före halvårsskiftet. För de skattskyldiga, vilkas taxering återupptagits av taxeringsnämnden, föreslogs särskilda besvärstider. Skattelagssakkunniga förordade ytterligare den ändringen att taxeringsintendenten skulle få göra framställningar hos prövningsnämnden intill utgången av juni månad året efter taxeringsåret.

Skattelagssakkunnigas förslag att taxeringsnämnden skulle få återuppta redan beslutade taxeringar väckte gensagor i ett flertal remissyttranden. Utöver erinringar av praktisk natur anfördes, att förslaget skapade oklarhet i förhållandet mellan taxeringsnämnd och prövningsnämnd. Det framhölls vidare som ett önskemål, att taxeringsnämndernas beslut blev definitiva, sedan de en gång fattats.

I likhet med skattelagssakkunniga anser vi angeläget att förlänga den

tid som står till taxeringsnämndernas förfogande. Den lösning av frågan som anvisats i skattelagssakkunnigas förslag har vi emellertid inte funnit ändamålsenlig. Skälen för denna vår ståndpunkt har utvecklats i samband med övervägandena om taxeringsnämndernas organisation och om tiden för taxeringsarbetet i första instans. Vi har också angivit och närmare motiverat det förslag som enligt vår mening kan förordas. Det innebär i huvudsak följande.

Arbetsperioden för taxeringsnämnderna utsträcker till och med utgången av september månad under taxeringsåret. Taxeringar åsättes fortlöpande, allteftersom deklARATIONERNA hinner granskas. De beslutade taxeringarna blir definitiva i den mån de inte ändras av högre instans, och besvär bör kunna anföras och prövas snarast möjligt i anslutning till taxeringsnämndens beslut. På samma sätt bör taxeringssektionernas granskningsarbete och därav föranledda åtgärder åtminstone i viss utsträckning kunna ske fortlöpande, allteftersom taxeringsnämnderna avarbetar sitt material. Taxeringsnämnderna och prövningsnämnderna skulle således åtminstone tidvis arbeta parallellt med samma års taxeringar.

En sådan ordning förutsätter att besvärstiderna för skattskyldiga och kommuner beräknas på annat sätt än hittills. De måste i en eller annan form anknytas till tidpunkten för taxeringsnämndens beslut. Härvid får även tillses att de skattskyldiga erhåller kännedom om besluten, så att de kan begagna sin besvärsrätt.

Den närmast till hands liggande utvägen skulle vara att använda samma system som vid besvär över prövningsnämnds beslut. Besvärstiden för skattskyldig skulle börja löpa, när han fått del av vad taxeringsnämnden beslutat. Denna metod torde vara den vanliga inom förvaltningsprocessen (jfr lagen den 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut). Den skulle emellertid förutsätta att taxeringsnämndernas underrättelser till de skattskyldiga om avvikelser från självdeklaration utsändes i annan form än hittills.

Besvärstiden utgår för närvarande samtidigt för de skattskyldiga, och frågan om när en underrättelse om avvikelser har mottagits kan bli aktuell endast i den mån besvär inkommit efter den vanliga besvärstidens utgång. Underrättelserna kan därför utsändas i vanliga rekommenderade brev.

Om besvärstiden skulle räknas från den dag då den skattskyldige erhållit del av beslutet, fordras i varje särskilt fall bevis om dagen för delgåendet. Vanliga rekommenderade brev skulle därför inte längre kunna användas. Underrättelserna om avvikelser fick i stället utsändas i rekommenderat brev med mottagningsbevis eller delgivas på samma sätt som vid domstolsdelgivning enligt rättegångsbalken. Härigenom skulle emellertid taxeringsnämnderna åsamkas ett merarbete av mycket stor omfattning. Vid varje försändelse skulle behöva fogas en vederbörligen ifylld blankett till mottagnings- eller delgivningsbevis. Härtill skulle komma arbetet med att

avpricka och insortera bevisen när de återkommer från posten. Avvikelsena uppgår årligen till omkring 1 200 000 motsvarande mer än en fjärdedel av självdeklarationerna. Även för postverkets del skulle en högst betydande merbelastning bli följd. Vi anser oss därför inte kunna förorda ett system som innebär att besvärstiden börjar löpa, när den skattskyldige får del av beslutet.

Underrättelserna om avvikelse synes emellertid på annat sätt kunna användas för att ge en utgångspunkt för besvärstidens beräkning. Underrättelserna är för närvarande inte dagtecknade. Att angiva datum för taxeringsnämndens beslut eller dagen för expedierande av underrättelsen skulle i och för sig inte behöva föranleda nämnvärt merarbete. Endera av dessa dagar bör alltså kunna väljas som utgångspunkt för besvärstiden. Då den tid som åtgår mellan nämndens beslut och expedieringen av underrättelser kan variera, synes det lämpligast att räkna besvärstiden från dagen för expedieringen. Tiden bör därvid avpassas så, att den med betryggande marginal motsvarar tiden för postbefordran, ev. eftersändning däri inbegripen, och därutöver ger den skattskyldige skäligt rådrum. Med denna metod behöver det varken för den skattskyldige eller myndigheterna uppstå någon tvekan om när besvärstiden utgår. För den skattskyldige framgår besvärstiden direkt av underrättelsen, och myndigheterna kan inhämta uppgift därom ur den kopia av underrättelsen som finns i akten. Skulle det uppstå tvist huruvida underrättelsen avgått den angivna dagen, kan detta kontrolleras i taxeringsnämndens postbok. Om den skattskyldige likväl skulle uttryckligen bestrida att han fått avvikelsen, kan genom hänvändelse till postverket fastställas huruvida och av vem försändelsen utkvitterats. En ytterligare fördel med detta system skulle vara, att om försändelsen återkommer som obeställbar, kan den utsändas på nytt med angivande av ny expeditionsdag, varvid besvärstiden löper från sistnämnda dag.

Av dessa skäl anser vi oss böra förorda, att på underrättelserna om avvikelse anges den dag då de expedieras samt att besvärstiden räknas från nämnda dag. Underrättelserna utsändes i övrigt som hittills, d. v. s. i rekommenderat brev och snarast möjligt efter det taxeringsnämnden meddelat sitt beslut.

Besvärstiden bör i enlighet med det förut anförda vara förhållandevis lång men likväl inte hindra att besvären behandlas och prövas tämligen snart efter det taxeringsnämnden meddelat sitt beslut. Den bör därjämte beräknas så, att både myndigheterna och den skattskyldige lätt kan se, när den går ut. Dessa olika intressen kan lämpligen tillgodoses på det sättet, att besvärstiden löper under hela kalendermånaden efter den då avvikelsen expedierats. Härav skulle visserligen följa, att tiderna blev olika långa allteftersom underrättelsen utsändes i början eller slutet av en månad. Detta torde dock inte innebära någon olägenhet. Med nuvarande ordning, då

avvikelser kan utsändas under hela arbetsperioden men sista dagen för anförande av besvär är lika för alla skattskyldiga, blir skillnaderna i fråga om besvärstidens längd åtskilligt större, utan att detta i och för sig givit anledning till erinran. Huvudsaken är, att den kortast tänkbara besvärstiden blir tillräckligt lång. Räknar man med att högst en vecka kan åtgå för postbehandlingen, får den skattskyldige under alla förhållanden drygt tre veckor på sig att anföra besvär. Inom förvaltningsförfarandet tillämpas i allmänhet besvärstider om tre veckor, och den här ifrågasatta tiden blir i praktiken betydligt kortare än den tid av en månad från delfåendet som den skattskyldige minst skall ha till sitt förfogande enligt gällande taxeringsförordning. Vi får därför föreslå att besvärstiden skall löpa till och med utgången av kalendermånaden efter den, under vilken underrättelse om avvikelse expedierats.

Kommer försändelsen inte den skattskyldige tillhanda — vilket visar sig genom att den återkommer som obeställbar — kan i enlighet med vad förut antytts ett förnyat utsändande äga rum med utsättande av ny expeditjonsdag. Någon generell skyldighet att göra försök med ny utsändning torde av praktiska skäl inte böra ifrågakomma. Med hänsyn till intresset av att de skattskyldiga erhåller underrättelse om beslutade avvikelser och att eventuella besvär anföres i normal ordning, synes emellertid böra föreskrivas, att förnyad utsändning bör ske, om det förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas. För dylika fall torde det vara lämpligt att man väljer annan form för försändelsen än vanligt rekommenderat brev. Vi har i annat sammanhang förordat att taxeringsnämnderna skall äga delgiva anmaningar genom posten eller genom polismyndighet. Då det i nu aktuella, förhållandevis fåtaliga fall oftast är av intresse att adressaten sökes på effektivast möjliga sätt och att formligt bevis om delgivning erhålles, föreslås att sådan delgivning skall användas i dessa fall.

Kan föreskriven underrättelse om avvikelse inte nå den skattskyldige, bör han liksom hittills äga extraordinär besvärsrätt. Detsamma bör gälla om han väl mottagit underrättelsen men så sent att han inte fått skäligt rådrum före den ordinarie besvärstidens utgång. Vi har i det föregående räknat med att de skattskyldiga bör kunna få underrättelserna minst tre veckor, innan tiden utlöper. I enlighet härmed synes böra stadgas att extraordinär besvärsrätt skall föreligga, om den skattskyldige mottagit underrättelse om avvikelse senare än tre veckor före besvärstidens utgång.

När det gäller att beräkna besvärstid för kommunerna, kan expeditjonsdagen för underrättelse till den skattskyldige inte tas till utgångspunkt. Kommunerna är emellertid inte såsom de skattskyldiga beroende av att få särskild underrättelse om taxeringsnämndens beslut. I gällande taxeringsförordning är visserligen besvärstiden beräknad så, att kommunerna får en avskrift av taxeringslängden en månad före besvärstidens utgång. Den

granskning av taxeringarna som kan äga rum på grundval av längden torde emellertid inte ha någon större betydelse. Kommunernas intressen vid taxeringarna tillvaratas huvudsakligen av de kommunvalda ledamöterna i taxeringsnämnden. Dessa kan fortlöpande följa taxeringarna och anmäla för vederbörande kommunala instans, om något taxeringsnämndens beslut påkallar kommunens uppmärksamhet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synes det inte behöva väcka betänkligheter att bestämma besvärstiden för kommunerna med utgångspunkt från dagen för taxeringsnämndens beslut. Kommunerna bör enligt vedertagna principer ges något längre rådrom än enskilda personer. Å andra sidan behöver man — då de kommuner som är intresserade av taxeringsarbetet kan förutsättas fortlöpande följa detta — inte räkna med tidsåtgång för utskrivning av underrättelser och för postbefordran. Det är även ett viktigt intresse att kommunernas besvärstid inte blir så lång, att den avsedda successiva behandlingen i prövningsnämnden av inkomna besvär hindras. I detta sammanhang bör även framhållas att de kommunala besvären under senare år visat en tendens att minska. På grundval av dessa överväganden föreslås, att kommunernas besvär skall anföras under kalendermånaden efter den, under vilken den överklagade taxeringen beslutats. Det må i detta sammanhang anmärkas, att kommunerna visserligen inte erhåller direkta underrättelser om åsatta taxeringar, såsom ej heller nu är fallet, men att det å andra sidan självfallet åligger taxeringsassistenten att på begäran tillhandahålla kommun de uppgifter som erfordras för att kommunen skall kunna bevaka sina intressen. Har taxering ej åsatts, kan det stundom vara oklart när taxeringsnämndens beslut kan anses fattat. För dessa fall förordas, att kommunerna skall äga anföras besvär till och med utgången av oktober månad under taxeringsåret.

Vårt förslag att göra prövningsnämnderna till renodlade besvärsinstanser bör även få vissa konsekvenser beträffande de former, under vilka taxeringsintendenten som det allmännas ombud tar initiativ till ändring av taxeringsnämndernas beslut. I nuvarande taxeringsförordning har intendenten befogenhet att formlöst — låt vara efter den skattskyldiges hörande (93 §) — framställa yrkanden om ändrad taxering. Denna ordning låter sig, såsom vi redan tidigare haft anledning framhålla, inte väl förena med förslaget att prövningsnämnden enbart skall vara besvärsinstans. Vid remissbehandlingen av 1950 års skattelagssakkunnigas förslag, vilket i stort sett bibehöll nuvarande former för taxeringsintendentens ändringsinitiativ, framfördes också erinringar mot de sakkunnigas förslag i denna del. Göres prövningsnämnderna till renodlade besvärsinstanser bör härav följa, att taxeringsintendenten, liksom den skattskyldige, får söka ändring i taxeringsnämndens beslut genom besvär.

Detta innebär bl. a. att intendenten anger sina yrkanden och grunderna

för dessa i skriftlig form. Intendenterna torde emellertid redan nu i allmänhet framställa sina yrkanden i skrift. Såsom antytts i annat sammanhang, tillämpas på sina håll det förfarandet att intendenten anger sina yrkanden i ett oavslutat, av intendenten signerat prövningsnämndsprotokoll, vilket mångfaldigas och användes bl. a. till delgivning med den skattskyldige. Detta förfarande bör även kunna tillämpas med de av oss föreslagna reglerna.

Taxeringsintendenten kan inte iaktta samma besvärstider som de skattskyldiga och kommunerna. De planmässigt utförda undersökningar rörande olika branscher eller olika grupper av skattskyldiga, som ingår och i ökad omfattning kommer att ingå i taxeringssektionernas kontrollarbete, omöjliggör att intendenten på någon månad kan ta ställning till om viss taxering skall överklagas eller ej. Snarast föreligger, såsom skattelagssakkunniga funnit, anledning att något förlänga den tid som för närvarande står till förfogande. Å andra sidan äger den skattskyldige ett berättigat intresse av att inte alltför länge behöva sväva i okunnighet om intendenten tänker överklaga hans taxering eller ej. Vi föreslår att tidsfristen för intendenten utsträcker med fyra månader eller till och med utgången av april månad året efter taxeringsåret. Men skälig hänsyn till den skattskyldige kräver enligt vår mening att den nuvarande rätten för intendenten att anföra besvär reservationsvis samtidigt blir avskaffad. Intendentens yrkanden skall sålunda enligt vårt förslag ha preciserats och grunderna för dessa ha angivits senast den 30 april.

För att intendentens besvär rätt inte skall hindra prövningsnämnden att på ett tidigt stadium avgöra besvär som anförts av skattskyldig eller kommun bör, i överensstämmelse med vad nu gäller, föreskrivas, att om prövningsnämnden avgjort besvär över viss skattskyldigs taxering, får intendenten inte därefter föra talan hos nämnden rörande samma taxering. Besvär rätten avklippes sålunda i realiteten då intendenten avger yttrande över den skattskyldiges besvär och överlämnar målet till prövning.

Det ligger i sakens natur att intendenten i sitt arbete främst måste tillvarata det allmännas intressen. Han är emellertid samtidigt ansvarig för att taxeringarna överhuvudtaget blir så riktiga som möjligt. Även om taxeringsförordningen inte innehåller uttrycklig föreskrift om att intendenten är behörig att framställa yrkanden till den skattskyldiges förmån torde det vara allmänt erkänt att sådan behörighet föreligger. I vilken utsträckning han även kan anses skyldig att göra detta, torde inte vara helt klart. Det måste givetvis i första hand ankomma på den skattskyldige att själv tillvarata sina intressen. Situationen kan emellertid stundom vara sådan att ett initiativ från intendentens sida är påkallat. Den skattskyldige kan vara okunnig om att ett fel begåtts eller av olika skäl — t. ex. att påförda skatter inte kan indrivs hos honom — sakna intresse för att få rättelse. I sist antydda fall kan det även inträffa, att vederbörande kommun,

som ju uppbär kommunalskatten av statsverket, skulle bli obehörigt gynnad på statens bekostnad om besvär inte anfördes. Att ett uteblivet initiativ från intendents sida stundom kan leda till stötande resultat är uppenbart och bekräftas av erfarenheten.

Det torde inte vara möjligt att i en författningstext angiva i vilka fall intendenten bör framställa yrkanden till den skattskyldiges förmån. Att en sådan skyldighet stundom föreligger kan emellertid markeras genom en uttrycklig bestämmelse att intendenten äger anförda besvär även till den skattskyldiges förmån. I detta sammanhang kan erinras om att de allmänna åklagarna i nya rättegångsbalken tillagts en formlig befogenhet att i högre rätt fullfölja talan även till den misstänktes förmån. Att åklagaren stundom är skyldig använda denna befogenhet torde inte vara föremål för delade meningar.

Vi har i samband med prövningsnämndernas organisation föreslagit att särskilda kanslier inrättas för dessa nämnder. Det synes under sådana förhållanden mest praktiskt att besvärslagorna, som nu i allmänhet skall tillställas länsstyrelsen, i fortsättningen inges eller insändes direkt till kansliet hos den prövningsnämnd som skall pröva besvären. Om besvären skall avgöras av mellankommunala prövningsnämnden, får de för närvarande inges till någon av de länsstyrelser, som har med den skattskyldiges taxering att göra. En liknande möjlighet synes böra finnas även i fortsättningen. Goda skäl talar emellertid enligt vår mening för att man på samma sätt även i andra fall förebygger att rättsförluster uppstår på grund av okunnighet om vilken prövningsnämnd som är behörig. För att erhålla en enkel och för alla lättförståelig regel föreslår vi, att besvär alltid skall kunna inges eller insändas till någon prövningsnämnd, som har att upptaga besvär rörande den skattskyldiges taxering. Detta innebär bl. a. att besvär alltid kan tillställas prövningsnämnden i det län, där den skattskyldige taxerats till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt. Härvid bör, om olika prövningsnämnder är behöriga, särskilda besvärsskrifter upprättas. Den besvärsskrift, som skall behandlas i annat län, översändes till den behöriga prövningsnämnden. Det kan emellertid också inträffa att den skattskyldige inte förstått att han skall besvara sig hos olika prövningsnämnder utan upprättat gemensam besvärsskrift, som ingivits till någon behörig prövningsnämnd. Även i detta fall skall besvären anses behörigen ingivna också i vad de avser taxeringsfråga som skall prövas av annan prövningsnämnd. I sådant fall ankommer det på myndigheterna att översända avskrift av besvären.

Målens vidare handläggning hos prövningsnämnden har behandlats i samband med nämndens organisation och arbetsformer. Till vissa för besvärsmål i olika instanser gemensamma spørsmål och till frågan om rättsmedel av extraordinär art återkommer vi i det följande.

Besvär över prövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag

Såsom anförts i inledningen till detta kapitel, har vi inte ansett oss böra ingå på frågan om skatteprocessen i kammarrätten och regeringsrätten i vidare mån än detta, direkt eller indirekt, sammanhänger med den omgestaltning av taxeringsprocessen som följer av en ändrad organisation i första eller andra instans.

Då vi föreslagit att särskilda kanslier skall inrättas för att betjäna prövningsnämnderna, bör därav följa att beredningen av kammarrättsmålen ombesörjes av prövningsnämndens kansli.

Även i ett annat avseende synes vissa jämkningar påkallade i fråga om kammarrättsmålen beredning. För närvarande gäller att besvären skall insändas till kammarrätten senast sex månader efter det besvären inkommit. Under denna tid skall yttrande ha begärts och inkommit från klagandens motpart och eventuella påminnelser ha avgivits. Det är ett självklart intresse, inte minst för de skattskyldiga, att målen så snart som möjligt blir färdiga till avgörande. En tidsfrist av ett halvt år för skriftväxlingen kan från denna synpunkt synas väl lång. Med tanke på att taxeringsintendenterna även efter genomförande av våra organisationsförslag får en stor arbetsbörda och en mångfald av ärenden att bevaka, anser vi oss likväl inte kunna föreslå någon förkortning av halvårsfristen.

Det förekommer emellertid att den föreskrivna tiden inte iakttages. Såsom skattelagssakkunniga påpekat, överskrides den avsevärt vid vissa länsstyrelser. Även om förhållandena bättrats under senare år, är de på sina håll inte tillfredsställande. I sin mån medverkar detta till den avsevärda tidsutdräkt, som är förenad med processen i skattedomstolarna. Kan man uppnå att den föreskrivna halvårsfristen allmänt iakttas, skulle den genomsnittliga väntetiden på kammarrättsutslagen — och indirekt även väntetiden på utslag av regeringsrätten — kunna på längre sikt inte obetydligt nedbringas. Vi vill i detta sammanhang understryka det i och för sig självklara faktum, att besvärsprövningen i kammarrätten utgör en viktig del av taxeringsförfarandet samt att bevakningen av det allmännas talan i dessa mål inte bör anses vara en uppgift som kan stå tillbaka för övriga åligganden.

Genom den av oss i annat sammanhang förordade förstärkningen av taxeringssektionerna erhålles emellertid bättre möjligheter att sköta dessa åligganden än tidigare. Eftersom de nuvarande bristerna, såvitt på myndigheterna ankommer, främst är att tillskriva de otillräckliga personalresurserna på taxeringssektionerna, finns det därför anledning anta att den här nämnda frågan i stor utsträckning löses av sig själv.

Vad som hittills förekommit gör det dock önskvärt att förhållandena bringas under viss kontroll. Samtidigt bör det hållas i minne, att omständigheterna i enstaka fall — med hänsyn till målens storlek eller pågående utredningar — kan göra ett uppskov med taxeringsintendentens — eller den

skattskyldiges — ställningstagande motiverat. Den nuvarande, efter ordalagen ovillkorliga tidsbestämmelsen synes med tanke härpå mindre rationell.

Av dessa skäl föreslås att bestämmelsen ges den innebörden att halvårsfristen får överskridas, när särskilda omständigheter föreligger, men att den föreslagna riksskattestyrelsen skall hållas underrättad om de mål, beträffande vilka tiden överskridits. I vilken form och omfattning uppgifter härom skall lämnas synes lämpligen böra bestämmas av riksskattestyrelsen.

Beträffande kammarrättsmålen förberedande får vi ytterligare förorda, att avskrift av inkomna förklaringar alltid skall översändas till klaganden.

För närvarande gäller enligt 121 § taxeringsförordningen att besvär endast må innefatta fullföljande av yrkande eller bestridande som gjorts i prövningsnämnden. En part kan således inte yrka att kammarrätten höjer eller sänker taxeringen utöver vad som yrkats i prövningsnämnden. Denna bestämmelse står i överensstämmelse med instansordningens princip och bör bibehållas.

I fråga om besvär över taxeringsnämnds beslut har vi framhållit, att taxeringsintendenten i vissa fall bör vara skyldig att fullfölja talan till den skattskyldiges förmån. Även beträffande beslut av prövningsnämnden torde en fullföljd från intendentens sida till den skattskyldiges förmån stundom vara påkallad, exempelvis om han får kännedom om nya fakta och den skattskyldige inte kunnat eller haft intresse för att på tillfredsställande sätt framlägga sin sak inför prövningsnämnden.

Tiden för anförande av besvär i kammarrätten är enligt gällande taxeringsförordning 60 dagar, vilka för taxeringsintendenten och kommunerna räknas från dagen för justering av prövningsnämndens protokoll samt för den skattskyldige från det han erhållit del av det överklagade beslutet. Med hänsyn särskilt till svårigheterna för intendenten att på kort tid ta ställning till det stora antal frågor om fullföljd som samtidigt kan vara aktuella anser vi oss inte kunna föreslå någon förkortning av dessa i och för sig långa besvärstider. De torde dock, i enlighet med numera använd teknik, böra anges omfatta två månader.

Vad sist anförts torde även äga giltighet beträffande besvär hos regeringsrätten. Besvären bör sålunda hava inkommit till finansdepartementet inom två månader efter det klaganden erhållit del av kammarrättens utslag.

I detta sammanhang torde ytterligare böra erinras om att den skattskyldige enligt 39 § gällande taxeringsförordning blir avskuren från besvärsrätt hos kammarrätten och regeringsrätten, om han inte inkommer med självdeklaration inom föreskriven tid eller han gör sig skyldig till annan därmed jämförlig försummelse. Vi har i kapitlet om taxeringsarbetet i första instans framlagt förslag, som på annat sätt kan tillgodose intresset av att deklARATIONER och andra uppgifter lämnas i tid. Med hänsyn härtill har vi ansett oss kunna förorda att förlust av besvärsrätt inte längre skall inträda som påföljd vid deklaraTionsförsummelser.

Extraordinära besvär, eftertaxering m. m.

Ett laga kraftvunnet taxeringsbeslut äger, som inledningsvis antytts, rättskraft i den meningen att en taxeringsfråga, som därigenom prövats, inte ånyo får upptas inom ramen för det ordinarie besvärsförfarandet. Förelupna felaktigheter kan emellertid i vissa fall rättas i efterhand bl. a. genom eftertaxering och besvär i extraordinär ordning.

Frågan när sådan rättelse bör få ske kan inte bedömas på samma sätt som om det gällt en allmän domstols laga kraftvunna dom. Taxeringarna grundas på de skattskyldigas självdeklarationer, vilka ofta utgör ett synnerligen bristfälligt material, och taxeringsmyndigheterna måste varje år under en begränsad tidrymd fatta beslut beträffande samtliga skattskyldiga. Under dessa förhållanden finns ett jämförelsevis stort behov av att kunna åvägbringa rättelse i efterhand. Begränsningar måste emellertid gälla, främst av hänsyn till de skattskyldiga, men också av processekonomiska och liknande skäl. Huvudregeln måste alltjämt vara att en taxering blir slutgiltig, sedan den vunnit laga kraft.

Enligt 123 § taxeringsförordningen i dess ursprungliga lydelse fick besvär i extraordinär ordning anföras av skattskyldig, om denne inte fått underrättelse om avvikelse från självdeklaration. Vidare kunde vissa felaktigheter av mera kvalificerad art rättas genom extraordinära besvär. Så var fallet om taxering skett i strid med bestämmelserna om objektiv skatteplikt och subjektiv skattskyldighet eller om rätt beskattningsort samt när taxering blivit felaktig genom felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende. Taxeringsförordningen medgav ytterligare att överinstanserna vid prövning av besvärs mål i enstaka starkt begränsade fall företog rättelse i annan taxering än den som var föremål för prövning. Detta kunde ifrågakomma, när taxering skett å orätt ort eller å rätt ort underlåtit. Ävenledes kunde, om någon av regeringsrätten eller kammarrätten befriats från taxering på den grund att annan person i stället bort taxeras, regeringsrätten eller kammarrätten överflytta taxeringen på denne. — Vad nu sagts gäller alltjämt, varjämte, såsom av det följande framgår, bestämmelserna i vissa hänseenden utbyggs.

Reglerna om extraordinära besvär har inte ansetts betaga regeringsrätten möjlighet att på ansökan bevilja resning eller återställa försutten tid.

Möjligheterna till eftertaxering var tidigare snävt begränsade. Sådan taxering fick endast åsättas för att rätta fel, som visades hava direkt föranletts av oriktiga uppgifter från den skattskyldiges sida. I enlighet härmed har eftertaxering inte betraktats som ett rättsmedel. Reglerna om eftertaxering inskrevs inte heller i taxeringsförordningen utan i kommunalskatte-lagen och övriga skatteförfattningar.

Förutsättningarna för extraordinära besvär samt eftertaxering har tid efter annan jämkats och delvis avsevärt utvidgats. Förhållandevis tidigt skapades möjlighet att anföra besvär i extraordinär ordning, om fastighets

taxeringsvärde legat till grund för taxering av inkomst eller förmögenhet och taxeringsvärdet ändrats genom utslag av regeringsrätten eller kammarrätten eller i vissa fall genom beslut av prövningsnämnd.

Ännu större betydelse har emellertid två författningsändringar från senare år.

Den ena, tillkommen år 1950, avsåg att möjliggöra rättelse av väsentligt för höga taxeringar, som åsatts när den skattskyldige inte avgivit självdeklaration eller av uppenbart förbiseende lämnat oriktig uppgift. I dessa fall är den skattskyldige ofta på grund av sin försummelse avskuren från vanlig besvärsmått hos skattedomstolarna. Enligt de år 1950 införda reglerna får han emellertid anföra besvär hos prövningsnämnden i extraordinär ordning. Tiden för dessa besvär är, efter en av 1955 års riksdag beslutad ändring, två år från det den skattskyldige erhållit debetsedel å slutlig skatt på grund av den ifrågavarande taxeringen. Någon ovillkorlig rätt att få besvären prövade föreligger inte. Det ankommer på prövningsnämnden att överväga skäligheten av att taxeringen upptas på nytt. Besvären får endast prövas, när det med hänsyn till de omständigheter som föranlett underlåtenheten eller den oriktiga uppgiften skulle vara obilligt att besvären inte upptogs. Prövningsnämndens bedömning av denna fråga får inte överklagas. Extraordinära besvär får inte heller anföras, om den ursprungliga taxeringen är eller varit föremål för prövning hos kammarrätten.

Vidare skedde vid 1955 års riksdag en översyn av reglerna om eftertaxering. Möjligheterna till eftertaxering blev härvid utvidgade. Även om eftertaxering alltjämt i huvudsak skall användas för att rätta direkt påvisbara fel, föreligger nu under vissa omständigheter möjlighet att ompröva den ursprungliga taxeringen i dess helhet. Detta får ske, om det konstateras att den skattskyldige lämnat en oriktig uppgift, som föranlett att taxeringen blivit väsentligt för låg, och det tillika på grund av vad sålunda och i övrigt förekommit kan antagas att av den skattskyldige lämnade uppgifter inte varit av beskaffenhet att kunna läggas till grund för en riktig taxering. Även i övrigt har bestämmelserna jämkats, bl. a. på det sätt att kravet på orsakssammanhang mellan den skattskyldiges oriktiga uppgift och det felaktiga taxeringsresultatet gjorts något mindre strängt än tidigare. Tiden, inom vilken eftertaxering får åsättas, är i princip densamma som förut eller i allmänhet fem år efter det år, då taxeringen rätteligen bort av beskattningsnämnd i första instans verkställas.

Bestämmelserna om *eftertaxering* torde, i vad angår förutsättningarna för åsättande av sådan taxering, få anses ha fått en ändamålsenlig utformning genom 1955 års riksdagsbeslut. En mindre jämkning i förtydligande syfte synes dock påkallad.

Även i övrigt synes bestämmelserna om eftertaxering i stort sett kunna bibehållas oförändrade. Eftertaxering bör sålunda alltjämt ha karaktär av

en särskild taxering, som innefattar tillägg till den ursprungligen åsatta. Emellertid har, såsom tidigare nämnts, förutsättningarna för eftertaxering blivit avsevärt utvidgade bl. a. så, att en eftertaxering i vissa fall kan i själva verket komma att innebära en fullständig omprövning av grunderna för den skattskyldiges taxering. Den prövning som äger rum vid en sådan eftertaxering kan i vissa hänseenden sägas vara jämförbar med den prövning som sker, när en taxering omprövas i anledning av extraordinära besvär. Med tanke härpå synes eftertaxering inte böra få beslutas av taxeringsnämnd utan av en besvärinstans. Beslutet bör därjämte föregås av ett processuellt förfarande, jämförbart med ett besvär förfarande. I enlighet härmed föreslås, att prövningsnämnden skall vara första instans beträffande eftertaxering samt att fråga om sådan taxering skall anhängiggöras av taxeringsintendent. Härvid förutsättes att taxeringsassistenten i förekommande fall gör anmälan till taxeringsintendenten. I praktiken torde flertalet eftertaxeringar redan nu åsättas av prövningsnämnderna.

Ytterligare synes den ändringen böra ske, att beloppet av den statliga inkomstskatt och förmögenhetsskatt som skall utgå på grund av eftertaxeringar inte längre skall behöva anges i beslutet om eftertaxering.

I anslutning till dessa ändringar föreslås, att eftertaxeringsbestämmelserna flyttas från de särskilda skatteförfattningarna till den nya taxeringsförordningen.

Eftertaxering torde enligt nu gällande regler kunna åsättas så snart som den ursprungliga taxeringen beslutats i första instans. Ehuru sålunda något hinder inte bör finnas mot att verkställa eftertaxering redan under beskattningsåret, har detta i allmänhet inte varit aktuellt, eftersom taxeringsintendenten — bortsett från redan prövade besvärsmål — intill taxeringsårets utgång kunnat hos prövningsnämnden åvägbringa erforderlig höjning av den ursprungliga taxeringen. Förhållandet blir i huvudsak detsamma även om det här framlagda förslaget genomföres. Enligt detta kommer dock prövningsnämnderna att börja sitt arbete tidigare än hittills. Man torde därför kunna räkna med att frågan om eftertaxering i viss omfattning kan komma att bli aktuell redan under taxeringsåret.

I fråga om bestämmelserna rörande *extraordinära besvär* synes mera genomgripande ändringar vara erforderliga. Det torde vara allmänt erkänt, att dessa bestämmelser är alltför snäva. Från flera håll har uttalats, att den år 1950 tillskapade möjligheten att i efterhand få alltför höga taxeringar nedsätta borde utbyggas och bilda en motsvarighet till eftertaxering, och dessa önskemål har stöd av uttalanden i propositionen nr 160 till 1955 års riksdag. Även i övrigt har kritik anförts mot de år 1950 införda reglerna. Man har därvid särskilt vänt sig emot att prövningsnämndens bedömning av frågan om besvären bör upptas till prövning inte kan underställas skattedomstol. Att möjligheterna till rättelse genom sådana besvär bort-

faller, om taxeringen i något hänseende är eller varit föremål för kammarrättens prövning, har även ansetts otillfredsställande.

Enligt vår mening är denna kritik berättigad. Mot de år 1950 införda reglerna kan ytterligare anföras, att de i viss mån gynnar sådana skattskyldiga som gjort sig skyldiga till underlåtenhet att avlämna deklaration eller till liknande försummelse. Även för andra skattskyldigas vidkommande kan situationer uppkomma, där en rättelse i efterhand av en materiellt sett för hög taxering framstår såsom befogad.

En inte helt tilltalande konsekvens av den nuvarande lagstiftningen har ansetts vara att det allmänna under fem år efter taxeringsåret genom eftertaxering kan åvågabringa rättelse i för låga taxeringar, medan den skattskyldige, för att få en oriktig taxering undanröjd eller en för hög taxering sänkt, måste väcka denna fråga inom ett eller — i de fall som avses med 1950 års lagstiftning — två år från det han fått debetsedel å slutlig skatt i anledning av den ifrågavarande taxeringen. Då debetsdelarna å slutlig skatt utsändes mot slutet av taxeringsåret, utgår tiden för extraordinära besvär vanligen ett respektive två år efter taxeringsåret. Självfallet kan man inte utan vidare jämföra den extraordinära besvärsrätten med rätten att åsätta eftertaxering. Tillgripes eftertaxering, föreligger alltid en försummelse från den skattskyldiges sida, låt vara att den kan vara helt ursäktlig. Skälighetshänsyn talar emellertid för att fristen för extraordinära besvär förlänges. Det må erinras om att ett av skälen för att låta taxeringsbeslut vinna rättskraft är, att de skattskyldiga inte alltför länge skall behöva sväva i ovisshet om vad de har att betala i skatt för visst år, och detta skäl kan inte åberopas för att begränsa möjligheterna att i efterhand åstadkomma rättelse till den skattskyldiges förmån.

De nuvarande reglerna om extraordinära besvär synes därför böra omprövas och delvis utbyggas. Vad förut anförts ger vid handen att man bör förlänga den tid som står till de skattskyldigas förfogande och även i övrigt utvidga förutsättningarna för extraordinär besvärstalan. Härvid synes man dock kunna lämna åsido det fall att en skattskyldig inte inom föreskriven tid erhållit underrättelse om avvikelse från självdeklaration. De nuvarande reglerna, som innebär att den skattskyldige har ett år på sig efter det han fått debetsedel å slutlig skatt, synes för dylikt fall vara tillfyllest.

De fall, där extraordinär besvärsrätt i övrigt kan ifrågakomma enligt nuvarande regler, är i huvudsak sådana i vilka fel av mera speciell beskaffenhet har uppkommit. Taxering har beslutats i strid med reglerna om objektiv skatteplikt eller subjektiv skattskyldighet, den skattskyldige har taxerats för en och samma inkomst på mer än en ort, eller också har felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende förelupit. Genom de år 1950 införda reglerna har tillkommit en möjlighet att åberopa fel av

delvis annan beskaffenhet, nämligen sådana där en taxering blivit oriktig genom att den grundats på bristfälligt eller felaktigt material. Den skattskyldige kan här i vissa fall få ändring, om han åberopar omständigheter och bevis som inte varit kända vid taxeringen. Det är i sistnämnda hänseende som en utvidgning av förutsättningarna för extraordinära besvär i främsta rummet ansetts påkallad. Vid en sådan utvidgning synes viss vägledning kunna hämtas från rättegångsbalkens regler om resning, låt vara att förutsättningarna bör vara mindre stränga och att hänsyn även i övrigt måste tas till de särskilda förhållandena inom taxeringsväsendet. Reglerna bör utformas så att en prövning i efterhand kan ske, om en taxering blivit väsentligt för hög och omständigheterna i övrigt är sådana att en rättelse synes skälig.

Såsom en gemensam förutsättning för rätten att anföra extraordinära besvär i nu avsedda fall synes kunna tagas att den för höga taxeringen grundats på ett bristfälligt eller felaktigt material. Detta är fallet om deklaration eller annan uppgift inte avgivits eller om felaktighet förekommit i deklaration eller annan uppgift från den skattskyldige. Dessa fall omfattas av de 1950 införda reglerna. Med dem bör enligt vår mening jämföras att fel förekommit i handling som legat till grund för deklaration eller annan uppgift från den skattskyldige, t. ex. i handelsbok. Detsamma bör gälla om man i efterhand konstaterar felaktighet i sådan kontrolluppgift, som av myndigheterna följts vid taxeringen, eller i handling som legat till grund för dylik kontrolluppgift. Även annan omständighet eller annat bevis, som bort föranleda väsentligt lägre taxering, bör få åberopas. Detta innebär en avsevärd utvidgning. Den avser emellertid i huvudsak endast fall där en förnyad prövning kan motiveras med att nya omständigheter eller bevis tillkommit. Däremot rubbas inte principen att avgöranden i uppskattningsfrågor eller rättsfrågor, som inte påverkas av nytillkommen bevisning, bör vara slutgiltiga.

Givetvis bör extraordinär besvärsmått inte föreligga, så snart en felaktighet av nu nämnt slag kan konstateras. Vissa begränsningar måste uppställas. En sådan ligger däri att felet skall ha föranlett att taxeringen blivit väsentligt för hög, d. v. s. det skall röra sig om ett skattebelopp, som absolut sett inte är ringa och som inte heller framstår såsom mindre betydelsefullt i förhållande till den skattskyldiges samlade skattebörda. Därjämte bör — i viss anslutning till bestämmelserna om resning i rättegångsbalken — gälla, att extraordinära besvär inte får anföras med mindre de kan grundas på omständighet eller bevis som inte varit känt vid den överklagade taxeringen och den skattskyldiges underlåtenhet att åberopa omständigheten framstår som ursäktlig. Alltför stora krav bör inte ställas i sistnämnda hänseende. I det valda uttryckssättet torde ligga att det inte skall behöva visas »giltig» ursäkt (jfr 39 § taxeringsförordningen och 58 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken).

Däremot bör enligt vår mening den skattskyldige utan sådana inskränk-

ningar vara berättigad att erhålla rättelse av taxering, som strider mot reglerna om objektiv skatteplikt och subjektiv skattskyldighet, samt av dubbeltaxering. Detsamma bör gälla, när felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende förelupit hos taxeringsmyndigheterna. Såsom uppenbart förbiseende bör bl. a. räknas det fall att taxering påförts med ledning av kontrolluppgift som avser annan person.

Såsom tidigare framhållits bör i här avsedda fall även ske en förlängning av den tid som står till förfogande för att anföra besvär i extraordinär ordning. Det är enligt vår mening skäligt att denna tid i princip blir densamma som den, inom vilken eftertaxering kan ske. Vi föreslår därför att besvaren skall få anföras inom fem år efter taxeringsåret. En sådan regel innebär, att tiden skulle bli något längre än för eftertaxering. Beträffande sådan taxering gäller att inte blott taxeringsintendentens yrkande utan även prövningsnämndens beslut skall infalla under femårstiden. Den här förordade avvikelserna synes emellertid rimlig med tanke på att det är fråga om ett besvär förfarande, vid vilket det är ovisst när ett beslut kan erhållas. I varje fall kan detta inte förutses av den skattskyldige.

Det kan ifrågakomma enstaka fall, i vilka det framstår såsom starkt motiverat att en taxering undanröjes även efter femårsfristens utgång. I dessa fall får liksom hittills prövas, om resning kan meddelas. Vad här föreslås innebär inte någon ändring i fråga om regeringsrättens befogenhet att efter ansökan bevilja resning eller återställa försutten tid. Behovet av sådana åtgärder kan emellertid förväntas minska efter genomförandet av de nya reglerna om extraordinär besvär rätt.

Av instansordningens princip torde följa, att rättelse genom extraordinära besvär liksom nu bör sökas hos högre instans än den som meddelat det överklagade beslutet eller — om detta tillkommit i den högsta instansen — hos regeringsrätten. Har sålunda taxeringen en gång behandlats av prövningsnämnden, bör dess beslut inte få omprövas av nämnden själv, utan frågan bör gå till kammarrätten, vare sig nämndens beslut vunnit laga kraft eller är föremål för prövning i kammarrätten. Det nuvarande förbudet i vissa fall mot att anföra extraordinära besvär, om den ifrågasatta taxeringen prövats av kammarrätten, föreslås avskaffat. I stället bör gälla, att det skall ankomma på regeringsrätten att avgöra, om ett mål som en gång avgjorts av kammarrätten eller av regeringsrätten skall få prövas på nytt.

Vi förordar vidare att beslut, som prövningsnämnd eller kammarrätten meddelat i mål om extraordinära besvär, skall få överklagas i vanlig ordning. Det nuvarande förbudet för skattskyldig att föra talan mot beslut, varigenom prövningsnämnd avvisat extraordinära besvär enligt de år 1950 införda reglerna, föreslås sålunda bli avskaffat.

För att kammarrätten och regeringsrätten inte skall behöva såsom första instans pröva de frågor om uppskattning, bokföringstransaktioner

m. m. som kan uppkomma i samband med extraordinära besvär, föreslås att skattedomstolarna, om besvären finnes böra tagas upp till sakprövning, skall kunna förordna att målet skall upptagas och vidare behandlas av vederbörande prövningsnämnd. Skattedomstolens beslut innebär då, liksom ett resningsbeslut, endast att den en gång laga kraftvunna taxeringen skall prövas på nytt. Något hinder för att skattedomstolen själv vidtager den rättelse som finnes påkallad bör emellertid inte föreligga (jfr 58 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken).

Extraordinära besvär till den skattskyldiges förmån bör få anföras såväl av den skattskyldige själv som av taxeringsintendenten. Vi har i fråga om det ordinarie besvärsförfarandet framhållit, att det stundom bör vara en skyldighet för taxeringsintendenten att fullfölja talan till den skattskyldiges förmån. Detsamma bör uppenbarligen gälla i fråga om extraordinära besvär. Har exempelvis ett väsentligt fel begåtts utan den skattskyldiges förvållande, bör initiativ till rättelse tas av taxeringsintendenten utan avbidan på att den skattskyldige själv klagar.

Liksom hittills bör gälla, att taxeringsintendenten skall kunna genom extraordinära besvär åvägabringa rättelse av misskrivning, felräkning eller annat uppenbart förbiseende, även om resultatet skulle bli till nackdel för den skattskyldige.

Enligt gällande taxeringsförordning kan, som förut nämnts, överinstanserna i vissa fall *vid prövning av besvär göra ändring i annan taxering* än den som avses med besvären. Ett inkomstbelopp kan t. ex. överflyttas från en ort till en annan, till den skattskyldiges make eller i enstaka undantagsfall till annan skattskyldig. Skattelagssakkunniga föreslog att sådana taxeringsåtgärder skulle få ske i ökad omfattning. Härom anförde de sakkunniga.

Det finns ett icke ringa antal fall, som icke omfattas av de nu gällande bestämmelserna, där ändring bör kunna ske för att såväl den taxering, varom talan föres, som annan taxering, vilken är beroende av bedömningen i besvärsålet, skall bli riktiga. Såsom exempel på situationer, där möjlighet till ändring bör införas, kan nämnas mål där fråga är, huruvida viss inkomst är att hänföra till det ena eller det andra beskattningsåret, vem av två eller flera personer som är skattskyldig för viss inkomst, om avdraget räntebelopp eller periodiskt understöd är avdragsgillt för en skattskyldig och på grund därav utgör skattepliktig inkomst för en annan skattskyldig, om en skattskyldig är berättigad till avdrag för skuld och annan skattskyldig såsom förmögenhetstillgång bör upptaga motsvarande fordran o. d. För närvarande kan ändringar i dylika fall vidtagas endast om vederbörande taxeringsintendent genom särskilda besvär framställt yrkande om eventuellt påkallade följdändringar. Detta synes emellertid innebära en onödig omgång. Det torde vara rationellt att för här avsedda fall vidga möjligheterna att i besvärsmålen efter vederbörandes hörande vidtaga följdändringar.

Vissa praktiska fördelar skulle utan tvivel kunna vinnas, om skattelagssakkunnigas förslag genomföres. Mot dessa fördelar måste emellertid vägas

de invändningar som bl. a. från rättssäkerhetssynpunkt kan riktas mot förslaget. Det må erinras om att de av skattelagssakkunniga föreslagna reglerna innebär att prövningsnämnderna och skattedomstolarna i stor utsträckning skulle ex officio upptaga och ändra redan laga kraftvunna taxeringar. För vår del har vi funnit dessa betänkligheter avgörande. I förslaget till taxeringsförordning har därför nuvarande regler upptagits med oförändrat innehåll.

De sakkunniga föreslog vidare ett förfarande, varigenom en ändring i fastighets taxeringsvärde skulle bli omedelbart tillämpat i fråga om redan åsatt taxering för inkomst och förmögenhet.

Vad skattelagssakkunniga sålunda föreslagit innebär att rättelse i ett stort antal fall ex officio skulle företas i redan laga kraftvunna taxeringar. Både av principiella och praktiska skäl synes de nuvarande reglerna, vilka förutsätter ett initiativ från part, vara att föredra. Vi förordar därför att dessa regler bibehålls med smärre jämkningar.

Det kan slutligen förtjäna påpekas att beslut om taxeringsåtgärder av här avsett slag i fullföljdshänseende blir likställda med andra taxeringsbeslut och alltså kan överklagas genom besvär i vanlig ordning.

Särskilda bestämmelser rörande besvär

I 131—135 §§ nuvarande taxeringsförordning upptas vissa gemensamma bestämmelser rörande besvär. Vad angår inkomst- och förmögenhetstaxeringen avser dessa bestämmelser rätt att kostnadsfritt erhålla utdrag av taxeringslängd och protokoll, rätt att insända besvär med posten, skyldighet för ordförande i taxeringsnämnd att avge yttrande i besvärsmål, befogenhet att återförvisa mål till prövningsnämnd samt expedition av skattedomstols utslag för ändring i debitering. Därjämte anges att församling och annan samfällighet med beskattningsrätt är likställd med kommun i fråga om rätt att anföra besvär.

Vissa av dessa bestämmelser torde inte behöva upptas i en ny taxeringsförordning. Detta gäller föreskriften om rätt att insända besvär med posten samt om expedition av utslag för ändrad debitering. I sistnämnda hänseende torde erforderliga bestämmelser kunna meddelas administrativt.

Vad angår bestämmelsen om *återförvisning* till prövningsnämnd har i ett remissyttrande över skattelagssakkunnigas förslag framhållits att bestämmelsen skulle vara överflödigt. Vad däri utsäges gäller enligt yttrandet även utan särskilt stadgande. Det sistnämnda torde i och för sig vara riktigt. Stadgandet får emellertid betydelse på det sätt att därav indirekt framgår att återförvisning till taxeringsnämnd inte får äga rum. Vidare inefattar stadgandet en erinran om att beslut av prövningsnämnd skall kunna undanröjas på grund av rättegångsfel. Att införa uttryckliga bestämmelser i sistnämnda ämne synes å andra sidan vara onödigt. Bestämmelserna härom i rättegångsbalken torde kunna tillämpas analogt. Vi får

under återopande av det anförda förorda att den nuvarande bestämmelsen om återförvisning i 134 § andra stycket taxeringsförordningen bibehålles.

Övriga nu ifrågavarande bestämmelser synes med i huvudsak oförändrat innehåll kunna överföras till en ny taxeringsförordning.

Till dem synes böra fogas några nya föreskrifter.

Sålunda får vi i likhet med skattelagssakkunniga föreslå en uttrycklig bestämmelse om att skattskyldig i *besvärsskrifter* och övriga inlagor skall lämna fullständig uppgift om sin postadress. Därjämte bör stadgas, att klagande må föreläggas att fullständiga besvärsskrift i fråga om yrkande eller grunderna för besvärstalan eller i annat hänseende. Efterkommes ej föreläggande och är besvärsskriften så ofullständig, att den inte innehåller bestämt yrkande eller grunderna för besvärstalan ej är tydligt angivna, eller föreligger eljest så väsentlig brist att skriften är otjänlig som grund för prövning av målet, bör gälla att besvären skall avvisas (jfr 52 kap. 6 § rättegångsbalken). Föreläggandet avses kunna göras av varje myndighet som infordrar yttrande i besvärsmål. Däremot skall ett eventuellt avvisningsbeslut meddelas av den instans som har att pröva besvären. Avvisningsbeslutet kan självfallet överklagas.

Skattelagssakkunniga upptog i sitt förslag en bestämmelse om *anslutningsbesvär*, d. v. s. om rätt för part som själv inte besvärat sig inom föreskriven tid att yrka ändring i prövningsnämnds beslut eller kammarrättens utslag, när han avger yttrande över besvär från motparten. Tiden för anslutningsbesvär skulle inte vara begränsad på annat sätt än att dessa skulle anföras i samband med yttrandet. Förslaget utgör viss svarighet till reglerna om anslutningsvad i rättegångsbalken. De sakkunniga framhöll i sin motivering, att besvär i åtskilliga fall anfördes endast därför att man räknade med att motparten skall klaga. En rätt att anföras anslutningsbesvär skulle göra det onödigt att anföras besvär i dylika fall och skulle därmed vara ägnad att nedbringa antalet besvärsmål.

Förslaget tillstyrktes i allmänhet vid remissbehandlingen. Dock framhölls bl. a. från riksskattenämnden, att en bestämd tidsgräns borde uppställas inom vilken anslutningsbesvär skulle anföras.

Rättegångsbalken medger inte att talan fullföljes anslutningsvis i besvärsmål. Detta förhållande synes emellertid ej behöva tillmätas avgörande betydelse, då i rättegångsbalken besvär huvudsakligen utgör rättsmedel i frågor som rör rättegången eller i mål som inte ingår i domstolarnas vanliga arbetsområde, t. ex. exekutiva mål och arvsskattemål.

Då starka praktiska skäl talar för förslaget om anslutningsbesvär, vill vi förorda detsamma. Såsom framhållits av riksskattenämnden, bör emellertid en fix tidpunkt föreskrivas före vilken anslutningsbesvären skall vara inkomna. Vi föreslår, i viss anslutning till vad som gäller anslutningsvad enligt rättegångsbalken, att anslutningsbesvär skall anföras inom en månad efter det talan senast skolat fullföljas av motparten. Någon tvekan om när

tiden utgår behöver i så fall inte råda. Det kan visserligen invändas, att en part som vill begagna rätten till anslutningsbesvär inte alltid före tidens utgång blir underrättad om att motparten fullföljt talan. Att så kan bli fallet, bör emellertid inte väcka betänkligheter. Av en part, som överväger att anföra anslutningsbesvär, bör man nämligen äga fordra att han själv håller reda på om motparten fullföljt.

Enligt rättegångsbalken förfaller talan, som anförts genom anslutningsvad, om motpartens vadedtalan återkallas eller eljest förfaller. Motsvarande regel synes böra gälla anslutningsbesvär i taxeringsmål.

Däremot finner vi inte skäl att i analogi med rättegångsbalken begränsa rätten att fullfölja talan anslutningsvis till att avse besvär över prövningsnämnds utslag. Frågan om ev. sådan begränsning synes lämpligen böra prövas i samband med den pågående utredningen om inskränkningar i fullföljden till den högsta instansen.

I samband med nu ifrågavarande bestämmelser synes jämväl böra upptas motsvarighet till stadgandet i 93 § sista stycket taxeringsförordningen, enligt vilket taxeringsintendenterna bör *samråda* för att åvägabringa likformig taxering i sådana fall då skattskyldig skall taxeras till statlig inkomstskatt i ett län och till kommunal inkomstskatt i ett annat utan att likväl taxeringarna skall prövas av mellankommunala prövningsnämnden.

Slutligen får vi med några ord beröra bestämmelsen i 122 § 2 mom. taxeringsförordningen om skyldighet för länsstyrelserna och mellankommunala prövningsnämnden att insända *besvärsförteckningar* till kammarrätten. Enligt vårt förslag kommer taxeringsnämnderna och prövningsnämnderna att avarbeta sitt material successivt, och deras arbetsperioder kommer åtminstone delvis att sammanfalla. Genomföres detta förslag, torde de nuvarande anhopningarna av prövningsnämndsbeslut i november och vid arbetsperiodens slut komma att försvinna. Då besvärsförteckningarna sålunda i fortsättningen inte skulle få nämnvärd praktisk betydelse, föreslår vi i likhet med skattelagssakkunniga att de avskaffas.

Om straff och viten

I 7 kap. gällande taxeringsförordning upptas vissa ansvarsbestämmelser. Därjämte innehåller kapitlet några gemensamma föreskrifter om viten, som förelägges på grund av olika stadganden i tidigare kapitel.

Beträffande de centrala brotten på taxeringsområdet, *falskdeklaration* och *vårdslös deklaration*, hänvisar förordningen i 143 § till skattestrafflagen. Ytterligare innehåller 143 § åläggande för taxeringsmyndigheterna att befordra fall, i vilka sådana brott misstänkes, till allmän åklagare för åtal. Bestämmelserna synes med vissa jämkningar kunna överföras till en ny taxeringsförordning.

I 141 § 1, 3 och 4 mom. meddelas straffbestämmelser, som delvis kan sägas komplettera skattestrafflagens stadganden om ansvar för falskdeklaration och vårdslös deklaration.

Sålunda skall enligt 1 mom. dagsböter, minst 30, ådömas den som underlåtit avlämna deklaration och tillika lämnat oriktiga uppgifter om namn eller andra förhållanden till någon som är skyldig avgiva kontrolluppgift rörande honom. Omständigheterna skall därvid ytterligare vara sådana att det kan antas att de oriktiga uppgifterna lämnats i syfte att försvåra uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande. En straffbestämmelse mot dylika, falskdeklaration närstående förfaranden synes alltjämt vara påkallad. Därvid bör emellertid bestämmelsen utformas så, att det för straffbarhet kräves att den tilltalade haft uppsåt att försvåra uppgiftsskyldighetens fullgörande. Åklagaren skall sålunda i vanlig ordning styrka att uppsåt förelägit. Å andra sidan torde indirekt eller eventuellt uppsåt vara tillräckligt för att den tilltalade skall kunna fällas till ansvar. Detta innebär en viss utvidgning av det straffbara området.

Skattelagssakkunniga har i sitt förslag till effektivare taxering velat straffbelägga alla fall av underlåtenhet att lämna uppgift om namn m. m. till den som är skyldig avge kontrolluppgift rörande utbetalt belopp. Med hänsyn till de invändningar av både principiell och praktisk natur som kan anföras¹ anser vi oss inte kunna biträda de sakkunnigas ståndpunkt i denna del.

I 141 § 4 mom. upptas vidare en direkt motsvarighet till skattestrafflagens straffbestämmelser mot falskdeklaration och vårdslös deklaration, nämligen i fråga om oriktiga uppgifter i allmän eller särskild fastighetsdekla-

¹ Jfr yttrandena över betänkandet i denna del, prop. nr 160 till 1955 års riksdag s. 176.

ration. Straffet är dagsböter. En motsvarande straffbestämmelse erfordras uppenbarligen även i fortsättningen men bör, på sätt skattelagssakkunniga föreslagit, placeras bland bestämmelserna om fastighetstaxering.

Av i huvudsak annan karaktär är stadgandet i 141 § 3 mom., enligt vilket dagsböter skall ådömas den som i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning vid taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, vilken skolat i deklaration upptagas. Bestämmelsen är subsidiär i förhållande till skattestrafflagen och förutsätter för sin tillämpning att den skattskyldige inte för sin förseelse är underkastad ansvar enligt nämnda lag, d. v. s. att den oriktiga uppgiften inte har varit ägnad att leda till frihet från skatt eller till för låg sådan. Straffbudet, som alltjämt synes erforderligt, riktar sig således närmast mot åsidosättande av en ordningsföreskrift. Genom den oriktiga uppgiften försvåras taxeringsmyndigheternas kontrollarbete. Då dagsböter med tanke härpå synes innebära en alltför sträng reaktion¹, föreslås att straffet bestämmas till penningböter, högst trehundra kronor. För allmänt åtal synes vidare böra förutsättas anmälan av taxeringsmyndighet. I anslutning härtill skulle kunna övervägas att slopa kravet på uppsåt eller grov oaktsamhet. Därvid skulle emellertid åtskilliga fall, där straffpåföljd uppenbarligen inte bör ifrågakomma, inbegripas under det straffbara området. Kravet på uppsåt eller grov oaktsamhet synes därför böra bibehållas.

I 140 § andra stycket föreskrives *tystnadsplikt* rörande vad som inhämtats vid taxeringsrevision. Brytes denna tystnadsplikt, är straffet dagsböter eller fängelse i högst sex månader, om den skyldige inte i stället skall straffas för ämbetsbrott. I första stycket av samma paragraf straffas obehörigt yppande av innehållet i självdeklarationer m. m. Straffet är dagsböter, i den mån annat straff ej ifrågakommer enligt bestämmelserna om ämbetsbrott. Omfattningen av tystnadsplikten i nu nämnda hänseende anges i 57 §.

Då bestämmelserna om tystnadspliktens innehåll lämpligen bör sammanföras, föreslås att dessa i en ny taxeringsförordning upptas tillsammans med straffbestämmelserna för brott mot denna plikt. I övrigt torde bestämmelserna kunna överföras till en ny taxeringsförordning utan större ändringar i sak. Straffsätserna synes dock böra vara desamma vare sig fråga är om obehörigt yppande av innehållet i självdeklarationer och därmed jämförliga handlingar eller av vad som inhämtats vid granskning av handelsböcker o. likn. I enlighet härmed föreslås, att straffsatsen för samtliga nu ifrågavarande brott bestämmas till dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Beträffande påföljderna vid *underlåtenhet att i tid avge självdeklaration* har ställning i huvudsak tagits redan i avsnittet om förfarandet i första instans.

¹ Jfr Sandström, Skattestrafflagen, s. 67.

Såsom där påvisats är det nuvarande systemet av påföljder komplicerat och delvis mindre rationellt. I det vanligaste fallet — att deklaration som skall avges utan anmaning inte kommer in i tid — gäller att den skattskyldige går miste om rätten att anföra besvär hos kammarrätten och regeringsrätten, alltså en processuell påföljd och inte en straffpåföljd. Har en anmaning utsänts till den skattskyldige att inkomma med deklaration och fullgör han inte detta, skall han dömas till dagsböter. Myndigheterna kan emellertid också begagna vitesföreläggande för att förmå honom att avge eller fullständiga deklaration.

Enligt vårt förslag skall förlust av besvär rätt inte längre inträda som påföljd för försummelse att avge deklaration i tid. Den som gör sig skyldig till sådan försummelse skall i stället kunna dömas till böter, högst 300 kronor. Denna påföljd bör, i analogi med vad numera gäller enligt 39 § taxeringsförordningen, även kunna inträda, om självdeklaration har så bristfälligt innehåll att den uppenbarligen inte är ägnad att ligga till grund för taxering. För att böter inte skall ådömas i ursäktliga fall har vi förordat att allmänt åtal får äga rum endast efter anmälan av taxeringsintendent. Därjämte synes böra föreskrivas, att om den skattskyldiges försummelse finnes ursäktlig eller eljest ringa, skall domstolen äga fria honom från straff. Denna befogenhet kan begagnas t. ex. om rätten skulle finna att taxeringsintendenten bort medge den skattskyldige sökt uppskov med deklarationens avgivande. Betydelsen av ett sådant stadgande torde emellertid främst ligga däri att åklagarna kommer att meddela åtalseftergift i de fall där bötesstraff skäligen inte bör ådömas.

Vi har vidare förordat, att vite regelmässigt skall föreläggas i anmaningar att avge självdeklaration. Därvid bör det nuvarande dagsbotsstraffet i 141 § 2 mom. för underlåtenhet att efterkomma sådan anmaning kunna bortfalla. Enligt numera vedertagna principer bör böter och vite inte kunna ifrågakomma samtidigt (jfr 9 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken). Ett val mellan de båda sanktionsformerna bör alltså ske. Härvid har vi funnit vitet vara att föredraga, icke minst från effektivitetssynpunkt.

De principer som förordats i fråga om deklara-tionsförsummelse synes även böra vara vägledande beträffande *uraktlåtenhet att avge kontrolluppgifter* till ledning vid annans taxering. Vid försummelse att inkomma med kontrolluppgift, som skall lämnas utan anmaning, bör, i överensstämmelse med vad redan nu gäller enligt 142 § taxeringsförordningen, böter om högst 300 kronor kunna ådömas. Allmänt åtal för sådan förseelse bör vara beroende av anmälan från taxeringsintendent, och domstolen bör enligt den nyss förordade regeln äga fria från straff i ursäktliga eller helt bagatellartade fall. Är det däremot fråga om uppgifter som skall lämnas först efter anmaning bör enligt vår mening endast vite ifrågakomma som sanktion. Det-samma bör vara fallet om den, som försummat att avge kontrolluppgift utan anmaning, därefter anmanats att fullgöra denna sin skyldighet.

Såsom framhållits i propositionen nr 160 till 1955 års riksdag (s. 116), kan brister i fullgörandet av skyldighet att lämna kontrolluppgifter bero på att den uppgiftsskyldige inte fört erforderliga anteckningar. Enligt den i nämnda proposition föreslagna och sedermera av riksdagen antagna 57 a § — som överförts oförändrad till det nu framlagda förslaget — är den som skall avge kontrolluppgift jämväl skyldig att i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. Beror brister i uppgiftspliktens fullgörande på att de erforderliga anteckningarna saknas men har den uppgiftspliktige likväl fört vissa anteckningar och därvid gjort vad man skäligen kan begära av honom, skall straff inte ådömas. Ej heller bör ifrågakomma att utdöma vite.

I 138 § taxeringsförordningen finnes bestämmelser om straff för *ordförande i taxeringsnämnd*, som underlåter att anordna sammanträden eller avlämna föreskrivna längder m. m. Vidare stadgas straff för ledamot eller suppleant som uteblir från sammanträde. Beträffande ledamot i prövningsnämnd föreskrives i 139 § straff för utevaro i vissa fall. Straffen, penningböter med låga maxima, ådömes av länsstyrelsen.

Dessa bestämmelser har haft ringa betydelse och synes, såsom ock framhållits i ett yttrande över skattelagssakkunnigas förslag¹, kunna undvaras. I anslutning härtill torde få erinras om att de föreslagna taxeringsassistenterna är underkastade ämbetsansvar med den begränsning som följer av § 113 regeringsformen.

Såsom framgår av det tidigare sagda kommer *vitesförelägganden* att få ökad betydelse, om förslaget till ny taxeringsförordning genomföres. Medan det hittills alltid ankommit på länsstyrelsen att förelägga viten, skall befohgenhet härtill enligt förslaget tillkomma även prövningsnämnden, taxeringsintendenter och taxeringsnämnder.

För närvarande gäller enligt 144 § 2 mom. att försuttet vite utdömes av länsstyrelsen. Av 3 mom. framgår att talan mot sådant länsstyrelsens beslut kan föras hos kammarrätten och vidare till regeringsrätten. Ett vitesföreläggande som sådant kan inte överklagas, men vid prövning av besvär över utdömande av vite må jämväl fråga, huruvida vitet bort föreläggas, komma under bedömande.

Dessa regler synes kunna bibehållas med smärre jämkningar. Det nära samband som råder mellan egentliga taxeringsfrågor och frågor om utdömande av viten enligt taxeringsförordningen gör det påkallat att vitena utdömes av länsstyrelsen och att klagan över beslut om utdömande av vite föres hos samma instanser som prövar besvär i taxeringsmål. Med hänsyn till vitesfrågornas vanligen brådskande natur synes emellertid besvärstiderna böra överlag begränsas till tre veckor. Att ett vitesföreläggande inte kan överklagas torde vara välgrundat. Det ligger i sakens natur, att vitesföreläggandena

¹ Prop. nr 160 till 1955 års riksdag s. 175.

som regel skall lända till skyndsam efterrättelse. Om den som mottar föreläggandet önskar göra gällande att föreläggandet är obefogat, bör han vara hänvisad till att på egen risk underlåta att efterkomma detsamma samt att hävda sin uppfattning i samband med vitets utdömande. En sådan ordning torde för övrigt vara den normala i andra lagar och författningar och gäller bl. a. som huvudregel i rättegångsbalken.

Om sålunda de nuvarande reglerna om viten i 144 § taxeringsförordningen i huvudsak bör bibehållas, synes det — med hänsyn framför allt till att vite enligt förslaget skall kunna föreläggas av ett ökat antal myndigheter — påkallat att meddela vissa ytterligare bestämmelser.

I 9 kap. 8 § rättegångsbalken stadgas, att vite enligt nämnda balk ej må bestämmas under fem eller över 5.000 kronor. Har vite utdömts och förelägges nytt vite, får vitet bestämmas till högre belopp dock ej över 10.000 kronor. Vite får inte föreläggas kronan.

Motsvarande bestämmelser torde böra upptas i en ny taxeringsförordning med den jämkningen, att lägre vite än 100 kronor ej må bestämmas. Med hänsyn till de stora ekonomiska intressen, varom ofta är fråga, bör ytterligare tillses att vitena inte blir för låga. Sålunda bör viten mellan 5 000 och 10 000 kronor kunna föreläggas oavsett om vite tidigare förelagts. Kommun, landsting och annan myndighet samt tjänstemän i tjänsteutövning synes böra undantas från dem som kan få vitesföreläggande.

Med nuvarande ordning, enligt vilken taxeringsvitena både förelägges och utdömes av länsstyrelserna, har det inte varit erforderligt att närmare reglera den prövning som äger rum vid vites utdömande. Genomföres vårt förslag, kommer länsstyrelserna, såsom nyss antytts, att i stor utsträckning få pröva frågor om utdömande av viten, som förelagts av annan myndighet. Vissa bestämmelser om förfarandet härvid torde vara nödvändiga.

I första hand synes böra stadgas, att anmälan om uttagande av vite skall göras av taxeringsintendent. Denne kan härigenom företa en preliminär sovring, så att utdömande av vite inte påkallas annat än när det framstår som befogat. Självfallet får intendenten lika litet som nu delta i länsstyrelsens beslut om utdömande av viten.

Det är vidare givet, att länsstyrelsens prövning inte bör inskränkas till att konstatera, huruvida förelagt vite försuttits. Länsstyrelsen bör kunna pröva huruvida vitet bort föreläggas och vilket vitesbelopp som kan vara skäligt. Den skall sålunda kunna nedsätta vitet eller helt avstå från att utdöma detsamma. Detta torde följa redan av allmänna regler men bör i tydlighetens intresse komma till uttryck i författningstexten. I enlighet härmed bör stadgas, att länsstyrelsen — liksom skattedomstolarna — vid prövning av anmälan om uttagande av vite må ta under bedömande huruvida och med vilket belopp vitet bort föreläggas. Härav bör emellertid också följa att taxeringsintendenten äger anföra besvär över länsstyrelsens beslut.

Enligt 9 kap. 8 § rättegångsbalken gäller, att vite ej må utdömas, om det, då fråga uppkommer om uttagande av vitet, finnes att ändamålet med det-samma har förfallit. Ett stadgande av samma innebörd synes böra upptas i den nya taxeringsförordningen. Det innebär bl. a. att vite inte skall utdömas, om en utredning, för vilken kontrolluppgift, annan handling eller upplysning begärts, blivit nedlagd eller om den eftersökta handlingen eller upplysningen eljest inte längre är aktuell.

Kostnadsberäkningar

Statsverkets totala årliga kostnader för taxeringsväsendet har av skatte- lagssakkunniga — med bortseende från lokalkostnader och kostnader för postförsändelser — angivits till något över 26 milj. kronor. Vi har icke ansett erforderligt att verkställa någon motsvarande beräkning. Den nyss återgivna uppgiften om den uppskattade kostnaden torde vara tillräcklig för att ge en ungefärlig bild av kostnadsläget. Vi har inskränkt oss till att söka beräkna den kostnadsökning för statsverket, som blir en följd av de framlagda förslagen.

Den största kostnadsökningen faller helt naturligt på omorganisationen av taxeringsväsendet i första instans. Den föreslagna successiva utbyggnaden under en tid av fem år av organisationen medför emellertid att den slutgiltiga merkostnaden för taxeringsväsendet i första instans inte omedelbart blir aktuell. Överslagsvis torde merkostnaden i förhållande till vad nu gäller kunna beräknas för första utbyggnadsåret till en femtedel av den slutliga merkostnaden; för andra utbyggnadsåret till två femtedelar osv.

Det har icke varit oss möjligt att vid beräkningen av merkostnaderna ta hänsyn till vissa kostnader av delvis engångsnatur såsom för utrustning, lokaler m. m.

Kostnaderna för taxeringsarbetet i första instans under taxeringsåret 1955 har i de avseenden som beröres av våra förslag varit i avrundade tal följande.

	kronor
Arvoden åt taxeringsnämndsordförande och kronoombud	7 806 000
Arvoden åt taxeringskonsulenter	535 000
Gottgörelse åt städer med egen uppborðsforvaltning för längdföring m. m.	691 000
Arvoden åt taxeringsnämndsordförande och kronoombud i Stockholms stad	768 000
Bidrag av staten till kostnader, som kommun åtagit sig för särskilda anstalter för taxeringsarbetet ¹	166 000
	<hr/>
	9 966 000
Härtill torde få läggas av Stockholms stad begärd gottgörelse för vissa sekreterargöromål, som av stadens tjänstemän utförts åt taxerings- nämnderna (framställningen är föremål för Kungl. Maj:ts prövning)	206 000
	<hr/>
	10 172 000

¹ Häri ingår 90 600 kronor, utgörande ersättning till Göteborgs stad för sekreterargöromål, som utförts åt taxeringsnämnderna av stadens tjänstemän.

Efter genomförd omorganisation framkommer i stället följande ungefärliga kostnader.

Avlöningar till:	kronor	kronor
30 förste taxeringsassistenter; Ca 27: 27	552 000	
470 taxeringsassistenter; Ce 19: 19	5 550 000	
325 taxeringsbiträden; Ca 8: 8	<u>2 481 000</u>	8 583 000
tillfällig personal, huvudsakligen för sortering		450 000
Förhöjda avlöningskostnader med anledning av ökat antal befodrings- tjänster för biträden inom häradskrivarorganisationen		176 000
Arvoden åt taxeringsnämndsordförande		3 000 000
Gottgörelse till städer med egen uppborðsförvaltning:		
för avlöningar till 175 biträden som under 8 månader tillhanda- hålles taxeringsnämnderna		930 000
för kostnader för tillfällig personal, huvudsakligen för sortering ..		235 000
Kostnader för delgivning genom postverket		<u>100 000</u>
		13 474 000

Till de sålunda gjorda beräkningarna torde få framhållas följande.

Beträffande det belopp å 206 000 kronor som upptagits som gottgörelse till Stockholms stad för vissa sekreterargöromål hävdas av staden att detta skulle utgöra en direkt motsvarighet till det belopp å 90 600 kronor som tillerkänts Göteborgs stad. Bidraget för särskilda anstalter för taxeringsväsendet å 166 000 kronor utgår för kommunalt anställda taxeringsrevisorer och torde efter den förstärkning av revisionspersonalen, som föreslagits, inte längre vara behövt.

Av taxeringsbiträdena skall 30 vara anställda å länsstyrelserna; av de återstående 470 har — efter förhållandet mellan antalet allmänna självdeklarationer i fögderikommuner och i städer med egen uppborðsförvaltning — 295 beräknats komma att anställas å häradskrivarkontor och övriga å uppborðsverken. De senare har icke ansetts komma att bli sysselsatta med taxeringgöromål under mer än åtta månader av året. Även om förarbetena till taxeringen kommer att ta sin början omkring den 1 februari och efterarbetena kan pågå till omkring den 1 november, synes man kunna utgå från att dessa biträden under framför allt senare delen av taxeringsperioden kan i så stor utsträckning tas i anspråk för debiteringsarbete att den årliga effektiva arbetstiden för taxeringsuppgifter ej kan antagas uppgå till mer än åtta månader.

Frågan om städernas särskilda skyldigheter och rättigheter gentemot staten är för närvarande föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Då vi icke avsett att genom de nu framlagda förslagen ålägga städerna någon skyldighet utan däremot svarande motprestation av staten, förutsättes att till grund för en kommande prövning av statens och städernas ekonomiska och rättsliga mellanhavanden med varandra lägges förhållandena före genomförandet av de nu föreslagna ändringarna.

Trots att genom omorganisationen av taxeringsväsendet i första instans ordförandena kommer att befrias från det betungande arbetet med ordnande och detaljgranskning av deklARATIONERNA ävensom från föredragningskyldigheten i taxeringsnämnden har vi med hänsyn till angelägenheten av att för dessa uppdrag kunna påräkna dugande och kunniga personer likväl icke ansett oss böra beräkna kostnaderna för arvoden åt ordförandena till lägre belopp än 3 000 000 kronor.

Slutligen bör här framhållas att särskilda kostnader för staten icke beräknats uppkomma genom att den kommunala förvaltningsapparaten föreslagits skola tas i anspråk för mottagande av deklARATIONER. Det är här fråga om en kommunernas serviceåtgärd gentemot de enskilda kommunmedlemmarna. Med de föreslagna utvidgade möjligheterna till avlämnande hos statliga myndigheter är också tveksamt i vad mån det blir erforderligt med särskilda kommunala föranstaltanden; detta får prövas från fall till fall.

Merkostnaderna i lönehänseende för taxeringsarbetet i första instans skulle sålunda vid en fullt utbyggd organisation uppgå till 13 474 000 — 10 172 000 eller i runt tal 3 302 000 kronor.

Den föreslagna förstärkningen av taxeringsrevisionerna på länsstyrelserna synes föranleda följande kostnader.

	kronor	kronor
2 taxeringsrevisorer; Ca 27:27	36 792	
23 taxeringsrevisorer; Cf 19:19	271 584	308 376
	<hr/>	
2 landskanslister; Ca 21:21	26 184	
3 landskanslister; Ce 19:19	35 424	61 608
	<hr/>	
24 kanslibiträden; Ca 11:11	210 240	
11 kontorsbiträden; Ce 6:6	75 108	285 348
	<hr/>	
		655 332

Utbyggnaden av taxeringsrevisionerna torde kunna verkställas på en gång redan under år 1958. Beräkningen här ovan hänför sig därför till detta år. Av denna anledning har i fråga om de icke-ordinarie taxeringsrevisorererna räknats med begynnelselönegraden i befordringsgången och i fråga om kontorsbiträdena med mellanlönegraden i den för dem gällande befordringsgången.

Den av oss föreslagna utökningen av revisionspersonalen avser endast länen. Detta sammanhänger bl. a. med att organisationen i Stockholm synts oss ha vunnit en viss stadga och en effektivitet, som ännu icke i allmänhet uppnåtts inom länen. Det är emellertid inte uteslutet att förstärkning kan vara behövlig också i Stockholm. Det torde få ankomma på överståthållarämbetet att i samråd med riksskattestyrelsen på sätt vi förordat i avsnittet

om taxeringssektionerna inom landskontoren uppmärksamma denna fråga samt ta vederbörliga initiativ.

Merkostnaderna i anledning av den föreslagna förstärkningen torde om man räknar med visst behov av tillfällig personal kunna avrundas till 670 000 kronor eller — om härtill jämväl lägges kostnaderna för den föreslagna uppflyttningen i lönegraden 33 av länsrevisorerna — till 710 000 kronor.

Prövningsnämndernas kanslier som enligt vår mening torde böra sammansättas av förste landskanslist — i Stockholm och i de fem största länen — ävensom av icke-ordinarie landskanslist, kanslibiträden och kontorsbiträden, synes till inemot tre femtedelar kunna rekryteras ur personal från taxeringssektionerna utan att den indirekt som en förstärkning verkande effekten på dessa sektioner av att vissa arbetsuppgifter överflyttas till kanslierna uteblir.

Då det med hänsyn bl. a. till den överflyttning som sålunda skall ske möter avsevärda svårigheter att detaljerat ange de merkostnader som sålunda uppkommer har vi nödgats inskränka oss till att endast överslagsvis beräkna dessa. Vi uppskattar dem till 550 000 kronor.

Kostnaderna för utbyggnaden av riksskattenämnden till en riksskattestyrelse torde kunna redovisas på följande sätt.

	kronor	kronor
1 generaldirektör; Cp 19	39 180	
1 vice ordförande	4 000	
5 ledamöter	15 000	58 180
<i>Första byrån</i>		
1 byråchef; Cr 13	31 884	
1 kansliskrivare (registrator); Ca 15:15	10 968	
2 kontorsbiträden; Ca 8:8	16 608	59 460
<i>Andra byrån</i>		
1 byråchef; Ca 37:37	28 836	
4 revisorer; Ca 33:33	102 144	
1 kanslibitråde; Ca 11:11	9 516	
2 kontorsbiträden; Ca 8:8	16 608	157 104
<i>Tredje byrån</i>		
1 byråchef; Ca 37:37	28 836	
1 byråsekreterare, föreståndare för kupongskattekontoret; Ca 27:27	19 740	
2 byråsekreterare; Ca 25:25	35 568	
1 kanslibitråde; Ca 11:11	9 516	
2 kontorsbiträden; Ca 8:8	16 608	110 268
1 expeditionsvakt; Ca 10		9 108
		<u>394 120</u>

Genom den föreslagna omorganisationen av det centrala organet synes följande häremot svarande kostnader böra avräknas.

<i>Kostnader för riksskattenämnden</i>		kronor	kronor
Arvode åt ordföranden		6 000	
Arvode åt vice ordföranden		3 000	
Arvoden åt 5 ledamöter		10 000	
Avlöning åt 1 byråchef; Cr 13		31 884	
Arvode åt 1 bokföringssakkunnig; Cg 33: 33		25 536	
Avlöning åt 2 assistenter; Ce 25: 25		35 568	
Avlöning åt 2 kanslibiträden; Ce 11: 11		19 032	
Avlöning åt 2 kontorsbiträden; Ce 8: 8		16 608	
Kostnader för tillfälliga biträden		10 000	157 628
<hr/>			
<i>Kostnader för centrala uppbördsnämnden</i>			
Arvoden		11 400	
Resor		400	
Skrivhjälp m. m.		400	12 200
<hr/>			
<i>Kostnader för kupongskattenämnden och kupongskattekontoret</i>			
Arvoden		1 800	
Avlöning åt 1 föreståndare; Ca 32: 32		24 720	26 520
<hr/>			
			196 348

Första byrån inom den föreslagna riksskattestyrelsen kommer att i huvudsak motsvara riksskattenämndens nuvarande kansli med undantag av att tjänsten som bokföringssakkunnig överföres till tjänst på andra byrån som byråchef i 37 lönegraden samt att två assistenttjänster i lönegraden Ce 25 överföres till tjänster som byråsekreterare i samma lönegrad på tredje byrån. Det förutsättes att inom första byrån skall mot arvode finnas anställd en kammarrättsassessor eller befattningshavare med liknande kompetens såsom nu är fallet inom riksskattenämndens kansli samt att sakkunniga skall kunna anlitas i ungefär den utsträckning som nu sker.

Såsom kostnader för centrala uppbördsnämnden har i avrundade tal upptagits vad som åtgått under budgetåret 1954/55.

I den inre organisationen av kupongskattekontoret föreslås den ändringen att befattningen som föreståndare, vilken kommer att erhålla en mindre självständig ställning än hittills, placeras i lönegraden 27 i stället för i lönegraden 32. Biträdeskostnaderna blir desamma som för närvarande och kan därför utelämnas i denna beräkning.

Merkostnaden för det centrala organet torde med ledning av vad nu anförts kunna beräknas till 198 000 kronor.

Av övriga kostnader torde kostnaden för resor som skall företagas för taxeringsrevision m. m. av länsstyrelsernas och riksskattestyrelsens personal komma att stiga. Ökningen i medelsbehov uppskattas till 100 000 kronor. Kostnaderna för utbildning av taxeringsassistenter torde under ett vart av de fyra första åren kunna beräknas till 60 000 kronor.

Slutligen bör omnämnas att vissa besparingar, ehuru med mindre belopp, torde uppkomma genom den föreslagna begränsningen av antalet ledamöter i prövningsnämnderna. Likaså synes kunna förväntas en viss besparing i avseende å avlöningar åt tillfällig personal å häradsskrivarkontoren.

På grund av vad ovan anförts och om det förutsättes att avlöningskostnaderna för taxeringsrevisionerna, prövningsnämndskanslierna och riksskattestyrelsen kommer att stiga med i genomsnitt 30 000 kronor om året under de första fem åren på grund av i huvudsak lönegrads- men också löneklassuppflyttningar kan merkostnaderna under denna tid schematiskt och ungefärligt anges på följande sätt.

Merkostnader varje år i förhållande till läget före taxeringsreformen

för	under				
	1:a året	2:a året	3:e året	4:e året	5:e året
taxeringsorganisationen i första instans	660 400	1 320 800	1 981 200	2 641 600	3 302 000
taxeringsrevisionerna	710 000	710 000	710 000	710 000	710 000
prövningsnämndskanslierna	550 000	550 000	550 000	550 000	550 000
riksskattestyrelsen	198 000	198 000	198 000	198 000	198 000
resor	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
kurser	60 000	60 000	60 000	60 000	—
lönegrads- och löneklassuppflyttningar	—	30 000	60 000	90 000	120 000
Summa	2 278 400	2 968 800	3 659 200	4 349 600	4 980 000

Sammanfattningsvis innebär detta alltså att den sammanlagda merkostnaden för de av oss förordade reformerna i syfte att erhålla en av de föreliggande förhållandena starkt motiverad, effektivt arbetande taxeringsorganisation stannar vid ett belopp understigande 5 milj. kronor. Av denna merkostnad uppkommer inte fullt hälften under det första året för att sedan under fem år öka till nyssnämnda belopp.

Speciella frågor

Det förslag till ny taxeringsförordning som bilägges betänkandet innehåller i huvudsak inte andra egentliga nyheter än som angivits i det föregående. Förslaget innefattar i övrigt närmast en teknisk revision av den nuvarande taxeringsförordningen, sådan denna föreligger efter de av 1955 års riksdag beslutade ändringarna i densamma. I vissa hänseenden, särskilt i fråga om dispositionen, har vid revisionen 1950 års skattelagssakkunnigas förslag varit till vägledning.

Ett särskilt problem vid författningsförslagets utformning har varit i vilken utsträckning de principer, som föreslås beträffande taxeringen för inkomst och förmögenhet, bör genomföras i fråga om fastighetstaxering. Bestämmelserna om särskild fastighetstaxering har ansetts, såsom tidigare, i huvudsak böra följa reglerna för inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Beträffande allmän fastighetstaxering har vi i huvudsak byggt på nuvarande regler. En mera radikal ändring av organisationen för taxeringsarbetet i denna del har syntts oss böra anstå i avvaktan på erfarenheter av den av oss förordade organisationsreformen beträffande det övriga taxeringsarbetet. Beträffande förfarandet i överinstanserna har vi emellertid funnit oss böra i viss utsträckning föreslå ändrade regler. Sålunda förordas att fastighetsprövningsnämnderna skall bli enbart besvärinstanser. De skall sålunda inte ta befattning med taxeringarna annat än efter initiativ av taxeringsintendent, skattskyldig eller annan part. De nuvarande gemensamma tiderna för besvär till fastighetsprövningsnämnden, liksom även förfarandet med utläggning av fastighetslängderna har bibehållits i förslaget. Av praktiska skäl synes oss böra gälla, att taxeringsintendenten inte åläggas att formligen anföra besvär då han anser att beslut av fastighetstaxeringsnämnd bör ändras; han bör liksom nu kunna ta initiativ till ändring genom en formlös framställning, vilken i förekommande fall bör kunna avse flera fastigheter eller grupper av fastigheter samtidigt. Däremot bör han, såsom redan framhållits i kapitlet om prövningsnämnderna, inte äga vara närvarande vid fastighetsprövningsnämnds slutna handläggning av besvärsmål eller mål som anhängiggjorts av intendenten genom framställning. Även i övrigt bör vad som föreslagits rörande prövningsnämndernas verksamhet, bl. a. i fråga om muntliga förhandlingar, i stort sett kunna tillämpas på allmän fastighetstaxering. Ytterligare bör vad som föreslagits beträffande plats för avlämnande av deklARATIONER, vitesförelägganden m. m. kunna genomföras i fråga om allmän fastighetstaxering.

Den föreslagna nya taxeringsförordningen upptar särskilda avdelningar för taxering för inkomst och förmögenhet, för allmän fastighetstaxering och för särskild fastighetstaxering. Även om denna metod föranleder att hänvisningar i viss utsträckning får göras från den ena avdelningen till den andra samt att antalet paragrafer ökar, har den likväl syntts oss innefatta en mer överskådlig disposition, ägnad att väsentligt underlätta användningen av en ny förordning.

Vid förslaget har fogats förslag till särskild promulgationsförordning. Enligt sistnämnda förslag skall de nya bestämmelserna i princip träda i kraft den 1 januari 1958. Vid utarbetandet av förslaget till promulgationsförordning har två frågor stått i förgrunden.

Den ena gäller i vilken utsträckning taxeringar, som före ikraftträdandet beslutats i första instans, skall följa de nya reglerna. Ikraftträdandet kommer enligt förslaget att ske, medan prövningsnämnderna håller på med att behandla 1957 års taxeringar för inkomst och förmögenhet. Med tanke härpå synes det knappast kunna komma i fråga att låta de nya reglerna bli tillämpliga på prövningsnämndens behandling av nämnda års taxeringar. Däremot bör den nya förordningen kunna tillämpas på besvär till kammarrätten och regeringsrätten, i den mån besvären anföres efter den 1 januari 1958. Likaså talar övervägande skäl för att de föreslagna nya bestämmelserna om extraordinära besvär, vilka är avsevärt fördelaktigare för de skattskyldiga än de hittillsvarande, tillämpas på sådana besvär, i den mån de anföres efter ikraftträdandet. Detta står i överensstämmelse med vad som föreskrevs vid den provisoriska utvidgning av möjligheterna till extraordinära besvär enligt 123 § 3 mom. taxeringsförordningen, som beslöts vid 1955 års riksdag.

Den andra frågan avser vilka bestämmelser som bör gälla beträffande taxeringsnämnder, som står kvar på den gamla ordningen under den period då taxeringsorganisationen i första instans utbygges. De huvudsakliga riktlinjerna härvidlag har redan angivits i kapitlet om taxeringsarbetet i första instans. I dessa nämnder, hos vilka taxeringsassistent inte finnes anställd, skall enligt förslaget arbetet med sortering, taxeringskontroll, längdföring m. m. liksom hittills skötas av taxeringsnämndens ordförande och kronoombud, eventuellt med det biträde som hitintills kan ha förekommit. Tiden för taxeringsarbetet skulle bli densamma som förut, dvs. den 15 februari—den 15 maj, i vissa nämnder något längre eller längst till och med den 15 juni. Beträffande omröstning, protokollsjustering o. dyl. bör likaledes nuvarande regler gälla. I övrigt synes emellertid de föreslagna bestämmelserna kunna tillämpas fr. o. m. 1958 års taxering. Detta gäller exempelvis anmaningar och formerna för underrättelser om avvikelser. Genom att i sistnämnda hänseende göra de nya bestämmelserna tillämpliga redan vid förordningens ikraftträdande vinnes att särskilda besvärsregler inte behöver införas med avseende å utbyggnadstiden.

I enlighet med vad sålunda angivits föreslås att den nya taxeringsförordningen i princip blir tillämplig även på ifrågavarande taxeringsnämnder. De särskilda bestämmelser, som bör gälla beträffande sådana taxeringsnämnder, har upptagits i 5—17 §§ förslaget till promulgationsförordning. Därvid har i förekommande fall angivits vilka bestämmelser i nya taxeringsförordningen som inte skall gälla beträffande förevarande taxeringsnämnder. Tillika föreslås att Kungl. Maj:t skall erhålla befogenhet att utfärda de ytterligare bestämmelser som kan bli erforderliga i avseende å den nya taxeringsförordningens ikraftträdande.

Genomföres förslaget till taxeringsförordning blir åtskilliga följdförfattningar erforderliga. Riksskattenämndens utbyggnad till en riksskattestyrelse berör sålunda förordningen om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor, ävensom uppbördsförordningen och kungsskatteförordningen. Förslaget att införa bestämmelser om eftertaxering i den nya taxeringsförordningen medför, att de nuvarande eftertaxeringsbestämmelserna i de permanenta skatteförfattningarna utbytes mot hänvisningar till taxeringsförordningen. Reglerna om skattebefrielse för dödsbo samt förordningen om ackumulerad inkomst kan vidare behöva ändras. Ytterligare erfordras bl. a. en jämkning i 17 § sekretesslagen, sammanhängande med förslaget att uppteckningar av utsagor vid muntliga förhandlingar inför prövningsnämnd skall kunna hemligstämplas. Åtskilliga administrativa författningar behöver ändras. Sålunda torde den nuvarande taxeringskungörelsen böra helt omarbetas. I länsstyrelseinstruktionen bör genomföras vissa ändringar i anslutning till vad som föreslagits i kapitlet om taxeringssektionerna. Slutligen erfordras bl. a. en instruktion för den föreslagna riksskattestyrelsen, ersättande instruktionen för riksskattenämnden. Vi har i detta sammanhang endast velat antyda de författningsfrågor som kan aktualiseras av förslaget. Då det i huvudsak endast rör sig om ändringar av följdkaraktär, har det inte ansetts erforderligt att nu utarbeta författningsförslag.

Utöver vad här ovan och i det föregående anförts torde i anslutning till de föreslagna bestämmelserna få anmärkas följande.

Förslaget till taxeringsförordning

3 §.

I anslutning till vad som förordats av skattelagssakkunniga föreslås, att de s. k. speciella taxeringsnämnderna avskaffas. Dessa nämnders uppgifter skall enligt förslaget övertas av särskilda taxeringsnämnder.

Med tanke på de enstaka små kommuner som alltjämt finnes har i förslaget bibehållits en möjlighet att förena två kommuner till ett lokalt taxeringsdistrikt. Huvudregeln skall emellertid vara att sådant distrikt skall bestå av kommun eller del av kommun.

Förslaget saknar motsvarighet till nuvarande föreskrift att minst en särskild taxeringsnämnd skall utses i stad som ej deltagar i landsting. Att detta bör ske är så uppenbart, att något särskilt stadgande i ämnet inte torde vara påkallat.

5 §.

Såsom skattelagssakkunniga föreslagit i sitt betänkande (s. 175), bör mandattiden för kommun- och landstingsvalda ledamöter i taxeringsnämnd utsträckas till fyra år.

De föreslagna reglerna i 3 § angående taxeringsdistriktens omfattning har möjliggjort vissa förenklingar i bestämmelserna om val. I detta sammanhang bör även nämnas, att det enligt förslaget aldrig blir flera än två korporationer som väljer ledamöter i samma taxeringsnämnd. Med tanke härpå har antalet valda ledamöter i alla taxeringsnämnder ansetts kunna maximeras till åtta.

10 §.

Stadgandet i 1 mom. tredje stycket föranledes av att mandattiden för taxeringsnämnds valda ledamöter föreslagits skola bli utsträckt till fyra år. Genom stadgandet möjliggöres att länsstyrelsen ändrar distriktsindelningen under löpande mandattid. Sådana ändringar kan bli särskilt aktuella under utbyggnadsskedet. När taxeringsassistent första gången anställs och de distrikt, där han skall tjänstgöra, sålunda helt övergår på den nya ordningen, bör, såsom påpekats i kapitlet om taxeringsarbetet i första instans, taxeringsdistrikten göras större än förut.

29 §.

I denna paragraf regleras endast rätten att utfärda anmaning, varmed enligt 32 § även följer befogenhet att förelägga vite. Den som utför taxeringskontroll utan att ha anmaningsrätt är oförhindrad att göra muntliga eller skriftliga förfrågningar. Därvid bör givetvis iakttagas att förfrågningarna inte ges sådan form att de tillfrågade uppfattar dem som anmaningar.

33 §.

4 mom. Bestämmelserna om plats för avlämnande av kontrolluppgifter har utformats så, att uppgifterna, i överensstämmelse med vad som föreslagits i 27 § beträffande deklARATIONER, får lämnas hos lokal skattemyndighet, länsstyrelse eller hos ordföranden i vederbörande taxeringsnämnd. Med hänsyn härtill upptar förslaget inte någon motsvarighet till den nuvarande specialregeln beträffande arbetsgivare med mindre än 25 anställda.

Å andra sidan har beträffande uppgifter enligt 1 mom. punkterna 5—7, som huvudsakligen avser inkomst av jordbruksfastighet, föreslagits en bestämmelse av innebörd att uppgifterna alltid skall avlämnas till länssty-

relsen i det län där uppgiftslämnaren är bosatt. Genom en dylik anordning blir det möjligt för taxeringsintendenterna att utöva effektiv kontroll över att uppgiftsskyldigheten fullgöres.

46 §.

Beträffande motiveringen för denna paragraf hänvisas till skattelagssakkunnigas betänkande s. 184.

47 §.

Sekretessbestämmelserna i denna paragraf ansluter sig nära till 56 § gällande taxeringsförordning. Företagna jämkningar sammanhänger, i den mån de inte är av redaktionell natur, med vad som föreslagits i organisatoriskt hänseende.

I nuvarande 56 § 1 mom. femte stycket meddelas vissa bestämmelser om polisens, åklagarnas och domstolarnas befattning med självdeklarationer som tillhandahålles i falskdeklarationsmål m. m. Stadgandet innehåller förbud mot att i vidare mån än som är oundgängligen nödvändigt föredra deklaration offentligt eller intaga sådan i dom, protokoll eller liknande handling. Denna bestämmelse har, i enlighet med ett av besvärssakkunniga, i yttrande över skattelagssakkunnigas betänkande, framfört förslag fått utgå. Stadganden av nu nämnd innebörd synes inte ha sin plats i taxeringsförordningen utan i den lagstiftning som reglerar polisens, åklagarnas och domstolarnas verksamhet, d. v. s. rättegångsbalken och därtill knuten lagstiftning. I denna finnes också erforderliga bestämmelser för att hindra att innehållet i hemliga handlingar — till vilka självdeklarationerna hör — utan tvingande skäl kommer till allmänhetens kännedom. Härvidlag hänvisas framför allt till lagen den 10 juli 1947 om inskränkning av offentligheten vid domstol beträffande allmänna handlingar samt 10, 36 och 38 §§ sekretesslagen. En erinran om vad som gäller enligt dessa bestämmelser har intagits i det föreslagna 1 mom. sista stycket.

84 §.

En mindre utvidgning av den mellankommunala prövningsnämndens kompetens föreslås såtillvida att denna nämnd bör få pröva alla besvär rörande skattskyldig med förvärvskälla som är att hänföra till olika län. Ändringen innebär, att om sådan skattskyldig, utöver förvärvskälla som nyss sagts, exempelvis har fastighet i annat län än i hemortslänet, skall besvär rörande taxeringen upptas av mellankommunala prövningsnämnden. Enligt nuvarande regler prövas dylika besvär av länsstyrelsen i det län där fastigheten är belägen. Den föreslagna ändringen torde medföra vissa praktiska fördelar.

124 §.

Vid utformningen av bestämmelserna i 124, 125 och 168 §§ förslaget till taxeringsförordning samt 16 § förslaget till promulgationsförordning har iakttagits att den nuvarande kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna inte bör rubbas. Såsom en följd av vad som förordats i kapitlet om taxeringsarbetet i första instans föreslås emellertid nya bestämmelser beträffande bestämmandet av ersättningar till ordförandena i taxeringsnämnderna m. m. De föreslagna bestämmelserna innebär att bestämmandet av ersättningarna skall övertas av länsstyrelserna, vilka därvid har att följa av Kungl. Maj:ts angivna riktlinjer. Såsom närmare utvecklats i kapitlet om taxeringsarbetet i första instans, förordas att avsevärt enklare normer för beräkningarna än de hittillsvarande skall tillämpas.

Sammanfattning av de sakkunnigas förslag

De sakkunniga konstaterar att taxeringsorganisationen i första instans är otidsenlig och bör effektiviseras. Arbetet i taxeringsnämnderna präglas av den brådska, varunder arbetet bedrivs; nämnderna har kort tid till förfogande för utförande av sitt arbete, och detta bedrivs regelmässigt av vederbörande såsom en bisyssla. Sådana taxeringsnämnderna är organiserade och verkar blir ej heller alltid rättssäkerhetssynpunkterna tillgodosedda. Dessa skäl har övertygat de sakkunniga om att taxeringsarbetet i första instans bör handhas av heltidsanställda tjänstemän. Härmed avses emellertid inte annat än att utredning, granskning och föredragning skall utföras av tjänstemän, medan däremot beslutanderätten alltjämt skall förbehållas taxeringsnämnder med förtroendevalda ledamöter och med ordförande utsedd i huvudsak enligt nu tillämpade principer. En tjänstemanna-taxering i denna bemärkelse är enligt de sakkunniga ägnad att snarare öka än minska de förtroendevalda ledamöternas inflytande.

För det kvalificerade utredningsarbetet m. m. i första instans har med ledning av arbetsmaterialets omfattning det erforderliga antalet tjänstemän uppskattats till 500, vartill kommer häremot svarande biträden för sortering, längdföring och liknande rutinuppgifter. Nu nämnda tjänstemän, benämnda taxeringsassistenter, placeras i avlöningshänseende, huvudparten i 13—19 lönegraden och ett antal i 27 lönegraden (förste taxeringsassistenter). Taxeringsassistenterna skall i organisatoriskt hänseende lyda under taxeringsintendenten och utom sin uppgift att biträda taxeringsnämnderna jämväl ha att lämna allmänheten upplysningar i taxeringsfrågor.

De nya taxeringstjänstemännen och deras biträden skall till övervägande del placeras hos de lokala skattemyndigheterna. Endast förste taxeringsassistenterna och deras biträden placeras hos länsstyrelsen. Genom en sådan anordning synes därjämte kunna avhjälpas vissa sedan länge uppmärksammade olägenheter med att de lokala skattemyndigheternas arbete är ojämnt fördelat över året. I början av taxeringsperioden, då arbetsbördan för de lokala skattemyndigheterna är relativt liten, kan för taxeringsarbete utnyttjas utom de nu föreslagna taxeringsbiträdena jämväl personal ur de lokala skattemyndigheternas nuvarande biträdeskår medan i slutet av taxeringsperioden, då uppgifterna för biträdena inom taxeringsarbetet minskar, taxeringsbiträdena kan användas för uppgifter, som åvilar de lokala skattemyndigheterna, främst debiteringsarbete.

Ledningen och övervakningen av arbetet i första instans skall åvila taxeringsintendenten, som härtill avses kunna förordna en eller flera taxeringsinspektörer eller — i fråga om förste taxeringsassistenterna — länsrevisorerna.

Den nya organisationen skall genomföras successivt under en tid av fem år med början taxeringsåret 1958. Detta innebär bl. a. att i genomsnitt fyra taxeringsassistenter nyanställas vid varje länsstyrelse under uppbyggnadsåren.

Taxeringsarbetet i första instans, som nu avslutas i maj resp. juni, föreslås skola få pågå till utgången av september månad. Förlängningen blir möjlig endast om taxeringsnämnderna successivt fattar beslut om de olika taxeringarna och i samband därmed meddelar de skattskyldiga besked om avvikelser. Den normala besvärstiden kan då — som de sakkunniga föreslår — bestämmas till kalendermånaden efter den, då underrättelse om avvikelse utsänts. Då sålunda definitiva beslut föreligger, kan debiteringsarbetet påbörjas allteftersom taxeringsarbetet fortgår. Även prövningsnämndens arbete kan igångsättas tidigare än nu.

I avsnittet om arbetsgången i första instans har de sakkunniga genomgått och sökt uppdelat de med taxeringen förbundna arbetsuppgifterna på taxeringsassistenter och biträden. För taxeringsnämndens ordförande kvarstår i huvudsak att leda sammanträdena. Det förutsättes därjämte att ordföranden före dessa genomgått åtminstone de mera svårbedömda taxeringarna.

Under tid då taxeringsarbete i första instans inte pågår kan förste taxeringsassistenterna utnyttjas för taxeringsrevision och taxeringsassistenterna för annat taxeringsarbete, som åvilar taxeringsintendenten, ävensom för uppgifter, som ankommer på häradskrivare, t. ex. mantalsskrivning.

Under uppbyggnadstiden avses taxeringsarbetet i sådana taxeringsdistrikt, som ännu kvarstår på den gamla ordningen, i huvudsak skola bedrivas på samma sätt som nu sker.

De sakkunniga har funnit övervägande skäl tala för att bibehålla den nuvarande organisationen med taxeringssektionerna inom landskontoren. Vissa åtgärder — bl. a. avsevärt utökade möjligheter att till underordnad personal delegera arbetsuppgifter för självständig handläggning — har föreslagits för att lätta arbetsbördan för taxeringsintendenten. Härjämte har förordats att revisionspersonalen skall bilda en skarpare än hittills avgränsad detalj inom taxeringssektionerna under ledning av länsrevisorerna och i samband härmed att länsrevisorstjänsterna skall uppflyttas i lönegraden Ca 33.

Prövningsnämnderna skall enligt de sakkunnigas förslag omvandlas till rena besvärinstanser. I samband härmed föreslås, att prövningsnämnd normalt skall bestå av landskamreraren och fyra ledamöter; endast för det fall, att nämnden skall arbeta på två avdelningar, skall antalet ledamöter kunna uppgå till åtta. Ledamot av taxeringsnämnd får inte samtidigt vara ledamot av prövningsnämnd.

För att få till stånd en skillnad mellan prövningsnämndens och taxeringssektionernas verksamhet, vilket framstått såsom särskilt påkallat då prövningsnämnden anordnats som en rent dömande instans, har det befunnits nödvändigt att inrätta ett särskilt prövningsnämndskansli, anknutet till kameralsektionen inom landskontoret och med uppgift att genom infordrande av yttranden eller eljest bereda handläggningen av prövningsnämndsmål ävensom att ombesörja förandet av prövningsnämndens protokoll m. m.

Prövningsnämndens inrättande som besvärinstans har föranlett åtskilliga förslag om ändringar i förfarandet, varvid i huvudsak de vid skattedomstolarna tillämpade principerna följts. I och med att förfarandet i rättssäkerhetens intresse givits en mera domstolsmässig karaktär har det funnits av vikt att prövningsnämnden inte upptages av andra än verkligt tvistiga frågor. På grund härav har föreslagits att ordföranden ensam skall äga avgöra mål, i vilka någon meningsskiljaktighet ej föreligger mellan parterna, ävensom mål, som avser rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

Processen skall alltjämt normalt vara skriftlig. En viss utvidgning av möjligheterna till muntlig förhandling föreslås dock. Initiativ härtill skall utom av parterna kunna tagas av prövningsnämnden. Ersättning såsom till vittne skall kunna utgå av statsmedel till personer som utan att vara parter kallats till muntlig förhandling för att lämna upplysningar. Såsom hittills skall handläggningen av mål inför prövningsnämnden ske inom stängda dörrar. Därest skattskyldig så begär skall likväl muntlig förhandling vara offentlig.

Beträffande den mellankommunala prövningsnämnden, som de sakkunniga inte ansett böra undvaras, skall i fråga om organisation och sammansättning i huvudsak gälla vad som föreskrives om prövningsnämnderna i länen.

Riksskattenämnden föreslås i viss omfattning utbyggd. Den verksamhet, som hittills utövats av centrala uppbördsnämnden samt kupongskattenämnden och kupongskattekontoret, lägges därvid under det centrala taxeringsorganet. Detta — efter omorganisationen benämnt riksskattestyrelsen — organiseras som ett verk med tre byråer, varav en i huvudsak motsvarar den nuvarande riksskattenämndens kansli. Den andra byrån, till vilken chefstjänstemannen hämtas från det nuvarande kansliet, skall huvudsakligen syssla med frågor avseende taxeringskontrollen, medan den tredje skall omhänderha uppbördsfrågor, däri inbegripet vissa internordiska indrivningsärenden. Till riksskattestyrelsen skall finnas knuten en nämnd, riksskattestyrelsens nämnd, vilken skall besluta i ärenden angående förhandsbesked ävensom övertaga de på centrala uppbördsnämnden och kupongskattenämnden nu ankommande avgörandena. I nämnden skall riksskattestyrelsens chef vara ordförande.

Under avsnittet taxeringsbesvär har de sakkunniga närmare behandlat

skatteprocessen i olika instanser. Där framlagda förslag utgör till viss del en följd av förslaget att inrätta prövningsnämnden som besvärinstans.

Med hänsyn till den effektivisering av taxeringsarbetet, som vinnes om förslagen genomföres, har de sakkunniga ansett sig kunna förorda, att de skattskyldiga inte längre skall förlora sin rätt att anföra besvär hos skatteminstolarna på grund av att de deklarerat för sent eller gjort sig skyldiga till liknande försummelse.

För att stärka rättsskyddet för de skattskyldiga föreslås utvidgningar i möjligheterna att efter den vanliga besvärstidens utgång erhålla rättelse i materiellt sett för höga taxeringar. Sålunda skall talan härom få väckas under fem år efter taxeringsåret och förutsättningarna för sådan talan har även i övrigt utvidgats.

Bestämmelserna om straff och viten har överarbetats och de senare — med hänsyn till den ökade användning i taxeringsförfarandet som föreläggande av viten kan beräknas få — fullständigats.

Med hänsyn till utbyggnadstiden på fem år kommer de kostnadsökningar, som föranledes av de framlagda förslagen inte i sin helhet att omedelbart bli aktuella. Första året beräknas kostnaderna bli 2,2 miljoner kronor högre än de nuvarande. Den slutliga merkostnaden har — med bortseende från vissa kostnader av delvis engångsnatur — beräknats till inemot fem miljoner kronor.

Vid betänkandet har fogats ett i samarbete mellan de sakkunniga och finansdepartementets rättsavdelning upprättat förslag till ny taxeringsförfordning och därtill hörande övergångsbestämmelser.

Författningsförslag

Fö r s l a g

till

taxeringsförordning

Härigenom förordnas som följer.

Inledande stadganden

1 §.

Taxering enligt kommunalskattelagen samt enligt förordningarna om statlig inkomstskatt och om statlig förmögenhetsskatt sker i den ordning nedan stadgas. Därvid skall iakttagas, att taxeringarna bliva överensstämmande med skatteförfattningarna samt i möjligaste måtto likformiga och rättvisa.

2 §.

1 mom. I denna förordning förstås med

allmän fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som enligt 12 § 1 mom. kommunalskattelagen skall verkställas vart femte år;

särskild fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas de år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum;

inkomsttaxering: taxering till kommunal inkomstskatt och till statlig inkomstskatt; samt

förmögenhetstaxering: taxering till statlig förmögenhetsskatt.

Särskild fastighetstaxering samt inkomsttaxering och förmögenhetstaxering innefattas under benämningen *årlig taxering*.

2 mom. Beteckningarna *taxeringsår*, *beskattningsår* och *hemortskommun* hava i denna förordning samma innebörd som i kommunalskattelagen.

Huruvida någon är att anse såsom *bosatt här i riket*, skall avgöras efter de i anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen stadgade grunderna.

Vad i denna förordning stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall äga tillämpning jämväl å person, som i Sverige stadigvarande vistats utan att vara härstädes bosatt.

3 mom. Där ej annat anges eller av sammanhanget framgår, förstås i denna förordning med *län* jämväl Stockholms stad, med *länsstyrelse* jämväl överståthållarämbetet samt med *landskamrerare* jämväl skattedirektören

hos överståthållarämbetet. Med vederbörande länsstyrelse avses, såvitt angår den mellankommunala prövningsnämnden, överståthållarämbetet.

4 mom. Med *taxeringsintendenten i länet* förstås i denna förordning förste taxeringsintendenten samt, såvitt angår taxering som skall prövas av mellankommunala prövningsnämnden, allmänna ombudet hos denna nämnd. Under benämningen *taxeringsintendent* inbegripas, förutom förste taxeringsintendenten och övriga taxeringsintendenter, tjänstemän, som av förste taxeringsintendenten förordnats att utföra på taxeringsintendent ankommande göromål.

Taxering för inkomst och förmögenhet

Den lokala taxeringsorganisationen

Taxeringsdistrikt och taxeringsnämnder

3 §.

Län skall indelas i *lokala taxeringsdistrikt*, varjämte inom länet skall finnas ett eller flera *särskilda taxeringsdistrikt*.

Lokalt taxeringsdistrikt skall utgöras av kommun eller del av kommun. När särskilda skäl därtill äro, må dock två kommuner sammanföras till ett lokalt taxeringsdistrikt.

För varje lokalt taxeringsdistrikt skall finnas en *lokal taxeringsnämnd*, som har att verkställa taxering inom distriktet, i den mån annat icke framgår av vad nedan i denna paragraf sägs.

Inom särskilt taxeringsdistrikt, som skall bestå av län eller del av län, handhaves taxeringen beträffande viss grupp eller vissa grupper skattskyldiga av *särskild taxeringsnämnd*.

En taxeringsnämnd i Stockholm förordnas årligen av överståthållarämbetet att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (*den gemensamma taxeringsnämnden*) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 14 § 2 mom. och 36 § 1 mom. folkbokföringsförordningen skola mantalsskrivas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Taxering, som verkställas av den gemensamma taxeringsnämnden, anses äga rum å särskild ort och i särskilt taxeringsdistrikt.

4 §.

Länsstyrelsen skall indela länet i taxeringsdistrikt samt besluta om antalet särskilda taxeringsnämnder och om dessa nämnders verksamhetsområden.

Beslutet skall avse visst taxeringsår samt meddelas senast den 30 november året näst före taxeringsåret.

Innan länsstyrelsen ändrar i stad tillämpad distriktsindelning, skall yttrande infordras från drätselkammaren ävensom, i stad med egen uppborðs-förvaltning, från den lokala skattemyndigheten. Vad nu sagts om inhäm-tande av yttrande från drätselkammaren skall dock icke gälla beträffande Stockholm.

5 §.

1 mom. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen i sam-band med indelningen i taxeringsdistrikt. Övriga ledamöter väljas på sätt i 2 mom. stadgas.

2 mom. Val av ledamöter i lokal eller särskild taxeringsnämnd verkstäl-les av fullmäktige i vederbörande kommun, om nämndens verksamhetsom-råde utgöres av kommun eller del av kommun eller av två kommuner. Be-träffande annan särskild taxeringsnämnd än nu sagts förrättas valet av landstingskommunens förvaltningsutskott.

Antalet valda ledamöter i taxeringsnämnd skall utgöra minst tre och högst åtta samt bestämmas av dem, på vilka valet ankommer, dock att, om leda-möterna skola väljas av skilda organ, länsstyrelsen skall bestämma antalet ledamöter i taxeringsnämnden samt angiva huru många av dem som skola väljas av vardera organet.

För envar av de valda ledamöterna skall utses en suppleant.

Val av ledamöter och suppleanter skall avse en tid av fyra år från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall ske i decem-ber månad.

Om utgången av val skall den som därvid fört ordet omedelbart under-rätta länsstyrelsen och de valda.

3 mom. Besvär över val av ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnd må anföras hos länsstyrelsen inom tre veckor efter valets förrättande; och skall i övrigt om vals överklagande i tillämpliga delar gälla vad i kommunal-lagen är stadgat angående besvär över beslut av kommunens fullmäktige. Finner länsstyrelsen anledning förordna om nytt val på grund därav, att vid valet icke i enlighet med vad därom är stadgat i 9 § 1 mom. olika grupper av skattskyldiga blivit vederbörligen företrädde, har länsstyrelsen att med-dela föreskrift, huru många ledamöter för varje grupp som skola väljas. Överklagas det därefter företagna valet och befinnes detsamma icke böra fastställas, äger länsstyrelsen utse ledamöter i nämnden.

Över länsstyrelsens beslut må klagan icke föras.

6 §.

Taxeringsnämnd skall åtnjuta biträde av *taxeringsassistent*.

Taxeringsassistent skall, utöver vad i denna förordning eljest anges, huvudsakligen

- 1) tillhandahålla allmänheten blanketter till deklARATIONER med mera dylikt,
- 2) lämna deklARATIONs- eller uppgiftsskyldig de upplysningar som finnas erforderliga för deklARATIONs- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande,
- 3) då deklARATIONsskyldig begagnar honom i 15 § medgiven rätt att muntligen avgiva upplysningar till ledning för egen taxering, å blankett införa upplysningarna och därå taga uppgiftslämnarens underskrift,
- 4) mottaga, ordna och granska deklARATIONER, uppgifter och andra handlingar,
- 5) i erforderlig omfattning vidtaga åtgärder för att införskaffa felande deklARATIONER och andra uppgifter,
- 6) i övrigt med den befogenhet, som i sådant avseende tillkommer honom, utöva kontroll till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering,
- 7) vara föredragande i taxeringsnämnden och framlägga förslag till de taxeringar som skola beslutas av nämnden,
- 8) ombesörja erforderliga göromål av expeditionell art, samt
- 9) lämna annan taxeringsmyndighet ävensom lokal skattemyndighet erforderliga underrättelser och uppgifter.

Vid fullgörande av honom åliggande uppgifter må taxeringsassistent åtnjuta biträde av personal, som för sådant ändamål anvisas.

Prövningsdistrikt och prövningsnämnder

7 §.

1 mom. Varje län utgör ett *prövningsdistrikt*.

För varje prövningsdistrikt skall finnas en *prövningsnämnd*.

Efter framställning av länsstyrelsen må Kungl. Maj:t medgiva, att prövningsnämnd sammanträder å två avdelningar. Då fråga är om beslut av principiell innebörd, så ock eljest, då särskilda skäl därtill föranleda, må nämnden i dess helhet företa ärendet till avgörande.

2 mom. För hela riket skall finnas en gemensam prövningsnämnd (*den mellankommunala prövningsnämnden*).

3 mom. Prövningsnämnd beslutar över anförda besvär samt fullgör i övrigt de åligganden som enligt denna förordning eller annan författning ankomma på nämnden.

8 §.

1 mom. I länen är landskamreraren prövningsnämndens ordförande.

Prövningsnämnd i län skall bestå av ytterligare fyra ledamöter eller, om nämnden skall sammanträda å avdelningar, fyra ledamöter å varje avdelning. För envar sådan ledamot skall finnas två suppleanter. Nämnda ledamöter och suppleanter utses av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år.

För den mellankommunala prövningsnämnden förordnar Kungl. Maj:t

för en tid av fyra år ordförande, vice ordförande samt ytterligare tre ledamöter. För envar av de fyra sistnämnda ledamöterna förordnas två suppleanter.

Suppleant må inkallas till tjänstgöring endast då hinder föreligger för ledamot att närvara.

I länen utses ledamöter och suppleanter bland personer, som enligt vad i 9 § sägs äro valbara till ledamöter i taxeringsnämnd inom provningsdistriktet.

Ledamot eller suppleant i provningsnämnd må icke samtidigt vara ledamot i taxeringsnämnd.

2 mom. Vid provningsnämnd i län skall finnas kansli inom länsstyrelsen. Kansliet står under landskamrerarens ledning.

Hos den mellankommunala provningsnämnden skall finnas kansli, som står under ledning av allmänna ombudet hos denna nämnd.

Särskilda bestämmelser

9 §.

1 mom. Till ledamöter och suppleanter i nämnderna böra utses redliga och allmänt aktade personer, som kunna antagas besitta nödig insikt och erfarenhet.

Av kommun må till ledamot eller suppleant i taxeringsnämnd väljas allenast den, som är inom kommunen mantalsskriven. Av landstingskommunens förvaltningsutskott må till ledamot eller suppleant i särskild taxeringsnämnd väljas allenast den, som är mantalsskriven i kommun, belägen inom nämndens verksamhetsområde och tillika inom landstingskommunen.

Vid val av ledamöter och suppleanter i lokal taxeringsnämnd skall tillses, att om möjligt personer tillhörande olika inom distriktet förekommande grupper av skattskyldiga, såsom ägare eller brukare av fastighet, rörelseidkare, tjänstemän och arbetare, komma att tillhöra nämnden ävensom att såvitt möjligt kännedom om distriktets olika delar kommer att förefinnas inom densamma.

Till ledamöter och suppleanter i särskild taxeringsnämnd skola utses personer, som besitta särskild insikt och erfarenhet i de taxeringsfrågor, som ankomma på dylik nämnds handläggning.

2 mom. Den som uppnått sextio års ålder må avsäga sig uppdrag att vara ledamot eller suppleant. Eljest må ej någon avsäga sig sådant uppdrag med mindre han uppger hinder, vilket godkännes av den som utsett honom.

3 mom. Till ledamot eller suppleant kan endast svensk medborgare utses.

Sådant uppdrag må ej utövas av den, som är omyndig eller i konkurs-tillstånd.

4 mom. Kommer ledamot eller suppleant efter det han utsetts i den ställning, att han ej längre är behörig att utöva uppdraget, skall han omedelbart frånträda detsamma.

10 §.

1 mom. Av Kungl. Maj:t eller länsstyrelse meddelat förordnande såsom ordförande eller ledamot i prövningsnämnd eller taxeringsnämnd kan när som helst återkallas.

Avgår ledamot eller suppleant i sådan nämnd, innan tjänstgöringstiden är till ända, skall efterträdare till honom för den återstående tiden utses i den ordning, som gällt beträffande den avgångne.

I samband med beslut om ändrad indelning i taxeringsdistrikt, äger länsstyrelsen entlediga vald ledamot eller suppleant i taxeringsnämnd samt förordna om nytt val för återstående del av valperioden.

2 mom. Uteblir vald ledamot i taxeringsnämnd från sammanträde och finnes icke suppleant för tillfället att tillgå, äga nämndens vid sammanträdet närvarande ledamöter att, om det för taxeringsförrättningens fortgång erfordras, inkalla annan till ledamot valbar person att deltaga i förrättningen.

11 §.

Vid behandling av taxeringsfråga, som kräver särskild sakkunskap, må taxeringsnämnd och prövningsnämnd anlita biträde av sakkunnig.

Då fråga är om biträde åt taxeringsnämnd, tillkallas sakkunnig av ordföranden efter samråd med taxeringsintendenten i länet.

12 §.

1 mom. Stad med egen uppbördsförvaltning skall, i den omfattning Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, länsstyrelsen beslutar, tillhandahålla biträdespersonal för taxeringsarbetet i första instans inom staden.

2 mom. Kommun må ställa en eller flera kommunens tjänstemän, som av länsstyrelsen för ändamålet godkännas, till förfogande för taxeringsarbete inom kommunen för annat ändamål än som i 1 mom. avses. Sådant godkännande må när som helst återkallas.

3 mom. I annan kommun än i 1 mom. sägs har lokal skattemyndighet att tillhandahålla erforderlig biträdespersonal för taxeringsarbetet i första instans samt att i övrigt, i den omfattning Kungl. Maj:t föreskriver, medverka vid taxeringsarbetet.

Taxeringsintendenten i länet

13 §.

Taxeringsintendenten i länet skall, med iakttagande av bestämmelserna i denna förordning, bevaka det allmännas rätt i taxeringsfrågor samt verka för att taxeringarna bliva likformiga och rättvisa. Han skall därvid i erfor-

derlig omfattning granska verkställda taxeringar samt särskilt uppmärksamma ojämnheter mellan taxeringar i olika taxeringsdistrikt.

Taxeringsintendenten äger anlita sakkunnig för utredning av taxeringsfråga, som kräver särskild sakkunskap.

Deklarationer och andra uppgifter till ledning vid egen taxering

Deklarationsskyldighet

14 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga äro, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., skyldiga att utan anmaning till ledning för egen taxering avlämna deklARATION (*självdeklARATION*), nämligen:

1) aktiebolag och ekonomisk förening ävensom sådan stiftelse, fond eller inrättning som har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen,

2) annan juridisk person, om dess bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret, till sammanlagt minst 1 200 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

4) fysisk eller juridisk person, vilkens tillgångar av den art, som angives i 3 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt, vid beskattningsårets utgång haft ett värde överstigande 50 000 kronor eller, såvitt angår sådan juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) nämnda förordning, 5 000 kronor, samt

5) fysisk eller juridisk person, för vilken garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst.

Vid bedömandet av fysisk eller juridisk persons deklARATIONSSKYLDIGHET enligt punkterna 2)—4) skall hänsyn icke tagas till sådan inkomst eller förmögenhet, för vilken den fysiska eller juridiska personen icke är skattskyldig enligt kommunalskattelagen, förordningen om statlig inkomstskatt eller förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Hava makar, som ingått äktenskap före ingången av beskattningsåret och levt tillsammans under större delen därav, var för sig haft inkomst eller förmögenhet, skall vardera makens deklARATIONSSKYLDIGHET bedömas med hänsyn till makarnas och boets sammanlagda inkomst och förmögenhet.

Skall skattskyldig enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt taxeras för förmögenhet, som tillhör barn eller annan, skall hänsyn därtill tagas vid deklARATIONSSKYLDIGHETENS bedömande.

Vid tillämpning av vad i första stycket under 3) är stadgat, skall svensk medborgare, som under beskattningsåret tillhört svensk beskickning hos

utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, anses hava varit bosatt här i riket. Detsamma skall gälla sådan persons hustru samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom. Person, som under beskattningsåret tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, så ock sådan persons hustru, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare, anses däremot vid tillämpningen av vad i första stycket under 3) är stadgat icke hava varit här i riket bosatta.

I fråga om deklarationsskyldighet för oskift dödsbo efter skattskyldig, som avlidit under beskattningsåret, skall tillämpas vad som skolat gälla för den avlidne.

2 mom. Efter anmaning är jämväl den, som icke på grund av bestämmelserna i 1 mom. har deklarationsskyldighet, skyldig avgiva självdeklaration.

3 mom. Lapp är ej skyldig avgiva deklaration för inkomst av renskötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet, och skall förty vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. första stycket under 3) och 4) så anses, som om dylik inkomst eller förmögenhet ej vore underkastad beskattning. Önskar lapp avgiva uppgift om inkomst eller förmögenhet, som nu sagts, må uppgift härom lämnas i självdeklaration, vilken avlämnas i vanlig ordning, eller ock särskild uppgift angående renskötsel avgivas på sätt i 24 § stadgas.

Självdeklarations avfattning och innehåll

15 §.

Självdeklaration skall avgivas på heder och samvete samt avfattas å blankett enligt fastställt formulär. Dock må, där deklaration infordrats jämlikt 14 § 2 mom., de erforderliga upplysningarna meddelas muntligen inför taxeringsassistenten, som har att införa desamma å deklarationsblankett och därå taga den deklarationsskyldiges underskrift.

16 §.

1 mom. Självdeklaration är dels *allmän självdeklaration*, dels *särskild självdeklaration*.

2 mom. Deklarationsskyldig, som icke är fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, skall avgiva *allmän självdeklaration* inom det län, där han är skattskyldig till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt. Sådan deklarationsskyldig skall därjämte avgiva *särskild självdeklaration* i varje annat län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt. Här avsedd deklarationsskyldig, som icke är skattskyldig till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt, skall avgiva särskild själv-

deklaration i varje län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt.

Särskild självdeklaration skall dock i fall av behov efter anmaning avgivas jämväl inom det län, där allmän självdeklaration avgives, ävensom i flera exemplar.

3 mom. Deklarationsskyldig, som är fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse och som är skattskyldig till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt, skall avgiva dels i den kommun, där han var mantalsskriven för året näst före taxeringsåret eller, utan att hava varit mantalsskriven, är skattskyldig till sådan skatt, *allmän självdeklaration* till ledning vid taxering till nämnda skatter och till kommunal inkomstskatt i samma kommun, dels i varje annan kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt, *särskild självdeklaration* till ledning vid taxering till sådan skatt. Här avsedd deklarationsskyldig, som icke är skattskyldig till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt, skall avgiva *särskild självdeklaration* i varje kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt.

17 §.

Allmän självdeklaration skall upptaga:

1) den skattskyldiges namn och postadress, hemortskommun, där sådan finnes, och hemvist därstädes samt nummer å för honom utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret ävensom beträffande utlänning nationalitet, beträffande utländsk juridisk person det land, där styrelsen haft sitt säte, samt beträffande skattskyldig, som allenast under någon del av beskattningsåret varit i riket bosatt, uppgift om den tid, han sålunda haft bostad härstädes,

2) alla förvärvskällor, beträffande vilka skattskyldighet för beskattningsåret åligger den skattskyldige; och skall därvid i fråga om förvärvskälla, i vilken skattepliktig fastighet ingått, särskilt angivas dels beskaffenheten av den skattskyldiges innehav av fastigheten, dels fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret eller, om sådant värde det året icke varit fastigheten åsatt, dess eljest antagliga värde vid taxeringsårets ingång, dels ock, därest fastigheten icke ingått i förvärvskällan under hela beskattningsåret eller fastigheten ingått däri endast till viss del, huru lång tid eller till vilken del fastigheten sålunda ingått i förvärvskällan,

3) de intäkter och de avdrag, som äro att hänföra till varje förvärvskälla,

4) de allmänna avdrag, som den skattskyldige yrkar få tillgodonjuta vid taxeringen,

5) den skattskyldiges tillgångar och skulder vid slutet av beskattningsåret, ändå att förmögenheten icke uppgår till skattepliktigt belopp, dock endast om och i den mån skattskyldighet för förmögenhet åligger honom,

6) beloppet av den preliminära skatt, som genom skatteavdrag erlagts för året näst före taxeringsåret, ävensom

7) garantibelopp, vilket skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för den skattskyldige i dennes hemortskommun.

Allmän självdeklaration skall därjämte innehålla de uppgifter, som för särskilda fall föreskrivas i denna förordning.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit gift, skall han jämväl uppgiva sådan boets eller andra makens inkomst och förmögenhet, över vilken förvaltningen rättsligen tillkommit honom. Åligger skattskyldigheten andra maken, skall uppgiften lämnas å särskild blankett. Då skattskyldig skall taxeras för barns eller annans förmögenhet, skall uppgift lämnas jämväl om sådan förmögenhet.

Belopp, som upptagas i självdeklaration, skola utföras i hela krontal, så att överskjutande öretal bortfalla.

18 §.

Därest inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet redovisas enligt bokföringsmässiga grunder med räkenskapsavslutning medelst vinst- och förlustkonto, skall självdeklaration utöver vad eljest är föreskrivet innehålla:

- 1) uppgift, såvitt angår rörelse, om storleken av omsättningen,
- 2) uppgifter huru värdesättningen å lager samt fordringar skett,
- 3) uppgift huru det bokföringsmässiga vinstresultatet justerats till överensstämmelse med de för den skattemässiga inkomstberäkningen stadgade grunderna,
- 4) uppgifter rörande i räkenskaperna gjorda avdrag för värdeminskning,
- 5) uppgifter rörande gjorda avdrag för avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser eller till fonder eller stiftelser av annat slag,
- 6) uppgift om vad den skattskyldige i varor, penningar eller annat uttagit ur näringsverksamheten eller annorledes använt för bestridande av levnadskostnader eller eljest för utgifter, som icke äro hänförliga till omkostnader i verksamheten, så ock om andra förmåner som den skattskyldige åtnjutit av rörelsen eller jordbruksfastigheten,
- 7) uppgift om belopp, som vid inkomstberäkningen avdragits såsom rese- och representationskostnader, i den mån sådant belopp icke utgivits till anställda och upptagits å kontrolluppgifter rörande dessas förmåner, dock att, därest lämnandet är förenat med synnerliga svårigheter, uppgiften skall lämnas först efter anmaning, samt
- 8) uppgift om verkställda nedskrivningar av värdet å rättigheter till leverans av omsättningstillgångar samt maskiner och andra inventarier.

Redovisas inkomst av rörelse enligt bokföringsmässiga grunder men utan räkenskapsavslutning medelst vinst- och förlustkonto, skall beträffande innehållet i självdeklaration i tillämpliga delar gälla vad ovan sägs.

19 §.

Inländsk försäkringsanstalt, som är skattskyldig för inkomst av försäkringsrörelse, skall i allmän självdeklaration jämväl meddela uppgift i de avseenden, som omförmälas i anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen. Motsvarande gäller beträffande utländsk försäkringsanstalt, som här i riket drivit livförsäkringsrörelse, dock endast såvitt angår den till nämnda rörelse hänförliga verksamheten.

Med inländsk försäkringsanstalt förstås i denna förordning, förutom försäkringsbolag, jämväl sådan understödsförening, vilken enligt sina stadgar äger meddela annan kapitalförsäkring än sådan som omfattar kapitalunderstöd å högst 500 kronor för medlem.

Utländsk försäkringsanstalt, som här i riket drivit försäkringsrörelse, skall i allmän självdeklaration lämna uppgift å premieinkomsten här i riket, fördelad å dels livförsäkring, dels sjöförsäkring, dels trafikförsäkring, dels sjuk-, olycksfalls- och brandförsäkring och dels annan försäkring, samt uppgift å den eller de kommuner, där sysslomannen (generalagenten) haft kontor, ävensom, då flera kontor funnits, uppgift å de vid varje kontor influtna premieinkomsterna, fördelade på nämnda olika slag av försäkring. Beträffande annan än till livförsäkring hänförlig verksamhet föreligger icke skyldighet för utländsk försäkringsanstalt att lämna uppgifter om intäkter och avdrag i förvärvskällan.

20 §.

Särskild självdeklaration skall för den kommun, deklarationen avser, innefatta de uppgifter, som erfordras för taxeringen inom kommunen; och skall om sådan deklaration i tillämpliga delar gälla vad om allmän självdeklaration är stadgat.

21 §.

Är skattskyldigs inkomst enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort att hänföra till mer än en kommun, skall i *allmän* eller *särskild självdeklaration* lämnas de uppgifter, som erfordras för tillämpning av bestämmelserna i 56—59 §§ kommunalskattelagen.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall där skattskyldigs inkomst jämlikt 60 § kommunalskattelagen skall fördelas å olika administrativa områden inom samma kommun.

22 §.

1 mom. Vid självdeklaration för deklarationsskyldig, som under beskattningsåret varit skyldig föra räkenskaper eller som, utan att sådan skyldighet förelegat, under beskattningsåret fört räkenskaper i av honom bedriven rörelse, skall fogas bestyrkt avskrift av balansräkning för beskattningsåret och balansräkning för det närmast föregående räkenskapsåret samt av vinst-

och förlusträkning för beskattningsåret, om sådan räkning ingått i bokföringen. Har i bokföringen intagits särskilt balanskonto eller vinst- och förlustkonto och avviker sådant konto från räkning som nyss sagts, skall vid deklarationen jämväl fogas bestyrkt avskrift av kontot.

Vid självdeklaration, som ovan sägs, skola vidare fogas uppställningar enligt fastställt formulär med uppgifter erforderliga för tillämpning av gällande bestämmelser rörande avdrag för värdeminskning så ock utdrag av räkenskaperna till styrkande av dessa uppgifter.

För aktiebolag, ekonomisk förening och ömsesidigt försäkringsbolag skall avlämnas bestyrkt avskrift eller tryckt exemplar av förvaltnings- och revisionsberättelser, som avgivits för beskattningsåret.

För inländsk försäkringsanstalt skall avlämnas bestyrkt avskrift av protokoll eller annan handling, som utvisar, huru vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen för beskattningsåret slutgiltigt fastställts samt huru vinsten för samma år disponerats. Vad sålunda stadgats skall dock icke gälla beträffande försäkringsanstalt, som drivit enbart livförsäkringsrörelse.

2 mom. Idkare av jordbruk eller skogsbruk, vilken påyrkar att bliva taxerad för inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder, skall senast tre månader före ingången av det första beskattningsår, för vilket taxering skall ske enligt sådana grunder, göra anmälan härom till taxeringsintendenten i det län, där jordbruksfastigheten är belägen.

23 §.

1 mom. Envar bör, utöver vad deklarationsformuläret föranleder, meddela de upplysningar till ledning för egen taxering, som kunna vara av betydelse för åsättande av en riktig taxering.

2 mom. Efter anmaning är envar skyldig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för kontroll av egen deklarations riktighet eller eljest för egen taxering. Dylika upplysningar skola lämnas skriftligen, där ej annat angivits i anmaningen.

Särskild uppgift angående renskötsel

24 §.

Särskild uppgift angående renskötsel, som avses i 14 § 3 mom., skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär. Sådan uppgift bör senast den 31 januari avlämnas antingen i den ordning, som i 27 § sägs, eller ock till ordningsmannen i den lappby, uppgiftslämnaren tillhör.

Det åligger ordningsman i lappby att granska till honom avlämnade uppgifter samt å desamma anteckna ej mindre det antal egna renar och skötesrenar, som för den skattskyldige finnes upptaget i senast upprättade renlängd, än även de övriga upplysningar och erinringar, som han finner av

omständigheterna påkallade. Uppgifterna skola därefter av ordningsmannen senast den 15 februari eller, om uppgift senare avlämnas, inom en vecka efter avlämnandet översändas till den lokala skattemyndigheten.

Särskilda uppgifter från vissa stiftelser och föreningar

25 §.

Är stiftelse eller förening helt eller delvis frikallad från skattskyldighet, skall i fall som nedan angivas särskild uppgift avlämnas rörande inkomst och förmögenhet, som icke i självdeklaration uppgivits till beskattning.

Uppgiftsskyldighet, som i första stycket sägs, åligger

- 1) pensionsstiftelse,
- 2) jämlikt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser bildad stiftelse för arbetslöshetsunderstöd, sjukhjälp eller hjälp vid olycksfall,
- 3) stiftelse som har till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar,
- 4) stiftelse som har till huvudsakligt ändamål att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning, ävensom
- 5) förening som, utan att den i sin verksamhet tillgodoser medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen verkar för ändamål av den art, som angives under 3) eller 4).

Uppgift avfattas å blankett enligt fastställt formulär och skall upptaga inkomster och utgifter under räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars under taxeringsåret, samt tillgångar och skulder vid nämnda räkenskapsårs början och slut, ävensom upplysning om de omständigheter, vilka anses böra föranleda frikallelse från skattskyldighet.

Uppgift avlämnas varje år senast den 31 mars till länsstyrelsen i det län, där stiftelsens eller föreningens förvaltning huvudsakligen utövats, där icke taxeringsintendenten i länet på därom gjord framställning medgivit befrielse tills vidare från nämnda skyldighet.

Det åligger stiftelse eller förening, som i denna paragraf avses, att efter anmaning meddela de ytterligare upplysningar, som kunna erfordras för bedömandet av stiftelsens eller föreningens skattskyldighet.

Tid och plats för avlämnande av deklarationer och andra uppgifter för egen taxering

26 §.

1 mom. Självdeklaration, som skall avgivas utan anmaning, skall, försåvitt ej annat följer av vad här nedan stadgas, vara avlämnad senast den 15 februari under taxeringsåret.

Staten, landstingskommun, kommun och annan dylik menighet må åtnjuta anstånd med självdeklarations avlämnande till den 31 mars.

Den som nästföregående år varit skyldig föra räkenskaper må tillgodojuta liknande anstånd, därest räkenskapsåret gått till ända senare än den 31 oktober året näst före taxeringsåret.

Vad i nästföregående stycke är sagt skall hava motsvarande tillämpning å delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi.

2 mom. På ansökan av deklarationsskyldig, som visar att i följd av hans förvärvskällors särskilda beskaffenhet eller verksamhetens mera betydande omfattning eller annan omständighet av säregen beskaffenhet hinder möter att avlämna självdeklaration inom föreskriven tid, må genom särskilt beslut utsättas annan tid, inom vilken självdeklarationen skall vara avlämnad.

Ansökan som i första stycket avses göres hos taxeringsintendent i det län, där sökanden är skattskyldig till statlig inkomstskatt. Föreligger ej sådan skattskyldighet för sökanden, göres ansökningen hos taxeringsintendent i det län, där självdeklarationen skall avlämnas.

Mot taxeringsintendentens beslut må talan ej föras.

3 mom. I 22 § 1 mom. tredje och fjärde styckena omförmälda handlingar skola avlämnas samtidigt med och fogas vid den eller de självdeklarationer, som den skattskyldige avgiver. Möter hinder därför, skola handlingarna avlämnas inom två veckor efter det desamma upprättats.

4 mom. Självdeklaration och annan uppgift eller upplysning till ledning vid egen taxering, som skall avgivas på grund av anmaning, avlämnas inom den tid, som i anmaningen förelägges; dock att skyldighet icke föreligger att på grund av anmaning avlämna självdeklaration eller uppgift å tidigare dag än handlingen skolat avlämnas utan anmaning.

27 §.

Självdeklaration, som avgives utan anmaning, skall, jämte tillhörande handlingar, avlämnas till länsstyrelse, lokal skattemyndighet eller till ordföranden i vederbörande taxeringsnämnd.

Har på föranstaltande av eller i samråd med länsstyrelsen i kommun vidtagits särskild anordning för mottagande av deklarationer, må deklaration i enlighet därmed avlämnas.

Anmaning rörande deklaration eller uppgift till ledning vid egen taxering

28 §.

Skattskyldig, från vilken självdeklaration icke inkommit inom föreskriven tid, må anmanas att avgiva självdeklaration.

Är avlämnad självdeklaration icke så upprättad, som i denna förordning föreskrives, må den deklarationsskyldige anmanas att inkomma med felande

uppgift eller, där deklARATIONEN är i väsentliga avseenden bristfällig, med ny, på behörigt sätt upprättad deklARATION.

Om anmaning i vissa andra fall att avgiva deklARATION, uppgift eller upplysning till ledning för egen taxering är stadgat i 14 § 2 mom., 16 § 2 mom., 23 § 2 mom. och 25 §.

29 §.

Rätt att utfärda anmaning i fall som avses i 28 § tillkommer taxeringsintendent samt taxeringsnämnd. Samma rätt tillkommer tjänsteman hos länsstyrelsen, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision, i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande, dock att tjänsteman som nu sagts icke äger anmana skattskyldig att avlämna deklARATION.

30 §.

Anmaning skall innehålla föreläggande för den anmanade att avlämna självdeklARATION, annan uppgift eller upplysning till den, som utfärdat anmaningen, inom viss efter omständigheterna lämpad tid, minst fem dagar efter delfåendet. Härutöver skall anmaningen innehålla uppgift om postadress för den, som utfärdat anmaningen.

31 §.

Finnes beträffande anmaning eller annan i denna förordning avsedd handling vara av betydelse att erhålla bevis för att handlingen kommer skattskyldig eller annan tillhanda, må delgivning äga rum i den ordning nedan sägs.

Rätt att använda delgivning tillkommer taxeringsnämnd, taxeringsintendent, prövningsnämnd och länsstyrelse.

Delgivning skall, där så ske kan, verkställas genom posten. Om sådan delgivning skall vad i rättegångsbalken stadgas om delgivning genom posten av annan handling än stämning äga motsvarande tillämpning. Närmare bestämmelser om delgivning genom posten av handling från taxeringsmyndighet meddelas av Kungl. Maj:t.

Kan delgivning ej ske genom posten, må polismyndighet anlitas för delgivningens verkställande.

32 §.

I anmaning, som omförmäles i 28 §, må vite föreläggas.

Har vite förelagts, skall anmaningen delgivas enligt bestämmelserna i 31 §, där ej delgivningen finnes kunna på betryggande sätt ske i annan ordning.

**Om kontrolluppgifter och andra uppgifter till ledning
vid annans taxering**

Uppgifter att avlämnas utan anmaning

33 §.

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering skola varje år utan anmaning uppgifter (*kontrolluppgifter*) för nästföregående kalenderår avlämnas på sätt framgår av följande uppställning:

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
<p>1. a) Statlig och kommunal myndighet, b) aktiebolag, ekonomisk förening, fond, stiftelse och annan juridisk person än dödsbo, c) fysisk person och dödsbo, som bedrivit rörelse, jordbruk eller skogsbruk, samt d) fysisk person och dödsbo, som innehaft annan fastighet.</p>	<p>Den som hos den uppgiftsskyldige innehaft anställning eller uppdrag eller utfört tillfälligt arbete eller som av den uppgiftsskyldige åtnjutit pension, livränta eller periodiskt utgående ersättning, ävensom den som åtnjutit förmån från personalstiftelse eller annan stiftelse.</p>	<p>Avlöning, arvode eller annan ersättning, oavsett huruvida denna utgått kontant eller såsom naturaförmån samt oavsett om densamma utgör ersättning för kostnader, som mottagaren haft att bestrida. Har mottagaren haft att erlægga vederlag för åtnjuten naturaförmån, skall uppgift om förmånen och vederlaget lämnas.</p> <p><i>Undantag:</i></p> <p>a) folkpension, b) ersättning och förmån för tillfälligt arbete, om det som mottagaren sammanlagt åtnjutit haft ett lägre värde än 100 kronor för hela året, c) ersättning och förmån till någon för tillfälligt arbete å annan fastighet än jordbruksfastighet, om vad som utgivits har lägre värde än 500 kronor och det icke utgör avdragsgill omkostnad i förvärvskällan rörelse, d) utbetalning till rörelseidkare, som enligt lag varit bokföringsskyldig, av ersättning för tillfälligt arbete, samt e) av statlig myndighet utgiven förmån, som icke utgör skattepliktig intäkt för mottagaren.</p>

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
2. Fysisk person som varit skyldig att verkställa skatteavdrag enligt uppborðsförordningen.	Den å vilkens inkomst skatteavdrag verkstälts.	Om uppgiftens innehåll skall i tillämpliga delar gälla vad ovan vid 1. sägs.
3. Försäkringsanstalt och understödsförening.	Den som från anstalten eller föreningen uppburit belopp, ej understigande 200 kronor för hela året, på grund av försäkring av den art att skatteplikt för beloppet föreligger.	Utgivet belopp.
4. Den som utbetalt royalty eller periodiskt utgående avgift för rättighet av goodwill natur, såsom varumärke, firmanamn o. dyl., eller för utnyttjande av patent, mönster o. dyl.	Den till vilken royalty eller avgiften utbetalts.	Det utbetalda beloppet.
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån Kungl. Maj:t därom förordnat.	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag:</i> vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare.
6. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått förvärv av avverkningsrätt eller inköp av virke eller andra skogseffekter, allt i den mån Kungl. Maj:t därom förordnat.	Den som ägt eller brukat fastighet, från vilken upplåtelse av avverkningsrätt eller försäljning av skogseffekter ägt rum.	Vederlag som utgivits eller gottgjorts, ävensom vederlag, om vars utgivande under senare år avtal träffats.
7. Den som bedrivit förmedlingsverksamhet eller annan därmed jämförlig verksamhet, allt i den mån Kungl. Maj:t därom förordnat.	Den som genom verksamheten erhållit anställning, uppdrag eller tillfälligt arbete eller ock försålt egendom.	Ersättning eller vederlag som förmedlats eller varom uppgift eljest finnes tillgänglig.

2 mom. Vid avlämnande av uppgifter, varom stadgas i 1 mom, skall iakttagas följande.

Avser sådan förmån, varom under 1 mom. första och andra punkterna förmäles, endast en del av året, skall upplysning meddelas om den tidrymd, för vilken förmånen utgått.

Har från annan arbetsgivare än statlig myndighet utgått särskild resekostnads- och traktamentsersättning, skall i kontrolluppgiften angivas beloppet av dels resekostnadsersättning och dels traktamentsersättning jämte antalet dagar för vilka traktamentsersättning utgått.

Därest vid avlönings utbetalande avdrag skett för löntagares eller hans efterlevandes pensionering, skall i kontrolluppgiften upptagas bruttolön, vad som avdragits och efter avdraget återstående belopp.

Har arbetsgivare uppburit den anställde tillkommande ersättning på grund av försäkring i allmän sjukkassa, skall angivas jämväl beloppet av vad sålunda uppburits.

I kontrolluppgift skall särskilt för sig upptagas sådant skatteavdrag, som skett för uttagande av preliminär A-skatt.

Särskild uppgiftshandling skall avlämnas för varje person, varom fråga är. Därvid skall fullständigt angivas personens namn, hemvist och bostadsadress. Där så kan ske, bör uppgift lämnas jämväl om hans födelseår ävensom om numret å utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

Uppgift skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär eller å annan för ändamålet lämpad blankett.

3 mom. Skall annan än statlig eller kommunal myndighet jämlikt 1 mom. första punkten avlämna uppgifter till ett antal understigande tjugufem, skall samtidigt avlämnas ett särskilt sammandrag över uppgifterna, upptagande namn å den eller de personer, varom fråga är, ävensom beträffande envar av dem uppgift angående belopp, som utbetalts, och förmån, som i övrigt åtnjutits.

4 mom. Uppgifterna skola avlämnas senast den 31 januari under taxeringsåret i den ordning, som gäller för avlämnande av självdeklaration, dock att uppgifter, som avses i 1 mom. punkterna 5—7, skola avlämnas till länsstyrelsen i det län, där uppgiftslämnaren är bosatt.

Uppgifterna skola vid avlämnandet vara ordnade kommunvis eller, om i kommun ingå flera församlingar, församlingsvis och skall medelst särskilda omslag eller annorledes vara tydligt utmärkt, vilken kommun eller församling varje grupp av uppgifter avser.

34 §.

1 mom. Vanligt handelsbolag, kommanditbolag och rederi för registreringspliktigt fartyg skall varje år till ledning för delägares taxering utan

anmaning avlämna följande uppgifter angående bolaget eller rederiet, nämligen

a) för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt: uppgift, särskilt för varje sådan delägare, vilken uppgift skall avfattas enligt reglerna för allmän självdeklaration och tillika innehålla upplysning om den delägaren tillkommande andelen av bolagets eller rederiets inkomst och värdet av hans andel eller lott i bolaget eller rederiet; samt

b) för varje kommun, dit någon av bolaget eller rederiet innehavd förvärvskälla är att hänföra: uppgift, avfattad enligt reglerna för särskild självdeklaration, med upplysning tillika om den andel av inkomsten, som å varje delägare belöper.

Äro bolagets eller rederiets samtliga delägare skattskyldiga till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt i samma kommun, skall dock uppgift, som i b) avses, icke lämnas för den kommunen.

Finnes inom kommun administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt, skola vid avlämnande av uppgifter som ovan sägs i förekommande fall jämväl lämnas erforderliga uppgifter för tillämpning av bestämmelserna i 60 § kommunalskattelagen.

Vid uppgift, som i denna paragraf sägs, skola fogas i 22 § 1 mom. första och andra styckena omförmälda handlingar.

2 mom. Uppgifter enligt 1 mom. skola vara avlämnade senast den 15 februari under taxeringsåret; dock må bolag eller rederi, som varit skyldigt att föra räkenskaper och vars räkenskapsår gått tillända senare än den 31 oktober under året före taxeringsåret, åtnjuta anstånd med uppgifternas avlämnande till den 31 mars under taxeringsåret.

Uppgifterna skola avlämnas i den ordning, som i 27 § är föreskriven för avlämnande av självdeklaration.

Uppgifter att avlämnas efter anmaning

35 §.

1 mom. I särskilda fall skola efter anmaning kontrolluppgifter för nästföregående kalenderår avlämnas på sätt framgår av följande uppställning:

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
1. Den som är skyldig att utan anmaning avlämna kontrolluppgift.	Den som hos den uppgiftsskyldige innehaft anställning eller uppdrag eller utfört tillfälligt arbete.	Åtnjutna förmåner, därest icke uppgiftsskyldighet utan anmaning föreligger, med upplysning, då förmånerna avse kortare tid än helt år, om den tidrymd, för vilken de åtnjutits.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
2. Den som för arbetslag eller liknande grupp av personer i en summa uppburit visst avlöningsbelopp såsom ackordsöverskott eller dylikt för att fördelas inom laget eller gruppen.	Medlem av arbetslaget eller gruppen.	Till medlem utgivet belopp.
3. Bankaktiebolag, sparbank eller annan penninginrättning.	Namngiven skattskyldig.	Gottgjord ränta ävensom beloppet av den skattskyldiges inestående medel vid viss angiven tidpunkt.
4. Annan än penninginrättning, därest vederbörande under näst föregående år utbetalt gäldränta eller haft skuld, när fråga ej är om lån mot obligationer, förlagsbevis eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar.	Varje borgenär.	Borgenärens namn och hemvist, gäldräntans belopp under föregående år och skulden vid viss angiven tidpunkt.
5. Fysisk eller juridisk person, som haft fordran.	Namngiven skattskyldig.	Ränteinkomst från den skattskyldige ävensom beloppet av den skattskyldiges skuld vid viss angiven tidpunkt.
6. Försäkringsanstalt eller understödsförening.	Namngiven skattskyldig.	Arten av uppgiven försäkring, beloppet av premie eller annan avgift, tid då sådan mottagits, samt värdet och arten av åtnjutna förmåner, som icke enligt annan föreskrift uppgivits.
7. Den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse.	Namngiven annan näringsidkare.	Belopp för vilket den uppgiftsskyldige under viss angiven tid köpt eller sålt varor, därest beloppet i säljarens eller köparens hand är skattepliktig intäkt eller avdragsgill utgift, med angivande där så begäres av varuslag och myckenhet, så ock belopp å provision eller annat, som utgjort sådan intäkt eller utgift.

*Uppgiftsskyldig**Vem uppgiften skall
avse**Vad uppgiften skall avse*

Undantag: belopp avseende köp eller försäljning av varor över disk och liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras.

8. Den som bedrivit förmedlingsverksamhet eller därmed jämförlig verksamhet, om uppgift icke skolat lämnas utan anmaning.

Namngiven skattskyldig.

Ersättning eller vederlag som förmedlats eller varom uppgift eljest finnes tillgänglig.

2 mom. Den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse är skyldig att, ändå att mottagarna icke i anmaningen namngivas, avlämna följande uppgifter:

a) uppgift om belopp, som han utbetalt till andra näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse och uppgift därom icke skolat lämnas på grund av annan föreskrift i denna förordning, med upplysning tillika om mottagarens namn och adress, samt

b) uppgift om belopp, för vilka han under viss angiven tid sålt varor till andra näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i köparens hand utgöra avdragsgill utgift, med upplysning tillika om köparens namn och adress.

Vad i detta mom. stadgas om näringsidkares uppgiftsskyldighet skall ej avse köp eller försäljning av varor över disk och liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras.

3 mom. Bankaktiebolag, sparbank eller annan penninginrättning är skyldig att efter anmaning lämna uppgift om namngiven persons insättningar och uttag under viss tid.

4 mom. Anmaning som avses i 2 mom. må endast utfärdas av taxeringsintendenten i länet. Anmaning enligt 3 mom. må göras av taxeringsintendent.

5 mom. Har någon enligt denna paragraf anmanats avlämna uppgift och avser uppgiften förhållande, varom han har att iakttaga tystnad, eller anser han att särskilda omständigheter eljest kunna åberopas för att uppgiften ej kommer till annans kännedom, må länsstyrelsen, på framställning av den som anmanats, när synnerliga skäl föranleda därtill, befria honom från skyldighet att lämna uppgiften.

36 §.

Bankaktiebolag, sparbank eller annan penninginrättning åligger, utöver vad eljest i denna förordning stadgas, att efter förordnande av Kungl. Maj:t,

i den omfattning och ordning som anges vid förordnandets meddelande, lämna uppgift om storleken av insättares ränteinkomst under viss angiven tid och beloppet av insättares inestående medel vid viss angiven tidpunkt samt om insättares fullständiga namn och senast för inrättningen kända bostadsadress ävensom, därest annan än räkningshavare äger förfoga över räkningen, uppgift om den sålunda berättigades fullständiga namn och senast för inrättningen kända bostadsadress.

37 §.

Aktiebolag är pliktigt att efter anmaning av taxeringsintendent till ledning vid värdesättning av aktier i bolaget avlämna uppgift enligt fastställt formulär rörande bolagets tillgångar och skulder jämte andra omständigheter av betydelse för värdesättningen. Motsvarande skyldighet åligger ekonomisk förening.

Särskilda uppgifter från bostadsföreningar och bostadsaktiebolag

38 §.

1 mom. Har medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag under hela eller större delen av beskattningsåret helt eller till övervägande del till annan upplåtit honom i nämnda egenskap tillkommande lägenhet, skall till ledning för medlemmens eller delägarens taxering varje år av föreningen eller bolaget lämnas uppgift om beloppet av medlemmens eller delägarens inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav som utgör kapitaltillskott ävensom angående värdet av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet. Omförmälda uppgift skall utan anmaning avlämnas senast den 15 februari under taxeringsåret i den ordning, som gäller för avlämnande av självdeklaration.

Uppgiften skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär.

2 mom. Efter anmaning av taxeringsintendent åligger det bostadsförening eller bostadsaktiebolag att även beträffande andra medlemmar eller delägare än som avses i 1 mom. i den omfattning, som i anmaningen anges, avlämna uppgift angående värdet av medlems eller delägares andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

3 mom. Det åligger bostadsförening eller bostadsaktiebolag att senast den 8 februari under taxeringsåret underrätta medlem eller delägare om värdet av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

I fall som avses i 1 mom. åligger det bostadsföreningen eller bostadsaktiebolaget att senast den 8 februari under taxeringsåret tillstålla medlemmen eller delägaren uppgift angående de i berörda moment omförmälda förhållanden, i vad medlemmen eller delägaren angår.

39 §.

1 mom. Envar, som utbekommit utdelning å svenska aktier, så ock envar, som här i riket utbekommit

a) utdelning å andelar i svensk ekonomisk förening eller från utländsk juridisk person eller

b) ränta, vilken erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto, å obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning, är skyldig att till ledning för egen taxering vid mottagandet av utdelningen eller räntan avgiva särskild uppgift härom. Lyftes beloppet för annans räkning, och överlämnas ej därvid en av denne avgiven vederbörlig uppgift, skall uppgift i stället avgivas av den, som lyfter beloppet, och därvid uppgivas namn och hemvist å den, för vars räkning beloppet lyftes. Utbekommer någon utdelning eller ränta mot kupong, som han förvärvat utan det värdepapper kupongen tillhör, skall jämväl uppgivas namn och hemvist å den, från vilken kupongen förvärvats.

Uppgift avfattas enligt fastställt formulär och avlämnas till den, som utbetalar utdelning eller ränta. Denne skall tillse att uppgift avlämnas, innan betalning sker.

2 mom. Med uppgifter, som avgivits enligt 1 mom. och röra utdelning å svenska aktier, skall förfaras på sätt stadgas i förordningen om kupongskatt.

Övriga enligt 1 mom. avgivna uppgifter, som avse utdelning, skola för varje år senast den 31 januari nästföljande år av den som mottagit uppgifterna avlämnas i enahanda ordning som gäller för avlämnande av kontrolluppgifter, varom i 33 § 1 mom. punkterna 1—4 förmåles. Har i något fall utbetalning av utdelning skett utan att uppgiftsskyldighet vederbörligen fullgjorts, skall vid uppgifternas avlämnande lämnas upplysning härom.

Enligt 1 mom. avgivna uppgifter, som avse ränta, skola avlämnas i den mån Kungl. Maj:t så förordnar och i den ordning, som därvid av Kungl. Maj:t bestämmes. Hava avlämnade uppgifter icke inom fem år infordrats, må de förstöras.

3 mom. Kungl. Maj:t äger förordna, att även för andra fall än de, då uppgiftsskyldighet för mottagare av utdelning eller ränta jämlikt 1 mom. föreligger, uppgift till ledning vid annans taxering för inkomst eller förmögenhet skall avlämnas, av svenskt bolag eller svensk ekonomisk förening rörande utbetald utdelning samt av den, som här i riket utfärdat obligationer, förlagsbevis eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, rörande utbetald ränta. Kungl. Maj:t bestämmer i sådant fall jämväl i vilken omfattning och i vilken ordning uppgift skall lämnas.

4 mom. Kungl. Maj:t må, där så kan ske utan att åsyftad kontroll efter-sättes eller då eljest särskilda omständigheter därtill föranleda, förordna om jämkning av den i 1 mom. stadgade uppgiftsskyldigheten.

5 mom. Taxeringsintendent eller, efter hans förordnande, honom underställd tjänsteman är berättigad att hos den, som mottagit uppgifter som i 1 mom. sägs, för taxeringskontroll taga del av dessa uppgifter. Den hos vilken uppgifterna förvaras är därvid skyldig att lämna det biträde, som erfordras för kontrollens genomförande.

Uppgifter från statlig och kommunal myndighet

40 §.

För taxering erforderlig, i denna förordning icke särskilt omförmäld handling eller uppgift skall, då så begäres för taxeringskontroll, tillhandahållas av statligt eller kommunalt verk, allmän inrättning eller överförmyndare.

Vad nu sagts gäller ej handling, som avses i 1—5 §§ samt 31 och 33 §§ lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar och som ej må utlämnas till envar.

Är handling, som avses i första stycket, eljest sådan att den enligt vad därom är stadgat ej må utlämnas till envar, eller är uppgift, som där sägs, av beskaffenhet att omfattas av tystnadsplikt, må handlingen eller uppgiften tillhandahållas allenast efter framställning av taxeringsintendent. Finnes vid prövning av sådan framställning att handlingens eller uppgiftens tillhandahållande skulle, för det allmänna eller med hänsyn till enskilds befogade intressen, lända till synnerligt men, må framställningen lämnas utan bifall.

Efter ansökan av taxeringsintendent må Kungl. Maj:t förordna, att handling eller uppgift skall tillhandahållas honom utan hinder av vad som stadgas i andra och tredje styckena.

Infordrande av uppgifter till ledning vid annans taxering

41 §.

Hava föreskrivna uppgifter till ledning vid annans taxering icke avlämnats eller icke upprättats enligt föreskrifterna i denna förordning, må den uppgiftspliktige anmanas att avlämna eller fullständiga uppgifterna.

Rätt att utfärda sådan anmaning tillkommer taxeringsnämnd och taxeringsintendent. Samma rätt tillkommer tjänsteman hos länsstyrelsen, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision, i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande.

42 §.

Vad som är stadgat rörande anmaning att inkomma med självdeklaration eller annan uppgift till ledning vid egen taxering skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande anmaning att avlämna uppgift till ledning vid annans taxering.

Uppgifter till ledning vid beskattning utom riket

43 §.

Har här i riket bosatt person eller här verksamt företag gottgjort person eller företag i utlandet belopp eller förmån, som därest det gottgjorts person eller företag här i riket skulle hava föranlett skyldighet att avlämna kontrolluppgift, skall den som utgivit beloppet eller förmånen vara skyldig att på sätt och i den omfattning Kungl. Maj:t föreskriver avlämna kontrolluppgift till ledning vid beloppets eller förmånens beskattning utom riket.

Gemensamma bestämmelser rörande deklARATIONER OCH ANDRA UPPGIFTER

44 §.

Skyldighet att avgiva deklARATION eller annan uppgift, varom i denna förordning sägs, skall fullgöras

1) för omyndig av förmyndare eller god man, som förordnats enligt 18 kap. 1 § föräldrabalken, beträffande vad förmyndaren eller gode mannen har under sin förvaltning,

2) för sådan person, för vilken god man förordnats enligt 18 kap. 3 eller 4 § föräldrabalken, av gode mannen beträffande vad han har under sin förvaltning,

3) för avliden person och hans dödsbo av dödsbodelägare eller testaments-exekutor, som har att förvalta den dödes egendom, dock att där egendomen avträtts till förvaltning av boutredningsman, denne har att fullgöra deklARATION- eller uppgiftsskyldigheten,

4) för dödsbo, som ej längre består, av den som vid tidpunkten för dödsboets upplösning haft att förvalta boets egendom,

5) för annan deklARATION- eller uppgiftsskyldig än enskild person och dödsbo av vederbörande styrelse, förvaltning, syssloman, förvaltare eller ombud, där ej beträffande staten, landsting, kommun eller annan dylik menighet Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, samt

6) för annan än här ovan omförmäld juridisk person, som ej längre består, av den som senast haft att förvalta dess angelägenheter.

45 §.

Blanketter till sådana deklARATIONER och uppgifter, för vilka formulär fastställas, skola kostnadsfritt tillhandahållas i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver.

46 §.

För de fall, då i denna förordning stadgats skyldighet att efter anmaning lämna uppgift eller upplysning till ledning vid taxering, föreligger sådan skyldighet jämväl i fråga om förhållanden, som avse tid före beskattningsåret och som hava betydelse för åsättande av taxering eller eftertaxering.

47 §.

1 mom. Granskning av självdeklarationer må verkställas endast av ämbets- eller tjänsteman, på vilken dylik granskning till följd av bestämmelserna i denna förordning ankommer, ordföranden i taxeringsnämnden, en eller för särskilda fall två ledamöter i taxeringsnämnden, som därtill utses av nämnden, samt ledamöterna i prövningsnämnden.

Sakkunnig må granska självdeklaration, för vars behandling hans biträde påkallas.

Ordningsman i lappby och lappfogde äga verkställa granskning av självdeklaration, som lapp inom vederbörande lappby eller lappfogdedistrikt avgivit.

Vid taxeringsarbete anlitat biträde, så ock tjänsteman som avses i 12 § 2 mom. må taga del av deklaration i den omfattning, som är erforderlig för arbetets utförande.

För innehållet i självdeklaration må icke inom taxeringsnämnd lämnas vidare redogörelse än som för taxeringen erfordras. Självdeklaration må icke intagas i taxeringsnämnds eller prövningsnämnds protokoll i vidare mån än som oundgängligen erfordras.

Självdeklaration skall tillhandahållas de myndigheter, vilka i och för sin befattning böra erhålla del därav.

Självdeklaration må, på sätt Kungl. Maj:t förordnar, för statistisk bearbetning utlämnas till den ämbetsmyndighet eller tjänsteman, åt vilken Kungl. Maj:t uppdrager utförandet av sådan bearbetning.

Den som har att utföra talan för besvärberättigad menighet i fråga om viss skattskyldigs taxering äger taga del av självdeklaration, som skolat ligga till grund för taxeringen.

Då besvär anförts, skall självdeklaration, som har avseende å taxeringen i fråga, biläggas besvärshandlingarna, där ej vid delgivning med menighet sådant anses vara för målets utredning obehövt. Handlingarna skola vid förekommande delgivningar inneslutas i förseglat konvolut, vilket skall förses med påskrift om innehållet och i obrutet skick tillställas den förklaringskyldige eller annan vederbörande.

I övrigt må självdeklaration, där ej annat följer av stadgande i allmän lag, icke vara för någon tillgänglig, utan att den, som avgivit deklarationen, lämnat skriftligt medgivande därtill.

2 mom. Självdeklarationer skola förvaras hos den lokala skattemyndigheten. Deklarationer, som behandlats av särskild taxeringsnämnd, skola dock förvaras hos länsstyrelsen, där ej denna förordnar om förvaring hos lokal skattemyndighet. Sedan sex år förflutit, skola deklarationerna förstöras, där ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver.

3 mom. Vad ovan i denna paragraf är sagt om självdeklaration gäller i

tillämpliga delar även beträffande andra uppgifter, vilka avlämnats till ledning vid taxering, ävensom av myndighet vid taxeringskontroll upprättade handlingar; dock må uppgifter enligt 39 § 1 mom. vara tillgängliga även för dem, från vilka utdelning eller ränta erhållits, samt av dem anlitate medhjälpare.

***Om skyldighet att föra räkenskaper eller anteckningar
om inkomster och utgifter***

48 §.

Den som enligt denna förordning är skyldig att avgiva deklARATION eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller ock uppgift till ledning för annans taxering är jämväl skyldig att i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

49 §.

Har deklARATION ej avgivits eller kan, på grund av brister i deklARATION eller bristfälligt underlag för sådan, skattskyldigs inkomst av viss förvärvskälla icke tillförlitligen beräknas, skall inkomsten uppskattas efter vad med hänsyn till föreliggande omständigheter såsom verksamhetens art och omfattning finnes skäligt.

Taxeringsrevision

50 §.

1 mom. För kontroll av att deklarations- och uppgiftsskyldighet enligt denna förordning riktigt och fullständigt fullgjorts eller för att eljest bereda beskattningsmyndighet upplysning till ledning vid beslut om taxering eller eftertaxering må *taxeringsrevision* äga rum hos envar deklarations- eller uppgiftsskyldig, dock att sådan revision ej må äga rum hos myndighet eller annat organ, som avses i 40 § första stycket.

Taxeringsrevision må jämväl verkställas hos den som bedriver förmedlingsverksamhet eller annan verksamhet av sådan beskaffenhet, att uppgifter av betydelse för taxeringskontrollen kunna hämtas ur anteckningar eller andra handlingar, som föras vid verksamhetens bedrivande.

Vid taxeringsrevision må granskning i den omfattning, som finnes erforderlig, ske av räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifika-

tioner ävensom av korrespondens, protokoll och andra handlingar rörande verksamheten.

Då taxeringsrevision för visst eller vissa beskattningsår verkställs, må jämväl det löpande årets räkenskaper och handlingar granskas.

2 mom. Den som har att verkställa taxeringsrevision må påfordra att i den utsträckning, som är erforderlig för det med granskningen avsedda syftet, genast få taga del av handlingar som skola granskas.

Vid taxeringsrevision är den, hos vilken revisionen sker, pliktig att lämna de upplysningar, som erfordras för revisionens verkställande.

3 mom. Taxeringsrevision skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den, hos vilken revisionen sker. Revisionen må med hans medgivande verkställas hos honom. Hava böcker eller handlingar överlämnats för revision, skola de så fort ske kan återställas. Meddelande om resultatet av revisionen skall snarast lämnas den, hos vilken revisionen skett, i vad angår hans taxering.

4 mom. Den som verkställer taxeringsrevision må taga del av handlingar av betydelse för revisionen utan hinder av att den, hos vilken revisionen sker, har att iakttaga tystnad om deras innehåll. Är handlingens innehåll av beskaffenhet som nu sagts eller anser den, hos vilken revisionen sker, att särskilda omständigheter eljest kunna åberopas för att handlingens innehåll ej kommer till annans kännedom, må dock länsstyrelsen, på framställning av den hos vilken revisionen sker, när synnerliga skäl föranleda därtill, besluta att handlingen skall undantagas från revisionen.

51 §.

1 mom. Beslut om taxeringsrevision meddelas av taxeringsintendenten i länet.

Finner taxeringsintendenten taxeringsrevision böra verkställas i annat län, skall han framställa begäran därom hos taxeringsintendenten i det länet.

Taxeringsrevision skall verkställas av taxeringsintendenten i länet eller av tjänsteman, åt vilken taxeringsintendenten uppdrager revisionens verkställande. Taxeringsrevision må jämväl uppdragas åt annan i bokföring och taxering sakkunnig person, som därtill godkänts av länsstyrelsen.

2 mom. Finner taxeringsnämnd taxeringsrevision vara erforderlig, har nämnden att göra framställning därom till taxeringsintendenten i länet. Därvid skall i förekommande fall skattskyldigs deklaration med tillhörande handlingar överlämnas.

Så snart handläggningen av ärendet slutförts, skall, där så erfordras, underrättelse om utgången meddelas taxeringsnämnden, därvid översänd deklaration skall återställas.

Framkomma vid taxeringsrevision omständigheter av beskaffenhet att kunna antagas inverka å annan taxeringsnämnds taxeringsåtgärd, skall taxeringsintendenten föranstalta om underrättelse härom till denna nämnd.

52 §.

Underlåter någon, hos vilken taxeringsrevision enligt meddelat beslut skall äga rum, att tillhandahålla räkenskaper eller andra handlingar, må den som beslutat revisionen förelägga den försumlige lämpligt vite.

Taxeringsnämndernas verksamhet

53 §.

Länsstyrelsen har att vaka över att taxeringsarbetet i första instans inom länet ordnas och bedrives ändamålsenligt.

Det åligger taxeringsintendenten i länet att följa taxeringsnämndernas arbete samt att vid behov lämna råd, upplysningar och annat bistånd.

Har taxeringsintendenten lämnat allmänna anvisningar för taxeringsarbetets bedrivande, skall han ofördröjligen insända dessa till riksskattestyrelsen.

54 §.

Länsstyrelsen må då så finnes lämpligt kalla ordföranden och högst två andra ledamöter från varje taxeringsnämnd inom länet eller del därav att å lämplig ort sammanträda inför landskamreraren för överläggningar rörande taxeringsarbetet, och må till dylikt sammanträde jämväl särskilda sakkunniga kallas för lämnande av upplysningar. Vid överläggningarna bör uppmärksamhet ägnas åt åtgärder för befordrande av en likformig och rättvis taxering.

55 §.

1 mom. Taxeringsnämnds sammanträden hållas å tid och plats, som bestämmas av ordföranden efter förslag av taxeringsassistenten. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla för honom utsedd suppleant samt tillika härom underrätta taxeringsassistenten.

Vid sammanträdena föres protokoll i erforderlig omfattning av taxeringsassistenten. Protokollet justeras av ordföranden.

2 mom. I de taxeringsdistrikt, där taxering av inkomst av renskötsel ifrågakommer, böra sammanträden för förrättande av dylik taxering hållas i god tid före den 15 april; och åligger det taxeringsassistenten att om tid och plats för sammanträdena samråda med vederbörande lappfogde. Lappfogden samt ordningsman i lappby inom taxeringsdistriktet skola särskilt kallas till dylikt sammanträde.

Vid sådant sammanträde skall ordningsman, som nu nämnts, vara närvarande, då fråga är om taxering av lappar, som tillhöra ordningsmannens lappby, med rätt för ordningsmannen att deltaga i nämndens överläggningar men ej i beslutet. Ordningssmannen skall till dylikt sammanträde medföra det hos honom förvarade exemplet av senast upprättade renlängd. Där så

ske kan skall jämväl lappfogden vara tillstädes vid sådant sammanträde med rätt att delta i överläggningarna men ej i besluten.

3 mom. Sammanträde med taxeringsnämnd skall hållas inom slutna dörrar. Skattskyldig är dock berättigad att företräda inför taxeringsnämnd för att meddela upplysningar till ledning vid taxering, som berör honom. Där så ske kan utan hinder för taxeringsförrättningens fortgång, bör taxeringsnämnd på stället meddela skattskyldig begärd upplysning rörande hans taxering.

4 mom. Taxeringsintendenten i länet eller av honom beordrad tjänsteman äger närvara vid sammanträde med taxeringsnämnd för fullgörande av den i 53 § stadgade skyldigheten.

56 §.

1 mom. Ledamot i taxeringsnämnd skall avträda:

då fråga förekommer om taxering, som angår honom själv, hans hustru, föräldrar, barn eller syskon eller oskift dödsbo, däri han äger del,

då fråga är om taxering av bolag eller förening, vars styrelse eller förvaltning han tillhör, så ock

då fråga är om taxering av någon, för vilken han är förmyndare, god man eller ombud eller vilken han mot ersättning biträtt med upprättande av deklaration, som skall tjäna till ledning vid taxeringen.

Vad nu sagts skall i tillämpliga delar gälla i fråga om taxeringsassistent.

2 mom. Är ordförande i taxeringsnämnd på grund av vad i 1 mom. stadgats hindrad att delta i behandling av visst taxeringsärende, utser nämnden inom sig viss ledamot att vid behandlingen av ärendet föra ordet.

Är taxeringsassistent på grund av stadgandet i 1 mom. förhindrad taga befattning med taxeringsärende, utser taxeringsintendenten i länet, efter anmälan av taxeringsassistenten, annan person att fullgöra hans åligganden beträffande sådant ärende.

57 §.

Beslut om taxering må icke fattas av taxeringsnämnd, såvida icke ordföranden och minst två eller, i taxeringsnämnd vars distrikt omfattar mer än en kommun, minst tre ledamöter äro tillstädes. Dock skall den omständigheten att ledamot har att avträda vid behandling av viss taxering icke utgöra hinder mot att beslut fattas rörande denna taxering.

Annat nämndens beslut än i första stycket sägs må fattas av ordföranden ensam, därest taxeringsassistenten biträder detsamma.

Anser taxeringsassistent att taxering bort åsättas annorlunda än taxeringsnämnden beslutat, skall han på deklaration eller därvid fogad handling ange den taxering, han ansett böra åsättas, ävensom i protokollet ange de fall, i vilka detta skett.

Ledamot i taxeringsnämnd, som deltagit i nämndens beslut, äger anföra reservation mot beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet

avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet, vilken i sådant fall må anstå till femte dagen efter sammanträdet.

Av nämnden anlitad sakkunnig och lappfogde äga att beträffande taxering, vid vars handläggning de biträtt, i enahanda ordning anteckna särskild mening till protokollet.

58 §.

Uppstå skiljaktiga meningar inom taxeringsnämnd och måste till följd därav omröstning anställas, skall denna vara öppen och den mening bliva gällande, vilken flertalet biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den som biträdets av ordföranden.

59 §.

Förekommer anledning att åsätta skattskyldig taxering med avvikelser från självdeklaration, skall taxeringsassistenten, där hinder ej möter, bereda den skattskyldige tillfälle att yttra sig i frågan. Dock vare detta ej nödigt i fråga om felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är erforderligt för frågans bedömande.

60 §.

Varje år beslutar taxeringsnämnden, i den mån icke annat i 61 § stadgas, för envar skattskyldig, huruvida och till vilket belopp taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt skall honom åsättas.

Så snart ske kan och såvitt möjligt före utgången av maj månad under taxeringsåret skall nämnden företaga taxering till kommunal inkomstskatt beträffande sådana skattskyldiga, som skola taxeras till statlig inkomstskatt av annan taxeringsnämnd eller beträffande vilka besvär över taxeringen skola prövas av den mellankommunala prövningsnämnden. Vid sådan taxering bör, när anledning därtill föreligger, samråd äga rum med övriga taxeringsnämnder, av vilka den skattskyldige skall taxeras. För envar, som därvid taxerats, skall underrättelse, huru taxeringen utfallit, med uppgift jämväl om nettointäkt och uppskattad inkomst för varje förvärvskälla, ofördröjligen avlätas till omförmälda taxeringsnämnder, dock icke i det fall att besvär över taxeringen skola prövas av den mellankommunala prövningsnämnden.

Har taxeringsnämnd i fråga om skattskyldighet för förmögenhet med ägare likställt den som åtnjuter avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer stiftelse, skall, där stiftelsen skall taxeras till statlig förmögenhetsskatt av annan taxeringsnämnd, underrättelse om berörda taxeringsåtgärd ofördröjligen avlätas till sist omförmälda nämnd.

61 §.

Taxering till kommunal inkomstskatt på grund av 57 § 3 mom. kommunalskattelagen må icke verkställas av taxeringsnämnd. Anser sådan nämnd anledning föreligga att beträffande viss skattskyldig tillämpa berörda stadgande, skall taxeringsassistenten härom göra skriftlig anmälan hos taxeringsintendenten i länet, som, därest besvär över taxeringen skola prövas av prövningsnämnden i länet, äger göra framställning i frågan hos sagda nämnd. Är däremot fråga om skattskyldig, beträffande vilkens taxering besvär skola anföras hos den mellankommunala prövningsnämnden, skall taxeringsintendenten skyndsamt med eget yttrande överlämna anmälan till allmänna ombudet hos denna nämnd för sådan åtgärd och samtidigt härom underrätta taxeringsintendenten i annat län, där den skattskyldige, såvitt kunnigt är, blivit taxerad till kommunal inkomstskatt.

I fråga om handläggning av framställning, som avses i första stycket, skola denna förordnings bestämmelser om besvär gälla i tillämpliga delar.

62 §.

Hos taxeringsnämnd skola föras följande taxeringslängder, nämligen *inkomstlängd* och *förmögenhetslängd*, vari av nämnden beslutade taxeringar skola införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å statlig inkomstskatt inkomst av olika förvärvskällor, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst, medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst med angivande tillika, där det ej framgår av längdens uppställning, av den punkt i 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, enligt vilken skatten skall beräknas,

dels i avseende å kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst,

dels ock, till ledning för påförande av skogsvårdsavgift, uppgift om de värden å skogsmark och växande skog, varå avgiften skall beräknas.

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 1 200 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 1 200 kronor för makar, som samtaxeras, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

I förmögenhetslängden antecknas yrkesbeteckning för den skattskyldige samt den till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds förande meddelas av Kungl. Maj:t.

Taxeringslängd underskrives av taxeringsnämndens ordförande samt taxeringsassistenten.

63 §.

1 mom. Har självdeklaration icke blivit följd vid taxeringen, åligger det taxeringsassistenten att förse deklarationen med uppgift om avvikelser och skälen därför. Tillika skall till den skattskyldige sändas underrättelse om i vilka hänseenden deklarationen frångåtts samt om skälen härför. Vad nu sagts skall jämväl gälla beträffande avvikelse från annan av skattskyldig till ledning för egen taxering lämnad uppgift eller upplysning.

Har taxering för inkomst eller förmögenhet åsatts skattskyldig, som icke avgivit deklaration, skall underrättelse om taxeringen sändas till den skattskyldige, dock att sådan underrättelse icke är erforderlig, då den som i fastighetslängden för året näst före taxeringsåret upptagits såsom ägare till fastighet åsattes allenast taxering till kommunal inkomstskatt för garanti-belopp för fastigheten.

2 mom. Skall i fråga om stiftelse den statliga inkomstskatten beräknas enligt 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller den statliga förmögenhetsskatten beräknas enligt 11 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt, skall till stiftelsen sändas underrättelse därom.

3 mom. Har dödsbo gjort framställning om befrielse från erläggande av skatt, skall underrättelse om taxeringsnämndens beslut tillsändas dödsboet i samma ordning som gäller för underrättelse om avvikelse från deklaration.

4 mom. Underrättelse som avses i denna paragraf skall undertecknas av taxeringsnämndens ordförande och taxeringsassistenten. Såväl underrättelsen som, i förekommande fall, deklarationen skola föras med uppgift om den dag då underrättelsen expedieras. Underrättelsen skall tillika innehålla upplysning om vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över taxeringsnämndens beslut.

Underrättelsen skall skyndsamt tillställas den skattskyldige i rekommenderat brev. Återkommer försändelsen såsom obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas, bör underrättelsen delgivas honom i den ordning 31 § stadgar. Härvid skall å underrättelsen och deklarationen såsom expeditionsdag angivas den dag försändelsen avlämnas för delgivning.

64 §.

Om besvär över skattskyldigs taxering skola prövas av den mellankommunala prövningsnämnden, skola, efter det taxering åsatts och längdföring skett, deklarationer och övriga handlingar rörande den skattskyldige ävensom, därest han samtaxeras med make, motsvarande handlingar rörande maken så fort ske kan översändas till den mellankommunala prövningsnämnden. Vid handlingarna skola fogas utdrag av taxeringslängd samt, i förekommande fall, utdrag av taxeringsnämndens protokoll.

65 §.

Taxeringsnämnds arbete beträffande visst års taxering, förandet av protokoll och taxeringslängder däri inbegripet, skall vara avslutat före utgången av september månad under taxeringsåret.

66 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående taxeringsnämnds arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller.

Prövningsnämndernas verksamhet

67 §.

Tid och plats för sammanträde med prövningsnämnd bestämmes av ordföranden, som har att kalla ledamöterna till sammanträdet. Där icke särskilda skäl till annat föranleda, skall sammanträde hållas i residensstaden eller, såvitt angår den mellankommunala prövningsnämnden, i Stockholm. Är ledamot hindrad att inställa sig, bör anmälan därom göras hos ordföranden, som inkallar suppleant i hans ställe.

Ordföranden är föredragande i nämnden, där icke annan föredragande av länsstyrelsen utsetts.

Landshövdingen äger närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

68 §.

Prövningsnämnden är beslutför, då ordföranden och tre ledamöter eller suppleanter äro tillstädes.

Beslut i besvärsmål, som icke innefattar avgörande av målet, så ock beslut över besvär som allenast avser rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller som biträts av motpart, må dock på nämndens vägnar fattas av ordföranden ensam.

69 §.

Sammanträde med prövningsnämnd vid handläggning av besvärsmål må ej övertaras av annan än tjänsteman, som biträder nämnden, där ej muntlig förhandling äger rum enligt vad nedan i 70—74 §§ stadgas.

70 §.

Muntlig förhandling skall hållas, när framställning därom göres av part, dock ej om sådan förhandling uppenbarligen skulle vara utan gagn eller eljest skulle framstå såsom opåkallad. Prövningsnämnden må ock utan att part därom gjort framställning förordna om muntlig förhandling.

71 §.

Till muntlig förhandling skola parterna kallas. Prövningsnämnden må till förhandlingen kalla även annan person, om han är uppgiftsskyldig enligt denna förordning.

Den skattskyldige skall, där ej särskilda skäl däremot äro, vid vite föreläggas att inställa sig personligen.

Vite må jämväl föreläggas annan, som kallas till muntlig förhandling.

Om delgivning av kallelse gäller vad i 31 § är stadgat.

Skattskyldigs eller annans utevaro utgör ej hinder för att målet handläggas muntligen och avgöres på förhandenvarande skäl.

72 §.

Vid muntlig förhandling må, utöver nämnden och de tjänstemän som tillhandagå denna, endast de som kallats till förhandlingen vara närvarande, där ej den skattskyldige begär att förhandlingen skall vara offentlig. Utan hinder av vad nu sagts må sakkunnig, som anmodats av part, så ock ombud för part vara närvarande. Prövningsnämnden må även tillåta annan, vilkens närvaro kan förväntas bliva till nytta, att övervara förhandlingen.

73 §.

Vad som förekommit vid muntlig förhandling skall upptagas i prövningsnämndens protokoll. Parts utveckling av talan skall dock ej upptagas i protokollet, där det ej är påkallat av särskilda skäl.

Prövningsnämnden äger, efter framställning av part, förordna att uppteckning av uppgifter, som vid förhandlingen lämnas angående den skattskyldiges förhållanden, icke må vara för någon tillgänglig i vidare mån än som gäller i fråga om självdeklaration.

74 §.

I fråga om ersättning till den som i annan egenskap än part eller ställföreträdare för part efter kallelse av prövningsnämnden inställt sig vid muntlig förhandling skall vad som finnes stadgat angående ersättning av allmänna medel till vittne äga motsvarande tillämpning, dock att ersättningen alltid skall stanna å statsverket.

Om ersättning, som avses i denna paragraf, beslutar prövningsnämnden. Beslutet må ej överklagas. Ersättningen utbetalas av länsstyrelsen.

75 §.

Ledamot i prövningsnämnd skall avträda:

då fråga förekommer om taxering, som angår honom själv, hans hustru, föräldrar, barn eller syskon eller oskift dödsbo, däri han äger del,

då fråga är om taxering av bolag eller förening, vars styrelse eller förvaltning han tillhör,

då fråga är om taxering av någon, för vilken han är förmyndare, god man eller ombud eller vilken han mot ersättning biträtt med upprättande av deklARATION, som tjänat till ledning vid den taxering, varom fråga är, samt

då fråga förekommer om taxering, i vars behandling han tidigare deltagit i taxeringsnämnd eller såsom innehavare av annan befattning.

Är landskamrerare på grund av vad i första stycket stadgas hindrad att i prövningsnämnd deltaga i behandling av taxeringsärende, inträder i hans ställe den befattningshavare hos länsstyrelsen, som av länsstyrelsen förordnats.

76 §.

Uppstå skiljaktiga meningar inom prövningsnämnd och måste till följd därav omröstning anställas, skall denna vara öppen och den mening bliva gällande, vilken flertalet biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den som biträdes av ordföranden.

77 §.

Hava besvär anförts av skattskyldig eller kommun, skall yttrande avgivas av taxeringsintendent. Innan yttrande inhämtas från taxeringsintendenten, skall, när det icke finnes överflödigt, yttrande infordras från vederbörande taxeringsassistent.

Över besvär, som anförts av taxeringsintendent eller kommun, skall den skattskyldige erhålla tillfälle att yttra sig, där ej fråga är om rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

När så finnes påkallat, skall yttrande inhämtas från vederbörande kommun samt påminnelser eller nytt yttrande infordras från part.

Yttranden och påminnelser infordras genom prövningsnämndens kansli.

Det åligger taxeringsintendent att vid besvär eller vid yttrande, som avgives över besvär, foga utredning i saken.

78 §.

Prövningsnämnd må vid prövning av besvär icke höja eller sänka taxering utöver vad i besvären yrkats.

79 §.

Prövningsnämnd skall avgöra mål och ärenden så snart ske kan. Besvär av skattskyldig eller kommun rörande visst års taxering, som inkommit under taxeringsåret, så ock besvär av taxeringsintendent, som inkommit före utgången av därpå följande april månad, skola vara avgjorda senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret.

80 §.

Hos prövningsnämnd skall föras protokoll av tjänstemän hos nämndens kansli.

Det för varje sammanträdesdag förda protokollet skall senast inom åtta dagar därefter justeras av ordföranden, som har att å protokollet anteckna dagen för justeringen.

Av ordföranden å prövningsnämndens vägnar meddelat beslut över anförda besvär antecknas i nämndens protokoll och justeras omedelbart.

Taxering, som innefattar ändring i vad taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i taxeringslängden, där ej prövningsnämndens beslut meddelas senare än den 30 juni året efter taxeringsåret. För sådan anteckning skola utdrag av protokoll, utvisande den mellankommunala prövningsnämndens beslut, översändas till kansliet hos prövningsnämnden i vederbörande län.

81 §.

Underrättelse om prövningsnämndens beslut skall inom två veckor efter det nämndens protokoll justerats tillställas parterna. Underrättelse till skattskyldig skall därvid sändas i rekommenderat brev med mottagningsbevis. Återkommer försändelsen som obeställbar och förekommer anledning att den skattskyldige kan anträffas, skall underrättelsen delgivas honom i den ordning 31 § stadgar.

Underrättelse, som i denna paragraf omförmäles, skall innehålla upplysning om vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över beslutet.

82 §.

Landskamreraren har att upprätta förslag till anvisningar för nästkommande års taxering samt senast den 1 december året före taxeringsåret insända förslaget till riksskattestyrelsen. Denna skall senast den 20 i samma månad återställa förslaget jämte de erinringar mot detsamma, som styrelsen funnit anledning framställa. Landskamreraren har att förelägga prövningsnämnden omförmälda förslag och erinringar. Prövningsnämnden skall på grundval av nämnda handlingar fastställa anvisningar för taxeringen, vilka senast den 15 januari taxeringsåret skola tillställas taxeringsnämnderna och samtidigt översändas till riksskattestyrelsen.

83 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående prövningsnämnds arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller.

Besvär rörande taxering

Besvär över taxeringsnämnds beslut

84 §.

Besvär över taxeringsnämnds beslut prövas av prövningsnämnden i länet. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunalskattelagens

bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda län, skall dock den mellankommunala prövningsnämnden pröva besvär rörande den skattskyldiges taxering. Om den skattskyldige skall samtaxeras med make, skall den mellankommunala prövningsnämnden pröva besvär jämväl rörande makens taxering.

Föreligger tvist, i vilket län skattskyldig skall taxeras, ankommer det likaledes på den mellankommunala prövningsnämnden att pröva besvär rörande de taxeringar tvisten avser.

85 §.

Skattskyldig äger hos prövningsnämnden anföra besvär över taxeringsnämnds beslut rörande taxering, såvitt honom rör.

Kommun må anföra besvär i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt.

Taxeringsintendent äger genom besvär hos prövningsnämnden framställa yrkande rörande taxeringsåtgärd, som av taxeringsnämnd vidtagits eller bortvidtagas. Han må yrka ändring i taxeringsnämnds beslut även till den skattskyldiges förmån.

86 §.

Besvär enligt 85 § skola ingivas eller insändas till kansliet hos prövningsnämnd som har att upptaga besvär rörande den skattskyldiges taxering.

Inkomma besvär till kansliet hos annan prövningsnämnd än den som har att pröva besvären, skola handlingarna omedelbart översändas till den nämnd som har att pröva besvären.

87 §.

Besvär av skattskyldig skola hava inkommit senast under kalendermånaden efter den, under vilken underrättelse enligt 63 § expedierats.

Kommuns besvär skola anföras före utgången av kalendermånaden efter den, under vilken den överklagade taxeringen beslutats, eller, om taxering ej verkställts, före utgången av oktober månad under taxeringsåret.

Taxeringsintendent äger anföra besvär intill utgången av april månad året efter taxeringsåret. Har prövningsnämnden avgjort besvär över viss skattskyldigs taxering, må taxeringsintendenten dock ej därefter anföra besvär hos prövningsnämnden rörande samma taxering.

Besvär över prövningsnämnds beslut

88 §.

Besvär över prövningsnämnds beslut må anföras hos kammarrätten av part som i 85 § sägs,

a) om han anfört besvär hos prövningsnämnden men hans talan icke bifallits,

b) om prövningsnämnden ändrat taxeringsnämnds beslut utan att sådan ändring yrkats av klaganden, samt

c) om prövningsnämnden såsom första instans meddelat beslut i taxeringsfråga.

Besvär till kammarrätten må endast innefatta fullföljande helt eller delvis av yrkande, som klaganden framställt hos prövningsnämnden. Har denna ändrat taxeringsnämnds beslut utan att yrkande därom framställts av klaganden, må besvären till kammarrätten icke innefatta längre gående yrkande än taxeringens bestämmande i enlighet med taxeringsnämndens beslut.

Utän hinder av vad ovan i denna paragraf stadgas äger taxeringsintendent samma behörighet att anföra besvär till den skattskyldiges förmån, som tillkommer denne.

89 §.

Besvär till kammarrätten skola ingivas eller insändas till kansliet hos den prövningsnämnd som meddelat det överklagade beslutet. Besvären må ock ingivas eller insändas till kammarrätten, som har att omedelbart översända handlingarna till prövningsnämndens kansli.

Besvären skola vara inkomna,

om de anföras av skattskyldig, inom två månader från det han erhållit del av det överklagade beslutet, samt

om de anföras av taxeringsintendent eller kommun, inom två månader från den dag, då prövningsnämndens protokoll justerades.

90 §.

Prövningsnämndens kansli har att vid besvär över nämndens beslut foga såväl erforderliga utdrag av taxeringslängd och prövningsnämndens protokoll som ock i målet ingivna handlingar. Genom prövningsnämndens kansli skall inforas förklaring över besvären. Förklaringen skall i avskrift översändas till klaganden. Där så finnes erforderligt, skall ytterligare skriftväxling äga rum.

Besvärsakt skall, där ej särskilda omständigheter föreligga, vara till kammarrätten inkommen inom sex månader efter det att besvären inkommit till prövningsnämndens kansli.

I enlighet med de närmare anvisningar riksskattestyrelsen äger meddela skall till styrelsen lämnas uppgift om de mål, beträffande vilka den i andra stycket angivna tiden av sex månader överskridits.

Besvär över utslag av kammarrätten

91 §.

Den som icke åtnöjes med kammarrättens utslag i mål rörande taxering äger hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, vilka skola, jämte bevis om dagen för utslaget delfående, vara inkomna till finansdepartementet inom två månader efter det klaganden erhållit del av kammarrättens utslag.

Besvär i särskild ordning

92 §.

Har skattskyldig icke erhållit i 63 § föreskriven underrättelse eller har han mottagit sådan underrättelse senare än tre veckor före utgången av den tid inom vilken han enligt 87 § äger anföra besvär över taxeringsnämnds beslut, må den skattskyldige inom ett år efter det han erhållit debetsedel å slutlig skatt i anledning av den taxering, varom fråga är, anföra besvär hos prövningsnämnden. I fråga om sådana besvär skall i övrigt iakttagas vad som är stadgat om besvär över taxeringsnämnds beslut.

93 §.

Besvär må i särskild ordning jämväl anföras av den skattskyldige,

- 1) om han taxerats för inkomst eller förmögenhet, som icke är av skattepliktig natur,
- 2) om han taxerats för inkomst eller förmögenhet, för vilken han icke är skattskyldig,
- 3) om han taxerats till kommunal inkomstskatt för garantibelopp för fastighet, vilket icke bort för honom upptagas såsom skattepliktig inkomst,
- 4) om han taxerats för samma inkomst eller förmögenhet på mer än en ort eller eljest taxerats å orätt ort,
- 5) om hans taxering blivit oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende,
- 6) om han, till följd av underlåtenhet att avgiva deklaration eller annan uppgift eller på grund av felaktighet i deklaration eller i annan uppgift från honom eller i kontrolluppgift eller i handling som legat till grund för sådan deklaration eller uppgift, taxerats till väsentligt högre belopp än som svarar mot hans inkomst eller förmögenhet, samt
- 7) om han eljest kan åberopa omständighet eller bevis som bort föranleda väsentligt lägre taxering.

I de fall som angivas i första stycket vid 6) och 7) må besvärstalan ej tagas upp till prövning, med mindre den kan grundas på omständighet eller bevis, varom kännedom saknats vid beslutet rörande den taxering vari rättelse sökes, och den skattskyldiges underlåtenhet att åberopa omständigheten eller beviset framstår såsom ursäktlig.

Besvär som avses i denna paragraf må anföras inom fem år efter det år, då taxeringen beslutats i första instans.

94 §.

Taxeringsintendent må inom tid, som angives i 93 §, i där avsedda fall anföra besvär till den skattskyldiges förmån samt i det vid 5) i första stycket av samma paragraf omförmälda fallet jämväl anföra besvär med yrkande om ändring i taxering till den skattskyldiges nackdel.

95 §.

Har fastighets taxeringsvärde legat till grund för inkomsttaxering eller förmögenhetstaxering och sker genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten eller genom beslut enligt 161, 176 eller 179 § av prövningsnämnd sådan ändring beträffande fastighetstaxeringen att inkomsttaxeringen eller förmögenhetstaxeringen bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen för inkomst eller förmögenhet anföras av den skattskyldige, taxeringsintendent och, såvitt angår taxering till kommunal inkomstskatt, vederbörande kommun.

Besvären skola anföras, av skattskyldig eller kommun inom sex månader och av taxeringsintendent inom åtta månader från den dag, då beslutet rörande fastighetstaxeringen meddelades.

Besvär enligt denna paragraf må ej företagas till avgörande, förrän laga kraftgäande beslut rörande fastighetstaxeringen föreligger.

96 §.

Besvär som anförts i särskild ordning prövas, utom i de fall som nedan sägs, av prövningsnämnd, som skolat avgöra besvär över den taxering vari rättelse sökes.

Är sistnämnda taxering föremål för prövning av kammarrätten eller har den avgjorts av prövningsnämnd genom laga kraftvunnet beslut, ankommer det på kammarrätten att pröva målet. Har samma taxering beslutats av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, skall målet prövas av Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:t och kammarrätten må, om besvär som anförts i särskild ordning finnes böra upptagas till prövning, förordna att målet skall upptagas och vidare handläggas av i första stycket avsedd prövningsnämnd.

97 §.

Anföras besvär i särskild ordning hos prövningsnämnd, skall vad i 86 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Skola besvären anföras hos kammarrätten, gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 89 § första stycket och 90 §.

Särskilda taxeringsåtgärder i samband med prövning av besvär

98 §.

1 mom. Om kammarrätten eller Kungl. Maj:t vid prövning av anförda besvär i taxeringsmål finner, att taxering verkstälts å orätt ort eller å rätt ort underlåtit eller ej skett till riktigt belopp, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderlig rättelse i taxeringen å ort som vederbör; dock må skattskyldigs hela taxering i sådant fall icke höjas utöver vad tidigare bestämts, därest besvären icke innefatta

yrkande om sådan höjning. Jämväl må, om någon av kammarrätten eller Kungl. Maj:t befrias från taxering på den grund, att annan person bort i stället taxeras, kammarrätten eller Kungl. Maj:t överflytta taxeringen å denne.

Äro makar var för sig taxerade, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, där ändring göres i den enes taxering, även i den andres taxering vidtagna av ändringen påkallad rättelse, såvitt angår tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 11 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Hava besvär hos kammarrätten eller Kungl. Maj:t anförts rörande taxering, som åsatts avliden person eller hans dödsbo, och har dödsboet tidigare befriats från att erlægga skatt på grund av taxeringen, skall vid ändring av taxeringen i anledning av besvären jämväl beslutet om skattebefrielse i erforderlig mån ändras.

2 mom. Vid prövningsnämnds prövning av besvär enligt 92 eller 93 § skola bestämmelserna i 1 mom. hava motsvarande tillämpning å prövningsnämnden; dock skall, därest hos prövningsnämnd i län fråga uppkommer om vidtagande av här ovan omförd åtgärd beträffande taxering inom annat prövningsdistrikt än det, som besvären angå, ärendet i hela dess vidd överlämnas till avgörande av den mellankommunala prövningsnämnden.

99 §.

Sker efter besvär eller eljest ändring i fråga om taxering till statlig inkomstskatt, skall samtidigt vidtagas den ändring i taxering till kommunal inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt, som därav må föranledas.

Gemensamma bestämmelser rörande besvär

100 §.

Angående fullföljd av talan mot beslut i anledning av besvär som anförts i särskild ordning, så ock i fråga, som avses i 98 och 99 §§, skall i tillämpliga delar gälla vad i denna förordning är stadgat angående besvär rörande taxering.

Har part anført besvär över prövningsnämnds beslut eller kammarrättens utslag i mål angående inkomsttaxering eller förmögenhetstaxering, äger även motparten föra talan mot beslutet eller utslaget, ehuru den för honom stadgade besvärstiden utgått; dock åligger det honom att inkomma med sådana besvär inom en månad från utgången av den tid inom vilken de först anförda besvären skolat anföras.

Återkallas eller förfaller eljest den första besvärstalan, är ock den senare besvärstalan förfallen.

101 §.

I fråga om sådana skattskyldiga, vilka skola taxeras till statlig inkomstskatt i ett län och därjämte till kommunal inkomstskatt inom annat län,

utan att likväl besvär över taxeringarna enligt 84 § skola prövas av mellan-kommunala prövningsnämnden, böra taxeringsintendenterna i de olika länen samråda för att åvägabringa en likformig taxering.

102 §.

I fråga om besvär enligt denna förordning skall vad som är stadgat för kommun gälla jämväl för landstingskommun samt municipalsamhälle och annat administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt.

103 §.

Den som vill anföra besvär över taxeringsnämnds eller prövningsnämnds beslut är berättigad att av vederbörande myndighet eller tjänsteman kostnadsfritt erhålla erforderligt utdrag av taxeringslängd samt av nämndens protokoll; och må ej heller lösen fordras för andra protokollsutdrag och expeditioner, som till följd av vederbörande nämnders beslut böra utfärdas.

104 §.

Skattskyldig skall i besvärsskrifter och övriga inlagor i taxeringsärenden lämna fullständig uppgift om sin postadress.

Klagande må föreläggas att fullständiga besvärsskrift i fråga om yrkande, grunderna för besvärstalan eller i annat hänseende. Efterkommes ej föreläggande och är besvärsskriften så ofullständig att den icke innehåller bestämt yrkande eller att grunderna för besvärstalan ej äro tydligt angivna eller föreligger eljest så väsentlig brist att skriften är otjänlig som grund för prövning av målet, må besvären avvisas.

105 §.

Av prövningsnämnd behandlad taxeringsfråga må återförvisas till nämnden för förnyad behandling.

Eftertaxering

106 §.

Har skattskyldig i uppgift eller upplysning, avgiven till ledning vid taxering, lämnat oriktigt meddelande i avseende å förhållande, som icke varit av allenast oväsentlig betydelse för taxeringen, och har meddelandet följts eller har eljest meddelandet föranlett att den skattskyldige icke blivit taxerad eller att han blivit för lågt taxerad till kommunal inkomstskatt inom vederbörande kommun eller till statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt, skall han eftertaxeras för vad som genom berörda förfarande förut undgått taxering.

Föreligga sådana omständigheter, som i föregående stycke sägs, och kan på grund av vad sålunda och i övrigt förekommit antagas att av den skattskyldige lämnade uppgifter icke varit av beskaffenhet att kunna läggas

till grund för en riktig taxering, skall genom eftertaxering sådan taxering åvägabringas.

Vad ovan sagts skall äga motsvarande tillämpning, om skattskyldig, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning.

107 §.

Eftertaxering må icke ske med mindre fråga därom prövats inom fem år efter det år, då taxeringen rätteligen bort verkställas av taxeringsnämnd. Har den skattskyldige avlidit, åsättes eftertaxering hans dödsbo, dock att sådan eftertaxering icke må ske med mindre fråga därom prövats inom två år efter utgången av det kalenderår, under vilket bouppteckning efter honom blivit ingiven för registrering.

108 §.

Fråga om eftertaxering prövas, efter framställning från taxeringsintendent, av den prövningsnämnd, som haft att upptaga besvär rörande den skattskyldiges taxering det år framställningen avser.

Om handläggning av sådan framställning skall i tillämpliga delar gälla vad i denna förordning stadgas om besvär över taxeringsnämnds beslut.

Om riksskattestyrelsen

109 §.

För rådgivande och vägledande verksamhet rörande tillämpning av denna förordning samt av de skatteförfattningar, enligt vilka taxering verkställas på sätt i denna förordning sägs, ävensom för samordning av taxeringskontrollen skall finnas en riksskattestyrelse.

Styrelsen äger, i enlighet med vad därom är särskilt stadgat, på begäran meddela förhandsbesked i taxeringsfrågor.

Styrelsen har i övrigt att fullgöra de uppgifter som angivas i denna förordning eller annan författning.

110 §.

Frågor som angivas i 109 § andra stycket ävensom de frågor i övrigt som av riksskattestyrelsens chef bestämmas skola inom riksskattestyrelsen avgöras av en särskild nämnd (riksskattestyrelsens nämnd).

Riksskattestyrelsens chef, som skall vara lagfaren, är ordförande i nämnden.

I nämnden skola ingå ytterligare sex av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år förordnade ledamöter, varav en förordnas till vice ordförande i nämnden. Vice ordföranden och ytterligare två av nämndens ledamöter skola vara lagfarna eller hava avlagt examen vid handelshögskola. De nu nämnda ledamöterna skola tillika vara erfarna i domarvärv eller i administrativ

verksamhet. Övriga tre ledamöter skola utses så att kännedom om förhållandena inom olika områden av förvärvslivet kommer att förefinnas inom nämnden.

För nämndens ledamöter skola finnas sammanlagt fjorton suppleanter. Vad ovan stadgas angående ledamöterna skall äga motsvarande tillämpning beträffande suppleanterna.

Förordnande såsom ledamot eller suppleant kan när som helst återkallas. Avgår ledamot eller suppleant, skall annan förordnas för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne var utsedd.

Ledamöter och suppleanter skola vara svenska medborgare. Ej må uppdraget utövas av den, som är omyndig eller i konkurstillstånd.

Kungl. Maj:t äger meddela föreskrifter angående när nämnden är att anse som beslutför ävensom angående inkallandet av suppleanter.

111 §.

Riksskattestyrelsens chef och, efter dennes bestämmande, annan befattningshavare vid riksskattestyrelsen äga i fråga om handlingar och uppgifter, som avses i 40 §, samma befogenhet som tillkommer taxeringsintendent.

Närmare bestämmelser om riksskattestyrelsens organisation och verksamhet meddelas av Kungl. Maj:t.

Särskilda föreskrifter

112 §.

Vid granskning av statsverkets räkenskaper inom riksräkenskapsverket må med avseende å verkställd taxering anmärkning icke framställas.

113 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de föreskrifter med avseende å taxeringsförfarandet, som finnas erforderliga för tillämpning av överenskommelse med främmande stat till förekommande av eller lindring i dubbelbeskattning.

114 §.

Formulär till blanketter och längder, varom i denna förordning förmäles, ävensom formulär till andra för taxeringsarbetet erforderliga blanketter fastställas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av riksskattestyrelsen.

Om straff och viten

115 §.

Innehållet i deklARATION eller annan i 47 § avsedd handling må, utom i de fall som anges i nämnda paragraf, icke yppas för annan än den som själv må taga del av handlingen i fråga.

Vad som med stöd av bestämmelserna i denna förordning inhämtats vid taxeringsrevision eller vid granskning av handling, som avses i 40 §, må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med revisionen eller granskningen avsedda ändamålet.

Ej heller må för obehörig uppenbaras vad som upplysts eller i övrigt yttrats vid sammanträde med taxeringsnämnd eller sådant sammanträde med prövningsnämnd som icke är offentligt.

Bryter någon mot vad ovan i denna paragraf är stadgat, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen.

116 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som lämnat oriktig uppgift i självdeklaration eller till sådan deklaration hörande handling eller i särskild uppgift angående renskötsel eller i annan upplysning, som meddelats till ledning vid egen taxering, stadgas i skattestrafflagen.

Förekommer anledning att brott, som avses i första stycket, föröväts, skall taxeringsintendenten i länet göra anmälan till åklagare. Det åligger taxeringsassistent, så ock annan som verkställer taxeringskontroll att underätta taxeringsintendenten om fall, i vilka sådant brott kan misstänkas.

117 §.

Har den, som är pliktig avgiva självdeklaration, till någon, som enligt denna förordning är skyldig meddela kontrolluppgift angående honom, lämnat oriktig upplysning rörande namn och andra förhållanden och har han därvid haft uppsåt att försvåra uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande, straffes med dagsböter, lägst trettio.

118 §.

Har någon, ehuru skyldig att avgiva självdeklaration, icke behörigen avlämnat sådan deklaration inom föreskriven tid eller avlämnar han självdeklaration med så bristfälligt innehåll att den uppenbarligen icke är ägnad att ligga till grund för taxering, straffes med böter, högst trehundra kronor.

Till påföljd, som i första stycket sägs, skall jämväl dömas

1) den som ej fullgör skyldighet enligt 22 § 1 mom. att avlämna där avsedda handlingar och uppgifter,

2) den som ej fullgör i 25 § föreskriven skyldighet att avlämna uppgift rörande inkomst och förmögenhet, som icke i självdeklaration uppgivits till beskattning,

3) den som ej fullgör honom enligt 33 eller 34 § åliggande skyldighet att utan anmaning avlämna uppgifter till ledning vid annans taxering,

4) den som ej fullgör vad honom åligger på grund av förordnande, som i 36 § sägs,

5) den som ej fullgör i 38 § föreskriven skyldighet att utan anmaning avlämna särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag,

6) den som ej fullgör i 39 § 1 mom., 2 mom. andra och tredje styckena samt 3 mom. föreskriven skyldighet att avlämna uppgifter om utdelningar och räntor,

7) den som ej fullgör skyldighet enligt 43 § att lämna uppgift till ledning vid beskattning utom riket.

Vad i denna paragraf stadgas äger ej tillämpning, där gärningen är belagd med straff i strafflagen.

Finnes försummelse, som avses i denna paragraf, ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

119 §.

Har någon i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptagas i deklarationen, straffes, där ej gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott, med böter, högst trehundra kronor.

120 §.

Brott, som avses i 115 § må, där det ej innefattar ämbetsbrott, av åklagare åtalas endast efter angivelse av målsägande.

Brott, varom i 118 och 119 §§ sägs, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av taxeringsintendent.

121 §.

Vite, som förelägges enligt denna förordning, må ej bestämmas under etthundra kronor eller över tiotusen kronor.

Vite må icke föreläggas staten, kommun eller annan menighet, ej heller ämbets- eller tjänsteman i tjänsten.

122 §.

Om uttagande av vite förordnar länsstyrelsen efter anmälan av taxeringsintendent.

Finnes, då fråga uppkommer om utdömande av vite, ändamålet med vitet hava förfallit, må vitet ej utdömas.

Vid prövning av anmälan enligt första stycket må jämväl fråga, huruvida och med vilket belopp vitet bort föreläggas, komma under bedömande.

123 §.

Över beslut, varigenom vite förelagts, må klagan ej föras.

Talan mot länsstyrelsens beslut i fråga om utdömande av vite må föras genom besvär hos kammarrätten av den som förpliktats utgiva vite, så ock av taxeringsintendent. Besvären skola ingivas eller insändas till den länsstyrelse, som meddelat det överklagade beslutet, inom tre veckor från det klaganden fick del därav. Besvären må ock inom tid som nu sagts ingivas eller insändas till kammarrätten, som har att omedelbart översända handlingarna till länsstyrelsen.

Sedan besvär, som avses i andra stycket, inkommit till länsstyrelsen, skall denna infordra förklaring över besvären från motparten, samt översända avskrift av gemålet till klaganden. Finnes för målets beredande ytterligare skriftväxling böra äga rum, äger länsstyrelsen förordna därom. Handlingarna skola skyndsamt överlämnas till kammarrätten med det yttrande, vartill omständigheterna giva anledning.

Om klagan över kammarrättens utslag i fråga om utdömande av vife skall vad i 91 § stadgas äga motsvarande tillämpning, dock att besvärstiden skall vara tre veckor från det klaganden erhöi del av utslaget.

Om kostnader för taxeringsarbetet

124 §.

1 mom. Av statsmedel bestridas:

- 1) ersättning åt ordförandena i taxeringsnämnderna,
- 2) gottgörelse för det i samband med taxeringsförrättningar jämligt 12 § 1 mom. lämnade biträde,
- 3) bidrag till kostnader, som kommun åtagit sig för särskilda anstalter för taxeringsarbetet genom tillhandahållande av tjänstemän enligt 12 § 2 mom. eller annorledes, därest dessa anstalter finnas äga särskilt värde för det allmänna,
- 4) kostnader för taxeringen, vilka omförmälas i 3 samt 5—8 mom. här nedan.

2 mom. Det åligger länsstyrelsen att, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t utfärdar, meddela beslut om de ersättningar och bidrag, som skola utgå enligt bestämmelserna i 1 mom. 1)—3).

3 mom. Sakkunnig erhåller för av honom verkställd utredning eller undersökning gottgörelse, som — med iakttagande av de särskilda föreskrifter rörande disposition av medel för ändamålet, Kungl. Maj:t må finna nödigt meddela — bestämmas av länsstyrelsen eller, då den sakkunnige biträtt den mellankommunala prövningsnämnden eller allmänna ombudet hos nämnden, av denna nämnd.

4 mom. Uppgift rörande de jämligt 2 och 3 mom. utbetalda ersättningsbeloppen, avseende sistförflutna budgetår, skall årligen före juli månads utgång av länsstyrelsen insändas till finansdepartementet.

5 mom. De personer, som jämligt 54 § inkallats av länsstyrelsen för meddelande av upplysningar eller för överläggningar rörande taxeringsarbetet, ävensom

de ordförande i taxeringsnämnd, som på vederbörlig kallelse inställt sig vid instruktionssammanträde, som anordnats genom länsstyrelsens försorg,

äga att för inställelsen åtnjuta arvode med nitton kronor för sammanträdesdag samt i förekommande fall resekostnadsersättning och traktement enligt rese- och traktementsklass II B i allmänna resereglementet.

Ersättning efter ovannämnda grunder tillkommer jämväl sakkunnig, som biträtt i taxeringsfrågor.

6 mom. Ersättning till lappfogde för inställelse vid sammanträde med taxeringsnämnd enligt 55 § 2 mom. utgår enligt allmänna resereglementet.

7 mom. Ordföranden i den mellankommunala prövningsnämnden och allmänna ombudet hos nämnden åtnjuta arvode med belopp, som bestämmas av Kungl. Maj:t.

Ersättning åt de till allmänna ombudets förfogande ställda biträden, åt protokollförare hos nämnden samt åt övrig hos nämnden anställd kanslipersonal bestämmas likaledes av Kungl. Maj:t.

Till bestridande av övriga av nämndens verksamhet föranledda utgifter anvisar Kungl. Maj:t, efter förslag av nämnden, erforderliga medel.

8 mom. Sådan ledamot i prövningsnämnd, som icke är befattningshavare i statens tjänst, äger för tid, varunder han varit inkallad till tjänstgöring, åtnjuta arvode med trettio kronor om dagen. Ledamot, som är befattningshavare i statens tjänst, skall för tjänstgöringen åtnjuta, jämte ersättning för avlöningsförmåner, som han får avstå under tjänstledighet för ifrågasvarande uppdrag, arvode med belopp, som bestämmas av Kungl. Maj:t. Därjämte skall ledamot i förekommande fall åtnjuta resekostnadsersättning och traktamente enligt rese- och traktamentsklass I A i allmänna resereglementet.

125 §.

Av kommun valda ledamöter i taxeringsnämnd äga, därest sådant beslutas av kommunen, att av dess medel åtnjuta dagtraktamente, ersättning för särskild resdag och resekostnadsersättning efter de grunder, som i kommunallagen stadgas angående sådan gottgörelse till ledamöter i kommunala nämnder. Ersättning efter enahanda grunder må av kommunens medel utgå jämväl till ordningsman i lappby för inställelse vid sammanträde enligt 55 § 2 mom.

De av landstingskommunens förvaltningsutskott valda ledamöter i särskild taxeringsnämnd äga för sin inställelse vid nämndens sammanträden åtnjuta dagtraktamente och resekostnadsersättning av landstingskommunens medel efter de för landstingsmän stadgade grunder.

Fastighetstaxering

Allmän fastighetstaxering

Nämnder och verksamhetsområden

126 §.

1 mom. För allmän fastighetstaxering skola i första instans finnas å landet: beredningsnämnder, som uppgöra förslag till taxering, och fastighetstaxeringsnämnder, som besluta om taxering, samt

i städerna: fastighetstaxeringsnämnder, som omedelbart verkställa taxering.

Beredningsnämndernas och fastighetstaxeringsnämndernas verksamhetsområden äro *beredningsdistrikt* och *fastighetstaxeringsdistrikt*.

Beredningsdistrikt skall utgöras av kommun eller del av kommun. Fastighetstaxeringsdistrikt å landet skall göras så stort, som omständigheterna lämpligen medgiva, och omfatta flera beredningsdistrikt. Ett beredningsdistrikt må ej uppdelas mellan olika fastighetstaxeringsdistrikt.

Indelning i distrikt verkställas av länsstyrelsen senast den 30 april året näst före taxeringsåret.

2 mom. Varje län utgör ett *fastighetsprövningsdistrikt* med en *fastighetsprövningsnämnd*.

Fastighetsprövningsnämnd beslutar över anförda besvär och gjorda framställningar i anledning av fastighetstaxeringsnämndernas beslut.

127 §.

1 mom. Antalet ledamöter i beredningsnämnd bestämmes av länsstyrelsen i samband med indelningen i beredningsdistrikt och skall utöver ordföranden utgöra minst fyra.

Ordföranden förordnas av länsstyrelsen i samband med indelningen i beredningsdistrikt.

Övriga ledamöter jämte suppleanter, en för varje ledamot, väljas av kommunalfullmäktige senast den 30 juni året näst före taxeringsåret. I samband med valet må en av ledamöterna utses att på kommunens bekostnad deltaga uti det i 139 § 1 mom. omförmälda sammanträdet.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd må ej vara ledamot i någon av de till fastighetstaxeringsdistriktet hörande beredningsnämnderna.

Om utgången av val skall den som därvid fört ordet underrätta länsstyrelsen och de valda.

2 mom. Besvär över val av ledamöter och suppleanter i beredningsnämnd må anföras hos länsstyrelsen inom tre veckor efter valets förrättande; och skall i övrigt om vals överklagande i tillämpliga delar gälla vad i kommunallagen är stadgat angående besvär över beslut av kommunens fullmäktige. Finner länsstyrelsen anledning förordna om nytt val på grund därav, att vid valet icke i enlighet med vad därom är stadgat i 167 §, jämförd med 9 § 1 mom., olika grupper av skattskyldiga blivit vederbörligen företrädde, har länsstyrelsen att meddela föreskrift, huru många ledamöter för varje grupp som skola väljas. Överklagas det därefter företagna valet och befinnes det samma icke böra fastställas, äger länsstyrelsen utse ledamöter i nämnden.

Över länsstyrelsens beslut må klagan icke föras.

128 §.

1 mom. Fastighetstaxeringsnämnd består av ordförande samt ytterligare å landet sex och i stad fyra eller, i vissa fall, sex ledamöter.

Ordföranden och ytterligare en ledamot förordnas av länsstyrelsen i samband med indelningen i fastighetstaxeringsdistrikt.

I övrigt inträda i nämnden:

å landet:

- a) två av landstingskommunens förvaltningsutskott valda ledamöter,
- b) vederbörande beredningsnämndsordförande,
- c) två av kommunalfullmäktige valda ledamöter, av vilka minst en skall hava tjänstgjort i beredningsnämnd inom vederbörande kommun,

och skola dessa ledamöter tjänstgöra, de av landstingskommunens förvaltningsutskott valda i hela taxeringsdistriktet, beredningsnämndsordföranden då fråga är om taxering av fastighet inom hans beredningsdistrikt, samt de av kommunalfullmäktige valda, då fråga är om taxering av fastighet inom kommun för vilken de valts; samt

i stad:

tre eller, därest länsstyrelsen med hänsyn till fastighetsdistriktets utsträckning eller andra förhållanden så förordnat, fem av stadsfullmäktige valda ledamöter.

Val av ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd jämte suppleanter, en för varje ledamot, skall förrättas senast den 30 juni året näst före taxeringsåret.

Om utgången av här omförmälda val har den som därvid fört ordet att underrätta länsstyrelsen och de valda.

2 mom. Besvär över val av ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd må anföras i den ordning, som i 127 § 2 mom. sägs. Vad i övrigt finnes stadgat i samma mom. skall hava motsvarande tillämpning å här ifrågakarande val.

129 §.

Fastighetsprövningsnämnd i län skall utgöras av de personer, som äro ledamöter av prövningsnämnden i länet, samt ytterligare nio ledamöter, vilka utses av länsstyrelsen senast den 15 augusti året näst före taxeringsåret. Av sistnämnda ledamöter skola tre utses bland dem, som efter förordnande av länsstyrelsen eller val av landstingskommunens förvaltningsutskott äro ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd, tre bland dem, som efter val av kommun äro ledamöter i sådan nämnd, samt tre bland personer inom länet, som icke äro ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd men genom sin verksamhet kunna antagas besitta sakkunskap i fråga om fastighetsvärdering.

Enligt samma grunder, som gälla för utseende av ovannämnda nio ledamöter, utser länsstyrelsen sex suppleanter för dem.

Prövningsnämnden i Stockholm är tillika fastighetsprövningsnämnd i staden.

Vad i 7 § 1 mom. tredje stycket är stadgat om prövningsnämnd skall även gälla fastighetsprövningsnämnd.

Ordföranden i prövningsnämnden skall vara fastighetsprövningsnämndens ordförande.

Fastighetsprövningsnämnd biträdes av det i 8 § 2 mom. omnämnda kansliet.

130 §.

I län, där länsstyrelsen så finner erforderligt, förordnar länsstyrelsen senast den 30 april året näst före år, då allmän fastighetstaxering äger rum, två personer (konsulenter för taxering av vattenfallsfastighet) att vid nämnda taxering biträda nämnderna, såvitt angår taxering av outbyggda vattenfall, kraftverk och regleringsdammar. Av konsulenterna skall den ene företräda taxeringsteknisk och den andre vattenkraftteknisk sakkunskap.

Konsulenterna skola biträda nämnderna vid taxeringen huvudsakligen genom upprättande av liggare över vattenfallsfastigheter, som böra bliva föremål för taxering, komplettering av deklarationsmaterialet samt avgivande av skriftliga utlåtanden till ledning vid taxeringen.

Konsulent äger, då fråga är om taxering av vattenfallsfastighet, närvara vid nämnds sammanträde med rätt att deltaga i överläggning men ej i beslut.

Vad i denna förordning stadgas om befogenhet för taxeringsassistent att infordra uppgifter samt att taga del av deklARATIONER och andra handlingar samt om tystnadsplikt skall äga motsvarande tillämpning beträffande konsulent för taxering av vattenfallsfastighet.

Deklaration och andra uppgifter till ledning vid allmän fastighetstaxering

131 §.

1 mom. Till ledning vid allmän fastighetstaxering skall för varje fastighet, med undantag för sådan, som avses i 5 § 2 mom. eller 5 § 4 mom. kommunalskattelagen, av fastighetens ägare utan anmaning avgivas deklARATION (*allmän fastighetsdeklARATION*). Därest fastighet innehaves av någon, som enligt 47 § kommunalskattelagen är att anse såsom ägare eller är i ägares ställe skyldig att erlægga skatt för garantibelopp för fastigheten, skall vad nu sagts om ägare i stället gälla sådan innehavare.

Allmän fastighetsdeklARATION skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär.

Allmän fastighetsdeklARATION skall innehålla uppgifter om fastighetens areal av olika ägoslag, användning och byggnader, gällande brandförsäkringsvärde, den senast för fastigheten erlagda köpeskillingen, hyror och därmed jämförlig avkastning av fastigheten samt till fastigheten hörande särskilda förmåner ävensom, beträffande jordbruksfastighet, om åkerjordens dränering, kreatursbesättningen och skogen, beträffande annan fastighet, om anskaffningsår och anskaffningskostnader för sådana maskiner och liknande tillgångar, för vilka särskilt maskinvärde skall angivas, samt

beträffande fastighet, därå vattenfall finnes, uppgifter om medelvattenföring och bruttofallohöjd vid medelvattenföring samt, där så kan ske, om magasinsvolym för års- och korttidsreglering, som är eller med sannolikhet väntas bliva genomförd, så ock, därest vattenfallet är utbyggt, om anläggningsår och anskaffningskostnader.

Är jordbruksfastighet upplåten till brukande av annan, skall nu föreskriven deklarationsskyldighet i fråga om åkerjordens användning och dess dränering samt om kreatursbesättningen åvila brukaren i stället för ägaren eller innehavaren.

Kungl. Maj:t må föreskriva, att vid avgivande av allmän fastighetsdeklaration utöver de uppgifter, som nu sagts, uppgifter skola lämnas för statistiskt ändamål.

2 mom. Efter anmaning är ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet skyldig att till ledning vid fastighetens taxering avgiva uppgift jämväl angående andra förhållanden än dem, som finnas angivna i deklarationsformuläret.

132 §.

Allmän fastighetsdeklaration skall avlämnas senast den 15 september året näst före det, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, och ingivas *antingen* direkt till vederbörande beredningsnämnds ordförande å landet eller fastighetstaxeringsnämnds ordförande i stad,

eller till länsstyrelse eller lokal skattemyndighet.

Har på föranstaltande av eller i samråd med länsstyrelsen i kommun vidtagits särskild anordning för mottagande av deklARATIONER, må deklARATION i enlighet därmed avlämnas.

133 §.

Har efter avlämnandet av allmän fastighetsdeklaration men före taxeringsårets ingång fastighet eller del därav övergått till ny ägare eller därmed likställd innehavare, äro såväl den förutvarande som den nye ägaren eller innehavaren skyldiga att inom tio dagar därefter härom göra anmälan till vederbörande beredningsnämnds ordförande å landet eller fastighetstaxeringsnämnds ordförande i stad eller till länsstyrelsen; och bör i fall, då genom överlåtelse fastighet blivit uppdelad, överlåtelsehandlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift företes.

134 §.

1 mom. Till ledning vid allmän fastighetstaxering skall lokal skattemyndighet avlämna de till myndigheten, enligt vad därom är särskilt stadgat, överlämnade lagfartsförteckningarna för tiden från och med den 1 juli året näst före det, då allmän fastighetstaxering senast ägde rum, till och med den 30 juni det år, då uppgiften skall avlämnas.

Hypoteksinrättning skall utan anmaning lämna uppgift å det värde, var till i hypoteksinrättningen till belåning anmäld fastighet blivit uppskattad

vid värdering, som blivit för dylikt låns erhållande anställd och godkänd under tiden från och med den 1 juli året näst före det, då allmän fastighetstaxering senast ägde rum, till och med den 30 juni det år, då uppgiften skall avlämnas.

2 mom. Uppgifter enligt 1 mom. skola avlämnas senast den 20 juli året näst före det, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, samt ingivas till länsstyrelsen i det län, där fastigheten är belägen.

Uppgifterna skola vid avlämnandet vara ordnade kommun- eller församlingsvis; och skall medelst särskilda omslag eller annorledes vara tydligt utmärkt, vilken kommun eller församling varje grupp av uppgifter avser.

135 §.

Brandförsäkringsanstalt är efter anmaning skyldig att till ledning vid allmän fastighetstaxering avlämna uppgift rörande försäkringsvärdet å byggnader, som äro hos anstalten försäkrade mot brandskada.

136 §.

Uppgiftspliktig, från vilken fastighetsdeklaration eller annan uppgift till ledning vid fastighetstaxering icke inom föreskriven tid inkommit, må anmanas att avgiva sådan deklaration eller uppgift.

Är avlämnad deklaration eller uppgift icke så upprättad, som i denna förordning sägs, må den uppgiftspliktige anmanas att avhjälpa bristen.

137 §.

Anmaning må utfärdas av taxeringsintendent samt av ordföranden i beredningsnämnd eller fastighetstaxeringsnämnd.

Vad i 26 § 4 mom. samt 30—32 §§ är stadgat om anmaning att inkomma med självdeklaration eller annan uppgift till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande anmaning som här avses.

Förberedande åtgärder

138 §.

1 mom. Angående skyldighet dels för statens skogsforskningsinstitut att före allmän fastighetstaxering fastställa centrala skogstaxeringsanvisningar samt till länsstyrelserna avlämna arealuppgifter m. m. dels ock för skogstyrelsen att före sådan taxering till länsstyrelserna lämna uppgifter rörande virkespriser m. m. stadgas i skogsvärderingsinstruktionen.

Det åligger landskamreraren att, med biträde av skogssakkunnig, på grundval av anvisningar och uppgifter som nu sagts samt i mån av behov inhämtade upplysningar upprätta förslag till lokala skogstaxeringsanvisningar varom likaledes är stadgat i skogsvärderingsinstruktionen.

2 mom. Före sammanträde, varom i 139 § 1 mom. förmäles, har landskamreraren att på grundval av de uppgifter, som jämlikt 134 § avlämnats, och de upplysningar, som eljest kunna vinnas, verkställa undersökning rörande

fastigheternas allmänna saluvärde å länets landsbygd. Länsstyrelsen äger kalla lämpligt antal personer med ingående kännedom om fastighetsvärdena att därvid tillhandagå landskamreraren med upplysningar.

139 §.

1 mom. Senast den 20 augusti året näst före det, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, skola efter kallelse av länsstyrelsen ordförandena i beredningsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna å länets landsbygd ävensom de beredningsnämndsledamöter, som därtill utsetts enligt 127 § 1 mom., samt de fastighetstaxeringsnämndsledamöter, vilka enligt 128 § 1 mom. utsetts av landstingskommunens förvaltningsutskott, sammanträda inför landskamreraren å en eller flera lämpliga orter för förberedande överläggningar rörande tillämpningen av de allmänna grunderna vid den förestående allmänna fastighetstaxeringen; och äger länsstyrelsen till dessa sammanträden kalla jämväl andra personer, vilka på grund av sin verksamhet eller eljest kunna antagas äga sakkunskap rörande fastighetsvärdena inom länet eller delar därav eller ock särskilt rörande värdering av skogsmark och skog.

Vid sådant sammanträde redogör landskamreraren för priserna vid försäljning av fastigheter inom länet under tiden efter senaste allmänna fastighetstaxering och för de slutsatser beträffande fastigheternas allmänna saluvärde, som enligt hans mening kunna dragas av dessa priser, så ock för övriga av honom kända förhållanden av beskaffenhet att inverka på nämnda värde. Därjämte skall landskamreraren framlägga jämlikt 138 § 1 mom. andra stycket upprättat förslag till lokala skogstaxeringsanvisningar ävensom, i den mån så finnes erforderligt, förslag till särskilda anvisningar jämväl i andra hänseenden, såsom angående redovisningen av olika ägoslag, värdesättning av övrig mark och bete å skogsmark samt enhetliga grunder för taxeringen av annan fastighet med mera. Avser sammanträdet överläggning angående taxeringen inom allenast viss del av länet, skola redogörelserna och förslagen därefter lämpas.

För sådana trakter inom länet, där jordbruksfastigheterna kunna med avseende å ägoslag och jordens beskaffenhet anses vara väsentligen likartade, böra de vid dessa sammanträden närvarande på grundval av den redogörelse, landskamreraren enligt vad nyss är sagt har att avgiva, beträffande fastigheter i skilda storleksgrupper föreslå vissa värden för ytenhet mark av olika ägoslag, godhetsklasser och brukningsförhållanden under förutsättning av normalt byggnadsbestånd, vilka enhetsvärden må tjäna till ledning vid taxeringen av jordbruksfastigheter. Jämväl i fråga om annan fastighet samt beträffande värdesättning av skogsmark och växande skog skola övervägas enhetliga grunder för taxeringen.

2 mom. Skulle för åstadkommande av en jämn och likformig taxering i stad länsstyrelsen finna lämpligt, att sammanträde inför landskamreraren

hållas med ordförande och ledamöter av stadens fastighetstaxeringsnämnder, må sådant sammanträde äga rum före taxeringsarbetets påbörjande. Därvid skola stadgandena i 1 mom. hava motsvarande tillämpning.

3 mom. Landskamreraren har att, sedan sammanträden enligt första och andra momenten hållits, upprätta och senast den 25 augusti året näst före taxeringsåret till riksskattestyrelsen insända förslag till anvisningar för fastighetstaxeringen inom länet, däri inbegripet lokala skogstaxeringsanvisningar. Riksskattestyrelsen skall senast den 15 september året näst före taxeringsåret till landskamreraren återställa förslaget jämte de erinringar mot detsamma, som styrelsen funnit anledning framställa. Landskamreraren har att förelägga fastighetsprövningsnämnden omförmälda förslag och erinringar. Fastighetsprövningsnämnden skall på grundval av nämnda handlingar fastställa lokala skogstaxeringsanvisningar och övriga anvisningar till ledning för fastighetstaxeringen, vilka senast den 30 september året näst före taxeringsåret skola tillställas ordförandena i beredningsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna samt samtidigt överändas till riksskattestyrelsen.

140 §.

Sedan de av fastighetsprövningsnämnden fastställda lokala skogstaxeringsanvisningarna och övriga anvisningar för fastighetstaxeringen kommit ordförandena i beredningsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna tillhanda och innan beredningsnämnderna börja det egentliga arbetet, skall å landet ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden, efter samråd med taxeringsintendenten i länet angående tid och plats, sammankalla de av länsstyrelsen och landstingskommunens förvaltningsutskott utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnden ävensom samtliga ordförande i de till fastighetstaxeringsdistriktet hörande beredningsnämnderna till överläggningar rörande det förestående taxeringsarbetet. Vid överläggningarna bör uppmärksamhet ägnas åt åtgärder för befordrande av likformig taxering inom fastighetstaxeringsdistriktets olika delar samt åt spörsmål, som kunna förväntas vålla beredningsnämnderna svårigheter.

141 §.

1 mom. Sedan länsstyrelsen ombesörjt, dels att de vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering tillgängliga jordregisterutdragen blivit fullständiga med de anteckningar, som efter utdragens upprättande tillkommit i jordregistret, dels att utdrag verkställt av jordregistret i de delar, som upplagts under samma tidrymd, skall länsstyrelsen senast den 15 september året näst före taxeringsåret till ordföranden i vederbörande beredningsnämnd översända omförmälda utdrag ävensom de vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering och därefter avgivna, hos länsstyrelsen förvarade fastighetsdeklarationer och andra uppgifter rörande fastigheter inom beredningsdistriktet.

I den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer, skall beredningsnämndens ordförande därjämte erhålla tillgång till de vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering upprättade fastighetslängderna, såvitt beredningsdistriktet angår.

2 mom. Samtidigt med översändande av de av fastighetsprövningsnämnden fastställda lokala skogstaxeringsanvisningarna och övriga anvisningar för taxeringen på sätt i 139 § 3 mom. sägs här länsstyrelsen att till ordföranden i den beredningsnämnd å landet eller fastighetstaxeringsnämnd i stad, som i varje särskilt fall vederbör, översända de i 134 § omförmälda uppgifterna.

Beredningsnämndernas verksamhet

142 §.

Beredningsnämndens ordförande åligger huvudsakligen:

1) att tillhandahålla deklara-tionsblanketter samt meddela den som därom framställer begäran erforderliga upplysningar om honom åliggande deklara-tionsskyldighet och sättet för dess fullgörande,

2) mottaga, ordna och granska deklara-tioner, uppgifter och andra hand-lingar,

3) vidtaga åtgärder för felande deklara-tioners och andra uppgifters in-förskaffande,

4) tillse att anmälda eller eljest kända förändringar i avseende å ägande-rättsförhållandena bliva iakttagna och införda i fastighetslängden,

5) kalla nämndens ledamöter till sammanträde, leda nämndens arbete och vid sammanträdena vara föredragande,

6) ombesörja förandet av nämndens protokoll och längder samt övriga göromål av expeditionell art, samt

7) avgiva yttranden i besvärsmål.

Vid fullgörande av honom åliggande uppgifter må ordförande åtnjuta biträde av personal, som för sådant ändamål kan anvisas.

143 §.

1 mom. Beredningsnämndens sammanträden hålles å tid och plats, som ordföranden bestämmer efter samråd med ordföranden i fastighetstaxe-ringsnämnden. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla sin suppleant och tillika härom underrätta ordföranden i beredningsnämnden.

Vid sammanträdena föres protokoll i erforderlig omfattning. Protokollet justeras av två av nämnden utsedda ledamöter.

2 mom. Sammanträde med beredningsnämnd skall hållas inom slutna dörrar. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet är dock be-rättigad att företräda inför beredningsnämnd för att meddela upplysningar till ledning vid taxering av fastigheten.

3 mom. Taxeringsintendenten i länet eller av honom beordrad tjänsteman äger närvara vid sammanträde med beredningsnämnd till fullgörande av vad honom åligger enligt 167 §, jämförd med 53 §.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd äger närvara vid sådant sammanträde och därunder delta i överläggningen men ej i besluten.

144 §.

Vid beredningsnämndens första sammanträde skall ordföranden, innan taxeringsarbetet tager sin början, avgiva noggrann redogörelse ej mindre rörande av fastighetsprövningsnämnden fastställda enhetsvärden och övriga värderingsgrunder, såvitt distriktet berör, än även rörande de köp av jordbruksfastighet inom distriktet, som förekommit under tiden efter senaste allmänna fastighetstaxering, samt de slutsatser beträffande fastigheternas allmänna saluvärde i orten, som enligt ordförandens mening kunna dragas av de vid dessa köp tillämpade priser. Finnas inom distriktet fastigheter med skog, bör i redogörelsen tillika lämnas upplysning rörande det virkesförråd, som i medeltal per hektar finnes inom länet eller vederbörlig del därav, och dess fördelning på trädslagsklasser och förrådsgrupper samt, i förekommande fall, trädslag ävensom rörande innehållet i övrigt av de lokala skogstaxeringsanvisningarna.

145 §.

1 mom. Beredningsnämnden har att föreslå värden för fastigheterna i distriktet.

2 mom. Beredningsnämndens förslag till taxering skola upptagas i taxeringslängd (*fastighetslängd*). Närmare föreskrifter angående längdens förande meddelas av Kungl. Maj:t. Fastighetslängden underskrives av beredningsnämndens ordförande och ledamöter.

3 mom. De av beredningsnämnden följda grunderna för taxeringen, såvitt angår jordbruksfastighet, skola för varje fastighet upptagas i en särskild längd enligt fastställt formulär. Denna längd skall med lämpliga mellanrum under beredningsarbetet framläggas för nämnden, som i händelse av ojämnhet i taxeringen har att verkställa erforderlig jämkning. Då nämndens förslag till taxering föreligger färdigt, skall längden i justerat skick fogas vid protokollet. Senast den 20 december skall ordföranden översända sammandrag av längden till landskamreraren i länet.

146 §.

Vad i 56 och 58 §§ är stadgat om jäv och omröstning i taxeringsnämnd skall äga motsvarande tillämpning beträffande beredningsnämnd.

Beslut må icke fattas av beredningsnämnd, såvida icke ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes. Dock skall den omständigheten, att

ledamot av nämnden har att avträda vid behandling av viss taxering, icke utgöra hinder mot att beslut fattas rörande ifrågavarande taxering.

Ordföranden har att i fastighetslängden angiva det värde, han ansett böra föreslås, i de fall, då beredningsnämndens beslut utfallit på annat sätt.

Annan ledamot i beredningsnämnd, som deltagit i nämndens beslut, äger anföra reservation mot beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

Av nämnden anlita sakkunnig äger att beträffande taxering, vid vars handläggning han biträtt, anteckna särskild mening till protokollet.

147 §.

Beredningsnämndens förslag skall föreligga färdigt senast den 10 december året näst före taxeringsåret.

Beredningsnämndens ordförande skall senast den 15 i nämnda månad med allmänna posten tillsända sådan ägare eller därmed likställd innehavare av skattepliktig fastighet, vilkens namn och postadress äro för ordföranden kända, underrättelse om det för fastigheten föreslagna taxeringsvärdet. Underrättelse som nu sagts skall även innehålla upplysning, att ägaren eller innehavaren av fastigheten äger senast den 5 påföljande januari till beredningsnämndens ordförande avgiva skriftliga erinringar mot förslaget.

Beredningsnämndens förslag skall under tio dagar viss angiven tid på dagen hållas tillgängligt inom kommunen hos beredningsnämndens ordförande eller någon dess ledamot, med rätt för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet inom distriktet att på sätt och inom tid, som i nästföregående stycke stadgas, avgiva erinringar mot förslaget, åliggande det ordföranden att sådant i vederbörlig ordning kungöra.

Därest erinran mot förslaget avgivits eller känt blivit, att beträffande i fastighetslängden uppförd fastighet före årsskiftet inträffat sådan omständighet, som föranleder, att fastigheten skall uppdelas i flera taxeringsenheter, skall ordföranden senast den 20 januari hålla sammanträde med beredningsnämnden, som har att yttra sig över inkommen erinran samt i förekommande fall avgiva nytt förslag till taxering. Dylika yttranden och förslag upptagas i protokollet.

Senast den 25 januari skall beredningsnämndens ordförande till ordföranden i fastighetstaxeringsnämnden överlämna de upprättade fastighetslängderna, behörigen summerade, ävensom nämndens protokoll, de deklARATIONER och andra skriftliga uppgifter och upplysningar, som avlämnats till ledning vid taxeringen, samt de enligt 141 § beredningsnämndens ordförande tillhandakomna handlingarna.

Fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet

148 §.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd *å landet* skall huvudsakligen

1) för vinnande av jämnhet och likformighet i taxeringen följa arbetet i beredningsnämnderna inom fastighetstaxeringsdistriktet samt i erforderlig utsträckning lämna anvisningar för arbetets bedrivande,

2) före fastighetstaxeringsnämndens sammanträde granska de från beredningsnämndernas ordförande inkomna längderna och övriga handlingar och därvid särskilt undersöka, huru beredningsnämnderna tillämpat de enhetsvärden och de värderingsgrunder i övrigt, som av fastighetsprövningsnämnden fastställts, ävensom huru beredningsnämndernas uppskattning av virkesförrådet och dess fördelning på trädslagsklasser och förrådsgrupper samt, i förekommande fall, trädslag överensstämmer med uppgifterna härom i de för taxeringen fastställda lokala skogstaxeringsanvisningarna,

3) vidtagna åtgärder för införskaffande av de uppgifter och upplysningar, som ytterligare må finnas erforderliga för taxeringen,

4) kalla fastighetstaxeringsnämndens ledamöter till sammanträden och om utsatt tid och ställe härför i god tid underrätta länsstyrelsen,

5) leda nämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet,

6) ombesörja förandet av nämndens protokoll och längder, samt

7) avgiva yttranden i besvärsmål.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd *i stad* har enahanda åligganden som i 142 § stadgas för ordförande i beredningsnämnd. Det åligger honom att i god tid underrätta länsstyrelsen om utsatt tid och plats för fastighetstaxeringsnämndens sammanträden.

Vid fullgörande av honom åliggande uppgifter må ordförande i fastighetstaxeringsnämnd åtnjuta biträde av personal, som för sådant ändamål kan anvisas.

149 §.

1 mom. Sammanträden med fastighetstaxeringsnämnd *å landet* hållas å tid och plats, som ordföranden bestämmer. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla för honom utsedd suppleant och tillika härom underrätta ordföranden. Föredragande i nämnden är vederbörande beredningsnämnds ordförande beträffande de fastigheter, som tillhöra hans beredningsdistrikt.

Vid sammanträdena föres protokoll i erforderlig omfattning. Protokollet justeras av två av nämnden utsedda ledamöter.

Sammanträde med nämnden skall hållas inom slutna dörrar.

Angående rätt för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet att företräda inför nämnden samt om befogenhet för taxeringsintendenten i länet eller av honom beordrad tjänsteman att närvara vid sammanträde

med fastighetstaxeringsnämnd å landet skola bestämmelserna i 143 § 2 och 3 mom. äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Innan fastighetstaxeringsnämnd å landet börjar det egentliga arbetet, skall ordföranden, efter samråd med taxeringsintendenten i länet angående tid och plats, kalla de av länsstyrelsen och landstingskommunens förvaltningsutskott utsedda ledamöterna ävensom samtliga ordförande i beredningsnämnderna i de till fastighetstaxeringsdistriktet hörande beredningsdistrikten till ett förberedande sammanträde. Vid detta har ordföranden, med erforderligt biträde av beredningsnämndernas ordförande, att avgiva noggrann redogörelse för de värderingsgrunder, efter vilka varje beredningsnämnd upprättat sitt förslag, ävensom för sin egen mening, huruvida och i vad mån dessa värderingsgrunder kunna anses överensstämma med av fastighetsprövningsnämnden fastställda enhetsvärden och anvisningar i övrigt eller eljest med de priser, som erhållits vid fastighetsförsäljningar i orten. På grundval av dessa redogörelser skola de vid sammanträdet närvarande taga under övervägande och för anteckning till protokollet uttala sin mening, vilka allmänna jämkningar av beredningsnämndernas förslag finnas erforderliga för en jämn och likformig taxering i hela fastighetstaxeringsdistriktet.

Avskrift av protokollet skall inom tio dagar efter sammanträdet av ordföranden översändas till landskamreraren, som har att, efter därav tagen del, till finansdepartementet insända de inkomna protokollsavskrifterna ävensom de i 145 § 3 mom. angivna sammandragen.

3 mom. Sedan det i 2 mom. omförmälda sammanträdet hållits, tager taxeringsarbetet sin början med de kommuner, där vid nämnda sammanträde beredningsnämndernas förslag ansetts tillfredsställande, samt fortgår kommun efter kommun och fastighet efter fastighet. Föredraganden har att i varje fall meddela såväl beredningsnämndens förslag som ock sin egen mening ävensom redogöra för inkomna erinringar och de ändringar, som beredningsnämnden funnit sig böra föreslå. Nämnden beslutar där-efter med vilket belopp taxeringsvärde skall åsättas varje fastighet.

Nämndens sålunda fattade beslut skola, där de skilja sig från beredningsnämndens förslag, antecknas i fastighetslängderna.

Fastighetslängderna underskrivas av nämndens ordförande och vederbörande beredningsnämndsordförande samt en av nämnden utsedd ledamot.

150 §.

1 mom. Sammanträden med fastighetstaxeringsnämnd i stad hållas inom staden å tid och ställe, som ordföranden bestämmer. Möter för ledamot hinder att tillstädeskomma, skall han i sitt ställe kalla för honom utsedd suppleant och tillika härom underrätta ordföranden.

Vid sammanträdena föras protokoll i erforderlig omfattning. Protokollet justeras av två av nämnden utsedda ledamöter.

Sammanträde med nämnden skall hållas inom slutna dörrar.

Angående rätt för ägare och därmed likställd innehavare av fastighet att företräda inför nämnden samt om befogenhet för taxeringsintendenten i länet eller av honom beordrad tjänsteman att närvara vid sammanträde med fastighetstaxeringsnämnd i stad skola bestämmelserna i 143 § 2 och 3 mom. äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Är stad indelad i två eller flera fastighetstaxeringsdistrikt och har sådant sammanträde, som i 139 § 2 mom. omförmäles, icke funnits erforderligt, skall länsstyrelsen uppdraga åt ordföranden i en av fastighetstaxeringsnämnderna att före taxeringsarbetets påbörjande kalla övriga ordförande och ledamöter till sammanträde för förberedande överläggningar rörande de allmänna grunder, som böra i stadens skilda delar komma i tillämpning vid taxeringen; och äger länsstyrelsen på framställning av den sammankallande ordföranden medgiva, att han må till detta sammanträde kalla jämväl andra personer, vilka på grund av sin verksamhet eller eljest kunna antagas äga sakkunskap rörande fastighetsvärdena inom staden.

3 mom. Fastighetstaxeringsnämnd i stad företager fastighetstaxeringen i den ordning, som finnes bäst lämpad för vinnande av jämnhet och likformighet mellan taxeringsvärdena i stadens olika delar. Nämnden beslutar, med vilket belopp taxeringsvärde skall åsättas varje fastighet. Nämnden bör i den omfattning, som befinnes lämplig, dessförinnan bereda ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet tillfälle att inom viss angiven tid yttra sig över av nämnden ifrågasatt värde å fastigheten.

Då ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet beredes tillfälle att yttra sig över det av nämnden ifrågasatta värdet å fastigheten, skall han samtidigt underrättas därom att särskild underrättelse om fastighetstaxeringsnämndens beslut icke kommer att tillsändas honom, därest erinringar icke riktats mot det ifrågasatta värdet och detta av nämnden fastställes såsom taxeringsvärde. Därjämte skall meddelandet innehålla upplysning om vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över fastighetstaxeringsnämndens beslut rörande taxeringen.

Fastighetstaxeringsnämndens beslut om taxering skola antecknas i fastighetslängd, och skola i fråga om denna längd stadgandena i 145 § 2 mom. hava motsvarande tillämpning. De av nämnden följda grunderna för taxeringen, såvitt angår jordbruksfastighet, skola upptagas i en särskild längd. I fråga om denna längd skall i tillämpliga delar gälla vad i 145 § 3 mom. sägs, dock att sammandrag av längden icke skall översändas till landskamreraren i länet.

151 §.

Vad i 56 och 58 §§ är stadgat rörande jäv och omröstning i taxeringsnämnd skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fastighetstaxeringsnämnd.

Beslut må icke fattas

av fastighetstaxeringsnämnd *å landet*, såvida icke ordföranden, föredraganden samt en av landstingskommunens förvaltningsutskott vald och en kommunvald ledamot äro tillstädes, samt

av fastighetstaxeringsnämnd *i stad*, såvida icke ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes. Dock skall den omständigheten, att medlem av fastighetstaxeringsnämnd har att avträda vid behandling av viss taxering icke utgöra hinder mot att beslut fattas rörande ifrågavarande taxering.

Ordföranden skall i händelse av avvikande mening låta densamma antecknas till protokollet. Motsvarande skyldighet har föredragande i fastighetstaxeringsnämnd *å landet*.

Annan ledamot i fastighetstaxeringsnämnd, som deltagit i nämndens beslut, äger anföra reservation mot beslut. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

Av nämnden anlita sakkunnig äger att beträffande taxering, vid vars handläggning han biträtt, anteckna särskild mening till protokollet.

152 §.

1 mom. Fastighetstaxeringsnämndens arbete bör taga sin början *å landet* senast den 5 februari under taxeringsåret och *i stad* senast den 1 oktober året dessförinnan, dock att vad nu sagts icke har avseende å Stockholm. Arbetet skall vara avslutat i länen senast den 25 mars och i Stockholm senast den 15 juni under taxeringsåret.

2 mom. Har ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet *å landet* avgivit erinringar mot beredningsnämndens förslag eller har fastighetstaxeringsnämnden, utan att erinringar avgivits, beslutat åsätta fastighet annat taxeringsvärde än det av beredningsnämnden föreslagna eller eljest beslutat frångå beredningsnämndens förslag, åligger det fastighetstaxeringsnämndens ordförande att tillsända ägaren eller innehavaren, därest dennes namn och postadress äro för ordföranden kända, underrättelse om det taxeringsvärde, som av fastighetstaxeringsnämnden beslutats.

Ordförande i fastighetstaxeringsnämnd *i stad* åligger att tillsända sådan ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, vilkens namn och postadress äro för ordföranden kända, underrättelse om det taxeringsvärde, som av nämnden beslutats. Vad nu sagts skall dock icke gälla, om meddelande rörande ifrågasatt taxeringsvärde tillsänts ägaren eller innehavaren och taxeringsvärde åsatts fastigheten på sätt i meddelandet angivits.

Underrättelse, som i detta moment avses, skall innehålla upplysning om vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över fastighetstaxeringsnämndens beslut.

3 mom. Senast den 31 mars eller vad angår Stockholm den 21 juni skall fastighetstaxeringsnämndens ordförande till länsstyrelsen insända fastig-

hetsdeklarationerna och övriga handlingar ävensom berednings- och fastighetstaxeringsnämndernas protokoll. Fastighetslängderna skola avlämnas å den tid och i den ordning, Kungl. Maj:t föreskriver.

4 mom. Fastighetslängderna, i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, skola vara att tillgå för landskamreraren, taxeringsintendent och fastighetsprövningsnämnden samt i den ordning, Kungl. Maj:t föreskriver, utom vad angår Stockholm, offentligen framläggas inom vederbörande kommun under minst fjorton dagar före den 15 maj under taxeringsåret.

Fastighetsprövningsnämndernas verksamhet

153 §.

Sedan fastighetslängderna med tillhörande handlingar inkommit till länsstyrelsen, skola längderna ävensom de hos berednings- och fastighetstaxeringsnämnderna förda protokollen granskas, varvid taxeringsintendent har att hos fastighetsprövningsnämnden göra framställningar om de åtgärder, som erfordras för åstadkommande av en med skatteförfattningarna överensstämmande, jämn och likformig fastighetstaxering.

Länsstyrelsen äger, där så anses erforderligt, kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att under granskningsarbetet infinna sig för upplysningars meddelande.

154 §.

Kungl. Maj:t äger förordna, att med ledning av de i 149 § 2 mom. andra stycket omförmälda handlingarna undersökning skall verkställas till utrönande, huruvida vid taxeringen av jordbruksfastigheter å landsbygden jämnhet och likformighet de olika länen emellan blivit uppnådd. Verkställles sådan undersökning, skall resultatet därav meddelas landskamrerarna och taxeringsintendenterna senast den 30 april under taxeringsåret.

Ovannämnda handlingar skola tillhandahållas kammarrätten senast den 1 oktober under taxeringsåret.

155 §.

1 mom. Fastighetsprövningsnämnds arbete skall vara avslutat senast den 30 september under taxeringsåret, i Stockholm den 31 oktober.

2 mom. Fastighetsprövningsnämnd eller dess ordförande äger, där så anses erforderligt, kalla ordförande eller ledamot i fastighetstaxeringsnämnd i länet eller andra i fastighetsvärdering kunniga och erfarna personer att infinna sig vid sammanträde med fastighetsprövningsnämnden eller hos dess ordförande för att meddela upplysningar.

156 §.

Fastighetsprövningsnämnden har att sörja för införskaffandet av erforderliga yttranden över hos fastighetsprövningsnämnden anförda besvär och

gjorda framställningar; där yttrandena därtill föranleda, skola påminnelser inforas från vederbörande. Taxeringsintendent har att åvägabringa för besvärens och framställningarnas prövning eljest erforderlig utredning.

157 §.

Beträffande fastighetsprövningsnämnds verksamhet skall i övrigt vad som stadgas om prövningsnämnd i 67—76, 78, 80, 81 och 83 §§ gälla i tillämpliga delar, därvid vad som stadgas angående besvär av taxeringsintendent skall tillämpas jämväl å framställning enligt 153 § samt vad som avser skattskyldig skall gälla ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet och annan, för vilken garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst.

Kammarrättens sammansättning i mål angående fastighetstaxering

158 §.

1 mom. Vid handläggning i kammarrätten av mål angående fastighetstaxering skola deltaga tre av rättens ledamöter, därav minst två ordinarie, av vilka sistnämnda en efter Kungl. Maj:ts förordnande skall föra ordet, samt två av de särskilda ledamöter, om vilka i 2 mom. förmäles; dock må utevaro av en av de särskilda ledamöterna icke hindra måls avgörande, därest tre av kammarrättens ledamöter äro om slutet ense.

Utän hinder av vad i första stycket sägs äger Kungl. Maj:t beträffande vissa grupper av ifrågavarande mål föreskriva, att bestämmelsen om särskilda ledamöters deltagande i målens handläggning ej skall äga tillämpning.

2 mom. Kungl. Maj:t förordnar för högst fem år i sänder minst nio, högst tjugi i praktiska värv förfarna män med god kändedom om fastighetsförhållandena i allmänhet att efter kallelse inträda såsom ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål, som i 1 mom. avses. Av dessa personer skola minst tre äga sakkunskap beträffande värdering av skogsmark och växande skog, minst två beträffande värdering av vattenfallsfastighet, minst två beträffande värdering av jordbruksfastighet i övrigt och minst två beträffande värdering av annan fastighet i övrigt. Avgår sådan person under den tid, för vilken han blivit utsedd, förordnar Kungl. Maj:t annan person i hans ställe.

Ledamot som här sägs skall vara svensk medborgare. Ej må sådant uppdrag utövas av den, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd.

3 mom. Kungl. Maj:t äger meddela närmare föreskrifter angående inkallande av de i 2 mom. nämnda ledamöter till tjänstgöring i kammarrätten samt angående ordnandet av kammarrättens arbete med handläggning av mål angående fastighetstaxering och därmed sammanhängande frågor.

Besvär och framställning hos fastighetsprövningsnämnd i anledning av fastighetstaxeringsnämnds beslut

159 §.

1 mom. Över beslut av fastighetstaxeringsnämnd må besvär anföras hos fastighetsprövningsnämnden

- 1) av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, såvitt fastigheten rör,
 - 2) av vederbörande kommun.

Besvären skola avfattas skriftligen samt ingivas eller insändas till prövningsnämndens kansli,

i länen senast den 15 maj under taxeringsåret och

i Stockholm senast den 10 augusti under taxeringsåret.

2 mom. Taxeringsintendent äger att genom framställning, som i 153 § sägs, yrka ändring i fastighetstaxeringsnämnds beslut.

Besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut

160 §.

1 mom. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, så ock kommun må anföra besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut rörande viss fastighet

a) om klaganden inom föreskriven tid besvärat sig hos fastighetsprövningsnämnden över fastighetstaxeringsnämndens beslut men hans talan icke bifallits,

b) om fastighetsprövningsnämnden ändrat fastighetens taxering utan att sådan ändring påyrkats av honom.

2 mom. Taxeringsintendent må anföra besvär, om fastighetsprövningsnämnden icke bifallit av honom gjord framställning eller fastighetsprövningsnämnden efter besvär ändrat fastighetstaxeringsnämnds beslut.

3 mom. Besvär till kammarrätten må endast innefatta fullföljande helt eller delvis av yrkande, som klaganden framställt hos fastighetsprövningsnämnden. Har denna ändrat fastighetstaxeringsnämnds beslut utan att yrkande därom framställts av klaganden, må besvären till kammarrätten icke innefatta längre gående yrkande än taxeringens bestämmande i enlighet med fastighetstaxeringsnämndens beslut.

4 mom. Vad i 89 och 90 §§ är stadgat rörande besvär över taxering för inkomst eller förmögenhet skall äga motsvarande tillämpning beträffande besvär över fastighetstaxering.

Vid besvär över fastighetsprövningsnämnds beslut i fråga om fastighetstaxering skall, utöver i 90 § angivna handlingar, fogas utdrag av taxeringslängd beträffande närmast föregående taxering av fastigheten.

Besvär i särskild ordning

161 §.

1 mom. Besvär i fråga om fastighetstaxering må hos prövningsnämnden i länet anföras i särskild ordning av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet

- 1) om fastigheten uppförts såsom skattepliktig, ehuru den är undantagen från skatteplikt, eller
- 2) om fastigheten taxerats å mer än en ort eller eljest taxerats i fall, där taxering av fastigheten icke bort äga rum, eller
- 3) om fastigheten på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende blivit felaktigt taxerad.

Har taxeringen prövats av kammarrätten eller av fastighetsprövningsnämnd, skola dock besvären anföras hos kammarrätten.

Kammarrätten må, om besvär som anförts i särskild ordning finnes böra upptagas till prövning, förordna att målet skall upptagas och vidare handläggas av i första stycket avsedd prövningsnämnd.

2 mom. I fall som i 1 mom. sägs må besvär anföras jämväl av taxeringsintendent.

3 mom. Besvär, som i denna paragraf avses, skola vara inkomna före utgången av femte året efter taxeringsåret.

4 mom. Anföras besvär i särskild ordning hos prövningsnämnd skall vad i 86 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Skola besvären anföras hos kammarrätten, gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 89 § första stycket och 90 §.

Besvär över utslag av kammarrätten

162 §.

Över kammarrättens utslag i mål angående fastighetstaxering, som rör tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunalskattelagen, må klagan icke föras.

Den som icke åtnöjes med kammarrättens utslag i mål angående fastighetstaxering, som avser annan fråga än i första stycket sägs, äger hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, som skola, jämte bevis om dagen för utslagets delfående, vara inkomna till finansdepartementet inom två månader efter det klaganden erhållit del av kammarrättens utslag.

Särskilda bestämmelser rörande besvär

163 §.

Besvär rätt liksom för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet tillkommer jämväl annan för vilken garantibelopp för fastigheten skall upptagas såsom skattepliktig inkomst, så ock arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägaren

eller innehavaren har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

Vad i 100 samt 102—104 §§ är stadgat rörande besvär över taxering för inkomst eller förmögenhet skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande besvär över allmän fastighetstaxering.

Utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t beträffande fastighetstaxering skall, därest utslaget innefattar ändring av prövningsnämnds beslut, för kännedom tillställas, förutom klaganden, den som vid taxeringsårets ingång ägt fastigheten eller varit skyldig att erlægga skatt för garantibelopp för densamma, den kommun, där fastigheten är belägen, taxeringsintendenten i det län, där fastigheten är belägen, så ock där fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare vid ingången av taxeringsåret hade sin hemortskommun i annat län, taxeringsintendenten i det länet.

Vid sådant utslag eller beslut beträffande fastighetstaxering, som i 95 § första stycket sägs, skall fogas underrättelse till den skattskyldige om rätt för honom att anföra besvär enligt nämnda paragraf och om vad han därvid har att iakttaga.

Särskilda taxeringsåtgärder i samband med prövning av besvär

164 §.

Om vid prövning av besvär hos kammarrätten eller Kungl. Maj:t rörande fastighetstaxering befinnes, att taxeringen verkställts å orätt ort eller å rätt ort underlåtit, må, efter vederbörandes hörande, vidtagas erforderlig rättelse å ort som vederbör; dock må taxeringen icke höjas utöver vad tidigare bestämts, därest besvären icke innefatta yrkande om sådan höjning.

Beträffande prövningsnämnds befogenhet att vidtaga åtgärd som avses i första stycket skola bestämmelserna i 98 § 2 mom. gälla i tillämpliga delar.

Ansvarsbestämmelser

165 §.

Vad 115 § första, tredje och fjärde styckena samt 120 § första stycket stadgas om tystnadsplikt och om påföljd för brott mot sådan plikt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om allmän fastighetstaxering.

166 §.

1 mom. Den som i allmän fastighetsdeklaration eller i uppgift enligt 131 § 2 mom. uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnat oriktig uppgift, ägnad att leda till för låg taxering, skall, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen, dömas till dagsböter.

2 mom. Fullgör någon ej behörigen uppgiftsskyldighet enligt 134 §, gäller vad i 118 § och 120 § andra stycket är för där avsedda fall stadgat.

167 §.

Utöver vad som ovan angivits skola följande bestämmelser rörande taxering för inkomst och förmögenhet äga motsvarande tillämpning eller hava avseende jämväl å allmän fastighetstaxering:

- 1) 9—13 §§ angående för taxeringsnämnder och prövningsnämnder gemensamma bestämmelser m. m.,
- 2) 40 § angående uppgifter från statlig och kommunal myndighet m. m.,
- 3) 44—47 §§ angående gemensamma bestämmelser rörande deklARATIONER och andra uppgifter, dock att samtliga medlemmar av vederbörande beskattningsnämnd äga deltaga i granskningen av deklARATIONER och uppgifter, som avlämnats till ledning vid allmän fastighetstaxering,
- 4) 53 och 66 §§ angående taxeringsnämndernas verksamhet,
- 5) 109—111 §§ om riksskattestyrelsen,
- 6) 112—114 §§ angående särskilda föreskrifter, samt
- 7) 121—123 §§ angående viten.

168 §.

1 mom. Bestämmelserna i 124 § skola äga motsvarande tillämpning beträffande kostnader för allmän fastighetstaxering, varvid följande skall iakttagas.

1) Vad i 124 § 1 mom. 1) stadgas skall hava avseende å ersättning till ordförandena i beredningsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna samt å de av länsstyrelsen förordnade ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnderna och konsulenterna för taxering av vattenfallsfastighet.

2) Vad i 124 § 5 mom. stadgas skall hava avseende å de personer, som jämlikt 138 § 2 mom. inkallats av länsstyrelsen för meddelande av upplysningar,

de personer, som till sammanträde enligt 139 § 1 eller 2 mom. särskilt inkallats av länsstyrelsen eller till sammanträde enligt 150 § 2 mom. inkallats efter sådan myndighets medgivande,

de ordförande i beredningsnämnd och i fastighetstaxeringsnämnd, som på vederbörlig kallelse inställt sig till sådant sammanträde, som omförmäles i 139 § 1 mom.,

de ordförande och ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd i stad, som på vederbörlig kallelse inställt sig till sådant sammanträde, varom förmäles i 139 § 2 mom., samt

de personer, som inställt sig på vederbörlig kallelse enligt 153 § andra stycket.

3) vad i 124 § 8 mom. stadgas skall hava avseende å ledamot i fastighetsprövningsnämnd.

2 mom. I 158 § 2 mom. omförmäld ledamot av kammarrätten åtnjuter

för tid, varunder han varit inkallad till tjänstgöring, ersättning av statsmedel enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

Angående gottgörelse av statsmedel för verkställande av undersökning, varom i 154 § förmåles, förordnar Kungl. Maj:t.

3 mom. Vad i 125 § första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning å kommunvald ledamot i beredningsnämnd och fastighetstaxeringsnämnd.

För inställelse vid fastighetstaxeringsnämnds sammanträden ävensom för inställelse vid sammanträden, som omförmålas i 139 § 1 mom., 140 § och 149 § 2 mom., äger av landstingskommuns förvaltningsutskott utsedd ledamot av sådan nämnd åtnjuta dagtraktamente och resekostnadsersättning av landstingskommunens medel efter de för landstingsmän stadgade grunder.

Särskild fastighetstaxering

169 §.

Särskild fastighetstaxering verkställas inom varje lokalt taxeringsdistrikt av distriktets lokala taxeringsnämnd. Dock må länsstyrelsen vid uppdelning av kommun i lokala taxeringsdistrikt förordna, att vid särskild fastighetstaxering annan indelning skall tillämpas än som föreskrives för årlig taxering i övrigt.

Vad i denna förordning är stadgat rörande taxeringsnämndernas och prövningsnämndernas verksamhet beträffande taxeringen för inkomst och förmögenhet, så ock för sådan taxering meddelade gemensamma bestämmelser rörande deklarationer och andra uppgifter ävensom föreskrifterna om riksskattestyrelsen, de särskilda föreskrifterna i 112—114 §§ samt bestämmelserna om viten i 121—123 §§ och om kostnader för taxeringsarbetet i 124 och 125 §§ skola äga motsvarande tillämpning med avseende å handhavandet av särskild fastighetstaxering, i den mån icke här nedan annorlunda stadgas.

170 §.

1 mom. Har vid ingången av år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum, beträffande viss fastighet förhållande förelegat av beskaffenhet att böra jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen föranleda åsättande av nytt taxeringsvärde, är fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare skyldig att utan anmaning till ledning för fastighetens taxering det året avgiva deklaration (*särskild fastighetsdeklaration*).

Har fastighet eller komplex av fastigheter, som vid senaste fastighetstaxering behandlats som taxeringsenhet, därefter uppdelats mellan flera ägare eller innehavare, skola dylika deklarationer avgivas av samtliga ägare eller innehavare, av envar beträffande hans del av taxeringsenheten.

Särskild fastighetsdeklaration skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär och innehålla upplysning om det förhållande, som skall föranleda åsättande av nytt taxeringsvärde; och skall i övrigt om sådan deklaration i tillämpliga delar gälla vad om allmän fastighetsdeklaration är stadgat.

2 mom. Efter anmaning är ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, även om han förmenar, att sådant förhållande, som enligt 1 mom. föranleder deklarationsskyldighet, icke förelegat, skyldig avgiva särskild fastighetsdeklaration rörande fastigheten.

3 mom. Ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet är efter anmaning skyldig att till ledning vid fastighetens taxering avgiva uppgift jämväl angående andra förhållanden än dem, som angivas i deklarationsformuläret.

4 mom. Särskild fastighetsdeklaration, som skall avgivas utan anmaning, skall avlämnas senast den 15 februari.

Om plats för avlämnande av särskild fastighetsdeklaration samt om anmaning rörande deklaration eller uppgift till ledning vid särskild fastighetstaxering skola bestämmelserna i 26 § 4 mom. samt 27—32 §§ äga motsvarande tillämpning.

171 §.

Brandförsäkringsanstalt är efter anmaning skyldig att till ledning vid särskild fastighetstaxering avlämna uppgift rörande försäkringsvärdet å byggnader, som äro hos anstalten försäkrade mot brandskada.

172 §.

1 mom. Under de år, då särskild fastighetstaxering skall äga rum, har taxeringsnämnden att, så fort ske kan, företaga sådan taxering. Nämnden har därvid att för varje fastighet, å vilken jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen nytt taxeringsvärde skall sättas, besluta till vilket belopp det nya värdet skall upptagas. För övriga taxering underkastade fastigheter skola nästföregående års taxeringsvärden oförändrade upptagas.

Taxeringsnämnden har jämväl att pröva hos nämnden gjorda framställningar om sådant särskilt angivande av värden å olika i taxeringsenhet ingående fastigheter eller delar av fastigheter, varom i 8 § sista stycket kommunalskattelagen förmäles.

2 mom. För varje lokalt taxeringsdistrikt eller, om sådant distrikt består av mer än en kommun, för varje kommun skall föras en längd över taxeringen av fastigheter (*fastighetslängd*). De beslutade taxeringarna skola upptagas i längden. För varje fastighet, som taxeras, anges taxeringens belopp och namnet å den som vid taxeringsårets ingång varit ägare till fastigheten.

3 mom. Har taxeringsnämnden åsatt fastighet nytt taxeringsvärde eller jämlikt 8 § sista stycket kommunalskattelagen, med avvikelse från vad som under nästföregående taxeringsår varit gällande, fördelat taxerings-

värde å olika i taxeringsenhet ingående fastigheter eller delar av fastigheter eller har taxeringsnämnden avslagit framställning om vidtagande av nu omförmäld taxeringsåtgärd, skall underrättelse om taxeringsnämndens beslut sändas till fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare även-
som, därest annan än ägaren eller innehavaren är skyldig att erlægga skatt för garantibelopp för fastigheten, till denne.

Om sådan underrättelse skola bestämmelserna i 63 § 4 mom. äga motsvarande tillämpning.

4 mom. Samtliga ledamöter av taxeringsnämnd må deltaga i granskningen av särskild fastighetsdeklaration.

173 §.

1 mom. Taxering, som till följd av prövningsnämnds beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i vederbörlig fastighetslängd.

2 mom. Bestämmelserna i 81 § om underrättelse angående prövningsnämnds beslut i fråga om taxering för inkomst eller förmögenhet skola äga motsvarande tillämpning å sådan nämnds beslut rörande särskild fastighetstaxering, därvid vad som avser skattskyldig skall gälla ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet och annan, för vilken garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst.

174 §.

1 mom. Över beslut av taxeringsnämnd rörande särskild fastighetstaxering må besvär anföras hos prövningsnämnden i länet

1) av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet, såvitt fastigheten rör,

2) av vederbörande kommun, samt

3) av taxeringsintendent.

2 mom. Beträffande besvär enligt denna paragraf skall vad i 86 och 87 §§ är stadgat rörande besvär i fråga om taxering för inkomst och förmögenhet äga motsvarande tillämpning.

175 §.

1 mom. Besvär över prövningsnämnds beslut rörande särskild fastighetstaxering må anföras hos kammarrätten av part som i 174 § sägs

a) om han anført besvär hos prövningsnämnden men hans talan icke bifallits,

b) om prövningsnämnden ändrat fastighetens taxering utan att sådan ändring påyrkats av honom.

Besvär till kammarrätten må endast innefatta fullföljande helt eller delvis av yrkande, som klaganden framställt hos prövningsnämnden. Har denna ändrat taxeringsnämnds beslut utan att yrkande därom framställts av klaganden, må besvären till kammarrätten icke innefatta längre gående

yrkande än taxeringens bestämmande i enlighet med taxeringsnämndens beslut.

2 mom. Beträffande besvär enligt denna paragraf skall vad i 89 och 90 §§ är stadgat rörande besvär till kammarrätten i fråga om taxering för inkomst och förmögenhet äga motsvarande tillämpning.

3 mom. I fråga om kammarrättens handläggning av mål angående särskild fastighetstaxering skall vad i 158 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

176 §.

1 mom. Vad i 92 § stadgas skall äga motsvarande tillämpning, om ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet icke erhållit i 172 § 3 mom. föreskriven underrättelse eller mottagit sådan underrättelse senare än tre veckor före utgången av den tid inom vilken han enligt 174 § 2 mom. äger anföra besvär över taxeringsnämnds beslut.

2 mom. Besvär i fråga om särskild fastighetstaxering må jämväl anföras i särskild ordning av ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet

1) om fastighet uppförts såsom skattepliktig, ehuru den är undantagen från skatteplikt, eller

2) om fastighet taxerats å mer än en ort eller eljest taxerats i fall, där taxering av fastigheten icke bort äga rum, eller

3) om fastighet på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende blivit felaktigt taxerad.

Besvär som nu sagts prövas av prövningsnämnden i länet. Har taxeringen beslutats av prövningsnämnden eller kammarrätten, ankommer det dock på kammarrätten att pröva målet.

Kammarrätten må, om besvär som anförts i särskild ordning finnes böra upptagas till prövning, förordna att målet skall upptagas och vidare handläggas av prövningsnämnden.

3 mom. I fall som i 2 mom. sägs må besvär jämväl anföras av taxeringsintendent.

4 mom. Besvär, som i denna paragraf avses, skola för att kunna upptagas till prövning vara inkomna före utgången av femte året efter taxeringsåret.

5 mom. Anföras besvär i särskild ordning hos prövningsnämnd, skall vad i 86 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Skola besvärerna anföras hos kammarrätten, gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 89 § första stycket och 90 §.

177 §.

Över kammarrättens utslag i mål angående särskild fastighetstaxering, som rör tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunal-skattelagen, må klagan icke föras.

Den som icke åtnöjes med kammarrättens utslag i mål angående särskild fastighetstaxering, som avser annan fråga än i första stycket sägs, äger hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, som skola, jämte bevis om dagen för utslaget delfående, vara inkomna till finansdepartementet inom två månader efter det klaganden erhållit del av kammarrättens utslag.

178 §.

Besvärsmått liksom för ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet tillkommer jämväl annan för vilken garantibelopp för fastigheten skall upptagas såsom skattepliktig inkomst, så ock arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägaren eller innehavaren har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

Vad i 100 samt 102—105 §§ är stadgat rörande besvär över taxering för inkomst och förmögenhet skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande besvär över särskild fastighetstaxering.

Vad i 163 § tredje och fjärde styckena stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande särskild fastighetstaxering.

179 §.

Därest efter taxeringsårets utgång fastighets taxeringsvärde i anledning av anförda besvär ändras eller taxeringsvärde åsättes fastighet, som icke blivit taxerad, har prövningsnämnden att efter anmälan av taxeringsintendent vidtagna däremot svarande åtgärder för efterföljande år under taxeringsperioden, där ej beträffande fastigheten sådant förhållande inträffat, som jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen bör föranleda åsättande av nytt taxeringsvärde.

Sådan anmälan hos prövningsnämnden må jämväl göras av fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare eller, om besvären anförts av annan än ägaren eller innehavaren, av denne.

180 §.

Vad i 115 § första, tredje och fjärde styckena samt 120 § första stycket stadgas om tystnadsplikt och om påföljd för brott mot sådan plikt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om särskild fastighetstaxering.

181 §.

Den som i särskild fastighetsdeklaration eller i uppgift som i 170 § 3 mom. sägs uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnat oriktig uppgift, ägnad att leda till för låg taxering, skall, där ej gärningen är belagd med straff i strafflagen, dömas till dagsböter.

Förslag
till
förordning om införande av nya taxeringsförordningen

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den nu antagna taxeringsförordningen skall jämte vad nedan stadgas träda i kraft den 1 januari 1958, dock att bestämmelserna i 109—111 §§ skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1957, varjämte skall iakttagas, att nya taxeringsförordningens bestämmelser i övrigt skola gälla redan före den 1 januari 1958 i avseende å åtgärder, som erfordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

2 §.

Genom nya taxeringsförordningen upphävas taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), så ock vad i övrigt finnes i lag eller författning stridande mot nya taxeringsförordningens bestämmelser.

3 §.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest författningsrum, som ersatts genom bestämmelse i nya taxeringsförordningen eller denna förordning, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

4 §.

I fråga om taxeringar, som verkstälts i första instans år 1957 eller tidigare år, skola äldre bestämmelser fortfarande gälla med följande undantag:

1) Besvär till kammarrätten och Kungl. Maj:t, som anföras efter den 1 januari 1958, skola beredas och vidare handläggas enligt nya taxeringsförordningen.

2) I fråga om rätt att anföra besvär i särskild ordning skola nya taxeringsförordningens bestämmelser äga tillämpning, om besvären inkomma efter den 1 januari 1958. Vad nu sagts skall dock icke gälla sådana besvär, som avses i 92 § och 176 § 1 mom. nya taxeringsförordningen.

3) Besvär, som efter den 1 januari 1958 anföras i särskild ordning, skola beredas och vidare handläggas enligt bestämmelserna i nya taxeringsförordningen.

4) På prövningsnämnd efter den 31 december 1957 ankommande uppgifter skola fullgöras av prövningsnämnd, utsedd enligt bestämmelserna i nya taxeringsförordningen.

5 §.

Intill det taxeringsår, för vilket taxeringsassistent första gången förordnas att biträda taxeringsnämnd, skola med avseende å sådan nämnd och

dess distrikt gälla de särskilda bestämmelser som upptagas i 6—17 §§ nedan.

6 §.

I stället för vad i 5 § 1 mom. nya taxeringsförordningen är stadgat skall gälla, att länsstyrelsen i samband med indelningen i taxeringsdistrikt förordnar ordförande i nämnden samt en person att i egenskap av kronoombud vara ledamot i nämnden.

Vid samma tillfälle förordnar länsstyrelsen en person (*taxeringskonsulent*) för visst antal lokala taxeringsdistrikt inom länet. Åt taxeringskonsulents verksamhetsområde skall givas den omfattning, som betingas av hans arbetsuppgifter.

7 §.

Ordföranden i taxeringsnämnden äger de befogenheter och skall fullgöra de uppgifter, som enligt nya taxeringsförordningen tillkomma ordförande och taxeringsassistent gemensamt eller endera av dem.

8 §.

Kronoombudet har med avseende å taxering för inkomst eller förmögenhet till åliggande särskilt

a) att, oavsett den ordföranden tillkommande granskningsskyldigheten, granska alla inkommande självdeklarationer, andra uppgifter och upplysningar, dock att kronoombudet icke är skyldigt att granska deklarationer, med vilka taxeringskonsulent har att taga befattning, varjämte länsstyrelsen, då särskilda skäl därtill föranleda, må för viss taxeringsnämnd visst år medgiva, att deklarationer av enkel beskaffenhet, som avse huvudsakligen inkomst av tjänst, efter ordförandens bestämmande granskas allenast av denne,

b) att vid granskningen tillse, att kronans intresse vid taxeringen till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt varder behörigen iakttaget, samt

c) att, i den mån sådant må vara erforderligt och av ordföranden påkallas, biträda honom under taxeringsarbetet och verkställa förekommande längdföring.

9 §.

Taxeringskonsulent åligger att granska självdeklarationer och andra uppgifter, avgivna av fysiska personer, oskifta dödsbon eller familjestiftelser, vilka äro rörelseidkare eller sådana idkare av jordbruk eller skogsbruk, som äro skyldiga föra räkenskaper. Han har därjämte att granska andra deklarationer och uppgifter av mera invecklad beskaffenhet, vilka taxeringsnämnd överlämnar till honom för granskning.

Taxeringskonsulent äger, då fråga är om deklaration eller annan uppgift

som av honom granskats, deltaga i taxeringsnämndens överläggningar men icke i dess beslut.

Taxeringskonsulent äger utfärda anmaning, i den mån så erfordras för fullgörande av honom åvilande granskning av deklaration eller annan uppgift, dock att taxeringskonsulent icke äger anmana skattskyldig att avlämna deklaration, ej heller förelägga vite.

10 §.

I stället för vad som i 12 § 1 och 3 mom. nya taxeringsförordningen stadgas om skyldighet för stad med egen uppbördsförvaltning och lokal skattemyndighet att medverka vid taxeringsarbetet skall gälla följande.

Ordförande i beskattningsnämnd i första instans äger anlita skrivbiträde, som av ordföranden tillkallas. Vid uppläggandet och kompletterandet av de längder, som skola föras hos taxeringsnämnd i stad med egen uppbördsförvaltning, skall erforderligt biträde lämnas av den lokala skattemyndigheten. I övriga städer och på landet skall biträde lämnas av vederbörande lokala skattemyndighet i den utsträckning Kungl. Maj:t föreskriver.

Beträffande Stockholm skall, i de hänseenden varom i andra stycket stadgas, gälla vad Kungl. Maj:t därom äger förordna.

11 §.

Kronoombud äger samma befogenhet att taga del av självdeklaration och andra i 47 § nya taxeringsförordningen avsedda handlingar som tillkommer taxeringsnämndens ordförande. Taxeringskonsulent äger enahanda befogenhet beträffande handlingar, varmed han har att taga befattning, och må han, i den mån så erfordras för honom åvilande granskningsskyldighet, taga del jämväl av andra taxeringshandlingar.

12 §.

I stället för vad i 55 § 1 mom. nya taxeringsförordningen stadgas om justering av taxeringsnämnds protokoll skall gälla, att protokollet skall justeras inför nämnden och justeringen bestyrkas genom å protokollet tecknat intyg av två ledamöter.

13 §.

I stället för vad som stadgas angående omröstning i 58 § nya taxeringsförordningen skall gälla, att om skiljaktiga meningar uppstå inom taxeringsnämnd och om till följd därav omröstning måste anställas, denna skall vara öppen och den mening bliva gällande, vilken flertalet biträtt, eller, om rösterna utfalla lika, den som länder till den skattskyldiges förmån. Kan denna grund ej tillämpas, gälle den mening, som biträdes av ordföranden.

14 §.

I stället för vad som stadgas i 62 § sista stycket nya taxeringsförordningen om undertecknande av taxeringslängd skall gälla, att taxeringslängderna skola underskrivas av taxeringsnämndens ordförande och övriga ledamöter.

15 §.

I stället för vad i 65 § nya taxeringsförordningen stadgas om tid för avslutande av taxeringsnämnds arbete skall gälla följande.

1) I *länen* skall lokal taxeringsnämnd hava avslutat sitt arbete senast den 15 maj. Särskild taxeringsnämnd skall hava slutfört sitt arbete senast den 31 maj. På framställning av ordföranden i särskild taxeringsnämnd må länsstyrelsen medgiva utsträckning av den tid, inom vilken nämndens arbete skall vara avslutat, dock ej till senare tidpunkt än den 15 juni. Sådant medgivande må, på framställning av ordföranden, lämnas jämväl åt lokal taxeringsnämnd, därest så finnes oundgängligen erforderligt.

2) I *Stockholm* skall taxeringsnämnd hava avslutat sitt arbete senast den 15 juni.

3) Underrättelser, som avses i 63 § samt 172 § 3 mom. nya taxeringsförordningen böra utsändas senast den 20 juni.

4) Senast den 15 juni eller vad angår Stockholm den 30 juni skall taxeringsnämndens ordförande till den lokala skattemyndigheten eller, i den mån länsstyrelsen så föreskriver, till länsstyrelsen insända de deklARATIONER och andra skriftliga uppgifter och upplysningar, som avlämnats till ledning vid taxeringen, ävensom taxeringsnämnden tillhandakomna längdavskrifter och övriga handlingar. Har länsstyrelsen medgivit utsträckning av den tid, inom vilken taxeringsnämndens arbete skall vara avslutat, må länsstyrelsen jämväl förordna om utsträckning av förstnämnda tid, dock längst till den 30 juni.

Taxeringslängderna skola avlämnas å den tid och i den ordning, Kungl. Maj:t föreskriver.

16 §.

I stället för vad i 124 § 1 och 2 mom. nya taxeringsförordningen stadgas om kostnader för taxeringsarbetet skola bestämmelserna i 145 § 1—4 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 fortfarande tillämpas, varvid skall iakttagas att hänvisningen i 145 § 1 mom. 4) skall avse 124 § 3 samt 5—8 mom. nya taxeringsförordningen.

Vad i 124 § 3 mom. nya taxeringsförordningen stadgas om ersättning till ordförande i taxeringsnämnd, som på vederbörlig kallelse inställt sig vid instruktionssammanträde, som anordnats genom länsstyrelsens försorg, skall jämväl hava avseende å kronoombud.

17 §.

Bestämmelserna i 6—16 §§ skola i tillämpliga delar även gälla i fråga om särskild fastighetstaxering.

18 §.

Erfordras utöver vad ovan stadgas särskilda bestämmelser i avseende å nya taxeringsförordningens ikraftträdande, äger Kungl. Maj:t meddela sådana bestämmelser.

Län	I inkomstlängden uppförda skattskyldiga, för vilka upptagits taxerad inkomst	I fastighetslängden upptagna taxeringsenheter	Inkomstdeklarationer					
			Allm. självdekl.		Bilagor			
			Aktiebolag och andra jur. pers.	Övriga skattskyldiga	Ang. jordbruksfastighet	Ang. annan fastighet		Ang.
						enl. form. nr 6 a	enl. form. nr 6 b o. c	
Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	
Stockholms stad ¹	—	—	17 263	514 005	—	—	—	—
Stockholms län.....	220 134	139 879	2 213	222 706	11 590	17 638	86 564	11 479
Uppsala.....	91 231	29 603	1 829	90 229	9 160	4 166	15 226	5 470
Södermanlands.....	123 405	42 001	2 074	126 737	10 956	7 319	23 876	6 166
Östergötlands.....	197 203	61 778	2 566	197 435	21 858	11 960	31 250	12 514
Jönköpings.....	152 067	67 694	2 477	157 341	24 189	7 565	27 730	11 718
Kronobergs.....	82 284	44 630	1 099	84 327	19 884	4 868	13 655	7 932
Kalmar.....	121 922	61 857	1 370	123 632	19 770	8 595	26 063	10 178
Gotlands.....	30 521	18 795	613	30 399	7 079	2 223	5 548	2 394
Blekinge.....	75 707	37 150	1 164	77 386	7 776	4 491	16 967	6 390
Kristianstads.....	143 650	85 474	2 616	148 340	23 778	43 238	²	14 320
Malmöhus.....	382 429	112 937	7 021	388 479	26 166	25 562	58 871	25 442
Hallands.....	93 331	55 431	1 019	92 386	15 264	7 842	24 559	5 569
Göteb. o. Bohus....	340 952	108 529	9 891	367 465	16 274	26 997	67 273	21 043
Älvsborgs.....	208 997	94 733	3 181	216 003	33 047	9 713	43 166	13 949
Skaraborgs.....	133 372	61 598	1 682	139 390	29 991	7 590	20 624	6 832
Värmlands.....	164 305	75 532	1 855	162 348	33 813	8 474	24 186	9 874
Örebro.....	141 015	55 167	1 727	142 007	15 409	7 803	24 978	8 676
Västmanlands.....	118 922	35 311	1 641	116 488	10 498	5 303	17 988	4 435
Kopparbergs.....	152 364	82 117	2 734	154 898	29 771	5 865	26 168	10 219
Gävleborgs.....	156 017	70 891	1 932	154 955	19 555	9 136	25 338	12 005
Västernorrlands....	148 961	77 125	1 951	154 084	26 505	6 485	27 631	11 065
Jämtlands.....	75 389	40 394	941	75 825	20 517	3 500	7 501	6 565
Västerbottens.....	118 552	65 898	1 095	120 271	28 702	5 664	14 196	10 515
Norrbottnens.....	118 503	67 754	1 040	119 888	23 192	5 821	15 432	9 109
Summa	3 591 233	1 592 278	72 994	4 177 024	484 744	247 818	644 790	243 850

¹ Uppgifter har inte kunnat lämnas i samtliga hänseenden.

² Ingår i det i närmast föregående kolumn uppgivna antalet.

³ Avser endast underrättelser om definitiva avvikelser från deklARATION.

ömfattning i första instans år 1955

Föreelse	Deklarationer till fondskatt eller investeringsavgift	Andra taxeringsuppgifter	Anmningar att deklarerera	Anmningar att fullständiga självdeklaration m. m.	Underrättelser om avvikelser från deklaration m. m.	I förmögenhetslängden upptagna skattskyldiga med beskattningsbar förmögenhet	Eftertaxeringar	Ny- och omtaxeringar av fastighet	Uppgifter för inkomststatistiken
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
—	—	—	22 352	—	38 032	—	—	—	—
13 526	183	518 045	16 626	22 866	49 665	13 840	123	6 273	31 103
5 745	46	192 380	7 602	15 106	21 071	5 853	36	1 115	12 580
8 569	101	254 734	19 941	18 082	34 381	6 474	68	1 681	16 419
12 058	180	347 505	12 256	20 912	42 236	11 530	51	1 776	26 904
11 773	63	307 299	11 373	19 946	33 883	10 358	96	2 365	20 713
5 567	37	192 760	9 767	15 076	33 189	5 790	63	1 683	11 920
8 856	847	328 323	15 207	25 189	46 006	8 684	100	2 199	17 984
1 934	1	74 656	3 303	5 096	13 056	1 722	12	605	4 126
4 128	83	174 683	8 970	15 268	26 436	3 297	19	1 169	11 019
10 120	114	306 881	14 410	32 498	41 121	10 243	27	2 680	19 502
20 312	503	738 657	25 579	41 872	102 974	24 651	266	4 116	48 376
6 514	54	225 264	12 901	8 009	47 738	6 147	41	3 001	12 429
21 113	2 271	674 333	31 195	35 532	109 009	15 406	150	5 911	47 349
14 382	666	529 959	23 544	24 531	77 442	11 160	428	3 319	31 351
7 230	62	235 500	12 079	18 109	34 203	8 854	96	1 829	18 934
9 057	28	412 980	17 910	14 480	49 930	7 844	22	2 626	22 201
9 361	93	300 479	9 186	21 395	43 772	7 056	39	1 609	18 752
6 822	90	231 127	9 205	19 155	28 575	5 802	19	1 129	15 595
10 529	67	375 506	13 930	10 882	46 232	7 226	34	3 487	20 856
8 000	135	378 495	19 984	24 200	55 214	6 284	191	2 351	22 692
7 635	47	403 692	22 450	28 303	57 075	4 803	68	3 391	21 143
3 761	37	215 643	14 854	7 773	42 389	3 186	26	1 387	10 594
6 106	474	453 847	23 416	26 998	44 087	3 121	18	3 207	17 048
5 413	42	359 887	24 715	16 813	60 776	2 266	242	4 109	17 694
218 511	6 224	8 232 635	402 755	488 091	1 178 492	191 597	2 235	63 018	497 284

Prövningsnämndernas och taxeringssektionernas

Län	Antal av prövningsnämnderna handlagda ärenden under år 1954				Antal av skattskylbesvär eller pröv-	
	Totalt	Därav avgjorda			1953	Totalt
		$\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{7}$	$\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{12}$ å sådan tid att be- slutet kunnat beaktas vid ordi- narie debi- tering	så sent att den ordinarie debite- ringen ej påverkats		
1	2	3	4	5	6	7
Stockholms stad	14 315	8 032	3 463	2 820	11 745	10 92
Stockholms län	10 242	5 158	3 092	1 992	6 926	6 23
Uppsala	2 601	1 106	1 140	355	1 786	1 92
Södermanlands	3 775	1 597	1 460	718	2 954	2 23
Östergötlands	5 058	2 651	1 871	536	3 350	3 30
Jönköpings	3 139	1 960	914	265	2 717	2 46
Kronobergs	2 809	1 016	1 343	450	1 722	1 54
Kalmar	2 981	1 805	570	606	2 235	2 22
Gotlands	1 121	286	554	281	574	61
Blekinge	2 835	1 633	1 015	187	1 976	1 94
Kristianstads	3 425	2 336	676	413	2 534	2 91
Malmöhus	9 461	5 726	2 295	1 440	6 865	7 26
Hallands	2 784	1 148	1 364	272	1 975	2 10
Göteborgs och Bohus	11 633	5 898	4 061	1 674	7 860	7 10
Älvsborgs	5 860	3 282	1 194	1 384	3 905	3 70
Skaraborgs	3 323	2 072	720	531	2 776	2 82
Värmlands	4 521	1 791	1 775	955	2 953	2 75
Örebro	4 617	1 815	1 093	1 709	3 267	3 38
Västmanlands	3 441	2 141	990	310	2 365	2 13
Kopparbergs	3 584	2 148	1 146	290	2 353	2 44
Gävleborgs	4 284	2 270	1 170	844	2 967	2 77
Västernorrlands	6 086	3 484	1 953	649	4 113	3 89
Jämtlands	2 957	1 163	1 114	680	1 946	2 17
Västerbottens	4 516	2 353	1 516	647	3 535	2 92
Norrbottens	5 304	3 247	1 391	666	3 777	3 51
Summa	124 672	66 118	37 880	20 674	89 176	85 345
Mellankommunala pröv- ningsnämnden	1 390	—	—	—	—	—
Totalsumma	126 062	66 118	37 880	20 674	89 176	85 345
Motsvarande summor år 1953:						
Stockholms stad och länen .	118 956	58 721	33 704	26 531		89 176
Mellankommunala pröv- ningsnämnden	1 616	—	—	—		—
Totalsumma	120 572	58 721	33 704	26 531		89 176
Ökning (+) eller minskning (-) jämfört med år 1953.	+ 5 490	+ 7 397	+ 4 176	— 5 857		— 3 831

arbetsbörda åren 1953 och 1954

1954			Av taxeringsintendent hos prövningsnämnd framställda och fullf. yrkanden		Antal besvär till kammarrätten		Antal besvär till regeringsrätten	
Därav inkomna till länsstyrelsen			1953	1954	1953	1954	1953	1954
1/1—30/6	1/7—31/7	1/8—31/12						
8	9	10	11	12	13	14	15	16
2 813	4 979	3 129	3 230	2 442	2 515	2 773	563	485
1 676	2 813	1 742	1 770	3 122	622	800	111	108
453	1 003	472	1 150	864	132	158	30	40
581	1 069	584	1 295	1 547	251	220	55	46
830	1 677	793	1 839	1 557	500	462	142	95
395	1 525	542	728	886	269	314	27	76
201	1 165	180	1 181	1 224	260	278	63	49
411	1 349	465	725	858	423	283	118	95
103	410	103	616	611	76	41	24	15
340	1 147	462	526	666	179	204	27	41
596	1 825	497	764	640	343	355	107	77
891	5 054	1 324	2 148	2 459	773	937	109	105
555	1 159	389	787	818	450	307	71	50
2 078	2 711	2 316	2 865	3 946	783	794	240	179
805	2 088	812	1 567	1 627	429	408	106	92
582	1 701	543	446	684	217	244	82	34
872	1 122	762	1 634	1 637	253	224	65	82
344	2 245	794	1 973	1 801	459	507	92	119
275	1 267	591	1 117	1 004	183	215	40	20
843	1 058	548	841	1 029	153	178	60	45
473	1 647	652	1 348	1 270	262	293	22	58
650	2 331	913	1 752	1 952	397	365	84	24
541	1 215	420	784	927	145	143	24	21
696	1 608	625	789	1 021	227	306	25	24
907	1 974	634	1 507	1 333	236	272	31	28
18 911	46 142	20 292	33 382	35 925	10 537	11 081	2 318	2 008
—	—	—	—	—	115	111	47	40
18 911	46 142	20 292	33 382	35 925	10 652	11 192	2 365	2 048
19 946	49 184	20 046		33 382		10 537		2 318
—	—	—		—		115		47
19 946	49 184	20 046		33 382		10 652		2 365
— 1 035	— 3 042	+ 246		+ 2 543		+ 540		— 317

Uppgifter rörande bokgransknings-

Län	Totalt Antal granskningar		Summa inkomst- belopp, som därvid framställda anmärk- ningar avsett		Defensiva granskningar skyldigas besvär					
					Antal utan erinran mot deklarerad inkomst		Antal med förslag om höjning av deklarerad inkomst			
					1		2		3	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954		
Stockholms stad ¹	385	412	9 200 812	7 996 112	—	13	—	110		
Stockholms län ¹	447	548	2 179 600	3 538 360	36	65	363	410		
Uppsala.....	282	194	1 105 410	522 140	59	46	217	137		
Södermanlands ¹	218	276	—	1 033 318	4	21	188	169		
Östergötlands.....	107	168	315 132	853 404	11	13	78	67		
Jönköpings.....	332	321	1 792 599	1 737 750	38	36	278	265		
Kronobergs.....	396	367	923 360	2 075 450	64	55	245	218		
Kalmar.....	306	303	2 209 536	1 613 669	44	31	226	245		
Gotlands.....	65	66	343 400	378 100	4	0	51	32		
Blekinge.....	133	90	538 969	391 059	17	7	102	79		
Kristianstads.....	508	516	2 226 615	2 830 588	112	58	374	432		
Malmöhus.....	758	759	4 746 250	4 368 370	76	48	557	547		
Hallands.....	197	240	1 474 230	1 411 524	2	12	117	192		
Göteborgs och Bohus.....	419	409	2 434 563	3 110 085	41	41	237	145		
Älvsborgs.....	166	234	425 154	1 074 324	13	20	149	123		
Skaraborgs.....	256	264	724 800	659 900	27	35	217	197		
Värmlands.....	244	257	2 766 000	1 205 061	25	20	184	201		
Örebro.....	257	420	1 250 454	1 683 104	15	29	184	228		
Västmanlands.....	114	135	791 000	1 164 580	8	4	88	83		
Kopparbergs.....	80	143	304 864	574 151	7	1	63	102		
Gävleborgs.....	346	194	1 152 195	984 000	37	10	298	180		
Västernorrlands.....	598	488	1 503 100	2 530 853	64	35	457	249		
Jämtlands.....	272	409	984 200	1 629 043	33	53	196	275		
Västerbottens.....	183	182	1 515 070	837 520	34	11	139	140		
Norrbottnens.....	227	210	1 200 668	1 109 300	5	28	194	165		
Summa	7 296	7 605	42 107 981	45 311 765	776	692	5 202	4 991		
Mellankommunala pröv- ningsnämnden.....	43	52	10 399 348	9 691 678	5	6	7	7		
Totalsumma	7 339	7 657	52 507 329	55 003 443	781	698	5 209	4 998		

¹ Vissa uppgifter, avseende år 1953, har ej kunnat lämnas.

verksamheten åren 1953 och 1954

Därav							
(= i anledning av skatt- över taxering)		Offensiva granskningar (= av annan anledning än skattskyldigas besvär över taxering)					
Summa inkomstbelopp, som höjningarna avsett		Antal utan erin- ran mot deklare- rad inkomst		Antal med för- slag om höjning av deklarerad inkomst		Summa inkomstbelopp, som höjningarna avsett	
6		7		8		9	
1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954
—	1 982 431	—	36	—	253	—	6 013 681
1 689 800	2 087 394	12	17	36	56	489 800	1 450 966
622 800	467 710	2	4	4	7	482 610	54 430
—	532 324	2	2	24	84	—	500 994
264 977	319 295	11	30	7	58	50 155	534 109
909 432	1 156 600	2	4	14	16	883 167	581 150
782 370	582 170	4	11	83	83	140 990	1 493 280
1 728 058	1 173 372	13	8	23	19	481 478	440 297
256 000	299 100	1	10	9	24	87 400	79 000
421 153	368 291	3	0	11	4	117 816	22 768
1 724 380	1 893 905	5	8	17	18	502 235	936 683
2 550 150	2 507 770	27	51	98	113	2 196 100	1 860 600
509 300	903 894	2	1	19	35	614 930	507 630
808 671	741 401	43	74	98	149	1 625 892	2 368 684
419 295	348 140	0	16	4	75	5 859	726 184
660 000	323 300	1	4	11	28	64 800	336 600
2 575 000	942 126	10	4	25	32	191 000	262 935
766 357	1 099 448	16	14	42	96	484 097	583 656
636 000	583 780	0	4	18	44	155 000	580 800
272 309	450 119	1	16	9	24	32 555	124 032
1 040 832	623 900	2	0	9	4	111 363	360 100
1 410 300	851 172	15	13	62	191	92 800	1 679 681
775 900	1 304 044	9	7	34	47	208 300	324 999
1 455 620	678 280	2	3	8	28	59 450	159 240
1 066 557	939 600	3	1	25	16	134 111	169 700
23 345 261	23 159 566	186	338	690	1 504	9 211 908	22 152 199
28 850	138 094	4	13	27	26	10 370 498	9 553 584
23 374 111	23 297 660	190	351	717	1 530	19 582 406	31 705 783

Antalet anmälningar för brott mot skattestrafflagen år 1953

Län	Totalt	Därav antal anmälningar			
		som föranlett åtal		som ej föranlett åtal	där åtalsfrågan ej avgjorts
		antal	av under- rätter utdömda böter		
Stockholms stad.....	208	124	426 905	50	34
Stockholms län.....	141	95	47 465	41	5
Uppsala.....	52	34	14 210	18	0
Södermanlands.....	81	48	32 645	27	6
Östergötlands.....	174	95	55 300	51	28
Jönköpings.....	43	31	12 150	12	0
Kronobergs.....	145	102	45 470	27	16
Kalmar.....	146	52	30 570	32	62
Gotlands.....	26	18	10 100	7	1
Blekinge.....	61	38	51 515	23	0
Kristianstads.....	97	60	51 950	30	7
Malmöhus.....	161	99	39 650	54	8
Hallands.....	253	115	36 860	131	7
Göteborgs och Bohus.....	136	101	132 550	16	19
Älvsborgs.....	182	113	34 475	61	8
Skaraborgs.....	56	43	39 350	13	0
Värmlands.....	101	64	55 325	29	8
Örebro.....	144	85	60 410	54	5
Västmanlands.....	0	0	0	0	0
Kopparbergs ¹	34	28	17 545	5	1
Gävleborgs.....	66	50	40 125	13	3
Västernorrlands.....	148	107	28 715	41	0
Jämtlands.....	68	20	9 230	15	33
Västerbottens.....	80	39	194 400	30	11
Norrbottnens.....	4	2	¹ —	2	0
Summa	2 607	1 563	1 466 915	782	262
Summa år 1952.....	2 384	1 607	1 551 174	629	148
Ökning (+) eller minskning (—).....	+ 223	— 44	— 84 259	+ 153	+ 114

¹ Uppgift saknas.

*Taxeringsdistriktsindelningen år 1955 med hänsyn till folkmängd och antalet
allmänna självdeklarationer*

Län	Folkmängd (den 31/12 1953)	Antal allm. självdeklara- tioner		Antal lokala taxe- rings- di- strikt	Antal sär- skilda taxe- rings- di- strikt	Genomsnittligt antal			Antal själv- deklarationer per 1 000 inv.
		lokala taxerings- distrikt	sär- skilda taxe- rings- di- strikt			invå- nare i lokalt taxe- rings- di- strikt	allmänna självdeklara- tioner		
							ilokala taxe- rings- di- strikt	i sär- skilda taxe- rings- di- strikt	
Stockholms stad.....	769 714	514 005	17 263	149	8	5 166	3 450	2 158	668
Stockholms län.....	377 719	222 706	2 213	157	3	2 406	1 419	738	590
Uppsala.....	158 193	90 229	1 829	95	3	1 665	950	610	570
Södermanlands.....	217 864	126 737	2 074	113	2	1 928	1 122	1 037	582
Östergötlands.....	353 433	197 435	2 566	183	3	1 931	1 079	855	559
Jönköpings.....	275 869	157 341	2 477	122	4	2 261	1 290	619	570
Kronobergs.....	159 150	84 327	1 099	90	2	1 768	937	550	530
Kalmar.....	237 926	123 632	1 370	139	2	1 712	889	685	520
Gotlands.....	58 129	30 399	613	53	1	1 097	574	613	523
Blekinge.....	146 063	77 386	1 164	56	1	2 608	1 382	1 164	530
Kristianstads.....	259 669	148 340	2 616	124	2	2 094	1 196	1 308	571
Malmöhus.....	593 483	388 479	7 021	229	9	2 592	1 696	780	655
Hallands.....	165 694	92 386	1 019	58	2	2 857	1 593	510	558
Göteborgs och Bohus..	573 396	367 465	9 891	187	8	3 066	1 965	1 236	641
Älvsborgs.....	365 818	216 003	3 181	145	3	2 523	1 490	1 060	590
Skaraborgs.....	249 366	139 390	1 682	131	2	1 904	1 064	841	559
Värmlands.....	285 921	162 348	1 855	128	3	2 234	1 268	618	568
Örebro.....	252 890	142 007	1 727	111	3	2 278	1 279	576	562
Västmanlands.....	210 869	116 488	1 641	108	3	1 952	1 079	547	553
Kopparbergs.....	274 756	154 898	2 734	78	2	3 523	1 986	1 367	564
Gävleborgs.....	289 831	154 955	1 932	124	3	2 337	1 250	644	535
Västernorrlands.....	287 844	154 084	1 951	113	4	2 547	1 364	488	535
Jämtlands.....	145 254	75 825	941	82	1	1 771	925	941	522
Västerbottens.....	233 963	120 271	1 095	91	2	2 571	1 322	548	514
Norrbottnens.....	249 502	119 888	1 040	68	2	3 669	1 763	520	481
Summa	7 192 316	4 177 024	72 994	2 934	78	2 451	1 424	936	581

Antal uppdrag såsom taxeringsnämnsordförande, kronoombud och taxeringskonsulenter enligt indelningen för taxeringsåret 1955

Län	Antal uppdrag, uppehållna av tjänstemän å							Övriga			Summa	
	landskansli	lands-kontor		häradsskrivar-kontor		uppbördsverk		Summa	tjänstemän i allmän tjänst	andra		Summa
		tax.-sektionen	övriga sektioner	häradsskrivare	övriga	kronokamrerare	övriga					
Stockholms stad.....	3	156	—	—	—	—	29	88	229	88	317	405
Stockholms län.....	2	21	20	22	10	1	3	79	116	142	258	337
Uppsala.....	5	15	22	5	5	—	7	59	73	74	147	206
Södermanlands.....	1	16	18	9	—	3	7	54	50	136	186	240
Östergötlands.....	8	25	26	16	6	3	19	103	144	140	284	387
Jönköpings.....	1	22	17	6	4	1	1	52	94	125	219	271
Kronobergs.....	3	17	16	2	—	—	2	40	67	86	153	193
Kalmar.....	1	24	16	12	5	2	11	71	101	126	227	298
Gotlands.....	2	9	14	4	6	—	—	35	17	60	77	112
Blekinge.....	3	13	16	4	—	2	2	40	48	36	84	124
Kristianstads.....	3	19	15	10	5	—	2	54	76	136	212	266
Malmöhus.....	9	33	19	13	4	4	32	114	162	225	387	501
Hallands.....	2	20	15	5	1	1	3	47	32	54	86	133
Göteborgs och Bohus.	4	42	18	11	2	1	51	129	184	95	279	408
Älvsborgs.....	2	25	20	16	11	2	7	83	109	120	229	312
Skaraborgs.....	3	19	17	11	5	—	—	55	110	117	227	282
Värmlands.....	—	21	23	11	3	3	5	66	66	147	213	279
Örebro.....	4	27	27	11	8	1	6	84	58	112	170	254
Västmanlands.....	1	16	30	7	5	—	6	65	72	96	168	233
Kopparbergs.....	1	15	16	4	7	—	—	43	35	117	152	195
Gävleborgs.....	1	23	21	7	1	3	4	60	73	131	204	264
Västernorrlands.....	2	24	25	12	6	2	2	73	79	95	174	247
Jämtlands.....	—	16	14	1	3	1	4	39	51	88	139	178
Västerbottens.....	—	12	12	6	3	—	2	35	45	119	164	199
Norrbottnens.....	2	12	9	5	3	2	2	35	51	63	114	149
Summa	63	542	446	210	103	32	207	1 603	2 142	2 728	4 870	6 473

¹ Uppdragen, kronoombud i särskilda och s. k. speciella nämnder, fullgöres i tjänsten.

Antal personer, som år 1955 deltagit i taxeringsarbetet såsom taxeringsnämndsordförande, kronoombud eller taxeringskonsulenter

Län	Grupp I Tjänstemän å								Grupp II Övriga			Summa
	landskansli	lands- kontor		härad- skrivarkontor		uppbörds- verk		Summa	tjänstemän i allmän tjänst	andra	Summa	
		tax.- sekt.	övr. sekt.	härad- skrivare	övriga	krono- kamrerare	övriga					
Stockholms stad	3	53	—	—	—	—	22	78	216	78	294	372
Stockholms län	2	14	16	8	7	1	3	51	101	122	223	274
Uppsala	4	8	12	3	3	—	5	35	56	57	113	148
Södermanlands	1	10	11	4	—	1	4	31	41	113	154	185
Östergötlands	5	13	14	7	5	2	10	56	125	133	258	314
Jönköpings	1	16	12	5	3	1	1	39	90	121	211	250
Kronobergs	2	10	13	2	—	—	1	28	59	76	135	163
Kalmar	1	15	12	5	4	2	4	43	86	101	187	230
Gotlands	1	3	6	2	2	—	—	14	17	47	64	78
Blekinge	3	9	10	3	—	1	1	27	44	35	79	106
Kristianstads	3	14	12	6	3	—	2	40	63	121	184	224
Malmöhus	7	29	17	8	4	3	31	99	151	216	367	466
Hallands	2	12	14	5	1	1	3	38	30	53	83	121
Göteborgs och Bohus	4	27	15	6	2	1	51	106	163	83	246	352
Älvsborgs	2	19	17	9	10	1	5	63	95	102	197	260
Skaraborgs	2	13	11	6	4	—	—	36	94	107	201	237
Värmlands	—	15	17	7	3	2	4	48	62	141	203	251
Örebro	2	13	11	5	6	1	5	43	56	109	165	208
Västmanlands	1	10	12	3	3	—	4	33	61	88	149	182
Kopparbergs	1	11	13	4	6	—	—	35	34	111	145	180
Gävleborgs	1	13	18	6	1	1	3	43	70	116	186	229
Västernorrlands	2	18	18	7	6	1	2	54	71	90	161	215
Jämtlands	—	9	8	1	3	1	4	26	47	82	129	155
Västerbottens	—	12	12	5	3	—	2	34	43	119	162	196
Norrbottnens	2	12	9	5	3	1	2	34	50	62	112	146
Summa	52	378	310	122	82	21	169	1 134	1 925	2 483	4 408	5 542
<i>Ovanstående summor utgör i procent av:</i>												
Antalet i grupp I	4,6	33,3	27,3	10,8	7,2	1,9	14,9	100				
Antalet i grupp II									43,6	56,4	100	
Totalantalet	0,9	6,8	5,6	2,2	1,5	0,4	3,1	20,5	34,7	44,8	79,5	100

Fördelningen av uppdragen som taxeringsnämndsordförande taxeringsåret 1955 på olika kategorier av personer

Län	Antal uppdrag som taxeringsnämndsordförande uppehållna av											Total summa
	Grupp I tjänstemän å							Grupp II övriga				
	landskansli	lands-kontor		häradsskri-varkontor		uppbörds-verk		Sum-ma	tjänstemän i allmän tjänst	andra	Sum-ma	
		tax. sekt.	övriga sektioner	häradsskrivare	övriga	krono-kamrerare	övriga					
Stockholms stad	2	—	—	—	—	—	8	10	109	38	147	157
Stockholms län	1	18	18	20	5	1	1	64	61	35	96	160
Uppsala	4	10	17	4	2	—	5	42	32	24	56	98
Södermanlands	1	8	18	8	—	—	6	41	24	50	74	115
Östergötlands	8	17	19	16	—	1	16	77	70	39	109	186
Jönköpings	1	8	10	6	4	1	1	31	51	44	95	126
Kronobergs	3	12	14	2	—	—	2	33	42	17	59	92
Kalmar	1	17	12	12	2	2	7	53	42	46	88	141
Gotlands	2	5	13	4	3	—	—	27	10	17	27	54
Blekinge	2	7	12	4	—	1	1	27	20	10	30	57
Kristianstads	2	11	11	8	4	—	2	38	44	44	88	126
Malmöhus	9	24	13	12	2	4	16	80	87	71	158	238
Hallands	2	11	13	5	1	1	2	35	11	14	25	60
Göteborgs och Bohus	4	20	13	11	—	1	6	55	117	23	140	195
Ålvsborgs	1	11	16	16	4	2	6	56	57	35	92	148
Skaraborgs	2	15	13	10	3	—	—	43	59	31	90	133
Värmlands	—	12	18	11	3	3	3	50	27	54	81	131
Örebro	3	16	17	7	3	1	5	52	27	35	62	114
Västmanlands	1	12	23	5	—	—	4	45	47	19	66	111
Kopparbergs	1	5	5	—	1	—	—	12	23	45	68	80
Gävleborgs	—	16	16	7	1	3	3	46	25	56	81	127
Västernorrlands	2	18	20	9	1	2	1	53	34	30	64	117
Jämtlands	—	8	10	1	1	1	3	24	30	29	59	83
Västerbottens	—	6	8	4	1	—	1	20	23	50	73	93
Norrbottnens	2	7	7	4	3	2	2	27	18	25	43	70
Summa uppdrag	54	294	336	186	44	26	101	1 041	1 090	881	1 971	3 012
<i>Ovanstående summor utgör i procent av:</i>												
Antalet uppdrag för grupp I	5,2	28,2	32,3	17,9	4,2	2,5	9,7	100				
Antalet uppdrag för grupp II									55,3	44,7	100	
Det totala antalet uppdrag	1,7	9,7	11,1	6,2	1,5	0,9	3,5	34,6	36,2	29,2	65,4	100

Antal ombyten av taxeringsnämndsordföranden och kronoombud åren 1953—1955

Län	Taxeringsnämnds- ordföranden			Kronoombud		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955
Stockholms stad.....	32	31	21	39	52	60
Stockholms län.....	22	36	30	24	20	21
Uppsala.....	29	23	17	29	23	20
Södermanlands.....	22	16	15	10	14	9
Östergötlands.....	41	26	31	44	29	37
Jönköpings.....	16	24	17	22	9	20
Kronobergs.....	19	14	16	8	10	5
Kalmar.....	11	15	16	13	18	11
Gotlands.....	9	7	6	10	6	8
Blekinge.....	16	11	9	9	6	8
Kristianstads.....	48	25	21	42	21	20
Malmöhus.....	52	35	33	50	30	32
Hallands.....	6	9	14	13	10	10
Göteborgs och Bohus.....	34	21	28	41	46	41
Älvsborgs.....	25	29	12	21	26	17
Skaraborgs.....	25	14	30	21	9	18
Värmlands.....	20	25	9	20	24	17
Örebro.....	29	26	27	25	24	22
Västmanlands.....	17	17	18	25	12	17
Kopparbergs.....	7	4	13	16	12	9
Gävleborgs.....	20	27	28	25	30	27
Västernorrlands.....	31	32	30	23	24	21
Jämtlands.....	15	11	20	15	11	11
Västerbottens.....	13	9	7	15	11	10
Norrbottnens.....	20	20	9	18	19	13
Summa	579	497	477	578	496	484

Arbetsordning

för länsstyrelsen i — — —, fastställd den 21 september 1953 med stöd av 14 § länsstyrelseinstruktionen samt inrikesdepartementets ämbetskrivelse den 5 juni 1953.

Fördelning av föredragningskyldighet och beslutanderätt m. m.

5 §.

Fördelningen av föredragningskyldigheten samt ärendenas handläggning enligt 29 § 1 mom. instruktionen (L) eller såsom avdelningschefsärenden (A), sektionsärenden (S) eller enmansärenden (E) framgår av bilagorna A för landskansliet och B för landskontoret.

I de uti bilagorna såsom sektionsärenden betecknade ärendena utövar sektionschefen beslutanderätten, såvida annat ej särskilt anges.

Därest avdelningschef, sektionschef eller expert på grund av bestämmelserna i 33, 34 och 41 §§ i länsstyrelseinstruktionen *skall* eller med hänsyn till visst ärendes beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter eljest *bör* närvara vid föredragning, har vederböranden att i god tid underrätta vederbörande om tiden för föredragningen. Har vederbörande anhållit att få närvara, skall sådan under rättelse alltid lämnas. Ärende må ej avgöras mot experts utlåtande med mindre denne beretts tillfälle att närvara vid den slutliga föredragningen av ärendet.

Bilaga B

Landskontoret.

KAMERALSEKTIONEN

Ärende	Handläggas såsom	Föredragande	Närvarande
1. Arbetsordning för landskontoret	L	lkamr	lsekr. , ved. sekt.ch
6. a) Arvsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt utom i vad som är att hänföra till taxeringssektionen punkt 3;	S*	l:e lnot 2	*lass Ca 31 beslutande jäml. linst. 29 § 3 mom.
b) länsstyrelsens befattning med beskattningsväsendet i övrigt i den mån den icke ankommer på annan sektion.	A	lass Ca 31	
7. a) Kassan och kassarörelsen samt anordnings- och bokföringsväsendet;	S	l:e lnot	

TAXERINGSSEKTIONEN

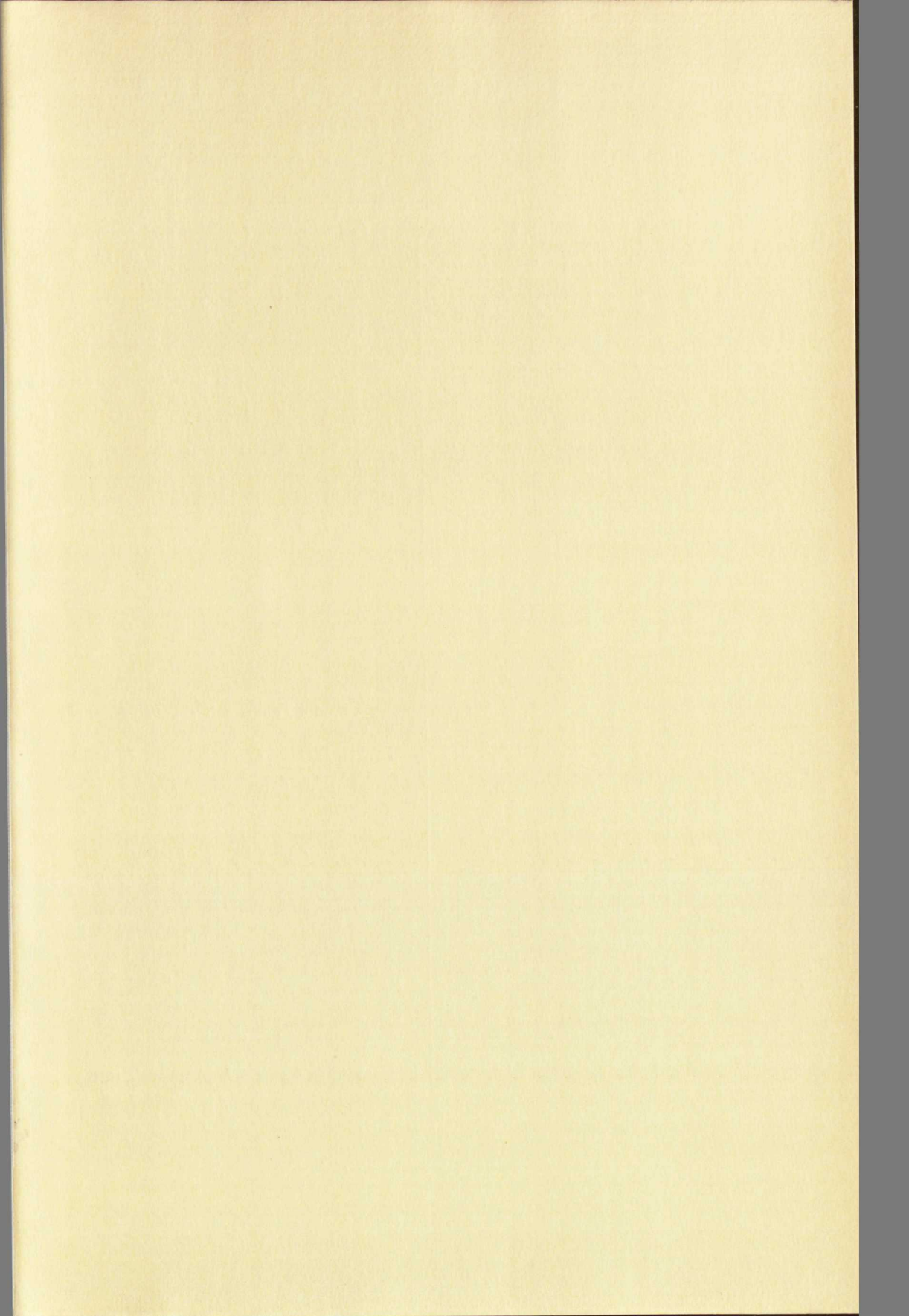
Ärende	Handläggas såsom	Föredragande	Närvarande
1. Länsstyrelsens åligganden jämlikt			
a) T.F. 5 § 2 m., 6 § 2 m., 7 §, 8 § 5 m., 12 § 2 m., 13 § 1 m., 144 §; T.K. 7 § 3 m., 15 a §, 16 § 2 m.;	L	lkamr	lass Ca 31
b) T.F. 4 §, 5 § 1 m., 6 § 1 m., 7 a §, 8 § 2 och 3 m., 16 §, 113 §, 145 §; T.K. 7 § 1 och 2 m., 16 § 1 m.;	L	lkamr	ti
c) T.F. 21 §, 25 §, 39 §, 40 § 2 m., 40 a § 4 m., 94 § 1 m.;	A	lass Ca 31	94 § 1 m. ti och ved. sekt. ch
d) T.F. 14 § 2 m., 15 § 1 m., 58 § 2 m. 2 p., 59 §, 67 § 2 m., 70 § 2 m., 75 § 2 st., 88 §, 91 §, 94 § 2 m., 122 § 2 m., 124 § 2 m.; T.K. 22 § 1 m. 4 st., 29 §; K.F. om åsättande av preliminärt taxeringsvärde;	A	ti	
e) T.F. 56 § 1 m., 7 st., 60 §; T.K. 33 §;	S	1:e lkal	
f) T.F. 74 §, 76 §, 99 §, 101 §, 135 §; T.K. 8 §, 15 §, 17 §, 2 m., 18 § 1 m., 22 § 5 m., 25 § 2 m., 26 §, 31 §; K.F. om investeringsfonder;	E	1:e lkal	
g) T.K. 32 §.	E	1:e tinsp 2	
2. Förslag till värden å aktier.	S	länsrev	
3. Åsättande av särskilt värde å fast egendom enligt 22 § 2 m., förordningen om arvs- och gåvoskatt.	A	bitr.ti	
4. Fastställande av enhetsvärden enligt tillämpningskungörelsen till klockarboställslagen (1939/173 18 §)	S	1:e tax.insp 1	
5. Vederhäftighetsbevis och medellöshetsintyg.	E	ti	

STATISTISCHES BUREAU

Abteilung	Unterabteilung	Bezeichnung	Einheit	Wert
I. Industrie	1. Eisen- und Stahlindustrie	Produktion	1000 t	120000
		Export	1000 t	15000
II. Bergbau	1. Kohlenbergbau	Produktion	1000 t	80000
		Export	1000 t	10000
III. Landwirtschaft	1. Getreide	Produktion	1000 t	50000
		Export	1000 t	5000
IV. Handel	1. Einzelhandel	Produktion	1000 t	30000
		Export	1000 t	3000
V. Dienstleistungen	1. Transport	Produktion	1000 t	20000
		Export	1000 t	2000
VI. Energie	1. Elektrizität	Produktion	1000 t	10000
		Export	1000 t	1000
VII. Sonstiges	1. Maschinenbau	Produktion	1000 t	40000
		Export	1000 t	4000

STATISTISCHES BUREAU

Abteilung	Unterabteilung	Bezeichnung	Einheit	Wert
I. Industrie	1. Eisen- und Stahlindustrie	Produktion	1000 t	120000
		Export	1000 t	15000
II. Bergbau	1. Kohlenbergbau	Produktion	1000 t	80000
		Export	1000 t	10000
III. Landwirtschaft	1. Getreide	Produktion	1000 t	50000
		Export	1000 t	5000
IV. Handel	1. Einzelhandel	Produktion	1000 t	30000
		Export	1000 t	3000
V. Dienstleistungen	1. Transport	Produktion	1000 t	20000
		Export	1000 t	2000
VI. Energie	1. Elektrizität	Produktion	1000 t	10000
		Export	1000 t	1000
VII. Sonstiges	1. Maschinenbau	Produktion	1000 t	40000
		Export	1000 t	4000

Statens offentliga utredningar 1955

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagtiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Vidlyftiga rättegångar. [10]
Sekretessen vid förundersökning i brottmål. [17]
Ny bagerilag. Arbetstidsutredningens betänkande. 6. [24]
Räjongplanens fullföljande. [40]
Justitieombudsmannainstitutionen m. m. [50]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Administrativt rättsskydd. [19]
Tjänstebostäder. [30]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Nya skatteskaor. [48]
Ändrad taxeringsorganisation. [51]

Politi.

Betänkande med förslag till läkemedelsförordning. [44]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Bostadskollektiva kommittén. 3. Tvätt. [8] 4. Samlingslokaler. [28]
Pennyvärdeundersökningen. 1. Utlandstransaktionerna och den svenska ekonomin. [13] 2. Finanspolitikens ekonomiska teori. [25]
Pris och prestation i handeln. [16]
Förslag till ny förordning om erkända arbetslöshetskassor n. m. [27]
Samhället och barnfamiljerna. [29]
Arbetskraftsbeloget inom offentlig verksamhet. [34]
Hyresregleringskommitténs betänkande. 4. Hyresregleringens avveckling m. m. [35]
Utredningsshem [37]
Statsstöd för samlingslokaler. [39]
Arbetsarkivstyrelsen och yrkesinspektionen. [41]
Besittningsskydd för hyresgäst. [46]

Hälso- och sjukvård.

Statens sjukhusutredning av år 1943. 8. Rationalisering av sjukvårdsdriften. [12]
Undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar. [18]
Värme- och sanitetsbranschen. [49]

Allmänt näringsväsen.

Konkurrens och priser. [45]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Lag om jordbrukskasserörelsen m. m. [1]
Prissättningen på jordbruksprodukter. Bilaga 1. [5]
Det mindre jordbrukets möjligheter att uppnå bättre lönsamhet. [7]
Flygfotoграмmetrisk verksamhet. [26]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Vattenvården. [6]
Frågan om statsinlösen av stamaktierna i LKAB. [9]

Industri.

Handel och sjöfart.

Stöd åt den mindre och medelstora skeppsfarten. [2]
Tobakshandelsregleringen. [38]

Kommunikationsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 20—21. Detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Kopparbergs och Gävleborgs län. [15] 22—24. Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län. [22]
Busslinjeutredningen. 2. Betänkande rörande översyn av vissa bestämmelser i 1940 års förordning angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. jämte förslag till lag angående företag, som driva yrkesmässig trafik med omnibus. [23]
Luftfartslag. [42]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Om riksbankens sedelutgivningsrätt och därmed sammanhängande penningpolitiska frågor. [43]

Försäkringsväsen.

Allmän pensionsförsäkring. [32]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Psykologisk utbildning och forskning. [11]
Handelsutbildningskommitténs betänkande och förslag. 2. Yrkesskolornas handelsundervisning m. m. [14]
Det döva barnets språk- och talutveckling. [20]
Tekniska skolutbildningen. [21]
Skolväsendets lokala och regionala ledning samt lärartillsättningen. [31]
Lag angående jordfästning och gravsättning m. m. [36]
Kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter m. m. [47]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Nordiska parlamentariska kommittén. 9 och 10. Nordiska post- och teletaxor. [3 o. 4] 11. Nordiska vägtrafikbestämmelser m. m. [33]